

REGIONÁLNY ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY OKRESU **NÁMESTOVO**

Rok spracovania: 2019

Realizované v rámci projektu OP KŽP z Kohézneho fondu.

Generálny riaditeľ SAŽP:

RNDr. Richard Müller, PhD.

Riaditeľ sekcie environmentalistiky

RNDr. Tomáš Orfánus, PhD.

Vedúci odboru starostlivosti o sídla, regióny a krajinu:

RNDr. Oľga Slobodníková, PhD.

Projektový manažér:

Ing. Marta Slámková

Spracovateľ dokumentácie RÚSES:

ESPRIT, s.r.o.,
Pletárska 2,
969 27 Banská Štiavnica

Hlavný riešiteľ:

Mgr. Dušan Kočícký, PhD.

Riešitelia:

Ing. Ivana Špilárová
Ing. Renáta Rákayová
RNDr. Ivan Zvara
RNDr. Juraj Pauk
RNDr. Martin Mareta, PhD.
Mgr. Ing. Boris Ivanič
Ing. Radovan Pondelik
Ing. Jakub Chovan
František Paczelt
Ing. Marián Jasík,
RNDr. Daniel Dítě, PhD.
RNDr. Peter Bačkor, PhD.

Rok spracovania:

2019

Tento text neprešiel jazykovou úpravou.

OBSAH

ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A MÁP	3
ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK.....	8
ÚVOD.....	11
CIEĽ ÚLOHY	11
SPÔSOB, OBSAH A ROZSAH SPRACOVANIA ÚLOHY	12
VYMEDZENIE A STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA	13
I ANALYTICKÁ ČASŤ	17
1 PRÍRODNÉ POMERY	17
1.1 Abiotické pomery	17
1.1.1 Geologické pomery	19
1.1.2 Geomorfologické pomery	24
1.1.3 Pôdne pomery	27
1.1.4 Hydrologické pomery a hydrogeologické pomery.....	31
1.1.5 Klimatické pomery	34
1.2 Biotické pomery	38
1.2.1 Rastlinstvo.....	38
1.2.2 Živočíšstvo	52
1.2.3 Biotopy	61
2 SÚČASNÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA	65
2.1 Poľnohospodárska pôda.....	66
2.2 Lesné pozemky	68
2.3 Vodné toky a plochy	70
2.4 Zastavané plochy a nádvorá.....	71
2.4.1 Sídelné plochy.....	71
2.4.2 Priemyselné a dobývacie areály.....	71
2.4.3 Poľnohospodárske areály	71
2.4.4 Dopravné zariadenia	71
2.4.5 Zariadenia technickej infraštruktúry.....	72
2.4.6 Technické zariadenia ekologickej infraštruktúry	72
2.5 Nelesná drevinová vegetácia	72
2.6 Plochy vyhradenej a verejnej zelene	73
2.7 Mozaikové štruktúry.....	73
2.8 Ostatné plochy.....	74
3 ZHODNOTENIE VZŤAHU K ÚZEMNÉMU PLÁNU VEĽKÉHO ÚZEMNÉHO CELKU A DOTKNUTÝCH OBCÍ.....	75
4 POZITÍVNE A NEGATÍVNE PRVKY V ÚZEMÍ.....	84
4.1 Pozitívne prvky a javy.....	84
4.1.1 Osobitne chránené časti prírody a krajiny a časti prírody pripravované na ochranu	84
4.1.2 Priemet Generelu nadregionálneho ÚSES SR.....	117
4.1.3 Prírodné zdroje.....	120
4.1.4 Významné krajinné prvky bez legislatívnej ochrany	127
4.1.5 Kultúrno-historicky hodnotné formy využívania krajiny.....	128
4.2 Negatívne prvky a javy	129
4.2.1 Prírodné/prirodzené stresové faktory	129
4.2.2 Antropogénne stresové faktory	131

II SYNTÉZOVÁ ČASŤ	155
5 SYNTÉZA ANALYTICKÝCH VSTUPOV A HODNOTENIA.....	155
5.1 Hodnotenie ekologickej stability	155
5.2 Plošné a priestorové usporiadanie pozitívnych a negatívnych prvkov a javov v krajine.....	160
5.3 Ekostabilizačná významnosť, reprezentatívnosť a unikátnosť	166
5.4 Hodnotenie krajinej štruktúry	183
III NÁVRHOVÁ ČASŤ	197
6 NÁVRH REGIONÁLNEHO ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY.....	197
6.1 Návrh prvkov RÚSES.....	197
6.1.1 Biocentrá	198
6.1.2 Biokoridory	199
6.1.3 Ostatné ekostabilizačné prvky	199
6.2 Návrh manažmentových opatrení pre existujúce a navrhované prvky RÚSES.....	200
6.2.1 Charakteristika biocentier a návrh manažmentových opatrení.....	201
6.2.2 Charakteristika biokoridorov a návrh manažmentových opatrení.....	231
6.2.3 Charakteristika ostatných ekostabilizačných prvkov a návrh manažmentových opatrení	253
6.3 Návrh opatrení na zvýšenie ekologickej stability krajiny.....	276
6.4 Návrh prvkov RÚSES odporúčaných na zabezpečenie legislatívnej ochrany	281
6.5 Návrh regulatívov pre ÚPD a projekty pozemkových úprav	282
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....	284

ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A MÁP

Tabuľka č. 1. 1: Názvy a číselné kódy obcí okresu Námestovo, rozloha a počet obyvateľov	16
Tabuľka č. 1. 2: Geomorfologické členenie okresu Námestovo	17
Tabuľka č. 1. 3: Zastúpenie pôdných typov a subtypov na celkovej ploche okresu Námestovo	29
Tabuľka č. 1. 4: Pôdne druhy a ich zastúpenie na celkovej ploche územia v okrese Námestovo	29
Tabuľka č. 1. 5: Skeletnosť pôdy v povrchovom horizonte v okrese Námestovo	30
Tabuľka č. 1. 6: Hĺbka pôdy v okrese Námestovo	31
Tabuľka č. 1. 7: Zoznam a charakteristika vodomerných staníc v okrese Námestovo	32
Tabuľka č. 1. 8: Priemerné ročné a extrémne prietoky vo vodomerných staniciach v okrese Námestovo	32
Tabuľka č. 1. 9: Minerálne pramene v okrese Námestovo	33
Tabuľka č. 1. 10: Útvary podzemných vôd v predkvartérnych horninách	34
Tabuľka č. 1. 11: Vymedzenie hydrogeologických regiónov v okrese Námestovo	34
Tabuľka č. 1. 12: Klimatická klasifikácia podľa Končeka (1961 – 2010) na území okresu Námestovo	34
Tabuľka č. 1. 13: Meteorologické stanice na území okresu Námestovo	36
Tabuľka č. 1. 14: Priemerná mesačná, ročná teplota a teplota vzduchu (°C) vo vegetačnom období za roky 1961 – 2010 na meteorologických staniciach v okrese Námestovo	36
Tabuľka č. 1. 15: Priemerný mesačný a ročný úhrn zrážok v mm za roky 1981 – 2010 na meteorologických staniciach v okrese Námestovo	37
Tabuľka č. 1. 16: Priemerný sezónny počet dní a priemerný mesačný počet dní so snehovou pokrývkou za roky 1981 – 2010 na meteorologických staniciach v okrese Námestovo	37
Tabuľka č. 1. 17: Maximálna sezónna výška snehovej pokrývky [cm] za roky 1981 – 2010 na meteorologických staniciach v okrese Námestovo	38
Tabuľka č. 1. 18: Priemerná mesačná a ročná rýchlosť vetra m.s ⁻¹ za roky 1961 – 2010 na meteorologických staniciach v okrese Námestovo	38
Tabuľka č. 1. 19: fyto geografické členenie okresu Námestovo	39
Tabuľka č. 1. 20: Fyto geograficko-vegetačné členenie v okrese Námestovo	39
Tabuľka č. 1. 21: Zastúpenie jednotlivých spoločenstiev v okrese Námestovo	39
Tabuľka č. 1. 22: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v riešenom území – lesné biotopy	61
Tabuľka č. 1. 23: Zoznam nelesných biotopov v riešenom území – prirodzené a sekundárne biotopy	63
Tabuľka č. 2. 1: Zastúpenie druhov pozemkov v okrese Námestovo k 1. 1. 2019	65
Tabuľka č. 2. 2: Zastúpenie kategórií lesa v okrese Námestovo	68
Tabuľka č. 2. 3: Zastúpenie drevín na lesných pozemkoch v okrese Námestovo	69
Tabuľka č. 2. 4: Zastúpenie HSLT v okrese Námestovo k 1. 1. 2018	69
Tabuľka č. 2. 5: Dreviny podľa vekových tried v okrese Námestovo	70
Tabuľka č. 3. 1: Kostra územného systému ekologickej stability Žilinského kraja pre okres Námestovo	78
Tabuľka č. 3. 2: Prehľad spracovaných ÚPD obcí v okrese Námestovo (stav k 09/2019)	82
Tabuľka č. 3. 3: Prehľad projektov pozemkových úprav v okrese Námestovo (stav k 12/2017)	82
Tabuľka č. 4. 1: Mokrade medzinárodného významu v okrese Námestovo	90
Tabuľka č. 4. 2: Mokrade národného, regionálneho a lokálneho významu v okrese Námestovo	90
Tabuľka č. 4. 3: Zoznam druhov rýb (<i>Osteichthyes</i>) a kruhoústovcov (<i>Petromyzontes</i>) v okrese Námestovo	92
Tabuľka č. 4. 4: Zoznam druhov rýb (<i>Osteichthyes</i>) a kruhoústovcov (<i>Petromyzontes</i>) v okrese Námestovo	96
Tabuľka č. 4. 4: Zoznam druhov obojživelníkov (<i>Lissamphibia</i>) v okrese Námestovo	99
Tabuľka č. 4. 5: Zoznam druhov plazov (<i>Reptilia</i>) v okrese Námestovo	99
Tabuľka č. 4. 6: Zoznam druhov vtákov (<i>Aves</i>) v okrese Námestovo (Karaska et al. 2014)	100
Tabuľka č. 4. 7: Zoznam druhov cicavcov (<i>Mammalia</i>) v okrese Námestovo	113
Tabuľka č. 4. 8: Výmera podľa kategórie lesa v okrese Námestovo	120
Tabuľka č. 4. 9: Zastúpenie ochranných lesov a lesov osobitného určenia v okrese Námestovo	120
Tabuľka č. 4. 10: Poľnohospodárska pôda v okrese Námestovo podľa skupín BPEJ, výmera v ha a % zastúpenie jednotlivých skupín BPEJ	122
Tabuľka č. 4. 11: Ochranné pásma vodárenských zdrojov v okrese Námestovo	122

Tabuľka č. 4. 12: Vodárenské toky v okrese Námestovo	124
Tabuľka č. 4. 13: Vodohospodársky významné toky v okrese Námestovo	124
Tabuľka č. 4. 14: Zastúpenie kategórií obmedzenia hospodárenia na pôdach vzhľadom na Nitrátovú direktívu v okrese Námestovo	125
Tabuľka č. 4. 15: Chránené ložiskové územia v okrese Námestovo	125
Tabuľka č. 4. 16: Uznávané prírodné liečivé zdroje a prírodné minerálne zdroje v okrese Námestovo	126
Tabuľka č. 4. 17: Farmové chovy voľne žijúcej zveri v okrese Námestovo	126
Tabuľka č. 4. 18: Prehľad priemyselných podnikov a výrobných prevádzok v okrese Námestovo	131
Tabuľka č. 4. 19: Ohrozenie poľnohospodárskej pôdy potenciálnou vodnou eróziou	136
Tabuľka č. 4. 20: Ohrozenie poľnohospodárskej pôdy potenciálnou veternou eróziou	136
Tabuľka č. 4. 21: Zastúpenie kategórií ohrozenosti zhutnením v okrese Námestovo	137
Tabuľka č. 4. 22: Obsah rizikových prvkov v poľnohospodárskej pôde	138
Tabuľka č. 4. 23: Emisie zo stacionárnych zdrojov (veľké a stredné) znečistenia ovzdušia v okrese Námestovo	139
Tabuľka č. 4. 24: Zoznam najväčších znečisťovateľov ovzdušia v okrese Námestovo za rok 2018	139
Tabuľka č. 4. 25: Intenzita dopravy v okrese – počet motorových vozidiel/deň za rok 2015	142
Tabuľka č. 4. 26: Ekologický a chemický stav útvarov povrchových vôd v okrese Námestovo	144
Tabuľka č. 4. 27: Aglomerácie s veľkosťou nad 2 000 EO v okrese Námestovo	145
Tabuľka č. 4. 28: Prevádzky chovu ošipáných s vydaným IPKZ v okrese Námestovo	146
Tabuľka č. 4. 29: Výskyt environmentálnych záťaží v okrese Námestovo	149
Tabuľka č. 4. 30: Vymedzenie PHO podľa spôsobu čistenia odpadových vôd	151
Tabuľka č. 5. 1: Stupnica pre hodnotenie významu prvkov SKŠ krajinného segmentu	156
Tabuľka č. 5. 2: Stupeň stability jednotlivých prvkov SKŠ	156
Tabuľka č. 5. 3: Stupne ekologickej stability podľa KES	159
Tabuľka č. 5. 4: Koeficient ekologickej stability (KES) pre jednotlivé administratívne územia obcí riešeného územia	159
Tabuľka č. 5. 5: Antropogénne prvky – bariérový efekt v okrese Námestovo	160
Tabuľka č. 5. 6: Významné environmentálne problémy typu 1 v okrese Námestovo	164
Tabuľka č. 5. 7: Významné environmentálne problémy typu 2 v okrese Námestovo	165
Tabuľka č. 5. 8: Významné environmentálne problémy typu 3 v okrese Námestovo	165
Tabuľka č. 5. 9: Významné environmentálne problémy typu 4 v okrese Námestovo	166
Tabuľka č. 5. 10: Hodnotenie rozmanitosti a výskytu biotopov okresu Námestovo	166
Tabuľka č. 5. 11: Zoznam REPGES v geologických regiónoch a subregiónoch okresu Námestovo	180
Tabuľka č. 5. 12: Typy potenciálnych reprezentatívnych geoeosystémov v okrese Námestovo	181
Tabuľka č. 5. 13: Početnosť výskytov typu REPGES	181
Tabuľka č. 5. 14: Plošné a percentuálne výmery vybraných zložiek SKŠ z celkovej výmery katastrálnych území okresu Námestovo	185
Tabuľka č. 5. 15: Hodnotenie diverzity krajiny v okrese Námestovo	188
Tabuľka č. 5. 16: Komplexné vnímanie krajinného obrazu, základné komponenty	189
Tabuľka č. 6. 1: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Pilsko	201
Tabuľka č. 6. 2: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Pilsko	202
Tabuľka č. 6. 3: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Pilsko - nelesné biotopy	203
Tabuľka č. 6. 4: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Pilsko - lesné biotopy	203
Tabuľka č. 6. 5: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.),	

chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Babia hora 204	205
Tabuľka č. 6. 6: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Babia hora	206
Tabuľka č. 6. 7: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Babia hora - nelesné biotopy	206
Tabuľka č. 6. 8: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Babia hora - lesné biotopy	206
Tabuľka č. 6. 9: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Slaná voda – Rabčické bory	207
Tabuľka č. 6. 10: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Slaná voda – Rabčické bory	208
Tabuľka č. 6. 11: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Slaná voda – Rabčické bory - nelesné biotopy	208
Tabuľka č. 6. 12: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Slaná voda – Rabčické bory - lesné biotopy	209
Tabuľka č. 6. 13: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Minčol – Lesnianska hoľa	210
Tabuľka č. 6. 14: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Minčol – Lesnianska hoľa	210
Tabuľka č. 6. 15: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Minčol – Lesnianska hoľa - nelesné biotopy	211
Tabuľka č. 6. 16: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Minčol – Lesnianska hoľa - lesné biotopy	211
Tabuľka č. 6. 17: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Spálený grúnik – Mútňanská pila	212
Tabuľka č. 6. 18: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Spálený grúnik – Mútňanská pila	213
Tabuľka č. 6. 19: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Spálený grúnik – Mútňanská pila - nelesné biotopy	213
Tabuľka č. 6. 20: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Spálený grúnik – Mútňanská pila - lesné biotopy	213
Tabuľka č. 6. 21: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Oravská vodná nádrž a okolie	215

Tabuľka č. 6. 22: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Oravská vodná nádrž a okolie	215
Tabuľka č. 6. 23: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Oravská vodná nádrž a okolie - nelesné biotopy.....	216
Tabuľka č. 6. 24: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Oravská vodná nádrž a okolie - lesné biotopy.....	217
Tabuľka č. 6. 25: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Bednárová - Úšust.....	218
Tabuľka č. 6. 26: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Bednárová - Úšust.....	218
Tabuľka č. 6. 27: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Klobásová	219
Tabuľka č. 6. 28: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Klobásová.....	219
Tabuľka č. 6. 29: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Rašeliniská údolia Polhoranky.....	220
Tabuľka č. 6. 30: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Rašeliniská údolia Polhoranky.....	221
Tabuľka č. 6. 31: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Rašeliniská údolia Polhoranky - nelesné biotopy.....	222
Tabuľka č. 6. 32: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Rašeliniská údolia Polhoranky - lesné biotopy.....	222
Tabuľka č. 6. 33: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Rašeliniská údolia Bielej Oravy a jej prítokov	223
Tabuľka č. 6. 34: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Rašeliniská údolia Bielej Oravy a jej prítokov	224
Tabuľka č. 6. 35: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Rašeliniská údolia Bielej Oravy a jej prítokov - nelesné biotopy	224
Tabuľka č. 6. 36: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Gluchová	225
Tabuľka č. 6. 37: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Gluchová - nelesné biotopy.....	226
Tabuľka č. 6. 38: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Gluchová - lesné biotopy.....	226

Tabuľka č. 6. 39: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Kopanica.....	227
Tabuľka č. 6. 40: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Kopanica - nelesné biotopy	227
Tabuľka č. 6. 41: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Kýčerka.....	228
Tabuľka č. 6. 42: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Kýčerka - nelesné biotopy	229
Tabuľka č. 6. 43: Manažmentové opatrenia v okrese Námestovo	275
Obrázok č. 1.1: Situácia okresu Námestovo v rámci územno-správneho členenia Slovenskej republiky a Žilinského kraja	14
Obrázok č. 1.2: Legenda k Mape č. 1.3	22
Obrázok č. 3. 1: Priemet prvkov ÚSES v ÚPN VÚC v okrese Námestovo a v kontaktných zónach so susednými okresmi.....	80
Obrázok č. 3. 2: Priemet prvkov z dokumentu RÚSES susedných okresov na kontaktných územiach s riešeným územím.....	81
Obrázok č. 4. 1: Priemet prvkov GNÚSES SR.....	119
Mapa č. 1.1: Fyzicko-geografická mapa okresu Námestovo s polohopisom a územno-správnym členením...	15
Mapa č. 1.2: Geomorfologické členenie okresu Námestovo	18
Mapa č. 1.3: Geologická stavba územia v okrese Námestovo	23
Mapa č. 1.4: Sklonitosť územia v okrese Námestovo	25
Mapa č. 1.5: Vertikálna členitosť reliéfu územia v okrese Námestovo	26
Mapa č. 1.6: Pôdne typy v okrese Námestovo	28
Mapa č. 1.7: Klimatická klasifikácia v okrese Námestovo	35
Mapa č. 1.8: Potenciálna prirodzená vegetácia v okrese Námestovo.....	41
Mapa č. 4. 1 Náchylnosť poľnohospodárskej pôdy na kompakciu	137
Mapa č. 4. 2: Stupeň defoliácie lesných porastov v okrese Námestovo	148
Mapa č. 5. 1: Stupeň ekologickej stability okresu Námestovo.....	158
Mapa č. 5. 2:REPGES okresu Námestovo	182
Graf č. 2. 1: Zastúpenie druhov pozemkov v okrese Námestovo k 1. 1. 2019 (výmera v ha)	66

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

Bc, Bk	Biocentrum, biokoridor
BPEJ	Bonitovaná pôdna – ekologická jednotka
BPK	Biologický prvok kvality
ČMS -P	Čiastkový monitorovací systém - pôda
ČOV	Čistiareň odpadových vôd
ČSSR	Československá socialistická republika
EČ	evidentné číslo
ENK	Environmentálny norma kvality
E-PRTR	Európsky register uvoľňovania a prenosov znečisťujúcich látok (<i>Pollutant Release and Transfer Register</i>)
EO	Ekvivalentní obyvatelia
EÚ	Európska únia
EVSK	Ekologicky významný segment krajiny
EZ	Environmentálna záťaž
FCHPK	Fyzikálno-chemický prvok kvality
GIS	Geografický informačný systém
GL	Genofondová lokalita
GNÚSES	Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability SR
ha	hektár
HKŠ	Historická krajinná štruktúra
HMPK	Hydromorfologický prvok kvality
HSLT	Hospodársky súbor lesných typov
CHA	Chránený areál
CHKO	Chránená krajinná oblasť
CHLÚ	Chránené ložiskové územie
CHRO	Chránená rybna oblasť
CHVO	Chránená vodohospodárska oblasť
CHVÚ	Chránené vtáčie územie
IPKZ	Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania
IUCN	Svetová únia ochrany prírody (<i>International Union for Conservation of Nature</i>)
k. ú.	Katastrálne územie
KEP	Krajinoekologický plán
KES	Koeficient ekologickej stability
KN	kataster nehnuteľností
KO	krajinný obraz
kol.	kolektív
KR	krajinný ráz
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska
KÚŽP	Krajský úrad životného prostredia
LANDEP	Krajinoekologické plánovanie (<i>Landscape Ecological Planning</i>)
LHC	Lesný hospodársky celok
LNN	Ložisko nevyhradeného nerastu
LPF	Lesný pôdny fond
LVS	Lesný vegetačný stupeň
m. n. m	metre nad morom

MCHÚ	Maloplošné chránené územie
MK SSR	Ministerstvo kultúry Slovenskej socialistickej republiky
MÚSES	Miestny územný systém ekologickej stability
MVaRR SR	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
MVE	malá vodná elektrárň
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NATURA 2000	Sústava chránených území členských krajín EÚ
NDV	Nelesná drevinová vegetácia
NECONET	Národná ekologická sieť (<i>National Ecological Network</i>)
NEIS	Národný Emisný Informačný Systém
NLC	Národné lesnícke centrum
NMSKO	Národná monitorovacia sieť kvality ovzdušia
NP	Národný park
NPP	Národná prírodná pamiatka
NPR	Národná prírodná rezervácia
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
OP	Ochranné pásmo
OÚŽP	Okresný úrad životného prostredia
PHO	Pásmo hygienickej ochrany
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
PP	Prírodná pamiatka
PPF	Poľnohospodársky pôdny fond (do 30.4.2004)
PR	Prírodná rezervácia
REPGES	Reprezentatívny potenciálny geoeekosystém
resp.	respektíve
RSV	Rámcová smernica o vode
RÚSES	Regionálny územný systém ekologickej stability
RÚVZ	Regionálny úrad verejného zdravotníctva
SAV	Slovenská akadémia vied
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SEJ	socioekonomický jav
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SKŠ	Súčasná krajinná štruktúra
SPP	Slovenský plynárenský priemysel
SSC	Slovenská správa ciest
STN	Slovenská technická norma
ŠGÚDŠ	Štátny geologický ústav Dionýza Štúra
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
t. j.	to jest
TOC	Celkový organický uhlík (<i>Total Organic Carbon</i>)
TTP	Trvalý trávny porast
tzv.	takzvaný
ÚEV	Územie európskeho významu Slovenská republika
ÚGKK	Úrad geodézie, kartografie a katastra
ÚKE SAV	Ústav krajiny ekológie SAV
UNESCO	Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru (<i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i>)
ÚPD	Územno-plánovacia dokumentácia

ÚPN	Územný plán
ÚSES	Územný systém ekologickej stability
VEP	Vizuálne exponovaný priestor
VCHÚ	Veľkoplošné chránené územie
VKP	Významný krajinný prvok
VN	Vysoké napätie
VÚC	Veľký územný celok
VÚPOP	Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy
VÚVH	Výskumný ústav vodného hospodárstva
VVN	Veľmi vysoké napätie
VZN	Všeobecné záväzné nariadenie
VZV	Všeobecne záväzná vyhláška
Z. z.	Zbierka zákonov
ZaD	zmeny a doplnky
Zb.	Zbierky
ZUJ	Základná územná jednotka
ŽSR	Železnice Slovenskej republiky

ÚVOD

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) je najvýznamnejším prienikom krajinno-ekologických princípov do reálnej ekologickej politiky a do priestorovej plánovacej praxe. Je súčasťou legislatívy, je všeobecným ekologickým regulatívom rôznych plánov a projektov a stáva sa povinnou súčasťou rozhodovacích procesov (Izakovičová, 2000).

Dokument RÚSES je základný dokument ochrany prírody a krajiny v oblasti starostlivosti o krajinu a biodiverzitu v regionálnom meradle. Patri k základným podkladom pri spracovaní územnoplánovacej dokumentácie regiónu a obce, je podkladom pri riešení krajinnoekologických plánov, návrhov na využitie územia, pozemkových úprav, ekologických štúdií a ostatných rozvojových dokumentov na regionálnej a miestnej úrovni.

Dokument RÚSES sa vypracováva pre administratívne územie okresu. Na území chránenej krajinnej oblasti a národného parku a jeho ochranného pásma funkciu dokumentu RÚSES plní program starostlivosti o chránenú krajinnú oblasť alebo program starostlivosti o národný park (§ 54 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov). Pokiaľ administratívne územie okresu zahŕňa aj CHKO alebo NP, RÚSES sa spracuje na celé administratívne územie tak, aby bola zabezpečená nadväznosť prvkov ÚSES na hraniciach chráneného a nechráneného územia, pričom preberie všetky záväzne podklady a regulatívy platné pre územie CHKO a NP.

Spracovanie aktuálneho RÚSES okresu Námestovo vyplynula z dynamických zmien v krajine. Súčasný stav krajiny sa za posledných 20 rokov výrazne zmenil. Budovaním technickej infraštruktúry sa sprístupnili nové územia pre investičný rozvoj a cestovný ruch, čím sa zvýšil tlak na zachovalé prírodné ekosystémy v územiach NATURA 2000 a dochádza k častejším stretom záujmov človeka a týchto území. Zachovalé ekosystémy a ekologické koridory, spájajúce jednotlivé centrá biotickej aktivity sú často vnímané ako prekážka realizácie hospodárskych a rekreačných aktivít.

V súčasnosti využívaný dokument RÚSES bol zhotovený v roku 1994, kedy ešte terajšie územie okresu spadalo pod okres Dolný Kubín. Jednotlivé prvky územného systému ekologickej stability sa v aktualizovanom RÚSES prehodnotili alebo spresnili. Tento dokument RÚSES je teda vlastne aktualizovaný a modifikovaný pôvodný dokument RÚSES na súčasný okres Námestovo.

Aktuálny Regionálny územný systém ekologickej stability predstavuje dokument, ktorý odzrkadľuje všetky legislatívne zmeny ochrany prírody a krajiny, aktualizuje analýzu súčasného stavu krajiny a javov, ktoré vplývajú na zmenu krajiny a ekologickej stability. Významným výstupom sú definované regulatívy, ktoré po premietnutí do relevantných územnoplánovacích dokumentov budú usmerňovať činnosť človeka v krajine, čím prispievajú k zachovaniu lokalít NATURA 2000 v priaznivom stave a zároveň pomôžu zosúladiť plánované činnosti s potrebou ochrany prírody a krajiny.

CIEĽ ÚLOHY

- zhodnotenie stavu krajiny, analýza jej abiotických a biotických pomerov, charakteristika súčasnej krajinnej štruktúry, zhodnotenie vzťahu k ÚPN VÚC a dotknutých obcí, analýza socio-ekonomických javov, t.j. pozitívnych a negatívnych prvkov a javov nachádzajúcich sa v riešenom území
- zhodnotenie ekologickej stability krajiny, plošné a priestorové usporiadanie pozitívnych a negatívnych prvkov/javov v krajine, zhodnotenie ekostabilizačnej významnosti, reprezentatívnosti a unikátnosti prvkov krajiny, a celkové hodnotenie krajinnej štruktúry
- návrh prvkov RÚSES, návrh manažmentových opatrení pre existujúce a navrhované prvky RÚSES, návrh opatrení na zvýšenie ekologickej stability krajiny, návrh prvkov RÚSES odporúčaných na zabezpečenie legislatívnej ochrany a návrh regulatívov pre ÚPD a projekty pozemkových úprav.

SPÔSOB, OBSAH A ROZSAH SPRACOVANIA ÚLOHY

Dokumentácia RÚSES bola spracovaná v súlade s vyhláškou MŽP SR č. 492/2006 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Referenčným základom pre mapovanie jednotlivých prvkov tvorby v dokumente RÚSES je Základná báza údajov pre geograficky informačný systém (ZBGIS).

Jednotlivé podklady sú získavane:

- excerpovaním existujúcich (publikovaných) podkladov (publikácie, územnoplánovacia dokumentácia, projekty pozemkových úprav, existujúce dokumenty GNÚSES, RÚSES, MÚSES, krajinnno-ekologické plány, záverečné správy),
- zabezpečením od špecializovaných pracovísk, správcov územia,
- na základe vlastného terénneho prieskumu, ktorého predmetom je:
 - prehodnocovanie návrhov RÚSES v riešenom území z predchádzajúceho dokumentu, ktorý sa aktualizuje,
 - mapovanie súčasnej krajinnnej štruktúry a vlastností prírodných prvkov v krajine (mapovanie nelesnej drevinovej vegetácie, brehových porastov, stavu trvalých trávnych porastov, historických krajinných štruktúr, atď.),
 - mapovanie biotopov v riešenom území, overovanie genofondových lokalít,
 - mapovanie pozitívnych prvkov a javov v území,
 - mapovanie výskytu negatívnych javov a stresových faktorov (napr. skládky odpadu, vodná a veterná erózia, výskyt invázných druhov v území, úprava tokov, výskyt bariér a pod.),
 - vymedzovanie prvkov RÚSES (biocentra, biokoridory).

Terénny prieskum vegetácie prebiehal v priebehu vegetačného obdobia. Pri spracovaní dokumentov RÚSES sa použili najaktuálnejšie dostupné údaje.

Základné bloky dokumentácie ako i podrobnejšie členenie a obsah jednotlivých kapitol sú vypracované v zmysle *Metodických pokynov na vypracovanie dokumentov RÚSES*, schválené Ministerstvom životného prostredia SR, sekciou ochrany prírody a tvorby krajiny dňa 20. 10. 2015. Niektoré kroky však bolo potrebné modifikovať v závislosti na charaktere územia a výskyte niektorých špecifických javov.

Dokumentácia je rozdelená do hlavných blokov:

I. Analytická časť

1. Prírodné pomery
2. Súčasná krajinná štruktúra
3. Zhodnotenie vzťahu k ÚPN VÚC a dotknutých obcí
4. Pozitívne a negatívne prvky / javy v území

II. Syntézová časť

5. Syntéza analytických vstupov a hodnotenie

III. Návrhová časť

6. Návrh regionálneho územného systému ekologickej stability

Súčasťou dokumentu je 5 mapových výstupov riešeného územia v mierke 1 : 50 000:

- Mapa č. 1: Súčasná krajinná štruktúra
- Mapa č. 2: Priemet pozitívnych prvkov a javov
- Mapa č. 3: Priemet negatívnych prvkov a javov
- Mapa č. 4: Environmentálne problémy
- Mapa č. 5: Návrh R-ÚSES

VYMEDZENIE A STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA

Okres Námestovo je najsevernejším regiónom Slovenska a leží v severovýchodej časti Žilinského kraja, v regióne Orava. Na severe hraničí s Poľskom a na juhu s okresom Čadca, Dolný Kubín a Tvrdošín zo Žilinského kraja. Na jeho juhu sa nachádza hrebeň Oravskej Magury, ktorá prechádza do doliny a okolo Oravskej priehrady schádza do Oravsko-nowotarskej kotliny až k štátnej hranici.

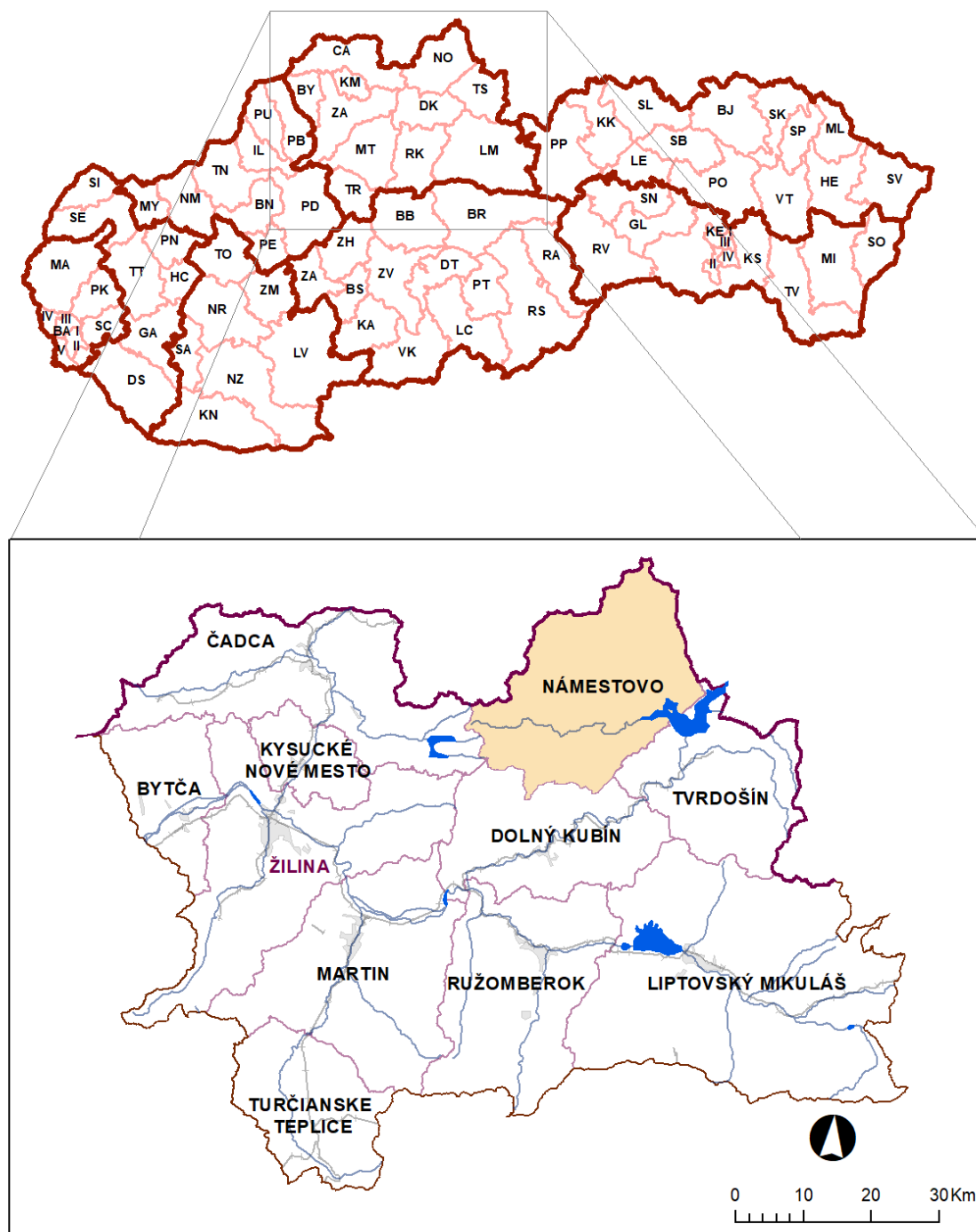
Územie nesie aj názov Horná Orava, ktorá predstavuje oblasť svojráznu svojou polohou, prírodnými pomermi i históriou tu ležiacich obcí. Na jej území leží najsevernejší bod Slovenskej republiky – kóta Modralová s nadmorskou výškou 1 168,4 m n. m.

Región zahŕňa 24 obcí, z toho štatút mesta prislúcha len jednej obci (Námestovo). V okrese žije 62 710 obyvateľov a rozprestiera sa na ploche 690,46 km² s priemernou hustotou osídlenia 90,82 obyvateľa na km², pričom sa táto hustota pohybuje v celom okrese od 43,55 obyv. na km² (obec Lomná) po 202,03 obyv. na km² (obec Rabča). Centrom regiónu je mesto Námestovo, ktoré je zároveň aj okresným mestom (www.naseobce.sk, www.slpk.sk).

Relatívne vyššia hustota osídlenia je spôsobená vysokou početnosťou obyvateľstva v obciach okresu, čo je zaujímavou sídelnou črtou tohto okresu. Zodpovedá tomu aj skutočnosť, že podiel mestského obyvateľstva tvorí iba 13 %, zvyšných 87 % tvorí vidiecke obyvateľstvo. Jediným mestom je práve okresné mesto Námestovo (7 811 obyvateľov) a dedinami s najvyšším počtom obyvateľov sú Zákamenné (5483 obyvateľov) a Rabča (5083 obyvateľov) (www.slpk.sk).

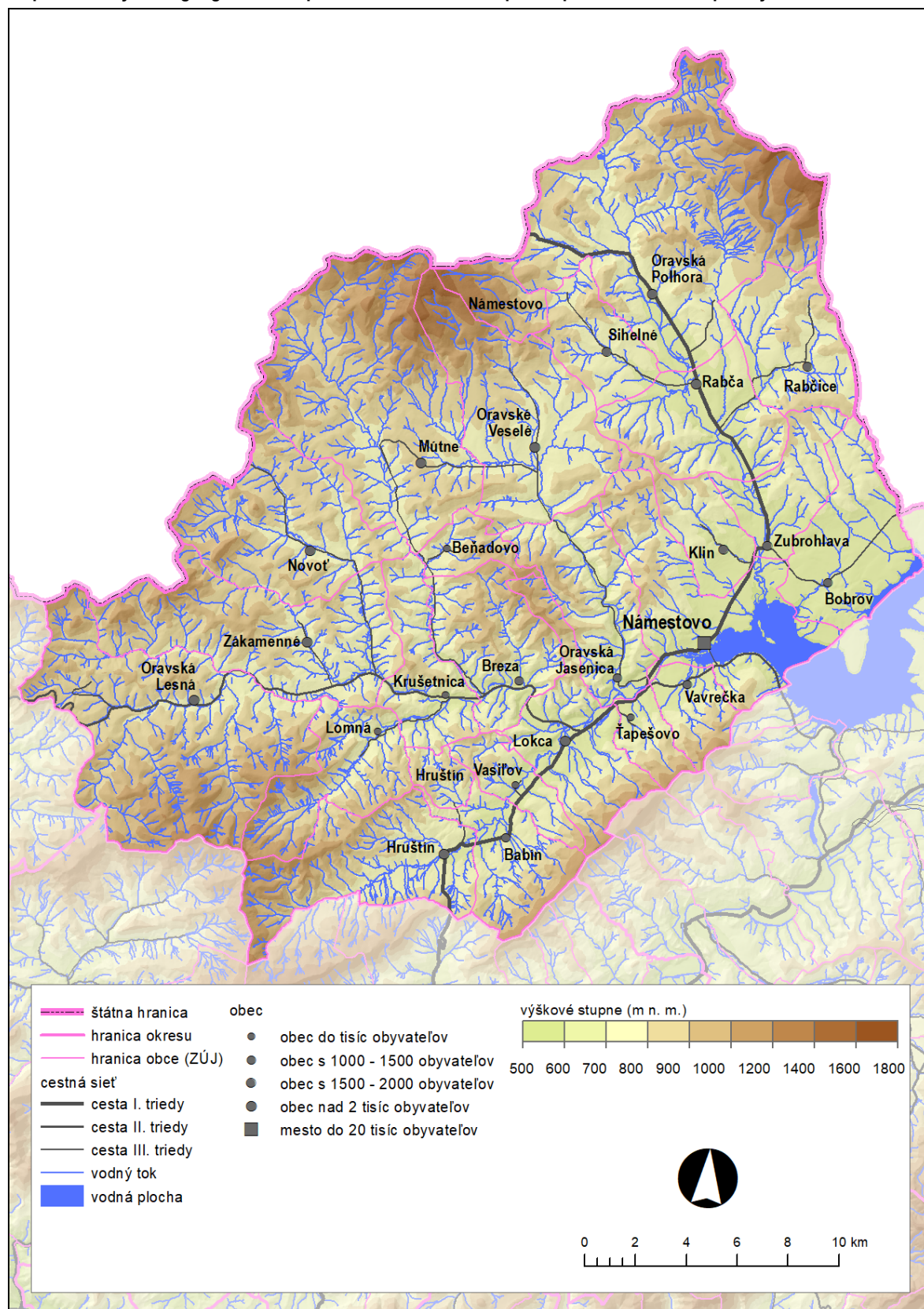
Vzhľadom na polohu v pohraničnej oblasti s Poľskom sa na území okresu vyskytujú 3 hraničné priechody: Novotň – Ujsoly, Oravská Polhora – Korbielów a Bobrov – Wincerówka. Okresom však neprechádza žiadna diaľnica, rýchlostná cesta či cesta európskeho významu, čo môže byť zo základných faktorov pomalšieho hospodárskeho rozvoja regiónu.

Obrázok č. 1.1: Situácia okresu Námestovo v rámci územno-správneho členenia Slovenskej republiky a Žilinského kraja

Upravil: Belčáková

Mapa č. 1.1: Fyzicko-geografická mapa okresu Námestovo s polohopisom a územno-správnym členením

Upravil: Mareta M, Paczelt F

Tabuľka č. 1. 1: Názvy a číselné kódy obcí okresu Námestovo, rozloha a počet obyvateľov

Názov obce	Číselný kód	Rozloha v km ²	Počet obyvateľov	Hustota obyvateľstva
Babín	509558	17,4	1 443	83,12
Beňadovo	509566	6,7	884	132,6
Bobrov	509582	25,6	1 863	72,6
Breza	509591	22,5	1 622	72,3
Hruštín	509680	36,5	3 120	85,4
Klin	509728	12,7	2 455	192,6
Krušetnica	509779	16,6	970	58,3
Lokca	509809	24,2	2 380	98,5
Lomná	509817	21,6	939	43,4
Mútne	509850	64,5	3 049	47,2
Námestovo	509868	44,5	7 811	175,6
Novoť	509884	38,0	3 671	96,3
Oravská Jasenica	509892	23,7	1 892	79,2
Oravská Lesná	509906	65,6	3 432	52,2
Oravská Polhora	509914	84,5	3 990	47,1
Oravské Veselé	509931	41,2	2 946	71,5
Rabča	510025	25,2	5 083	201,9
Rabčice	510033	22,2	2 031	91,6
Sihelné	510050	14,4	2 177	150,6
Ťapešovo	510092	6,7	751	111,0
Vasíľov	510149	9,1	822	90,3
Vavrečka	510157	8,9	1 567	175,1
Zákamenné	510203	42,9	5 483	128,0
Zubrohlava	510246	15,3	2 338	153,1
Okres Námestovo	507	690,5	62 710	90,8

Zdroj: ŠÚSR, 2019; ÚGKK, 2011

I ANALYTICKÁ ČASŤ

1 PRÍRODNÉ POMERY

1.1 Abiotické pomery

Sú charakterizované abiotickými zdrojmi (neživé zložky a prvky krajiny), ktoré tvoria pôvodnú a trvalú základňu ostatných krajinných štruktúr. Takéto krajinné prvky sú prevažne prírodnými zdrojmi a pre človeka tvoria cieľ využívania. Zároveň sú základňou na pretváranie a vytváranie nových prvkov v krajine. Tvoria ich horniny, georeliéf, pôdy, povrchové a podzemné vody a ovzdušie.

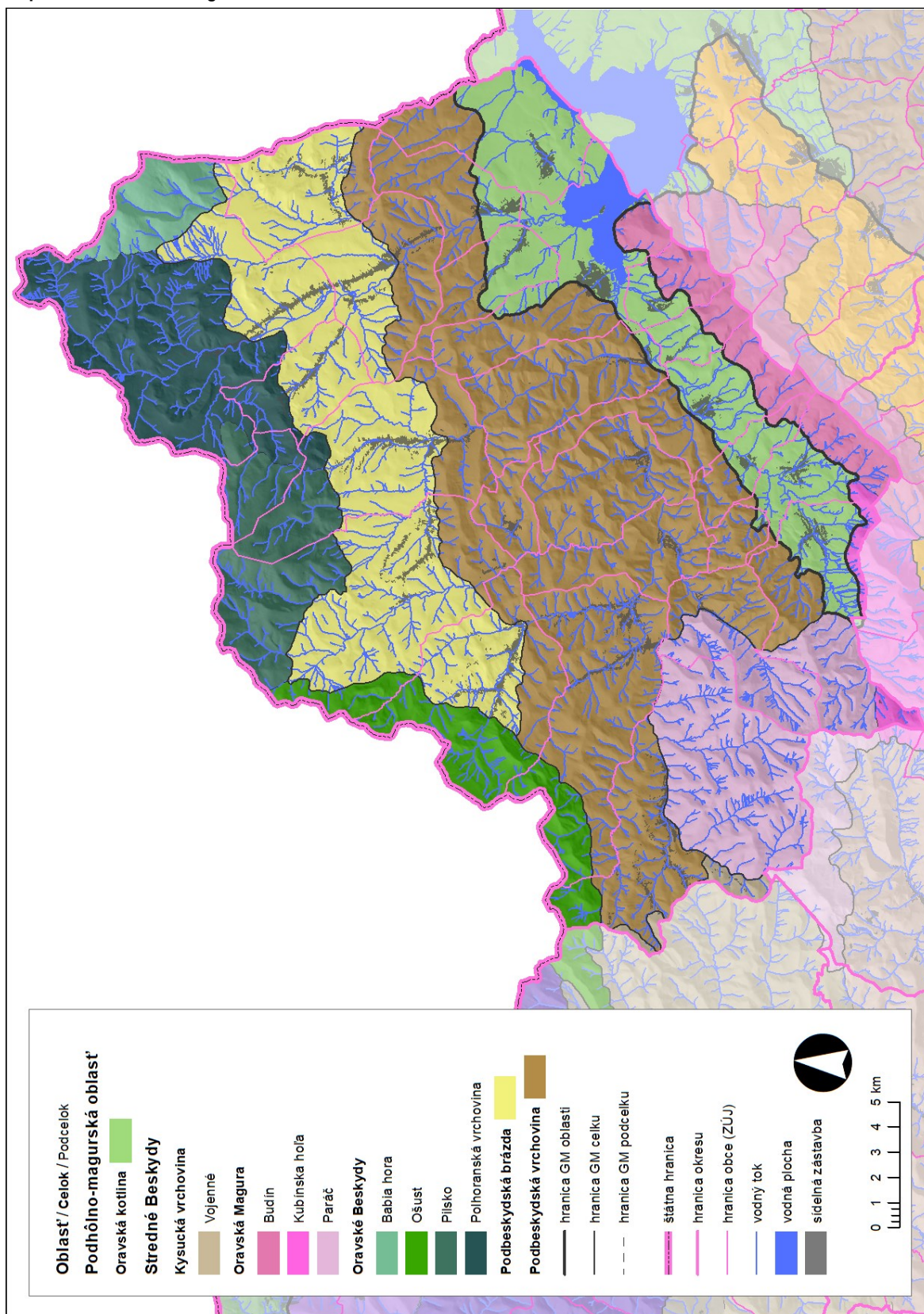
Riešené administratívne územie okresu Námestovo z hľadiska geomorfologických pomerov patrí do alpsko-himalájskej sústavy, do podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincií Vnútorné Západné Karpaty. Podrobnejšie geomorfologické členenie opisuje nasledujúca Tabuľka č. 1.2 a Mapa č. 1.2.

Tabuľka č. 1. 2: Geomorfologické členenie okresu Námestovo

Sústava	Podsústava	Provincia	Subprovincia	Oblasť	Celok	Podcelok
Alpsko-himalájska	Karpaty	Západné Karpaty	Vonkajšie Západné Karpaty	Stredné Beskydy	Oravská Magura	Paráč
						Kubínska hoľa
						Budín
					Podbeskydská vrchovina	–
					Podbeskydská brázda	–
					Oravské Beskydy	Ošust
						Pilsko
						Babia hora
					Kysucká vrchovina	Polhoranská vrchovina
						Vojenné
				Podhůlno-magurská oblasť	Oravská kotlina	–

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002

Mapa č. 1.2: Geomorfologické členenie okresu Námestovo

Upravil: B. Ivanič (Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002)

1.1.1 Geologické pomery

Geologická stavba Západných Karpát je pomerne zložitá, a to sa odzrkadluje aj na krajinej morfológii. Všetky geologické jednotky zastúpené na území sú definované vekom vrásnenia, v ktorom boli horniny deformované, no taktiež aj vekom a charakterom hornín, ktorými sú tvorené. Pohoria ležiace na území okresu Námestovo patria k flyšovému pásu, sú teda budované flyšom.

Ten sa vyznačuje príkrovovou stavbou a budovaný je usadenými horninami kriedového, ale hlavne paleogénneho veku, v tzv. flyšovom vývoji (striedanie ílovitých bridlíc a pieskovcov). Flyšové usadeniny vznikali na okraji kontinentov, v predpolí ktorých panoval tektonický nepokoj. Predstavujú hlbokovodné sedimenty, ktorých podložie je obvyčajne tvorené bázičkou kôrou oceánskeho typu (vzhľadom na ich vznik). Oceánska kôra vzhľadom na svoju vyššiumernú hmotnosť je schopná podsúvať sa (subdukovať) pod ľahšiu kôru pevninského typu. Pri subdukcii sú sedimenty odliepané od svojho sedimentárneho podložia a hromadia sa v podobe príkrovu (akrečného klínu) pred pevninskou kôrou. Pôvodný sedimentárny priestor flyšového pásma zanikal postupne od konca paleogénu až do vrchného miocénu práve v procese subdukcie jeho pôvodného podložia pod blok vnútorných Západných Karpát. Pri tomto procese bolo pôvodné podložie úplne pohltené a sedimentárne horniny sú v podobe príkrovov presunuté ďaleko pred svoje predpolie, ktorým je európska platforma (www.mineralkarpat.sk).

Veľkú časť územia teda zaberajú flyšové pohoria, vytvorené flyšovými horninami v paleogénnom mori (staršie treťohory), ktoré boli vyvrásnené a vyzdvihnuté z hĺbín morí pred viac než 15 až 20 miliónmi rokov (mladšie treťohory). Vznikali predovšetkým z materiálu pobrežných častí a mali charakter pieskovcov až zlepcov, ílovcov až slieňov. Tieto horniny sa v mnohonásobných sériách striedali a vytvárali typický flyš. Horniny flyšového pásma tvoria až niekoľko tisíc metrov hrubé sledy rytmicky sa striedajúcich pieskovcov a ílovcov. V sedimentárnom procese vzniku flyšu sa miešali piesok, prachové častice, íl a výnimočne i štrk a pri seizmickej aktivite sklzáli po strmých svahoch dolu a v spojení s vodou vytvárali „oblaky“ ťažšej mútnej vody, ktorá vplyvom gravitácie niesla budúci sediment. Ten postupne smerom nadol spomaľoval svoj pohyb a ukladal najprv hrubý, potom jemný piesok, prachové častice a napokon íl. Tento proces prebiehal opakovane a postupne vytváral flyš.

Koncom starších a začiatkom mladších treťohôr vznikli vplyvom horotvorných pochodov na vnútornej strane nových pohorí mohutné zlomy a priekopové prepadliny, do ktorých preniklo more resp. v nich vznikli jazerné panvy. Takáto jazerná panva bola aj v oblasti dnešnej Oravsko – nowotarskej kotliny. S príchodom štvrťohôr (kvartéra) s výrazným ochladením v Európe nastal vznik ľadových dôb. Na území Oravy sa horské ľadovce nachádzali na vrchole Babej hory, z ktorých boli 3 na severnej a jeden na južnej strane. Vplyv ľadovcov bol značný najmä na severnej strane, následkom čoho tu vznikli príkre horské zrázy až s 300 m vysokými stenami a skalnými výklenkami, ktoré dávajú severnej strane veľhorský ráz, ktorý je vo výraznom kontraste s mierami južnými svahmi Babej hory. Špecifikom procesov v týchto dobách bola aj fázová premena vody v horninách a pôdach, ktorá stála za vznikom niektorých morfológických tvarov na vrchole Babej hory, ako napr. mrazové zrubky, vznik štruktúrnych pôd či mrazových kopčekov – tzv. tufury alebo kamenných morí, ktoré okrem Babej hory vznikli aj na juhozápadnom a západnom svahu pod vrcholom Pilska. Na mnohých miestach územia ležia pokrývne útvary kvartérneho veku ako napr. terasové štrky väčších tokov – Bielej Oravy, Hruštinky a pod. V mladších štvrťohorách (holocéne), v teplom období, ktoré nasledovalo po poslednom glaciáli, sa vytvorili podmienky pre vznik rašelin na miestach s nepriepustným ílovým podložíom.

Územie tvoria predovšetkým horniny tzv. magurského flyšu, ktoré sa v ďalších geologických dobách intenzívne zvrásňovali spolu so staršími geologickými jednotkami. Vytvorili masívy Oravskej Magury, Oravských Beskyd a ďalšie. Oblasti s približne rovnakým zastúpením málo odolných ílovcov a pieskovcov tvoria Podbeskydskú vrchovinu a na miestach s ílovcami vznikla Podbeskydská brázda.

Prevažná časť okresu Námestovo je budovaná magurským flyšom, ktorý je zastúpený Račianskou, Bystrickou a Oravsko – magurskou jednotkou. **Račiansky flyš** je tvorený zlínskym, belovežským a solánskym súvrstvom a tvorí podložie severozápadnej časti okresu v okolí Pilska. Zlínske vrstvy charakterizuje ílovcový flyš s prevahou ílovcov, siltovcov alebo slieňovcov. Iba ojedinele sa v nich môžu vyskytnúť pásma s prevahou

pieskovca (drobové a arkózové pieskovce) a to najmä v masíve Pilska. Solárske vrstvy sú zložené z drobových a arkózových muskovitických pieskovcov a drobnozrnných zlepcov. Čiastočne sú zastúpené zelené a sivé ílovce. Belovežské vrstvy tvoria úpatie Pilska a prevládajú sivé, zelené a hnedé nevápnné ílovce a tiež jemnozrnné pieskovce, teda tenkovrstvený flyš.

Bystrická jednotka je nasunutá na sever s Račianskou, na juhu so stykom s Oravsko-magurskou. Je budovaná prevažne Belovežskými vrstvami tvorenými zelenkavošedými a šedými pevnými ílovcami. Juhozápadná časť okresu je tvorená ílovcami, vápnnými glaukonitickými pieskovecami či drobovými a arkózovými pieskovecami. Okolie Babej hory charakterizujú tzv. babiohorské pieskovce (drobové a arkózové pieskovce) s mocnosťou až 1 400 m, ktoré je obklopené zelenosivými, lokálne červenými ílovcami, drobovými a glaukonitickými pieskovecami Zlínskeho súvrstvia.

Oravsko-magurská jednotka sa delí na spodný oddiel paleogénu a vrchný oddiel paleogénu. Spodný oddiel je tvorený mocnými, sivými, zelenosivými a červenými ílovcami. Ílovce sú väčšinou vápnné s drobnou roztrúsenou sludou, miestami jemne piesčité, väčšinou mäkké, zriedka v tenkých vložkách pevnejšie. Pieskovce sú v polohách 0,5 až 2 m silné, svetlošedé až zelenošedé, väčšinou jemnozrnné, miestami i stredne zrnité, vápnné, zriedkavejšie i kremito-vápnné, často bývajú pravidelne i nepravidelne zvrstvené, šedo pružkované, niekedy býva v nich roztrúsená svetlá sluda. Mocnosť vrstiev je až 600 m. Vyskytujú sa v úzkych pruhoch v Podbeskydskej vrchovine a v Budínskej Magure pri Tapešove. Vrchný oddiel paleogénu tvoria mocné, jemné až stredozrnné, šedé, vápnné, miestami kremitovápnné pieskovce, ktoré niekedy prechádzajú až do piesčitého vápenca. Zastúpené ílovce sú mocné, šedé, tmavošedé – vápnné až šedozelené nevápnné. Celková mocnosť týchto vrstiev je až 2 000 m. Zaberajú väčšiu časť Podbeskydskej vrchoviny a Budínsku Maguru. Nadväzujú na neogén Oravskej kotliny.

Budovanie **neogénnej Oravskej kotliny** spadá do obdobia, kedy rieky znášali do svojich údolí a kotlín veľké množstvo zvetralého materiálu. Hlavnú výplň Oravskej kotliny tvoria tmavošedé i svetlošedé, zeleno – šedé a modrozelené íly, miestami vápnné alebo piesčité. Zriedkavejšie obsahujú šošovky šedých sludnatých pieskov až pieskovcov a ojedinele lignitové sloje. Mocnosť neogénu v Oravskej kotline dosahuje vyše 300 m (Huba, 1992).

Z hľadiska vertikálnej členitosti sú na území zastúpené takmer všetky formy reliéfu. Oblasti s rovinatým reliéfom sa veľmi okrajovo nachádzajú v blízkosti Oravskej priehrady. Pahorkatiny reprezentuje čiastočne Podbeskydská brázda, Oravská kotlina a malá časť Hruštínskeho podolia v Oravskej kotline. Nižšie vrchoviny sú pomerne zastúpeným morfolofickým reliéfnym typom v tomto území, ktorý zaberá priestor v Podbeskydskej brázde, Lesnianskej planine v Podbeskydskej vrchovine alebo v Hruštínskom podolí. Majoritné územné zastúpenie majú vyššie vrchoviny (180,1 m n. m. – 310 m n. m.) v Podbeskydskej vrchovine, spodných svahoch Páraču v Oravskej Magure či častiach Polhoranská vrchovina a Ošust v Oravských Beskydách. Nižšie hornatiny tvoria svahy Pilska, Babej hory v Oravských Beskydách, či Parača a Babína v Oravskej Magure. Oblasti s väčšou vertikálnou členitosťou predstavujú masívy Pilska a Babej hory, ktoré sa radia k vyšším hornatinám s nadmorskou výškou 1 500 m n. m. – 1 722,9 m n. m.

Geologickou zaujímavosťou Hornej Oravy je výskyt pseudokrasových jaskýň. Na Babej hore boli objavené štyri jaskyne. Tieto jaskyne vznikli nepravidelnými tektonickými poruchami a mrazovým zvetrávaním. Pseudokrasové javy vznikli v jemnozrnných pieskovecoch magurského flyšu. Obsah vápnného tmelu v nich pomerne značne kolíše. Jaskyňa na Babej hore sa nachádza v nadmorskej výške 1 680 m n. m. Je rozsadlinová, dlhá 10 metrov. Jaskyňa v Malej Babej hore I je dlhá až 60 metrov a má charakter rozsadlinovo-rútvej jaskyne, Jaskyňa v Malej Babej hore II má dĺžku 50 metrov a hĺbku asi 16 metrov. Na Malej Babej hore je ešte tretia rozsadlinová jaskyňa, dlhá 18 metrov (Trnka, Kopilec, 2007).

Základné geochemické typy hornín

Na území okresu sa z hľadiska zastúpenia základných geochemických typov hornín vyskytujú len ílovce a pieskovce (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002).

Inžiniersko-geologická rajonizácia

Podľa členenia Slovenska z hľadiska inžiniersko-geologickej rajonizácie (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) sa na území okresu Bánovce nad Bebravou vyskytujú 2 základné mapované rajóny:

Rajóny kvartérnych sedimentov:

- rajón deluviálnych sedimentov,
- rajón údolných riečnych náplavov,

Rajóny predkvarterných hornín:

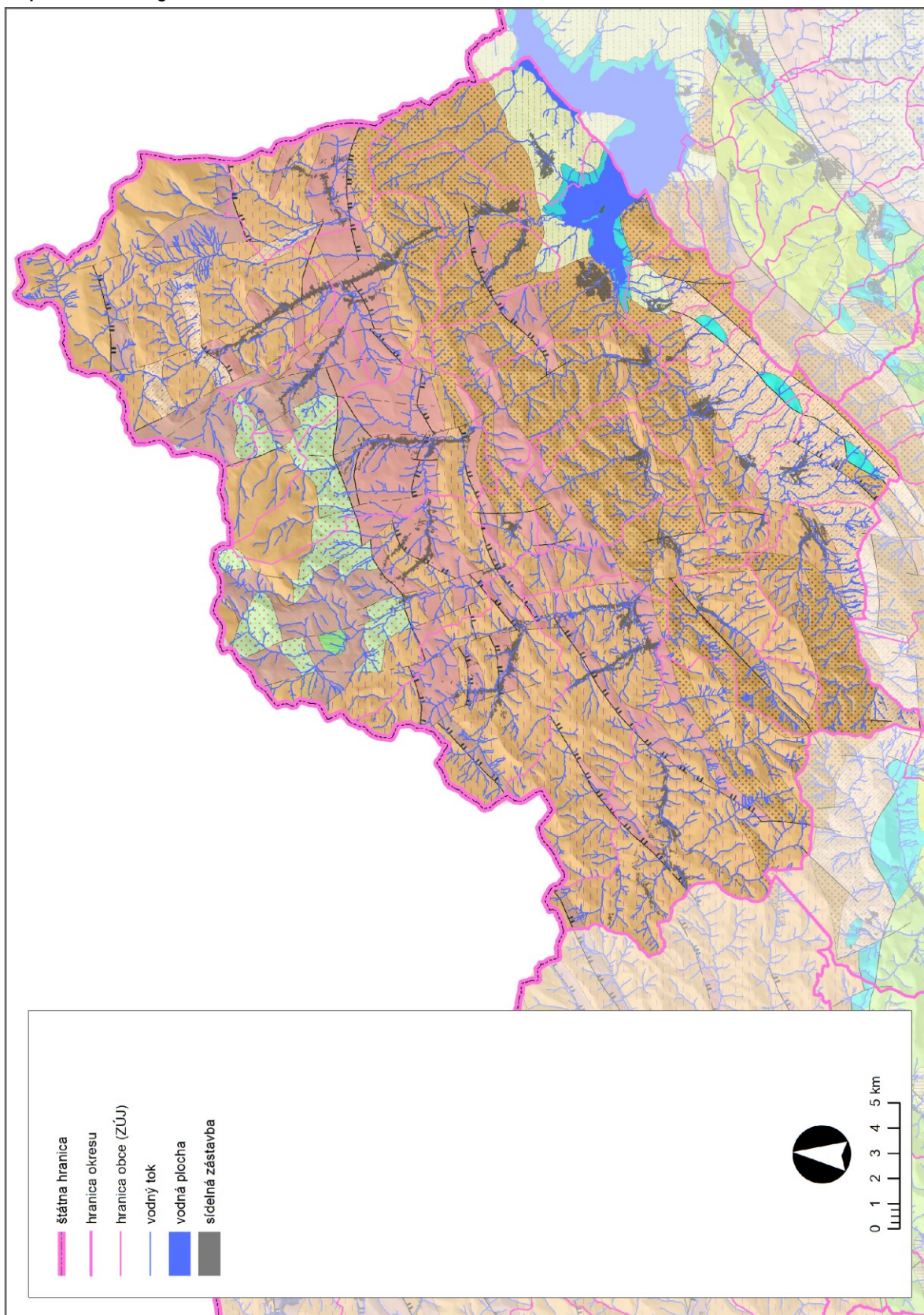
- rajón pieskovcovo-zlepenkových hornín,
- rajón striedajúcich sa súdržných a nesúdržných sedimentov,
- rajón flyšoidných hornín

Väčšina okresu patrí do rajónu flyšoidných hornín, ktoré vo vyšších polohách v severnej časti striedajú rajóny pieskovcovo-zlepenkových hornín. V dolinách vodných tokov sa nachádzajú rajóny deluviálnych sedimentov a údolných riečnych náplavov. V neogénnej Oravskej kotline územia dopĺňa rajón striedajúcich sa súdržných a nesúdržných sedimentov.

Obrázok č. 1.2: Legenda k Mape č. 1.3

	geologické hranice zistené
	zlomy zistené
	zlomy predpokladané
	príkrovové línie 1. rádu zistené
	príkrovové línie 2. rádu zistené
	vrstvitité ílovité vápence, slieňovce
	vrstvitité rohovcové, ílovité vápence
	vápence, pieskovce, piesčité a škvritné vápence, hľuznaté a rádiolárové vápence, rádiolarity
	piesčité a krinoidové vápence, v hornej časti rohovcové a hľuznaté vápence
	pestré bridlice, pieskovce, evapority a dolomity
	svetlé, prevažne organodetritické vápence a dolomity
	dolomity (hlavné), lokálne vápence a bridlice
	tmavosivé ílovité bridlice a pieskovce
	tmavosivé vápence a dolomity
	tmavé až svetlé vápence a dolomity
	vápence a dolomity
	kvarcity, pieskovce a bridlice
	zlepence, pieskovce, bridlice, ryolitové/dacitové vulkanity
	zlepence, pieskovce, bridlice, kyslé vulkanity, zriedkavo uhlie
	svory ruly a produkty ich diaforézy
	páskované ruly a okaté ruly (prevažne ortoruly), migmatity
	metabázika (amfibolity, amfibolické ruly, chloriticko-epidotické bridlice, metagabrá)
	dvojsľudové a biotitické granity až granodiority, miestami porfyrické
	sivé a pestré, niekedy vápnité ílovce, siltovce, pieskovce, zlepence, štrky, brekcie, evapority, diatomity, uhlie
	sivé vápnité íly, ílovce, silty, siltovce, piesky, pieskovce, štrky, zlepence
	váp. siltovce, ílovce, pieskovce, tufity, pestré a uhoľné íly, uhlie, zlepence, brekcie, organodetritické vápence
	sivé a pestré íly, silty, piesky, štrky, sloje lignitu, sladkovodné vápence a polohy tufov, tufitov
	pieskovce, vápnité ílovce, lokálne zlepence: flyš
	pieskovce, piesčité ílovce, ojedinele pelokarbonáty: flyš
	kremeň-karbonátové pieskovce ílovce so siltovou prímiesou, drobnozrnné zlepence, slieňovce: tenkovrst. flyš
	červené, zelené a sivé ílovce, menej pieskovce a sliene
	ílovce, pieskovce a sliene, pieskoce a zlepence: flyš
	doskovité ílovité vápence a rohovcové vápence, bridličnaté tmavé sliene a ílovce
	škvritné, hľuznaté a rohovcové vápence, rádiolarity, vápnité pieskovce, ojedinele bridličnaté ílovce
	organoklastické, škvritné, krinoidové a hľuznaté vápence, menej čierne ílovce a škvritné slieňovce
	piesčité krinoidové a lumachelové vápence, rohovcové a hľuznaté vápence, slieňovce
	pieskovce, zlepence, slieňovce: flyš s blokmi rifových vápencov
	sliene, karbonatické pieskovce (tiež ako flyš), vápence, zlepence
	pieskovce, slieňovce, bridlice: flyš

Mapa č. 1.3: Geologická stavba územia v okrese Námestovo

Upravil: B. Ivanič (Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002)

1.1.2 Geomorfologické pomery

Georeliéf ako veľmi dôležitá parciálne syntetická vlastnosť krajiny (Minár, 1993) je vo vzťahu ako s väčšinou kľúčových (z hľadiska fungovania komplexných geosystémov) stavových veličín krajiny, tak i s väčšinou dôležitých prírodných procesov v nej.

Z hľadiska geomorfologického členenia sa okres Námestovo začleňuje do Podhŕľno-magurskej oblasti a oblasti Stredné Beskydy, subprovincie Vonkajších Západných Karpát, provincie Západné Karpaty, podsústavy Karpaty z Alpsko-himalájskej sústavy. (Tabuľka č. 1.2, Mapa č. 1.2). Majoritnú časť územia tvoria celky Podbeskydská brázda a Podbeskydská vrchovina s časťou Lesníanska planina. Severnú časť územia až po poľskú hranicu lemujú Oravské Beskydy s podcelkami Ošust, Pilsko, Polhoranská vrchovina a Babia hora, ktorá je najvyššou kótou územia a zároveň aj najvyšším bodom Vonkajších Západných Karpát (1 722,9 m n. m.). Po južnej strane do mapovaného územia zasahuje Oravská Magura so svojimi podcelkami Parač, Budín a čiastočne Kubínska hoľa. Vo východnej časti sa územím ťahne Oravská kotlina, ktorá svojou časťou Hruštínske podolie zasahuje medzi Podbeskydskú vrchovinu a Oravskú Maguru.

Súčasné usporiadanie zemského povrchu je výsledkom dlhodobého vývoja a opakovaných procesov, pri ktorých aj zo zvetralín vtedajších pohorí, zanesených riekami do morí a jazier, sa utvorili vrstvy usadených hornín. Tieto po zvrásnení, vyzdvihnutí a novej erózii vytvorili nový reliéf a pri poslednom takomto procese aj ten dnešný (Trnka, Kopilec, 2007).

Oravské Beskydy sú pohraničné flyšové pohorie ťahuje sa z JZ na SV mapovaného územia okresu Námestovo. V podstate sú tretím najvyšším slovenským pohorím. Ich najvyšší vrchol – Babia hora - má nadmorskú výšku 1725 m. Napriek tomuto faktu sú Beskydy v priemere dosť nízke, väčšinou sa kopce len zriedka vyšplhajú do 1100 metrovej výšky (www.minerally.sk).

Oravské Beskydy majú zložitú tektonickú stavbu tvorenú sústavou antiklinálnych pásiem a vrás vo veľkom polomere zakrivenia. Budované sú terciárnymi flyšoidnými sedimentami vonkajších Karpát – magurským flyšom.

Podbeskydská brázda je znížené územie na južnej strane Oravských Beskyd. Je reprezentované rovinatým až mierne skloneným terénom. Podbeskydská brázda vznikla eróziou a denudáciou na mäkkých flyšových horninách.

Podbeskydská vrchovina tvorí chrbát vystupujúci medzi Podbeskydskou brázdou a Oravskou kotlinou, ktorý je rozčlenený prielomovými dolinami prítokov Bielej Oravy. Podbeskydská vrchovina patrí do oblasti zlomovo-vrásových štruktúr flyšových Karpát a predstavuje mierne vyzdvihnutú morfoštruktúru vrchoviny. Najvyšším vrchom sú Vráta (1 051 m n. m.)

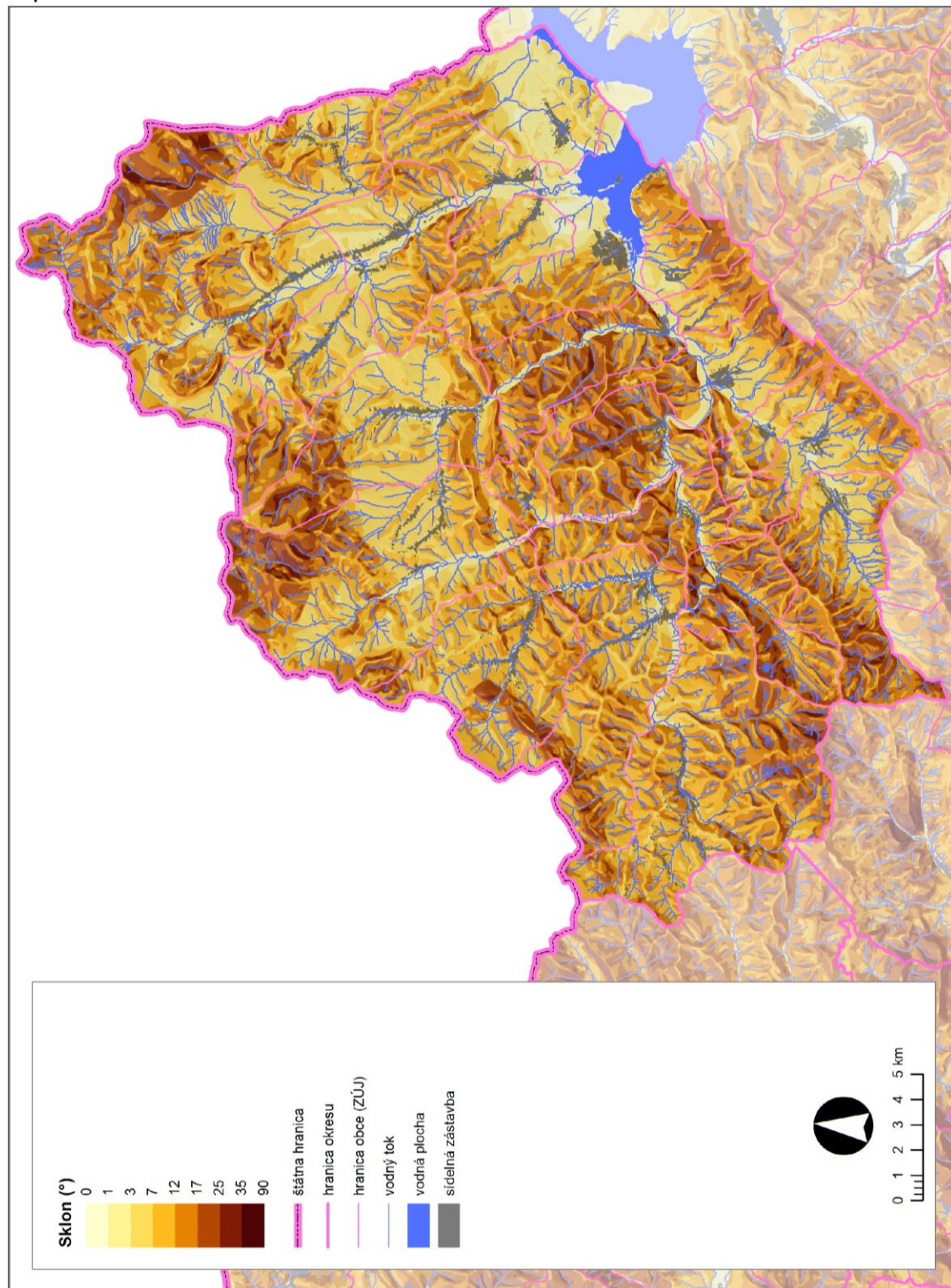
Oravská Magura má vzhľad masívneho súvislého chrbta, ktorý sa viaže na tvrdé flyšové pieskovce. Delí sa na 3 podcelky – Parač, Kubínska hoľa a Budín. Najvyšším vrchom Oravskej Magury je Minčol (1 396 m n. m.) Oravská kotlina má pahorkatinový ráz, povrch charakterizuje malá členitosť, čím ostro kontrastuje s okolitými pohoriami. Širokú riečnu nivu na sútoku Bielej a Čiernej Oravy zatopila vodná nádrž Orava. Z geologického hľadiska pozostáva Oravská kotlina z troch štruktúr: štruktúry externých magurských príkrovov flyšového pásma – krynickej jednotky, štruktúry bradlového pásma a štruktúry neogénnych až kvartéerných sedimentov vnútro-obľukových a zaobľukových panví. Prevažná časť kotliny leží v nadmorskej výške 600 – 800 m n. m.

Veľmi úzkou časťou zasahuje do územia okresu aj **Kysucká vrchovina**. Vnútroá členitosť a pestrosť jej reliéfu je podmienená selektívnymi eróznou-denudačnými procesmi, ktoré prebiehali veľmi diferencovane v závislosti od štruktúry a litologických vlastností hornín. Kysucká vrchovina je tvorená dvoma morfoštruktúrnymi jednotkami. Južná časť patrí k bradlovému, severná k vonkajšiemu flyšovému pásmu. Celok patrí k typu pohorí bez ústredného chrbta. Vyznačuje sa vnútornou heterogenitou, ktorá sa odráža na výraznej vertikálnej členitosti (hornatinový, podvrchovinový až pahorkatinový reliéf)

Z hľadiska kvantifikovateľných morfometrických parametrov sú rozhodujúcimi pre problematiku sklonitosti a vertikálna členitosť reliéfu. Sklon georeliéfu v smere spádnic je kľúčovým morfometrickým parametrom určujúcim okamžitú intenzitu gravitačne podmienených geomorfologických procesov. Amplitúda georeliefu alebo vertikálna členitosť georeliéfu určuje maximálne množstvo potenciálnej gravitačnej energie, ktorá sa

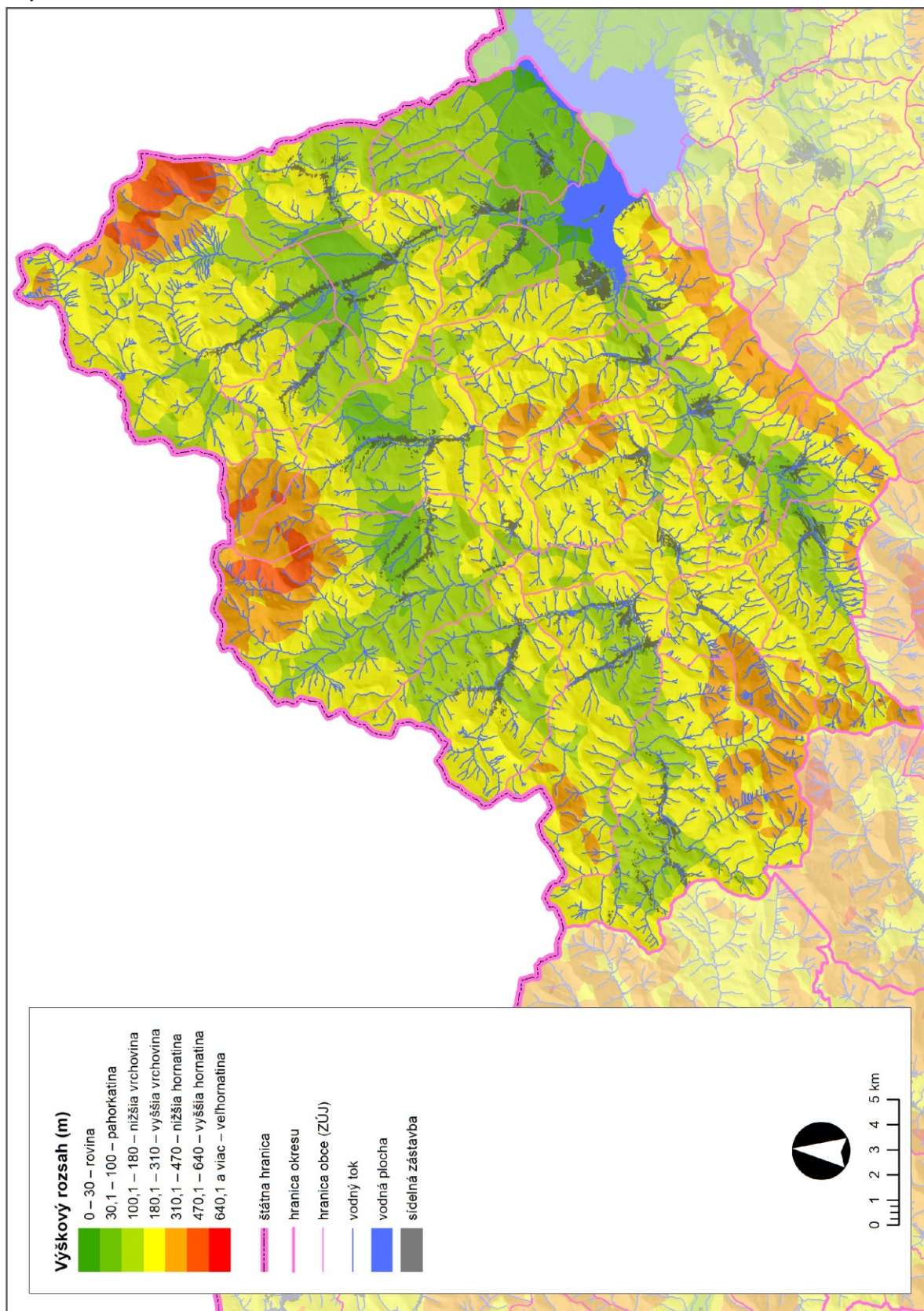
môže v určitej lokalite v súčasnosti využiť v geomorfologických procesoch. Opísané parametre pre záujmové územie okresu Námestovo znázorňuje Mapa č. 1. 4 a č. 1. 5.

Mapa č. 1.4: Sklonitosť územia v okrese Námestovo

Upravil: B. Ivanič

Mapa č. 1.5: Vertikálna členitosť reliéfu územia v okrese Námestovo

Upravil: B. Ivanič

1.1.3 Pôdne pomery

Pôda je zložka prírody, v ktorej sa stretáva vplyv živého a neživého a preto predstavuje významný analytický údaj rozhodujúci pre evaluáciu ale aj propozície v rámci ekologického plánovania krajiny (Miklós, Bedna, Hrnčiarová, Kozová, 1990).

Pôdne pomery vybraného územia možno hodnotiť pomocou viacerých fyzikálno – chemických charakteristík. Analýza pôdných pomerov bola zameraná najmä na identifikáciu pôdných typov až na úroveň pôdneho subtypu, pôdneho druhu – na základe zrnitosti, skeletnatosti a hĺbky pôdy.

Pôdny typ

Charakteristika pôdných typov, ktoré sú základnou identifikačnou jednotkou morfofenetickej i agronomickej kategorizácie pôd, bola spracovaná podľa údajov z databázy BPEJ a lesných pôd SR. Kategorizácia a identifikácia pôdneho typu sa určuje na základe sledu diagnostických horizontov, prípadne variet horizontov (dominantných vizuálnych morfofenetických znakov). U niektorých typov sa určuje aj kombináciou diagnostického horizontu a pôdotvorného substrátu.

Na území okresu Námestovo boli identifikované nasledujúce pôdne typy (Societas Pedologica Slovaca, 2014):

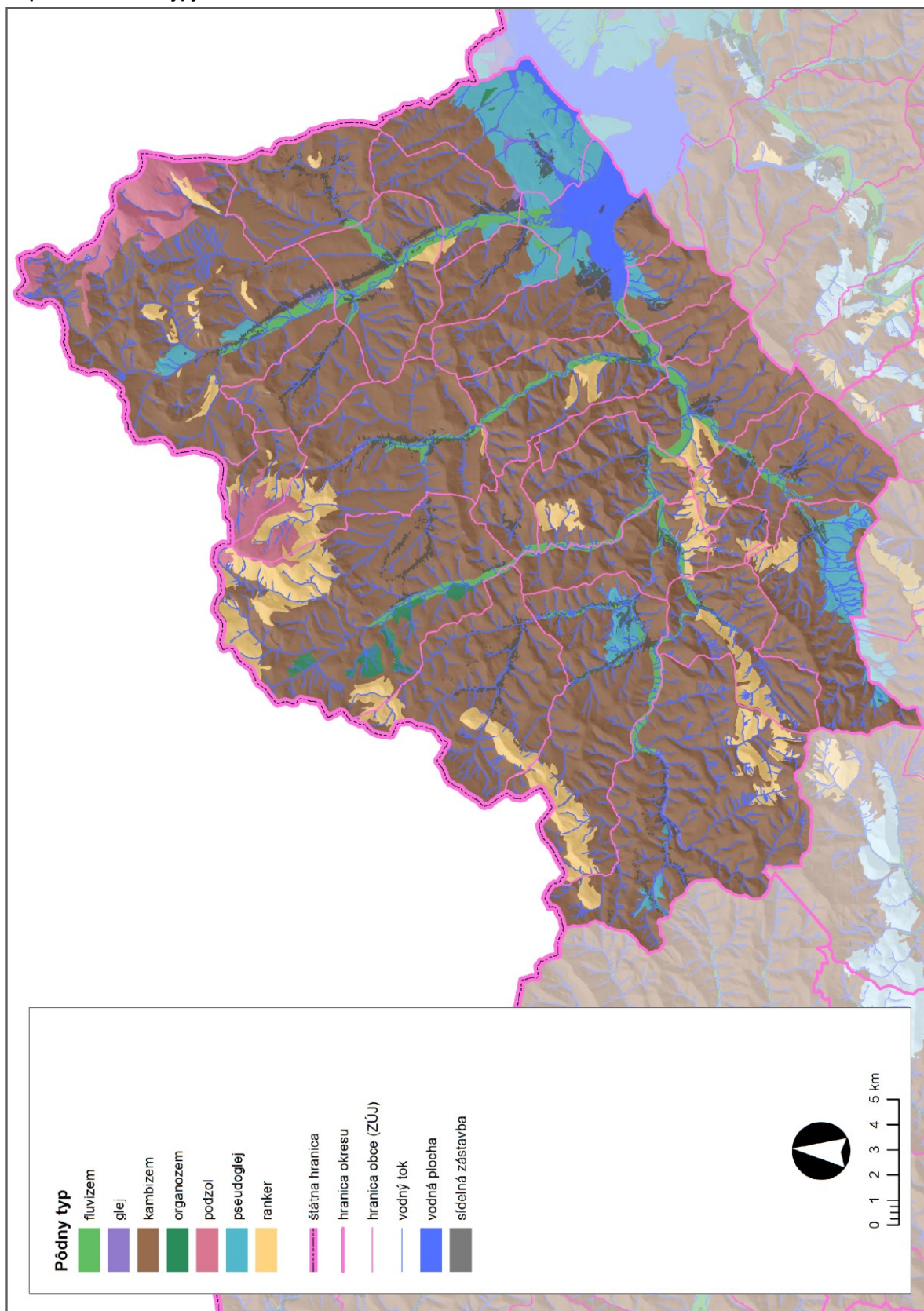
- Fluvizeme – pôdy s ochrickým A-horizontom z holocénnych fluvialných sedimentov,
- Gleje – pôdy s glejovým redukčným G-horizontom do 50 cm od povrchu,
- Kambizeme – pôdy s kambickým B-horizontom, pod ochrickým alebo umbrickým A-horizontom,
- Organozeme – pôdy s rašelinovým alebo s humolitovým O-horizontom nad glejovým G-horizontom alebo nad kompaktnou horninou zamedzujúcou odtok vody,
- Pseudogleje – pôdy s mramorovaným B-horizontom, bez vyvinutého luvického B-horizontu, pod ochrickým A-horizontom bez/alebo s eluviálnym hydromorfným E-horizontom,
- Podzoly – pôdy s eluviálnym podzolovým E-horizontom a s podzolovým seskvioxidovým B-horizontom, pod ochrickým alebo umbrickým humusovo-eluviálnym horizontom,
- Rankre – pôdy s rôznym silikátovým A-horizontom zo skeletnatých zvetralín pevných a spevnených silikátových hornín.

Pôdny subtyp

Pôdne typy boli určované na úroveň pôdneho subtypu (Mapa č. 1.6), išlo o kategorizáciu a identifikáciu podľa náznakov diagnostických horizontov a tých variet diagnostických horizontov, ktoré majú medzitypový charakter (znaky).

Na území okresu Námestovo je prevládajúcim pôdnym typom kambizem, tvoriaca viac ako 78 % plochy celkovej rozlohy. Dominantným pôdnym subtypom je kambizem modálna s takmer 35 %, ktorú strieda kambizem pseudoglejová so zastúpením takmer 28 %. Značne zastúpeným pôdnym subtypom kambizeme je kambizem dystická, ktorá sa nachádza na svahoch Polhoranskej vrchoviny, okolí Pilska, v Podbeskydskej vrchovine, Ošuste či Budíne. Čiastkovo sa na území vyskytujú aj kambizem psefitická – na svahoch v okolí Flajšovej v Oravskej Lesnej alebo veľmi ojedinele aj kambizem rendzinová. Okolie vodných tokov Biela Orava, Polhoranka, Mútnianka či Veselianska lemuje fluvize glejová resp. modálna. V zníženinách v okolí Oravskej priehrady, Hruština či Zákamenného má svoje podstatné zastúpenie pseudoglej modálna. Masív Babej hory tvoria podzol kambizemný a podzol modálny. Na skeletnatom podloží Pilska a svahoch Ošustu prevláda ranker podzolový, ktorý sa strieda s podzolom kambizemným. Ďalšie pôdne subtypy sa vyskytujú zriedkavejšie a tvoria ojedinelé prvky z hľadiska zastúpenia pôd. Z hľadiska pôdnej klasifikácie je teda územie okresu vplyvom majoritného zastúpenia kambizemí značne homogénne (Tabuľka č. 1.3).

Mapa č. 1.6: Pôdne typy v okrese Námestovo

Upravil: B. Ivanič (Zdroj: Databáza VÚPOP, Databáza lesných máp LESOPROJEKT)

Tabuľka č. 1. 3: Zastúpenie pôdných typov a subtypov na celkovej ploche okresu Námestovo

Názov pôdného typu	Kód pôdného subtypu	Názov pôdného subtypu	% zastúpenie v okrese
fluvizem	FMG	fluvizem glejová	1,4
	FMm	fluvizem modálna	2,7
glej	GLm	glej modálny	0,5
kambizem	KMd	kambizem dystická	15,0
	KMf	kambizem psefitická	0,3
	KMg	kambizem pseudoglejová	27,9
	KMm	kambizem modálna	35,0
	KMv	kambizem rendzinová	0,03
organozem	OMG	organozem glejová	0,5
	OMm	organozem modálna	0,03
pseudoglej	PGm	pseudoglej modálny	4,2
	PGs	pseudoglej stagnoglejový	0,7
podzol	PZk	podzol kambizemný	2,2
	PZm	podzol modálny	0,8
ranker	RNk	ranker kambizemný	1,5
	RNm	ranker modálny	1,6
	RNp	ranker podzolový	4,0

Zdroj: Databáza VÚPOP; Databáza lesných máp LESOPROJEKT

Pôdny druh (zrornosť)

Charakteristika pôdnej zrornosti a z nej vyplývajúce rozdelenie pôdných druhov je založené na identifikácii percentuálneho obsahu jednotlivých zrnostných frakcií jemnozeme, skeletu, a organických látok. Podrobnejšia klasifikácia pôd prihliada na charakter a veľkosť zrnostných častíc, zastúpenie jednotlivých frakcií jemnozeme ako aj na obsah v nej zastúpených organických a minerálnych látok.

Pre model výpočtu stanovenia pôdných druhov na základe obsahu zrnostných frakcií bola ako podklad použitá Nováková klasifikácia zrnosti zemín a z nej vyplývajúca schéma textúrneho trojuholníka. Hraničné hodnoty percentuálneho obsahu piesku, prachu a ílu pre jednotlivé pôdne druhy poskytli vstupné hodnoty na klasifikáciu pôdných typov do 12 kategórií.

Tabuľka č. 1. 4: Pôdne druhy a ich zastúpenie na celkovej ploche územia v okrese Námestovo

Názov pôdného druhu	Kód pôdného druhu	Typ zrnostnej skupiny	Plošné zastúpenie v %
hlinito-piesčitá	lh	ľahká pôda	0,2
piesčito-hlinitá	sp	stredne ťažká pôda	3,6
hlinitá	sh	stredne ťažká pôda	28,8
prachovito-hlinitá	ssh	stredne ťažká pôda	67,2
prachovitá	ssi	stredne ťažká pôda	0,1
piesčito-ílovito-hlinitá	ssi	stredne ťažká pôda	0,1
ílovito-hlinitá	si	stredne ťažká pôda	0,1

Zdroj: Databáza ESPRIT s.r.o.

V okrese je plošne zastúpených 7 pôdných druhov. Prevažujú stredne ťažké pôdy a to najmä hlinitá a prachovito-hlinitá, ktoré zaberajú takmer celú plochu okresu. Tieto dva druhy sa vyskytujú na takmer 96 % celkovej plochy územia. Značný podiel z plochy okresu zaberá piesčito-hlinitá pôda (takmer 4 %). Ostatné pôdy sú zastúpené už len veľmi malým podielom. Z ľahkých pôd sa na území vyskytuje iba hlinito-piesčitý pôdny druh, a to v malej časti nivy Bielej Oravy s plošným zastúpením 0,23 %.

Skeletnatosť pôdy

Charakteristika pôdy vyjadrená cez percentuálny obsah skeletu v povrchovom horizonte pôdnej jednotky (Tabuľka č. 1.5), prípadne v kombinácii s percentuálnym obsahom skeletu v podpovrchovom horizonte (lesné pôdy). Je významnou charakteristikou z hľadiska priameho vplyvu na zrnitosť pôdy a tiež pôdny subtyp, kde býva často krát rozhodujúcim faktorom pri jeho určení. Samotný skelet predstavuje súhrn úlomkov minerálov a hornín väčších ako 2 mm. Obsah častíc väčších ako 2 mm znižuje objem pôdneho profilu, v ktorom môže byť zadržovaná alebo vedená voda. Je výrazným diferenčným činiteľom, ktorý ovplyvňuje všetky hydrofyzikálne vlastnosti pôdy. Podobné závislosti platia aj pre ostatné hydrofyzikálne charakteristiky pôdy. Skelet sa člení na štrk (2 – 50 mm), kameň (50 – 250 mm) a balvany (nad 250 mm). Na základe obsahu skeletu sme pôdy zaradili do týchto kategórií:

- pôdy bez skeletu (obsah skeletu v povrchovom horizonte do 5 % obj.),
- slabo skeletnaté pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 5 – 25 % obj.),
- stredne skeletnaté pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 25 – 50 % obj.),
- silne skeletnaté pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte nad 50 % obj.),
- neurčená.

Tabuľka č. 1. 5: Skeletnatosť pôdy v povrchovom horizonte v okrese Námestovo

Skeletnatosť	Plošné zastúpenie v %
pôdy bez skeletu (obsah skeletu v povrchovom horizonte do 5 % obj.)	1,5
slabo skeletnaté pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 5 – 25 % obj.)	8,5
stredne skeletnaté pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 25 – 50 % obj.)	80,7
silne skeletnaté pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte nad 50 % obj.)	9,3

Zdroj: Databáza ESPRIT s.r.o.

Súvislá mapa skeletnatosti pôdy pre celé územie SR neexistuje. Takouto mapou sú pokryté len poľnohospodárske pôdy na ktorých sú zachytené zodpovedajúce hodnoty v rámci pedologických sond. Mapy lesných pôd takéto údaje obsahujú nielen pre povrchový, ale aj pre podpovrchový horizont, avšak odlišná kategorizácia s odlišným množstvom tried je nezlučiteľná s poľnohospodárskymi pôdami. Pri riešení sme využili poznatky o zákonitostiach priestorovej distribúcie pôd, na základe čoho sme vypracovali schému pre odhad obsahu skeletu v pôde pre oblasti bez údajov a modifikáciu hodnôt pre oblasti s údajmi. Pri spracovaní vrstvy obsahu skeletu v pôde sme vychádzali z mapy pôdnych typov (subtypov) a pôdnych druhov a ako hlavné diferenčiacne kritérium pre obsah skeletu v pôde sme uvažovali nasledovné charakteristiky krajinného komplexu: pôdotvorný substrát (geologicko-substrátový komplex), morfoloficko-polohový typ reliéfu, hĺbku a sklon pôdy.

Skeletnatosť pôdy v okrese je priestorovo veľmi dobre znateľná. Intervalové hodnoty charakteristiky územia do značnej miery generalizujú a zaniká nám hlbšie priestorové rozdielovanie. Podstatná väčšina územia sa nachádza v rozpätí 25 – 50 % čo zodpovedá charakteru horského reliéfu. Výrazne odlišné územie tvoria len časti Oravskej kotliny a doliny väčších vodných tokov, ktoré patria medzi slabo skeletnaté pôdy s obsahom skeletu nepresahujúcim 25 %. Viditeľné priestorové výnimky tvoria len prvky skalného reliéfu s obsahom skeletu nad 50 %. K pôdam bez skeletu sa zaraďuje Vodná nádrž Orava s percentuálnym zastúpením 1,52 %.

Hĺbka pôdy

Hĺbka pôdy je fyzikálnou veličinou, ktorá dodnes nemá stanovenú rozhodujúcu metodiku na určenie jej spodného rozhrania.

Vo všeobecnosti platí definícia o hĺbke pôdy ako o hĺbke celého pôdneho profilu t.j. od povrchu pôdy až k zvetrávajúcej materskej hornine alebo k hladine podzemnej vody. Ide o tzv. absolútnu hĺbku pôdy, ktorej rozsah môže značne variovať od pár centimetrov až po niekoľko desiatok metrov. Okrem nej sa v pedológii rozlišuje aj genetická a fyziologická hĺbka pôdy. Pod genetickou rozumieme hĺbku pôdy, po ktorú sa prejavili

pôdotvorné procesy. Je to teda hĺbka po horizont C (resp. D). U fyziologickej hĺbky sa zameriavame na hrúbku priestupnej vrstvy pôd a substrátu, vyjadrujúcu hĺbku sypkého zeminného materiálu, ktorým môže prenikať zrážková voda a rastlinné korene, ide o tzv. „ekologickú, fyziologickú hĺbku pôdy“ (Šály, 1998).

Tabuľka č. 1. 6: Hĺbka pôdy v okrese Námestovo

Hĺbka	Plošné zastúpenie v %
plytké pôdy (do 0,30 m)	1,5
stredne hlboké pôdy (0,30 – 0,60 m)	85,5
hlboké pôdy (0,60m a viac)	13,0

Zdroj: Databáza ESPRIT s.r.o.

Vzhľadom na určené intervaly je možné povedať, že na území prevládajú stredne hlboké pôdy (s intervalom hrúbky od 0,3 do 0,6 m) so zastúpením 85,51 %, ktoré sa vyskytujú na stredne skeletnatých pôdach pohorí okresu. S poklesom nadmorskej výšky sa na slabo skeletnatých pôdach objavujú hlboké pôdy nad 60 centimetrov. Obrátený vzťah hĺbky pôdy a obsahu skeletu je tu výrazný a presne zodpovedá zákonitosti vývinu hlbších pôd na podklade s nižším obsahom skeletu.

1.1.4 Hydrologické pomery a hydrogeologické pomery

1.1.4.1 Hydrologické pomery

Povrchové vody

Rieky na území okresu Námestovo patria do úmoria Čierneho mora a kompletne do povodia rieky Orava, ktorá má dva prítoky – Bielu a Čiernu Oravu. Menšia Čierna Oravu pramení za území Poľska, väčšia Biela Orava preteká okresom Námestovo a predstavuje najdlhšiu rieku okresu s dĺžkou približne 37 km a plochou povodia 465,5 km². Pramení pod vrchom Párač v Oravskej Magure v nadmorskej výške približne 1 080 m n. m. kde najprv smeruje na severozápad, neskôr sever, no postupne sa stáča na severovýchod a až po ústie priberá niektoré významné vodné toky okresu ako Klinianka (18 km), Mútňanka (22 km), Hruštinka (20,5 km), Veselianka (20,5 km) až napokon ústi do vodnej nádrže Orava južne od Námestova v nadmorskej výške 601 m n. m.

Územie okresu odvodňuje aj ďalšia významná riečka – Polhoranka - s dĺžkou 28 km, ktorá bola pôvodne ľavostranným prítokom Bielej Oravy, no v súčasnosti ústi priamo do Oravskej priehrady. Tento tok zároveň predstavuje najsevernejšie prameniáciu rieku na Slovensku.

Zo stojatých vôd sa na opisovanom území nachádzajú prírodné, ale aj umelo vytvorené vodné plochy. K prírodným, ktoré v týchto podmienkach vznikli väčšinou pôsobením zosuvov na nepriepustnom podklade patrí napr. jazierko pod Babou horou, jazierko v Zubrohlave a pod. a k umelým Oravská priehrada (Oravské priehradné jazero), ktorá leží na sútoku Bielej a Čiernej Oravy. Ide o jazernú plochu s rozlohou 35 km² a objemom vody 350 mil. m³, ktorá sa rozprestiera takmer na celom území Oravskej kotliny a vznikla zatopením chotárov 4 obcí: Slanica, Ústie nad Oravou, Osada, Hámre a čiastočne i chotára Námestova a Bobrova. Nad hladinou zostali po obci Slanica Slanický ostrov a Vtáčí ostrov, ktoré sú pri nižšej hladine spojené prechodom. Priemerná hĺbka vody v nádrži je 15 m, pričom maximum siaha až na hodnotu 38 m. Vodná nádrž je z hľadiska rozlohy najväčším vodným dielom na Slovensku. Z hľadiska objemu zadrživanej vody ide o druhú najväčšiu vodnú plochu na Slovensku.

Z hydrologického hľadiska územie okresu patrí do oblasti povodia Dunaja, do čiastkového povodia Váh (číslo hydrologického povodia 4-21). Celá časť záujmového územia spadá do základného povodia Orava (po priehradný profil vodnej nádrže Orava s číslom hydrologického povodia 4-21-03).

Nasledujúce údaje sme čerpali z Hydrologickej ročenky – povrchové vody 2015, vydanej SHMÚ v r. 2016. Hydrologické ročenky povrchových vôd predstavujú sumár údajov a informácií získaných monitorovaním kvantity povrchových vôd na slovenských tokoch za obdobie jedného kalendárneho roku.

Tabuľka č. 1. 7: Zoznam a charakteristika vodomerných staníc v okrese Námestovo

DB číslo	Stanica	Tok	Hydrologické číslo	Riečny km	Plocha povodia (km ²)	Nadmorská výška (m n. m.)
5795	Zákamenné	Biela Orava	1-4-21-03-009-01	17,1	82,7	699,31
5800	Lokca	Biela Orava	1-4-21-03-041-01	4,2	359,96	619,06
5810	Oravská Jasenica	Veselianka	1-4-21-03-051-02	1,0	90,1	618,09
5816	Oravská Polhora	Polhoranka	1-4-21-03-062-01	14,8	58,15	689,67
5820	Zubrohlava	Polhoranka	1-4-21-03-072-01	1,6	158,67	605,69

Zdroj: SHMÚ, 2016

Tabuľka č. 1. 8: Priemerné ročné a extrémne prietoky vo vodomerných staniciach v okrese Námestovo

Vodomerná stanica	Tok	Riečny km	Q _m 2015 m ³ .s ⁻¹	Q _{max} 2015 m ³ .s ⁻¹	Q _{max} m ³ .s ⁻¹	Q _{min} 2015 m ³ .s ⁻¹	Q _{min} m ³ .s ⁻¹
Zákamenné	Biela Orava	17,1	1,654	42,830	(1979 – 2014) 109,200	0,073	(1979 – 2014) 0,072
Lokca	Biela Orava	3,80	5,912	114,300	(1951 – 2014) 762,000	0,540	(1951 – 2014) 0,260
Oravská Jasenica	Veselianka	0,95	1,227	32,400	(1951 – 2014) 195,000	0,150	(1951 – 2014) 0,103
Oravská Polhora	Polhoranka	14,80	1,207	13,190	(1986 – 2014) 129,80	0,245	(1986 – 2014) 0,116
Zubrohlava	Polhoranka	1,60	2,435	26,230	(1951 – 2014) 425,000	0,391	(1951 – 2014) 0,100

Zdroj: SHMÚ, 2016

Q_m 2015 – priemerný ročný prietok v roku,

Q_{max} 2015 – najväčší kulmináčny prietok v roku,

Q_{max} (1979-20014) – najväčší kulmináčny prietok vyhodnotený v uvedenom období pozorovania,

Q_{min} 2015 – najmenší priemerný denný prietok v roku,

Q_{min} (1979-20014) – najmenší priemerný denný prietok vyhodnotený v uvedenom období

Vodné toky vo vymedzenom území môžeme zaradiť do stredohorskej oblasti so snehovo-dažďovým režimom odtoku s nevýrazným až mierne výrazným podružným zvýšeným vodnosti koncom jesene a začiatkom zimy. Najvyššie vodné stavy sú počas jari do začiatku leta v mesiacoch marec, apríl, máj a jún a najnižšie vodné stavy sú na začiatku jesene v septembri a októbri a počas zimy v januári a februári.

Priemerný ročný špecifický odtok v časovom období 1931 – 1980 sa takmer na celom území okresu pohyboval v intervale od 20 do 25 l.s⁻¹.km⁻² a v juhovýchodnej časti v intervale 15 až 20 l.s⁻¹.km⁻².

Minimálny špecifický odtok 364 denný v časovom období rokov 1931 – 1980 sa pohyboval v intervale od 1,0 do 2,0 l.s⁻¹.km⁻² a maximálny špecifický odtok v intervale s pravdepodobnosťou opakovania raz za 100 rokov v časovom období rokov 1931 – 1980 v juhovýchodnej časti okresu od 2,8 do 3,4 l.s⁻¹.km⁻² a v severnej a severozápadnej časti okresu 3,4 a viac l.s⁻¹.km⁻² (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002).

Podzemné vody

Problematike podzemných vôd sa dokument RÚSES zaoberá iba tromi typmi podzemných vôd, a to vôd geotermálnych, minerálnych a banských.

Geotermálne vody. Podľa Vodného plánu Slovenska bolo v SR vymedzených 26 útvarov podzemných geotermálnych vôd (geotermálnych štruktúr). Tieto oblasti sú zároveň perspektívnymi geotermálnymi oblasťami. Na opisovanom území sa nenachádza žiadna oblasť s výskytom podzemných geotermálnych vôd.

Minerálne vody. Zákon NR SR č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov rozlišuje minerálnu vodu na:

- minerálnu vodu,
- prírodnú liečivú vodu,
- prírodný liečivý zdroj,
- prírodnú minerálnu vodu,
- prírodný minerálny zdroj.

Aj keď je územie okresu Námestovo na zásoby podzemnej vody pomerne chudobné, vyskytujú sa tu niektoré druhy minerálnych prameňov. Nachádzajú sa tu minerálne vody sírovočíkové (sulfánové) a minerálne vody metánové.

Minerálne vody sulfánové, ľudovo nazývané aj „vajcovky“ (majú zápach skazených vajec), sú vody studené (7 – 11°C) s výdatnosťou 0,01 – 0,5 l.s⁻¹. Tieto minerálne pramene sa nachádzajú napr. v Mútnom, Ťapešove, Rabčiciach a pod. či napr. aj na JV svahu masívu Babej hory, na lokalite Smietanova už na území poľskej Oravy. Metánové minerálne vody sa nachádzajú v Oravskej Polhore – Slaná voda a Sihelnom. Sú to studené (10,5 – 14,5 °C) aj termálne (33 – 41 °C) mariatické (slané) chlorido-sódne vody. Tieto minerálne vody najmä v Oravskej Polhore – Slanej vode patria k nedegradovaným mariogénnym (morským) vodám živičného pôvodu (Trnka, Kopilec, 2007).

Tabuľka č. 1. 9: Minerálne pramene v okrese Námestovo

Názov	Register	Lokalita	Typ
Vajcovka pred hájovňou	DK - 10	Mutné	prameň
Vajcovka pod lesom	DK - 11	Mutné	prameň
Vajcovka za Hviezdoslavovou hájovňou	DK - 20	Oravská Polhora	prameň
Vajcovka pod Babiou Gorou	DK - 21	Oravská Polhora	prameň
Vajcovka	DK - 24	Rabčice	prameň
Slaný prameň	DK - 25	Sihelné	prameň
Vajcový prameň	DK - 26	Sihelné	prameň
Vajcovka na ľavom brehu potoka	DK - 27	Ťapešovo	prameň
Vajcovka	DK - 30	Vasíľov	prameň
Vajcovka pod Čistým Grúňom		Babin	prameň
Vrt B - 3	DK - 35	Oravská Polhora	vrt
Vrt B - 1	DK - 36	Oravská Polhora	vrt
Vrt FPJ - 1	DK - 38	Oravská Polhora	vrt
Vajcovka pod Pilskom	DK - 42	Sihelné	prameň

Zdroj: SAŽP (<http://old.sazp.sk>)

Banské vody predstavujú antropogénno-geogénne ovplyvnené podzemné vody. Banskými vodami v zmysle zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) sú všetky podzemné, povrchové a zrážkové vody, ktoré vnikli do hlbinných alebo povrchových banských priestorov bez ohľadu na to, či sa tak stalo priesakom alebo gravitáciou z nadložia, podložia alebo boku alebo jednoduchým vtekaním zrážkovej vody, a to až do ich spojenia s inými stálymi povrchovými alebo podzemnými vodami. Podľa dokumentu Banské vody Slovenska vo vzťahu k horninovému prostrediu a ložiskám nerastných surovín, regionálny geologický výskum (Bajtoš a kol., 2011) spracovaným ŠGÚDŠ do riešeného územia nezasahuje žiaden bansko-ložiskový región.

1.1.4.2 Hydrogeologické pomery

V čiastkovom povodí Váhu je vymedzených 39 útvarov podzemných vôd. Z toho 3 útvary podzemných vôd v kvartérnych sedimentoch, 24 útvarov podzemných vôd v predkvartérnych horninách a 12 útvarov geotermálnych vôd.

Útvary podzemných vôd v kvartérnych sedimentoch nie sú na území okresu zastúpené. Útvary podzemných vôd v predkvartérnych horninách znázorňuje tabuľka.

Tabuľka č. 1. 10: Útvary podzemných vôd v predkvartérnych horninách

Kód útvaru	Názov útvaru	Povodie	Dominantné zastúpenie kolektora	Priepustnosť
SK2003200P	Medzizimové podzemné vody Oravskej kotliny	Váh	íly a ílovcy s občasnými polohami pieskov a štrkov	pórová
SK2001800F	Puklinové podzemné vody západnej časti flyšového pásma a Podtatranskej skupiny	Váh	striedanie pieskovcov a ílovcov (flyš), slieň, slieňovce, pieskovce, bridlice a zlepenice	puklinová

Zdroj: MŽP SR, 2015

Podľa mapy Hlavných hydrogeologických regiónov (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002), v ktorej je definovaný aj typ priepustnosti, územie okresu radíme k týmto hydrogeologickým regionom s príslušným typom priepustnosti:

Tabuľka č. 1. 11: Vymedzenie hydrogeologických regiónov v okrese Námestovo

Hydrogeologický región	Určujúci typ priepustnosti
paleogén povodia Bielej Oravy a neogén Oravskej kotliny	puklinová

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002

1.1.5 Klimatické pomery

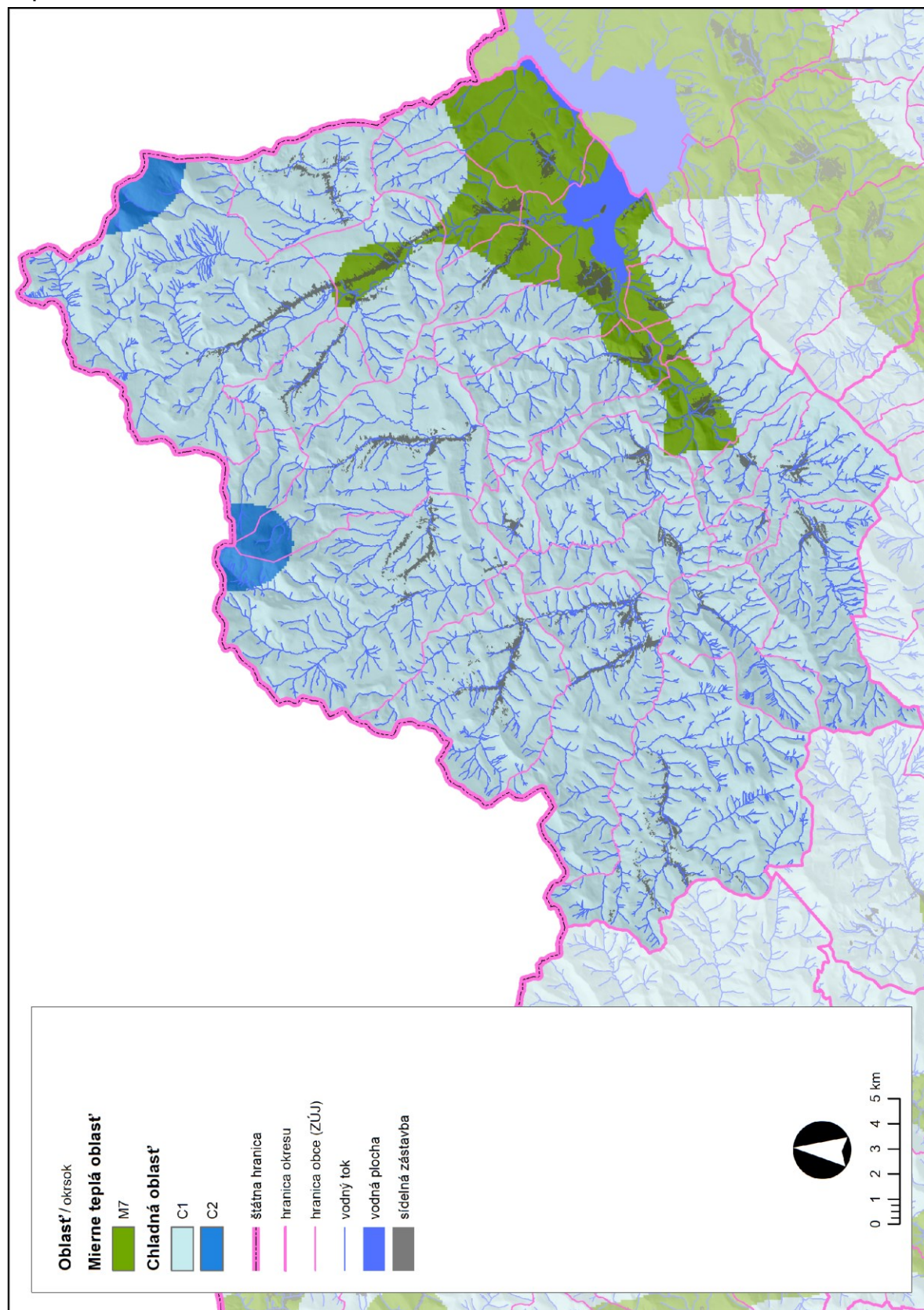
Klimatické pomery okresu Námestovo sú v značnej miere ovplyvnené výškovou zonalitou, prinášajúcou zmeny klimatických charakteristík (Mapa č. 1.7). Územie je tiež charakteristické inverzným typom počasia. Okres Námestovo sa zaraďuje z hľadiska klímy do chladnej klimatickej oblasti s dvoma okrskami – mierne chladným a chladným horským a oblasti mierne teplej s okrskom mierne teplým, veľmi vlhkým, vrchovinovým (Tabuľka č. 1.12). V okrsku mierne chladnom dosahujú priemerné júlové teploty 12 °C až 16 °C a v chladnom okrsku (masívy Pilsko a Babia hora) 10 °C až 12 °C. Oba predstavujú horské oblasti ktoré charakterizuje vysoký úhrn zrážok. Mierne teplá klíma je charakteristická pre Oravskú kotlinu, ktorá má s poklesom nadmorskej výšky mierne odlišný charakter klímy ako vyššie položené časti územia. Priemer júlových teplôt už síce presahuje 16 °C no počet letných dní (denné maximum teploty vzduchu ≥ 25 °C) za rok je menší než 50 a priemerný ročný úhrn zrážok je tu tiež pomerne vysoký.

Tabuľka č. 1. 12: Klimatická klasifikácia podľa Končeka (1961 – 2010) na území okresu Námestovo

Mierne teplá oblasť (M) – priemerne menej ako 50 letných dní (LD) za rok (s denným maximom teploty vzduchu ≥ 25 °C), júlový priemer teploty vzduchu ≥ 16 °C		
Okrsk	Charakteristika okrsku	Klimatické charakteristiky
M7	mierne teplý, veľmi vlhký, vrchovinový	júl ≥ 16 °C, LD < 50
Chladná oblasť (C) – júlový priemer teploty vzduchu < 16 °C, oba okrsky sú veľmi vlhké		
Okrsk	Charakteristika okrsku	Klimatické charakteristiky
C1	mierne chladný	júl ≥ 12 °C až < 16 °C
C2	chladný horský	júl ≥ 10 °C až < 12 °C

Zdroj: Klimatický Atlas Slovenska, 2015

Mapa č. 1.7: Klimatická klasifikácia v okrese Námestovo

Upravil: B. Ivanič (Zdroj: Klimatický atlas Slovenska, 2015)

Charakteristika jednotlivých klimatických prvkov je spracovaná na základe priemerných dlhodobých údajov najbližších pozorovacích staníc SHMÚ (Tabuľka č. 1.13), pričom v charakteristike výskytu a režimu jednotlivých prvkov zohľadňujeme dôležité klimatotvorné faktory vplývajúce na priestorovú diferenciáciu klimatických prvkov na území okresu (výšková zonálnosť, orografická poloha a pod.)

Tabuľka č. 1. 13: Meteorologické stanice na území okresu Námestovo

Názov	Nadmorská výška (m n. m.)	Obec	Typ
Oravská Lesná	780	Oravská Lesná	Klimatologická stanica
Rabča	645	Rabča	Klimatologická stanica
Oravské Veselé	760	Oravské Veselé	Klimatologická stanica
Oravská Lesná	780	Oravská Lesná	Zrážkomerná stanica
Novôť	770	Novôť	Zrážkomerná stanica
Zákamenné	732	Zákamenné	Zrážkomerná stanica
Mútne	835	Mútne	Zrážkomerná stanica
Hruštín	712	Hruštín	Zrážkomerná stanica
Lokca	625	Lokca	Zrážkomerná stanica
Oravské Veselé	760	Oravské Veselé	Zrážkomerná stanica
Námestovo	610	Námestovo	Zrážkomerná stanica
Oravská Polhora, Hlina	794	Oravská Polhora, Hlina	Zrážkomerná stanica
Rabča	645	Rabča	Zrážkomerná stanica
Rabčice	675	Rabčice	Zrážkomerná stanica
Bobrov	612	Bobrov	Zrážkomerná stanica
Slaná Voda	700	Oravská Polhora	Fenologická stanica – špeciálna lesná
Zákamenné	715	Zákamenné	Fenologická stanica – všeobecná
Oravská Polhora	700	Oravská Polhora	Fenologická stanica – všeobecná

Zdroj: Databáza Klimatologických charakteristík SHMÚ

Teplotné pomery

Z hľadiska teplotných pomerov je celé územie dosť chladné, v najvyššie položených horských oblastiach je priemerná ročná teplota iba 2 °C až 3 °C, o niečo vyššia 4 °C až 5 °C v pohraničnej oblasti v Oravských Beskydách a Oravskej Magure. Väčšina územia sa nachádza v teplotnom priemere 5 °C až 6 °C, v nižšie položených oblastiach v Oravskej kotline okolo 7°C.

Priemerná ročná teplota na meteorologických staniach v okrese (Tabuľka č. 1.14) sa pohybuje medzi 5 až 6 °C. Počas vegetačného obdobia dosahuje priemerné hodnoty až 11,3 °C s maximálnou priemernou teplotou 15,7 °C v mesiaci júl. Najchladnejším je mesiac január, počas ktorého priemerná mesačná teplota dosahuje len -5,1°C.

Tabuľka č. 1. 14: Priemerná mesačná, ročná teplota a teplota vzduchu (°C) vo vegetačnom období za roky 1961 – 2010 na meteorologických staniach v okrese Námestovo

Názov stanice	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok	Vegetačné obdobie (IV-X)
Oravská Lesná	-5,1	-3,9	-0,8	4,4	10,0	13,0	14,7	13,9	9,9	5,6	1,0	-3,7	4,9	10,2
Rabča	-4,5	-3,3	0,4	5,8	11,2	14,2	15,7	14,9	10,9	6,6	1,8	-3,0	5,9	11,3

Zdroj: Databáza Klimatologických charakteristík SHMÚ

Zrážkové pomery

Priemerné ročné úhrny zrážok sa na území pohybujú v rozmedzí 700 – 1500 mm, pričom maximum zrážok spadne v najvyššie položených podcelkoch Pílsko a Babia hora, kde bol v roku 1906 pozorovaný úhrn zrážok 1 748 mm. Úhrn sa však na väčšine územia pohybuje od 900 – 1 000 mm. Na množstvo spadnutých zrážok

za rok ma rovnako vplyv nadmorská výška, v oblasti okolo Oravskej priehrady v Oravskej kotline preto spadne ročne len okolo 700 mm zrážok. Z tabuľky č. 1.15 môžeme pozorovať ročné prerozdelenie chodu zrážok počas roka, z ktorého je zrejmé že k vysokému úhrnu zrážok dochádza v letnom polroku s maximom v júni a júli. Maximálny priemerný úhrn zrážok je nameraný na stanici Oravská Lesná, a to 1160,6 mm, kde je rovnako pozorovaný aj maximálny mesačný úhrn spomedzi všetkých zrážkových staníc na území okresu v mesiaci júl v množstve 130,5 mm. Priemerný ročný úhrn zrážok je 923,2 mm, v letnom polroku je to 544,6 mm. Najchudobnejšie na zrážky sú mesiace október, február alebo apríl, zatiaľ čo najviac zrážok sa vyskytuje v mesiacoch jún, júl a august.

Tabuľka č. 1. 15: Priemerný mesačný a ročný úhrn zrážok v mm za roky 1981 – 2010 na meteorologických staniciach v okrese Námestovo

Názov stanice	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
Oravská Lesná	95,0	79,4	91,2	69,8	108,3	120,6	130,5	113,4	95,3	76,2	87,7	93,2	1160,6
Novoť	76,4	67,9	74,7	65,1	99,4	118,4	128,7	106,3	87,6	68,2	79	79,3	1051,0
Zákamenné	61,8	49,7	62,3	55,8	88,4	107,5	109,6	96,1	74,6	59,5	64,9	64,8	895,2
Mútne	76,9	60,5	72,6	57,4	96,0	116,3	118,6	98,9	84,8	62,1	74,5	75,0	993,7
Námestovo	49,0	39,7	56,0	50,7	85,7	101,7	99,7	87,2	68,9	53,1	54,2	51,7	797,5
Rabča	62,1	52,7	60,8	53,0	88,1	110,7	100,6	90,4	74,3	54,2	61,9	63,1	871,6
Rabčice	57,3	47,8	55,2	49,3	86,2	107,5	99,4	90,9	73,9	53,4	58,2	59,0	838,0
Bobrov	45,5	39,7	49,2	52,5	84,4	100,9	97,5	85,6	70,2	50,6	54,0	48,2	778,2

Zdroj: Databáza Klimatologických charakteristik SHMÚ

Snehové pomery

Sneh pokrýva územie okresu pomerne dlho, čo je jednak spôsobené chladnejšou klímou a rovnako nadmorskou výškou. Priemerné trvanie snehovej pokrývky v okrese Námestovo je približne 105 dní, pričom najdlhšie je to v Oravskej Lesnej či Novoť, kde je priemerný sezónny počet dní so snehovou pokrývkou až 125.

Z mesačného hľadiska je najvyšší priemerný počet dní so snehom pozorovaný v mesiaci január, naopak najnižší v mesiaci apríl.

Maximálna výška snehovej pokrývky (Tabuľka č. 1.16) dosahuje v tejto oblasti značne vysoké hodnoty. Okres patrí v rámci Slovenska k oblastiam s častejším snežením, čo sa vplyvom nadmorskej výšky odráža aj na množstve napadnutého snehu za zimnú sezónu. Najväčšie priemerné maximum snehovej pokrývky je pozorované v Oravskej Lesnej, a to 91,4 cm snehu. Najmenej v rámci okresu je to v Námestove, a to 40,4 cm.

Tabuľka č. 1. 16: Priemerný sezónny počet dní a priemerný mesačný počet dní so snehovou pokrývkou za roky 1981 – 2010 na meteorologických staniciach v okrese Námestovo

Názov stanice	Nadmorská výška (m n. m.)	Priemerný sezónny počet dní so snehovou pokrývkou	Priemerný mesačný počet dní so snehovou pokrývkou					
			XI	XII	I	II	III	IV
Oravská Lesná	785	124,2	11,3	25,0	28,0	26,7	26,0	7,2
Novoť	772	125,0	11,3	24,8	27,5	26,8	26,3	8,5
Zákamenné	722	97,2	7,9	20,7	24,5	24,2	17,9	2,9
Mútne	835	110,8	10,6	23,2	26,1	25,6	20,9	4,3
Námestovo	615	86,9	8,2	19,5	22,0	22,4	13,1	2,4
Rabčice	675	102,4	9,0	21,7	25,3	24,6	18,6	3,9
Bobrov	612	86,7	7,8	18,0	22,5	22,5	13,8	3,0

Zdroj: Databáza Klimatologických charakteristik SHMÚ

Tabuľka č. 1. 17: Maximálna sezónna výška snehovej pokrývky [cm] za roky 1981 – 2010 na meteorologických staniciach v okrese Námestovo

Názov stanice	Nadmorská výška [m n. m.]	Maximálna sezónna výška snehovej pokrývky [cm]
Oravská Lesná	785	91,43
Novoť	772	84,53
Zákamenné	722	61,20
Mútne	835	69,40
Námestovo	615	40,40
Rabčice	675	51,37
Bobrov	612	43,73

Zdroj: Klimatický atlas Slovenska, 2015

Rýchlosť prúdenia vzduchu

Priemerná ročná rýchlosť vetra v tejto oblasti je pomerne vysoká a dosahuje hodnoty od 2 – 7 m.s⁻¹, pričom pričom jej rýchlosť stúpa s nadmorskou výškou a s orientáciou reliéfu najmä vo vrcholových polhách a náveterných západných až severozápadných svahoch. Naopak veternosť slabne v chránených polohách údolnej nivy Bielej Oravy, kde prúdenie vetra dosahuje len okolo 2 m.s⁻¹. Priemerné mesačné hodnoty rýchlosti vetra v Oravskej Lesnej (Tabuľka č. 1.18) naznačujú ustálenosť prúdenia vzduchu a celoročnú homogenitu danej charakteristiky.

Tabuľka č. 1. 18: Priemerná mesačná a ročná rýchlosť vetra m.s⁻¹ za roky 1961 – 2010 na meteorologických staniciach v okrese Námestovo

Názov stanice	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
Oravská Lesná	1,71	1,60	1,53	1,27	1,18	1,12	1,02	0,90	1,06	1,34	1,62	1,69	1,34

Zdroj: Klimatický atlas Slovenska, 2015

Oblačnosť

Odhad množstva oblačnosti je ovplyvnený subjektívnymi schopnosťami pozorovateľa, určovanie tohto meteorologického prvku nevyžaduje prístrojové vybavenie. Oblačnosť sa v klimatológii pozoruje vizuálne v klimatických termínoch o 7:00, 14:00 a 21:00 h miestneho stredného slnečného času a vyjadruje sa číselne v desatinách pokrytia oblohy oblakmi (Klimatický atlas Slovenska, 2015).

Podľa mapy Priemerná ročná oblačnosť (1961 – 2010) sa radí okres Námestovo z väčšej časti k územiám s oblačnosťou v intervale 65 – 70 %, časť územia patrí do intervalu 60 – 65 %. Priemerný ročný počet jasných dní (1961 – 2010) sa pohybuje v intervale 40 – 50 dní, v niektorých častiach okresu (zväčša vo vyšších polohách) je tento počet nižší než 40 dní. Priemerný ročný počet zamračených dní (1961 – 2010) sa pohybuje v intervale 130 – 140 dní, zriedkavo v určitých častiach v intervale 140 – 150 dní (Klimatický atlas Slovenska, 2015).

1.2 Biotické pomery

1.2.1 Rastlinstvo

1.2.1.1 Fytogeografické členenie územia

Z hľadiska fytogeografického členenia patrí celé územie Slovenska do eurosibírskej podoblasti fytogeografickej ríše Holarctis, tvorenej jedinou, holarktickou oblasťou. Na našom území sa stretávajú dve provincie eurosibírskej podoblasti, z ktorých dominuje provincia stredoeurópska.

Podľa fyto geografického členenia (Futák, 1966, 1980) patrí územie okresu Námestovo do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*), obvodu západobeskydskej flóry (*Beschidicum occidentale*), okresu Západné Beskydy. Fyto geografické členenie je uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č. 1. 19: fyto geografické členenie okresu Námestovo

Oblasť	Obvod	Okres	Podokres
západokarpatská flóra (<i>Carpaticum occidentale</i>)	západobeskydská flóra (<i>Beschidicum occidentale</i>)	Západné Beskydy	-

Zdroj: Atlas SSR, SAV, Slovenský úrad geodézie a kartografie, Bratislava 1980

Z hľadiska fyto geograficko-vegetačného členenia (Plesník, 2002) radíme riešené územie do bukovej zóny, flyšovej oblasti, okresov: Vysoké Beskydy, Kysucká a Oravská vrchovina, podbeskydský okres, Oravská Magura a Oravská kotlina. Členenie je zobrazené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č. 1. 20: Fyto geograficko-vegetačné členenie v okrese Námestovo

Zóna	Podzóna	Oblasť	Okres	Podokres	Obvod
buková	-	flyšová	Vysoké Beskydy	-	-
			Kysucká a Oravská vrchovina	-	-
			podbeskydský	-	-
			Oravská Magura	-	-
			Oravská kotlina	-	-

Zdroj: Plesník, P., 2002: Fyto geograficko-vegetačné členenie. In Atlas krajiny Slovenskej republiky, 1 : 1 000 000

1.2.1.2 Potenciálna prirodzená vegetácia

Rekonštruovaná (potenciálna) prirodzená vegetácia predstavuje vegetáciu, ktorá by sa v území vyvinula, keby na krajinu nepôbil svojou činnosťou človek.

Charakteristiku rekonštruovanej prirodzenej vegetácie uvádzame podľa Geobotanickej mapy ČSSR (Michalko a kol., 1986). Jej prehľad pre okres Námestovo je uvedený v tabuľke č. 1. 21 a na mape č. 1. 8.

Tabuľka č. 1. 21: Zastúpenie jednotlivých spoločenstiev v okrese Námestovo

Typ spoločenstva	Plošné zastúpenie (%)
Alpínske kyslomilné spoločenstvá (<i>Jt - Juncetea trifidi, Salicetea herbaceae, Thlaspietea rotundifolii p.p.</i>)	0,03
Bukové a jedľové lesy kvetnaté (F, A - Eu-Fagenion p.p. maj.)	77,33
Bukové kyslomilné lesy horské (<i>Fm - Luzulo-Fagion p. p. maj.</i>)	1,45
Javorové horské lesy (<i>Ac - Aceri-Fagenion p.p. maj., Tilio-Acerion p.p.min.</i>)	0,02
Jedľové a jedľovo-smrekové lesy (PA - Abietion, Vaccinio Abietenion p.p.)	9,35
Lipovo-javorové lesy (<i>At - Tilio-Acerenion</i>)	0,05
Lužné lesy podhorské a horské (AI - Alnenion glutinoso-incanae, Salicion triandrae p.p., Salicion eleagni)	6,55
Slatiniská (<i>S - Tofieldietalia, Molinion coerulaeae</i>)	0,06
Smrekové lesy čučoriedkové (<i>P - Eu-Vaccinio-Piceenion p.p.</i>)	1,57
Smrekové lesy limbové (<i>Ce, Ce - Vaccinio-Piceetum cembretosum</i>)	0,03
Smrekové lesy zamokrené (<i>Ba - Eu-Vaccinio-Picenion p.p.</i>)	3,03
Subalpínske kosodrevinové a trávinné kyslomilné spoločenstvá (<i>Ms - Pinion mugo p.p, Nardion p.p, Calamagrostion villosae a Calamagrostion arundinaceae</i>)	0,38
Vrchoviská a prechodné rašeliniská (<i>V - Oxycocco - Sphagnetes, Scheuchzerietalia palustris, Caricetalia fuscae</i>)	0,15

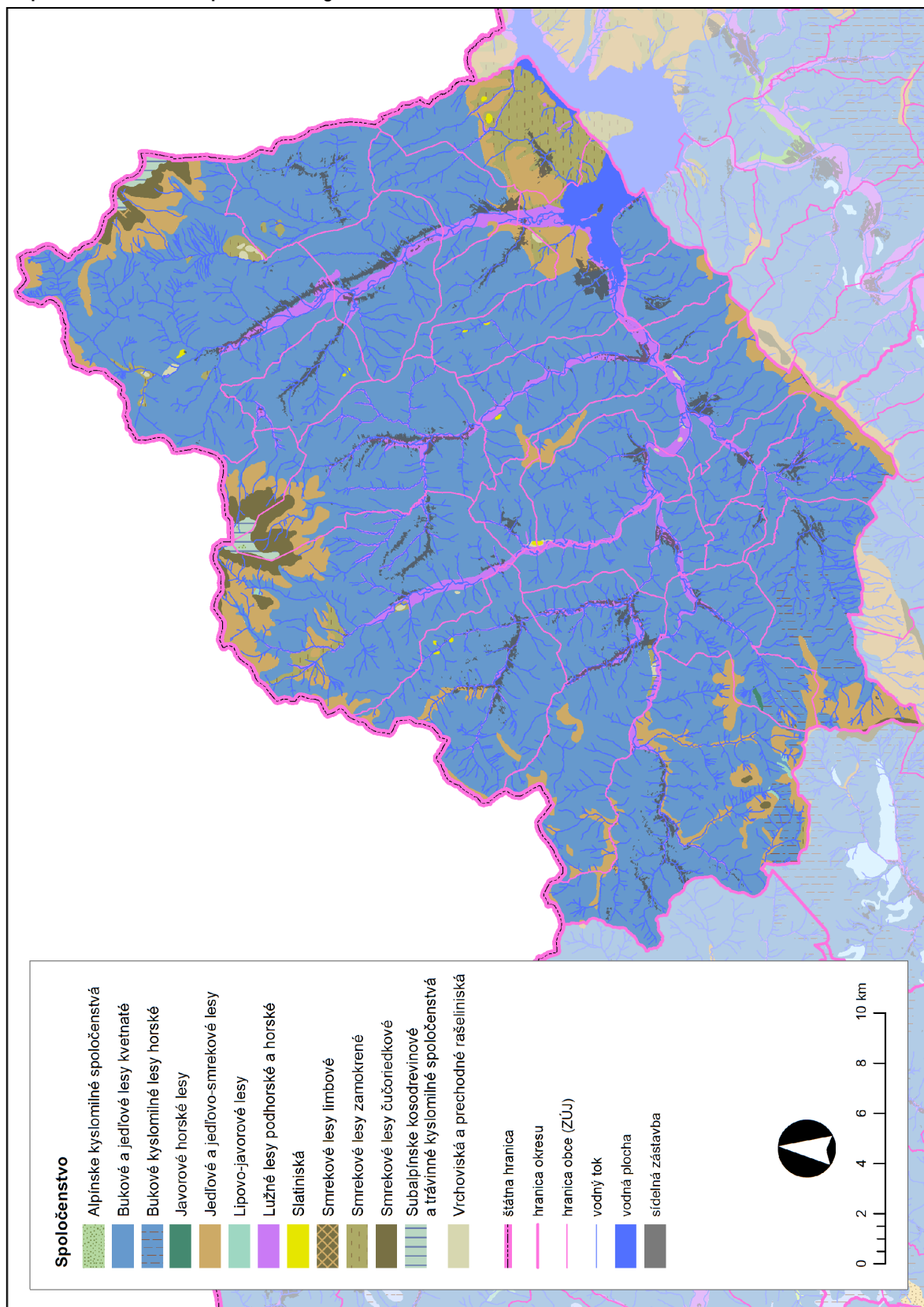
Zdroj: Michalko a kol., 1986, Geobotanická mapa ČSSR, SAV, Bratislava
(Poznámka: zvýraznené sú hodnoty s najväčším percentuálnym zastúpením a tie sú aj opísané v texte)

Bukové a jedľové lesy kvetnaté: Spoločenstvo zahŕňa klimaxové eutrofné bukové a zmiešané jedľovo-bukové lesy na hornej hranici podhorského stupňa a v horskom stupni na všetkých geologických podložiach s hlbokými vlhkými pôdami a s bohatým viacvrstvovým podrastom. Stálou prímiesou buka lesného (*Fagus sylvatica*) a jedle bielej (*Abies alba*) býva javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor mliečny (*Acer platanoides*), brest horský (*Ulmus glabra*), lipa malolistá, zriedkavo smrek obyčajný (*Picea abies*) a hrab obyčajný (*Carpinus betulus*). Krovinné poschodie nebyva v kvetnatých bučinách nápadne vyvinuté. Z neho sa vyskytujú najmä baza čierna (*Sambucus nigra*), baza červená (*S. racemosa*), zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), bršlen európsky (*Euonymus europaea*) a egreš obyčajný (*Grossularia uva-crispa*). Dominantami bylinnej časti bývajú lipkavec marinkový (*Galium odoratum*), hluchavka žltá (*Galeobdolon luteum*), pakost smradľavý (*Geranium odoratum*), kyslička obyčajná (*Oxalis acetosella*), ostružina srstnatá (*Rubus hirtus*), zubačka cibulkonosná (*Dentaria bulbifera*) a veronika horská (*Veronica montana*), na skeletovejších pôdach bažanka trváca (*Mercurialis paxii*) a na ťažších a vlhších pôdach netýkavka nedotklivá (*Impatiens noli-tangere*), devätsil biely (*Petasites albus*), kozonoha hostcová (*Aegopodium podagraria*).

Jedľové a jedľovo-smrekové lesy: Spoločenstvo zahŕňa ihličnaté lesy v horskom stupni tvorené pôvodným smrekom a jedľou, ktoré sú rozšírené na nenasýtených až podzolovaných kamenistých presakujúcich hnedozemiach. Jednotka má ráz bezbukového geografického variantu. Jedľové smrečiny sú najčastejšie hospodárskymi (produkčnými) lesmi s veľmi dôležitou pôdoochrannou funkciou. Porasty sú viac-menej jednovrstvové, nakoľko obe základné dreviny si udržiavajú rovnaký výškový rast. Fytocenózy nemajú výraznejší jarný aspekt. Prevalu majú nízke byliny. Základné floristické zloženie reprezentujú dominantne zastúpená tŕňovka dvojlistá (*Maianthemum bifolium*) a kyslička obyčajná (*Oxalis acetosella*), ale aj čermel' lesný (*Melampyrum sylvaticum*), chlpaňa hájna (*Luzula luzuloides*), sladíčovec dúbravový (*Gymnocarpium dryopteris*). Popri jedli a smreku býva primiešaný smrekovec opadavý (*Larix decidua*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*), z listnáčov jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), vzácne jelša sivá (*Alnus incana*). Často sa hospodárskymi zásahmi zhoršovali podmienky pre obnovu jedle a postupne prevládli smrekové porasty.

Lužné lesy podhorské a horské: Spoločenstvá na alúviách v úzkych údolných nivách na stredných a horných tokoch riek zväčša v extrémnejších klimatických podmienkach. Ekologicky sa viažu na alúviá potokov podmáčané prúdiacou podzemnou vodou alebo ovplyvňované častými povrchovými záplavami. Druhovú zloženie bylinného poschodia je pestré, dominujú však hygrofilné a subhygrofilné druhy ako záružlie močiarna (*Caltha palustris*), pichliač zelinový (*Cirsium oleraceum*), pichliač potočný (*Cirsium rivulare*), škarda močiarna (*Crepis paludosa*), krkoška chlpatá (*Chaerophyllum hirsutum*). Drevinové porasty sú často nesúvislé, tvorené vrbou sivou (*Salix eleagnos*) a vrbou purpurovou (*Salix purpurea*), hojná je jelša sivá (*Alnus incana*), menej hojná vrbá krehká (*Salix fragilis*), v smrekovom stupni je vtrúsený smrek (*Picea abies*), zemolez čierny (*Lonicera nigra*) a ďalšie dreviny.

Mapa č. 1.8: Potenciálna prirodzená vegetácia v okrese Námestovo

Upravil: I. Špilárová (Zdroj: Michalko, J., Berta, J., Magic, D., 1986: Geobotanická mapa ČSSR, SAV, Bratislava)

1.2.1.3 Reálna vegetácia

Aktuálna lesná vegetácia

Aktuálny stav lesnej vegetácie je výsledkom prírodného potenciálu a dlhodobého ovplyvňovania prirodzenej vegetácie človekom. Prehľad aktuálnej lesnej vegetácie prinášame v nasledovnom texte členený podľa jednotlivých jednotiek prirodzenej vegetácie a ich súčasného stavu. Podkladom pre spracovanie nasledovného hodnotenia boli verejne dostupné databázy a vlastné dlhoročné poznatky autorov.

Lužné lesy podhorské a horské (zväz *Alnenion incanae* Pawlowski et al. 1928, podzväz *Alnenion glutinoso-incanae* Oberd. 1953)

Polohy, v ktorých sa tieto spoločenstvá vyskytovali boli priaznivé pre poľnohospodárske využitie (orná pôda, lúky), osídlenie a situovanie dopravných koridorov a preto boli v záujmovom území mnohé z nich prakticky zlikvidované. Vo väčšine zostávajúcich prípadov sa zredukovali na rôzne široké sprievodné brehové porasty vodných tokov. Iba miestami si toky zachovali širšie nivy pokryté rozsiahlejšími lesmi tohto typu. Nájsť ich ešte môžeme aj na rozsiahlejších prameniskách v súvislých lesných oblastiach alebo v komplexe s inými vodou ovplyvnenými lesnými spoločenstvami (rašelinné lesy). Špecifickým miestom, kde sa tieto spoločenstvá miestami vyvinuli je litorálna a príbrežná zóna vodnej nádrže Orava a to najmä v miestach ústí niektorých tokov - Biela Orava, Polhoranka, Hraničný Kriváň, Žiarový Kriváň, Poľanový Kriváň, Mlynský potok, Michalovka a to v katastroch obcí Námestovo, Bobrov a Vavrečka. Popri vodných tokoch nájdeme dnes najzachovalejšie ukážky v katastroch obcí Oravská Lesná a Zakamenné (Biela Orava, Magurský potok), Zakamenné (pramenná oblasť Zásihlinaky), Novot' (pramenná oblasť Klinianky), Krušenice (Mútnanka), Mútna (Bystrý potok, Mútnanka) a Oravská Polhora (Polhoranka, Bystrá a jej prítoky), v menšom rozsahu aj v katastroch obcí Oravské Veselé, Rabčice, Klin, Zubrohlava a Lomná. Ich súčasná výmera je niečo viac ako 275 ha, čo predstavuje 0,83 % z výmery lesných porastov na LPF. Ich skutočná výmera je iste výrazne vyššia nakoľko pomerne často dochádza k postupnej obnove tohto biotopu v nivách potokov po ukončení poľnohospodárskeho obhospodarovania týchto plôch. Mapovaním boli zistené takéto plochy najmä v alúviách Bielej Oravy, Veselianky, Mútnanky, Hruštinky a Polhoranky. Tu sa na náplavoch vyvíjajú najmä porasty krovitých vrb, doplnené stromovitými druhmi (jelša sivá, čremcha obyčajná, smrek), ktoré na stabilizovaných náplavoch prechádzajú do podhorských lužných lesov. V minulosti vyplňali tieto typy lesných spoločenstiev nivy potokov v orografických celkoch Podbeskydská vrchovina, Podbeskydská brázda a Oravská kotlina a zriedkavejšie aj v okrajových častiach Oravských Beskyd. Diverzita týchto spoločenstiev býva vysoká.

Lipovo-javorové lesy (zväz *Tilio-Acerenion* Klika 1955)

V riešenej oblasti sa lipovo-javorové lesy vyskytovali aj v minulosti veľmi zriedkavo. Tieto lokality zostali až dodnes lesom, pretože nie sú vhodné na poľnohospodárske využívanie, ale ich drevinové zloženie bolo tak výrazne pozmenené, že v súčasnosti porasty zodpovedajúce tomuto spoločenstvu nie sú v databázach evidované. Nie je však vylúčené, že v nejakých malých plochách sa mohlo zachovať nakoľko, často tvorí len úzke alebo maloplošné enklávy uprostred iných typov lesov (skalnaté dolinky, sutiny pod skalami, sutiny). Maloplošné výskyty nie sú v databázach zachytené.

Bukové kvetnaté lesy podhorské a bukové a jedľové lesy kvetnaté (zväz *Fagion* Luquet 1926, podzväz *Eu-Fagion* Oberd. 1957)

Pôvodne druhý najrozšírenejší typ lesa v okrese Námestovo (37 %) takmer zanikol v dôsledku dôslednej premeny týchto lesov prevažne na porasty smreka. V súčasnosti lesy tohto typu zaberajú len 1 145 ha, čo je necelé 3,5 % z výmery lesných porastov okresu, aj to len vďaka úsiliu o obnovu týchto porastov badateľnú v posledných cca dvoch desaťročiach v niektorých častiach okresu (napr. k. ú. Oravská Polhora alebo k.ú Mútna). Zachovalejšie ukážky nájdeme dnes v okrese len veľmi výnimočne napr. v masíve kóty Feračová v katastri obce Hruštín v Oravskej Magure alebo v B zóne CHKO Horná Orava v lokalite Pilsko (svahy kóty Mechy). Obe tieto lokality by si zaslúžili prísrnenú ochranu. Súčasný výskyt kvetnatých bučín sa sústreďuje do orografických celkov Oravské Beskydy a Oravská Magura. Pomerne veľká časť plôch, ktoré v minulosti

tieto spoločenstvá zaberali bola premenená na poľnohospodárske pozemky (hlavne lúky) alebo bola zastavaná.

Bukové kyslomilné lesy podhorské a horské (zväz *Luzulo-Fagion* Lohmeyer et R.Tx. in R.Tx. 1954)

Podobne, ako prechádzajúci typ lesa, aj kyslomilné bučiny boli systematicky premieňané na smrekové monokultúry. V ich prípade to išlo ešte jednoduchšie a bolo dôslednejšie vzhľadom na nižšiu konkurenčnú schopnosť buka v porovnaní so smrekom (ale i jedľou) na minerálne chudobnejších stanovištiach, na ktorých pôvodné kyslomilné bukové lesy rástli. Výsledkom je pokles ich zastúpenia z pôvodných 55% (18 269 ha) na necelých 1,8 % (587 ha). Súčasný výskyt kvetnatých bučín sa sústreďuje do orografických celkov Oravské Beskydy a Oravská Magura. Pomerne veľká časť plôch, ktoré v minulosti tieto spoločenstvá zaberali, bola premenená na poľnohospodárske pozemky (hlavne lúky) alebo bola zastavaná. Jedinou zachovalejšou ukážkou je len komplex bukových a zmiešaných lesov v masíve kóty Feračová v katastri obce Hruštín v Oravskej Magure.

Jedľové a jedľovo-smrekové lesy (*Abietion*, *Vaccinio Abietenion* p.p)

Aj keď je tento typ lesov je zachytený v mapách potencionálnej a rekonštruovanej vegetácie aj v okrese Námestovo (Oravské Beskydy – najvyššie polohy v oblasti Babej hory, Pilska, Magurky či Polomu, v Oravskej kotline v oblasti severne od Oravskej priehrady, v Podbeskydskej vrchovine v závere doliny Bielej Oravy a v Oravskej Magure v oblasti Paráča Minčola, Bzinskej hole a Príslopca) v súčasných databázach nie je zachytený. To je zrejme spôsobené aj neustálenosťou názorov na jeho vymedzenie a postavenie v systéme prirodzenej vegetácie Slovenska. V minulosti aj v súčasnosti sú tieto porasty intenzívne lesohospodársky využívané, čo sa prejavilo ústupom menej zastúpených drevín (jedle, jarabiny vtáče, javora horského, buka), absolútnou dominanciou smreka a výraznou zmenou porastovej štruktúry.

Smrekové lesy zamokrené (*Eu-Vaccinio-Piceenion*)

Výskyt týchto vodou výrazne ovplyvňovaných lesov sa v riešenom území sústreďuje do dvoch oblastí. Je to oblasť širšieho okolia Slanej vody v katastroch obcí Rabčice a Oravská Polhora a širšia oblasť Spáleného grúnika v katastri obce Mútne. Značná časť lesov tohto typu bola v minulosti odlesnená a premenená na lúky alebo zastavaná, nakoľko ich výskyt bol viazaný na rovinaté plochy prevažne v nivách potokov či riečok alebo na iných plochých formách reliéfu. Často sa vyskytujú v komplexe s rôznymi typmi rašelinísk, slatín alebo horských lužných lesov. V porastoch dominuje smrek, v najextrémnejších miestach môže miestami dominovať borovica lesná či breza plstnatá. Okres Námestovo patrí k ťažiskovým regiónom s pohľadu výskytu tohto lesného spoločenstva na Slovensku. Ich výmera tu dosahuje takmer 800 ha, čo predstavuje takmer 2,4 % z výmery lesných porastov v riešenom území.

Smrekové lesy čučoriedkové (*Eu-Vaccinio-Piceenion* p.p)

Pravdepodobne najzachovalejší typ lesného spoločenstva v okrese Námestovo, ktoré sa svojím výskytom viaže na najvyššie polohy Oravských Beskyd (Pilsko, Babia hora, Brts, Minčol) a Oravskej Magury (Príslopec, Paráč, Minčol). V Oravských Beskydách bola časť týchto lesov, najmä v období valašskej kolonizácie, premenená na vysokohorské pasienky. Po ukončení pastvy boli zalesnené čiastočne smrekom, ale hlavne kosodrevinou a aj v dôsledku prirodzenej sukcesie sa smrekové lesy aj na týchto plochách postupne obnovujú. V súčasnosti sa na ich redukciu podpisuje najmä urbanizácia (výstavba športových a rekreačných zariadení), k zhoršovaniu ich stavu prispievajú aj nevhodné zásahy (plošná ťažba dreva, aplikácia chemických látok, nevhodný spôsob zalesňovania a výchovy porastov). Najkrajšie ukážky nájdeme v A zóne CHKO Horná Orava v lokalitách Babia hora a Pilsko, zachovalý charakter majú aj na lokalitách v Oravskej Magure (Minčol, Paráč). Ich výmera v porovnaní s ich pôvodným rozšírením klesla len minimálne (z 3,92 % na 3,26 z výmery lesných porastov okresu).

Smrekové lesy vysokobylinné (*Athyrio-Piceetalia*)

Na minerálne bohatších a vlhších stanovištiach sa ako ekvivalent predchádzajúcej jednotky vytvorili smrekové lesy vysokobylinné. Podmienky pre existenciu nachádzali v pásme zonálnych smrečín a riešenom území sú uvádzané len z Babej hory a Pilska, kde by sa mali vyskytovať na zamokrených stanovištiach. Od

smrekových lesov čučoriedkových sa odlišovali najmä zvýšeným zastúpením javora v stromovom poschodí, zníženým zastúpením oligotrofných druhov a dominanciou nitrofilných bylín vysokého vzrastu v bylinnom poschodí. Z drevín tu samozrejme dominuje smrek obyčajný (*Picea abies*), a podobne ako pri predchádzajúcej jednotke má je zastúpená aj jarabina vtáčia, ojedinele pristupujú javor horský), jedľa biela, z krovín ríbezľa skalná či ruža ovisnutá. Pokryvnosť bylinného podrastu je vysoká (60 – 90 %) s dominanciou nitrofilných, heminitrofilných a humikolných druhov vysokobylinného rázu.

Subalpínske kosodrevinové kyslomilné spoločenstvá (*Pinion mugii* p.p.)

Svojim výskytom sú viazané iba na dve najvyššie lokality okresu Námestovo a to Babiu horu a Pilsko. Takmer všetky plochy týchto spoločenstiev boli v minulosti premenené na pasienky a porasty boli odstránené. Po ukončení pastvy sa v druhej polovici minulého storočia realizovala ich postupná rekonštrukcia a obnova prebiehala aj prirodzenou sukcesiou. Prirodzené porasty s dominanciou kosodreviny nájdeme dnes v oblasti Pilska a Babej hory pomerne vzácne a to na strmších a skalnatejších miestach. Charakter spoločenstva určuje borovica kosodrevinová, pravidelnú prímies tvoria smrek, jarabina vtáčia, borievka nízka a vrba sliezka. Osobitý charakter mal prirodzený výskyt kosodreviny na vrchoviskách v Oravskej kotline. V rámci riešeného územia patrí toto spoločenstvo medzi tie vzácnejšie, avšak s dobrou perspektívou postupnej obnovy zloženia aj štruktúry.

Čiastočne alebo úplne zmenené lesy

Dlhodobým využívaním a ovplyvňovaním lesov človekom boli niektoré zmenené natoľko, že ich nie je možné zaradiť do niektorého z prirodzených lesných spoločenstiev. Najvýraznejšou zmenou je zmena drevinového zloženia v prospech buď stanovištné nepôvodných drevín alebo umelým preferovaním/dominanciou niektorej z drevín stanovištné pôvodnej. Ich výmera v okrese dosahuje 28 873 ha (87,28 % z výmery lesov). Najväčší podiel majú smrekové monokultúry smreka a porasty s prevahou smreka (14 625 ha). Veľkú výmeru (13 873 ha) zaberajú lesy, ktoré majú pestrejšie drevinové zloženie avšak ich zaradenie do niektorého z lesných spoločenstiev nebolo možné, ale zároveň ich nebolo možné označiť za smrekové či iné monokultúry. Dominujú v nich dreviny ako smrek, v malej miere aj borovica, smrekovec, jedľa s prímiesou brezy, osiky, buka, jelše). Porasty s dominanciou borovice zaberajú cca 130 ha, porastová zmes smreka, borovice a smrekovca takmer 230 ha. Najmenší podiel čiastočne alebo úplne zmenených lesov je v Oravských Beskydách, naopak najvyšší v Podbeskydskej brázde, kde sa de facto takmer žiadne prirodzené porasty nevyskytujú s výnimkou malých enkláv lužných a podmáčaných smrekových lesov. Pozitívom, je, že v lesoch riešeného územia sa zatiaľ vyskytujú invázne druhy drevín len veľmi výnimočne (*Acer negundo* v lužných lesoch nižších polôh).

Lesnatosť riešeného územia presahuje 49 % s výrazne pozitívnym vývojom v posledných desaťročiach, keď mimo LPF bolo vymapovaných cca 4 650 ha lesných porastov. V nasledovnej tabuľke a grafe je uvedený prehľad jednotlivých typov lesov, ako boli identifikované prevodom z jednotiek lesníckej typológie na ploche LPF. Vyjadrujú približný prehľad o aktuálnej vegetácii, zistený predovšetkým porovnaním súčasného drevinového zloženia s modelovým zložením lesných spoločenstiev charakteristickým pre danú lesnú oblasť. V prípade, že sa súčasné drevinové zloženie nezhodovalo s modelovým aspoň z 50 % boli porasty zaradené do kategórie čiastočne alebo úplne zmenených lesov. Prehľad má len informatívny charakter, nakoľko využíva dáta získané pre iné účely.

Aktuálna nelesná vegetácia

Ako nelesné biotopy môžeme označiť také, na ktorých sa nenachádza zapojený porast drevín, sú teda bezlesé. Z hľadiska ich vzniku a aj vývoja ich môžeme rozdeliť na dva typy. Prvým sú prirodzené nelesné biotopy. Sú to také, ktorých vznik a existencia nie je podmienená ľudskými aktivitami. V stredoeurópskej krajine boli v rôznej miere zastúpené už pred príchodom človeka. V porovnaní s lesnými biotopmi boli rozšírené v omnoho menšej miere. V prírodných podmienkach severného Slovenska, kde patrí aj územie okresu Námestovo, do úvahy pripadajú iba niektoré rašeliniská, vodné plochy, skalné útvary a plochy nad hornou hranicou lesa. V prípade okresu Námestovo sú najviac rozšírené rašeliniská, vysokohorské bezlesie je na území okresu zastúpené iba v najvyšších polohách Oravských Beskyd, na Babej hore a Pilsku.

Druhým typom sú sekundárne, poloprirodzené nelesné biotopy. Tie sú v dnešnej krajine zastúpené nepomerne väčšou mierou a predstavujú ich v prvom rade kosné lúky a pasienky. Stáročným tradičným obhospodarovaním týchto plôch sa tu vyvinula typická vegetácia, ktorá je okrem využívania formovaná aj podloží. Najmä lúky na vápencovom podloží sú charakteristické veľkým bohatstvom rastlinných druhov. Na tieto biotopy je svojím výskytom viazané veľké množstvo rastlín, významné je zastúpenie druhov čeľade *Orchidaceae*. Najväčšie plošné rozšírenie tieto biotopy zaznamenali po Valašskej kolonizácii, kedy došlo k veľkoplošnému odlesneniu krajiny za účelom získania pasienkov, lúk. Po priemyselnej revolúcii začal nielen plošný úbytok nelesných biotopov, ale najmä v druhej polovici uplynulého storočia došlo i k ich kvalitatívnym zmenám. Rekultiváciou a intenzifikáciou lúk ich pôvodne vysoká biodiverzita klesá. Veľké rozlohy lúk a pasienkov najmä v podhorských a horských oblastiach bolo vzhľadom na ich ťažkú prístupnosť opustené. Nelesné biotopy v takomto prípade zanikli procesom sekundárnej sukcesie - postupných zarastaním drevinami alebo (nezriedka) priamo zalesnením.

Medzi nelesné biotopy podľa katalógu biotopov (Stanová, Valachovič 2002) zaraďujeme aj vodné biotopy (rieky, vodné plochy a ich brehy), ktoré najmä v prípadoch brehových porastov riek tvoria prechod medzi lesnými a nelesnými biotopmi a spoločenstvami krovísk v subalpínskom stupni (kosodrevina, vrby).

Väčšie súvislé plochy nelesnej vegetácie sú v okrese Námestovo sústredené v Podbeskydskej brázde od Zákamenného a Novote až po Oravskú Polhoru. Menšie oblasti sú v Oravskej kotline, od Hruština, cez Námestovo po Bobrov. Rozsiahly, izolovaný ostrov bezlesia je v katastrálnom území Oravskej Lesnej. V súčasnej, reálnej nelesnej vegetácii dominujú poľnohospodársky využívané plochy, či už samotná obrábaná pôda, alebo lúčne porasty do rôznej miery intenzifikovaných lúk a pasienkov.

Významným zásahom, ktorý v minulosti postihol všetky nižšie polohy Oravskej kotliny, ale aj Podbeskydskej brázdy vrátane úpätí okolitých pohorí, boli veľkoplošné meliorácie a rekultivácie, pri ktorých došlo k významnej zmene krajinného rázu. V ich dôsledku boli prírodné a poloprirodné biotopy premenené na poľnohospodárske kultúry. Vznikli rozsiahle pôdne bloky využívané ako polia alebo intenzívne trvalé trávne porasty. V okrese Námestovo si len veľmi malá časť rozlohy lúk a pasienkov, najmä vo vyšších polohách, zachovala svoj pôvodný, poloprirodzený charakter a môžeme ich označiť ako rastlinné spoločenstvá patriace do zväzu *Arrhenatherion*, prípadne pasienkové spoločenstvá podzväzov *Polygalo-Cynosurenion* a *Lolio-Cynosurenion*. Často ide o vlhké až podmáčané plochy, ktoré sa celkom nepodarilo odvodniť, alebo už nie je meliorácia účinná.

Vlhké lúky sa dosiaľ zachovali v podhorských oblastiach okresu na nivách vodných tokov a v terénnych depresiách, najmä v okrajových častiach Oravskej kotliny a Podbeskydskej brázdy. Reprezentujú ich spoločenstvá zväzov *Calthion*, *Molinion*, *Alopecurion pratensis*. Niekedy je ich výskyt viazaný na okraje slatín. Sú biotopmi, v ktorých sa vyskytujú vzácnejšie, ohrozené a chránené druhy ako napr. vstavačovec májový (*Dactylorhiza majalis*), kruštík močiarny (*Epipactis palustris*), päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*), žltohlav najvyšší (*Trollius altissimus*) a iné.

Prevažná časť lúk a pasienkov v riešenom území je intenzívne obhospodarovaná - kosenie, pastva, hnojenie, dosievanie krmovinársky cenených druhov tráv a pod. Ide prakticky o všetky zvyšky lúk a pasienkov v samotnej kotline, ale aj o veľkú časť lúk vo vyšších polohách Podbeskydskej brázdy. Druhovo sú veľmi chudobné, väčšinou s výraznou prevahou tráv, reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), trojštet žltkastý (*Trisetum flavescens*), kostrava červená (*Festuca rubra*) a celkový počet druhov v porastoch je iba okolo 20. Ide o nenáročné a bežné druhy ako sedmokráska obyčajná (*Bellis perennis*), rasca lúčna (*Carum carvi*), timotejka lúčna (*Phleum pratense*), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), ďatelina lúčna (*Trifolium pratense*), ďatelina plazivá (*Trifolium repens*) alebo veronikaobyčajná (*Veronica chamaedrys*). Potenciál pre postupnú premenu na z prírodného hľadiska zaujímavejšie typy biotopov majú menej intenzifikované porasty, v ktorých nachádzame o čosi viac, do 50 rastlinných druhov. V riešenom území sú však veľmi vzácne. Z charakteristických druhov sa v nich vyskytuje napr. rebríček obyčajný (*Achillea millefolium*), ovsík obyčajný (*Arrhenatherum elatius*), mrvica peristá (*Brachypodium pinnatum*), zvonček konárstý (*Campanula patula*), rasca lúčna (*Carum carvi*), jesienka mobyčajná (*Colchicum autumnale*), škarda dvojročná (*Crepis biennis*), kostrava červená (*Festuca rubra* agg.), pakost lúčny (*Geranium pratense*), boľševník borščový (*Heracleum sphondylium*), nevädzovec frygický (*Jacea phrygia*), púpavec trstnatý (*Leontodon hispidus*), margaréta biela (*Leucanthemum vulgare*), ľadenec rožkatý (*Lotus corniculatus*), timotejka lúčna (*Phleum pratense*), skorocel kopijovitý (*Plantago lanceolata*), lipnica lúčna (*Poa pratensis*), prvosienka jarná (*Primula veris*), iskerník

prudký (*Ranunculus acris*), iskerník zlatožltý (*Ranunculus auricomus*), šalvia lúčna (*Salvia pratensis*), kozobrada východná (*Tragopogon orientalis*), ďatelina lúčna (*Trifolium pratense*), veronika obyčajná (*Veronica chamaedrys*) a iné. Ojedinele v nich rastú aj niektoré druhy z čeľade vstavačovité (*Orchidaceae*).

Aj historicky boli v území veľmi vzácne zastúpené horské pasienky. V minulosti boli využívané ako jednokosné lúky a následne extenzívne až polointenzívne pasené. V spoločenstve dominuje z tráv psinček tenučký (*Agrostis capillaris*) a zo širokolistých bylín ľubovník škvrnitý (*Hypericum maculatum*). Dnes sú tieto porasty opustené, vystavené tlaku sekundárnej sukcesie a mnohé prakticky zanikli. Väčšie plochy sú zachované okolo kóty Príslopec nad Hruštinom.

Veľmi významnou a zároveň ohrozenou zložkou krajiny z hľadiska biodiverzity sú rašeliniská a prameniská. Podľa vodného režimu a chemizmu vody sa vzácne vyvinuli prechodné rašeliniská (zv. *Sphagno recurvi-Caricion canescentis*) a hojnejšie slatiny s vysokým obsahom báz zväzov *Caricion davallianae* *Sphagno warnstorffiani-Tomenthyption*s. Len mimoriadne ojedinele na niektorých lokalitách bázických slatín dochádza k tvorbe penovcov. Slatiny sú zastúpené prevažne biotopom Slatiny s nízkym obsahom báz, zväz *Sphagno recurvi-Caricion canescentis*. Ich výskyt je sústredený najmä vo vyšších nadmorských výškach v Podbeskydskej brázde a podhorí Oravských Beskyd (napr. okolie Slanej Vody).

Slatiny s vysokým obsahom báz (zväzy *Caricion davallianae* a *Sphagno warnstorffiani-Tomenthyption*) boli na území okresu pôvodne rozšírené pomerne hojne v Oravskej kotline aj v podhoriach. Napriek tomu, že v uplynulých desaťročiach bolo množstvo lokalít zničených (najmä v Oravskej kotline a Podbeskydskej brázde), do súčasnosti existuje niekoľko aj z celoslovenského pohľadu významných lokalít (Beňadovské rašelinisko). Slatinné rašeliniská, sú biotopom s výskytom množstva vzácných, ohrozených a chránených druhov rastlín, z ktorých viaceré sú považované za glaciálne relikty. Medzi celoslovensky najvzácnejšie rašelinné druhy vyskytujúce sa v okrese Námestovo patria reliktné druhy ako ostrica barinná (*Carex limosa*), ostrica plstnatoplodá (*Carex lasiocarpa*), ostrica dvojdomá (*Carex dioica*) a blatnica močiarna (*Scheuchzeria palustris*). Z ďalších vzácných a chránených druhov sú to napr. ostrica Davallova (*Carex davalliana*), nátržnica močiarna (*Comarum palustre*), vstavačovec strmolistý (*Dactylorhiza incarnata* subsp. *incarnata*), vstavačovec májový (*Dactylorhiza majalis*), bahnička málokvetá (*Eleocharis quinqueflora*), krúštík močiarny (*Epipactis palustris*), päťprstnica hustokvetá (*Gymnadenia densiflora*), vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*), všivec močiarny (*Pedicularis palustris*), tučnica obyčajná (*Pinguicula vulgaris*) a ďalšie. Z biotopov pramenísk v okrese Námestovo nachádzame vzácne na Pilsku a Babej hore biotop prameniská horského a subalpínskeho stupňa na nevápencových horninách.

Z celoslovenského pohľadu veľmi vzácnym biotopom sú vrchoviská. Na území okresu Námestovo sú vyvinuté na viacerých miestach v podhorí, ale aj priamo v Oravskej kotline. Okres Námestovo je spoločne s okresmi Tvrdošín a Poprad oblasťou s najvýznamnejším zastúpením tohto biotopu v rámci Slovenska. V okrese Námestovo sa, hoci vzácne, vyskytujú takmer všetky druhy typické pre tento biotop. Medzi veľmi zriedkavé druhy vrchoviskovej flóry vyskytujúce sa v okrese Námestovo patria andromédka sivolistá (*Andromeda polifolia*), ostrica málokvetá (*Carex pauciflora*), rojovník močiarny (*Rhododendron tomentosum*) a brusnica barinná (*Vaccinium uliginosum*).

Lužné lesy a vodné spoločenstvá na území okresu sú viazané najmä tok Bielej Oravy v Oravskej kotline. Inde sú vyvinuté len fragmentárne. Vzácne vyvinuli lužné spoločenstvá druhovým zložením zodpovedajúce jaseňovo - jelšovým podhorským lužným lesom, vrbovo - topoľovým nížinným lužným lesom a porasty vrb na zaplavovaných brehoch riek a s nimi susediacich plochách.

Nelesnú drevinovou vegetáciu v riešenom území predstavujú aj brehové porasty, vzácne ostali zachované aj fragmenty vrbovo-topoľových nížinných lužných lesov zväzu *Salicion albae* alebo jaseňovo-jelšových podhorských lužných lesov zväzu *Alnion incanae* s hojnou jelšou lepkavou (*Alnus glutinosa*). Tie vo vyššie položených úsekoch tokov prechádzajú do horských jelšových lužných lesov patriacich do rovnakého zväzu, s typickým výskytom jelše sivej (*Alnus incana*). Tieto zvyšky lužných lesov bývajú väčšinou redukované na úzke viac-menej líniové útvary lemujúce brehy. Biotopom, ktorý je pri väčšine vodných tokov v riešenom území sú z bylinných brehových spoločenstiev porasty deväťsilov s druhmi deväťsil lekársky (*Petasites hybridus*), deväťsil biely (*Petasites albus*), krkoška chlpatá (*Chaerophyllum hirsutum*), pakost hnedočervený (*Geranium phaeum*), bodliak lopúchovitý (*Carduus personata*) a iné. V horských údoliach pristupuje druhy deväťsil Kablíkovy (*Petasites kablíkianus*), štiavec alpský (*Rumex alpinus*) a prilbica rôznofarebná (*Aconitum variegatum*).

Na naplaveninách okolo vodných tokov sa vytvárajú brehovú spoločnosť zväzu *Bidention tripartiti*, veľmi zriedkavo aj štrkové lavice bez vegetácie, napr. v rieke Polhoranka a Veselianska. Do brehovú porastov viacerých tokov prenikajú invázne druhy, napr. netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*), pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*), astra kopijovitolistá (*Aster lanceolatus*) a zlatobyľ obrovská (*Solidago gigantea*). Situácia s výskytom inváznych druhov v týchto biotopoch nie je až taká markantná ako v iných, aj severných častiach Slovenska.

Zaujímavá vegetácia sa nachádza na obnažovaných brehoch Oravskej priehrady. Aj keď vznik tejto vegetácie je podmienený až sprevádzkovaním priehrady, postupom desaťročí tu vznikol reprezentatívny biotop Oligotrofných až mezotrofných stojatých vôd s vegetáciou tried *Littorelletea uniflorae* a/alebo *Isoëto-Nanojuncetea*. Extrémne vzácne v okrese nachádzame aj biotop Prirodzené dystrofné stojaté vody.

Osobitnou skupinou je primárna aj sekundárna vegetácia viazaná na horské až vysokohorské polohy. Z nich najväčšiu výmeru zaberajú alpské a subalpínske trávno-bylinné porasty na silikátovom podklade, ktoré pokrývajú už len malé plochy nad hornou hranicou lesa, v najvyšších polohách Babej hory a Pilska.

Sú druhovo chudobné, nachádzame tu však viacero vzácných a ohrozených druhov rastlín, napr. horec bodkovaný (*Gentiana punctata*), bartsia alpínska (*Bartsia alpina*) alebo poniklec biely (*Pulsatilla scherfelii*). Veľkú výmeru z vrcholových partií Oravských Beskýd zaberá aj drevinová nelesná vegetácia, reprezentovaná rozsiahlymi porastmi kosodreviny.

Zastúpené sú i stromoradia z iných druhov alebo porasty krov zarastajúce nekosené plochy pri cestách. Ojedinele sú v poľnohospodárskej krajine zastúpené malé skupiny alebo solitérne dreviny, ktoré tu môžu plniť dôležitú ekologickú funkciu.

Na opustených plochách, zboreniskách, haldách a skládkach odpadov, ale často aj na okrajoch poľných ciest, poľných hnojiskách a na v dôsledku hospodárskych aktivít narušených alebo eutrofizovaných plochách sa šíri ruderalna vegetácia a invázne neofyty. Časté sú napr. palina obyčajná (*Artemisia vulgaris*), pichliač poľný (*Cirsium arvense*), krkoška voňavá (*Chaerophyllum aromaticum*), trst' obyčajná (*Phragmites australis*), vratič obyčajný (*Tanacetum vulgare*), prhľava dvojdomá (*Urtica dioica*), astra kopijovitolistá (*Aster lanceolatus*), zlatobyľ obrovská (*Solidago gigantea*), pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*) a iné.

V nasledujúcom texte je stručné zhodnotenie zachovalosti jednotlivých typov nelesných biotopov, ich druhová rozmanitosť a výskyt chránených a ohrozených druhov.

Prvú veľkú skupinu prirodzených nelesných biotopov tvoria (vysoko) horské biotopy, ktoré nachádzame obvykle nad hornou hranicou lesa. Ich spoločným rysom je, že vzhľadom na členitosť terénu ich nachádzame často na malých, v mozaike sa striedajúcich plochách. V okrese Námestovo sú vytvorené len na malých plochách.

Alpínske a subalpínske trávno-bylinné porasty na silikátovom podklade (AI1 – 6150) - obsadzujú hrebene, skalné rebrá a strmé vrcholové partie vystavené počas celého roka silným vetrom, v zimnom období nezriedka bez alebo iba s nízkou snehovou pokrývkou. Vzhľadom na extrémne podmienky patria k druhovo najchudobnejším vysokohorským spoločnostiam. Patrí medzi biotopy horských polôh, ktoré sa oproti pôvodnému stavu rozšírili na miestach, kde človek odstránil kosodrevinu kvôli získaniu pasienkov. Biotop nachádzame nad hranicou kosodreviny len v najvyšších polohách Babej hory, viac už na poľskom území.

Alpínske snehové výležišká na silikátovom podklade (AI2 – 6150) – v horách Slovenska ide o vzácny biotop, ktorý nachádzame na dnách terénnych depresí a k nim prilahlých mierne sklonených svahoch. Charakterizuje ich dlho ležiaca snehová pokrývka (deväť ale i viac mesiacov). V okrese Námestovo je tento biotop zastúpený iba fragmentárne na Babej hore.

Vysokobylinné spoločnosti alpskeho stupňa (AI5 – 6430) - zahŕňajú vysokobylinné rastlinné spoločnosti na nivách v montánnom až alpínskom stupni. Ide o viacvrstvové uzavreté spoločnosti s prevahou vysokých bylín na brehoch a náplavoch horských potokov a bystrín, vo vlhkých žľaboch a kotlinách v montánnom, najmä však v subalpínskom a alpínskom stupni. Biotop býva vytvorený na rôznom geologickom podloží. Rastlinné spoločnosti naň viazané vyžadujú bázičné až mierne kyslé, humózne, vlhké pôdy s rôznym (zväčša vyšším) podielom skeletu. Na vhodných miestach ich vzácne nachádzame v najvyšších polohách Oravských Beskýd.

Vysokosteblové spoločnosti horských nív na silikátovom podklade (AI6) – V rámci biotopu sú rozlišované dva varianty. Prvú predstavujú vysokobylinné, druhovo chudobné spoločnosti charakterizované

dominanciou smlzu chĺpkatého. Optimálne miesta na existenciu biotopu sú lavínové dráhy, žľaby, voľné plochy medzi kosodrevinou, kde je vytvorený na chránených miestach s dlhšie trvajúcou snehovou pokrývkou. Spoločenstvá vyžadujú plytké, kyslé pôdy s vysokým podielom skeletu a dlhotrvajúcu snehovou pokrývkou. Druhý variant biotopu je viazaný na dná priehlbín v blízkosti horských vodných tokov, na stredne hlboké, silne humózne, hlinité, husto prekorenené pôdy. V okrese Námestovo je biotop zastúpený iba vrcholových partiách Pilska a Babej hory.

Vresoviská a spoločenstvá kričkov v subalpínskom a alpínskom stupni (AI9 – 4060) - biotop charakterizujú dvojvrstvové rastlinné spoločenstvá s dominujúcimi nízkymi až poliehavými kričkovitými chamaefytmi z čeľadí *Ericaceae*, *Vacciniaceae* a *Empetraceae* v subalpínskom až alpínskom vegetačnom stupni. Porasty sú vytvorené prevažne na kyslých až extrémne kyslých, na živiny chudobných a skeletnatých pôdach na silikátovom podloží. Tvoria husto zapojené porasty na uvoľnených plochách medzi kosodrevinou. Patrí medzi biotopy horských polôh, ktoré sa oproti pôvodnému stavu rozšírili na miestach, kde človek odstránil kosodrevinu kvôli získaniu pasienkov. Na území okresu Námestovo je najviac rozšírený v subalpínskom stupni Babej hory.

Vresoviská (Kr1 – 4030) – v rámci Slovenska pomerne vzácny biotop tvoria rozvoľnené až uzavreté porasty vresu na kyslých, piesočnatých až kamenistých pôdach s veľmi malým obsahom humusu. Zväčša ide o sekundárne porasty, ale vzácné sa vyskytujú aj ako primárne nelesné spoločenstvo na skalných hranách. Fyziognómiu porastov utvárajú nízke kričky vresu a niektoré suchomilné acidofilné trávky. V okrese Námestovo bola zistená len jedna lokalita v katastri obce Oravská Jasenica. Väčšina lokality bola v minulosti zalesnená, a tak z nej ostali len fragmenty.

Spoločenstvá subalpínskych krovin (Kr4; 4080) – tento vzácny biotop nachádzame iba zriedkavo. Ide o prevažne maloplošné, floristicky bohaté krovinovo-bylinné porasty s pestrou vnútornou štruktúrou. V podraze vrby sliezkej (*Salix silesiaca*) sa uplatňujú najmä druhy vysokobylinných nív. Optimálne vyvinuté sú v supramontánom stupni na pôdach s dobrými vododržnými vlastnosťami. K ich formovaniu vo významnej miere prispelo pôsobenie snehových más (lavíny, plazivý sneh, preveje). Na území okresu Námestovo ide o mimoriadne vzácny biotop, ktorého presné rozšírenie nie je v súčasnosti známe. Nachádza sa zrejme iba bodovo v partiách okolo hornej hranice lesa na Babej hore a Poľsku.

Kosodrevina (Kr10; 4070*)

Krovinové porasty kosodreviny tvorí v horách samostatný vegetačný stupeň. Predstavujú primárne spoločenstvá nad hornou hranicou lesa. V okrese Námestovo len na Babej hore a Poľsku. Porasty s kosodrevinou na vrchoviskách patria k inému typu biotopu.

Silikátové sutiny v montánnom až alpínskom stupni (Sk3 – 8110) - aj z celoslovenského pohľadu vzácny biotop. Predstavujú ho kyslé, vlhké sutiny často v blízkosti letných snehových polí. Vegetácia je na kyslom podklade často druhovo veľmi chudobná. Na území okresu Námestovo biotop nachádzame fragmentárne v najvyšších polohách Babej hory, viac na poľskom území.

Nesprístupnené jaskynné útvary (Sk8 – 8310) - biotop zahŕňa jaskyne (bez vegetácie), ale aj ich vchody a skalné previsy s vytvorenou veľmi svojráznou vegetáciou s viacerými vzácnymi druhmi rastlín. Na území okresu je biotop veľmi vzácny, pseudojaskyne tektonického pôvodu sú známe v masíve Babej hory.

Ďalšou skupinou nelesných biotopov sú biotopy svojim výskytom viazané na vodné toky. Či už na samotné vodné toky, alebo na ich brehy vodných. Ide všetko o primárne spoločenstvá, v prípade najmä brehových porastov sú často do značnej miery ovplyvnené ľudskou činnosťou.

Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried *Littorelletea uniflorae* a/alebo *Isoëto-Nanojuncetea* (Vo1 – 3130) – Veľmi vzácny biotop, ktorý predstavuje štruktúrne a druhovo veľmi chudobné rastlinné spoločenstvá plytkých, stojatých alebo mierne tečúcich vôd. Predpokladom vzniku porastov je striedanie litorálnej a limózne ekofázy pri poklese vodnej hladiny. V okrese Námestovo je biotop zastúpený typom Vo1c. Vyvinul sa, vo vhodných rokoch aj na veľkých plochách, na brehoch Oravskej priehrady. Najzaujímavejším druhom je *Tillaea aquatica*, ktorý tu má jedinú známu lokalitu v SR.

Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu *Magnopotamion* alebo *Hydrocharition* (Vo2 – 3150) – vzácny biotop, ktorý tvoria porasty ponorených a na hladine plávajúcich vodných rastlín. Tie sa buď voľne vznášajú na vode, alebo sú zakorenené v subhydričných podmienkach. Vegetácia osídľuje eutrofné a mezotrofné prírodné a poloprírodné

stojaté, periodicky prietochné, prípadne pomaly tečúce vody. V okrese Námestovo ho vzácne nachádzame v Oravskej priehrade.

Prirodzené dystrofné stojaté vody (Vo3 – 3160) - veľmi vzácny biotop aj z celoslovenského pohľadu, ktorý je na našom území obmedzený na niekoľko málo desiatok lokalít. Nachádzame ho v mozaike s rašelinnými biotopmi, v šlenkoch a depresiách vyplnených vodou. Charakterizuje ho výskyt mäsožravých druhov rodu bublinatka (*Utricularia minor*, *U. vulgaris*). V našich podmienkach ide o veľmi maloplošný biotop (iba m²). V okrese Námestovo je výskyt zaznamenaný iba na Klinskom rašelinisku.

Nížinné až horské vodné toky s vegetáciou zväzu *Ranunculion fluitantis* a *Callitriche-Batrachion* (Vo4 – 3260) – Druhy viazané na biotop vyžadujú relatívne rýchle prúdenie vody a jej vysokú priehľadnosť, vysoký a konštantný obsah kyslíka. Veľká ekologická plasticita rastlinných druhov sa môže prejavovať v zmene štruktúry porastov počas vegetačnej sezóny. V okrese Námestovo sa tento biotop vyskytuje veľmi vzácne len v Bielej Orave pred jej vústením do Oravskej priehrady.

Štrkové lavice bez vegetácie (Br1) – veľmi osobitý biotop predstavujú útvary popri riekach a väčších podhorských a horských potokoch, kde sa na niektorých úsekoch ukladá vodným tokom donesený materiál (štrk, hrubý piesok) ukladá vo forme lavíc. Následkom kolísania vody sa tu iba v minimálnej miere uchytia rastliny, ktoré však netvoria uzavretejšie spoločenstvá. Ide o veľmi dynamický biotop, ktorý je nestály a formovaný počas zvýšených prietokov. Biotop je v okrese Námestovo vytvorený iba v niektorých väčších vodných tokoch (Polhoranka, Mútnianka, Biela Orava, vzácne aj inde)

Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov (Br2 – 3220) – predstavujú trávnaté, prípadne vysokobylinné dvoj- až trojvrstvové spoločenstvá, druhovo chudobné v dôsledku dominancie druhov smlz patrstový (*Calamagrostis pseudophragmites*) a chrastnica trsteníkovitá (*Phalaroides arundinacea*). Ich stanovištom sú poriečne náplavy podmáčané a podomieľané prúdiacou vodou, kde sa strieda litorálna a terestrická ekofáza. Porasty tvoria na brehoch tokov charakteristické lemy rôznej dĺžky a šírky a smerom do koryta riek sú veľmi často v kontakte so spoločenstvami zväzu *Potentillion anserinae*, prípadne so sukcesne pokročilejšími porastami s myrikovkou nemeckou **Br3**, porastmi vrúb **Kr9**, ako aj porastmi deväťsilov **Br6**. Na území okresu Námestovo sa biotop nachádza iba vzácne.

Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s myrikovkou nemeckou (*Myricaria germanica*) (Br3 – 3230) – biotop vzniká na erózne pretváraných štrkových sedimentoch a na brehoch horských a podhorských vodných tokov. Charakterizovaný je dominanciou alebo vysokým zastúpením myrikovky nemeckej, vytvárajúcej bylinné i krovinné porasty. Pristupujú i niektoré druhy vrúb ale aj bylín. V okrese Námestovo sa tento biotop aj historicky vyskytoval veľmi vzácne, udávaný len z brehov Polhorianky. V súčasnosti sa ho nepodarilo overiť.

Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430) – biotop predstavujú príbrežné spoločenstvá s dominanciou deväťsilov (*Petasites hybridus*, *P. kablikianus*), často sa vyskytuje aj štiav alpínsky (*Rumex alpinus*), tvoriace husté, zapojené porasty. Vyskytujú sa jednak na prirodzených ale aj poloprirodzených až ruderalizovaných stanovištiach v horských oblastiach. Okrem brehov vodných tokov biotop zriedkavejšie nachádzame aj na prameniskách a na zamokrených, nívnych lúkach či v úzkych pásoch v priekopách popri cestách. Na území okresu ide o najbežnejší nelesný biotop európskeho významu viazaný na vodné toky a nachádzame ho na množstve lokalít takmer vo všetkých dolinách v pohoriach obklopujúcich kotlinu resp. Podbeskydskú brázdou.

Vrbové kroviny stojatých vôd (Kr8) – v krajine nápadný biotop je tvorený uzavretými porastami krovitých vrúb charakteristického bochníkovitého tvaru. Dominujú druhy vrba popolavá (*Salix cinerea*) a vrba ušatá (*Salix aurita*), veľmi premenlivé bylinné poschodie je vytvorené na miestach, kde dlhodobo nestagnuje voda. Stagnujúca voda a jej chemizmus je najdôležitejším ekologickým faktorom, ktorý určuje kvalitu podrastu. Biotop sa dokáže vytvoriť aj sekundárne, napríklad na dlhodobo zaplavených poliach, je rozšírený od nížin až do podhorského stupňa. V okrese Námestovo sa vyskytuje vzácne roztrúsene najmä v nivách nezregulovaných potokov a riečok, na väčších plochách v blízkosti Oravskej priehrady.

Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek (Kr9) – tento typ biotopu je tvorený uzavretými alebo aj rozvoľnenými porastmi 2 – 5 m vysokých krovín, predovšetkým vrúb. Na mladých riečnych usadeninách lemujú brehy vodných tokov, ojedinele aj brehy vodných nádrží. Bylinný podrast je v prípade uzavretých porastov vyvinutý iba slabo, naopak, v rozvoľnenejších porastoch je relatívne druhovo bohaté. Porasty sú výrazne podmáčané pod vplyvom prúdiacej vody, v jarných mesiacoch zaplavované. Vplyvom regulácie riek nie je

tento biotop v rámci Slovenska príliš rozšírený, v okrese Námestovo a vyskytuje v nivách neregulovaných potokov a vzácne v blízkosti Oravskej priehrady.

Celoeurópsky ohrozenou skupinou biotopov sú rašeliniská a prameniská. Tieto biotopy sú existenčne závislé na vysokej hladine podzemnej vody a v súčasnosti nachádzame v riešenom území už iba zvyšky ich niekdajšieho rozšírenia.

Aktívne vrchoviská (Ra1 – 7110*) - Na Slovensku jeden z najvzácnejších biotopov vôbec predstavuje rašeliniská sýtené prevažne zrážkovou vodou, teda s ombrotrofným vodným režimom. Hostia špecifickú vegetáciu a ich povrch je charakterizovaný striedaním priehlbín (šlenkov) a vyvýšených miest (bultov), čo sa odráža aj v druhovom zložení vegetácie. Vrchoviská sú miestom výskytu celého radu veľmi vzácných a ohrozených druhov, viacerí z nich na Slovensku rastú iba na niekoľko málo lokalitách. Sú rozšírené od podhorského až do subalpínskeho stupňa. Vznikajú v zásade dvomi spôsobmi, odrastením pôvodnej slatiny od podzemnej vody a následným prechodom na zrážkový vodný režim, alebo zazemňovaním jazier (u nás najmä v oblasti Tatier). Na území okresu Námestovo má tento biotop niekoľko lokalít. Najväčšou je Klinské rašelinisko, ďalej v povodí Mútnianky Mútnianska pila a Spálený grúnik, v povodí Polhoranky Tisovnica a Polhorská pila. Všetky sú pomerne značne poškodené ľudskými aktivitami a patria skôr do biotopu

Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy (Ra2 – 7120). Ide o vrchoviská s poškodeným vodným režimom, negatívne ovplyvnené ťažbou alebo inými ľudskými aktivitami (napr. zalesnenie). Antropogénne zásahy sú však ešte do istej miery zvrátiteľné, aj keď táto možnosť je často skôr iba v teoretickej rovine. V okrese Námestovo sem patria všetky vrchoviská.

Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140) - Ide o druhovo chudobné spoločenstvá s vysokým zastúpením machorastov a vyžadujúce stabilnú a vysokú hladinu podzemnej vody. Biotop predstavuje z pohľadu vegetácie prechod medzi vrchoviskami a slatinnými rašeliniskami.

Biotop zahŕňa niekoľko typov slatín s nízkym obsahom báz, spoločným rysom je skutočnosť, že vodný režim je závislý od podzemnej vody, ktorá je chudobná na živiny a s mierne kyslou až neutrálnou reakciou. Vegetácia je druhovo relatívne chudobná (v niektorých prípadoch môže byť i bohatšia) a v biotope sa vyskytuje viacero druhov veľmi vzácných a ohrozených druhov rastlín. V okrese Námestovo má tento biotop niekoľko lokalít, najreprezentatívnejšie v okolí Slanej Vody.

Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130) - Biotop zahŕňa heliofilné rastlinné spoločenstvá kalcitrofných slatín, ktoré sú veľmi bohaté na živiny. Substrát je bohatý na uhličitany a sírany, vyskytujú sa na výveroch prameňov podzemnej vody so slabo (až silne) bázičnou alebo neutrálnou reakciou, časté je zrážanie zrníčok penovca (uhličitanu vápenatého) v substráte. Sú to druhovo bohaté (v prípade iníciačných spoločenstiev chudobnejšie) rastlinné spoločenstvá s dominanciou nízkych ostríc a veľmi dobre vyvinutým poschodím machorastov. Na biotop je viazaných veľké množstvo vzácných a chránených rastlinných druhov, viaceré majú na Slovensku už iba niekoľko posledných lokalít. Slatiny s vysokým obsahom báz sa na území okresu Námestovo nachádzajú roztrúsene na okrajoch územia (v samotnej kotline boli prevažne zničené), v niektorých prípadoch len vo zvyškoch. S poškodeným vodným režimom sú vystavené tlaku sekundárnej sukcesie. Najzachovalejšie a plošne najväčšie slatiny s vysokým obsahom báz sa dosiaľ vyskytujú v okolí Oravskej Polhory a v povodí Mútnianky.

Sukcesne zmenené slatiny (Ra7) – biotop predstavuje ľudskými aktivitami degradované štádiá slatín a ich rastlinných spoločenstiev. Degradácia spočíva predovšetkým v poškodení vodného režimu (odvodnenie) a následným zmenám vegetácie, kedy na úkor nízkobylinných, konkurenčne slabých spoločenstiev nastupujú vysokobylinné druhy, najčastejšie bezkolenc belasý (*Molinia caerulea*), túžobník brestový (*Filipendula ulmaria*), trst' (*Phragmites australis*) ale aj iné druhy. Spoločne s poškodením vodného režimu sa negatívne prejavuje sekundárna sukcesia, teda zarastanie lokality drevinami a hromadenie stariny. V okrese Námestovo sa biotop nachádza na viacerých lokalitách s výskytom slatín.

Prameniská horského a subalpínskeho stupňa na nevápencových horninách (Pr1) - biotop nachádzame na otvorených aj polozatienených stanovištiach na prameniskách s chladnou vodou s kyslou reakciou. Zatienenie sa odráža vo vegetácii od prevahy machorastov (zatienené) alebo vyšších rastlín na otvorených miestach, machorasty sú však vždy hojne zastúpené. V okrese Námestovo biotop nachádzame v horských polohách Pilska, zriedkavo v masíve Babej hory.

Penovcové prameniská (Pr3 – 7220*) - obvykle maloplošne vyvinutý biotop vápencových pramenísk s chladnou, alkalickou vodou bohatou na kyslík a rozpustené katióny vápnika, ktoré sa vyzrážajú a usadzujú na vegetácii. Penovcové prameniská často na okrajoch prechádzajú do slatín s vysokým obsahom báz, čomu zodpovedá aj vegetácia. Rozšírený je predovšetkým v podhorských polohách, zriedkavejšie ho nachádzame aj vyššie, v subalpínskom stupni. V okrese Námestovo sa nenachádzajú typicky vyvinuté penovcové prameniská, k známym lokalitám so zrážaním penovca patrí Ťaskovka pri Kline a Háj južne od Babína.

Nížinné a podhorské kosné lúky (Lk1 – 6510) - Jedno až dvojkosné, často prihnojované hospodárske lúky s dominanciou vysokosteblových, hospodársky zaujímavých druhov tráv a širokolistých bylín. Biotop sa vyskytuje v širokom spektre ekologických podmienok, od vlhších a chladnejších až po suchšie a teplejšie, čo je dané nadmorskou výškou a aj oblasťou Slovenska, v ktorej sa nachádza. S týmto súvisí aj pomerne značná variabilita druhovo bohatej vegetácie, ktorú navyše ovplyvňuje aj spôsob hospodárenia. Biotop sa vyskytuje na slabo kyslých až neutrálnych, stredne hlbokých až hlbokých pôdach s vysokým obsahom živín od nížin až do horského stupňa. Zachované kosné lúky majú vysokú biodiverzitu s vysokým počtom vzácných a chránených rastlinných druhov, nezriedka sa vo veľmi početných populáciách vyskytujú viaceré druhy čeľade vstavačovité. Ešte pred niekoľkými desaťročiami išlo o najrozšírenejší sekundárny nelesný biotop európskeho významu takmer na celom území SR. To isté platilo aj v okrese Námestovo. V druhej polovici 20-teho storočia boli rozsiahle plochy, najmä v samotnej Oravskej kotline a v nižších polohách intenzifikované a nedajú sa preto dnes zaradiť do tohto biotopu. Pôvodné druhovo bohaté lúky ostali zachované najmä na ťažšie prístupnejších miestach (strmé svahy, vzdialenosť od ľudských sídiel), čo sa však v ďalších rokoch prejavilo ich opustením a v súčasnosti rekultiváciami ušetrené plochy zanikajú sekundárnou sukcesiou alebo sú zalesňované. Zachované fragmenty tohto biotopu sú v okrese Námestovo veľmi zriedkavé, napríklad v okolí Oravskej Polhory a Oravskej Lesnej.

Horské kosné lúky (Lk2 – 6520) - tento biotop bol zastúpený vzácnejšie ako predchádzajúci, spôsob obhospodarovania bol obdobný. Ide teda o jedno až dvojkosné, hnojené lúky vo vyšších nadmorských výškach s dlhšie trvajúcou snehovou pokrývkou v oblastiach s vyšším úhľom letných zrážok. Pôdy sú mierne kyslé až kyslé, dobre zásobené živinami, vzhľadom na horské polohy môžu byť aj plytšie a kamenité. Na území okresu Námestovo ich biotop, dnes už iba vo zvyškoch, nachádzame vo vyšších polohách napríklad Lomnianska hoľa, Lesnianska hoľa a vo fragmentoch v masíve Babej hory.

Ďalším sekundárnym nelesným biotopom v minulosti značne rozšíreným na území je biotop národného významu Lk3. Tak isto pri Lk1 aj v tomto prípade boli značné rozlohy intenzifikované a druhovo ochudobnené.

Mezofilné pasienky a spásané lúky (Lk3) – v rámci značnej variability závisiacej od ekologických podmienok v tomto biotope rozoznávame niekoľko typov. Intenzívne spásané, často oplôtkovým spôsobom, krátkosteblové pasienky na hlbších pôdach dobre zásobených živinami na nerektivovaných plochách. Extenzívne, nízkosteblové kvetnaté pasienky. Obidva typy sa vyskytujú od (nížin) pahorkatín do horského stupňa, v druhom prípade sú pred pasením raz kosné. Tretím typom sú pasienky horských polôh na vápencoch. Tak ako kosné lúky, aj pasienky boli vo veľkej miere po II. sv. vojne intenzifikované, čo spôsobilo významný pokles biodiverzity. Všetky typy ostali zachované prakticky iba vo väčších či menších fragmentoch, v samotnej kotline tento biotop tak, ako väčšina ostatných lúčnych biotopov, takmer úplne zanikol.

Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach (Lk5 – 6430) - biotop tvoria kvetnaté vysokobylinné lúky s prevahou širokolistých bylín na celoročne vlhkých až mokrých stanovištiach v alúviách vodných tokov, v terénnych depresiách a na svahových prameniskách, často aj v kontakte so slatinami s vysokým obsahom báz. V jarých mesiacoch môžu byť krátkodobu zaplavené. Vodný režim a živnosť pôd rozhodujúcim spôsobom ovplyvňujú mohutný vzrast a vysoký zápoj porastov. Porasty majú často mozaikovitý charakter a ich druhové zloženie je veľmi variabilné. Sú blízke biotopu **Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6)**. Nachádzame ho alúviách vodných tokov alebo v okolí pramenísk, tiež v kontakte so slatinnými rašeliniskami. Vegetácia je značne variabilná a závisí od vodného režimu, obsahu báz, fyzikálnych vlastností pôdy, klímy a aj spôsobu obhospodarovania, v minulosti bývali (dnes už iba veľmi vzácné) raz až dva razy ročne kosné. Najčastejšie sa tento biotop nachádza v pahorkatinách a podhorskom stupni, často v mozaike s inými typmi lúk. V okrese Námestovo boli donedávna pomerne hojným biotopom, viazaným na priesaky a vývery podzemnej vody na flyši, po melioráciách v krajine ich značne ubudlo. Najviac lokalít je dosiaľ

zachovaných v Podbeskydkej brázde, rýchlo zanikajú sekundárnou sukcesiou resp. nedostatočným manažmentom.

Vegetácia vysokých ostríc (Lk10) – biotop zahŕňa druhovo chudobné porasty s dominanciou vysokých ostríc silne ovplyvňované podzemnou aj povrchovou vodou. Biotop vyžaduje zaplavenie v jarých mesiacoch, naopak, neskôr v lete dochádza často k presychaniu povrchovej vrstvy pôdy. Vlastnosti pôdy sú značne variabilné a aj na základe tejto variability poznáme dva základné podtypy tohto biotopu. Biotop vysokých ostríc má optimum v nižších polohách nížin až planárneho stupňa, v kotlinách je vzácnejší a v okrese Námestovo patrí medzi vzácne biotopy, ktoré sú vyvinuté iba fragmentárne, častejšie na brehoch Oravskej priehrady.

Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (Tr8 – 6230*) - patrí medzi veľmi vzácne biotopy v rámci celého Slovenska. Ide o sekundárne rastlinné spoločenstvá horských polôh, ktoré po ukončení obhospodarovania (pasenia) degradujú (zarastanie čučoriedkou, smlzom a smrekom), niektoré časti boli umelo zalesnené kosodrevinou a smrekom. Sú to fyziognomicky jednotvárne aj kvetnaté, jedno-, zriedkavejšie viacvrstvové, uzavreté, floristicky chudobné aj bohaté, prevažne sekundárne spoločenstvá pasienkov, prípadne lúk. Popri psici tuhej (*Nardus stricta*) v nich miestami prevláda metluška krivolaká (*Avenella flexuosa*), na vhodných stanovištiach aj metlica trstnatá (*Deschampsia cespitosa*). Rastú na kyslých substrátoch, prípadne na hlbokých odvápnených pôdach v podhorskom a horskom (subalpínskom) stupni. Ich aktuálne floristické zloženie je okrem podmienok stanovišťa výsledkom pôsobenia aj ďalších faktorov (zloženie im predchádzajúcich lesných porastov, spôsob či absencia využívania a i.). Na území okresu Námestovo je biotop zastúpený vo vyšších polohách Oravských beskýd. Po ukončení pastvy na veľkých plochách rýchlo degraduje. Dosiaľ zachované porasty nachádzame napríklad na Lesnianskej, Vasiľovskej a Lomnianskej holi.

Mezofilné lemy (Tr7) – porasty tohto biotopu obsadzujú polozatienené, stredne vlhké miesta na svahoch a v blízkosti lesných porastov, na podložie nemajú vyhranené nároky. Vegetačný kryt tvoria druhy lúk, krovín ale aj lesov a sú pomerne druhovo bohaté. V okrese Námestovo ich zriedkavo, viac na okrajoch kotliny.

Trnkové a lieskové kroviny (Kr7) - vzhľad biotopu charakterizujú dominantné kroviny a v bylinnom podraсте sú zastúpené mezofilné, polotieňomilné až nitrofilné druhy. Vyvíja sa najčastejšie na svahoch, porasty sú podkladu je indiferentné. Často indikuje opustené pasienky a v takýchto prípadoch ide o relatívne krátkoveký biotop, pretože kry liesok a trniek sú následne prerastené vyššími drevinami a sukcesia smeruje k lesu. V okrese Námestovo je biotop vzácne rozšírený v celom území vrátane samotnej kotliny v mozaike s pasienkami, alebo sa sústreďuje do blízkosti lesných okrajov.

Osobitnú skupinu tvoria **synantropné biotopy** (X1,X2,X3,X5,X7,X8,X9) rúbanísk, nitrofilná vegetácia v sídlach aj mimo sídiel, úhory, intenzívne obrábaná poľnohospodárska pôda, rúbaniská a podobne. Jej zastúpenie v rámci okresu Námestovo je značné, z pohľadu záujmov ochrany prírody nemajú prioritný význam.

1.2.2 Živočíšstvo

1.2.2.1 Zoogeografické členenie

Zoogeografické členenie: terestrický biocyklus

Z hľadiska zoogeografického členenia terestrického biocyklu patrí územie Slovenska do oblasti palearktiskej, podoblasti Eurosibírskej, provincie stepi, listnatých lesov a stredoeurópskych pohorí.

Severozápadná pohraničná oblasť okresu Námestovo spadá do provincie stredoeurópskych pohorí, podprovincie karpatských pohorí a do západokarpatského úseku, no väčšia časť územia patrí do podkarpatského úseku z provincie listnatých lesov. (Jedlička, Kalivodová, 2002, In Atlas krajiny Slovenskej republiky).

Zoogeografické členenie: limnický biocyklus

Limnický biocyklus Slovenska patrí do euromediteránnej zoogeografickej podoblasti. Prevažná väčšina územia patrí do severopontického úseku pontokaspickej provincie. Jej vody odvádza Dunaj do Čierneho mora. V rámci tohto úseku možno rozlíšiť tri okresy: hornovážsky, podunajský a potiský. Iba malá časť územia Slovenska zasahuje do západného úseku atlantobaltickej provincie a jej vody, odvádzané Popradom a Dunajcom, patria do umoria Baltického mora.

Riešené územie spadá do hornovážskeho okresu z pontokaspickej provincie. (Hensel, Krno, 2002, In Atlas krajiny Slovenskej republiky).

Do okresu Námestovo zasahuje päť geomorfologických celkov: Oravské Beskydy, Podbeskydská vrchovina, Oravská kotlina a Oravská Magura. Malou časťou na západe okresu sem zasahuje aj Kysucká vrchovina. (MAZÚR & LUKNIŠ 1978). Okres patrí medzi najsevernejšie časti Slovenskej republiky v centrálnej časti Západných Karpát (hlavne Vonkajších) čo predurčuje charakter, zloženie a diverzitu živočíšstva. Faunu reprezentujú a dominujú tu hlavne horské, boreomontánne a montánne chladnomilné druhy, naviazané prevažne na tieto hlavné typy stanovišť: a) zvyšky slatín a rašelinísk, b) zachovalé lesné horské ekosystémy a c) hĺbne až subalpínske stanovištia. Teplomilné druhy v území takmer úplne absentujú. Výrazný vplyv na diverzitu živočíšstva mala aj premena krajiny v Oravskej kotline, čiastočne aj v Oravských Beskydách a Kysuckej vrchovine a s tým súvisiace intenzívne poľnohospodárstvo (hnojene), odvodňovanie, preorávanie trvalých lúčnych porastov, prisievanie kultúrnych druhov a v neposlednej miere aj pomerne vysoký stupeň urbanizácie kotlinových častí. Aj dlhodobá intenzívna lesohospodárska činnosť v celej oblasti výrazne ovplyvnila zloženie živočíšstva.

Najcharakteristickejšími prvkami fauny riešeného územia druhy viazané na vyššie polohy. Tie obývajú boreomontánne, s častí aj boreoalpínske prvky fauny. Typickými predstaviteľmi tejto skupiny sú chrobáky *Nebria gyllenhali*, *Pteroloma forstroemi*, *Trechus latus*, *Catops westi*, *Cephennium carpathicum*, *Dasycerus sulcatus*, *Bledius opacus*, *Aphodius alpinus*, *Aphodius piceus*, *Cytilus sericeus*, *Syncalypta spinosa*, *Denticollis rubens*, *Ctenicera cuprea*, *Dendrophagus crenatus*, *Brachyta interrogationis* a *Acmaeops septentrionis*, rovnokridlovce koník vrchovský (*Miramela alpina*), koník pestrý (*Acryptera fusca*) a koník belasonohý (*Podisma terestris*). Medzi prvky vyšších horských polôh radíme aj boreálnu faunu reprezentovanými druhmi ako perloočka (*Scapholeberis microcephala*), pošvatka (*Ameletus inopinatus*), pošvatka (*Acrynopteryx compacta*), potočník (*Chaetopteryx sahlbergi*), vážka (*Leucorrhinia dubia*), vážka (*Somatochlora alpestris*), ale aj motýle očkáň škvrnitý (*Erebia manto*) a očkáň fatranský (*Erebia pronoe*). Medzi oreotundráne prvky môžeme zaradiť podenku (*Ameletus inopinatus*) a pošvatky (*Acrynopteryx compacta*, *Isognomostoma holosericeum*) (JEDLIČKA et al. 2002abc).

Medzi zaujímavé reliktory zo skupiny bezstavovcov, ktoré sa zachovali v rašeliniskách, patria boeromontánne pavúky *Gnaphosa microps*, *Agroexa proxima* a *Scotina paillardii*, vážka rašelinisková (*Leucorrhinia dubia*), vážka tmavá (*Sympetrum danae*) z motýľov žltáček čučoriedkový (*Colias palaeno*), trávovec (*Crambus alienellus*) (TRNKA & KOPILEK 2007, TRNKA 1999). Podľa TRNKU & KOPILECA (2007) bolo na Hornej Orave zistených až 42 druhov vážok (Odonata). Zaujímavý druh *Leucorrhinia pectoralis* sa vyskytuje na Klinskom rašelinisku a bol na Slovensku potvrdený po 50-tich rokoch od posledných nálezov. Typickými druhmi rašelinísk sú vážky šidlo rašelinné (*Aeshna subarctica*) a šidlo sitinné (*Aeshna juncea*).

Medzi glaciálne reliktory radíme z hlodavcov myšovku vrchovskú (*Sicista betulina*), z vtákov sú to kuvik kapcavý (*Aegolius funereus*), kuviček vrbčí (*Glaucidium passerinum*), krivonos smrekový (*Loxia curvirostra*), orešnica perlavá (*Nucifraga caryocatactes*), dubník trojprstý (*Picoides tridactylus*) a drozd kolohrivý (*Turdus torquatus*), ktoré sú typické pre zachovalé horské lesné porasty a hornú hranicu lesa. Z ďalších stavovcov sú to napr. karpatský endemit mlok karpatský (*Lissotriton montandonii*) alebo piskor vrchovský (*Sorex alpinus*).

Reálna fauna územia

Faktormi, ktoré determinujú charakter a druhové zloženie živočíchov v okrese Námestovo sú geomorfologické, geologické, hydrologické a klimatické podmienky stanovišť. V rámci okresu môžeme vyčleniť viacej typov krajiny: kotlinovú (urbanizovaná - Oravská kotlina), prevažne bezlesú resp. s lesmi

a lesíkmi so značne pozmeneným drevinovým zložením, kde sa vyskytujú rôzne agrozoocenózy, kultúrozoocenózy a antrozoocenózy. V tomto priestore sa vyskytujú aj zachovalé a sčasti poloprirodzené rašeliniská, ktoré predstavujú významné refúgium hlavne pre boreomontánne druhy bezstavovcov. Centrálnou časťou Oravskej kotliny preteká rieka Biela Orava, kde sa vyskytujú hlavne druhy naviazané na trvalú alebo periodickú vodu alebo na vodou podmienené typy biotopov napr. ichtyocenózy, hydrofilné avicenózy, akvatické a semiakvatické druhy živočíchov. Medzi ďalšie významné vodné toky patria Polhorianka, Veselianka, Mútňanka, Klinianka a Hruštinka. Významnou vodnou plochou je Oravská priehrada, ktorej cca jedna tretina leží v okrese Námestovo a patrí medzi dôležité stanovišťa vodného vtáctva (významná migračná zastávka, zimovisko a hniezdisko v rámci Slovenska), ale aj pre akvatické a semiakvatické druhy stavovcov (ryby a cicavce – vydra a bobor). Priestor Oravskej kotliny je zo severozápadu ohraničený Oravskými Beskydami, Podbeskydskou vrchovinou a z juhu Oravskou Magurou. Na severe kotlina plynule prechádza do územia Poľskej republiky. V lesných porastoch v priestore Oravských Beskýd sa miestami nachádzajú prirodzené a zachovalé stanovišťa (najmä lesné porasty – pralesového charakteru – Babia hora, Pilsko), kde sa vyskytujú na diverzitu bohaté zachovalé lesné spoločenstvá živočíchov (hlavne bezstavovce). Posledným výrazným, plošne však najmenším segmentom krajiny, je hôľne a subalpínske pásmo Oravských Beskýd so skalnými biotopmi (menšie skalné steny, homole a suťoviská a blokoviská, kamenné moria a pod.). Tu nachádzame druhovo chudobnejšie zoocenózy na flyšovom podloží (vrcholové partie Babej hory a Pilska), ktoré sa však vyznačujú predovšetkým veľkým bohatstvom západokarpatských horských zoocenóz s výskytom mnohých vzácných, chránených, reliktných a endemických druhov.

Živočíchy lesov

K typickým druhom horských lesov patria behúnik (*Trechus striatulus*), behúnik horský (*Trechus pulchellus*), nosánik (*Otiorhynchus armadillo*) či tvrdoň (*Leiosoma cribrum*). V zachovalých ihličnatých lesoch žijú vzácnejšie druhy ako fuzáče *Acmaeops septentrionis*, *Anastrangalia reyi*, *Palleocallidium coriaceum*, *Pedostrangalia pubescens*, *Lepturobosca virens*, vrzúnik pralesový (*Monochamus sartor*), kováčik (*Sericus subaenus*), bystruška zlatá (*Carabus auronitens*), z ďalších druhov *Dendrophagus crenatus*, *Serropalpus barbatus*, *Xylita laevigata*, *Pytho depressus*, *Calopus serraticornis* či *Peltis grossum*. Medzi vzácné chrobáky smrekových lesov patrí aj *Cornumutilla quadrivittata*, ktorého larvy sú naviazané na odumreté drevo. Zaujímavým reliktným druhom pralesovitých spoločenstiev Babej hory je fúzač (*Cornumutilla quadrivittata*) a boreálny druh tesárik (*Palaecolliudium coriaceum*). Spolu s ním tu žijú krasoň (*Agrilus cyanescens*) a vrzúnik (*Oberea puppilata*). Horské listnaté a zmiešané lesy s javorom horským sú biotopom fuzáča (*Cyrtoclytus capra*), fuzáča javorového (*Rhopalopus ungaricus*) a vzácného chrobáka (*Phloestichus denticollis*). V najzachovalejších porastoch žijú vzácné fuzáče (*Arhopalus ferus*, *Nothorhina muricata* a *Semanotus undatus*). V rozkladajúcom sa opadankovom detrite tu žijú napr. *Dasyccerus sulcatus*, *Trimium carpathicum* a *Stephostethus sinuatocollis*. Predovšetkým na vrbach v okolí vodných tokov žijú fuzáč pižmový (*Aromia moschata*), vrzúnik vrbový (*Lamia textor*), podobne ako oveľa vzácnejší vrzúnik (*Saperda similis*) a fuzáč (*Xylotrechus pantherinus*). V horských lesoch vyšších polôh žije bystruška zlatá (*Carabus auronitens*), bystruška (*Carabus irregularis*) značne viazaná na pôvodné listnaté a zmiešané lesy. Druhy viazané na staršie listnaté či zmiešané lesy sú v riešenom území veľmi vzácné.

Zaujímavým typom stanovišť sú hornooravské borovicové lesy, častokrát v nive väčších potokov (Tisovnica) alebo ploché plytké depresie s výskytom rašeliníkov (Klinské a Beňadovské rašelinisko, Mútne). V týchto extrémnych stanovištiach nájdeme pestrú škálu bezstavovcov ako pavúky *Gnaphosa microps*, *Agroexa proxima* a *Scotina paillardii*, vážka rašelinská (*Leucorrhinia dubia*), vážka tmavá (*Sympetrum danae*), z motýľov žltáček čučoriedkový (*Colias palaeno* subsp. *europome*), trávovec (*Crambus alienellus*), vzácný druh nočnej mory *Syngnatha microgamma* (TRNKA 1999). Z obojživelníkov sa v lesných ekosystémoch najčastejšie vyskytuje skokan hnedý (*Rana temporaria*), ktorý miestami vystupuje až k hornej hranici lesa, ďalej kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), ktorá je typická pre neperiodické vodné plôšky (často v oslnených mlákach v koľajách na lesných cestách). V zmiešaných lesoch v nižších polohách nájdeme salamandru škvrnitú (*Salamandra salamandra*). Z plazov je to v nižších polohách (Oravská kotlina a Podbeskydská vrchovina) typický silvikolný druh slepých lámavý (*Angius fragilis*), na presvetlených miestach (horské lúky, rúbaniská, rašeliniská, skalné moria) sa bežne vyskytuje vretenica severná (*Vipera berus*). Do horských porastov miestami preniká aj jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*). Na podobných

stanovištiach ako kunku žltobruchú nájdeme aj mloka karpatského (*Lissotriton montandoni*) a mloka vrchovského (*Mesotriton alpestris*).

Územie okresu Námestovo patrí medzi územia s relatívne hojným výskytom orla skalného (*Aquila chrysaetos*) na Slovensku (KORNAŇ et al. 2003), hniezdi tu 5 - 7 párov. Veľmi významným druhom hniezdiacim prevažne hospodárskych lesoch v Oravskej kotline, Podbeskydskej vrchovine a v Oravskej Magure (okraje súvislých lesných komplexov na hranici s otvorenou poľnohospodárskou krajinou) je orol kriklavý (*Aquila pomarina*). Jeho distribúcia je naviazaná na zvyšky lesných porastov resp. otvorenú poľnohospodársku krajinu, početnosť populácie v okrese možno odhadnúť minimálne na 30 - 35 párov (KARASKA et al. 2014). Bežnými druhmi sú tu jastrab lesný (*Accipiter gentilis*), jastrab krahulec (*Accipiter nisus*) a myšiak lesný (*Buteo buteo*). Čez zimné obdobie sa v Oravskej kotline vyskytuje myšiak severský (*Buteo lagopus*). Menej bežným a menej nápadným druhom je včelár obyčajný (*Pernis apivorus*), ktorý hniezdi na podobných stanovištiach ako vyššie menovaný druh a jeho početnosť odhadujeme na 25 - 35 párov. Najbežnejším zo sokolovitých dravcov je sokol myšiar (*Falco tinnunculus*), ktorý hniezdi na rôznych typoch stanovišť napr. v poľnohospodárskej krajine v kotline, v horskom prostredí, ale synantropné jedince aj v urbánnom prostredí. Prirodzené, polo-prirodzené, menej často aj výraznejšie zmenené lesné porasty sú vhodným stanovišťom pre vtáky nokturnálnou aktivitou – sovy. Stabilné populácie majú v rámci okresu lesné druhy sov, najmä kuvik kapcavý (*Aegolius funereus*) a kvičok vrbčí (*Glaucidium passerinum*). Pomerne bežná je sova lesná (*Strix aluco*), ktorá sa prispôbila aj iným stanovišťom (napr. jaskyne, urbánne prostredie) a evidujeme tu tiež sovu dlhochvostú (*Strix uralensis*), ktorá má ťažisko rozšírenia na východnom Slovensku. Najčastejšie na bralách alebo v kameňolomoch v ústiach dolín hniezdi výr skalný (*Bubo bubo*), nevyhýba sa však ani súvislým lesným komplexom, v posledných rokoch jeho počty klesajú a momentálne hniezdia v okrese len 2 – 3 páry (KARASKA per comm.).

Z lesných kúr sa tu vyskytuje hlucháň (*Tetrao urogallus*), ktorý má ťažisko rozšírenia v smrekových pralesoch a prirodzených lesoch a v nadväzujúcich poloprirodzených až nepôvodných smrečinách. Jeho populácie môžeme nájsť v okrese hlavne v lokalitách Babia hora, Pilsko, Minčol, Lesnianska a Hruštínska hoľa. Z bežnejších druhov sa v zmiešaných, ihličnatých lesoch vyskytuje jariabok hôrny (*Tetrastes bonasia*), ktorého často stretáme aj v jednovekých smrekových porastoch. Najpočetnejší je však v štruktúrálne a druhovo pestrých lesoch a lesíkoch, ktoré vznikajú na bývalých pasienkoch ako dôsledok sekundárnej sukcesie.

K bežným druhom patria široko rozšírené druhy spevavcov ako sýkorky (*Parus major*, *Poecile montanus*), mlynárka dlhochvostá (*Aegithalos caudatus*), drozdy (*Turdus merula*, *Turdus pilaris*, *Turdus philomelos*, *Turdus viscivorus*), červienka obyčajná (*Erithacus rubecula*), kolibiariky (*Phylloscopus collybita*, *Phylloscopus trochilus*, *Phylloscopus sibilatrix*), brhlík lesný (*Sitta europaea*), pinka lesná (*Fringilla coelebs*), oriešok obyčajný (*Troglodytes troglodytes*), hýľ obyčajný (*Pyrrhula pyrrhula*), kôrovník dlhoprstý (*Certhia familiaris*), sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*), vrchárka modrá (*Prunella modularis*), zelenka obyčajná (*Chloris chloris*), holub hrivnák (*Columba palumbus*) a kukučka obyčajná (*Cuculus canorus*). Najmä v ihličnatých lesoch sa vyskytujú králiky (*Regulus regulus*), krivonos smrekový (*Loxia curvirostra*). K typickým obyvateľom rôznych typov lesov sú ďatle - ďateľ veľký (*Dendrocopos major*), tesár čierny (*Dryocopus martius*) a žlna sivá (*Picus canus*). Pomerne bežným druhom, obývajúcim rôzne typy lesov, najmä v nižších nadmorských výškach je muchár sivý (*Muscicapa striata*). K vzácnnejším vtákom ihličnatých lesov vyšších polôh patria dúbniak trojprstý (*Picoides tridactylus*), drozd kolohrivý (*Turdus torquatus*), ľabtuška hôrna (*Anthus trivialis*) a orešnica perlovaná (*Nucifraga cariocatages*). Vzhľadom na veľmi nízky podiel starších listnatých a zmiešaných lesov sú v riešenom území niektoré, inde relatívne bežné druhy, vzácne. Ide napríklad o muchárika malého (*Ficedula parva*), muchárika bieločrú (*Ficedula albicollis*), glezga obyčajného (*Coccothraustes coccothraustes*) a žltouchvosta hôrneho (*Phoenicurus phoenicurus*). Pomerne vzácnym obyvateľom lesov riešeného územia je bocian čierny (*Ciconia nigra*), jeho populačná hustota v porovnaní s inými územiaми je v tomto okrese výrazne vyššia. Okraje lesov, najmä borovicových, blízko otvorených plôch pasienkov, lesných lúk, či rúbanísk, obľubuje lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*). V rôznych typoch lesov, na vlhkých miestach, v rôznych nadmorských výškach, hniezdi sluka hôrna (*Scolopax rusticola*). V lesoch hniezdi aj krkavec čierny (*Corvus corax*), ktorý na získavanie potravy vyhľadáva otvorenú krajinu.

Z drobných zemných cicavcov sa v lesnom prostredí vyskytuje hrdziak lesný (*Myodes glareolus*), piskory (*Sorex araneus*, *Sorex minutus*, *Sorex alpinus*), ryšavka žltohrdlá (*Apodemus flavicollis*), vo vlhšom prostredí aj dulovnica väčšia (*Neomys fodiens*), zo vzácnnych druhov myšovka vrchovská (*Sicista betulina*), ktorá je

druhom horských smrečín, ale aj zmiešaných lesov a horských mokradí o čom svedčia mnohé záznamy (KRIŠTOFÍK & DANKO 2012). Ochrannú pozornosť si zasluhujú vzácne plchy - plch sivý (*Glis glis*), plch lesný (*Dryomys nitedula*), bežnejší je píšik lieskový (*Muscardinus avellanarius*). Lesné prostredie využívajú rôzne druhy netopierov hlavne ako úkryt, ale aj miesto získavania potravy. Medzi typické druhy, ktoré lovia v podhorských a horských lesoch patrí, ucháč svetlý (*Plecotus auritus*), večernica pestrá (*Vespertilio murinus*) a večernica severská (*Eptesicus nilssonii*). Medzi vzácnejšie druhy, ktoré sa vyskytujú v zachovalých lesných porastoch s dostatkom vhodných dutín, hlavne v bukovom a jedľovo-bukovom stupni je uchaňa čierna (*Barbastella barbastellus*). Medzi typických stratégov, ktorý lovia v lesnom prostredí patrí aj večernica malá (*Pipistellus pipistrellus*).

V okrese Námestovo sa vyskytujú všetky tri druhy veľkých šeliem: vlk dravý (*Canis lupus*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), rys ostrovid (*Lynx lynx*) (TRNKA & KOPILEC 2007). Tento okres patrí v rámci Slovenska do skupiny okresov s vyššou populačnou hustotou týchto druhov. Tento okres patrí v rámci Slovenska do skupiny okresov významných pre rozptyl a migráciu týchto druhov do susedných krajín, v tomto prípade Poľska. Medzi druhy, ktoré sa naopak v okrese vyskytujú vzácnejšie patrí mačka divá (*Felis silvestris*). Od 60-70. rokov 20. storočia je tu zaznamenávaný aj výskyt nepôvodného druhu psíka medvedíkovitého (*Nyctereutes procyonoides*) (BOĐOVÁ et al. 2007). Na šírenie využíva hlavne nivy riek. V okrese Námestovo je centrom výskytu hlavne okolie Oravskej priehrady (KARASKA per. comm.). Tento autor spomína aj nálezy norka amerického (*Mustela vison*) v lokalitách Jelešňa a Oravice v blízkosti hranice s okresom Tvrdošín, kde sa aj rozmnožuje. Z okresu Námestovo je známy z okolia obce Bobrov, kde vyhľadáva pobrežné oblasti VN smerom na Poľsko. Naproti tomu norok európsky (*Mustela lutreola*) sa považuje v súčasnosti z územia Slovenska za vyhynutý druh (BOĐOVÁ et al. 2007). Celkovo v súčasnosti evidujeme v okrese Námestovo 14 druhov šeliem, najbežnejšie sa vyskytuje liška hrdzavá (*Vulpes vulpes*), kuna lesná (*Martes martes*), zriedkavejšie sú jazvec lesný (*Meles meles*), lasica obyčajná (*Mustela nivalis*) či hranostaj čiernochvostý (*Mustela erminea*) a tchor tmavý (*Mustela putorius*). Tie pri získavaní potravy využívajú otvorenú krajinu a niektoré prenikajú aj do zastavaných území. Z párnokopytníkov sú bežne rozšírené druhy ako jeleň lesný (*Cervus elaphus*), srnec lesný (*Capreolus capreolus*), sviňa divá (*Sus scrofa*). Najvzácnejším cicavcom riešeného územia je nepochybne náš najväčší párnokopytník los mokradový (*Alces alces*), jedinca ktorého sem migrujú z Poľska, pričom v 80. – 90. rokoch minulého storočia sa tu formovala miestna populácia a bolo zaznamenané aj rozmnožovanie v tomto území. V posledných rokoch však nebol v okrese Námestovo jeho výskyt potvrdený (KARASKA per comm., TRNKA 1995, KARČ, 1979).

Živočíchy otvorených stanovišť, lúk a pasienkov

Chrobáky vyšších polôh predstavujú typickú karpatskú horskú faunu. Veľmi dobré životné podmienky tu nachádzajú, chladnomilné a často vlhkomilné, pôvodom severské druhy. Veľa z nich patrí medzi treťohorné reliktu a západokarpatské endemity. Rozsiahlejší komplex vysokohorských pasienkov sa zachoval v horských polohách Babej hole a čiastočne aj Pilska, kde však postupne dochádza k sekundárnej sukcesii a zarastaniu krovinatou vegetáciou. Medzi význačné druhy chrobákov alpínskeho stupňa patria bystrušky (*Carabus sylvestris*, *C. arcensis*), kováčky (*Hypnoidus rivularis*, *Hypnoidus riparius*), nosáček (*Otiorhynchus arcticus*), hnojníky (*Aphodius alpinus*, *A. piceus*) a ďalšie druhy. Spoločenstvo glaciálnych relikto na alpínskych lúkach tvoria napr. fúzače (*Poecilus szepligetii havelkai*, *Trechus matejkai* a *Tropiphorus cucullatus*). Druhovo najpočetnejšie sú drobné, nenápadné drobčičky z rodov *Arpedium*, *Geodromicus*, *Anthrophagus*, *Omalinus*, *Quedius*, *Atheta* a *Stenus*, v mnohých prípadoch má ich výskyt výrazne endemický charakter.

Z rovnokrídlovcov (*Orthoptera*) na horských lúkach nájdeme typických zástupcov ako konika vrchovského (*Miramella alpina*), konika belasonohého (*Podisma pedestris*), vo vyšších polohách na alpínskych lúkach žije kobylôčka lúčna (*Metrioptera roeselii*), kobylôčka krátkokrídla (*Metrioptera brachyptera*), kobylôčka zelenkastá (*Metrioptera bicolor*) a kobylka vrchovská (*Isophya camptoxypha*).

Medzi nápadné druhy patria nepochybne motýle napr. huňatec púpavový (*Psodos quadrifaria*), huňatec alpský (*Psodos alpinatus*), huňatec vysokohorský (*Psodos canalicatus*), piadivka arábková (*Entephria cyanata*), piadivka lomikameňová (*Entephria flavicinctata*), vijačka karpatská (*Udea uliginosalis*), z menších motýľov sú to druhy trávovčiek dvoj pásový (*Elachista bifasciata*), vijačka alpínska (*Udea alpinalis*), sivenka alpská (*Eudonia vallesialis*), obalovač kýchavcový (*Clepis rogana*). Typickými motýľmi alpínskych lúk sú však

hlavne očkáne - očkán vrchovský (*Erebia pandorose*) patrí medzi najbežnejšie motýle týchto stanovišť, pomerne bežným je aj očkán vysokohorský (*Erebia gorge*).

Charakteristickými druhmi nižších polôh otvorenej krajiny (extenzívne využívané lúky, úhory, malobloková orná pôda, orná pôda) sú napr. straka obyčajná (*Pica pica*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*), strnádka obyčajná (*Emberiza citrinella*), škovránok poľný (*Alauda arvensis*), vrana popolavá (*Corvus cornix*), stehlík konôpka (*Linaria cannabina*), stehlík obyčajný (*Carduelis carduelis*), kanárik poľný (*Serinus serinus*), vrabec poľný (*Passer montanus*), medzi vzácnejšie druhy v riešenom území patria chrapkáč poľný (*Crex crex*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), strakoš veľký (*Lanius excubitor*), žlna zelená (*Picus viridis*) a ľabtuška lúčna (*Anthus pratensis*). Chrapkáč tu dosahuje pomerne vysoké populačné hustoty (napr. lokality lúčne porasty v okolí Bobrova, Brezy, Lomného, Oravskej Lesnej, Mútneho, Beňadova, Oravského Veselého, Sihelného, Rabčíc a Oravskej Pollhory). V Oravskej kotline prežívajú už len zvyškové populácie jarabice poľnej (*Perdix perdix*), ktoré nájdeme hlavne nad Oravskou priehradou, cibík chochlatý (*Vanelus vanelus*) zriedkavo hniezdi na vlhších poliach, pravidelne kosené vlhké lúky, ktoré boli jeho typickým hniezdnym biotopom v území prakticky zanikli. Zaujímavosťou okresu boli/sú „kotlinové“ populácie tetra holniaka (*Lyrurus tetrix*), ktoré dožívajú/dožili na niektorých lokalitách okresu. Posledné potvrdené záznamy o výskyte tohto druhu sú z roku 2004 z lokality Beňadovo (KARASKA per comm.) a v súčasnosti sa najbližšie vyskytuje len v okrese Tvrdosín na lokalite Páleniská v blízkosti hraníc s Poľskom. Na lúkach a pasienkoch vo vyššom sukcesnom štádiu s dostatkom krovín a stromov nájdeme hlavne druhy hniezdiace alebo sa ukrývajúce drevinnej vegetácii ako napr. strakoš červenochrbtý (*Lanius collurio*), prhlaviar červenskastý (*Saxicola rubetra*), prhlaviar čiernohlavý (*Saxicola rubicola*), penice (*Sylvia communis*, *S. curruca*, *S. borin*, *S. atricapilla*), sedmohlások obyčajný (*Hippolais icterina*), škorec obyčajný (*Sturnus vulgaris*). Otvorené stanovišťa vyhľadávajú ako lovné teritórium dravé vtáky. Z bežných druhov je to sokol myšiar (*Falco tinnunculus*), myšiak lesný (*Buteo buteo*), jastrab lesný (*Accipiter gentilis*), jastrab krahulec (*Accipiter nisus*), zo vzácnejších druhov sú to orol kriľavý (*Aquila pomarina*), orol skalný (*Aquila chrysaetos*) a včelár lesný (*Pernis apivorus*). V podhorí - v poľných lesíkoch, na okraji pohorí hniezdi myšiarka ušatá (*Asio otus*). Na lov využívajú otvorenú poľnohospodársku krajinu aj viaceré druhy, ktoré nachádzajú vhodné hniezdne podmienky v zastavaných územiach miest a obcí, lastovička obyčajná (*Hirundo rustica*), belorítka obyčajná (*Delichon urbicum*), hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*), kavka tmavá (*Coloeus monedula*). Z drobných zemných cicavcov sa v okrese bežne vyskytujú druhy otvorenej krajiny ako napr. ryšavky - ryšavka žltohrdlá (*Apodemus flavicollis*), ryšavka krovinná (*Apodemus sylvaticus*) a ryšavka tmavopása (*Apodemus agrarius*), hraboš poľný (*Microtus arvalis*), krt obyčajný (*Talpa europaea*) a piskor obyčajný (*Sorex araneus*). Na suchých xerothermných stanovištiach sa vzácne vyskytuje bieložúbka krpatá (*Crociodura suaveolens*). Z dvojzubcov sa v riešenom území vyskytuje iba zajac poľný (*Lepus europaeus*). Otvorená krajina domovom ježa bledého (*Erinaceus europaeus*), ktorý často preniká do intravilánov obcí a miest. Na lov alebo získavanie potravy využívajú otvorenú krajinu aj niektoré druhy šeliem, vlk dravý (*Canis lupus*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), niektoré druhy ju aj trvalo osídľujú liška hrdzavá (*Vulpes vulpes*), jazvec lesný (*Meles meles*), lasica myšozráv (*Mustela nivalis*), lasica hranostaj (*Mustela erminea*), tchor tmavý (*Mustela putorius*). K bežným druhom párnokopytníkov v riešenom území patria tohto prostredia jeleň lesný (*Cervus elaphus*), srnec lesný (*Capreolus capreolus*) a sviňa divá (*Sus scrofa*).

Špecifický charakter majú plochy nad hornou hranicou lesa – subalpínske a alpinske pásma. Zo stavovcov najpočetnejšiu skupinu predstavujú vtáky. Z typických druhov v subalpínskom resp. hôľnom pásme Babej hory a Pilska hniezdi ľabtuška vrchovská (*Anthus spinoletta*), ľabtuška lúčna (*Anthus pratensis*), vrchárka červenavá (*Prunella collaris*), žltouchost domový (*Phoenicurus ochruros*) a skalárík sivý (*Oenathe oenathe*). Otvorené lúčne formácie s kosodrevinou či smrekmi vyhľadával počas obdobia toku aj tetra holniak (*Lyrurus tetrix*). Z hôľnych resp. subalpínskych porastov Babej hory a Pilska však z posledných rokov chýbajú údaje o jeho výskyte a zdá sa, že tu vyhynul. Typickým predstaviteľom plazov týchto biotopov je jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*), miestami sa hlavne na otvorených plochách so skalami sa vyskytuje vretenica severská (*Vipera berus*), ktorá miestami vystupuje aj do vyšších polôh. Z obojživelníkov sa v polohách nad hornou hranicou lesa zriedkavo vyskytuje zvyčajne iba skokan hnedý (*Rana temporaria*). Z drobných zemných cicavcov viacerí autori (napr. BALÁŽ & AMBROS 2005) uvádzajú výskyt druhov ako piskor vrchovský (*Sorex alpinus*), piskor obyčajný (*Sorex araneus*) a hrabošík tatranský (*Microtus tatricus*). Počas vegetačnej sezóny

do hôľneho a subalpínskeho pásma vystupujú za potravou často jeleň lesný (*Cervus elaphus*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), v zriedavejšie srnec lesný (*Capreolus capreolus*), sviňa divá (*Sus scrofa*), zajac poľný (*Lepus europaeus*), líška hrdzavá (*Vulpes vulpes*), rys ostrovid (*Lynx lynx*) a vlk dravý (*Canis lupus*). Jeleň lesný sa tu zdržujú aj počas obdobia ruje.

Živočíchy vodných tokov, nádrží a mokradí

Tak ako už bolo naznačené významným stanovišťom živočíchov v okrese Námestovo je Oravská priehrada. V Oravskej kotline sa len čiastočne zachovali pôvodné nivné a mokradné biotopy, rašeliniská, močiare, slatiny, vlhké lúky. Väčšina týchto biotopov bola zničená ľudskou činnosťou - napriamením vodných tokov, zasypáním odstavených ramien, odvodnením, melioráciami, výrubom sprievodných porastov a atď. Z hľadiska krajiny diverzity pôsobia vodné toky ako „migračné cesty“, ale súčasne aj bariérové prvky pre mnohé druhy živočíchov. K významným vodným tokom v okrese Námestovo patria rieka Biela Orava (vtekajúca do priehrady) s prítokmi Polhoranka, Veselianka, Mútnianka, Klinianka a Hruštinka.

Z Oravskej priehrady a jej okolia sa udáva výskyt až 69 druhov mäkkýšov (Mollusca). Viaceré z nich patria medzi vzácne a ohrozené mäkkýše Slovenska *Cochlicopa nitens*, *Vertigo antivertigo*, *Vertigo angustior*, *Armiger crista*, *Lymnaea auricularia*, *Valvata cristata*, *Anisus leucostomus*, *Gyraulus albus*, a *Gyraulus laevis* (ŠTEFFEK 1991).

Z bezstavovcov v nivách potokov v zachovalých horských lesoch vrchoch žije vzácny hygofilný druh bystruška potočná (*Carabus variolosus*). Je to chránený druh európskeho významu a zaujímavý je tým, že za koristiou vchádza do vody. Vzácny a zaujímavý boreomontánnym druhom je *Pteroloma forssstromii* z čeľade (Agyrtidae), vyskytujúci sa sporadicky v machu alebo štrku na brehoch horských potokov a významným druhom je aj *Ditylus laevis*, ktorého larvy sa vyvíjajú v nadmerne vlhkom dreve. V čistých vodných tokoch žijú napr. rod *Elmis* spp., *Elodes hausmanni* a *Elodes marginata*. Na vegetácii v okolí zachovalých tokov sa vyskytujú napr. stehnáč (*Oedemera monticola*) alebo kováčky (*Denticollis interpositus*, *Ctenicera virens* a *Ctenicera heyeri*). Iné typy mokradí (slatiny, nivy potokov a riek) tiež hostia spektrum zaujímavých a vzácných druhov ako sú napr. *Eubria palustris*, na krvavci žijúceho nosánika (*Auletobius sanguisorbae*) alebo liskavku (*Plateumaris sericea*).

Typickým druhom podhorských až horských brehových porastov, ale aj slatín s valeriánou je hnedáček čermeľový (*Melitaea diamina*). Na mezofilných lúkach môžeme pozorovať perlovca dvanásťskvrnného (*Boloria selene*). Medzi typických hygofilných motýľov, ktoré sa vyskytujú v okrese patrí aj ohniváček štiavový (*Lycaena hippothoe*) a mlynárik Reálov (*Leptidea reali*).

Vážky (Odonata) patria k typickým druhom, ktoré sú naviazané na tečúce a stojaté vody. V rámci okresu Námestovo bolo doposiaľ zaznamenaných 24 druhov vážok (ŠÁCHA in litt). Medzi bežné druhy kotlín a podhorských oblastí patrí hadovka lesklá (*Calopteryx splendens*) a šidlovka tmavá (*Lestes dryas*). Zo vzácných a ohrozených druhov, ktoré sa tu vyskytujú možno spomenúť nasledovné druhy – vážka rašelinisková (*Leucorrhinia dubia*) a vážka (*Leucorrhinia rubicunda*) - Klinské rašelinisko, šidlovka (*Lestes virens*), šidielko (*Coenagrion hastulatum*) a šidlo (*Aeshna juncea*) - Mútnanská Píla ŠÁCHA (2009). Bežné druhy, ktoré sa vyskytujú na viacerých miestach vo vhodných biotopoch sú vážka vážka žltoskvrnná (*Sympetrum flaveolum*), vážka (*Sympetrum vulgatum*), šidlo modré (*Aeshna cyanea*), šidielko obyčajné (*Coenagrion puella*), ale aj vážka štvorškrvná (*Libellula quadrimaculata*), typický boreomontánnym druh šidlovka tmavá (*Lestes dryas*).

Ichtyofauna okresu Námestovo je pomerne pestrá, predovšetkým však z dôvodu existencie vodnej nádrže Orava. Spektrum ichtyofauny je tvorené jedným druhom kruhoústych a 30 druhmi rýb. Dominujú nepôvodné druhy pochádzajúce z nížinej zóny ako kapor rybníčný (*Cyprinus carpio*), štika severná (*Esox lucius*), pleskáč vysoký (*Abramis brama*), lieň sliznatý (*Tinca tinca*), boleň dravý (*Aspius aspius*), zubáč veľkoustý (*Stizostedion lucioperca*) a iné. Tieto druhy obsadzujú predovšetkým stojaté vodné plochy a občasne sa vyskytujú aj na vtoku Bielej Oravy, kde je však ich početnosť minimálna. Prítoky rieky Bielej Oravy v rámci podhorskej zóny osídľujú väčšinou skupiny rýb z rodov *Salmo*, *Thymallus*, *Cotus* (Polhorianka, Veselianka, Mútnianka, a Klinianka). V úsekoch horskej zóny je výskyt ichtyofauny len sporadický, tvorená je len reofilnými druhmi pstruhom potočným (*Salmo trutta morpha fario*/ *Salmo labrax morpha fario*), hlaváčom pásoplutvým (*Cottus poecilopus*) a nepôvodným pstruhom dúhovým (*Oncorhynchus mykiss*). Výskyt obojživelníkov je viazaný predovšetkým na zachovalé neznečistené vodné toky a na periodické

a neperiodické stojaté vody. V okrese sú zastúpené všetky bežné druhy obojživelníkov ako kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), ropucha obyčajná (*Bufo bufo*) a skokan hnedý (*Rana temporaria*), ostatné druhy sú pomerne zriedkavé (mlok karpatská a vrchovský - *Lissotriton montandoni*, *Mesotriton alpestris*, ropucha zelená - *Pseudepidalea viridis*, skokan krátkonohý - *Rana lessonae*). Z hadov sa v tomto prostredí bežne vyskytuje užovka obyčajná (*Natrix natrix*). Na rašeliniskách a slatinách sa môžeme stretnúť s vretenicou severnou (*Vipera berus*).

Vysokú biodiverzitu na vodných a vodou podmienených majú vtáky, ktoré môžu byť priamo topicky alebo troficky naviazané na vodné prostredie hlavne Oravskej priehrady. Oravská priehrada patrí medzi veľmi dôležité stanovištia hniezdiacich, zimujúcich a migrujúcich vtákov nielen v okrese Námestovo, ale aj v rámci Slovenska. K najvzácnejším patrí potápač veľký (*Mergus merganser*), ktorý zahniezdil na Bielej Orave. Medzi vzácných a v súčasnosti trvalých hniezdičov okresu patria trsteniarik obyčajný (*Acrocephalus palustris*), trsteniarik malý (*Acrocephalus schoenobaenus*), kalužiachik malý (*Actitis hypoleucos*), kalužiak červenonohý (*Tringa totanus*), močiarnica mekotavá (*Gallinago gallinago*), sliepočka vodná (*Gallinula chloropus*), kulík riečny (*Charadrius dubius*), bučiacik močiarny (*Ixobrychus minutus*), potápka chochlatá (*Podiceps cristatus*), chriaštel vodný (*Rallus aquaticus*), rybár riečny (*Sterna hirundo*), strnádka trstňová (*Emberiza schoeniclus*), potápka malá (*Tachybaptus ruficollis*). Na tokoch vlievajúcich sa do vodnej nádrže či na Bielej Orave a jej prítokoch sa vyskytujú vodnár potočný (*Cinclus cinclus*), rybárik riečny (*Alcedo atthis*), kačica divá (*Anas platyrhynchos*), trasochvost biely (*Motacilla alba*), červenák karminový (*Carpodacus erythrinus*), volavka popolavá (*Ardea cinerea*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), kalužiachik malý (*Actitis hypoleucos*). V okolí vodnej nádrže a na vlhkých lúkach vzácnne hniezdi trasochvost žltý (*Motacilla flava*), na slatinách, rašeliniskách a vlhkých lúkach tiež vzácnne hniezdi močiarnica mekotavá (*Gallinago gallinago*) a relatívne bežne ľabtuška lúčna (*Anthus pratensis*), ktorá tu má centrum rozšírenia v rámci Slovenska. Na lužné lesy, zaplavované kroviny a vysokobylinné mokrade je viazaných výskyt svrčiacok (*Locustella fluviatilis*, *L. naevia*), červenáka karmínového (*Carpodacus erythrinus*), stehlíka čižika (*Spinus spinus*), tu vzácných druhov vlhy hájovej (*Oriolus oriolus*) a kúdeľníčky lužnej (*Remiz pendulinus*). Ako bolo už naznačené Oravská priehrada je významným miestom migrujúcich druhov vtákov. Zo vzácnejších môžeme spomenúť husi - hus bieločelá (*Anser albifrons*), hus siatinná (*Anser fabalis*), volavku purpurovú (*Ardea purpurea*), chochlačku bielookú (*Aythya nyroca*), pobrežníka belavého (*Calidris alba*), pobrežníka malého (*Calidris minuta*), žeriava popolavého (*Grus grus*), čajku malú (*Hydrocoloeus minutus*), tri druhy čoríkov (*Chlidonias hybrida*, *Chlidonias leucopterus*, *Chlidonias niger*), potápku čiernorkú (*Podiceps nigricollis*), kalužiaka tmavého (*Tringa erythropus*) a kalužiaka močiarného (*Tringa glareola*). Zo severských populácií vodných vtákov sem prichádzajú zimovať hlaholka severská (*Bucephala clangula*), potáplica stredná (*Gavia arctica*), potápač veľký (*Mergus mergaster*), potápač prostredný (*Mergus serrator*), kormorán veľký (*Phalacrocorax carbo*) a kačice (*Anas acuta*, *Anas crecca*, *Anas penelope*).

Medzi semiakvatických cicavcov patria niektoré druhy drobných zemných cicavcov, hlavne z radu hmyzožravce. Typickým predstaviteľom tejto skupiny je duloonica väčšia (*Neomys fodiens*), ktorá bola zistená na viacerých lokalitách (TRNKA & KOPILEC 2007), ďalej duloonica menšia (*Neomys anomalus*), hraboš močiarny (*Microtus agrestis*), hraboš podzemný (*Microtus subterraneus*), hryzec vodný (*Arvicola amphibius*), piskory (*Sorex alpinus*, *Sorex minutus*, *Sorex araneus*), myška drobná (*Micromys minutus*) a ryšavka tmavopása (*Apodemus agrarius*). (BALÁŽ & AMBROS 2005, 2007, 2010). Len v posledných 20 – 30 rokoch sa stal opäť stálym obyvateľom okresu Námestovo akvatický hlodavec bobor vodný (*Castor fiber*), ktorého nájdeme v nive potoka pri obci Bobrov, Hraničnom Kriváni, Kriváni, Polhoranke, Bielej Orave, Mútňanke, Hruštínke, Michalovke a preniká aj na menšie toky napr. Dielnický potok, (TRNKA & KOPILEC 2007, KARASKA per. comm.). Ten svojou činnosťou často pretvára okolité stanovištia (stavanie bobrích hrádzí, stínane stromov). Jeho populácia má rastúci trend (KARASKA per. comm.). Vydra riečna sa trvale vyskytuje hlavne v okolí väčších vodných plôch a tokov (Oravská priehrada, Biela Orava, Veselianka, Mútňanka a Klinianka) (URBAN et al. 2011). Nepôvodná ondatra pižmová (*Ondatra zibethica*) je v území vzácna a jej početnosť klesá (KARASKA per. comm.). Zato norok americký (*Mustela vison*) tu nachádza ideálne podmienky na život a dokonca tu bolo zaznamenané jeho rozmnožovanie (Oravská priehrada) (KARASKA per. comm.). Z netopierov je na vodné prostredie hlavne pomaly tečúcich resp. stojatých vôd topicky naviazaný netopier vodný (*Myotis daubentonii*), kde loví potravu (napr. Oravská priehrada, ústie Bielej Oravy). Z ostatných druhov

bol môžeme pri vodách vidieť aj raniaka hrdzavého (*Nyctalus noctula*) alebo večernicu hvízdavú (*Pipistrellus pipistrellus*).

Živočíchy skál, brál a podobných stanovišť

Takéto typy stanovišť v okrese Námestovo absentujú, pokiaľ sa jedná o väčšie skalné útvary aké poznáme z blízkych pohorí. Vzhľadom k flyšovému podložiu tu nájdeme len horizontálne skalné útvary v podobe suťovísk, kamenných morí, menších skalných veží a pod. Takéto stanovištia sú najmä v hŕňnom pásme Babej hory a Pilska. Priestorové väčšie skalné útvary ležia na severnej strane Babej hory (územie Poľska), kde dosahujú aj niekoľko desiatok metrov. V riešenom území nie sú otvorené ani žiadne väčšie kameňolomy, v ktorých sa podobné biotopy sekundárne vytvárajú. K typickým predstaviteľom takýchto stanovišť patria predovšetkým dravé vtáky. Kamenné moria a sute na Babej hore a Pilsku pre svoj život využívajú napr. žltouchost domový (*Phoenicurus ochruros*), skaliarik sivý (*Oenathe oenathe*). Z plazov sa na týchto stanovištiach vyskytuje jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*) a vretenica severná (*Vipera berus*).

Živočíchy jaskýň

Podľa aktuálneho zoznamu jaskýň Slovenska (SMOPAJ 2007) sa na území okresu Námestovo tzn. v geomorfologickom celku Oravské Beskydy nachádza 7 jaskýň prevažne rozsadlinového typu vytvorených v pieskovcoch. Keďže sa jedná prevažne o rozmerovo malé a krátke jaskyne z ekologického hľadiska neposkytujú vhodné podmienky pre trvalejší výskyt jaskynných zoocenóz (napr. pre troglobionty). Na území okresu Námestovo sa nenachádza žiadne významné zimovisko netopierov aj vzhľadom k vyššie spomenutým skutočnostiam (SON in litt).

Živočíchy ľudských sídel a iných urbánnych priestorov

Do týchto oblastí prenikajú živočíchy z okolitých stanovišť a preto aj druhové zloženie častokrát zodpovedá okolitému prostrediu resp. trofickej a topickej ponuke lokality. Z bezstavovcov tu väčšinou nájdeme euryektné druhy, ktoré sa vyskytujú na podobných stanovištiach ako v okolitej krajine. Vzhľadom na prevažne nízku ekososologickú hodnotu sa urbanofilným bezstavovcom nebudeme podrobnejšie venovať.

Pozornosť si zaslúžia migračné trasy a miesta rozmnožovania obojživelníkov, ktoré sa nachádzajú v príbrežných častiach Oravskej priehrady. Tu nachádzajú vhodné miesta rozmnožovania obojživelníky, najmä skokany hnedé (*Rana temporaria*) a skokany krátkonohé (*Rana lessonae*). Ide o miestne migračné trasy s malým počtom jedincov (desiatky) a majú skôr lokálny charakter. V intravilánoch miest v okrese Námestovo môžeme stretnúť aj ropuchu zelenú (*Pseudepidalea viridis*) a bežnejšiu ropuchu obyčajnú (*Bufo bufo*), ktorá preferuje skôr lesnatú a poľnohospodársku krajinu.

Urbánnemu prostrediu sa prispôbili niektoré druhy vtákov s rôznym stupňom synantropizácie, ktorá závisí od topických a trofických podmienok stanovišť. Medzi typických nidifikantov mestských parkov, záhrad, cintorínov sádov a ďalších typov urbánnej zelene patria červienka obyčajná (*Erithacus rubecula*), drozd čvikoťavý (*Turdus pilaris*), drozd čierny (*Turdus merula*), drozd plavý (*Turdus philomelos*), kolibkárik čipčavý (*Phylloscopus collybita*), kolibkárik spevavý (*Phylloscopus trochilus*), muchárik sivý (*Muscicapa striata*), sýkorka bielolica (*Parus major*), sýkorka belasá (*Parus caeruleus*), straka čiernozobá (*Pica pica*), sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*), škorec obyčajný (*Sturnus vulgaris*), penice (*Sylvia atricapilla*, *S. curruca*, *S. communis*), pinka lesná (*Fringilla coelebs*), stehlík pestrý (*Carduelis carduelis*), hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*), vzácné aj krutohlav hnedý (*Jynx torquilla*), vrchárka modrá (*Prunella modularis*), trasochvost biely (*Motacila alba*), brhlík lesný (*Sitta europaea*), kanárik poľný (*Serinus serinus*), stehlíky (*Carduelis chloris*, *C. carduelis*, *C. cannabina*). V niektorých obciach vzácné hniezdi aj žltouchost hôrny (*Phoenicurus phoenicurus*). Medzi obligátnych synantropných vtákov patrí bocian biely (*Ciconia ciconia*), ktorý v okrese dosahuje pomerne vysokú hniezdnu hustotu. Spolu so susedným okresom Tvrdosín má Horná Orava pomerne veľkú hniezdnu populáciu tohto brodivého vtáka. Hniezda nájdeme v týchto obciach: Bobrov, Mútne, Námestovo a Zákamenné (2 hniezda), Oravská Polhora, Rabča, Rabčice, Oravská Jasenica, Lokca, Hruštín, Oravské Veselé (FULÍN per comm.). Najvyššia hustota bola zistená v doline Polhoranky (TRNKA & KOPILEC 2007). V panelových domoch nachádza vhodné podmienky dažďovník tmavý (*Apus apus*), ktorý hniezdi v otvorených atikových vetracích otvoroch. Na sídlisku v meste Námestovo žije populácia s minimálne 20 hniezdiacich pármí (GÚGH et al. 2012). Čoraz vzácnejšie sa v meste a na dedinách môžeme

stretnúť s krdľami vrabca domového (*Passer domesticus*), hniezdami lastovičky domovej (*Hirundo rustica*), naopak populácie žltouchvosta domového (*Phoenicurus ochruros*), belorítky domovej (*Delichon urbica*) a hrdličky záhradnej (*Streptopelia decaocto*) sú pomerne stabilné. V meste Námestovo hniezdi aj sokol myšiar (*Falco tinnunculus*) a kavka tmavá (*Corvus monedula*). Typickým synantropným druhom netopiera je raniak hrdzavý (*Nyctalus noctula*), ktorý sa vyskytuje v početnej populácii na sídlisku v meste Námestovo (CELUCH et al. 2016). Ďalšími druhmi netopierov, ktoré môžeme nájsť v rôznych dilatačných špárach panelov, prvkami oplechovania, pod parapetnými doskami je večernica malá (*Pipistrellus pipistrellus*). Ako letný úkryt hlavne pre reprodukčné kolónie netopierov resp. samice s mláďatami sú a, vhodné podkrovné priestory kostolov, sakrálnych a iných vhodných budov. V rámci okresu Námestovo sa nenachádzajú žiadne početnejšie zoskupenie netopierov (SPOLOČNOSŤ PRE OCHRANU NETOPIEROV in litt). Keďže sa jedná o klimaticky pomerne chladné oblasti Slovenska absencia týchto kolónii nie je ničím výnimočná. Naproti tomu sa netopiere v letnom období môžu vyskytovať individuálne v drevených stavbách. Ide o druhy ako netopier fúzatý/brandtov (*Myotis mystacinus/ brandtii*) a večernica pozdná (*Eptesicus serotinus*), (KRIŠTOFIK & DANKO 2012). Zo vzácnějších cicavcov sa na vodných tokoch, vrátane ich úsekoch pretekajúcich intravilánmi a v okolí Oravskej priehrady vyskytuje vydra riečna (*Lutra lutra*), ktorá tu má svoje lovné teritória (URBAN et al. 2011). Bežne sa v mestskom prostredí vyskytujú liška hrdzavá (*Vulpes vulpes*), kuna skalná (*Martes foina*), jež bledý (*Erinaceus roumanicus*), totálne synantropickými hlodavcami sú potkan hnedý (*Rattus norvegicus*) a myš domová (*Mus musculus*). V podhorských obciach sa dnes už len vzácnne vyskytuje tchor obyčajný (*Putorius putorius*). Ojedinele do intravilánu obcí v podhorí Oravských Beskýd napr. Oravská Polhora, Oravská Lesná a Oravské Veselé prenikajú aj veľké kopytníky jeleň lesný (*Cervus elaphus*), smec hôrny (*Capreolus capreolus*), diviak lesný (*Sus scrofa*), ale niekedy aj medveď hnedý (*Ursus arctos*).

1.2.3 Biotopy

Lesné biotopy

Z pohľadu klasifikácie podľa Katalógu biotopov Slovenska (Stanová, Valachovič, 2002) bolo v riešenom území identifikovaných 11 typov lesných biotopov európskeho významu a 1 typ lesných biotopov národného významu. Ich prehľad je uvedený v tabuľke č. 1. 22. Jeden typ pôvodných lesných biotopov a to Javorovo-bukové horské lesy (Ls5.3, kód Natura2000 9140) sa už v okrese Námestovo nevyskytujú. Všetky ich pôvodné miesta výskytu boli premenené na nelesné biotopy, boli zastavané alebo aj ak sú lesom, tak s úplne zmeneným drevinovým zložením. Jednotlivé typy biotopov boli identifikované z databáz poskytnutých objednávateľom tohto dokumentu, z verejne dostupných zdrojov (www.sopsr.sk) a v neposlednom rade z vlastného poznania územia. Pri ich vyčleňovaní bol použitý podobný postup ako pri hodnotení biotopov pre účely návrhu území NATURA 2000. Informácie o aktuálnom stave lesných ale aj nelesných biotopov sú založené na dlhoročnom poznaní riešeného územia a terénom mapovaní v rokoch 2009-2018 spracovateľmi tohto dokumentu.

Tabuľka č. 1. 22: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v riešenom území – lesné biotopy

Kód SK	Názov biotopu	Kód NATURA
Ls1.3	Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy	91E0*
Ls1.4	Horské jelšové lužné lesy	91E0*
Ls4	Lipovo-javorové sutinové lesy	9180*
Ls5.1	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	9130
Ls5.2	Kyslomilné bukové lesy	9110
Ls7.1	Rašeliniskové brezové lesíky	91D0*
Ls7.2	Rašeliniskové borovicové lesy	91D0*
Ls7.3	Rašeliniskové smrekové lesy	91D0*

Kód SK	Názov biotopu	Kód NATURA
Ls8	Jedľové a jedľovo-smrekové lesy	-
Ls9.1	Smrekové lesy čučoriedkové	9410
Ls9.2	Smrekové lesy vysokobylinné	9410
Ls9.3	Podmäčané smrekové lesy	9410

Poznámka: Biotopy európskeho významu sú podfarbené zeleno, biotop národného významu modro

Nelesné biotopy

Ako nelesné biotopy môžeme označiť také, na ktorých sa nenachádza zapojený porast drevín, sú teda bezlesé. Z hľadiska ich vzniku a aj vývoja ich môžeme rozdeliť na dva typy. Prvým sú prirodzené nelesné biotopy. Sú to také, ktorých vznik a existencia nie je podmienená ľudskými aktivitami. V stredoeurópskej krajine boli v rôznej miere zastúpené už pred príchodom človeka. V porovnaní s lesnými biotopmi boli rozšírené v omnoho menšej miere. V prírodných podmienkach severného Slovenska, kde patrí aj územie okresu Námestovo, do úvahy pripadajú iba niektoré rašeliniská a plochy nad hornou hranicou lesa, ktoré sú v území vyvinuté iba na malých plochách.

Druhým typom sú sekundárne, poloprírodné nelesné biotopy. Tie sú v dnešnej krajine zastúpené nepomerne väčšou mierou a predstavujú ich v prvom rade kosné lúky a pasienky. Stáročným využívaním tradičným obhospodarovaním týchto plôch sa tu vyvinula typická vegetácia. Na tieto biotopy je svojim výskytom viazané veľké množstvo rastlín.

Najväčšie plošné rozšírenie tieto biotopy zaznamenali po Valašskej kolonizácii, kedy došlo k veľkoplošnému odlesneniu krajiny za účelom získania pasienkov, lúk ale aj ornej pôdy. Po priemyselnej revolúcii začal nielen plošný úbytok nelesných biotopov, ale najmä v druhej polovici uplynulého storočia došlo i k ich kvalitatívnym zmenám. Rekultiváciou a intenzifikáciou lúk došlo k strate ich pôvodne vysokej biodiverzity. Veľké rozlohy lúk a pasienkov najmä v podhorských a horských oblastiach bolo vzhľadom na ich ťažkú prístupnosť opustených. Nelesné biotopy v takomto prípade zanikli buď priamo zalesnením, alebo procesom sekundárnej sukcesie - postupných zarastaním drevinami. Medzi nelesné biotopy podľa katalógu biotopov (Stanová, Valachovič 2002) zaraďujeme aj vodné biotopy (rieky, vodné plochy a ich brehy), ktoré najmä v prípadoch brehových porastov riek tvoria prechod medzi lesnými a nelesnými biotopmi a spoločenstvami krovísk v subalpínskom stupni (kosodrevina, vrby).

Z pohľadu klasifikácie podľa Katalógu biotopov Slovenska (Stanová, Valachovič, 2002) bolo v riešenom území identifikovaných 39 typov nelesných typov biotopov. Z nich je 28 typov biotopov európskeho významu a 11 typov biotopov národného významu. Ich prehľad je uvedený v tabuľke na nasledovnej strane.

Prirodzené nelesné biotopy

Prvým sú prirodzené nelesné biotopy. Sú to také, ktorých vznik a existencia nie je podmienená ľudskými aktivitami. V stredoeurópskej krajine boli v rôznej miere zastúpené už pred príchodom človeka. V porovnaní s lesnými biotopmi boli rozšírené v omnoho menšej miere.

V prírodných podmienkach severného Slovenska, kde patrí aj územie okresu Námestovo, do úvahy pripadajú iba niektoré rašeliniská, vodné plochy, skalné útvary a plochy nad hornou hranicou lesa. Na miesta s prirodzenou nelesnou vegetáciou sa viažu viaceré zaujímavé a najmä vzácne biotopy európskeho a národného významu s výskytom celého radu vzácných, ohrozených a chránených vyšších aj nižších rastlín. Niektoré z nich považujeme za relikty z predchádzajúcich období. Napríklad za glaciálne relikty (svedkov vegetácie na našom území v ostatnej dobe ľadovej) považujeme viaceré rašelinné druhy, ako ostricu dvojdomú (*Carex dioica*), ostricu barinnú (*Carex limosa*), ostricu plstnatoplodú (*Carex lasiocarpa*) či ostricu oblasťnú (*Carex diandra*), blatnicu močiarnu (*Scheuchzeria palustris*), rojovník močiarny (*Rhododendron tomentosum*) alebo andromédku sivolistú (*Andromeda polifolia*) vyskytujúce sa v okrese Námestovo vzácné na rašeliniskách. Posledné dva menované majú v území okresu najviac recentných lokalít na Slovensku.

Z vysokohorských druhov považovaných za glaciálne relikty sa v okrese Námestovo vyskytuje, vzhľadom na výšku najvyšších polôh, len málo taxónov. Najznámejším druhom je rožec alpský (*Cerastium alpinum*), ktorý ma vo vrcholových partiách Babej hory jediné miesto výskytu v okrese. Rastliny z tejto lokality boli donedávna považované za osobitý endemický poddruh *C. alpinum* subsp. *babiogorensse*. V súčasnosti sa na Slovenskej strane Babej hory nachádza iba zopár mikrolokalít v nepriaznivom stave. Ďalšími druhmi sú cesnak pažítkový

sibírsky (*Allium schoenoprasum* subsp. *alpinum*), vřba bylinná (*Salix herbacea*) alebo bartsia alpínska (*Bartsia alpina*). Dva neskôr menované druhy sú v literatúre uvádzané z Babej hory, ich výskyt ale nie je istý.

Sekundárne nelesné biotopy

Druhým typom sú sekundárne, poloprirodzené nelesné biotopy. Tie sú v dnešnej krajine zastúpené nepomerne väčšou mierou a predstavujú ich v prvom rade kosné lúky a pasienky. Stáročným tradičným obhospodarovaním týchto plôch sa tu vyvinula typická vegetácia. Na tieto biotopy je svojím výskytom viazané veľké množstvo rastlín. Najväčšie plošné rozšírenie tieto biotopy zaznamenali po valašskej kolonizácii, kedy došlo k veľkoplošnému odlesneniu krajiny za účelom získania pasienkov, lúk ale aj ornej pôdy. Po priemyselnej revolúcii začal nielen plošný úbytok nelesných biotopov, ale najmä v druhej polovici uplynulého storočia došlo i k ich kvalitatívnym zmenám. Rekultiváciou a intenzifikáciou lúk došlo k strate ich pôvodne vysokej biodiverzity, veľké rozlohy lúk a pasienkov najmä v podhorských a horských oblastiach bolo vzhľadom na ich ťažkú prístupnosť opustených. Nelesné biotopy v takomto prípade zanikli alebo priamo zalesnením, ale procesom sekundárnej sukcesie - postupných zarastaním drevinami.

Medzi nelesné biotopy sú podľa katalógu biotopov (Stanová, Valachovič 2002) zaraďujeme aj vodné biotopy (rieky, vodné plochy a ich brehy), ktoré najmä v prípadoch brehových porastov riek tvoria prechod medzi lesnými a nelesnými biotopmi a spoločenstvá krovísk v subalpínskom stupni (kosodrevina, vřby).

Podrobnejší komentár týkajúci sa zachovalosti jednotlivých typov nelesných biotopov, ich druhová rozmanitosť a výskyt chránených a ohrozených druhov je v kapitole 2.6 Účelová ochranná poľnohospodárska a ekologická zeleň.

Tabuľka č. 1. 23: Zoznam nelesných biotopov v riešenom území – prirodzené a sekundárne biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Vo1	Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou <i>tried Littorelletea uniflorae</i> a/alebo <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>	3130
Vo2	Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu <i>Magnopotamion</i> alebo <i>Hydrocharition</i>	3150
Vo3	Prirodzené dystrofné stojaté vody	3160
Vo4	Nížinné až horské vodné toky s vegetáciou zväzu <i>Ranunculion fluitantis</i> a <i>Callitricho-Batrachion</i>	3260
Br1	Štrkové lavice bez vegetácie	-
Br2	Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov	3220
Br3	Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s myrikovkou nemeckou (<i>Myricaria germanica</i>)	3230
Br6	Brehové porasty deväťsilov	6430
Kr1	Vresoviská	4030
Kr4	Spoločenstvá subalpínskych krovín	4080
Kr7	Trnkové a lieskové kroviny	-
Kr8	Vřbové kroviny stojatých vôd	-
Kr9	Vřbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek	-
Kr10	Kosodrevina	4070*
Kr11	Vysadená kosodrevina	-
Al1	Alpínske travinno-bylinné porasty na silikátovom podklade	6150
Al2	Alpínske snehové výležíská na silikátovom podklade	6150
Al5	Vysokobylinné spoločenstvá alpínskeho stupňa	6430
Al6	Vysokosteblové spoločenstvá horských nív na silikátovom podklade	-
Al9	Vresoviská a spoločenstvá kríčkov v subalpínskom a alpínskom stupni	4060
Tr7	Mezofilné lemy	-
Tr8	Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte	6230*
Lk1	Nížinné a podhorské kosné lúky	6510

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Lk2	Horské kosné lúky	6520
Lk3	Mezofilné pasienky a spásané lúky	-
Lk5	Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach	6430
Lk6	Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí	-
Lk10	Vegetácia vysokých ostríc	-
Lk11	Trstinové spoločenstvá mokradí (<i>Phragmites</i>)	-
Ra1	Aktívne vrchoviská	7110*
Ra2	Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy	7120
Ra3	Prechodné rašeliniská a trasoviská	7140
Ra6	Slatiny s vysokým obsahom báz	7230
Ra7	Sukcesne zmenené slatiny	-
Pr1	Prameniská horského a subalpínskeho stupňa na nevápencových horninách	-
Pr3	Penovcové prameniská	7220*
Sk2	Silikátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou	8220
Sk3	Silikátové sutiny v montánnom až alpínskom stupni	8110
Sk8	Nesprístupnené jaskynné útvary	8310
X1	Rúbaniská s prevahou bylín a tráv	-
X2	Rúbaniská s prevahou drevín	-
X3	Nitrofilná ruderalná vegetácia mimo sídiel	-
X5	Úhory a extenzívne obhospodarované polia	-
X7	Intenzívne obhospodarované polia	-
X8	Porasty inváznych neofytov	-
X9	Porasty nepôvodných drevín	-

Poznámka: Prirodzené a prírode blízke biotopy európskeho a národného* (*skratka NV) významu sú zelenou farbou, sekundárne sú modro podfarbené

Podrobnejší popis biotopov sa nachádza v podkapitola 1.2.1.3 Reálna vegetácia.

2 SÚČASNÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA

Súčasná krajinná štruktúra odráža aktuálny stav využitia zeme v záujmovom území. Vyjadruje vzájomnú kombináciu súboru prvkov prírodného, poloprírodného (človekom pozmenené prvky krajinynej štruktúry) i umelého (človekom vytvorené prvky krajinynej štruktúry) charakteru. SKŠ je tvorená prvkami, ktoré pokrývajú zemský povrch, vzájomne sa neprekrývajú a na druhej strane v rámci mapy SKŠ by nemali byť biele plochy, nakoľko každý prvok zemského povrchu je pokrytý nejakým prvkom. Na základe zastúpenia a plošnej rozlohy jednotlivých prvkov súčasnej krajinynej štruktúry možno hodnotiť súčasný stav antropizácie územia (ľudského ovplyvnenia územia), či ide o územie prirodzené s vysokou krajinoekologickou hodnotou, alebo naopak o územie antropicky silne pozmenené s nízkou krajinoekologickou hodnotou. V dôsledku rozvoja hospodárskych aktivít sa prirodzené ekosystémy záujmového územia postupne strácali a menili, lesy boli premenené na poľnohospodársky využívanú pôdu, v zostávajúcich lesoch sa výrazne zmenila štruktúra lesa a jeho drevinové zloženie a v krajine začali postupne pribúdať umelé prvky (sídlna zástavba, infraštruktúra). Takto bola prevažná časť reprezentatívnych ekosystémov nielen pozmenená, ale často aj zlikvidovaná.

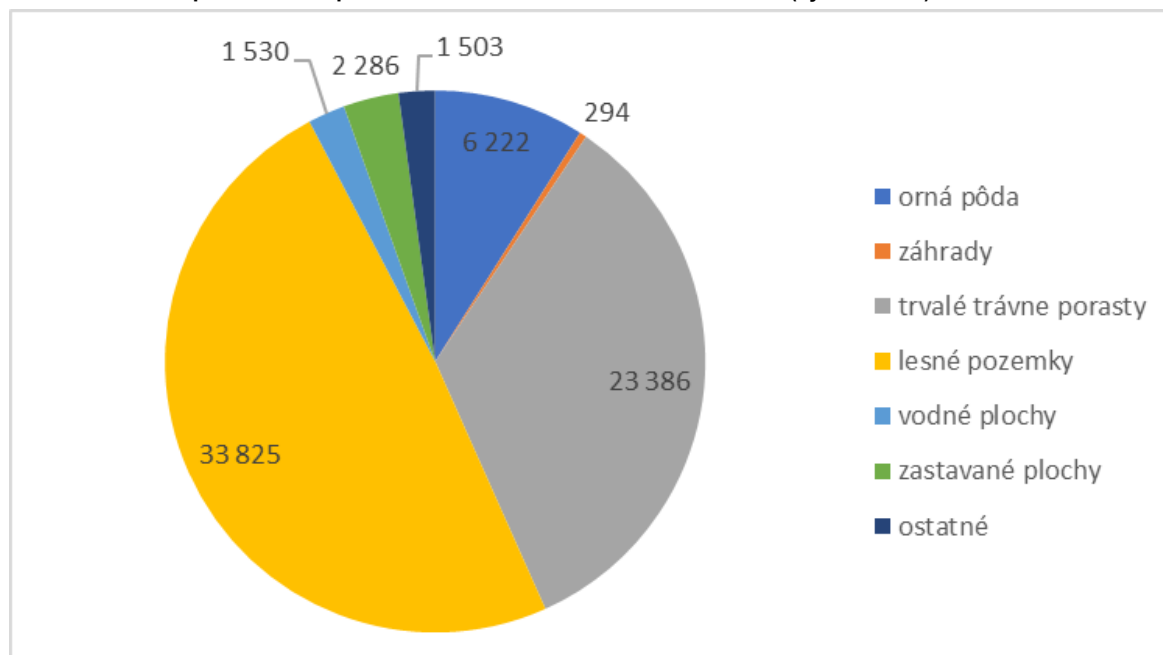
Podľa zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) a vyhlášky ÚGKK SR č. Z. z. sú plochy, ktoré pokrývajú celý zemský povrch, označované ako druhy pozemkov a charakterizuje ich spôsob využívania. Pozemky sa v katastri členia do 10 druhov. V okrese Námestovo sa nevyskytujú ovocné sady, chmelnice a vinice (tabuľka č. 2. 1, graf č. 2. 1). Najviac sú zastúpené lesné pozemky, potom poľnohospodárska pôda (najmä trvalé trávne porasty) a zastavaná plocha. Celkový charakter a rozloženie prvkov súčasnej krajinynej štruktúry závisí predovšetkým od reliéfu, vývoja osídlenia, historického využívania krajiny, charakteru pôd, čo vytvorilo charakteristickú štruktúru krajiny. Okres Námestovo možno označiť ako lesno-lúčnu s doplňujúcimi prvkami zástavby. Osídlenie je sústredené do 24 sídel (23 vidieckych obcí a 1 mesto) hlavne do údolia Bielej Oravy a jej hlavných prítokov (Hruštinka, Mútnianka, Veselianska, Klinianska, Polhoranka). Na osídlenie vidieckeho typu nadväzuje prevažne malobloková orná pôda, trvalé trávne porasty, ktoré prechádzajú do ihličnatých lesov. V okolí prevažnej časti obcí okresu má krajina mozaikovitý charakter s prevahou maloplošných prvkov. Na niekoľkých lokalitách sa rozvíjajú rekreačné strediská lokálneho až regionálneho významu. Poľnohospodárska pôda zaberá 29 902 ha (43,30 %), lesná pôda 33 825 ha (49,0 %), zastavané je 3,31 % plochy okresu.

Tabuľka č. 2. 1: Zastúpenie druhov pozemkov v okrese Námestovo k 1. 1. 2019

Druh pozemku	Orná pôda	Záhrady	Trvalé trávne porasty	Lesy	Vodné plochy	Zastavané plochy	Ostatné	Celkom
Výmera v ha	6 222	294	23 386	33 825	1 530	2 286	1 503	69 046
%	9,01 %	0,43 %	33,87 %	49,0 %	2,22 %	3,31 %	2,18 %	100 %

Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR podľa údajov katastra nehnuteľností k 1. 1. 2019, ÚGKK SR, Bratislava, 2018

Graf č. 2. 1: Zastúpenie druhov pozemkov v okrese Námestovo k 1. 1. 2019 (výmera v ha)

Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR podľa údajov katastra nehnuteľností k 1. 1. 2019, ÚGKK SR, Bratislava, 2018.

2.1 Poľnohospodárska pôda

Poľnohospodársku pôdu tvoria jednotlivé druhy pozemkov (kultúry) slúžiace bezprostredne poľnohospodárskej výrobe pre rastlinnú produkciu a chov niektorých poľnohospodárskych živočíchov. Poľnohospodárska pôda je podľa členenia katastra nehnuteľností tvorená nasledovnými druhmi pozemkov: orná pôda, záhrady, trvalé trávne porasty, vinice a chmeľnice. V okrese Námestovo sa t. č. vinice ani chmeľnice nenachádzajú. Platná metodika na vypracovanie RÚSES špecifikuje celkom 9 kategórií a 4 subkategórie prvkov súčasnej krajinej štruktúry, ktoré je možné zaradiť do kategórie „poľnohospodárska pôda“. Sú to:

- orná pôda veľkobloková,
- orná pôda malobloková,
- trvalé trávne porasty (lúky a pasienky) delené podľa intenzity obhospodarovania a zastúpenia nelesnej drevinovej vegetácie ďalej na:
 - intenzívne trvalé trávne porasty (pravidelne kosené, pasené, hnojené),
 - extenzívne trvalé trávne porasty (spravidla nekosené, len prepásané, často už v rôznom štádiu sukcesie),
 - trvalé trávne porasty s nelesnou drevinovou vegetáciou (s podielom do 25 %),
 - trvalé trávne porasty sukcesne zarastajúce,
- subalpínske a alpínske lúky,
- ovocný sad,
- vinice,
- chmeľnice,
- záhrady,
- energetické porasty.

Špecifikom okresu Námestovo sú rozsiahle územia poľnohospodársky využívannej krajiny zvyčajne nadväzujúcej na vidiecke sídla, kde je vyčleňovanie ornej pôdy, plochy trvalých trávnych porastov, miestami s prítomnosťou nelesnej drevinovej vegetácie neúčelné vzhľadom na „maloplošnosť“ jednotlivých prvkov, ich prelínanie, častú zmenu hraníc či lokalizácie a podrobnosť (mierku) spracovania RUSES. Tieto plochy boli vyčleňované podľa platnej metodiky ako plochy mozaikových štruktúr. Mozaikové štruktúry sú opísané nižšie.

Orná pôda bola mapovaná v rôzne veľkých enklávach v údoliach a alúviách tokov resp. na svahoch s miernejším sklonom a plochých chrbtoch hlavne v Oravskej kotline a v Podbeskydskej brázde. Malobloková orná pôda je v prevažnej miere súčasťou tzv. záhumienkov, ktoré boli zaraďované do kategórie mozaikových štruktúr, ktoré vytvárajú spolu s trvalými trávnyimi porastami a nelesnou drevinovou vegetáciou. Ako samostatné plochy boli vylíšené hlavne v bezprostrednej nadväznosti na zastavaných územiach obcí či v ich blízkom okolí. Ucelenejšie plochy vytvára v okolí obcí Bobrov, Zubrohlava, Oravská Jasenica, Breza, Lokca a Krušetnica. Priemerná veľkosť jednotlivých blokov sa pohybuje medzi 0,1 – 0,2 ha, výnimočne dosahuje 1 ha. Predovšetkým v odľahlejších častiach sa postupne menia bývalé políčka na trvalé trávne porasty, čo sa ukazuje ako trend v posledných 10 – 15 rokoch. Veľké súvislé plochy ornej pôdy sú v okrese Námestovo výnimočné, bloky s veľkosťou nad 100 ha boli vymapované len 3, s veľkosťou od 50 – 100 ha 8 a nad 30 ha 12. Sú sústredené do Oravskej kotliny od Bobrova po Vasilov (katastre obcí Bobrov, Klin, Námestovo, Vavrečka, Ťapešovo, Lokca, Babín a Hruštín), inde sú takéto bloky výnimočné (Breza, Rabča či Oravské Veselé). Zakladaniu väčších blokov čiastočne zabraňuje reliéf či iné prírodné podmienky (zamokrenie, nízka bonita pôdy) a v posledných 10 – 15 rokoch je evidentný trend zmeny aj veľkých blokov ornej pôdy na trvalé trávne porasty. Výmera ornej pôdy podľa vrstvy SKŠ je 2 761 ha, čo je podstatne menej ako vykazuje kataster nehnuteľností. Spôsobuje to najmä zaradenie veľkého počtu blokov ornej pôdy do kategórie „mozaikových štruktúr“, v menšej miere aj premena ornej pôdy na trvalé trávne porasty.

Ovocné sady nie sú v katastri nehnuteľností evidované, vymapovaný bol jeden extenzívne využívaný severozápadne od obce Zákamenné.

Záhrady majú vo vidieckych oblastiach Hornej Oravy špecifický charakter. Aj v zastavanom území obcí dominujú obrábané políčka, trvalé trávne porasty a len v menšej miere aj výsadby ovocných stromov. Naopak častý je výskyt okrasných či už domácich alebo cudzokrajných drevín. Veľmi často prechádzajú záhrady plynulo do mozaikových štruktúr alebo maloblokovej ornej pôdy, pričom klasifikácia týchto plôch nie je jednoznačná, navyše majú maloplošný charakter a často preto boli zahrnuté do zastavaných plôch alebo v menšej miere aj do mozaikových štruktúr. Odlišný charakter majú záhrady v intraviláne mesta Námestovo s vyšším podielom stromov, hlavne ovocných a malý podiel rozoraných plôch. Majú len obmedzenú krajnotvornú funkciu, pretože sú koncentrované v zastavanom území obce a sú veľmi intenzívne využívané. Plnia však doplnkovú funkciu produkčnú – samozásobiteľskú, rekreačno-relaxačnú a dotvárajú tiež tradičný obraz miest a obcí.

Lúky a pasienky (trvalé trávne porasty) sú prírodné, poloprírodné a umelo založené (vysievané, dosievané) rastlinné spoločenstvá. Súčasné lúky a pasienky, okrem subalpínskych a alpínskych lúk, sú výsledkom dlhodobého využívania krajiny človekom a nepatria k prvkom primárnej krajinej štruktúry. Majú značne diferencované floristické zloženie a charakter v závislosti od geografickej polohy a klimatických, geologických a pôdnych podmienok. Trvalé trávne porasty sú po lesných porastoch najstabilnejším ekosystémom s veľkým významom pre zachovanie biologickej diverzity. Vzhľadom na rozdielny charakter, spôsob využívania a príspevok k vytváraniu ekologickej stability sa delia na intenzívne využívané, extenzívne využívané, opustené a zarastajúce trvalé trávne porasty, mokrade a trvalé trávne porasty nad hornou hranicou lesa. V okrese Námestovo zaberajú trvalé trávne porasty rozsiahle súvislé plochy vo všetkých častiach okresu s výnimkou nivných a plytko modelovaných častí Oravskej kotliny. Sú druhým najrozšírenejším prvkom krajinej štruktúry okresu (13 471 ha, 19,51 %) a to pritom ešte pomerne veľké plochy intenzívne využívaných lúk a pasienkov sú súčasťou zmapovaných mozaikových štruktúr (podľa KN až 23 394 ha, 33,9 %). Aj napriek pravidelnému intenzívnemu využívaniu (hlavne kosenie, v menšej miere pastva a hnojenie organickými hnojivami) si na prevažnej časti zachovali poloprírodný charakter a druhové zloženie zodpovedajúce

charakteru stanovišťa a spôsobu a intenzite využívania. Výnimku tvoria bývalé bloky ornej pôdy zatrávnené len v posledných 5 – 10 rokoch, opustené pásové políčka a degradované plochy, napr. v dôsledku koncentrácie hospodárskych zvierat či plochy s výrazne poškodeným vegetačným krytom. Extenzívne využívané trvalé trávne porasty, opustené a zarastajúce lúky tvoria väčšie či menšie enklávy uprostred lesných porastov, menej dostupné okraje rozsiahlych komplexov intenzívne využívaných lúk, medze, pásy popri vodných tokoch a prvkoch technickej infraštruktúry a inde. Významným prvkom, aj keď s malým plošným zastúpením, v krajinej štruktúre riešeného územia sú mokrade (hlavne rašeliniská, slatiny a vlhké lúky, v malej miere aj močiare). V najvyšších polohách masívov Pilska, ale hlavne Babej hory, sú vyvinuté subalpínske travinno-bylinné spoločenstvá, ktorých plochy boli v období rozvíjajúcej sa pastvy výrazne rozšírené odstraňovaním drevín, v posledných 60 – 70 rokoch naopak výrazne redukované kosodreviny (na Pilsku už nemapovateľné plochy) a postupujúcou sukcesiou drevín (hlavne smreka) na antropicky zníženej hornej hranici lesa. Spolu s nelesnou vegetáciou rašelinísk, otvorených vodných plôch a močiarov sú jedinými prirodzenými nelesnými spoločenstvami v súčasnej krajinej štruktúre. V neobhospodarovaniých porastoch sa šíria invázne druhy rastlín. Trvalé trávne porasty zabezpečujú plnenie viacerých mimo produkčných funkcií napríklad protieróznú ochranu (silné prekorenenie povrchových vrstiev pôdy a schopnosť rýchlej obnovy narušeného rastlinného krytu), ochranu biologickej diverzity (prostredie pre existenciu mnohých organizmov), funkciu biologického filtra (schopnosť vyčesávať a viazať minerálne a organické látky), pozitívneho prvkú v systéme ekologickej stability (prevaha procesov prirodzenej autoregulácie ekosystému), rekreologickú funkciu a iné.

2.2 Lesné pozemky

Podľa evidencie katastra nehnuteľností sú lesy najrozšírenejším prvkom krajinej štruktúry s pokryvnosťou až 49 % plochy okresu Námestovo. Ak zohľadníme skutočné zastúpenie plôch pokrytých lesnými drevinami (37 329 ha), t. j. aj plochy na PPF porastené lesom mimo LPF, tak les pokrýva až 54 % plochy okresu. Výraznú prevahu majú hospodárske lesy (86 %), ochranné lesy zaberajú prevažne len menšie nesúvislé plochy, plošnejšie sú zastúpené len v niektorých oblastiach (Pilsko, Babia hora, okolie VN Horná Orava, Paráč a iné) a ich súčasné zastúpenie dosahuje 8,6 %. Z lesov osobitného určenia sú t. č. vyhlásené len lesy v 3 uznaných génoch základniach nachádzajúcich sa pri obciach Oravská Lesná a Mútne. Podrobnejší prehľad je v tabuľke č. 2. 2.

Tabuľka č. 2. 2: Zastúpenie kategórií lesa v okrese Námestovo

Kategória lesa	Výmera v okrese v ha	Percentuálne vyjadrenie
Ochranné lesy - O	2 795,15	8,52%
Lesy osobitného určenia - U	1 796,50	5,48%
Hospodárske lesy - H	28 220,94	86,01%
Spolu	32 812,59	100,00%

Zdroj: <http://gis.nlcsk.org/lgis/> - 2019

Drevinové zloženie je dlhodobým hospodárením výrazne pozmenené - a to veľmi výrazným zvýšením zastúpenia smreka (*Picea sp.*) (v súčasnosti až takmer 81 %), okrajovo aj borovice lesnej (*Pinus sylvestris*) a smrekovca (*Larix sp.*), a naopak výrazným ústupom jedle bielej (*Abies alba*) (dnes už len niečo viac ako 6 %), buka lesného (*Fagus sylvatica*), javorov (*Acer sp.*), bresta horského (*Ulmus glabra*), jaseňa štíhleho (*Fraxinus excelsior*), líp (*Tilia sp.*), briez (*Betula sp.*), jarabiny vtácej (*Sorbus aucuparia*) a topoľa osiky (*Populus tremula*). Tis (*Taxus sp.*) sa vytratil z lesov úplne. Zastúpenie jednotlivých drevín je znázornené v tabuľke č. 2. 3.

Tabuľka č. 2. 3: Zastúpenie drevín na lesných pozemkoch v okrese Námestovo

Drevina	Výmera (ha)	%
Borovica	329,53	1,01
Brest	0,31	0,00
Breza	131,44	0,40
Buk	2 302,83	7,05
Dub	0,21	0,00
Jaseň	18,98	0,06
Javor	138,27	0,42
Jedľa	2 029,57	6,21
Jelša	422,05	1,29
Kosodrevina	259,49	0,79
Lipa	3,93	0,01
Ostatné listnaté	352,41	1,08
Smrek	26 420,68	80,88
Smrekovec	177,21	0,54
Topoľ	23,91	0,07
Topoľ šľachtený	18,06	0,06
Vrba	37,25	0,11
Spolu	32 666,12	100,00

Zdroj: <http://gis.nicsk.org/lqis/>

V posledných 20 rokoch je však zrejmy pozvoľný trend zmeny drevinového zloženia v prospech buka, jedle a ostatných listnatých drevín. Z hľadiska zloženia porastov majú prevahu porasty s dominanciou smreka (zastúpenie smreka viac ako 90 %). Ich zastúpenie dosahuje 45,99 % z výmery lesov (lesné porasty a biele plochy). Ak rastú na nepôvodných stanovištiach sú veľmi nestabilné a náchylné na narušenia rôzneho typu (vietor, podkôrny hmyz, huby, námraza a iné) a predstavujú ohrozenie pôvodnej biodiverzity.

Lesy v okrese patria do 4 vegetačných stupňov a azonálnych spoločenstiev, pričom ich pomerné zastúpenie je nasledovné:

- 5. vegetačný stupeň (jedľovo-bukový) – 37,92 %,
- 6. vegetačný stupeň (smrekovo-bukovo-jedľový) – 54,85 %,
- 7. vegetačný stupeň (smrekový) – 3,52 %,
- 8. vegetačný stupeň (kosodrevinový) – 0,75 %,
- azonálne spoločenstvá – 2,96 %.

Najrozšírenejšími hospodárskymi súbormi lesných typov v okrese Námestovo sú: 505 – Kyslé jedľové bučiny, 511 – Živé jedľové bučiny, 605 – Kyslé jedľovo-bukové smrečiny, 611 – Živé jedľovo-bukové smrečiny. Prehľad zastúpenia jednotlivých HSLT je v tabuľka č. 2. 4.

Tabuľka č. 2. 4: Zastúpenie HSLT v okrese Námestovo k 1. 1. 2018

HSLT	výmera	HSLT	výmera	HSLT	výmera	HSLT	výmera	HSLT	výmera
323	0,50	591	2,36	611	5219,77	628	5,88	719	1052,61
399	75,76	593	147,60	613	1376,83	666	187,42	729	112,89
505	6943,25	595	13,79	614	508,27	693	64,60	815	82,13
511	4131,70	596	6,62	615	268,81	694	75,39	820	87,05
513	1257,75	602	9,59	616	63,11	695	0,57	830	158,70
516	28,51	604	3,81	622	284,52	696	1,16		

HSLT	výmera	HSLT	výmera	HSLT	výmera	HSLT	výmera	HSLT	výmera
556	14,74	605	10780,74	623	28,51	696	87,55		

Zdroj: NLC

Pôvodné zonálne smrečiny (45,99 %) sa vyskytovali len v najvyšších oblastiach okresu (Babia hora, Pilsko), azonálne (43,37 %) edaficky podmienené sa vyskytovali na malých plochách v rôznych častiach okresu, najmä na podmáčaných plochách a rašeliniskách a vo vyšších polohách na minerálne chudobných pôdach. Listnaté porasty (2,29 %) sú v tomto okrese raritou, a na väčších súvislejších plochách boli identifikované len v okolí Oravskej priehrady a roztrúsene v údolí Polhoranky. Zmiešané porasty (8,35 %) nájdeme roztrúsene na území celého okresu.

Z hľadiska veku prevládajú lesné porasty do 60 rokov, ktoré tvoria až 56,4 % z celkovej výmery lesných porastov, naproti tomu porasty nad 100 rokov, ktoré sú významné z hľadiska ochrany biodiverzity tvoria len 8,1 % z LPF. Prehľad zastúpenia vekových tried je v tabuľke č. 2. 5.

Tabuľka č. 2. 5: Dreviny podľa vekových tried v okrese Námestovo

Drevina	Veková trieda (výmera v ha)								Spolu
	0 - 20	21 - 40	41 - 60	61 - 80	81 - 100	101 - 120	121 - 140	141+	
Borovica	55,94	40,07	107,76	70,31	43,59	11,32	0,56	0,56	329,53
Brest	0,29		0,02						0,31
Breza	106,67	7,39	14,85	1,52					131,44
Buk	1 132,78	545,25	297,23	99,31	116,32	74,04	36,00	36,00	2 302,83
Dub	0,21								0,21
Jaseň	7,64	5,46	5,43	0,45					19,98
Javor	47,62	33,69	49,83	3,48	2,42	0,71	0,53	0,53	138,27
Jedľa	1 003,17	393,58	211,82	80,03	195,00	117,61	26,82	26,82	2 029,57
Jelša	73,38	147,22	188,17	12,78	0,45	0,05			422,05
Kosodrevina	0,10			57,21	36,46	17,19	55,58	55,58	259,49
Lipa		1,64	2,29						3,93
Ostatné listnaté	325,79	10,92	8,44	6,42		0,84			352,41
Smrek	4 624,74	4 609,72	4 172,65	5 210,72	4 952,34	2 046,39	247,20	247,20	26 420,68
Smrekovec	53,80	32,07	55,57	34,80	0,69	0,23	0,05	0,05	177,21
Topoľ	4,89	4,87	12,28	1,31	0,58				23,91
Topoľ šľachtený			18,06						18,06
Vrba	4,08	4,23	28,41	0,53					37,25
Spolu	7 442,09	5 836,12	5 172,79	5 578,87	5 347,84	2 268,37	366,74	653,30	32 666,12

Zdroj: <http://gis.nlcsk.org/lgis/>

2.3 Vodné toky a plochy

Najvýznamnejším vodným tokom okresu Námestovo je Biela Orava prameniaca pod kótou Paráč v orografickom celku Oravská Magura. Pôvodne sa vlievala do Čiernej Oravy a vytvárala rieku Orava. V súčasnosti sa po 38 km vlieva do vodnej nádrže Horná Orava. Z pravostranných prítokov sú významnejšie Klinianka, Mútnianka, Veselianka, z ľavostranných Hruštinka. Z ďalších tokov je významnejšia Polhoranka ústiaca priamo do vodnej nádrže. Vodné toky sú prevažne neregulované, výnimku tvoria niektoré úseky pretekajúce cez zastavené územia obcí. V prirodzených úsekoch majú toky typický kotlinový charakter – široké zákruty až meandre s výrazne vyvinutými nárazovými a nánosovými brehmi, s prirodzenými procesmi

transportu materiálu, jeho usadzovaním na nánosových brehoch a v štrkovo-piesčitých sihotiach (ostrovoch) a s miestami výraznou laterálnou eróziou nárazových brehov. Tieto prirodzené korytotvorné procesy sú výrazne narušované ťažbou štrku priamo z koryt tokov. Charakter a rozsah regulácie je rôzny od občasného prehĺbenia koryta až po úpravy prietochného profilu, vsadenia priečných stupňov, opevnenia brehov. Toky majú prevažne dobre vyvinuté brehové porasty. Vážnymi zásahmi do kontinuity vodných tokov je výstavba MVE. Územie spadá do povodia Dunaja, čiastkového povodia Váhu.

V okrese Námestovo leží aj časť Oravskej priehrady. Tá sa začala budovať v r. 1941 na rieke Orava a napustená bola v r. 1954. Plocha pri maximálnom napustení je takmer 35 km², maximálny objem takmer 350 mil. m³, maximálna hĺbka 38 m. V súčasnosti je využívaná najmä na reguláciu prietokov a ochranu pred povodňami a rekreačné účely, v menšej miere sa využíva aj jej hydroenergetický potenciál. Vodná nádrž je významnou hniezdnu aj migračnou lokalitou vodných druhov vtákov.

2.4 Zastavané plochy a nádvoría

2.4.1 Sídlné plochy

Osídlenie je sústredené do 24 sídiel (23 vidieckych obcí a 1 mesto - Námestovo) hlavne do údolia Bielej Oravy a jej hlavných prítokov (Hruštinka, Mútnianka, Veselianka, Klinianka, Polhoranka), pričom zastavané plochy zaberaajú 3,3 % plochy okresu. Sídla sú sústredené typu a sú lokalizované v údoliach vodných tokov. V posledných 10 – 15 rokoch je badateľné značné rozširovanie zastavaného územia takmer vo všetkých obciach okresu, najvýraznejšie v Zubrohlave, Bobrove, Oravskej Jasenici čo je dôsledkom vysokej natality.

Významnejšie rekreačné areály sú sústredené najmä do okolia vodnej nádrže Horná Orava (Námestovo, Slanická osada), kde sa rozvíjajú najmä rekreácia pri vode a vodné športy, v horských polohách ide najmä o lyžiarske areály (Oravská Lesná, Kruštenica, Zakamenné, Sihelné a iné). Menšie rekreačné areály zahŕňajú najmä lokality rekreačných chalúp či väčších rekreačných objektov. V rámci zastavaného územia obcí sem patria najmä futbalové štadióny a iné športoviská.

2.4.2 Priemyselné a dobývacie areály

Väčšie priemyselné areály sú sústredené do Námestova a jeho blízkeho okolia, menšie sa nachádzajú takmer v každej obci, viaceré napr. v Oravskej Lesnej, Oravskej Polhore, Mútnom či Zakamennom. Medzi najväčšie priemyselné podniky v okrese patria Visteon Electronics Slovakia, s.r.o., Námestovo, Mahle Behr Námestovo, s.r.o., Námestovo, COOP Jednota, s.d. Námestovo, Hern, s.r.o. Námestovo. V súčasnosti sa na území okresu Námestovo nachádza jeden dobývací priestor Oravská Polhora v k.ú. Oravská Polhora. Ťažba štrku v miestnych potokoch je často nelegálna a ohrozuje biodiverzitu tokov.

2.4.3 Poľnohospodárske areály

Aj napriek neprerušenej tradícii záhumienkového súkromného obhospodarovania pozemkov v tejto časti Slovenska boli takmer v každej obci (s výnimkou Lomnej) vybudované areály poľnohospodárskej veľkovýroby. Nájdeme ich v katastrach obcí Rabča, Rabčice, Zubrohlava, Bobrov, Klin, Oravské Veselé, Vavrečka, Breza, Oravské Veselé, Oravská Jasenica, Mútne, Námestovo, Novoť, Ťapešovo, Lokca, Vasiľov, Babín, Sihelné, Hruštín, Kruštenica, Zakamenné a Oravská Lesná). Až na malé výnimky sa využívajú na tieto účely dodnes, v niektorých prípadoch je časť areálu využívaná na drobnú priemyselnú výrobu.

2.4.4 Dopravné zariadenia

Z významnejších dopravných koridorov možno spomenúť cestu prvej triedy I/78 Oravský Podzámok – Námestovo – Oravská Polhora, štátna hranica a cestu druhej triedy II/520. Na hlavnú komunikačnú sieť

riešeného územia nadväzujú cesty tretej triedy, ktoré slúžia na napojenie jednotlivých obcí na nadradenú cestnú sieť, resp. na prepojenie jednotlivých obcí a účelové komunikácie slúžiace na prepojenie jednotlivých častí obce. Cestná sieť je doplnená poľnými a lesnými cestami.

V okrese nie je vybudovaná žiadna železničná cesta. V minulosti viedla železnica medzi obcou Lokca a Oravskou Lesnou slúžiaca na dopravu dreva. Bola súčasťou Kysucko-oravskej železnice. V súčasnosti je časť v úseku Tanečník - sedlo Beskyd prevádzkovaná pre turisticko-rekreačné využitie.

V okrese nie je vybudované žiadne letisko.

2.4.5 Zariadenia technickej infraštruktúry

Okresom v úseku Vavrečka (Oravská priehrada) – sedlo Príslop prechádzajú dve linky 110 kV vedenia V7215 a V7215 Vavrečka - Mokrad.

Okresom neprechádza žiadny plynovod vyššieho rádu, mesto a okolité obce sú zásobované vetvou plynovodu Dlhá n/Oravou – Tvrdošín – Námestovo.

Podľa Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd v znení smernice Komisie 98/15/ES a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1882/2003/ES musí mať každé mesto nad 10 tisíc obyvateľov vybudovanú čistiareň odpadových vôd. V aglomeráciách nad 2 000 ekvivalentných obyvateľov musí byť zabezpečené odvádzanie a biologické čistenie odpadových vôd do konca roka 2015. V okrese Námestovo má vybudovanú ČOV mesto Námestovo, kde sú čistené odpadové vody viacerých spádových obcí, ČOV Lokca a ČOV v obci Oravská Lesná.

2.4.6 Technické zariadenia ekologickej infraštruktúry

Technické zariadenia ekologickej infraštruktúry (napr. ekodukty, zelené mosty, podchody pre faunu a iné) nie sú v okrese vybudované. Najvýznamnejšou bariérou na vodných tokoch je Oravská priehrada, menšie bariéry predstavujú priečne prekážky vybudované pri úpravách vodných tokov, výstavbe menších vodných nádrží či MVE (MVE Lomná). Priechodnosť bariér pre vodné živočíchy nie je nateraz riešená.

Priechodnosť bariér pre vodné živočíchy vytvorených na Oravskej priehrade bude nevyhnutné do budúcnosti riešiť.

2.5 Nelesná drevinová vegetácia

Nelesná drevinová vegetácia je významným ekostabilizačným prvkom v krajine. V zmysle metodiky ide o veľmi heterogénnu skupinu spoločenstiev drevín rastúcich mimo lesných porastov. Edifikátormi týchto spoločenstiev sú dreviny krovinného a stromového vzrastu. Z metodologického hľadiska sa sem zaraďujú aj porasty drevín, ktoré majú charakter lesa avšak sú lokalizované mimo LPF. Z priestorového hľadiska sa členia na plošnú súvislú, skupinovú, rozptýlenú a líniovú nelesnú drevinovú vegetáciu (NDV). Porasty nelesnej vegetácie sú významným ekostabilizačným prvkom, pričom ich význam rastie nepriamo úmerne s lesnatosťou konkrétneho územia. Najmä v intenzívne obhospodarovanej krajine nížin a vnútrokarpatských kotlín je jej význam nezastupiteľný. Znižuje riziko a vplyv erózie, stabilizuje zosuvné územia, zvyšuje retenčnú schopnosť územia, pozitívne ovplyvňuje biodiverzitu a heterogenitu krajiny a v neposlednom rade aj jej kultúrno-historickú a estetickú hodnotu.

Na základe porovnania výmery lesných porastov z evidencie katastra nehnuteľností a zmapovania súčasnej krajinnej štruktúry bolo zistené, že v okrese Námestovo je v súčasnosti takmer 4 650 ha porastov drevín, ktoré majú charakter lesa, avšak rastú na poľnohospodárskej pôde. Porasty vznikli prirodzenou sukcesiou po ukončení obhospodarovania najmä v odľahlejších, zle dostupných alebo na poľnohospodárstvo menej vhodných lokalitách (zamokrenie, chudobné pôdy a iné). Tvorí ich prevažne smrek obyčajný (*Picea abies*) s prímiesou brezy bradavičnatej (*Betula verrucosa*), topoľa osikového (*Populus tremula*), na zamokrených miestach sa uplatňujú aj jelša sivá (*Alnus incana*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*), breza bradavičnatá

(*Betula verrucosa*), krušina jelšová (*Rhamnus frangula*) a viaceré druhy vrb (*Salix* sp.). Najrozsiahlejšie plochy dnes nájdeme v Oravskej Magure a Podbeskydskej vrchovine v katastroch obcí Lomná, Krušenica, Hruštín, Breza, Vavrečka, Babín či Zubrohlava, na menších plochách prakticky na území celého okresu.

Aj v rámci lúk a pasienkov či blokov ornej pôdy sa nachádzajú miesta nevhodné na intenzívne využitie. Ide o rôzne stanovištia, napr. medze, strže, výmole, zamokrené časti, strmšie časti svahov, zosuvy, „kamenice“, línie pozdĺž poľných ciest, drobných tokov atď. Tu všade je priestor na vznik a rast drevín (remízky, lesíky, línie). Ich zloženie je rôznorodé v závislosti na charaktere stanovišťa. Na suchších a teplejších stanovištiach sa uplatňujú napr. lieska obyčajná (*Corylus avellana*), ruža šípová (*Rosa canina*), hloch jednosmenný (*Crataegus monogyna*), hloch obyčajný (*Crataegus leavigata*), vtáci zob (*Ligustrum vulgare*), drieň krvavý (*Swida sanguinea*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), baza čierna (*Sambucus nigra*) či trnka obyčajná (*Prunus spinosa*) a borovica lesná (*Pinus sylvestris*). Porasty tohto charakteru môžeme nájsť najmä v Oravskej kotline, inde skôr výnimočne. V chladnejších častiach okresu a na zamokrených miestach sa na zložení NDV podieľajú najmä jelša sivá (*Alnus incana*), krušina jelšová (*Frangula alnus*), čremcha obyčajná (*Padus racemosa*), vrbica purpurová (*Salix purpurea*), vrbica krehká (*Salix fragilis*), vrbica ušatá (*Salix aurita*), vrbica päťtyčinková (*Salix pentandra*), vrbica rakytová (*Salix caprea*), breza previsnutá (*Betula pendula*), smrek obyčajný (*Picea abies*), topoľ osikový (*Populus tremula*) a zriedkavejšie aj jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*) či breza plstnatá (*Betula pubescens*). Rovnako ako to bolo v predchádzajúcom prípade aj táto skupina NDV bola mapovaná najčastejšie v orografickom celku Podbeskydskej vrchoviny, v oblasti Podbeskydskej brázdy je súčasťou mozaikových štruktúr.

Osobitú kategóriu NDV tvoria brehové porasty vyvinuté pozdĺž väčších tokov a VN Horná Orava. Veľmi dobre sú vyvinuté najmä v okolí vodnej nádrže vo vtokových častiach potokov (Polhoranka) a pozdĺž Bielej Oravy a niektorých jej významnejších prítokov (Hruštinka, Mútnianka, Veselianka). Sú to zvyšky lužných lesov často redukované na úzke prevažne líniové útvary. Na niektorých miestach okresu sa dodnes zachovali aj plošne rozsiahlejšie brehové a sprievodné porasty, ktoré sú výrazne ovplyvňované a formované dynamikou toku. Majú viac dôležitých funkcií, okrem asanačnej funkcie – spevňovanie brehov, či filtračnej funkcie, sú často výrazným krajinným prvkom a spolu s nezregulovanými potokmi a riekami poskytujú priestor pre existenciu množstvu organizmov. Na druhej strane ich výrazne ohrozujú mnohé negatívne faktory: šírenie invázných druhov, regulácie, plošný záber na rôzne účely, výstavba MVE, ťažba štrku atď.

Nelesnú drevinovú vegetáciu dopĺňa aj sprievodná zeleň komunikácií (stromoradia, aleje), solitéry drevín a rozptýlená nezapojená zeleň.

2.6 Plochy vyhradenej a verejnej zelene

Zeleň je neoddeliteľnou súčasťou všetkých funkčných plôch sídiel a patrí k prvkom, ktoré svojimi estetickými prvkami pozitívne pôsobia na psychiku človeka a vytvárajú priaznivé podmienky pre jeho existenciu. Jej význam pre ekologickú stabilitu krajiny je však zvyčajne zanedbateľný. Z hľadiska jej pôsobenia majú najväčší význam plošne rozsiahlejšie plochy s vysokým zastúpením vzrastlých stromov. K takým plochám patria najmä parky, cintoríny, plochy zelene v areáloch škôl, historických stavieb či občianskej vybavenosti. Významnejšie alebo chránené plochy verejnej zelene sa v okrese Námestovo nenachádzajú.

2.7 Mozaikové štruktúry

Pre okres Námestovo je typické, že okolie vidieckych sídiel (s výnimkou tých čo ležia v Oravskej kotline) tvoria záhumienky, ktoré sú ešte stále z veľkej časti tradične využívané. Tvorí ich mozaika úzkych líniových pásikových oraných plôch orientovaných po spádnicu, trvalých trávnych porastov rôznej intenzity obhospodarovania a nelesná drevinová vegetácia. Toto usporiadanie krajiny vytvára typický kolorit obcí, ktorý

bol udržiavaný stáročia. Táto mozaika v exponovanejších a odľahlejších častiach postupne zaniká zatrávňovaním ornej pôdy alebo odstránením nelesnej vegetácie a premenou na väčšie homogénne plochy trvalých trávnych porastov, na strmších svahoch zaniká po ukončení obhospodarovania a v dôsledku sukcesie sa mení na uzavreté plochy nelesnej drevinovej vegetácie.

2.8 Ostatné plochy

Prirodzené prvky bez vegetácie sa v riešenom území takmer nevyskytujú, resp. majú maloplošný charakter (napr. štrkové náplavy vo vodných tokoch). Z plôch antropogénneho pôvodu možno spomenúť menšie časti plôch skládok v blízkosti Námestova, Zubrohlavy a Bobrova, aj tie však v dôsledku prirodzenej sukcesie postupne zarastú vegetáciou v prípade, ak nebude pokračovať skládkovanie. Na veľmi malých výmerách sa v krajine plochy bez vegetácie vyskytujú aj inde (lesné sklady, staveniská a iné). Špecifikom okresu Námestovo je pomerne vysoké zastúpenie rašelinísk. V rámci SKS boli vymedzené len tie na PPF (74 lokalít s výmerou takmer 200 ha), niekoľko málo desiatok leží aj na LPF.

3 ZHODNOTENIE VZŤAHU K ÚZEMNÉMU PLÁNU VEĽKÉHO ÚZEMNÉHO CELKU A DOTKNUTÝCH OBCÍ

Čistopis územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja bol vypracovaný v roku 1998. Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraja (ÚPN VÚC ŽK) bol schválený Uznesením vlády SR č. 359 zo dňa 26. 5. 1998. Jeho záväzná časť bola vyhlásená Nariadením vlády SR č. 223/1998 Zb.

V roku 2005 boli vypracované Zmeny a doplnky územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja. Záväzná časť Zmien a doplnkov bola schválená zastupiteľstvom Žilinského samosprávneho kraja dňa 27. 4. 2005 a vyhlásená všeobecne záväzným nariadením (VZN) Žilinského samosprávneho kraja č. 6/2005 o záväzných častiach Zmien a doplnkov ÚPN VÚC ŽK.

V roku 2006 boli vypracované Zmeny a doplnky č. 2 územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja. Záväzná časť Zmien a doplnkov č. 2 bola schválená zastupiteľstvom Žilinského samosprávneho kraja uznesením č. 7 zo dňa 4. 9. 2006 ako dodatok 1 k VZN č. 6/2005 o záväzných častiach Zmien a doplnkov ÚPN VÚC ŽK.

V roku 2009 boli vypracované Zmeny a doplnky č. 3 územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja, ktoré riešili problematiku rekreácie a turizmu. Záväzná časť Zmien a doplnkov č. 3 bola schválená zastupiteľstvom Žilinského samosprávneho kraja dňa 17. 3. 2009 a vyhlásená všeobecne záväzným nariadením Žilinského samosprávneho kraja č. 17/2009 o záväzných častiach Zmien a doplnkov č. 3 ÚPN VÚC ŽK.

V roku 2010 boli vypracované Zmeny a doplnky č. 4 Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja, ktoré aktualizovali vybrané profesijné okruhy. Záväzná časť Zmien a doplnkov č. 4 bola schválená zastupiteľstvom Žilinského samosprávneho kraja uznesením č. 26/2011 zo dňa 27. 6. 2011.

V roku 2011 boli vypracované Zmeny a doplnky č. 4 a územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja, ktorých cieľom bolo upresnenie záberov poľnohospodárskej pôdy pre diaľnicu D3 a priemyselný park Liptov II v smerej časti uvedenej územnoplánovacej dokumentácie.

Potreba vypracovania Zmien a doplnkov č. 5 územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja (ďalej aj ZaD č. 5 ÚPN VÚC ŽK) vyplynula z potreby upresnenia polohy regionálnych cyklotrás, definovania vybraných cyklo dopravných trás ako verejnoprospešné stavby a vyhodnotenie dôsledkov ich budovania na zábery poľnohospodárskej pôdy. Záväzná časť Zmien a doplnkov č.5 územného plánu Veľkého územného celku Žilinského kraja bola vyhlásená VZN č.49/2019.

Priemet záväzných regulatív ÚPN VÚC týkajúcich sa územného rozvoja a ochrany prírody a krajiny v okrese Námestovo

Záväzná časť ÚPN VÚC Žilinský kraj, ktoré sa priamo alebo nepriamo vzťahujú k problematike ekologickej stability okresu Námestovo:

I. ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY FUNKČNÉHO A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ÚZEMIA

V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany pôdneho fondu, ochrany prírody a krajiny a ochrany kultúrneho dedičstva

- 4.1 rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability kraja a ich funkčný význam v kategóriách
 - 4.1.1 biocentrá nadštátného významu : Krivánska Malá Fatra, Vychylovka-Harvelka-Riečnica, Tlstá a Súľovské skaly,
 - 4.1.2 biocentrá nadregionálneho významu : Malá Rača-Skalka, Malý Polom-Veľký Polom, Ladonhora-Brodnianka, Veľký Javorník, Bzinská hoľa-Minčol, Choč, Osičiny-Ráztoky-Lysec, Západné Tatry-Roháče, Prosečné, Nízke Tatry-Kráľovoľská časť, Nízke Tatry-Ďumbierska časť, vodná nádrž Liptovská Mara, Kľak-Ostrá skala-Reváň-Partizán, Zniev-Sokol-Chlievska, Kláštorské lúky, Marské vršky, Borišov-Javorina, Lysec, Turiec, Pod Sokolom, Kopa-Korbeľka, Pilsko, Babia

- hora, Žiar-Oravská priehrada, Skalná Alpa-Smrekovica-Šiprún, Sokol-Žiar, Oravská priehrada-Sosnina, Kľak-Reván, Kozol, Šujské rašelinisko a Strážov,
- 4.1.3 biocentrá regionálneho významu podľa schváleného územného plánu,
- 4.1.4 biokoridory nadregionálneho a regionálneho významu podľa schváleného územného plánu regiónu,
- a) terestricko-migračný koridor v priestore Malá Fatra-Bránica-Lutiše ako biokoridor nadregionálneho významu
- 4.2 rešpektovať podmienky ochrany prírody v súlade so schváleným národným zoznamom území európskeho významu,
- 4.3 dodržiavať pri hospodárskom využívaní území, začlenených medzi prvky územného systému ekologickej stability podmienky
- 4.3.1 pre chránené územia (vyhlásené a navrhované na vyhlásenie) podľa osobitných predpisov o ochrane prírody a krajiny, kategórie a stupňa ochrany,
- 4.3.2 pre lesné ekosystémy, vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane lesov v kategóriách ochranné lesy a lesy osobitného určenia,
- 4.3.3 pre poľnohospodárske ekosystémy, vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane poľnohospodárskej pôdy v kategóriách podporujúce a zabezpečujúce ekologickú stabilitu územia (trvalé trávne porasty),
- 4.3.4 pre ekosystémy mokradí, vyplývajúce z medzinárodných zmlúv a dohôd, ktorými je Slovenská republika viazaná,
- 4.3.5 pre navrhované chránené vtáčie územia a dodržiavať ochranné podmienky stanovované samostatne osobitným predpisom pre každé chránené vtáčie územie,
- 4.3.6 pre navrhované územia európskeho významu a zosúladiť spôsob ich využívania tak, aby nedošlo k ohrozeniu predmetu ochrany,
- 4.4 zachovať prirodzený charakter vodných tokov, zaradených medzi biokoridory, chrániť jestvujúcu sprievodnú vegetáciu a chýbajúcu vegetáciu doplniť autochtónnymi druhmi,
- 4.5 zabezpečiť skladbu terestrických biokoridorov vo voľnej krajine len prírodnými prvkami - trávne porasty, stromová a krovinová vegetácia a vylúčiť všetky aktivity, ohrozujúce prirodzený vývoj (vylúčenie chemických vyživovacích a ochranných látok, skládky odpadov a pod.),
- 4.6 stabilizovať spodnú hranicu lesov a zvýšiť ich biodiverzitu ako ekotónovú zónu les - bezlesie,
- 4.7 podporovať extenzívne leso-pasienkárské využívanie podhorských častí, s cieľom zachovania krajinársky a ekologicky hodnotných území s rozptýlenou vegetáciou,
- 4.8 zachovať územné časti s typickou rázovitosťou krajinnej štruktúry daného regiónu (Kysuce, Orava, Liptov, Turiec),
- 4.8.1 ak nie je schválená ÚPD obce, tak chrániť pred optickým znehodnotením stavebnou činnosťou lokality, tvoriace charakteristické krajinné panorámy,
- 4.8.2 preveriť pri každom navrhovanom veľkoplošnom zábere, líniovom zábere krajiny, alebo inom technickom diele :
- a) dopad navrhovaných stavieb na okolitú krajinu - krajinný obraz (harmónia, kompozícia, vyváženosť, mierkovitosť),
- b) dopad navrhovaných stavieb na zmenu krajinnej panorámy miesta alebo línie,
- c) bezprostredný dopad a mieru devastácie lokálnych krajinných scenérií, alebo ich zmenu,
- d) prínos možných vizuálnych vnemov z krajinného obrazu priamo z navrhovaných diel (diaľnice),
- e) dopad na psychologické pôsobenie navrhovaných stavieb v krajine,
- f) dopad na biodiverzitu, prvky ÚSES a biotopy chránených druhov,
- 4.9 zabezpečiť revitalizáciu regulovaných tokov s doplnením sprievodnej zelene,
- 4.10 prispôbovať trasy dopravnej a technickej infraštruktúry prvkom ekologickej siete tak, aby bola maximálne zabezpečená ich vodivosť a homogénosť a nezasahovať do bezcestných území v rámci chránených území s 3. a vyšším stupňom ochrany prírody,
- 4.11 eliminovať systémovými opatreniami stresové faktory, pôsobiace na prvky územného systému ekologickej stability (pôsobenie priemyselných a dopravných exhalácií, znečisťovanie vodných tokov a pod.),

- 4.12 rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja, definovaný v záväznej časti územného plánu; osobitne chrániť ornú pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, ornú pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia, ako aj poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vykonané osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti,
- 4.14.1 zmeny hraníc zastavaných území, kapacity rekreačných lôžok, prírastky bytov pre trvalo bývajúcich obyvateľov, rozvoj športových zariadení novou výstavbou riešiť len podľa schválených územných plánov obcí a podľa výsledkov posudzovania v zmysle zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov činností na životné prostredie,
- 4.14.3 zvyšovať architektonickú úroveň, priestorové a krajinné - sadovnícke rámcovanie existujúcich aj navrhovaných objektov a stavieb spracovaním projektov sadovníckych úprav pre každú novopovoľovanú stavbu mimo IBV,
- 4.15.1 nepovoľovať výstavbu malých vodných elektrární na vodných tokoch, ktorým sa poskytuje územná ochrana prírody a krajiny :
- a) Chránený areál rieka Orava,
 - b) Chránený areál Revúca,
 - c) prítoky Váhu, zaradené medzi územia európskeho významu,
- 4.16 zabezpečiť vypracovanie projektov miestnych územných systémov ekologickej stability v okresoch Žilinského kraja prednostne pre tieto oblasti v okrese
- 4.16.1 Bytča pre Predmier,
 - 4.16.2 Čadca pre Čadcu, Makov,
 - 4.16.3 Dolný Kubín pre Kraľovany a Podbiel,
 - 4.16.4 Kysucké Nové Mesto pre Horný Vadičov, Dolný Vadičov a Lopušné Pažite,
 - 4.16.5 Liptovský Mikuláš pre Kvačany, Prosiek, Beňadikovu, Smrečany, Žiar a Liptovský Mikuláš,
 - 4.16.6 Martin pre Kláštor pod Znievom, Bystričku, Príbovce, Blatnicu, Folkušovu, Necpaly, Belú, Sklabiňu, Sklabinský Podzámok, Turčiansku Štiavničku, Podhradie, Kanské, Nolíčovo a Krpeľany,
 - 4.16.7 Námestovo pre Bobrov, Oravskú Polhoru, Námestovo, Mútne, Oravskú Lesnú, Novoť, Rabčice, Zákamenné, Oravské Veselé, Krušetnicu, Lomnú, Brezu, Oravskú Jasenicu, Beňadovo, Hruštín, Lokcu, Ťapešovo, Vasilov a Zubrohlavu,
 - 4.16.8 Ružomberok pre Ivachnovú, Lúčky, Bešeňovú, Ľubochňu, Stankovany, Hubovú, Švošov, Liskovú, Liptovskú Teplú, Ružomberok a Liptovské Revúce,
 - 4.16.9 Turčianske Teplice pre Dubové, Čremošné, Rakšu a Mošovce,
 - 4.16.10 Tvrdošín pre Liesek a Vitanovú,
 - 4.16.11 Žilina pre Rajecké Teplice, Hričovské Podhradie a Čičmany
- 4.17 rešpektovať zásady rekreačnej funkcie krajinných celkov a limity rekreačnej návštevnosti podľa schválených územných plánov obcí, aktualizovaných územnoplánovacích podkladov a dokumentov a koncepcií rozvoja jednotlivých oblastí kraja a obcí v záujme trvalej a objektívnej ochrany prírodného prostredia Žilinského kraja,
- 4.19 zabezpečiť ochranu prirodzených ekosystémov podporou rozvoja komplexnej vybavenosti (vrátane zvyšovania lôžkových kapacít v OP NP) a taktiež rozvojom obcí v podhorských oblastiach s dôrazom na vyzdvihnutie miestnych zvláštností a folklóru; uvedenú vybavenosť riešiť komplexne s dôrazom na limity prírodných zdrojov,
- 4.20 vymedziť hranice zátopových území vodných tokov v ÚPD obcí za účelom ochrany priestoru riečnych alúvií pre situácie vysokých vodných stavov a ochrany biotických prvkov a ich stanovísk v alúviách vodných tokov,
- 4.21 zabezpečiť pri ochrane pamiatkových území ich primerané funkčné využitie, zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, vylúčenie veľkoplošných asanácií, zachovanie objektivej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, uličného parteru, zachovania charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, rešpektovanie historických a architektonických dominánt, zachovanie archeologických nálezísk.

Vzťah platného územno-plánovacieho dokumentu a RÚSES je definovaný v textovej časti, predovšetkým v kapitole Krajinná štruktúra a v Záväznej časti v oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany pôdneho fondu, ochrany prírody a krajiny a ochrany kultúrneho dedičstva a v grafickej časti hlavný výkres č. 3, Krajinná štruktúra a ÚSES.

Územný systém ekologickej stability v ÚPN VÚC Žilinského kraja je riešený vo väzbe na návrh usporiadania krajinnej štruktúry. Limity, regulatívy a opatrenia špecifikované v jednotlivých krajinných priestoroch sú navrhované tak, aby krajina zabezpečovala všetky funkcie, ktoré môže poskytovať a ktoré z hľadiska celospoločenských záujmov má plniť.

Tabuľka č. 3. 1: Kostra územného systému ekologickej stability Žilinského kraja pre okres Námestovo

Prvky ekologickej siete	ID	Názov	MJ
Jadrové územie európskeho významu		územie Horná Orava (severná časť)	
Jadrové územie národného významu		územie Horná Orava (západná časť)	
Biocentrá nadregionálneho významu	7/1	Pílsko	2 400
	7/2	Bzinská hoľa - Minčol (spoločné s okresom Dolný Kubín)	563
	7/3	Babia hora	2 650
	7/4	Žiar - Oravská priehrada	1 100
Výmera BC spolu			6 713
Biocentrá regionálneho významu	7/5	Paráč - Štibiel	700
	7/6	Ostrý vrch	288
	7/7	Sihelnianský hrádok	125
	7/8	Magura	310
	7/9	Vahanov - Kopanica - Brestovka	400
	7/10	Stará hora	325
	7/17	Pod Modralovou	98
	7/18	Vydrovka	95
	7/19	Náveterný	230
	7/21	Beňadovské rašelinisko	150
	7/22	Ústie Polhoranky	100
	7/23	Spálený grúnik	150
	7/24	Fajkova grapa	250
	7/25	Veľký kopec	450
	7/26	Gonkuľa	250
	7/27	Predná Filová	140
	7/28	Pod Rusnáčkou	190
Výmera BC spolu			4251
Biokoridor nadregionálneho významu	7/11	Okrúhlica - 7/5 - Črchľa (terestrický)	9/1 000-3 500
	7/12	Kamenný vrch - 7/9 - Brestovka (terestrický)	14, 6/600-3 500
	7/13	7/8 - Brestovka - 7/4 Poprovka (terestrický)	17, 6/500-1 800
Biokoridor regionálneho významu	7/14	vodný tok Polhoranka (hydricko-terestrický)	18, 7/100-250
	7/15	vodný tok Biela Orava (hydricko-terestrický)	27, 7/100-250
	7/16	vodný tok Mútňanka (hydricko-terestrický)	12, 4/150-500
	7/20	Vlkov vrch - Náveterný	8, 5/400-1 000

Zdroj: ÚP VÚC Žilinského kraja

MJ - Merná jednotka - pre biocentrá ha, pre biokoridory km/m

** výmera je aproximatívna, bola zistená planimetrometovaním

ID - identifikácia označenia v grafickej prílohe

Priemet prvkov ÚSES v ÚPN VÚC v okrese Námestovo a v kontaktných zónach susedných okresov znázorňuje Obrázok č. 3. 1.

SPRACOVANIE DOKUMENTOV REGIONÁLNYCH ÚZEMNÝCH SYSTÉMOV EKOLOGICKEJ STABILITY PRE POTREBY VYTŮVÁRANIA
ZÁKLADNEJ BAZY PRE REGULÁCIU NÁVRHU BUDOVANIA ZELENEJ INFRAŠTRUKTÚRY
REGIONÁLNY ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY OKRESU NÁMESTOVO

Legenda k Obrázku č. 3. 1

STAV	NÁVRH	VÝHLAD	
			HRANICA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
			HRANICA RIEŠENÉHO ÚZEMIA
			HRANICA OKRESU
			HRANICA KATASTRÁLNEHO ÚZEMIA
			PLOCHA ZASTAVANÉHO ÚZEMIA
			DIAĽNICA
			RÝCHLOSTNÁ KOMUNIKÁCIA
			CESTY I. A II. TRIEDY
			MIMOÚROVŇOVÁ KRIŽOVATKA
			CESTNÝ TUNEL
			VYSOKORÝCHLOSTNÁ ŽELEZNIČNÁ TRÁŤ
			ŽELEZNIČNÁ TRÁŤ
			ŽELEZNIČNÝ TUNEL

PRVKY OCHRANY PRÍRODY - KATEGÓRIE CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ

		NÁRODNÝ PARK - III*
		OCHRANNÉ PÁSMO NÁRODNÉHO PARKU - II*
		OCHRANNÉ PÁSMO NÁRODNÉHO PARKU NA ZRUŠENIE - I*
		CHRÁNENÁ KRAJINNÁ OBLASŤ - II*
		NÁRODNÁ PRÍRODNÁ REZERVÁCIA - V*
		PRÍRODNÁ REZERVÁCIA - V*
		NÁRODNÁ PRÍRODNÁ PAMiatKA - V*

STAV	NÁVRH	VÝHLAD	
			PRÍRODNÁ PAMiatKA - V*
			CHRÁNENÝ AREÁL - IV*
			OCHRANNÉ PÁSMO NPR A PR - IV*

PRVKY REGIONÁLNEHO ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY

		JADROVÉ ÚZEMIE EURÓPSKEHO VÝZNAMU
		JADROVÉ ÚZEMIE NÁRODNÉHO VÝZNAMU
		BIOCENTRÁ PROVINCIÁLNEHO VÝZNAMU
		BIOCENTRÁ NADREGIONÁLNEHO VÝZNAMU
		BIOCENTRÁ REGIONÁLNEHO VÝZNAMU
		BIOKORIDORY NADREGIONÁLNEHO VÝZNAMU
		BIOKORIDORY REGIONÁLNEHO VÝZNAMU
		OZNAČENIE BIOCENTIER A BIOKORIDOROV

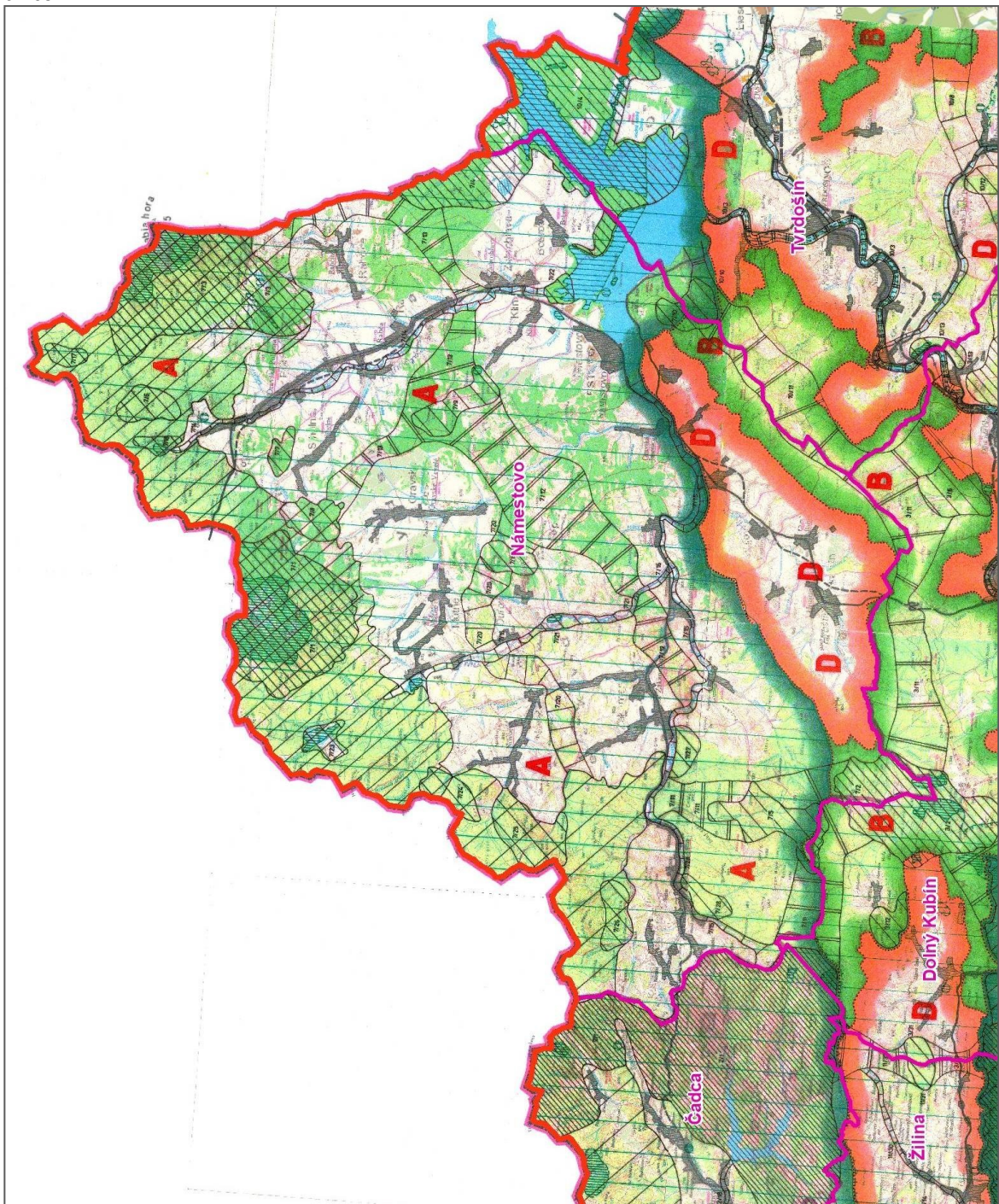
ÚZEMNÉ VYMEDZENIE KRAJINNÝCH ŠTRUKTÚR

		HRANICA KRAJINNÝCH PRIESTOROV
		PRIESTOR PRÍRODNEJ KRAJINY - EKOLOGICKY HODNOTNEJ
		PRIESTOR LESNEJ KRAJINY
		PRIESTOR POĽNOHOSPODÁRSKEJ KRAJINY
		PRIESTOR ZMIEŠANEJ KRAJINY

KATEGORIZÁCIA AGROKULTÚR

		ÚZEMIE S PREVLÁDAJÚCIM VÝSKYTOM ORNÝCH PÔD
		ÚZEMIE S PREVLÁDAJÚCIM VÝSKYTOM TRVALÝCH TRÁVNÝCH PORASTOV

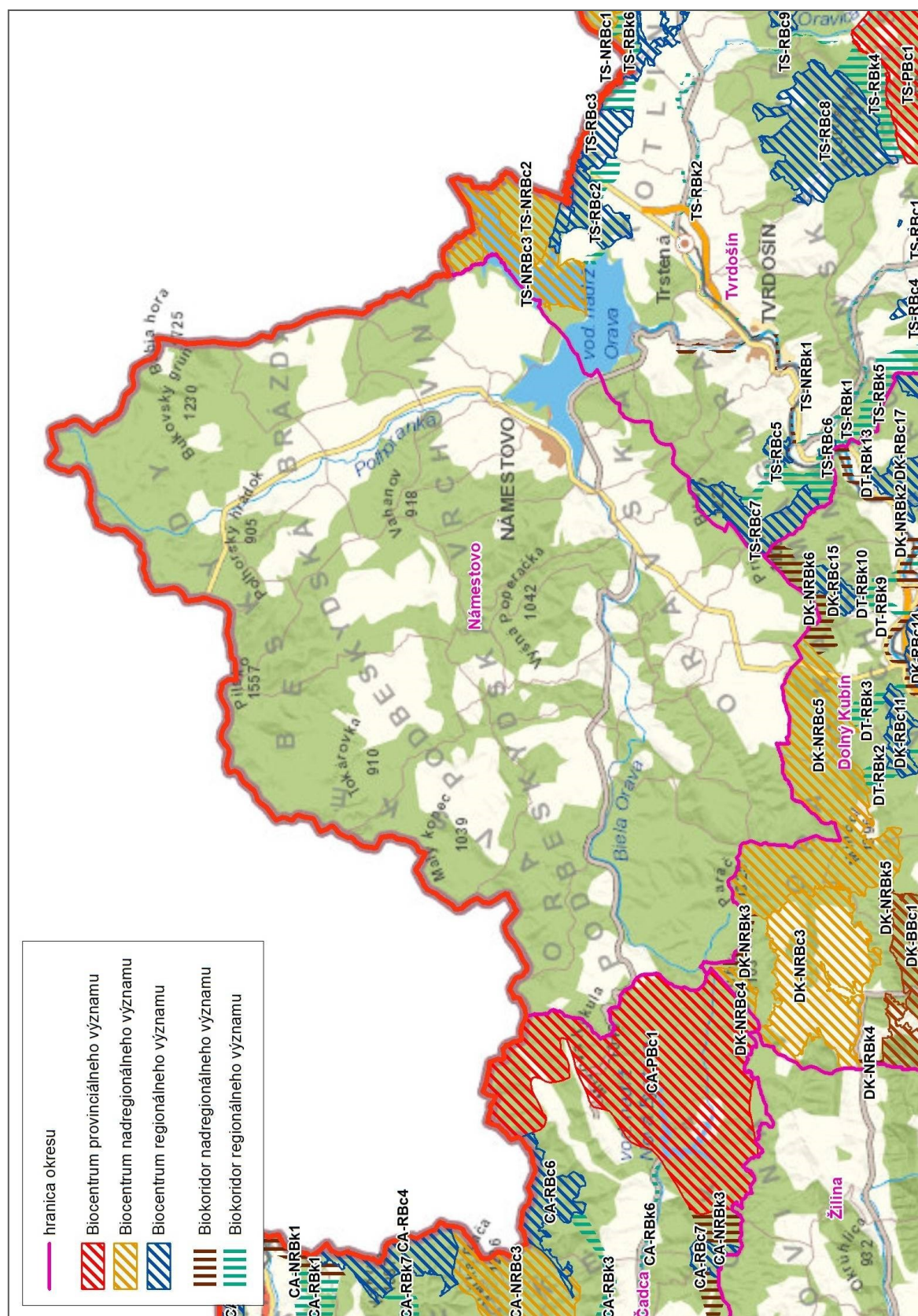
Obrázok č. 3. 1: Priemet prvkov ÚSES v ÚPN VÚC v okrese Námestovo a v kontaktných zónach so susednými okresmi

Upravil: Špilárová I. (Zdroj: Úrad ZSK)

Okres Námestovo susedí s okresmi Tvrdosín, Dolný Kubín a Čadca. Dokumenty RÚSES susedných okresov boli riešené v rokoch 2013. Priemet prvkov RÚSES týchto okresov zobrazuje obrázok č. 3. 2.

Obrázok č. 3. 2: Priemet prvkov z dokumentu RÚSES susedných okresov na kontaktných územiach s riešeným územím

Upravil: Špilárová I. (Zdroj: SAŽP)

Legislatívne na úrovni Žilinského kraja je priemet regulatív Závaznej časti ÚPN VÚC Žilinského kraja premietaný do územných plánov obcí (tých častí, ktoré sa priamo týkajú predmetnej obce, resp. všeobecných častí týkajúcich sa všetkých obcí v Žilinskom kraji). Kontrolný mechanizmus spočíva v posudzovaní a stanoviskách okresného úradu v sídle kraja, t.j. Okresného úradu Bytča – odbor výstavby a bytovej politiky a odboru starostlivosti o životné prostredie v rozsahu zákona č. 50/76 Zb. a v znení neskorších predpisov a Žilinského samosprávneho kraja, úradu ŽSK odboru dopravy a územného plánovania.

Tabuľka č. 3. 2: Prehľad spracovaných ÚPD obcí v okrese Námestovo (stav k 09/2019)

Názov obce	Štatút	Stav	Názov dokumentácie	Rok schválenia ÚPD
Babín	Obec	platný	Územný plán obce	2017
Beňadovo	Obec	platný	Územný plán obce	2018
Bobrov	Obec	platný	Územný plán obce	2009
Breza	Obec	nemá		
Hruštín	Obec	platný	Územný plán obce	2017
Klin	Obec	platný	Územný plán obce	2014
Krušetnica	Obec	nemá		
Lokca	Obec	platný	Územný plán obce	2007
Lomná	Obec	platný	Územný plán obce	2007
Mútne	Obec	platný	Územný plán obce	2009
Námestovo	Mesto	platný	Územný plán obce	2007
Novoť	Obec	platný	Územný plán obce	2011
Oravská Jasenica	Obec	platný	Územný plán obce	2018
Oravská Lesná	Obec	platný	Územný plán obce	2017
Oravská Polhora	Obec	platný	Územný plán obce	2015
Oravské Veselé	Obec	platný	Územný plán obce	2010
Rabča	Obec	platný	Územný plán obce	2017
Rabčice	Obec	platný	Územný plán obce	2008
Sihelné	Obec	platný	Územný plán obce	2019
Ťapešovo	Obec	platný	Územný plán obce	1995
Vasíľov	Obec	nemá		
Vavrečka	Obec	nemá	Územný plán obce	2018
Zákamenné	Obec	platný	Územný plán obce	2015
Zubrohlava	Obec	platný	Územný plán obce	2009

Zdroj: www.uzemneplany.sk

Platné územné plány obcí okresu Námestovo rešpektujú nadradenú dokumentáciu a problematiku ekologickej stability. Sú v zásade rozpracované v rozsahu metodického usmernenia MVaRR SR pre spracovanie územných plánov obcí na úrovni Prieskumov a rozborov (KEP), Zadania a Návrhových častí územných plánov obcí v textovej a grafickej časti.

Na dotvorenie hierarchický vyšších ÚSES (nadregionálny, regionálny) sa spracovávajú miestne územné systémy ekologickej stability MÚSES. Miestne územné systémy ekologickej stability sú súčasťou aj pozemkových úprav, kde sa jednotlivé ekostabilizačné opatrenia priamo implementujú do nového usporiadania pozemkov a vlastníckych vzťahov a tým je podmienená veľmi reálna možnosť konkrétne ich v krajine realizovať.

Tabuľka č. 3. 3: Prehľad projektov pozemkových úprav v okrese Námestovo (stav k 12/2017)

Názov obce	Štatút	Stav	PPÚ zápis do KN (§3)	uverejnenie v spravodajcovi
Krušetnica	Obec	3	4/2013	2014, č. 2
Lomná	Obec	2		
Námestovo	Obec	2j		

Názov obce	Štatút	Stav	PPÚ zápis do KN (§3)	uverejnenie v spravodajcovi
Rabča	Obec	2j		
Vasíľov	Obec	3		2013, č. 2

Zdroj: www.skgeodesy.sk

2 – rozpracovaný projekt

3 – zapísaný projekt pozemkových úprav (PPU)

j – zjednodušené pozemkové úpravy

Miestny územný systém ekologickej stability (MÚSES) má z funkčného hľadiska v celom systéme kľúčové postavenie. Miestne biocentrá a biokoridory dopĺňajú sieť regionálnych a nadregionálnych biocentier a sú súčasťou biokoridorov vyššieho významu (Paudítšová, Reháčková, Ružičková, 2007).

4 POZITÍVNE A NEGATÍVNE PRVKY V ÚZEMÍ

Pozitívne a negatívne prvky v území sa zhodnotili na základe analýzy socioekonomických javov (SEJ) v krajine. Ide o súbor nehmotných prvkov a javov charakteru záujmov, prejavov a dôsledkov činností spoločnosti a jednotlivých odvetví v krajine (Miklós, Izakovičová, 1997).

Na základe charakteru tohto vplyvu na krajinu bola analýza socioekonomických javov zameraná na:

- analýzu pozitívnych javov (t. j. javov s pozitívnym vplyvom na krajinu, prispievajú k ekologickej stabilite krajiny), zameraných na ochranu prírody a krajiny, na ochranu prírodných, kultúrno-historických zdrojov a zdrojov zdravia,
- analýzu negatívnych javov (t. j. javov s negatívnym vplyvom na krajinu), tzv. antropogénnych stresových faktorov (pásma hygienickej ochrany (PHO) priemyselných prevádzok, živočíšnych fariem, čistiarní odpadových vôd, ochranné pásma dopravných koridorov ap.). V rámci negatívnych prvkov v území sa vyhodnotili aj prírodné/prirodzené stresové faktory, ktoré vznikajú v dôsledku pôsobenia prirodzených síl (napr. radónové riziko, seizmicita, svahové deformácie ap.)

Priemet pozitívnych a negatívnych prvkov a javov je priestorovo zobrazený v grafickej časti Mapa č. 2 a Mapa č. 3.

4.1 Pozitívne prvky a javy

4.1.1 Osobitne chránené časti prírody a krajiny a časti prírody pripravované na ochranu

Osobitne chránené časti prírody a krajiny upravuje zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Zákon vyčleňuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.

4.1.1.1 Územná ochrana

Pre územnú ochranu sa ustanovuje 5 stupňov ochrany. Rozsah obmedzení sa so zvyšujúcim stupňom zväčšuje, pričom územná ochrana sa vzťahuje na celé územie SR.

✓ Národná sústava chránených území

Do sledovaného územia okresu Námestovo zasahuje jedno "veľkopoľné" a dve "málopoľné" chránené územia.

Chránená krajinná oblasť (CHKO) Horná Orava

Chránené územie bolo vyhlásené Vyhláškou MK SSR č. 110/1979 Zb. zo dňa 24. septembra 1979 v znení Zákona NR SR č. 287/1994 Z. z. Novelizované Vyhláškou MŽP č. 420/2003 Z. z. zo dňa 29. 9. 2003. Rozloha územia je 58 738 ha čo je 1,20 % plochy SR. Územie CHKO Horná Orava je rozdelené podľa povahy prírodných hodnôt na 4 zóny ochrany (A, B, C a D zóna) s diferencovaným stupňom ochrany (A - 5 stupeň, B - 4 stupeň, C - 3 stupeň a D - 2 stupeň ochrany). Zároveň je územie CHKO Horná Orava zaradené do Chráneného vtáčieho územia Horná Orava (SKCHVU008) hranice ktorého sú totožné s hranicami CHKO Horná Orava. Chránená krajinná oblasť Horná Orava sa nachádza v najsevernejšej časti Slovenska. Veľkú časť územia zaberajú flyšové pohoria tvorené flyšovými horninami, na území CHKO predovšetkým horninami tzv. magurského flyšu - pieskovce a ílovce, ktoré sa v ďalších geologických dobách intenzívne zvršňovali spolu so staršími geologickými jednotkami.

Takmer polovicu územia chránenej krajinej oblasti zaberajú lesy. Značnú časť pokrývajú najmä lesy bukovo-jedľového vegetačného stupňa so silne zastúpenými smrekovými monokultúrami. Výnimku tvoria lesné

komplexy Babej hory, Pilska a Paráča s pralesovitými porastami smreka s prímiesou jarabiny. Stupeň kosodreviny je vyvinutý na Babej hore a Pilsku. Vo vrcholových častiach Babej hory je zreteľne vyvinutý aj alpínsky stupeň reprezentovaný alpínskymi lúkami.

Ďalším výnimočným javom vo vegetácii CHKO je prítomnosť značnej pestrosti rašelinných fytocenóz s výskytom charakteristických vzácnych a ohrozených druhov rastlín, ako andromédka sivolistá (*Andromeda polifolia*), rojovník močiarny (*Ledum palustre*), ostroplod biely (*Rhynchospora alba*), rosička okrúhloistá (*Drosera rotundifolia*), plavúnc zaplavovaný (*Lycopodiella inundata*), ostrica výbežkatá (*Carex chordorrhiza*), vrbica čučoriedková (*Salix myrtilloides*).

Na hodnotách prírody oblasti sa značnou mierou podieľa aj živočíšstvo. Z veľkých šeliem sa v nej vyskytujú medveď, vlk, vzácnejší je rys. Bežná je raticová zver - jelenia, srnčia i diviáčia. Charakteristickými druhmi stupňa lesa sú tetrev, hlucháň, jariabok lesný (*Tetrastes bonasia*). Z dravých vtákov tu hniezdi orol kriklavý (*Clanga pomarina*), myšiak hôrny (*Buteo buteo*), početný je krkavec čierny (*Corvus corax*). V ostatných desaťročiach svoj hniezdny areál v oblasti rozšíril bocian čierny (*Ciconia nigra*). V posledných rokoch prenikol do územia los mokradový (*Alces alces*). Faunistickou osobitosťou územia chránenej krajiny oblasti je Oravská priehrada, poskytujúca vhodný biotop nielen pre ichtyofaunu, ale najmä pre avifaunu.

Rašelinné a močaristé plochy sú biotopom viacerých druhov plazov a obojživelníkov - mlok vrchovský (*Triturus alpestris*) a mlok karpatský (*Triturus montandoni*). V oblasti majú svoje stanovištia aj viaceré vzácne a ohrozené druhy bezstavovcov, ako napríklad žltáček čučoriedkový (*Colias palaeno*), lovcík pobrežný (*Dolomedes fimbriatus*) a iné.

Prírodná rezervácia (PR) Paráč sa nachádza v katastrálnom území Zázrivá a Oravská Lesná a bola vyhlásená Úpravou MK SSR č.3485/1980-32 z 31. 5. 1980. Chránené územie o rozlohe 45,2 ha je zriadené na ochranu zachovalých zvyškov pôvodných porastov vysokohorských smrečín s jarabinou na flyšovom podklade Oravskej Magury na vedecko-výskumné a náučné ciele. Územie je v pôsobnosti pracoviska ŠOP SR Malá Fatra a platí tu 5. stupeň ochrany.

✓ Európska sústava chránených území Natura 2000

Natura 2000 je európska sústava chránených území, ktorú členské štáty Európskej únie vyhlasujú pre zachovanie najcennejších a ohrozených druhov a biotopov Európy.

Národný zoznam území európskeho významu bol schválený vládou SR zo dňa 17. 03. 2004 a spolu s národným zoznamom navrhovaných CHVÚ bol 27. 04. 2004 zaslaný Európskej komisii do Bruselu. Následne vydalo MŽP SR 14. 07. 2004 Výnos č. 3/2004-5.1, ktorým sa zoznam navrhovaných ÚEV vydal s účinnosťou od 01. 08. 2004 – oznámenie MŽP SR č. 450/2004 Z. z. Národný zoznam území európskeho významu bol aktualizovaný Opatrením MŽP SR č. 1/2017, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MŽP SR zo 14. júla 2004 č. 3/2004-5.1, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu.

Pozostáva z chránených vtáčích území vymedzených podľa smernice o ochrane voľne žijúceho vtáctva a z území európskeho významu vymedzených podľa smernice o ochrane biotopov.

V záujmovom území je lokalizovaných 17 chránených území Európskeho významu.

Územia európskeho významu

Národný zoznam území európskeho významu bol naposledy aktualizovaný uznesením Vlády SR č. 495 z 25. októbra 2017, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MŽP SR č. 1/201 z 3. 10. 2012, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu.

Pokrytie niektorých druhov a typov biotopov bolo posúdené ako nedostatočné a Slovensko bolo požiadané doplniť do návrhu sústavy Natura 2000 ďalšie vhodné lokality výskytu takto označených biotopov a druhov európskeho významu. Na základe uvedeného spracovala ŠOP SR v decembri 2008 odborný návrh pozostávajúci z 289 území (celková rozloha 626,47 km²).

V auguste 2011 vláda Slovenskej republiky schválila prvú aktualizáciu národného zoznamu ÚEV. Druhá aktualizácia (2017) národného zoznamu území európskeho významu obsahuje 169 s výmerou 31 656,34 ha, kde takmer na 10 000 parcelách boli identifikované tisíce subjektov. Je doplnkom k 473 lokalitám, ktoré boli predložené Európskej komisii v roku 2004 a 2011. Celková výmera sa tak zvýši z 11,92 % z rozlohy Slovenskej republiky na 12,56 %. Pre daný okres sú to nasledovné územia: SKUEV0826 Lomnianska hoľa, SKUEV0828 Vahanov, SKUEV0964 Lesnianska hoľa, SKUEV2304 Oravská vodná nádrž.

SKUEV0185 Pramene Hruštinky

Územie o rozlohe 217,243 ha situované v k. ú. Hruštín, Kubínska Hoľa, Mokradská Hoľa, Veličná, Veľký Bysterec, Záskaľie. Správcom územia je CHKO Horná Orava. Stupeň ochrany 3. a 4.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy
- 91E0* Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy
- 9110 Kyslomilné bukové lesy
- 7140 Prechodné rašeliniská a trasoviská
- 9410 Horské smrekové lesy
- 6230 Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte
- 7230 Slatiny s vysokým obsahom báz

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany: mlok karpatský (*Triturus montandoni*), vlk dravý (*Canis lupus*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), zvonček hrubokoreňový (*Campanula serrata*).

SKUEV0187 Rašeliniská Oravských Beskýd

Územie o rozlohe 130,943 ha situované v k. ú. Mútne a Oravská Polhora. Správcom územia je CHKO Horná Orava. Stupeň ochrany 3., 4. a 5.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 7140 Prechodné rašeliniská a trasoviská
- 91D0 Brezové, borovicové a smrekové lesy na rašeliniskách
- 7120 Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany: kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), mlok karpatský (*Triturus montandoni*), vrchovka alpínska (*Tozzia carpathica*).

SKUEV0188 Pilsko

Územie o rozlohe 701,079 ha v k. ú. Mútne, Námestovské Pilsko a Oravské Veselé. Správcom územia je Správa CHKO Horná Orava. Stupeň ochrany 5.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 9410 Horské smrekové lesy
- 6230 Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte
- 8110 Silikátové skalné sutiny v montánnom až alpínskom stupni
- 4060 Vresoviská a spoločenstvá kríčkov v subalpínskom a alpínskom stupni
- 8220 Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
- 4070 Kosodrevina
- 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy
- 7120 Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany: mlok karpatský (*Triturus montandoni*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), vlk dravý (*Canis lupus*), prílbica tuhá moravská (*Aconitum firmum* ssp. *moravicum*).

SKUEV0189 Babia Hora

Územie o rozlohe 504,32 ha situované v k. ú. Oravská Polhora. Správcom územia je CHKO Horná Orava. Stupeň ochrany 5.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 6430 Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížín do alpínskeho stupňa
- 9410 Horské smrekové lesy
- 6230 Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte
- 7140 Prechodné rašeliniská a trasoviská
- 8110 Silikátové skalné sutiny v montánnom až alpínskom stupni
- 4060 Vresoviská a spoločenstvá kričkov v subalpínskom a alpínskom stupni
- 4070 Kosodrevina
- 8310 Nesprístupnené jaskynné útvary
- 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy
- 6150 Alpínske trávinnobylinné porasty na silikátovom substráte

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany: mlok karpatský (*Triturus montandoni*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), vlk dravý (*Canis lupus*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), hraboš tatranský (*Microtus tatricus*), prílbica tuhá moravská (*Aconitum firmum* ssp. *moravicum*).

SKUEV0190 Slaná voda

Územie o rozlohe 221,605 ha situované v k. ú. Oravská Polhora a Rabčice. Stupeň ochrany 2. a 4.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 91E0* Lužné vrbovo-topolové a jelšové lesy
- 7140 Prechodné rašeliniská a trasoviská
- 91D0 Brezové, borovicové a smrekové lesy na rašeliniskách
- 7230 Slatiny s vysokým obsahom báz
- 6230 Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany: mlok karpatský (*Triturus montandoni*), vrchovka alpínska (*Tozzia carpathica*).

SKUEV0191 Rašeliniská Bielej Oravy

Územie o rozlohe 39,168 ha situované v k. ú. Beňadovo, Breza, Klin, Mútne a Slanica. Správcom územia je CHKO Horná Orava. Stupeň ochrany 2., 3. a 5.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 7140 Prechodné rašeliniská a trasoviská
- 7120 Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy
- 7230 Slatiny s vysokým obsahom báz
- 3160 Prirodzené dystrofné stojaté vody
- 6230 Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany: mlok karpatský (*Triturus montandoni*), pimprlík močiarny (*Vertigo geyeri*), srpnatka fermežová (*Drepanocladus vernicosus*).

SKUEV0304 Oravská vodná nádrž

Územie o rozlohe 252,114 ha situované v k. ú. Bobrov a Slanica. Správcom územia je Správa CHKO Horná Orava. Stupeň ochrany 3. a 4.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 91E0* Lužné vrbovo-topolové a jelšové lesy
- 3130 Oligotrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried *Littorelletea uniflorae* a/alebo *Isoeto-Nanojuncetea*
- 3150 Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu *Magnopotamion* alebo *Hydrocharition*
- 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy
- 91D0 Brezové, borovicové a smrekové lesy na rašeliniskách

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany: mlok karpatský (*Triturus montandoni*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), bobor vodný (*Castor fiber*), vydra riečna (*Lutra lutra*).

SKUEV0658 Ústie Bielej Oravy

Územie o rozlohe 45,931 ha situované v k. ú. Námestovo a Vavrečka. Správcom územia je Správa CHKO Horná Orava. Stupeň ochrany 2.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 91E0* Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy
- 3130 Oligotrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried *Littorelletea uniflorae* a/alebo *Isoeto-Nanojuncetea*

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany: mlok karpatský (*Triturus montandoni*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), vydra riečna (*Lutra lutra*).

SKUEV0659 Koleňová

Územie o rozlohe 77,561 ha situované v k. ú. Zákamenné. Správcom územia je CHKO Horná Orava. Stupeň ochrany 2.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany: mlok karpatský (*Triturus montandoni*).

SKUEV0660 Macangov Beskyd

Územie o rozlohe 16,098 ha situované v k. ú. Oravská Lesná. Správcom územia je CHKO Horná Orava. Stupeň ochrany 2.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany: kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), mlok karpatský (*Triturus montandoni*).

SKUEV0661 Hruštínska hoľa

Územie o rozlohe 148,64 ha situované v k. ú. Hruštín, Lomná a Zázrivá. Správcom územia je CHKO Horná Orava. Stupeň ochrany 2.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 6230 Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany: mlok karpatský (*Triturus montandoni*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), zvonček hrubokoreňový (*Campanula serrata*).

SKUEV0662 Vasiľovská hoľa

Územie o rozlohe 49,555 ha situované v k. ú. Hruštín a Zázrivá. Správcom územia je CHKO Horná Orava. Stupeň ochrany 2.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 6230 Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte
- Nížinné a podhorské kosné lúky

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany: zvonček hrubokoreňový (*Campanula serrata*).

SKUEV0826 Lomnianska hoľa

Územie o rozlohe 109,807 ha situované v k. ú. Lomná, Oravská lesná. Správcom územia je CHKO Horná Orava. Stupeň ochrany 2.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky
- 6230 Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany: zvonček hrubokoreňový (*Campanula serrata*).

SKUEV0828 Vahanov

Územie o rozlohe 119,809 ha situované v k. ú. Klin a Námestovo. Správcom územia je CHKO Horná Orava. Stupeň ochrany 2.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky
- 6230 Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte

SKUEV0964 Lesnianska hoľa

Územie o rozlohe 122,85 ha situované v k. ú. Oravská lesná. Správcom územia je CHKO Horná Orava. Stupeň ochrany 3.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky
- 6230 Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany: zvonček hrubokoreňový (*Campanula serrata*).

SKUEV2304 Oravská vodná nádrž

Územie o rozlohe 394,775 ha situované v k. ú. Bobrov a Trstená. Správcom územia je Správa CHKO Horná Orava. Stupeň ochrany 3. a 4.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 91D0 Brezové, borovicové a smrekové lesy na rašeliniskách
- 91E0* Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy
- 3150 Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu *Magnopotamion* alebo *Hydrocharition*

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany: bobor vodný (*Castor fiber*), vydra riečna (*Lutra lutra*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), mlok karpatská (*Triturus montandoni*).

Chránené vtáčie územia

Národný zoznam navrhovaných CHVÚ schválila Vlada SR uznesením č. 636/2003 dňa 9. 7. 2003 a nachádzalo sa v ňom 38 území. V máji 2010 schválila Vlada SR ďalších 5 území. Dve územia sú z národného zoznamu vyňaté. Od 15. mája 2010 nadobudlo účinnosť 15 nových vyhlášok CHVÚ, čím je k 01. 01. 2013 vyhlásených 41 CHVÚ.

SKCHVU008 Horná Orava. Rozloha územia je 66 162 ha. Územie Hornej Oravy je z veľkej časti tvorené lesnými biotopmi, zvlášť ihličnatých lesov, s prechodmi k lúkam a pasienkom. Zabezpečenie ochrany si tu vyžaduje hlavne kuvik vrabčí (*Glaucidium passerinum*), chriaštel' poľný (*Crex crex*), ďateľ trojprstý (*Picoides tridactylus*), tetrov hlucháň (*Tetrao urogallus*), tetrov hoľniak (*Tetrao tetrix*), orol krikľavý (*Aquila pomarina*) a bocian biely (*Ciconia ciconia*). Mokrade Oravskej kotliny a okolie vodnej plochy Oravská priehrada sú významnými biotopmi pre hniezdenie rybárika riečného (*Alcedo atthis*), bociana čierneho (*Ciconia nigra*), chriašteľa bodkovaného (*Porzana porzana*) a rybára riečného (*Sterna hirundo*).

SKCHVU013 Malá Fatra. Rozloha územia je 71 481 ha. Malá Fatra je tvorená biotopmi listnatých, ihličnatých aj zmiešaných lesov, čím je zabezpečená vysoká diverzita vtáčích druhov. Vhodné podmienky na hniezdenie tu nachádzajú sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*), orol skalný (*Aquila chrysaetos*), výr skalný (*Bubo bubo*), žlna sivá (*Picus canus*), kuvik kapcavý (*Aegolius funereus*), ďateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*), ďateľ čierny (*Dryocopus martius*), muchárik bielokrky (*Ficedula albicollis*) a skaliar pestrý (*Monticola saxatilis*). Chránené vtáčie územie sa nachádza na hranici okresu Námestovo v katastrálnych územiach Hruštín a Oravská Lesná.

4.1.1.2 Lokality vyhlásené podľa medzinárodných dohovorov

V zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov je územím medzinárodného významu lokalita, na ktorú sa vzťahujú záväzky vyplývajúce z medzinárodných programov, dohôd alebo dohovorov, ku ktorým Slovenska republika pristúpila.

Územia medzinárodného významu tvoria biosférické rezervácie, mokrade medzinárodného významu, lokality svetového prírodného dedičstva a iné medzinárodné významné územia evidované v zoznamoch, ktoré vedú výbory alebo sekretariáty príslušných medzinárodných programov, dohovorov alebo organizácií.

✓ Medzivládny program Človek a biosféra

Medzivládny program Človek a biosféra (Man and the Biosphere - MAB) bol vyhlásený v roku 1971 ako nástupný program Medzinárodného biologického programu. Tento svojou povahou vedecký, interdisciplinárny program, pôvodne rozdelený do štrnástich nosných projektov, je zameraný na štúdium vzájomných vzťahov medzi človekom a prostredím, ale zahŕňa i vzdelávacie a informačné aktivity, aktuálnu problematiku integrovanej ochrany zdrojov biosféry a racionálne využívanie prírodných zdrojov. Za biosférické rezervácie na Slovensku boli k novembru 2014 uznané 4 lokality:

Slovenský kras (1977), Poľana (1990), Východné Karpaty (1998) a Vysoké Tatry (1992).

(<http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/ecological-sciences/biosphere-reserves/europe-north-america/>)

Na územie okresu Námestovo nezasahuje žiadna biosférická rezervácia.

✓ Dohovor o mokradiach, majúci medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva

Dohovor o mokradiach, majúci medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva (známy aj ako Ramsarský dohovor) bol podpísaný 02. 02. 1971 v iránskom meste Ramsar. Platnosť nadobudol 21. 12. 1975.

Základné princípy dohovoru boli transponované do právneho poriadku Slovenskej republiky zákonom NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Ramsarské lokality sú mokrade medzinárodného významu. Na Slovensku je 14 mokrakových lokalít zapísaných v Zozname mokradí medzinárodného významu.

Vodné a mokrakové spoločenstvá patria medzi najohrozenejšie typy ekosystémov. Na Slovensku sú mokrade rozdelené do 5 kategórií (Slobodník, Kadlečík, 2000):

- lokality zapísané v Zozname mokradí medzinárodného významu
- ostatné medzinárodné významné mokrade, spĺňajúce kritéria Ramsarského dohovoru, ale zatiaľ nezapísané do svetového Zoznamu mokradí medzinárodného významu
- mokrade národného významu (N)
- mokrade regionálneho (okresného) významu (R)
- mokrade lokálneho (miestneho) významu (L)

V okrese Námestovo sa nachádza len jedna mokrad medzinárodného významu.

Tabuľka č. 4. 1: Mokrade medzinárodného významu v okrese Námestovo

	Názov mokrade	Plocha m ²	Názov obce
1	Mokrade Oravskej kotliny	92 090 000	Bobrov, Klin, Námestovo, Slanica

Zdroj: www.sopsr.sk

V okrese Námestovo sa nachádza 52 mokradí (37 lokálne, 11 regionálne a 4 národné významné).

Tabuľka č. 4. 2: Mokrade národného, regionálneho a lokálneho významu v okrese Námestovo

	Názov mokrade	Plocha m ²	Názov obce	Kategória
1	Mutňanská pila (Pustizeň) PR	148 017	Mútne	L
2	Biela Orava	90 000	Zakamenné	L

	Názov mokrade	Plocha m ²	Názov obce	Kategória
3	Zásihlie, Zasihlianka	55 000	Zakamenné	L
4	Juríkova dolina – Ústranec	50 000	Oravská Lesná	L
5	Uradníkov Grúň (II. a III. hnojisko)	40 000	Zakamenné	L
6	Bagrovisko pri Ustrigu	40 000	Zakamenné	L
7	Rašelinisko "Randová"	30 000	Oravské Veselé	L
8	Nové Zeme	30 000	Zubrohlava	L
9	Alúvium doliny Rakovca	25 000	Oravské Veselé	L
10	Veselovské Hájky	25 000	Oravská Jasenica	L
11	Juríkova dolina, Tanečník - DEPO	20 000	Oravská Lesná	L
12	Spergovka - Oravská Polhora (nad kasárňami)	20 000	Oravská Polhora	L
13	Uradníkov Grúň (1), Zakamenné	15 000	Zakamenné	L
14	Polhoranka	13 000	Zubrohlava	L
15	Nad Polhorankou	10 000	Oravská Polhora	L
16	Žabinec - na P brehu Polhoranky	10 000	Rabča	L
17	Oravská Polhora, "Kasárne"	8 000	Oravská Polhora	L
18	Vodná nádrž Michalovo	8 000	Námestovo, Klin	L
19	Poľanový Kriváň (Kriváň)	8 000	Bobrov	L
20	Zakurčinka	8 000	Krušetnica	L
21	Pod Polhorským hrádkom - Oravská Polhora	8 000	Oravská Polhora	L
22	Brestovka-na konci lesnej cesty na Brestovku	6 000	Námestovo	L
23	Rabča-Hájka	6 000	Rabča	L
24	Alúvium Mútňanky-pravý breh-pod Kýčerou	6 000	Krušetnica	L
25	Potoky	5 000	Oravská Jasenica	L
26	Kalová nádrž ZŤS – Námestovo, Zubrohlava	5 000	Námestovo	L
27	Trstiny pri Vavrečanke pod Vavrečkou	5 000	Vavrečka	L
28	Alúvium Polhoranky – Rabča	5 000	Rabča	L
29	Hruštín – vlhké lúky pod Predným lánom	5 000	Hruštín	L
30	Alúvium Záhoranky – rašelinné slatinné lúky	4 000	Rabčice	L
31	Vyšné Jelenie -pram. Jelenieho potoka	4 000	Vavrečka	L
32	Alúvium Klinianky, pod Veľkým kopcom	4 000	Novoť	L
33	kanál pri RD Biela Orava a býv. náhon na pílu	2 000	Zakamenné	L
34	Hruštinka 1, 2, Pod Minčolom	1 500	Hruštín	L
35	Mŕtve rameno Veselovianky	1 200	Oravské Veselé	L
36	Slepé rameno na P brehu Bielej Oravy	50	Krušetnica	L
37	Ťapešovo, nad obcou	30	Ťapešovo	L
38	Rašelinisko Novotská hoľa (Čepeľ)	600 000	Mútne	R
39	Rašelinisko "Spálený grúnik" NPR	547 800	Mútne	R
40	Mútňanka-vodný tok	195 000	Mútne, Beňadovo, Krušetnica, Breza	R
41	Rašelinisko Zlatná	125 000	Mútne	R
42	PR Tisovnica	116 200	Oravská Polhora	R
43	Komplex 3 rašelinísk pod chatou Stará voda	70 000	Oravská Polhora	R
44	Juríkov potok – Oravská Lesná	50 000	Oravská Lesná, Zakamenné	R
45	Rašelinisko Menzdrovka	50 000	Novoť	R
46	Polhorská píla, za plotom Drevoindustrie	24 805	Oravská Polhora	R
47	Pod Kyselovkou-Oravská Polhora (SV od píly)	10 000	Oravská Polhora	R
48	CHPV Ťaskovka	6 718	Klin	R
49	Rabčické bory	300 000	Rabčice	N
50	Klinské rašelinisko	150 739	Klin	N

	Názov mokrade	Plocha m ²	Názov obce	Kategória
51	Beňadovské rašelinisko	119 851	Beňadovo, Breza	N
52	Za Vahanovom	65 000	Oravské Veselé, Námestovo	N
53	Jazierko v Bore	1 300	Babín	R

Zdroj: www.soprsr.sk

Všetky mokradové územia zaradené do sústavy Natura 2000 (ÚEV a CHVÚ pre vodné vtáky) spĺňajú kritériá medzinárodnej významnosti aj z hľadiska Ramsarského dohovoru.

✓ Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva

Na základe dohovoru bol vytvorený Zoznam svetového dedičstva UNESCO. Cieľom dohovoru je ochrana a zachovanie svetového kultúrneho a prírodného dedičstva budúcim generáciám.

Z tohto zoznamu sa v rámci okresu Námestovo nevyskytujú žiadne územia.

4.1.1.3 Druhovú ochranu

Druhovú ochranu rastlín a živočíchov je zabezpečená zákonom NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, jeho vykonávacou vyhláškou MŽP SR č. 24/2003 a novelizovanou vyhláškou MŽP SR č. 492/2006, zákonom č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi v znení neskorších predpisov, vyhláškou MŽP SR č. 110/2005 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 15/2005 Z. z.

Tabuľka č. 4. 3: Výskyt chránených, vzácných a ohrozených druhov vyšších rastlín v jednotlivých typoch biotopov v okrese Námestovo

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu v SR	Chránený druh	Výskyt v okrese	Ohrozenosť druhu v okrese	Biotopy
<i>Aconitum firmum</i> ssp. <i>firmum</i>	prilbica tuhá pravá	LC	§	2	4	Al5; Kr10; Pr1; Ls 9.2
<i>Aconitum firmum</i> ssp. <i>moravicum</i>	prilbica tuhá moravská	LC	§	3	4	Al5; Kr10
<i>Alisum gramineum</i>	žabník trávovitý	EN	§	1	0	V01
<i>Allium schoenoprasum</i> ssp. <i>alpinum</i>	cesnak pažítkový alpínsky	LC	§	1	0	Pr1
<i>Andromeda polifolia</i>	andromédka sivolistá	EN	§	1	1	Ra2; Ra3
<i>Arabidopsis halleri</i>	žerušníčník Hallerov	NT	§	2	3	Lk2; Lk3
<i>Blechnum spicant</i>	rebrovka rôznolistá	NT	§	3	3	Ls9.1
<i>Calla palustris</i>	diablik močiarny	VU	§	1	2	Ra3
<i>Callitriche palustris</i>	hviezdoš močiarny	LC	-	2	2	Ra3
<i>Campanula serrata</i>	zvonček hrubokoreňový	NT	§	4	4	Al1; Tr8
<i>Cardamine dentata</i>	žerušnica zúbkatá	VU	§	1	0	Lk3; Lk5
<i>Carex appropinquata</i>	ostrica odchylná	VU	-	1	2	Ra6; Ra3

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu v SR	Chránený druh	Výskyt v okrese	Ohrozenosť druhu v okrese	Biotopy
<i>Carex canescens</i>	ostrica sivastá	LC	-	4	4	Ra1; Ra2; Ra3; Ls 7.1, Ls7.2, Ls7.3
<i>Carex chordorrhiza</i>	ostrica výbežkatá	CR	§	1	1	Ra6
<i>Carex davalliana</i>	ostrica Davallova	NT	-	2	2	Ra6; Ra7
<i>Carex diandra</i>	ostrica oblastá	VU	§	1	1	Ra6
<i>Carex dioica</i>	ostrica dvojodmá	VU	§	2	2	Ra6
<i>Carex flava</i>	ostrica žltá	NT	-	4	4	Lk3; Lk5; Ra6; Ra7
<i>Carex lasiocarpa</i>	ostrica plstnatoplodá	VU	§	1	1	Ra3
<i>Carex lepidocarpa</i>	ostrica šupinatoplodá	NT	-	1	1	Ra6; Ra7
<i>Carex limosa</i>	ostrica barinná	EN	§	1	1	Ra3
<i>Carex paniculata</i>	ostrica metlinatá	LC	-	4	4	Lk5; Lk6; Ra6; Ra7
<i>Carex pauciflora</i>	ostrica málokvetá	EN	§	2	1	Ra2, Ra3
<i>Calla palustris</i>	diablik močiarny	VU	§	1	1	Ls 7.4
<i>Carex pulicaris</i>	ostrica blšná	EN	§	1	1	Ra6
<i>Carex demissa</i>	ostrica sklonená	NT	-	3	3	Ra3; Ra6
<i>Carex viridula</i>	ostrica Oederova	NT	§	2	2	Ra6
<i>Catabrosa aquatica</i>	odemka voňavá	NT	§	1	2	Ra3
<i>Cerastium alpinum</i>	rožec alpínsky	CR	§	1	1	Sk2
<i>*Coeloglossum viride</i>	vemenníček zelený	NT	§	1	2	Al1; Lk2; Lk3, Tr8
<i>Comarum palustre</i>	nátržnica močiarna	VU	§	2	2	Ra3
<i>Convallaria majalis</i>	konvalinka voňavá	NT	-	5	5	Ls 5.4; Ls 6.2
<i>Crocus discolor</i>	šafrán spišský	LC	-	3	4	Al1; Lk2; Tr8
<i>*Dactylorhiza ericetorum</i>	vstavačovec vresoviskový	CR	§	1	0	Ls7.2; Ra3
<i>*Dactylorhiza fuchsii ssp. fuchsii</i>	vstavačovec Fuchsov pravý	NT	§	3	4	Br2; Ra3; Ls9.2
<i>*Dactylorhiza lapponica</i>	vstavačovec laponský	NT	§	1	1	Ra6
<i>*Dactylorhiza maculata subsp. elodes</i>	vstavačovec š. mokradný	CR	§	1	1	Ra3; Ra6
<i>*Dactylorhiza m. ssp. maculata</i>	vstavačovec š. pravý	EN	§	1	1	Ls7.2; Ra3
<i>*Dactylorhiza majalis</i>	vstavačovec májový	NT	§	4	3	Lk5; Lk6; Ra6; Ra3; Ra7
<i>*Dactylorhiza sambucina</i>	vstavačovec bazový	NT	§	2	2	Lk1; Lk2; Lk3
<i>Diphysastrum alpinum</i>	plavúník alpínsky	LC	§	1	0	Al1; Kr9
<i>Drosera rotundifolia</i>	rosička okrúhlostá	VU	§	3	3	Ra2, Ra3; Ra6
<i>Eleocharis quinqueflora</i>	bahnička málokvetá	NT	§	1	2	Ra6
<i>Eleocharis uniglumis</i>	bahnička jednoplevová	VU	-	1	2	Ra6
<i>*Epipactis helleborine</i>	kruštík širokolistý	NT	§	4	5	Množstvo biotopov
<i>*Epipactis palustris</i>	kruštík močiarny	NT	§	2	2	Ra6; Ra7
<i>Eriophorum vaginatum</i>	páperník pošvatý	NT	§	2	3	Ra2; Ra3; Ls 7.1, Ls7.2, Ls7.3
<i>Equisetum variegatum</i>	prasličkovka pestrá	NT	§	1	1	Ra6
<i>Galanthus nivalis</i>	snežienka jarná	NT	-	2	3	Kr7, Lk2
<i>Gentiana punctata</i>	horec bodkovaný	NT	§	1	0	Al1; Al9

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu v SR	Chránený druh	Výskyt v okrese	Ohrozenosť druhu v okrese	Biotopy
<i>Gentianopsis ciliata</i>	pahorec brvitý	LC	-	2	3	Tr8
<i>Gladiolus imbricatus</i>	mečík strechovitý	LC	-	2	3	Lk1; Lk3; Lk5; Lk6;
* <i>Gymnadenia conopsea</i>	päťprstnica obyčajná	LC	§	3	3	Lk1; Lk3; Tr8
* <i>Gymnadenia densiflora</i>	päťprstnica hustokvetá	NT	§	1	1	Ra6
<i>Isolepis setacea</i>	škrípik štetinatý	VU	§	1	1	Ra3; Ra6
<i>Juncus alpinoarticulatus</i>	sitina alpská	NT	-	2	2	Ra6
<i>Juncus bulbosus</i>	sitina cibulkatá	NT	§	1	1	Ra3
<i>Juncus filiformis</i>	sitina nitolistá	LC	-	4	4	Ra2; Ra3
<i>Juncus squarossus</i>	sitina kostrbatá	VU	-	2	4	Ra3; Tr8
<i>Lilium martagon</i>	ľalia zlatohlavá	LC	-	3	5	Kr8, Ls 5.1; Ls9.2, Kr10
* <i>Listera cordata</i>	bradáčik srdcovitolistý	NT	§	x	x	Ls 6.2; Ls 9.2
* <i>Listera ovata</i>	bradáčik vajcovitý	LC	§	4	5	množstvo biotopov
<i>Lotus uliginosus</i>	ľadenec barinný	VU	§	2	2	Ra3; Ra6
<i>Lycopodiella inundata</i>	plavúneč zaplavovaný	CR	§	1	1	Ra3
<i>Lycopodium annotinum</i>	plavúň pučivý	NT	§	3	5	Ls 7.3, Ls9.1, Ls9.2, Ls8
<i>Lycopodium clavatum</i>	plavúň obyčajný	LC	§	3	4	Tr8, Ls9.1, Ls9.2, Ls8
* <i>Malaxis monophyllos</i>	trčiček jednolistý	NT	§	1	1	Ra6
<i>Menyanthes trifoliata</i>	vachta trojlístá	NT	§	3	3	Ra6; Ra3;
<i>Molinia caerulea</i>	bezkolienec belasý	NT	-	3	3	Ra2; Ra3; Ra6; Ra7
<i>Moneses uniflora</i>	jednokvetok obyčajný	NT	-	3	4	Ls8, Ls9.1, Ls9.2
<i>Myricaria germanica</i>	myrikovka nemecká	VU	-	1 (x)	1	Br3
* <i>Orchis mascula</i> ssp. <i>signifera</i>	vstavač mužský poznačený	NT	§	3	2	Lk1; Lk2; Tr8
<i>Pedicularis palustris</i>	všivec močiarny	NT	§	2	2	Ra6; Ra3
<i>Pedicularis sylvatica</i>	všivec lesný	VU	§	2	2	Ra2; Ra3; Tr8
<i>Peucedanum palustre</i>	smldník močiarny	NT	-	1	1	Ra6
<i>Pinguicula vulgaris</i>	tučnica obyčajná	NT	§	2	2	Ra6
* <i>Platanthera bifolia</i>	vemenník dvojlistý	VU	§	3	4	Lk1; Lk2, Ls9.2
<i>Poa laxa</i>	lipnica riedka	LC	-	1	0	Al1
<i>Potamogeton alpinus</i>	červenavec alpský	CR	§	1	0	Vo2
<i>Potamogeton berchtoldii</i>	červenavec maličký	LC	-	1	0	Vo2
<i>Potamogeton gramineus</i>	červenavec trávolistý	EN	§	1	0	Vo2; Vo3
<i>Potamogeton lucens</i>	červenavec lesklý	LC	-	1	0	Vo2
<i>Potamogeton nodosus</i>	červenavec uzlatý	NT	-	1	0	Vo2
<i>Potamogeton perfoliatus</i>	červenavec prerastenolistý	NT	-	1	0	Vo2
* <i>Pseudorchis albida</i>	bieloprst belavý	NT	§	2	3	Al1; Al9; Tr8
<i>Rhododendron tomentosum</i>	rojovník močiarny	EN	§	1	2	Ra2; Ls7.2; Ls7.3
<i>Rhodiola rosea</i>	rozchodnica ružová	VU	-	1	0	Pr1; Sk2
<i>Sagina nodosa</i>	machovička uzlatá	VU	-	x	x	Ra6
<i>Salix myrtilloides</i>	vŕba čučoriedkovitá	CR	§	1	1	Ra3

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu v SR	Chránený druh	Výskyt v okrese	Ohrozenosť druhu v okrese	Biotopy
<i>Salix retusa</i>	vŕba tupolistá	LC	§	1	0	Sk1; Sk3
<i>Salix rosmarinifolia</i>	vŕba rozmarínolistá	NT	§	1	1	Ra6
<i>Scheuchzeria palustris</i>	blatnica močiarna	EN	§	1	1	Ra2; Ra3
<i>Soldanella carpatica</i>	soldanelka karpatská	NT	§	2	4	Al1; Kr4; Kr10; Ls 9.1, Ls9.2
<i>Sparganium natans</i>	ježohlav najmenší	EN	§	1	1	Vo3
<i>Stellaria palustris</i>	hviezdica močiarna	VU	-	1	1	Ra6
<i>Toozia carpatica</i>	vrchovka alpínska	NT	§	1	0	Br6
<i>*Traunsteinera globosa</i>	pavstavač hlavatý	NT	§	2	3	Lk1; Tr8
<i>Trientalis europaea</i>	sedmokvietok európsky	NT	-	2	0	Ra3; Ls 7.3, Ls9.1
<i>Triglochin palustris</i>	barička močiarna	NT	-	3	2	Ra3; Ra6
<i>Trollius altissimus</i>	žltohlav najvyšší	NT	§	1	3	Ra6
<i>Utricularia vulgaris</i>	bublinatka obyčajná	NT	§	1	1	Vo3
<i>Vaccinium microcarpum</i>	kľukva drobnoplodá	CR	§	1	1	Ra2
<i>Vaccinium oxycoccos</i>	kľukva močiarna	NT	§	3	2	Ra2; Ra6; Ra3, Ls7.1, Ls7.2, Ls7.3
<i>Vaccinium uliginosum</i>	brusnica barinná	VU	§	2	2	Ra2; Ra3
<i>Valeriana simplicifolia</i>	valeriána celistvolistá	LC	-	4	3	Br2; Ra6; Lk5; Lk6; Ls 1.3
<i>Veronica scutellata</i>	veronika štítovitá	NT	§	2	2	Ra3
<i>Viola lutea</i> ssp. <i>sudetica</i>	fialka žltá sudetská	LC	-	3	3	Al1; Tr8
<i>Viola palustris</i>	fialka močiarna	NT	-	3	3	Ra3

Výskyt v okrese (počet lokalít):

- 1 - veľmi vzácny; v okrese má druh známych 1 až 5 lokalít,
- 2 - vzácny; v okrese má druh známych 6 až 20 lokalít,
- 3 - zriedkavý; v okrese má druh známych 21 až 50 lokalít,
- 4 - relatívne bežný; v okrese má druh známych 51 až 100 lokalít,
- 5 - bežný; v okrese má druh známych viac ako 101 lokalít,
- x - výskyt v okrese nie je v súčasnosti potvrdený (literárne údaje a pod.).

Stupeň ohrozenia rastlinného druhu v okrese:

- 0 - prirodzene vzácny výskyt, bez výraznejšieho ohrozenia a bez poklesu počtu známych lokalít,
- 1 - vzácny výskyt, druh ohrozený jedným alebo viacerými faktormi, bez ochranných opatrení akútne ohrozený zánikom,
- 2 - vzácny výskyt, druh ohrozený jedným alebo viacerými faktormi, počet známych lokalít klesá, nie je zatiaľ akútne ohrozený zánikom,
- 3 - vzácny až zriedkavý výskyt, druh ohrozený jedným alebo viacerými faktormi, v súčasnosti nie je trend poklesu počtu známych lokalít významný alebo je ich počet stabilizovaný,
- 4 - bežný výskyt, druh ohrozený jedným alebo viacerými faktormi, ktoré sa neprejavujú dosiaľ významnou mierou, trend poklesu počtu lokalít je nevýrazný,
- 5 - bežný výskyt, druh bez ohrozenia alebo s minimálnym ohrozením, bez poklesu počtu lokalít.

Kategória ohrozenia:

- VU - zraniteľný
- EN - ohrozený
- NT - takmer ohrozený
- LC - najmenej ohrozený
- CR - kritický ohrozený
- RE - pravdepodobne regionálne vyhynutý

Tabuľka č. 4. 4: Zoznam druhov rýb (*Osteichthyes*) a kruhoústovcov (*Petromyzontes*) v okrese Námestovo

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list2	výskyt
<i>Abramis bjoerkna</i>	pleskáč zelenkavý	<i>Osteichthyes</i>							x
<i>Abramis brama</i>	pleskáč vysoký	<i>Osteichthyes</i>						LC	x
<i>Abramis ballerus</i>	pleskáč siný	<i>Osteichthyes</i>					NT	NT	
<i>Abramis sapa</i>	pleskáč tuponosý	<i>Osteichthyes</i>					NT	NT	
<i>Acipenser gueldenstaedti</i>	jeseter ruský	<i>Osteichthyes</i>				§	CR		
<i>Acipenser ruthenus</i>	jeseter malý	<i>Osteichthyes</i>					CD	NT	
<i>Acipenser stellatus</i>	jeseter hviezdnatý	<i>Osteichthyes</i>					EX		
<i>Acipenser nudiiventris</i>	jeseter hladký	<i>Osteichthyes</i>					EX		
<i>Alburnoides bipunctatus</i>	ploska pásavá	<i>Osteichthyes</i>					NT	LC	x
<i>Alburnus alburnus</i>	belička európska	<i>Osteichthyes</i>						LC	x
<i>Anguilla anguilla</i>	úhor riečny	<i>Osteichthyes</i>					CD	NE	x
<i>Barbatula barbatula</i>	slíž severný	<i>Osteichthyes</i>						LC	x
<i>Barbus barbus</i>	mrena severná	<i>Osteichthyes</i>					LC	LC	x
<i>Barbus carpathicus (peloponnesius)</i>	mrena škvrnitá	<i>Osteichthyes</i>					VU	LC	x
<i>Carassius auratus</i>	karas striebřistý	<i>Osteichthyes</i>							x
<i>Carassius carassius</i>	karas zlatistý	<i>Osteichthyes</i>	§			§	EN	VU	
<i>Chondrostoma nasus</i>	podustva severná	<i>Osteichthyes</i>					CD	NT	x
Cottitis taenia	pĺž severný	<i>Osteichthyes</i>	§				NT		
<i>Cobitis elongatoides</i>	pĺž podunajský	<i>Osteichthyes</i>						LC	
<i>Coregonus lavaretus</i>	sih severný	<i>Osteichthyes</i>							
<i>Coregonus albula</i>	sih malý	<i>Osteichthyes</i>							
<i>Coregonus peled</i>	sih peled	<i>Osteichthyes</i>							
<i>Coregonus maraena</i>	sih maréna	<i>Osteichthyes</i>							
Cottus gobio	hlaváč bieloplutvý	<i>Osteichthyes</i>	§					NT	x
<i>Cottus poecilopus</i>	hlaváč pásoplutvý	<i>Osteichthyes</i>						LC	x
<i>Ctenopharyngodon idella</i>	amur biely	<i>Osteichthyes</i>							x
<i>Cyprinus carpio</i>	kapor (divá forma)	<i>Osteichthyes</i>				§		LC	x
<i>Esox lucius</i>	štuka severná	<i>Osteichthyes</i>					LC	LC	x

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list2	výskyt
<i>Eudontomyzon danfordi</i>	mihuľa potiská	<i>Petromyzontes</i>	§			§	CR	NT	
<i>Eudontomyzon mariae</i>	mihuľa ukrajinská	<i>Petromyzontes</i>	§			§	CR	VU	x
<i>Eudontomyzon vladykovi</i>	mihuľa vladikova	<i>Petromyzontes</i>					CR	NE	
<i>Gasterosteus aculeatus</i>	pichľavka siná	<i>Osteichthyes</i>							
Gobio gobio	hrúz škvrnitý	<i>Osteichthyes</i>	§					LC	x
Gobio kessleri	hrúz Keslerov	<i>Osteichthyes</i>	§			§		EN	
Gobio uranoscopus	hrúz fúzatý	<i>Osteichthyes</i>	§			§	CR	EN	
Gobio alpinus	hrúz bieloplutvý	<i>Osteichthyes</i>	§					NT	
Gymnocephalus baloni	hrebenačka vysoká	<i>Osteichthyes</i>	§		§		EN	VU	
<i>Gymnocephalus cernuus</i>	hrebenačka frkaná	<i>Osteichthyes</i>					EN	NT	x
Gymnocephalus schraetser	hrebenačka pásavá	<i>Osteichthyes</i>	§			§		VU	
Hucho hucho	hlavátka podunajská	<i>Osteichthyes</i>	§				CR	EN	x
<i>Huso huso</i>	viza veľká	<i>Osteichthyes</i>				§	EX		
<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	tolstolobik biely	<i>Osteichthyes</i>							x
<i>Aristichthys (Hypophthalmichthys) nobilis</i>	tolstolobik pestrý	<i>Osteichthyes</i>							
<i>Ictalurus nebulosus</i>	sumček hnedý	<i>Osteichthyes</i>							
<i>Lampetra fluviatilis</i>	mihuľa riečna	<i>Petromyzontes</i>							
Lampetra planeri	mihuľa potočná	<i>Petromyzontes</i>	§			§	CR	EN	
<i>Lepomis gibbosus</i>	slnečnica pestrá	<i>Osteichthyes</i>							
<i>Leucaspis delineatus</i>	ovsienka striebřistá	<i>Osteichthyes</i>				§	NT	EN	
Leuciscus aspius	boleň dravý	<i>Osteichthyes</i>	§					LC	x
<i>Leuciscus idus</i>	jalec tmavý	<i>Osteichthyes</i>					NT	NT	x
<i>Leuciscus leuciscus</i>	jalec maloušty	<i>Osteichthyes</i>					NT	NT	x
<i>Leuciscus (Squalius) cephalus</i>	jalec hlavatý	<i>Osteichthyes</i>					LC	LC	x
<i>Lota lota</i>	mieň sladkovodný	<i>Osteichthyes</i>					NT		x
<i>Micropterus salmoides</i>	ostrážka veľkousta	<i>Osteichthyes</i>							
Misgurnus fossilis	čik európsky	<i>Osteichthyes</i>	§			§	CR	NT	
<i>Neogobius kessleri</i>	býčko hlavatý	<i>Osteichthyes</i>							
<i>Noemacheilus barbatulus</i>	slíž severný	<i>Osteichthyes</i>							

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list2	výskyt
<i>Oncorhynchus mykiss</i>	pstruh dúhový	<i>Osteichthyes</i>							x
<i>Pelecus cultratus</i>	šabl'a krivočiara	<i>Osteichthyes</i>	§				LC	EN	
<i>Perca fluviatilis</i>	ostriež zelenkavý	<i>Osteichthyes</i>						LC	x
<i>Petromyzon marinus</i>	mihuľ'a morská	<i>Petromyzontes</i>							
<i>Phoxinus phoxinus</i>	čerebľa pestrá	<i>Osteichthyes</i>					EN	LC	x
<i>Poecilia reticulata</i>	živordoka pestrá	<i>Osteichthyes</i>							
<i>Poecilis sphenops</i>	živordoka ostropyská	<i>Osteichthyes</i>							
<i>Proterorhinus marmoratus</i>	býčko rúkonosý	<i>Osteichthyes</i>					LC		
<i>Pseudorasbora parva</i>	hrúzovec perlovaný	<i>Osteichthyes</i>							
<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	lopatka dúhová	<i>Osteichthyes</i>	§				NT		
<i>Rutilus meidingeri</i>	plotica perleťová	<i>Osteichthyes</i>	§				DD		
<i>Rutilus pigus</i>	plotica lesklá	<i>Osteichthyes</i>	§				EN	VU	
<i>Rutilus rutilus</i>	plotica červenooká	<i>Osteichthyes</i>					DD	LC	x
<i>Sabanejewia balcanica</i>	pĺž vrchovský	<i>Osteichthyes</i>	§			§	EN	NT	
<i>Salmo salar</i>	losos atlantický	<i>Osteichthyes</i>	§				EX		
<i>Salmo trutta morpha fario</i>	pstruh potočný	<i>Osteichthyes</i>					LC		x
<i>Salmo trutta morpha trutta</i>	pstruh morský	<i>Osteichthyes</i>					EX	LC	
<i>Salmo trutta morpha lacustris</i>	pstruh jazerný	<i>Osteichthyes</i>							x
<i>Salvelinus fontinalis</i>	sivoň americký	<i>Osteichthyes</i>							x
<i>Scardinius erythrophthalmus</i>	červenica ostrobruchá	<i>Osteichthyes</i>						LC	x
<i>Silurus glanis</i>	sumec veľký	<i>Osteichthyes</i>						LC	x
<i>Stizostedion (Sander) lucioperca</i>	zubáč veľkoústý	<i>Osteichthyes</i>						LC	x
<i>Stizostedion (Sander) volgensis</i>	zubáč volžský	<i>Osteichthyes</i>					EN	VU	
<i>Thymallus thymallus</i>	lipeň tymiánový	<i>Osteichthyes</i>					LC	NT	x
<i>Tinca tinca</i>	lieň sliznatý	<i>Osteichthyes</i>					CD	NT	x
<i>Umbra krameri</i>	blatniak tmavý	<i>Osteichthyes</i>	§			§	CR	EN	
<i>Vimba vimba</i>	nosál stahovavý	<i>Osteichthyes</i>					CD	NT	
<i>Zingel streber</i>	kolok malý	<i>Osteichthyes</i>	§			§	CR	VU	
<i>Zingel zingel</i>	kolok veľký	<i>Osteichthyes</i>	§			§	CR	VU	

Tabuľka č. 4. 5: Zoznam druhov obojživelníkov (*Lissamphibia*) v okrese Námestovo

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list2	výskyt
<i>Bombina bombina</i>	kunka červenobruchá	<i>Lissamphibia</i>	§		§		CD	VU	
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	<i>Lissamphibia</i>	§		§		CD	NT	x
<i>Bufo bufo</i>	ropucha bradavičnatá	<i>Lissamphibia</i>				§	CD	NT	x
<i>Pseudepidalea viridis</i>	ropucha zelená	<i>Lissamphibia</i>	§		§		CD	NT	x
<i>Hyla arborea</i>	rosnička zelená	<i>Lissamphibia</i>	§		§		NT	NT	
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnedý	<i>Lissamphibia</i>				§	LC	NT	x
<i>Rana dalmatina</i>	skokan štíhly	<i>Lissamphibia</i>			§		LC	LC	
<i>Rana arvalis</i>	skokan ostropyský	<i>Lissamphibia</i>			§		VU	EN	
<i>Pelobates fuscus</i>	blatnica škvrnitá	<i>Lissamphibia</i>			§		CD	VU	
<i>Pelophylax kl. esculenta</i>	skokan zelený	<i>Lissamphibia</i>				§	NT	NT	
<i>Pelophylax lessonae</i>	skokan krátkonohý	<i>Lissamphibia</i>	§		§		VU	EN	x
<i>Pelophylax ridibunda</i>	skokan rapotavý	<i>Lissamphibia</i>	§			§	EN	VU	
<i>Salamandra salamandra</i>	salamandra škvrnitá	<i>Lissamphibia</i>	§			§	NT	LC	x
<i>Mesotriton alpestris</i>	mlok horský	<i>Lissamphibia</i>	§			§	VU	VU	x
<i>Lissotriton montandoni</i>	mlok kapraský	<i>Lissamphibia</i>			§		VU	VU	x
<i>Lissotriton vulgaris</i>	mlok bodkovaný	<i>Lissamphibia</i>	§			§	VU	NT	
<i>Triturus cristatus</i>	mlok hrebenatý	<i>Lissamphibia</i>	§		§		EN	CR	x
<i>Triturus dobrogicus</i>	mlok dunajský	<i>Lissamphibia</i>	§			§	EN	VU	

Tabuľka č. 4. 6: Zoznam druhov plazov (*Reptilia*) v okrese Námestovo

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list2	výskyt
<i>Aplepharus kitaibelii</i>	krátonôžka euópska	<i>Reptilia</i>	§		§		LC	VU	
<i>Anguis fragilis</i>	slepúch lámavý	<i>Reptilia</i>	§			§	NT	LC	x
<i>Emys orbicularis</i>	korytnačka močiarna	<i>Reptilia</i>	§		§		CR	CR	
<i>Coronella austriaca</i>	užovka hladká	<i>Reptilia</i>	§		§		VU	VU	
<i>Zamenis longissimus</i>	užovka stromová	<i>Reptilia</i>	§		§		CD	NT	
<i>Lacerta agilis</i>	jašterica obyčajná	<i>Reptilia</i>			§			NT	x
<i>Lacerta viridis</i>	jašterica zelená	<i>Reptilia</i>	§		§		VU	NT	

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list2	výskyt
<i>Zootoca vivipara</i>	jašterica živorodá	Reptilia	§		§		NT	LC	x
<i>Podarcis muralis</i>	jašterica múrová	Reptilia	§		§		LC	LC	
<i>Natrix natrix</i>	užovka obojková	Reptilia	§			§	LC	LC	x
<i>Natrix tessellata</i>	užovka frkaná	Reptilia	§		§		VU	VU	
<i>Vipera berus</i>	vretenica obyčajná	Reptilia	§			§	LC	NT	x

Tabuľka č. 4. 7: Zoznam druhov vtákov (Aves) v okrese Námestovo (Karaska et al. 2014)

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list3	výskyt
<i>Accipiter gentilis</i>	jastrab veľký	Aves					LC	NT	x
<i>Accipiter nisus</i>	jastrab krahulec	Aves					LC	LC	x
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	trsteniarik veľký	Aves					NT	LC	
<i>Acrocephalus dumetorum</i>	trsteniarik krovínový	Aves							
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	trsteniarik tamariškový	Aves	§				EN	EN	
<i>Acrocephalus paludicola</i>	trsteniarik vodný	Aves	§				DD	NA	
<i>Acrocephalus palustris</i>	trsteniarik obyčajný	Aves							x
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	trsteniarik bahenný	Aves							
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	trsteniarik malý	Aves						LC	x
<i>Actitis hypoleucos</i>	kalužiačik malý	Aves	§	§			LC	LC	x
<i>Aegithalos caudatus</i>	mlynárka dlhochvostá	Aves						LC	x
<i>Aegolius funereus</i>	pôtik kapcavý	Aves	§				NE	LC	x
<i>Aegypius monachus</i>	sup tmavohnedý	Aves							
<i>Aix galericulata</i>	kačička mandarínska	Aves							
<i>Aix sponsa</i>	kačička obojková	Aves							
<i>Alauda arvensis</i>	škvránok poľný	Aves	§						x
<i>Alcedo atthis</i>	rybárik riečny	Aves	§				NT	LC	x
<i>Alectoris graeca</i>	kuropta horská	Aves							
<i>Alectoris chukar</i>	kuropta čukar	Aves							
<i>Alectoris rufa</i>	kuropta červená	Aves							
<i>Alopochen aegyptiaca</i>	húska štihla	Aves							

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list3	výskyt
<i>Anas acuta</i>	kačica ostrochvostá	Aves	§	§			EN	CR	x
<i>Anas clypeata</i>	kačica lyžičiarka	Aves	§	§			VU	VU	x
<i>Anas crecca</i>	kačica chrapka	Aves	§	§			VU	EN	x
<i>Anas penelope</i>	kačica hvizdárka	Aves	§	§					x
<i>Anas platyrhynchos</i>	kačica divá	Aves	§	§					x
<i>Anas querquedula</i>	kačica chrapačka	Aves	§	§			CD	NT	x
<i>Anas strepera</i>	kačica chriplávka	Aves	§	§			CD	LR	x
<i>Anser albifrons</i>	hus bieločelá	Aves	§	§					x
<i>Anser anser</i>	hus divá	Aves	§	§			EN	LC	x
<i>Anser brachyrhynchus</i>	hus krátkozobá	Aves							
<i>Anser erythropus</i>	hus malá	Aves							
<i>Anser fabalis</i>	hus siatinná	Aves	§	§					x
<i>Anser indicus</i>	hus vrchovská	Aves							
<i>Anthus campestris</i>	ľabtuška poľná	Aves	§				EN	VU	
<i>Anthus cervinus</i>	ľabtuška červenohrdlá	Aves							
<i>Anthus pratensis</i>	ľabtuška lúčna	Aves						LC	x
<i>Anthus spinoletta</i>	ľabtuška vrchovská	Aves						LC	x
<i>Anthus trivialis</i>	ľabtuška hôrna	Aves						LC	x
<i>Apus apus</i>	dážďovník obyčajný	Aves						NT	x
<i>Aquila clanga</i>	orol hrubozobý	Aves							
<i>Aquila heliaca</i>	orol kráľovský	Aves	§				EN	EN	
<i>Aquila chrysaetos</i>	orol skalný	Aves	§				VU	NT	x
<i>Aquila nipalensis</i>	orol stepný	Aves							
<i>Aquila pomarina</i>	orol krikľavý	Aves	§				NT	NT	x
<i>Ardea alba</i>	beluša veľká	Aves					EN	VU	x
<i>Ardea cinerea</i>	volavka popolavá	Aves	§	§			NT	LC	x
<i>Ardea purpurea</i>	volavka purpurová	Aves	§	§			EN	VU	x
<i>Ardeola ralloides</i>	čaplička vlasatá	Aves					EN	NA	x
<i>Arenaria interpres</i>	kamenár strakatý	Aves							x

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list3	výskyt
Asio flammeus	myšiarka močiarna	Aves	§				VU	EN	x
<i>Asio otus</i>	myšiarka ušatá	Aves						LC	x
<i>Athene noctua</i>	kuvik obyčajný	Aves					NT	VU	
<i>Aythya collaris</i>	chochlačka obojková	Aves							
<i>Aythya ferina</i>	chochlačka sivá	Aves	§	§			NE	LC	x
<i>Aythya fuligula</i>	chochlačka vrkočatá	Aves	§	§			NE	LC	x
<i>Aythya marila</i>	chochlačka morská	Aves	§	§			NE		x
Aythya nyroca	chochlačka bielooká	Aves	§	§				EN	x
<i>Bombycilla garrulus</i>	chochláč severský	Aves							x
Botaurus stellaris	bučiak veľký	Aves	§	§			VU	VU	
<i>Branta bernicla</i>	bernikla tmavá	Aves							
<i>Branta canadensis</i>	bernikla veľká	Aves							
<i>Branta leucopsis</i>	bernikla bielolica	Aves							
<i>Branta ruficollis</i>	bernikla červenokrká	Aves							
Bubo bubo	výr skalný	Aves	§				NE	LC	x
<i>Bubo scandiacus</i>	belaňa tundrová	Aves							
<i>Bubulcus ibis</i>	hltavka chochlatá	Aves							
<i>Bucephala albeola</i>	hlaholka malá	Aves							
<i>Bucephala clangula</i>	hlaholka severská	Aves	§	§					x
Burhinus oedicephalus	ležiak úhorový	Aves	§				EN	RE	
<i>Buteo buteo</i>	myšiak hôrny	Aves					LC	LC	x
<i>Buteo lagopus</i>	myšiak severský	Aves							x
<i>Buteo rufinus</i>	myšiak hrdzavý	Aves							
Calandrella brachydactyla	škovránka krátkoprstá	Aves	§				DD	NA	
<i>Calcarius lapponicus</i>	ostrohárka severská	Aves							
<i>Calidris alba</i>	pobrežník belavý	Aves							x
<i>Calidris alpina</i>	pobrežník čiernozobý	Aves	§	§					x
<i>Calidris canutus</i>	pobrežník hrdzavý	Aves							
<i>Calidris ferruginea</i>	pobrežník krivozobý	Aves	§	§					x

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list3	výskyt
<i>Calidris maritima</i>	pobrežník morský	Aves							
<i>Calidris melanotos</i>	pobrežník škvrnitý	Aves							
<i>Calidris minuta</i>	pobrežník malý	Aves	§	§					x
<i>Calidris temminckii</i>	pobrežník sivý	Aves	§	§					
Caprimulgus europaeus	lelek lesný	Aves	§				NE	NT	x
<i>Carduelis cannabina</i>	stehlík konôpka	Aves						LC	x
<i>Carduelis carduelis</i>	stehlík obyčajný	Aves						LC	x
<i>Carduelis flammea</i>	stehlík čečetka	Aves					NE	NT	x
<i>Carduelis flavirostris</i>	stehlík horský	Aves							x
<i>Carduelis hornemanni</i>	stehlík polárny	Aves							
<i>Carduelis chloris</i>	zelienka obyčajná	Aves						LC	x
<i>Carduelis spinus</i>	stehlík čižik	Aves						LC	x
<i>Carpodacus erythrinus</i>	červenák karminový	Aves					NE	LC	x
<i>Cecropis daurica</i>	lastovička červenochrbtá	Aves							
<i>Certhia brachydactyla</i>	kôrovník krátkoprstý	Aves						LC	
<i>Certhia familiaris</i>	kôrovník dlhoprstý	Aves						LC	x
Ciconia ciconia	bocian biely	Aves	§	§			LC		x
Ciconia nigra	bocian čierny	Aves	§	§			NT	LC	x
<i>Cinclus cinclus</i>	vodnár potočný	Aves					LC	LC	x
Circaetus gallicus	hadiar krátkoprstý	Aves	§				EN	CR	
Circus aeruginosus	kaňa močiarna	Aves	§				LC	LC	x
Circus cyaneus	kaňa sivá	Aves	§						x
<i>Circus macrourus</i>	kaňa stepná	Aves							
Circus pygargus	kaňa popolavá	Aves	§				VU	EN	
<i>Clamator glandarius</i>	kukavica chochlatá	Aves							
<i>Clangula hyemalis</i>	ľadovka dlhochvostá	Aves							x
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	glezg obyčajný	Aves						LC	x
<i>Coloeus monedula</i>	kavka tmavá	Aves					NT	LC	x
<i>Columba oenas</i>	holub plúžik	Aves					LC	LC	x

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list3	výskyt
<i>Columba palumbus</i>	holub hrivnák	Aves						LC	x
Coracias garrulus	krakľa belasá	Aves	§				EN	CR	
<i>Corvus corax</i>	krkavec čierny	Aves							x
<i>Corvus cornix</i>	vrana popolavá	Aves						LC	x
<i>Corvus corone</i>	vrana čierna	Aves						LC	
<i>Corvus frugilegus</i>	havran čierny	Aves						LC	x
<i>Coturnix coturnix</i>	prepelica poľná	Aves	§				NT	LC	x
Crex crex	chrapkáč poľný	Aves	§	§			CD	LC	x
<i>Cuculus canorus</i>	kukučka obyčajná	Aves						LC	x
<i>Cyanistes caeruleus</i>	sýkorka belasá	Aves						LC	x
<i>Cyanistes cyaneus</i>	sýkorka lazúrová	Aves							
<i>Cygnus atratus</i>	labuť čierna	Aves							x
<i>Cygnus columbianus</i>	labuť malá	Aves							
Cygnus cygnus	labuť spevavá	Aves	§	§					x
<i>Cygnus olor</i>	labuť veľká	Aves	§	§				LC	x
<i>Delichon urbicum</i>	belorítka obyčajná	Aves							x
Dendrocopos leucotos	d'ateľ bielochrbtý	Aves	§				NT	NT	x
<i>Dendrocopos major</i>	d'ateľ veľký	Aves						LC	x
Dendrocopos medius	d'ateľ prostredný	Aves	§					LC	x
<i>Dendrocopos minor</i>	d'ateľ malý	Aves						LC	x
Dendrocopos syriacus	d'ateľ hnedkavý	Aves	§					LC	
Dryocopus martius	tesár čierny	Aves	§					LC	x
<i>Egretta alba</i>	volavka biela	Aves	§	§					x
Egretta garzetta	beluša malá	Aves	§	§				VU	x
<i>Emberiza calandra</i>	strnádka lúčna	Aves					NE	LC	
<i>Emberiza cia</i>	strnádka cia	Aves					NT	NT	x
<i>Emberiza citrinella</i>	strnádka obyčajná	Aves						LC	x
<i>Emberiza hortulana</i>	strnádka záhradná	Aves					EN	CR	
<i>Emberiza melanocephala</i>	strnádka čiernohlavá	Aves							

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list3	výskyt
<i>Emberiza schoeniclus</i>	strnádka trstinová	Aves						LC	x
<i>Eremophila alpestris</i>	uškárik vrchovský	Aves							
<i>Erithacus rubecula</i>	červienka obyčajná	Aves						LC	x
<i>Falco biarmicus</i>	sokol laner	Aves							
Falco columbarius	sokol kobec	Aves	§						x
Falco cherrug	sokol rároh	Aves	§				CR	EN	
<i>Falco naumanni</i>	sokol bielopazúravý	Aves					EX	RE	
Falco peregrinus	sokol sťahovavý	Aves	§				EN	LC	x
<i>Falco subbuteo</i>	sokol lastovičiar	Aves					NT		x
<i>Falco tinnunculus</i>	sokol myšiar (pustovka)	Aves					LC	LC	x
Falco vespertinus	sokol kobcovitý	Aves	§				EN	CR	
Ficedula albicollis	muchárik bielokrký	Aves	§					LC	x
<i>Ficedula hypoleuca</i>	muchárik čiernohlavý	Aves						LC	
Ficedula parva	muchárik malý	Aves	§				NE	LC	x
<i>Fringilla coelebs</i>	pinka obyčajná	Aves						LC	x
<i>Fringilla montifringilla</i>	pinka severská (ikavec)	Aves							x
<i>Fulica atra</i>	lyska čierna	Aves	§	§				LC	x
<i>Galerida cristata</i>	pipiška chochlatá	Aves	§				NT	NT	
<i>Gallinago gallinago</i>	močiarnica mekotavá	Aves	§	§			VU	EN	x
Gallinago media	močiarnica tichá	Aves	§						x
<i>Gallinula chloropus</i>	sliepočka vodná	Aves	§	§				LC	x
<i>Garrulus glandarius</i>	sojka obyčajná	Aves						LC	x
<i>Gavia adamsii</i>	potáplica bielozobá	Aves							
Gavia arctica	potáplica stredná	Aves	§	§					x
<i>Gavia immer</i>	potáplica veľká	Aves							
Gavia stellata	potáplica malá	Aves	§	§					x
Gelochelidon nilotica	rybárka krátkozobá	Aves	§						
<i>Glareola nordmanni</i>	prieložník čiernokrídly	Aves							
<i>Glareola pratincta</i>	prieložník stepný	Aves							

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list3	výskyt
<i>Glaucidium passerinum</i>	kuvičok vrbčí	Aves	§				NE	LC	x
<i>Grus grus</i>	žeriav popolavý	Aves	§	§				NA	x
<i>Grus virgo</i>	žeriav stepný	Aves							
<i>Gyps fulvus</i>	sup bieložlavý	Aves							
<i>Haematopus ostralegus</i>	lastúrniciar strakatý	Aves							x
<i>Haliaeetus albicilla</i>	orliak morský	Aves	§				CR	VU	x
<i>Hieraaetus pennatus</i>	orol malý	Aves					CR	CR	
<i>Himantopus himantopus</i>	šiřila bocianovitá	Aves					EN	EN	x
<i>Hippolais icterina</i>	sedmohlások obyčajný	Aves						LC	x
<i>Hirundo rustica</i>	lastovička obyčajná	Aves							x
<i>Histrionicus histrionicus</i>	kamenárka strakatá	Aves							
<i>Hydrocoloeus minutus</i>	čajka malá	Aves	§	§					x
<i>Hydroprogne caspia</i>	čegrava veľkozobá	Aves							
<i>Charadrius alexandrinus</i>	kulík morský	Aves					DD	NA	
<i>Charadrius dubius</i>	kulík riečny	Aves	§	§			LC	LC	x
<i>Charadrius hiaticula</i>	kulík piesočný	Aves	§	§					
<i>Charadrius morinellus</i>	kulík vrchovský	Aves							
<i>Chen caerulescens</i>	hus snežná	Aves							
<i>Chlamydotis macqueenii</i>	drop hrivnatý	Aves							
<i>Chlidonias hybrida</i>	čorík bahenný	Aves	§	§			EN		x
<i>Chlidonias leucopterus</i>	čorík bieložrúdky	Aves	§	§			NE	NA	x
<i>Chlidonias niger</i>	čorík čierny	Aves	§	§			VU	EN	x
<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	čajka smeživá	Aves		§				LC	x
<i>Iduna pallida</i>	sedmohlások bledý	Aves							
<i>Ichthyophaga melanocephala</i>	čajka čiernohlavá	Aves	§				CD	NT	x
<i>Ixobrychus minutus</i>	bučiacik močiarny	Aves	§	§			VU	LC	x
<i>Jynx torquilla</i>	krutohlav hnedý	Aves	§					LC	
<i>Lanius collurio</i>	strakoš obyčajný	Aves	§					LC	x
<i>Lanius excubitor</i>	strakoš veľký	Aves	§				NT	LC	x

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list3	výskyt
Lanius minor	strakoš kolesár	Aves	§				VU	EN	
<i>Lanius senator</i>	strakoš červenohlavý	Aves					CR	RE	
<i>Larus argentatus</i>	čajka striebriatá	Aves						NA	x
<i>Larus cachinnans</i>	čajka bielohlavá	Aves	§	§			NE	LC	x
<i>Larus canus</i>	čajka sivá	Aves	§	§			NE	NA	x
<i>Larus delawarensis</i>	čajka obrúčkózobá	Aves							
<i>Larus fuscus</i>	čajka tmavá	Aves							x
<i>Larus hyperboreus</i>	čajka bledá	Aves							
<i>Larus marinus</i>	čajka morská	Aves							
<i>Larus michahellis</i>	čajka žltónohá	Aves						LC	x
<i>Limicola falcinellus</i>	brehárik ploskozobý	Aves	§	§					
<i>Limosa lapponica</i>	brehár hrdzavý	Aves							
<i>Limosa limosa</i>	brehár čiernochvostý	Aves	§	§			EN	CR	x
<i>Locustella fluviatilis</i>	svrčiak riečny	Aves						NT	x
<i>Locustella luscinioides</i>	svrčiak slávikovitý	Aves					LC	LC	
<i>Locustella naevia</i>	svrčiak zelenkavý	Aves						LC	x
<i>Lophodytes cucullatus</i>	potápač prilbatý	Aves							
<i>Lophophanes cristatus</i>	sýkorka chochlatá	Aves						LC	x
<i>Loxia curvirostra</i>	krivonos smrekový	Aves						LC	x
<i>Loxia leucoptera</i>	krivonos bielokrídly	Aves							
Lullula arborea	škovránik stromový	Aves	§					LC	
<i>Luscinia luscinia</i>	slávik veľký	Aves					LC	NT	
<i>Luscinia megarhynchos</i>	slávik obyčajný	Aves						LC	x
Luscinia svecica	slávik modrák	Aves	§				VU	EN	x
<i>Lymnocyptes minimus</i>	močiarnička tichá	Aves	§	§					x
Lyrurus tetrix	tetrov hoľniak	Aves	§				VU	EN	x
<i>Melanitta fusca</i>	turpan tmavý	Aves	§	§					x
<i>Melanitta nigra</i>	turpan čierny	Aves	§	§					
<i>Meleagris gallopavo</i>	morka divá	Aves							

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list3	výskyt
Mergellus albellus	potápač malý	Aves	§	§					x
<i>Mergus merganser</i>	potápač veľký	Aves	§	§				NA	x
<i>Mergus serrator</i>	potápač prostredný	Aves	§	§					x
<i>Merops apiaster</i>	včelárik zlatý	Aves	§				NT	LC	
Microcarbo pygmeus	kormorán malý	Aves	§				NE	NA	
Milvus migrans	haja tmavá	Aves	§				VU	EN	x
Milvus milvus	haja červená	Aves	§				EN	EN	
<i>Monticola saxatilis</i>	skaliar pestrý	Aves	§				CR	CR	
<i>Monticola solitarius</i>	skaliar modrý	Aves							
<i>Montifringilla nivalis</i>	snehárka vrchovská	Aves							x
<i>Motacilla alba</i>	trasochvost biely	Aves						LC	x
<i>Motacilla cinerea</i>	trasochvost horský	Aves						LC	x
<i>Motacilla citreola</i>	trasochvost žltohlavý	Aves					NE	NA	x
<i>Motacilla flava</i>	trasochvost žltý	Aves					LC	LC	x
<i>Muscicapa striata</i>	muchár sivý	Aves	§					LC	x
<i>Neophron percnopterus</i>	zdochlinár biely	Aves							
<i>Netta rufina</i>	hrdzavka potápavá	Aves	§	§			NE	LC	x
<i>Nucifraga caryocatactes</i>	orešnica perlavá	Aves						NT	x
<i>Numenius arquata</i>	hvizdák veľký	Aves	§	§			CR	CR	x
<i>Numenius phaeopus</i>	hvizdák malý	Aves							x
<i>Numenius tenuirostris</i>	hvizdák tenkozobý	Aves							x
Nycticorax nycticorax	chavkoš nočný	Aves	§	§			VU	LC	x
<i>Oenanthe deserti</i>	skaliarik púšťový	Aves							
<i>Oenanthe hispanica</i>	skaliarik okrový	Aves							
<i>Oenanthe oenanthe</i>	skaliarik sivý	Aves						NT	x
<i>Oriolus oriolus</i>	vlha obyčajná	Aves						LC	x
Otis tarda	drop veľký	Aves	§				CR	EN	
<i>Otus scops</i>	výrik lesný	Aves	§				EN	VU	
<i>Oxyura leucocephala</i>	potápnica bielohlavá	Aves							

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list3	výskyt
Pandion haliaetus	kršák rybár	Aves	§						x
<i>Panurus biarmicus</i>	fúzatka trstinová	Aves					NT	NT	x
<i>Parus major</i>	sýkorka veľká	Aves						LC	x
<i>Passer domesticus</i>	vrabec domový	Aves						LC	x
<i>Passer montanus</i>	vrabec poľný	Aves						LC	x
<i>Pastor roseus</i>	pastier ružový	Aves						NA	
<i>Pelecanus crispus</i>	pelikán kučeravý	Aves							
<i>Pelecanus onocrotalus</i>	pelikán ružový	Aves							
<i>Perdix perdix</i>	jarabica poľná	Aves					NT	EN	?
<i>Periparus ater</i>	sýkorka uhliarka	Aves						LC	x
<i>Perisoreus infaustus</i>	škriekavec zlovestný	Aves							
Pernis apivorus	včelár lesný	Aves	§				LC	LC	x
<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	kormorán chochlatý	Aves							
<i>Phalacrocorax carbo</i>	kormorán veľký	Aves	§	§			NE	VU	x
<i>Phalaropus fulicarius</i>	lyskonoh ploskozobý	Aves							
Phalaropus lobatus	lyskonoh úzkozobý	Aves	§	§					
<i>Phasianus colchicus</i>	bažant obyčajný	Aves						LC	
Philomachus pugnax	bojovník bahenný	Aves	§	§					x
<i>Phoenicopiterus roseus</i>	plameniák ružový	Aves							x
<i>Phoenicurus ochruros</i>	žltouchvost domový	Aves						LC	x
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	žltouchvost hôrny	Aves	§				NT	VU	x
<i>Phylloscopus bonelli</i>	kolibiarik horský	Aves							
<i>Phylloscopus collybita</i>	kolibiarik čipčavý	Aves						LC	x
<i>Phylloscopus inornatus</i>	kolibiarik žltkastotemenný	Aves							
<i>Phylloscopus proregulus</i>	kolibiarik králikovitý	Aves							
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	kolibiarik sykavý	Aves						LC	x
<i>Phylloscopus trochiloides</i>	kolibiarik zelený	Aves					DD	EN	
<i>Phylloscopus trochilus</i>	kolibiarik spevavý	Aves						LC	x
<i>Pica pica</i>	straka obyčajná	Aves						LC	x

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list3	výskyt
Picoides tridactylus	d'ubník trojprstý	Aves	§					LC	x
Picus canus	žlna sivá	Aves	§					LC	x
<i>Picus viridis</i>	žlna zelená	Aves						LC	x
<i>Pinicola enucleator</i>	smrečiar krivonosí	Aves							
Platalea leucorodia	lyžičiar biely	Aves	§	§			EN	EN	x
<i>Plectrophenax nivalis</i>	snehuľka severská	Aves							x
<i>Plegadis falcinellus</i>	ibisovec hnedý	Aves							
Pluvialis apricaria	kulík zlatý	Aves	§	§					x
<i>Pluvialis squatarola</i>	kulík bledý	Aves	§						
<i>Podiceps auritus</i>	potápka ušatá	Aves							x
<i>Podiceps cristatus</i>	potápka chochlatá	Aves	§	§				LC	x
<i>Podiceps grisegena</i>	potápka červenokrká	Aves	§	§			VU	EN	x
<i>Podiceps nigricollis</i>	potápka čiernokrká	Aves	§	§			NT	EN	x
<i>Poecile montanus</i>	sýkorka čiernohlavá	Aves						LC	x
<i>Poecile palustris</i>	sýkorka hôrna	Aves						LC	x
Porzana parva	chriašť malý	Aves	§	§			LC	VU	x
Porzana porzana	chriašť bodkovaný	Aves	§	§			LC	NT	
<i>Porzana pusilla</i>	chriašť najmenší	Aves							
<i>Prunella atrogularis</i>	vrchárka čiernohrdlá	Aves							
<i>Prunella collaris</i>	vrchárka červenková	Aves					NT	VU	x
<i>Prunella modularis</i>	vrchárka modrá	Aves						LC	x
<i>Prunella montanella</i>	vrchárka okrová	Aves							
<i>Pyrrhocorax graculus</i>	čavka žltózobá	Aves							
<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>	čavka červenozobá	Aves							
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	hýľ obyčajný	Aves						NT	x
<i>Rallus aquaticus</i>	chriašť vodný	Aves	§	§			NE	LC	x
Recurvirostra avosetta	šabliarka modronohá	Aves	§	§			EN	EN	x
<i>Regulus ignicapilla</i>	králik ohnivohlavý	Aves						LC	x
<i>Regulus regulus</i>	králik zlatohlavý	Aves						LC	x

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list3	výskyt
<i>Remiz pendulinus</i>	kúdeľníčka lužná	Aves						LC	x
<i>Riparia riparia</i>	brehuľa hnedá	Aves	§					NT	
<i>Rissa tridactyla</i>	čajka trojprstá	Aves							x
<i>Saxicola rubetra</i>	pŕhlaviar červenkastý	Aves					LC	NT	x
<i>Saxicola rubicola (torquata)</i>	pŕhlaviar čiernohlavý	Aves	§					LC	x
<i>Scolopax rusticola</i>	sluka hôrna	Aves	§	§			NT	LC	x
<i>Serinus serinus</i>	kanárik poľný	Aves						LC	x
<i>Sitta europaea</i>	brhlík obyčajný	Aves						LC	x
<i>Somateria mollissima</i>	kajka morská	Aves							
<i>Stercorarius longicaudus</i>	pomorník malý	Aves							
<i>Stercorarius parasiticus</i>	pomorník príživný	Aves							
<i>Stercorarius pomarinus</i>	pomorník stredný	Aves							
<i>Sterna caspia</i>	rybár veľkozobý	Aves	§	§					x
<i>Sterna hirundo</i>	rybár riečny	Aves	§	§			CD	LC	x
<i>Sterna paradisaea</i>	rybár dlhochvostý	Aves							
<i>Sternula albifrons</i>	rybár malý	Aves		§			NE	NA	x
<i>Streptopelia decaocto</i>	hrdlička záhradná	Aves						LC	x
<i>Streptopelia turtur</i>	hrdlička poľná	Aves	§					LC	x
<i>Strix aluco</i>	sova obyčajná	Aves						LC	x
<i>Strix uralensis</i>	sova dlhochvostá	Aves	§				LC	LC	x
<i>Sturnus vulgaris</i>	škorec obyčajný	Aves						LC	x
<i>Surnia ulula</i>	krahuľa hôrna	Aves							
<i>Sylvia atricapilla</i>	penica čiernohlavá	Aves						LC	x
<i>Sylvia borin</i>	penica slávikovitá	Aves						LC	x
<i>Sylvia communis</i>	penica obyčajná	Aves						LC	x
<i>Sylvia curruca</i>	penica popolavá	Aves						LC	x
<i>Sylvia nisoria</i>	penica jarabá	Aves	§					LC	
<i>Syrnaticus reevesii</i>	bažant kráľovský	Aves							
<i>Syrrhaptes paradoxus</i>	labkáň stepný	Aves							

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list3	výskyt
<i>Tadorna ferruginea</i>	kazarka hrdzavá	Aves							
<i>Tadorna tadorna</i>	kazarka pestrá	Aves						NA	
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	potápka malá	Aves	§	§				LC	x
<i>Tachymarpis melba</i>	dážďovník skalný	Aves							
<i>Tetrao urogallus</i>	hlucháň hôrny	Aves	§				VU	EN	x
<i>Tetrastes bonasia</i>	jariabok hôrny	Aves	§				NT	LC	x
<i>Tetrax tetrax</i>	drop malý	Aves					EX	RE	
<i>Thalasseus sandvicensis</i>	rybár sivý	Aves							
<i>Threskiornis aethiopicus</i>	ibis posvätný	Aves							
<i>Tichodroma muraria</i>	murárik červenokrídly	Aves	§				NT	CR	
<i>Tringa erythropus</i>	kalužiak tmavý	Aves	§	§					x
<i>Tringa glareola</i>	kalužiak močiarny	Aves	§	§					x
<i>Tringa nebularia</i>	kalužiak sivý	Aves	§	§					
<i>Tringa ochropus</i>	kalužiak perlavý	Aves	§	§					x
<i>Tringa stagnatilis</i>	kalužiak štíhly	Aves	§	§					
<i>Tringa totanus</i>	kalužiak červenonohý	Aves	§	§			VU	EN	x
<i>Troglodytes troglodytes</i>	oriešok obyčajný	Aves						LC	x
<i>Turdus iliacus</i>	drozd červenkavý	Aves						NA	x
<i>Turdus merula</i>	drozd čierny	Aves						LC	x
<i>Turdus philomelos</i>	drozd plavý	Aves						LC	x
<i>Turdus pilaris</i>	drozd čvika	Aves						LC	x
<i>Turdus torquatus</i>	drozd kolohrivec	Aves					LC	NT	x
<i>Turdus viscivorus</i>	drozd trskota	Aves						LC	x
<i>Tyto alba</i>	plamienka driemavá	Aves					VU	VU	
<i>Upupa epops</i>	dudok chochlatý	Aves	§				VU	NT	
<i>Vanellus gregarius</i>	cívik stepný	Aves							
<i>Vanellus vanellus</i>	cívik chochlatý	Aves	§	§			LC	VU	x
<i>Xema sabini</i>	čajka vidlochvostá	Aves							
<i>Xenus cinereus</i>	brodník sivý	Aves							

Tabuľka č. 4. 8: Zoznam druhov cicavcov (*Mammalia*) v okrese Námestovo

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list2	výskyt
<i>Alces alces</i>	los mokradňový	<i>Artiodactyla</i>	§			§	EN	CR	x
<i>Bison bonasus</i>	zubor hrivnatý	<i>Artiodactyla</i>	§*		§		NE	EN	
<i>Capreolus capreolus</i>	srnec lesný	<i>Artiodactyla</i>					LC	NE	x
<i>Cervus elaphus</i>	jeleň lesný	<i>Artiodactyla</i>					LC	NE	x
<i>Cervus nippon</i>	jeleň sika	<i>Artiodactyla</i>						NE	
<i>Dama dama</i>	daniel škvritý	<i>Artiodactyla</i>						NE	
<i>Ovis musimon</i>	muflón hôrny	<i>Artiodactyla</i>						NE	
<i>Rupicapra rupicapra rupicapra</i>	kamzík vrchovský vrchovský	<i>Artiodactyla</i>					NE	NE	
<i>Rupicapra rupicapra tatrica</i>	kamzík vrchovský tatranský	<i>Artiodactyla</i>	§*		§		CR	EN	
<i>Sus scrofa</i>	diviak lesný	<i>Artiodactyla</i>						NE	x
<i>Canis aureus</i>	šakal obyčajný	<i>Carnivora</i>						NE	
<i>Canis lupus</i>	vlk dravý	<i>Carnivora</i>	§*		§		NT	NT	x
<i>Ursus arctos</i>	medveď hnedý	<i>Carnivora</i>	§*		§		CD	VU	x
<i>Felis silvestris</i>	mačka divá	<i>Carnivora</i>	§		§		VU	DD	x
<i>Lutra lutra</i>	vydra riečna	<i>Carnivora</i>	§		§		VU	VU	x
<i>Lynx lynx</i>	rys ostrovid	<i>Carnivora</i>	§		§		EN	EN	x
<i>Martes foina</i>	kuna skalná	<i>Carnivora</i>					DD	LC	x
<i>Martes martes</i>	kuna lesná	<i>Carnivora</i>					DD	LC	x
<i>Meles meles</i>	jazvec lesný	<i>Carnivora</i>					VU	LC	x
<i>Mustela erminea</i>	hranostaj čiernochvostý	<i>Carnivora</i>				§	DD	LC	x
<i>Mustela eversmanni</i>	tchor stepný	<i>Carnivora</i>	§		§		DD	DD	
<i>Mustela nivalis</i>	lasica obyčajná	<i>Carnivora</i>				§	LC	LC	x
<i>Mustela putorius</i>	tchor tmavý	<i>Carnivora</i>					DD	DD	x
<i>Mustela lutreola</i>	norok európsky	<i>Carnivora</i>	§*		§		EX	RE	
<i>Mustela vison</i>	norok americký	<i>Carnivora</i>					NE	DD	x
<i>Nyctereutes procyonoides</i>	psík medvedíkovitý	<i>Carnivora</i>						NA	x
<i>Procyon lotor</i>	medvedík čistotný	<i>Carnivora</i>					NE	NE	
<i>Vulpes vulpes</i>	líška obyčajná	<i>Carnivora</i>							x

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list2	výskyt
<i>Erinaceus europaeus</i>	jež tmavý	<i>Eulipotyphla</i>						LC	
<i>Erinaceus roumanicus (concolor)</i>	jež bledý	<i>Eulipotyphla</i>				§	DD	DD	x
<i>Barbastella barbastellus</i>	uchaňa čierna	<i>Chiroptera</i>	§		§		CD	NT	x
<i>Eptesicus nilssonii</i>	večernica severská	<i>Chiroptera</i>	§		§		LC	NT	x
<i>Eptesicus serotinus</i>	večernica pozdňá	<i>Chiroptera</i>	§		§		DD	LC	
<i>Myotis bechsteinii</i>	netopier Bechsteinov	<i>Chiroptera</i>	§		§		LC	NT	
<i>Myotis blythii</i>	netopier ostrouchý	<i>Chiroptera</i>	§		§		CD	NT	
<i>Myotis brandtii</i>	netopier Brandtov	<i>Chiroptera</i>	§		§		VU	NT	x
<i>Myotis dasycneme</i>	netopier pobrežný	<i>Chiroptera</i>	§		§		VU	NT	
<i>Myotis daubentonii</i>	netopier vodný	<i>Chiroptera</i>	§		§		LC	LC	x
<i>Myotis myotis</i>	netopier veľký	<i>Chiroptera</i>	§		§		CD	LC	x
<i>Myotis emarginatus</i>	netopier brvitý	<i>Chiroptera</i>	§		§		VU	NT	
<i>Myotis mystacinus</i>	netopier fúzatý	<i>Chiroptera</i>	§		§		VU	LC	x
<i>Myotis nattereri</i>	netopier riasnatý	<i>Chiroptera</i>	§		§		NT	NT	
<i>Myotis acathoe</i>	netopier nymfin	<i>Chiroptera</i>			§			DD	
<i>Nyctalus lasiopterus</i>	raniak obrovský	<i>Chiroptera</i>	§		§		DD	DD	
<i>Nyctalus leisleri</i>	raniak stromový	<i>Chiroptera</i>	§		§		DD	NT	x
<i>Nyctalus noctula</i>	raniak hrdzavý	<i>Chiroptera</i>	§		§		LC	LC	x
<i>Pipistrellus nathusii</i>	večernica parková	<i>Chiroptera</i>	§		§		DD	DD	x
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	večernica hvízdavá	<i>Chiroptera</i>	§		§		LC	LC	x
<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	večernica leachova	<i>Chiroptera</i>			§		DD	LC	x
<i>Pipistrellus kuhlii</i>	večernica južná	<i>Chiroptera</i>			§			DD	
<i>Hypsugo savii</i>	večernica saviho	<i>Chiroptera</i>			§			DD	
<i>Plecotus auritus</i>	ucháč svetlý	<i>Chiroptera</i>	§		§		NT	LC	x
<i>Plecotus austriacus</i>	ucháč sivý	<i>Chiroptera</i>	§		§		NT	LC	
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	podkovár veľký	<i>Chiroptera</i>	§		§		EN	VU	
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	podkovár malý	<i>Chiroptera</i>	§		§		CD	LC	x
<i>Rhinolophus euryale</i>	podkovár južný	<i>Chiroptera</i>	§		§		VU	EN	
<i>Miniotritus schreibersii</i>	lietavec stahovavý	<i>Chiroptera</i>	§		§		CR	EN	

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list2	výskyt
<i>Vespertilio murinus</i>	večernica pestrá	Chiroptera	§		§		DD	DD	
<i>Lepus europaeus</i>	zajac poľný	Lagomorpha					LC	LC	x
<i>Oryctolagus cuniculus</i>	králik divý	Lagomorpha					LC	DD	
<i>Apodemus agrarius</i>	ryšavka tmavopása	Rodentia						NE	
<i>Apodemus flavicollis</i>	ryšavka žltohrdlá	Rodentia						LC	x
<i>Apodemus sylvaticus</i>	ryšavka krovinná	Rodentia						LC	x
<i>Apodemus uralensis (microps)</i>	ryšavka malooká	Rodentia						LC	
<i>Arvicola amphibius</i>	hryzec vodný	Rodentia						LC	x
<i>Arvicola scherman</i>	hryzec horský	Rodentia						DD	x
Castor fiber	bobor vodný	Rodentia	§		§			LC	x
<i>Cricetus cricetus</i>	chrček poľný	Rodentia			§		DD	VU	
<i>Dryomys nitedula</i>	plch lesný	Rodentia	§		§		NT	LC	x
<i>Eliomys quercinus</i>	plch záhradný	Rodentia	§			§	EX	DD	
<i>Glis glis</i>	plch sivý	Rodentia				§		LC	x
<i>Chionomys nivalis</i>	hraboš snežný	Rodentia	§			§	VU	LC	
<i>Marmota marmota marmota</i>	svišť vrchovský vrchovský	Rodentia					EN		
Marmota marmota latirostris	svišť vrchovský tatranský	Rodentia	§*		§			VU	
<i>Micromys minutus</i>	myška drobná	Rodentia					LC	LC	x
<i>Microtus agrestis</i>	hraboš močiarny	Rodentia						LC	x
<i>Microtus arvalis</i>	hraboš poľný	Rodentia	§*					LC	x
Microtus oeconomus	hraboš severský	Rodentia			§		EN		x
<i>Microtus subterraneus</i>	hraboš podzemný	Rodentia						LC	x
Microtus tatricus	hraboš tatranský	Rodentia	§		§		VU	LC	x
<i>Mus musculus</i>	myš domová	Rodentia						LC	x
<i>Mus domesticus</i>	myš západoeurópska	Rodentia							
<i>Mus spicilegus</i>	myš panónska	Rodentia						LC	
<i>Muscardinus avellanarius</i>	píšik lieskový	Rodentia			§		LC	LC	x
<i>Myocastor coypus</i>	nutria riečna	Rodentia						NA	?
<i>Myodes glareolus</i>	hrdziak lesný	Rodentia						LC	x

Latinský názov	Slovenský názov	Trieda	§4B	§4C	§6A	§6B	red list1	red list2	výskyt
<i>Ondatra zibethicus</i>	ondatra pižmová	Rodentia						NE	?
<i>Rattus norvegicus</i>	potkan hnedý	Rodentia						LC	x
<i>Rattus rattus</i>	potkan tmavý	Rodentia						DD	
<i>Sciurus vulgaris</i>	veverica obyčajná	Rodentia				§	LC	LC	x
<i>Sicista betulina</i>	myšovka horská	Rodentia	§		§		VU	LC	x
<i>Sicista subtilis</i>	myšovka stepná	Rodentia	§		§		DD	DD	
<i>Spermophilus citellus</i>	syseľ pasienkový	Rodentia	§		§		EN	VU	
<i>Crocidura leucodon</i>	bielozúbka bielobruchá	Eulipotyphla	§			§	LC	LC	x
<i>Crocidura suaveolens</i>	bielozúbka krpatá	Eulipotyphla	§			§	LC	LC	x
<i>Neomys anomalus</i>	dulovnica menšia	Eulipotyphla	§			§	NT	LC	x
<i>Neomys fodiens</i>	dulovnica väčšia	Eulipotyphla	§			§	NT	VU	x
<i>Sorex alpinus</i>	piskor horský	Eulipotyphla	§			§	VU	VU	x
<i>Sorex araneus</i>	piskor obyčajný	Eulipotyphla				§		LC	x
<i>Sorex minutus</i>	piskor malý	Eulipotyphla				§		LC	x
<i>Talpa europea</i>	krt obyčajný	Eulipotyphla						LC	x

Vysvetlivky:

§4B, §4C, §6A, §6B – druh sa nachádza v prílohe vyhlášky č. 24/2003 MŽP SR, ktorou sa vykonáva zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, druh zvýraznený „tučne“ – druh európskeho významu, Redlist1 – BALÁŽ et al. (2001), Redlist2 – KADLEČÍK (ed.), 2014, Redlist3 – DEMKO et al. (2013), Výskyt: vlastné údaje resp. publikované údaje od DANKO et al. (2002), KRIŠTOFIK & DANKO (2012), ďalej údaje konzultované s odborníkmi na danú triedu stavovcov alebo aj údaje z verejne dostupných databáz napr. ISTB, Biomonitoring, Aves Symfony a pod.

Pri vtákoch sú v zozname uvedené hniezdiace a pravidelnejšie zimujúce alebo migrujúce druhy.

4.1.1.4 Chránené stromy

Chránené stromy sú stromy s osobitnou legislatívnou ochranou, rozptýlené v krajine na najrozmanitejších miestach, tam kde im prírodné podmienky a starostlivosť ľudských generácií umožnili rásť a dožiť sa súčasnosti. Sú súčasťou poľnohospodárskej krajiny, lesných komplexov ale aj ľudských sídiel, historických záhrad a parkov. Sú to buď jednotlivé exempláre, menej alebo viacpočetné skupiny ale aj rozsiahle stromoradia, náhodne rastúce alebo zámerne vysadené človekom (www.sopsr.sk).

Ochranu drevín upravuje zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Podľa evidencie v rámci Katalógu chránených stromov sa v záujmovom území nachádza 8 chránených stromov.

Smrekovec na Slanej Vode. Jeden exemplár smrekovca opadavého (*Larix decidua* Mill.) nezisteného veku rastúci v k. ú. Oravská Polhora. Správa CHKO Horná Orava.

Brest na súkromnom pozemku. Jeden exemplár 250 ročného bresta horského (*Ulmus glabra* L.) rastúci v k. ú. Rabčice pri dome (chate) č. 422 na začiatku obce. Správa CHKO Horná Orava.

Lipa na cintoríne. Jeden exemplár 350 ročnej lipy veľkolistej (*Tilia platyphyllos* Scop.) rastúci v k. ú. Rabčice na cintoríne. Správa CHKO Horná Orava.

Lipa na súkromnom pozemku. Jeden exemplár 250 ročnej lipy malolistej (*Tilia cordata* Mill.) nachádzajúci sa v k. ú. Oravské Veselé v lokalite Grapa - juhovýchodne od obce, na okraji poľnej cesty v blízkosti starej. Správa CHKO Horná Orava.

Brest na cintoríne. Jeden exemplár 200 ročného bresta horského (*Ulmus glabra* Huds.) rastúci v k. ú. Oravské Veselé v strednej časti cintorína. Správa CHKO Horná Orava.

Lipa na cintoríne. Jeden exemplár 300 ročnej lipy veľkolistej (*Tilia platyphyllos* Scop.) rastúci v k. ú. Lomná v južnej časti starého cintorína. Správa CHKO Horná Orava.

Lipa mimo obce nad Bielou Oravou. Jeden exemplár 300 ročnej lipy malolistej (*Tilia cordata* Mill.) rastúci v k. ú. Lomná západne od obce, pri kaplnke na hrebienku nad riekou Biela Orava. Správa CHKO Horná Orava.

Brest na cintoríne. Jeden exemplár 200 ročného bresta horského (*Ulmus glabra* Huds.) nachádzajúci sa v k. ú. Krušetnica v západnej časti cintorína. Správa CHKO Horná Orava.

4.1.2 Priemet Generelu nadregionálneho ÚSES SR

Generel nadregionálneho ÚSES SR - GNÚSES, schváleného uznesením vlády SR č. 319 z 27. apríla 1992, vytvára základ pre stratégiu ochrany ekologickej stability, biodiverzity a ochrany genofondu Slovenskej republiky a pre tvorbu nižších úrovní ÚSES.

V roku 2000 bol aktualizovaný a premietnutý do Koncepcie územného rozvoja Slovenska (2001), ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 1033/2001. V ZaD č. 1 KURS 2001 z roku 2011 sa problematika GNÚSES neriešila.

V rámci aktualizovaného GNÚSES je navrhnutých celkovo 138 biocentier o výmere 584 258 ha, čo činí 11,91 % z rozlohy SR.

Podľa aktualizovaného GNÚSES-u do okresu Námestovo zasahujú tieto prvky:

✓ biocentrá

- **NRBc Babia hora** (cca 3 014 ha, geomorfol. jednotka Oravské Beskydy a Podbeskydská brázda).
- **NRBc Pilsko** (cca 2 430 ha, geomorfol. jednotka Oravské Beskydy)
- **NRBc Minčol** (cca 5 578 ha, geomorfol. jednotka Oravská Magura)
- **NRBc Oravská priehrada** (cca 2 340 ha, geomorfol. jednotka Oravská kotlina)

✓ biokoridory

- nadregionálny hydrický biokoridor prepájajúci NRBC Oravská priehrada s NRBC Šíp a NRBC Krivánska Fatra
- nadregionálny terestrický biokoridor prepájajúci NRBC Babia Hora s NRBC Pilsko, NRBC Minčol a NRBC Javorinka
- nadregionálny terestrický biokoridor prepájajúci NRBC Pilsko s NRBC Vychylovka - Harvelka - Riečnica

Podrobnejší popis nadregionálnych biocentier a biokoridorov zasahujúcich do okresu Námestovo je uvedený v návrhovej časti tohto dokumentu, v kapitole 6.1 NÁVRH PRVKOV RÚSES.

4.1.3 Prírodné zdroje

4.1.3.1 Ochrana lesných zdrojov

Ochrana lesných zdrojov upravuje zákon NR SR č. 326/2005 Z. z. o lesoch, v ktorom lesy z hľadiska využívania ich funkcií kategorizuje na

- **ochranné lesy** (lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach, s prevažujúcou ochranou pôdy a pod.)
- **lesy osobitného určenia** (lesy v ochranných pásmach vodných zdrojov, lesy so zdravotno-rekreačnou funkciou, prímestské lesy so zdravotno-rekreačnou funkciou a pod.)
- **hospodárske lesy** (lesy s produkciou drevnej hmoty pri súčasnom zabezpečovaní aj ostatných funkcií lesov)

V okrese Námestovo výmera lesných pozemkov 32 812,59 ha, čo predstavuje 47,5 % z celkovej výmery okresu (69 046 ha).

Tabuľka č. 4. 9: Výmera podľa kategórie lesa v okrese Námestovo

Kategória lesa	Výmera v ha	% zastúpenie kategórie lesa
H - hospodárske lesy	28 220,94	86,01 %
O - ochranné lesy	2 795,15	8,52 %
U - lesy osobitného určenia	1 796,50	5,48 %
Spolu	32 812,59	100,00 %

Zdroj: <http://gis.nlc.sk.org/igis/>

V tejto časti sme sa zamerali na ochranné lesy a lesy osobitného určenia.

Tabuľka č. 4. 10: Zastúpenie ochranných lesov a lesov osobitného určenia v okrese Námestovo

Kategória lesa	Subkategória		Výmera v ha	% zastúpenie kategórie lesa
O	a	Lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach	777,82	27,83 %
	b	Vysokohorské lesy	1 122,68	40,17 %
	c	Lesy v pásme kosodreviny	249,63	8,93 %
	d	Ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy	645,02	23,07 %
	Spolu		2 795,15	100,00 %
U	f	Lesy v zriadených génových základniach lesných drevín	1 796,50	100,00 %
	Spolu		1 796,50	100,00 %

Zdroj: <http://vu.nlc.sk.org/igis/>

✓ ochranné lesy

Ide o lesy, v ktorých funkčné zameranie vyplýva z daných prírodných podmienok. V týchto lesoch sa musí hospodáriť tak, aby plnili účel, na ktorý boli vyhlásené, čím sa zlepšuje ich ochranná funkcia. Tieto lesy členíme na nasledovné subkategórie:

- lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach
- vysokohorské lesy
- lesy v pásme kosodreviny
- ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy

V záujmovom území sú to lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach (a), vysokohorské lesy (b), lesy v pásme kosodreviny (c) a ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy (d). Rozlohou 2 795,15 ha zaberajú 8,52 % z celkovej výmery lesných pozemkov v okrese.

✓ lesy osobitného určenia

Lesy plniace osobitné verejnoprospešné funkcie vyplývajúce zo špecifických celospoločenských potrieb, ktoré významne ovplyvňujú (obmedzujú) spôsob ich obhospodarovania. Kategória lesov osobitného určenia sa člení na nasledujúce subkategórie:

- lesy v ochranných pásmach vodárenských zdrojov
- kúpeľné lesy
- rekreačné lesy
- poľovnícke lesy
- chránené lesy
- lesy na zachovanie genetických zdrojov
- lesy určené na lesnícky výskum a lesnícku výučbu
- vojenské lesy

V okrese Námestovo sa nachádzajú lesy osobitného určenia na ploche 1 796,50 ha čo predstavuje 5,48 % lesných pozemkov. Jedinou zastúpenou kategóriou sú lesy na zachovanie genetických zdrojov (f).

4.1.3.2 Ochrana pôdy

Na ochranu poľnohospodárskej pôdy sa uplatňuje zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Tento zákon ustanovuje ochranu vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a zabezpečenie jej trvalo udržateľného obhospodarovania a poľnohospodárskeho využívania, ochranu environmentálnych funkcií poľnohospodárskej pôdy, ochranu výmery poľnohospodárskej pôdy pred neoprávnenými zábermi na nepoľnohospodárske použitie, postup pri zmene druhu pozemku ako aj sankcie za porušenie povinností ustanovených zákonom.

Poľnohospodársku pôdu možno použiť na stavebné účely a iné nepoľnohospodárske účely len v nevyhnutných prípadoch a v odôvodnenom rozsahu. V konaniach o zmene poľnohospodárskeho druhu pozemku je orgán ochrany poľnohospodárskej pôdy povinný zabezpečiť ochranu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ).

Bonitovaná pôdno-ekologická jednotka (BPEJ) je ustanovená zákonom ako klasifikačný a identifikačný údaj vyjadrujúci kvalitu a hodnotu produkčno-ekologického potenciálu poľnohospodárskej pôdy na danom stanovišti

Vyhláškou MPRV SR č. 59/2013, ktorá mení a dopĺňa vyhlášku č. 508/2004 Z. z. sa vykonáva § 27 zákona NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Nariadenie vlády SR č. 58/2013 Z. z. v prílohe č. 2 ustanovuje Zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdnoekologických jednotiek (BPEJ). Tento kód zaraďuje poľnohospodársku pôdu do 9 skupín, pričom najkvalitnejšie patria do 1. bonitnej skupiny a najmenej kvalitné do 9. bonitnej skupiny.

Okres Námestovo je mierne poľnohospodársky využívaný, pričom 50% plochy okresu leží na poľnohospodárskom pôdnom fonde (34 280 ha). Najkvalitnejšie kategórie ornej pôdy sa v okrese nenachádzajú. Menšie plochy relatívne kvalitné pôdy sa nachádzajú v najnižšie položenej časti Oravskej kotliny v blízkosti vodného diela Oravská priehrada. Väčšie plochy menej kvalitnej poľnohospodárskej pôdy sa nachádzajú hlavne v menej členitých častiach Podbeskydskej vrchoviny, Podbeskydskej brázdy a Hruštínskeho podolia.

Podľa údajov VÚPOP Bratislava (2010) sa v okrese Námestovo nachádzajú pôdy 6. – 9. skupiny BPEJ. V nasledujúcej tabuľke je uvedená výmera pôdy podľa skupín kvality

Tabuľka č. 4. 11: Poľnohospodárska pôda v okrese Námestovo podľa skupín BPEJ, výmera v ha a % zastúpenie jednotlivých skupín BPEJ

Výmera	Skupina BPEJ									bez udania kvality
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
ha	-	-	-	-	-	1 961	13 022	1 964	17 333	-
%	-	-	-	-	-	5,72	37,99	5,73	50,56	-

Zdroj: VÚPOP Bratislava, 2010

Podľa zákona č. 220/2004 Z. z. poľnohospodárska pôda je rozdelená do deviatich skupín bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek. Každá obec v okrese Námestovo má ustanovenú najkvalitnejšiu poľnohospodársku pôdu na svojom katastrálnom území. Zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom katastrálnom území podľa kódu BPEJ je ustanovený v Nariadení vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy. Mapa BPEJ je dostupná v informačnom systéme výskumného ústavu pôdoznanectva a ochrany pôdy (VÚPOP), na internetovej stránke <http://www.podnemapy.sk/bpej>.

4.1.3.3 Ochrana vodných zdrojov

Podľa záväzného plánovacieho dokumentu Vodného planú Slovenska (2009) je ustanovený Register chránených území, ktorý obsahuje zoznam chránených území, ktoré sú definované v § 5 zákona NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení zákona NR SR č. 384/2009 Z. z. vrátane území určených na ochranu biotopov alebo druhov rastlín a živočíchov, pre ktorých ochranu je dôležitým faktorom udržanie alebo zlepšenie stavu vôd. Súčasťou registra je odkaz na príslušnú legislatívu na národnej i medzinárodnej úrovni, ktorá bola podkladom pri ich vymedzovaní.

Register chránených území obsahuje päť chránených oblastí, pre účely spracovania dokumentácie RÚSES sú dôležité nasledujúce dve oblasti registra:

- chránené oblasti určené na odber pitnej vody (ochranné pásma vodárenských zdrojov, povodia vodárenských tokov, chránené vodohospodárske oblasti),
- chránené oblasti citlivé na živiny (citlivé oblasti a zraniteľné oblasti).

✓ ochranné pásma vodárenských zdrojov

V zmysle zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a vyhlášky č. 398/2002 Z. z. § 32 Zákona o vodách sú určené rozhodnutím organu štátnej vodnej správy na základe záväzného posudku orgánu na ochranu zdravia s cieľom zabezpečiť ochranu výdatnosti, kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vo vodárenskom zdroji.

Ochranné pásma vodárenských zdrojov sa členia na ochranné pásmo I. stupňa, ktoré slúži na jeho ochranu v bezprostrednej blízkosti miesta odberu vôd, alebo záchytného zariadenia, a na ochranné pásmo II. stupňa, ktoré slúži na ochranu vodárenského zdroja pred ohrozením zo vzdialenejších miest. Na zvýšenie ochrany vodárenského zdroja môže orgán štátnej vodnej správy určiť aj ochranné pásmo III. stupňa.

Tabuľka č. 4. 12: Ochranné pásma vodárenských zdrojov v okrese Námestovo

Katastrálne územie	Vodný zdroj	Výmera OP (ha)	Názov vodného zdroja	Číslo rozhodnutia	Poznámka
Sihelné	prameň	22,51	Prameň 1, Prameň 2	PLVH 1891/1985-Vod.	PHO II. st. spoločné pre 3078 17 a 3092 11
	prameň		Pilsko		prevádzkovateľ obec Sihelné
Lokca	prameň	74,88	Domašný potok, Pod	PLVH.801/404.1/A-	PHO I. st., II. st. vnút.

Katastrálne územie	Vodný zdroj	Výmera OP (ha)	Názov vodného zdroja	Číslo rozhodnutia	Poznámka
			horou	20/1988	spoločné pre 3078 84, 3078 85
	prameň	40,6	Magura pramene 1-3	2005/00978/NO-AS 2006/00217/NO-AS	
Oravská Polhora	prameň	40,60	Pramene 1, 2, 3	PLVH -803/404.1/A-20/1988 a zmena 311/92-403-A/20	PHO I. st., II. st. spoločné pre 309212, 309236, 309237
Námestovo	prameň	98,29	Tri Mlynky, Jedličník, Košariská	PLVH-1887/1985- Vod.	PHO II. st. vnútorné spoločné pre 3078 13 až 3078 16
Námestovo - Slanická Osada	prameň	9,86	Slanická Osada pramene 1, 2	PLVH-92/1988-Vod.	PHO I. st., II. st. spoločné pre 307810, 307811
	prameň	19,19	Slanická Osada čS ZTV 1, 2	PLVH-92/1988-Vod.	PHO I. st., II. st. spoločné pre 307812, 309238
Ťapešovo	prameň	17,18	Prameň Za skalou 1-3	PLVH-1889/1985-Vod.	PHO I. st., II. st. vnút. spoločné pre 3078 72, 3078 73, 309234
Oravská Lesná	tok	262,86	Nová rieka	PLVH 5208/85 Dolný Kubín	
	tok	344,89	Nová rieka	PLVH 5208/85 Dolný Kubín	
	prameň	0,7	Zadná Nová rieka	B/2011/00901/Ha	vyhlásené iba PHO I.stupňa pre 309250-309255, 309267, 309268
Babín	prameň	65,61	Rúbané	PLVH-1868/1985-Vod.	PHO I. st., II. st. spoločné pre 3078 06, 3078 07
Hruštín	prameň	42,22	Pod Príslopom pramene 1-5	PLVH-1659/1976	PHO II.st. vnút. spoločné pre 3078 01 až 3078 05
Zákamenné	tok	280,42	Riečka	OÚŽP 1998/01009/K Námestovo	prevádzkovateľ Obec Zákamenné
Lomná	prameň	21,4	Kurtuľa	1791/95-VH	PHO I. st., II. st. pre 309233
	prameň	3,7	Nižná jama, Solisko	682/88-vod	PHO I. st., II. st. spoločné pre 309235, 309203
Breza	prameň	19,9	Barbírka 1-8, Podbrabírka 1-3, Sihla 1-3, Pod horou 1-3, Podzáruby	2008/87/88/404.1/A-20	
Novoť	prameň	36,3	Mastruľa	97/01535/k	PHO I. st., II. st. pre 309232
	prameň	36,91	Modláková 1-2, Bartošov potok	112/1988-vod.	PHO I. st., II. st. spoločné pre 309201, 309202, 309260
Vavrečka	prameň	17,5	Javoriny 1-3	2001/01181/k	PHO I. st., II. st. pre 309275

Zdroj: VÚVH, Oravská vodárenská spoločnosť

✓ povodia vodárenských tokov

V SR je vyhlásených 102 vodárenských vodných tokov, ktoré sú využívané alebo využiteľné ako vodárenské zdroje na odber pitnej vody. Ich zoznam je uvedený vo vyhláske MŽP SR č. 211/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov.

Do záujmového územia okresu Námestovo zasahujú 4 povodia vodárenských tokov a dokumentuje o tom nasledujúca tabuľka.

Tabuľka č. 4. 13: Vodárenské toky v okrese Námestovo

Tok	Číslo hydrologického poradia	Vodárenský vodný tok v úseku	
		od km	do km
Nová rieka	4-21-03-002	0,00	4,80
Mútňanka	4-21-03-022	12,70	22,40
Polhoranka	4-21-03-054	15,60	26,50
Riečka	4-21-03-018	0,00	2,80

Zdroj: Vyhláška MŽP č. 211/2005

✓ chránené vodohospodárske oblasti (CHVO)

V SR je vyhlásených 10 CHVO, ktoré sú vymedzene v zmysle §31 zákona NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení zákona NR SR č. 384/2009 Z. z. Ich zoznam je uvedený v nariadení vlády SR č. 46/1978 Zb. o chránenej oblasti prirodzenej akumulácie vôd na Žitnom ostrove v znení neskorších predpisov a v nariadení vlády SR č. 13/1987 o niektorých chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd.

Do okresu Námestovo nezasahuje žiadna chránená vodohospodárska oblasť.

✓ vodohospodársky významné toky

V SR je vyhlásených 586 vodohospodársky významných vodných tokov. Ich zoznam je uvedený vo vyhláške MŽP SR č. 211/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov.

O výskyte vodohospodársky významných tokoch v okrese Námestovo dokumentuje tabuľka.

Tabuľka č. 4. 14: Vodohospodársky významné toky v okrese Námestovo

Tok	Číslo hydrologického poradia
Biela Orava	4-21-03-001
Hraničný Kriváň	4-21-03-100
Hruštinka	4-21-03-034
Katrenčíkovský potok	4-21-03-004
Mútňanka	4-21-03-022
Nová rieka	4-21-03-002
Pasekový potok	4-21-03-100
Polhoranka	4-21-03-054
Riečka	4-21-03-018
Veselianka	4-21-03-042

Zdroj: Vyhláška MŽP č. 211/2005

✓ chránené oblasti citlivé na živiny (citlivé oblasti a zraniteľné oblasti)

V SR sú určené dva druhy oblasti citlivých na živiny, a to citlivé oblasti a zraniteľné oblasti. Za citlivé oblasti sa považujú vodné útvary povrchových vôd na celom území SR. Za zraniteľné oblasti sú považované poľnohospodársky využívané pozemky v katastrálnych územiach obcí, ktoré sú uvedené v prílohe č. 1 nariadenia vlády SR č. 174/2017 Z. z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti.

Zraniteľné oblasti sú v zmysle vodného zákona poľnohospodársky využívané územia, ktoré sa odvodňujú do povrchových vôd alebo podzemných vôd, pričom koncentrácia dusičnanov v podzemných vodách je vyššia ako 50 mg.l⁻¹, alebo by táto hodnota mohla byť prekročená, ak by sa neurobili potrebné opatrenia na zamedzenie tohto trendu.

V zraniteľných oblastiach sa na základe súboru pôdných, hydrologických, geografických a ekologických parametrov určili pre každý poľnohospodársky subjekt 3 kategórie obmedzení hospodárenia:

- kategória A - produkčné bloky s najnižším stupňom obmedzenia hospodárenia,
- kategória B - produkčné bloky so stredným stupňom obmedzenia hospodárenia,
- kategória C - produkčné bloky s najvyšším stupňom obmedzenia hospodárenia.

Tabuľka č. 4. 15: Zastúpenie kategórií obmedzenia hospodárenia na pôdach vzhľadom na Nitrátovú direktívu v okrese Námestovo

Kategória pôd	(% z poľnohospodárskej pôdy)
nezaradené	100
kategória A	-
kategória B	-
kategória C	-

Zdroj: www.podnemapy.sk

V záujmovom okrese Námestovo sa nevyskytujú žiadne zraniteľné oblasti.

4.1.3.4 Ochrana zdrojov nerastných surovín

Ochranu a využitie nerastného bohatstva upravuje najmä zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov, zákon NR SR č.569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení zákona NR SR č. 515/2008 Z. z., vyhláška MŽP SR č. 51/2008 Z. z., ktorou sa vykonáva geologický zákon a ďalšie právne predpisy.

✓ chránené ložiskové územie (CHLÚ)

CHLÚ zahŕňa územie, na ktorom by stavby a zariadenia, ktoré nesúvisia s dobývaním výhradného ložiska, mohli znemožniť alebo sťažiť dobývanie výhradného ložiska. Banský zákon vymedzuje rozdelenie nerastov na vyhradené a nevyhradené. Zdrojom údajov je ŠGÚDŠ (<http://mapserver.geology.sk/loziska/>).

V okrese Námestovo sa nachádza jedno chránené ložiskové územie uvedené v tabuľke.

Tabuľka č. 4. 16: Chránené ložiskové územia v okrese Námestovo

Názov CHLÚ	Nerast	Organizácia	Sídlo
Oravská Polhora	mineralizované I-Br vody	Organizácia neurčená	Oravská Polhora

Zdroj: <http://mapserver.geology.sk/loziska/>

4.1.3.5 Ochrana kúpeľných a liečebných zdrojov

Problematiku ochrany kúpeľných a liečebných zdrojov rieši zákon NR SR č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V rámci dokumentácie RÚSES je potrebné zachytiť nasledovné prvky týkajúce sa ochrany kúpeľných a liečebných zdrojov, ak sa v území nachádzajú:

- prírodný liečivý zdroj,
- prírodný minerálny zdroj,
- kúpeľné miesto,
- kúpeľné územie,
- ochranné pásmo prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov.

Na území okresu Námestovo bol Inšpektorátom kúpeľov a žriediel a Štátnou kúpeľnou komisiou uznaný jeden prvok tykajúci sa ochrany kúpeľných a liečebných zdrojov.

Vyskytujú sa tu tiež existujúce minerálne pramene, ktoré sú bližšie opísané v kapitole 1.1.4.1 Hydrologické pomery.

Tabuľka č. 4. 17: Uzané prírodné liečivé zdroje a prírodné minerálne zdroje v okrese Námestovo

Lokalita	Zdroj (názov a označenie)	Záchyt (typ)	Aktuálne využitie	Tepl. vody °C	Mineralizácia mg/L	Právne predpisy + rozhodnutia
Oravská Polhora PLV	FPJ-1	vrt	liečebný účel	29	47 590	rozhodnutie č. 17573- 80/2010/ŠKK

Zdroj: <http://www.health.gov.sk/?ikz-prirodne-zdroje>

4.1.3.6 Ochrana dochovaných genofondových zdrojov

Ochranu lesného reprodukčného materiálu ustanovuje zákon NR SR č. 138/2010 Z. z. o lesnom reprodukčnom materiáli v znení zákona č. 49/2011 Z. z. a zákona č. 73/2013. Ochranu zveri, rýb a včiel a činnosti s nimi spojené – poľovníctvo, rybárstvo a včelárstvo upravuje najmä zákon NR SR č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve v znení zákona NR SR č. 115/2013 Z. z., zákon NR SR č. 216/2018 Z.z. o rybárstve v znení neskorších predpisov a ďalšie právne predpisy.

Pre účely RÚSES zaraďujeme k tejto téme:

- uznané lesné porasty pre zber semenného materiálu kategórie A, B, výberové stromy, génové základne, semenné sady, klonové archívy,
- samostatné zverníky, samostatné bažantnice a uznané poľovné revíry, pre ktoré zákon o poľovníctve stanovuje podmienky na ochranu a zachovanie genofondu zveri,
- chránené rybárske oblasti, ktoré sa vyhlasujú na základe výsledkov ichtyologického prieskumu v záujme ochrany genofondu rýb a skvalitňovania stavu pôvodných druhov rýb.

- ✓ uznané lesné porasty pre zber semenného materiálu

V okrese Námestovo sa uznané lesné porasty nachádzajú po celej ploche okresu. Najväčšie zastúpenie uznaných lesných porastov predstavujú porasty *Fagus sylvatica* L., *Abies alba* Mill., *Picea abies* (L.) Karst.

- ✓ samostatné zverníky, samostatné bažantnice a uznané poľovné revíry

Podľa údajov z informačného portálu lesov (www.forestportal.sk) Národného lesníckeho centra (NLC) na celom území Slovenska bolo k 10. 3. 2015 evidovaných 1876 poľovných revírov. Z toho je 42 samostatných zverní a 16 samostatných bažantníc. Okrem toho sa vykázalo v rámci poľovných revírov 47 uznaných zverní (nie sú samostatnými poľovnými revírmi) a 32 uznaných bažantníc. Priemerná výmera poľovných revírov v roku 2014 bola 2 374 ha.

Na území okresu Námestovo sa podľa registra farmových chovov s voľne žijúcou zverou vedenom v súlade s §39 ods. 12 zákona č. 39/2007, nachádzajú nasledovné prevádzkarne farmového chovu voľne žijúcej zveri. (http://www.svssr.sk/zvierata/Zoznamy_schvalene.asp?cmd=resetall&Zoznamy=ostatne&Sekcia=37&Cinnost=0&Podsekcia=0).

Tabuľka č. 4. 18: Farmové chovy voľne žijúcej zveri v okrese Námestovo

Pridelené číslo	Chované druhy	Názov prevádzkarne
SK-FCH-DK-331	Daniel, Muflón	František Grobarčík Rabčice 240, 02945 Rabčice
SK-FCH-DK-472	Diviak	Zdeno Sivčák Hlavná 262/163, 02941 Klin

Zdroj: www.svssr.sk

Uznanými poľovnými revírmi v okrese Námestovo sú: Babia hora, Babín, Bobrov, Brabírka so sídlom v Lokci, Grúň Breza, Hruštín, Klin - Zubrohľava, Krušetnica, Lomná, Magura, Mutné, Námestovo, Novoť, Oravská Lesná, Oravská Polhora, Oravská Priehrada, Oravské Veselé, Pilsko, Rabča, Rabčice, Sihelné, Zákamenné, Žimná.

✓ chránené rybne oblasti

V záujme ochrany genofondu rýb a skvalitňovania stavu pôvodných druhov rýb môže ministerstvo životného prostredia na základe výsledkov ichtyologického prieskumu, po prerokovaní s užívateľom, vyhlásiť časti revíru, prípadne celý rybársky revír za chránenú rybnu oblasť.

V chránenej oblasti je zakázané:

- loviť ryby akýmkoľvek spôsobom
- rušiť neres rýb, vývoj plôdika a násady alebo zimovanie rýb
- vykonávať ťažbu riečnych materiálov

Medzi chránené rybárske oblasti v okrese patrí:

CHRO na Oravskej priehrade.

RO č. 3-5530-1-1 (charakter revíru: kaprový – lovný). Od telesa hrádze po cestný most na štátnej ceste Námestovo – Tvrdošín a po štátnu hranicu s Poľskom, vrátane prítoku Hraničný Kriváň. (<http://www.minzp.sk/oblasti/voda/rybarstvo/>).

4.1.4 Významné krajinné prvky bez legislatívnej ochrany

Významný krajinný prvok (VKP) je podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov definovaný ako taká časť územia, ktorá utvára charakteristicky vzhľad alebo prispieva k jej ekologickej stabilite, najmä les, rašelinisko, brehový porast, jazero, mokraď, rieka, bralo, tiesňava, kamenné more, pieskový presyp, park, aleja, remíza.

✓ genofondové lokality (GL)

Problematika genofondových lokalít je riešená v návrhovej časti RÚSES v kapitole 6.1.3 Ostatné ekostabilizačné prvky.

✓ významné geologické lokality

Údaje sme čerpali: (http://apl.geology.sk/g_vglg/)

Oravská Magura – lokalita mineralógie.

Veľké množstvo meteoritov sa našlo na povrchu v okolí Slanickej Osady v rokoch 1830 – 1840. Oficiálny dátum nálezu, ktorý sa uvádza, je r. 1840. Pôvodne sa spracovávali ako železná ruda na rôzne úžitkové predmety (motyky, lopaty a pod.), až kým si nevšimol Haidinger (1844) ich mimozemský pôvod. Doteraz sa zachovalo v múzeách približne 150 kg z meteoritu Magura. Podľa klasifikácie meteoritov je to železný meteorit (oktaedrit) skupiny IAB – MG. Prvýkrát na svete boli z tohto meteoritu opísané 2 nové minerály: karbid železa a niklu cohenit a fosfid železa a niklu schreibersit. Ide o 2 pomerné hojné minerály železných meteoritov. Neskôr boli z magurského meteoritu opísané aj diamanty. Doteraz je magurské železo jediným výskytom tohto minerálu na Slovensku. Samotný meteorit je tvorený najmä železom (kamacitom), tenitom, menej troilitom, enstatitom, chromitom, grafitom a veľmi zriedkavo aj lawrencitom a inými minerálmi.

Výnimočný je výskyt sekundárneho fosfátu železa - vivianitu. Niekedy vytvárajú minerály železa a niklu charakteristické Widmanstättenove obrazce.

Oravská Polhora, Slaná voda – lokalita hydrogeológie.

Zdroje jódo-brómových vôd sa nachádzajú v najsevernejšie situovanej časti Slovenska, neďaleko obce Oravská Polhora, v pohorí Oravské Beskydy. V doline potoka Vonžovec, pri chate Slaná voda sa vyskytuje niekoľko prirodzených výverov, aj upravených na pitie. V súčasnosti sa uvádzajú ako zaniknuté. Jodo-brómové vody sú zachytené vrtom FPJ-1, ktorý sa nachádza asi 800 m od chaty ďalej po ceste smerom k Hviezdoslavovej horárni. Voda z prirodzených výverov i z kopaných studní sa v miestnych kúpeľoch využívala na kúpeľnú liečbu chorôb dýchacích ciest, štítnej žľazy, astmy, kĺbových ochorení a kožných ochorení a na produkciu jódovej soli. V roku 1983 bol navrhnutý a neskôr odvrátný vrt FPJ-1, ktorý dosiahol hĺbku 2 417,0 m. Boli ním navrátné flyšové jednotky magurského príkrovu a jednotky Obidovej – Slopnice. Kolektorom I – Br vôd sú hrubozrnné pieskovce až zlepenec (zbojské vrstvy) patriace tejto jednotke. Po zborbení perforovaného paženia vo vrte je vrt priechodný len do hĺbky 1 885 m. Na základe prelivovej skúšky bolo pri exploatacii voľným prelivom overené využiteľné množstvo I – Br vôd 1,0 l.s⁻¹ s teplotou na ústí vrtu 31 °C. I – Br vody s celkovou mineralizáciou 46,85 g.l⁻¹ – 47,16 g.l⁻¹ sú výrazného nátriovo-chloridového typu, voda má veľmi vysoký obsah stroncia (až 215,2 mg.l⁻¹). Voda má izotopové zloženie δ18O ~ +6 ‰ a δ2H ~ -20 ‰. Voda vo vrte mala vysoké obsahy plynov, najmä metánu, dusíka, hélia a ďalších. Vody overené vrtom predstavujú dostatočný zdroj pre prípadné využitie pre kúpeľné účely.

4.1.5 Kultúrne-historicky hodnotné formy využívania krajiny

Kalvária v Zákamennom. Neďaleko kostola Nanebovzatia panny Márie bola v roku 1862 postavená Kalvária. Tvorí ju skupina štrnástich zastavení krížovej cesty s väčšou ústrednou kaplnkou, ktorá má podkovitý pôdorys. Vedľa ústrednej kaplnky sa nachádzajú ešte dve menšie kaplnky s podkovitým pôdorysom. V jednej z nich je Boží hrob. Druhá kaplnka je kaplnka sv. Heleny. Kalvária bola renovovaná v roku 1955. Vzácná je aj kaplnka je pri kostole, kde sa nachádza socha Sv. Jána Nepomuckého. Je rokoková, z druhej polovice 18. storočia.

Kysucko-oravská lesná úvraťová železnica v Oravskej Lesnej. Kysucko-oravská lesná železnica bola úvraťová železnica a patrila medzi najvýznamnejšie lesné železničné trate na Slovensku. Vznikla v roku 1926 dobudovaním spojovacieho úvraťového úseku medzi existujúcou Kysuckou lesnou železnicou (Oščadnica - Chmúra) a Oravskou lesnou železnicou (Lokca - Erdútka). Spojenie vzniklo výstavbou spojovacej trate na úseku Erdútka - Chmúra. Po spojení dosiahla celková dĺžka trate vyše 110 km, z toho 61 km hlavnej trate, zvyšok tvorili odbočky.

Archeologické náleziská:

Eneolitická sekerka z Hruštína. Objav eneolitickej sekerky v Huštíne je unikátom v širšom geografickom kontexte. Z údolia potoka Hruštína je to doteraz vôbec prvý evidovaný archeologický nález.

Nové archeologické nálezisko v Babíne. Pri prvom prieskume v k. ú. obce Babín sa podarilo získať nový archeologický materiál – štiepanú industriu z pazúrika, ktorá svedčí o doposiaľ neevidovanom archeologickom nálezisku pravdepodobne z obdobia konca paleolitu. Okrem pravekých nálezov sa povrchovým zberom našli fragmenty hlinených fajok a jeden grajciar z roku 1800.

Na ochranu pamiatkového fondu sa vzťahuje zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov. Tento zákon upravuje podmienky ochrany národných kultúrnych pamiatok, pamiatkových území, archeologických nálezov a archeologických nálezísk v súlade s vedeckými poznatkami a na základe medzinárodných zmlúv v oblasti európskeho a svetového kultúrneho dedičstva, ktorými je Slovenská republika viazaná. Taktiež Národná rada Slovenskej republiky uznesením z 28. februára 2001 č. 1292 schválila Deklaráciu Národnej rady Slovenskej republiky o ochrane kultúrneho, ktorá má ochraňovať

kultúrne dedičstvo a využívať súčasti kultúrneho dedičstva vo verejnom záujme v súlade s jeho ochranou a ďalším zachovaním pre budúce generácie.

4.2 Negatívne prvky a javy

Negatívne socioekonomické javy sa často v odbornej literatúre definujú aj ako stresové faktory vytvárané socioekonomickými aktivitami, ktoré negatívne ovplyvňujú prirodzený vývoj ekosystémov a životné prostredie a limitujú ďalšie aktivity.

Prvú samostatnú skupinu tvoria prírodné/prirodzene negatívne prvky a javy (stresové faktory), druhu predstavujú negatívne prvky a javy antropogénne. Na základe genézy možno tieto rozdeliť do dvoch podskupín a to: primárne stresové faktory – pôvodní pôvodcovia stresu a sekundárne stresové faktory – negatívne sprievodne javy realizácie ľudských aktivít v krajine (Izakovičová, 2000).

4.2.1 Prírodné/prirodzené stresové faktory

Dôsledkom pôsobenia prirodzených síl v krajine vznikajú javy, ktoré označujeme ako prírodné stresové faktory. Do ich skupiny zaraďujeme všetky geodynamické procesy, ktoré vznikajú v dôsledku náhleho uvoľnenia potenciálnej energie akumulovanej v seizmických, vulkanických, svahových, gravitačných systémov a podobne. V krajine sa vyskytujú prirodzene a organizmy sa na ne vedú adaptovať.

Radónové riziko

Radónové riziko predstavuje prirodzenú rádioaktivitu hornín, ktorá je podmienená prítomnosťou prvkov K, U a Th, ktoré emitujú gama žiarenie a podmieňujú vonkajšie ožiarenie.

V závislosti na objemovej aktivite radónu v pôdnom vzduchu a priepustnosti pôdy možno územie Slovenskej republiky rozdeliť do troch skupín podľa výšky radónového rizika s nasledovným pomerom: 53 % nízke, 46,7 % stredné a len 0,3 % SR s vysokým radónovým rizikom.

Pri hodnotení radónového rizika v záujmovom území sme vychádzali z údajov ŠGÚDŠ Geofyzikálne mapy - Mapy prírodnej rádioaktivity. V okrese Námestovo prevláda stredný stupeň radónového rizika. Súvislejšie územie s nízkym radónovým rizikom sa nachádza v južnej časti okresu (obce Babín, Vasilov, Lokca, Ťapešovo) a miestami aj v severnej časti okresu v niekoľkých ďalších lokalitách (obce Mútne, Oravské Veselé, Námestovo, Rabča).

Seizmicita

Seizmické ohrozenie vyjadruje pravdepodobnosť neprekročenia seizmického pohybu počas denného časového intervalu na zvolenej záujmovej lokalite.

Územia zaraďujeme na báze izolínie maximálnej možnej intenzity zemetrasenia. Určuje nám potenciálny výskyt zemetrasenia určitej intenzity. Seizmické ohrozenie sa vyjadruje v hodnotách makroseizmickkej intenzity (°MSK 64). Skoro celé územie okresu Námestovo sa nachádza v pásme 6. stupňa medzinárodnej stupnice MSK-64 (Medvedevova-Sponheuerova-Kárnikova stupnica). Vyššie riziko seizmického ohrozenia na úrovni 6 – 7. stupňa medzinárodnej stupnice MSK-64 je v území na krajnom západe okresu (k. ú. obce Oravská Lesná).

Svahové deformácie

Svahové deformácie sa prejavujú narušením stability hornín na svahu, čím vznikajú rôzne typy gravitačných deformácií. Geologická stavba Slovenska vytvára vhodné podmienky pre svahové pohyby a vznik celého radu konkrétnych deformácií svahov, ako sú blokové deformácie, zosuvy, zemné prúdy, a i.

Zosuvné riziko v niektorých regiónoch Slovenska v súčasnosti narastá aj v dôsledku intenzívnejšieho smerovania stavebnej činnosti z rovinných a mierne uklonených území do svahovitých a viac exponovaných oblastí. Tento trend je zrejmy najmä v obciach hornatých oblastí Slovenska. Spôsobuje ho nedostatok vhodných stavebných pozemkov v rovinných územiach, ale často aj cielené umiestnenie stavieb na svahy v dôsledku atraktivity prostredia (www.geology.sk).

Najrozšírenejším typom sú zosuvy, pri ktorých dochádza na svahu ku gravitačným pohybom horninového pokryvu po šmykových plochách.

V okrese Námestovo je výskyt svahových deformácií rovnomerný v celom jeho území. Zastúpené sú v podobe zosuvov. Vo východnej a severnej časti k. ú. Oravská Polhora, v blízkosti štátnej hranice, sa spolu s nimi objavujú aj blokové polia.

Územie ohrozené lavínami

Lavínou označujeme náhly pohyb snehových más s objemom viac ako 100 m³ s dĺžkou viac ako 50 m z odtrhového, cez transportné až po akumulčné pásma. Pre vznik lavín sú dôležité hlavne tri skupiny faktorov: geomorfologické, meteorologické a zloženie snehovej pokrývky.

Na území okresu Námestovo sa nevyskytujú lavínózne svahy.

Inundačné územia, oblasti s existenciou významných povodňových rizík a oblasti, v ktorých možno predpokladať ich pravdepodobný výskyt

Inundačné územie je podľa § 20 zákona o ochrane pred povodňami č. 7/2010 Z. z., novely 292/2017 Z. z., územie priľahlé k vodnému toku, ktoré je počas povodní zvyčajne zaplavované vodou vyliatou z koryta. Inundačné územie smerom od koryta vodného toku vymedzuje:

a) záplavová čiara povodne vo vodnom toku, ktorá sa určuje:

1. výpočtom priebehu hladiny vody povodne so strednou pravdepodobnosťou výskytu, ktorej maximálny prietok odhadnutý ústavom sa dosiahne alebo prekročí priemerne raz za 100 rokov,
2. geodetickým meraním priebehu záplavovej čiary v čase kulminácie hladiny vody pri povodni, ktorej maximálny prietok ústav vyhodnotil ako prietok s dobou opakovania dlhšou ako priemerne raz za 50 rokov,

b) líniová stavba, ktorej účelom alebo jedným z účelov je ochrana pred povodňami, ak zabezpečuje ochranu pred povodňami pre maximálny prietok, ktorý sa dosiahne alebo prekročí priemerne raz za 100 rokov.

Rozsah inundačného územia je určený okresným úradom vyhláškou, na základe návrhu na určenie rozsahu inundačného územia, vypracovaného správcom vodohospodársky významných vodných tokov.

V okrese Námestovo sú inundačné územia vytýčené v horskej a podhorskej oblasti Oravských Beskyd na vodných tokoch Veselianska (s prítokom Mútnik v obci Oravské Veselé) a Polhoransky s prítokom Bystrá (s menšími územiami v okolí sútokov Polhoranky s Dlhou Vodou, Šoltýskym potokom a Sihelnianskym potokom). Inundačné územie je priestorovo definované potenciálnym priebehom povodne pri storočnom prietoku Q_{100} . V inundačnom území Polhoranky v katastrálnych územiach obcí Oravská Polhora, Rabča a Zubrohlava sú na krátkych úsekoch toku vybudované ochranné hrádze. V inundačnom území Veseliansky sú ochranné hrádze vybudované v katastri obce Oravská Jasenica. Ochranné hrádze v obciach Kruštnica, Lokca a Breza sú vybudované mimo vyčleneného inundačného územia. V intraviláne obcí, v ktorých je definované inundačné územie, boli v toku realizované protipovodňové opatrenia s rôznou návrhovou prietokovou kapacitou koryta. V dôsledku intenzívnych zrážok môže v oblasti dochádzať k vybreženiu vodných tokov aj na miestach, kde inundačné územie nie je definované. Jedná sa hlavne o malé vodné toky v podhorských a horských oblastiach Oravských a Beskyd, ktoré sú v dôsledku prírodných pomerov náchylné na vznik povodní z privalových zrážok.

4.2.2 Antropogénne stresové faktory

Do tejto skupiny patria všetky hmotné i nehmotné prejavy ľudských činností, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú prirodzený vývoj ekosystémov. Stresor v krajine možno definovať ako negatívny faktor, ktorý v rôznom časovom horizonte vyvolá v krajinnom ekosystéme stres, teda zapríčiňuje negatívne, často nezvratné zmeny. Ide o faktor prostredia, ktorý negatívne pôsobí na prirodzený vývoj krajinných ekosystémov. Objektom pôsobenia tu nie je len živý organizmus, ale ekosystém ako celok.

4.2.2.1 Primárne stresové faktory

Primárne antropogénne stresové javy (prvotní pôvodcovia stresu) sa prejavujú plošným záberom prírodných ekosystémov. Charakteristickým znakom týchto stresorov je ich jednoznačné plošné vymedzenie v krajine. Dôsledkom lokalizácie primárnych stresových faktorov je zmena štruktúry a využívania krajiny (zánik prirodzených ekosystémov v dôsledku vývoja antropických aktivít), ako i ohrozenie migrácie bioty v dôsledku bariérového pôsobenia týchto stresorov. Primárne stresové faktory sa podrobnejšie hodnotia v rámci SKŠ. Patria sem nasledujúce antropogénne, resp. poloprirodné prvky:

- areály priemyselných podnikov, výrobných prevádzok a skladov, logistické centrá, dobývacie areály,
- poľnohospodárske areály,
- sídelné plochy,
- rekreačné a športové areály,
- zariadenia technickej infraštruktúry,
- dopravné zariadenia,
- vodohospodárske zariadenia – bariéry na vodných tokoch,
- hydromelioračné opatrenia a zariadenia,
- veľkoblková orná pôda.

Areály priemyselných podnikov, výrobných prevádzok a skladov, logistické centrá, dobývacie areály

Podľa charakteru výroby majú negatívne účinky na kvalitu vody, hlučnosť, prašnosť, zápach, znečistenie ovzdušia a podobne. Súčasným negatívnym trendom je umiestňovanie týchto areálov na najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôde.

Tabuľka č. 4. 18 informuje o priemysle v okrese Námestovo. Dobývací priestor sa tu nachádza len jeden v katastrálnom území Oravská Polhora. Názov DP je Oravská Polhora a ťaženou surovinou sú mineralizované I-Br vody, je to ložisko s predpokladom využívania zásob.

Tabuľka č. 4. 19: Prehľad priemyselných podnikov a výrobných prevádzok v okrese Námestovo

Odvetvie	Názov firmy	k. ú.	Produkcia
automobilový priemysel	Mahle Behr Námestovo s. r. o.	Námestovo	motorové systémy, filtrácia, mechatronika, tepelné zariadenia
potravinársky priemysel	COOP Jednota s. d.	Námestovo	výroba a predaj potravín, mliečnych a mäsových výrobkov
strojársky priemysel	Hern s. r. o. (ZŤS)	Námestovo	výroba dielcov a zvarencov pre montáž traktorov, zemných a cestných strojov, kombajnov a poľnohospodárskej techniky
	Visteon Electronics Slovakia s. r. o.	Námestovo	výroba nástrojov a zariadení na meranie, testovanie a navigovanie
	PUNCH CAMPUS Námestovo, spol. s r. o.	Námestovo	elektroinštalácie, elektroinštalačný materiál
odevný priemysel	MAKYTA a. s.	Námestovo	textilná a odevná výroba.

Zdroj: www.enviportal.sk

Poľnohospodárske areály

Poľnohospodárske areály bývajú zväčša situované na okraji sídiel. Ich plošný záber a mierka sú dominantné predovšetkým pri vidieckych sídlach v porovnaní ich výmery s výmerou samotného sídla. Častým javom býva ich nevhodné umiestňovanie na vizuálne exponovaných miestach, bez akejkoľvek izolácie vegetáciou. Medzi negatívne vplyvy poľnohospodárskych areálov patrí ich plošný záber s oplatením, zápach zo živočíšnej či inej výroby, hluk (predovšetkým pri areáloch so zmenenou či pridruženou funkciou), degradácia pôdy, znečistenie vody a podobne.

Aj napriek neprerušenej tradícii záhumienkového súkromného obhospodarovania pozemkov v tejto časti Slovenska boli takmer v každej obci (s výnimkou Lomnej) vybudované areály poľnohospodárskej veľkovýroby. Nájdeme ich v katastroch obcí Rabčice, Rabča, Zubrohlava, Bobrov, Klin, Oravské Veselé, Vavrečka, Breza, Oravská Polhora, Mútne, Novot', Ťapešovo, Lokca, Vasiľov, Babín, Hruštín, Krušetnica, Sihelné, Zakamenné a Oravská Lesná. Až na malé výnimky sa využívajú na tieto účely dodnes, v niektorých prípadoch je časť areálu využívaná na drobnú priemyselnú výrobu.

Najväčšie z nich sú Poľnohospodárske družstvo Babia hora (k. ú. Rabčice, rastlinná a živočíšna výroba), Poľnohospodárske družstvo v Hruštine (k. ú. Hruštín, poľnohospodárska produkcia), Roľnícke svojpomocné družstvo (k. ú. Oravská Lesná, produkcia a predaj poľnohospodárskych produktov), Poľnohospodárske družstvo Magura (k. ú. Rabča, produkcia a predaj poľnohospodárskych produktov), Poľnohospodárske výrobo-obchodné družstvo (k. ú. Zubrohlava), Agrokovex, poľnohospodárske obchodné družstvo v Novoti (k. ú. Novot', rastlinná a živočíšna výroba).

V blízkosti poľnohospodárskych areálov sa nachádzajú hnojiská (k. ú. Klin, Vavrečka a po dve hnojiská v k. ú. Bobrov, Lokca, Hruštín), ktoré sú potenciálnym nebezpečenstvom pre znečisťovanie podzemnej, ale aj povrchovej vody v dôsledku odtokania hnojovky. Mnohé z nich nespĺňajú kritériá podľa STN 46 5710, sú to tzv. poľné (nespevnené) hnojiská, ktoré predstavujú potenciálnu environmentálnu záťaž.

Sídelné plochy

Koncentrácia obytných súborov súvisiaca s infraštruktúrou a vybavením zahŕňa v sebe celý rad negatívneho pôsobenia od zaťaženia hlukom, znečistenia vôd až po východisko pre šírenie inváznych druhov rastlín a živočíchov.

Osídlenie je sústredené do 24 sídiel (23 vidieckych obcí a 1 mesto - Námestovo) hlavne do údolia Bielej Oravy a jej hlavných prítokov (Hruštinka, Mútnianka, Veselianska, Klinianska, Polhoranka), pričom zastavané plochy zaberajú 3,3 % plochy okresu. Sídla sú sústredného typu a sú lokalizované v údoliach vodných tokov. V posledných 10 – 15 rokoch je badateľné značné rozširovanie zastavaného územia takmer vo všetkých obciach okresu, najvýraznejšie v Zubrohlave, Bobrove, Oravskej Jasenici čo je dôsledkom vysokej natality. Mestá a obce majú negatívny vplyv hlavne ako zdroj zaťaženia hlukom, zdroj znečistenia ovzdušia cestnou dopravou a podobne.

Rekreačné a športové areály

Stupeň negatívneho vplyvu rekreácie a cestovného ruchu na ekologickú stabilitu je možné hodnotiť nepriamo na základe počtu návštevníkov za rok, materiálno-technického vybavenia, počtu a druhu horských dopravných zariadení, typu rekreačného využitia a podobne. Ich stresový účinok je podľa charakteru využitia celoročný alebo sezónny. Zvlášť negatívny dopad majú lyžiarske areály, ktoré agresívnym záberom zaberajú atraktívne polohy horských masívov.

Významnejšie rekreačné areály sú sústredené najmä do okolia vodnej nádrže Horná Orava (Námestovo, Slanická osada), kde sa rozvíjajú najmä rekreácia pri vode a vodné športy, v horských polohách ide najmä o lyžiarske areály (Oravská Lesná, Krušetnica, Zakamenné, Sihelné a iné). Menšie rekreačné areály zahŕňajú najmä lokality rekreačných chalúp či väčších rekreačných objektov. V rámci zastavaného územia obcí sem patria najmä futbalové štadióny a iné športoviská.

Zariadenia technickej infraštruktúry - energetické zariadenia a produktovody

Elektrovody VVN, VN, trafostanice, elektrárne, veterná parky, fotovoltaičné elektrárne, teplárne, ropovod, plynovod a iné predstavujú predovšetkým líniový bariérový efekt rôznemu druhu bioty. Vzhľadom na

prítomnosť a distribúciu rôznych druhov energií sú potenciálnym nebezpečenstvom pre človeka i živočíchov v danom území.

Fotovoltaické elektrárne ako aj elektrické vedenie majú negatívny vplyv hlavne vo forme záberu pôdy a negatívneho estetického účinku. Areály fotovoltaických elektrární sú rozmiestnené po celom okrese Námestovo.

Okresom v úseku Vavrečka (Oravská priehrada) – sedlo Príslop prechádzajú dve linky 110 kV vedenia. Okresom neprechádza žiadny plynovod vyššieho rádu, mesto a okolité obce sú zásobované vetvou plynovodu Dlhá n/Oravou – Tvrdošín – Námestovo

Dopravné zariadenia

Cestná sieť, železničná sieť, letiská, prístavy a iné okrem významného bariérového efektu sú výrazným zdrojom hluchnosti. Doprava (najmä cestná) je celkovo považovaná za hlavný zdroj zhoršenia kvality ovzdušia, výrazný zdroj hluku a vibrácií, vytvára tlak na pôdu. Vo výfukových plynch motorových vozidiel je zo znečisťujúcich látok okrem prachových častíc (PM₁₀ a PM_{2,5}) aj oxid dusičitý, oxid uhoľnatý a karcinogény ako benzén a benzo-a-pyrén (polyaromatické uhľovodíky, ktoré pretrvávajú v živých organizmoch) a iné. Negatívny vplyv má aj zimný posyp na komunikáciách, ktorý sa tu vyskytuje často aj viac ako polovicu roka (sekundárna prašnosť). Z významnejších dopravných koridorov možno spomenúť cestu prvej triedy a cestu druhej triedy. Na hlavnú komunikačnú sieť riešeného územia nadväzujú cesty tretej triedy, ktoré slúžia na napojenie jednotlivých obcí na nadradenú cestnú sieť, resp. na prepojenie jednotlivých obcí a účelové komunikácie slúžiace na prepojenie jednotlivých častí obce. Cestná sieť je doplnená poľnými a lesnými cestami.

V okrese nie je vybudovaná žiadna železničná cesta. V minulosti viedla železnica medzi obcou Lokca a Oravská Lesná slúžiaca na dopravu dreva. Bola súčasťou Kysucko-oravskej železnice. V súčasnosti je časť v úseku Tanečník - sedlo Beskyd prevádzkovaná pre turisticko-rekreačné využitie.

V okrese sa nenachádza letisko.

Vodohospodárske zariadenia – bariéry na vodných tokoch

Bariéry na vodných tokoch ako vodné diela, malé vodné elektrárne, hate, úpravy na tokoch a ostatné, predstavujú významné narušenie pozdĺžnej spojitosti riek a biotopov.

Najvýznamnejšou bariérou na vodných tokoch je VN Horná Orava. V okrese Námestovo sa nachádza jedna MVE – Lomná. Okrem negatívneho vplyvu na vodné organizmy (napr. migrácia rýb, zmena druhového zastúpenia rýb, narušenie migračných trás) každá vodná elektrárň spôsobuje sedimentáciu. Na dne pri zastavení prúdenia v hati sedimentujú dopravené splaveniny, z ktorých je veľká časť biologického pôvodu a následne produkuje množstvo metánu.

Hydromelioračné zariadenia

Ako hydromelioračné zariadenia sú súhrnne označované závlahové a odvodňovacie systémy. V zmysle vodného zákona (č. 364/2004 Z. z.) sa meliorácie definujú ako súbor činností, stavieb a zariadení zaisťujúcich zlepšenie prírodných podmienok využívania pôdy úpravou vodných pomerov v pôde.

Hydromelioračné zariadenia vybudované v rokoch 1960 – 1990 boli určené na reguláciu nepriaznivých vodno-vzdušných pomerov v poľnohospodárskych pôdach a tým zvýšenie, resp. stabilizáciu ich produkčného potenciálu. Závlahové sústavy boli na Slovensku vybudované na rozlohe cca 350 000 ha. Odvodňovacie sústavy boli vybudované na ploche 450 000 ha so súvisiacou sieťou odvodňovacích kanálov s celkovou dĺžkou 5 844 km, t. j. 6 450 kanálov. Správu a prevádzku závlahových a odvodňovacích vodných stavieb vykonáva podnik Hydromeliorácie, š. p. V roku 2017 Hydromeliorácie, š. p. Bratislava zabezpečovali správu a prevádzku majetku štátu v nasledovnej štruktúre: výmera závlah 319 048,07 ha, 481 závlahových čerpacích staníc, 24 odvodňovacích čerpacích staníc, dĺžka odvodňovacích kanálov 52 596 km, dĺžka závlahových kanálov 254 km, dĺžka závlahovej rúrovej siete 9 503 km. (www.hydromelioracie.sk)

V súčasnosti je časť melioračných zariadení opustená, resp. sa nevyužíva, a to hlavne z ekonomických dôvodov. Všetky tieto nevyužívané zariadenia poškodzujú kvalitu životného prostredia oveľa viac, ako keby

sa pravidelne využívali a udržiavali, napr. zanesené malé vodné nádrže, neudržiavané malé vodné toky, nefungujúca drenáž, opustené terasové stupne, rozbité čerpace stanice atď. (Stredňanský, 1998).

Negatívne javy odvodňovania možno definovať nasledovne:

- defekty fungovania odvodňovacích sústav,
- použitie nevhodného spôsobu hydromeliorácií,
- vysušenie pôdy a vysušovanie krajiny ako celku, čo môže mať za následok pokles výdatnosti prameňov, zníženie retenčnej schopnosti krajiny, ohrozovanie zásobovania obyvateľstva vodou.

Umelé závlahy sa pri intenzívnom obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy v oblastiach s nízkym ročným úhrnom zrážok podieľajú na chemickej degradácii pôdy. Závlahy sú pre udržanie a zvyšovanie produkcie potrebné, ale majú aj negatívne dôsledky:

- negatívne dlhodobé následky na úrodnosť pôd,
- zvýšenia zasoľovania pôd,
- zhoršenie kvality humusu,
- zhoršenie fyzikálno-chemických vlastností,
- zvyšovanie vyplavovania živín,
- vyplavovanie dusičnanov a ich prenikanie do väčších hĺbok v pôdnom profile,
- akútne mikrobiálne znečistenie,
- riziko výstupu ťažkých kovov.

V okrese Námestovo sa nenachádzajú žiadne hydromelioračné opatrenia

Plochy intenzívneho poľnohospodárstva – veľkobloková orná pôda

Ide o makroštruktúry ornej pôdy, ktoré do značnej miery znižujú stabilitu krajiny a javia sa ako významný negatívny prvok pre zníženie priechodnosti krajiny.

Zakladaniu väčších blokov čiastočne zabraňuje reliéf či iné prírodné podmienky (zamokrenie, nízka bonita pôdy) a v posledných 10 – 15 rokoch je evidentný trend zmeny aj veľkých blokov ornej pôdy na trvalé trávne porasty. Napriek tomu sa nachádzajú v k. ú. Trstená, Bobrov, Zubrohlava, Slanica, Námestovo, Klin, Rabča, Vavrečka, Tapešovo, Lokca, Babín a Hruštín. Veľké bloky ornej pôdy vytvárajú homogénny vzhľad krajiny. Ďalším negatívnym vplyvom je pokles druhovej diverzity, zníženie životného priestoru mnohých druhov rastlín a živočíchov. Pre zníženie negatívneho vplyvu je potrebná fragmentácia ornej pôdy t. j. rozdelenie veľkoblokovej ornej pôdy na menšie parcely napr. výsadbou nelesnej drevinovej vegetácie. Týmto zároveň zvýšime druhovú diverzitu a umožníme aj migráciu jednotlivým druhom rastlín a živočíchov.

Ostatné prvky

V okrese Námestovo sa nenachádzajú žiadne iné prvky s negatívnym vplyvom.

4.2.2.2 Sekundárne stresové faktory

Sekundárne antropogénne stresové javy ako negatívne pôsobiace sprievodné javy ľudských aktivít v krajine nie sú vždy priestorovo ohraničené. Ich pôsobenie sa prejavuje ohrozením resp. narušením prirodzeného vývoja ekosystémov.

Fyzikálna degradácia pôdy

V zmysle zákona NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy degradáciou pôdy označujeme fyzikálne, chemické a biologické poškodenie a znehodnotenie poľnohospodárskej pôdy, ako je

vodná erózia a veterná erózia, zhutnenie, acidifikácia, kontaminácia rizikovými látkami, škodlivými rastlinnými organizmami a živočíšnymi organizmami a mikroorganizmami.

Medzi hlavné prejavy fyzikálnej degradácie pôdy patrí zhutnenie a erózia pôd.

Erózia pôdy

Erózia pôdy patri k sekundárnym stresovým faktorom, ktoré negatívne pôsobia na poľnohospodársky pôdny fond a poľnohospodársku výrobu a to ohrozením, resp. narušením prirodzeného vývoja bioty a narušením pôdneho krytu. Erózia má za následok aj urýchľovanie zanášania vodných nádrží, tokov a kanalizácie. V našich podmienkach sa na nej podieľa najmä vodná, v menšej miere aj veterná, riečna a orbová (antropogénna) erózia. Predmetom riešenia je identifikovať:

- potenciálnu vodnú eróziu, prípadne reálne prejavy výmoľovej erózie
- potenciálnu veternú eróziu

Najrozšírenejšou formou v našich pôdno-klimatických podmienkach je vodná erózia, ktorá je vyvolávaná hlavne mechanickou silou povrchovej tečúcej vody, predstavuje odnos pôdnej hmoty po svahoch stekajúcou vodou, pochádzajúcou z extrémnych zrážok a náhleho topenia snehu, jej translokáciou a akumulovaním na inom mieste.

Dôsledkom tohto procesu je vytváranie nežiaducich foriem (stružky, ryhy, výmole), stenčovanie pôdneho profilu, strata jemnozeme a živín, zhoršovanie textúry a štruktúry pôdy a vodného režimu, znižovanie úrodnosti, poškodzovanie rastlinného krytu, znečisťovanie vodných tokov, zanášanie vodných nádrží a pod.

Reálna erózia vyjadruje intenzitu pôdných strát alebo postihnutú plochu pôdneho povrchu eróziou, hustotu erózných rýh atď.

Potenciálna vodná erózia

Označuje eróziu, ku ktorej by došlo na povrchu pôdy vplyvom pôsobenia prírodných činiteľov za predpokladu, že by tento povrch nebol porastený žiadnou protierózne odolnou vegetačnou pokrývkou a neboli by na ňom vykonané žiadne protierózne opatrenia. Činiteľmi, ktoré majú vplyv na potenciálnu eróziu, sú najmä náchylnosť pôdy na eróziu (vplyv pôdotvorného substrátu - geologického podložie), sklon svahu, dĺžka svahu a klimatické činitele. Na vyjadrenie erózneho ohrozenia sa využil model stanovenia potenciálnej vodnej erózie RUSLE (Revidovaná univerzálna rovnica straty pôdy), kde najväčší rozdiel oproti USLE je vo využití morfometrického parametra špecifická prispievajúca plocha pri výpočte topografického faktora. Špecifická prispievajúca plocha vo väčšej miere vystihuje potenciál reliéfu k tvorbe sústredeného povrchového odtoku. Potenciálna erózia bola vyhodnotená len na poľnohospodárskom pôdnom fonde, počítaná však bola aj mimo poľnohospodárskej pôdy.

Hodnoty erózneho ohrozenia sme do jednotlivých kategórií zaradili nasledovne:

- žiadna až slabá miera erózie so stratou pôdy $0 - 4 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$,
- stredná miera erózie so stratou pôdy $4 - 10 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$,
- vysoká miera erózie so stratou pôdy $10 - 30 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$,
- extrémna miera erózie so stratou pôdy $> 30 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$.

Ohrozenie potenciálnou vodnou eróziou je v okrese Námestovo vysoké až extrémne vysoké. Nižšie erózne ohrozenie je na menej členitom území Oravskej kotliny v okolí oravskej priehrady a na území Podbeskydskej brázdy. K menej ohrozeným obciam patria Bobrov a Rabča. K výrazne ohrozeným patria poľnohospodárske pôdy na Podbeskytskej vrchovine a Oravskej Magure. V týchto oblastiach sú viditeľné aj reálne prejavy vodnej erózie v podobe výmoľov. Prejavy výmoľovej erózie je možné pozorovať napr. v obciach Hruštín a Zákamenné.

Tabuľka č. 4. 20: Ohrozenie poľnohospodárskej pôdy potenciálnou vodnou eróziou

Erózne ohrozenie	Plocha (ha)	Plocha (%)
žiadne až nízke erózne ohrozenie	3 163,5	10,6
stredné erózne ohrozenie	4 315,9	14,4
vysoké erózne ohrozenie	10 619,4	35,5
extrémne vysoké erózne ohrozenie	11 819,2	39,5

Zdroj: Esprit, s. r. o., 2018

Potenciálna veterná erózia

Veterná erózia je degradačným procesom, ktorý spôsobuje škody nielen na poľnohospodárskej pôde a výrobe, odnosom ornice, hnojív, osív a ničením poľnohospodárskych plodín, ale aj zanášaním komunikácií, vodných tokov, vytváraním návejov a znečisťovaním ovzdušia. Veterná erózia pôsobí rozrušovaním pôdneho povrchu mechanickou silou vetra (abrázia), odnášaním rozrušovaných častíc vetrom (deflácia) a ukladaním týchto častíc na inom mieste (akumulácia). Potenciálna veterná erózia bola vyjadrená pre poľnohospodárske pôdy metodikou podľa STN 75 4501 (2000).

Potenciálnu veternú eróziu možno rozdeliť do nasledovných kategórií:

- žiadna až slabá miera erózie so stratou pôdy do $0,7 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$
- stredná miera erózie so stratou pôdy $0,7 - 22 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$
- vysoká miera erózie so stratou pôdy $22 - 75 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$
- extrémna miera erózie so stratou pôdy $> 75 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$

Na rozdiel od vysokého ohrozenia vodnou eróziou, je ohrozenie veternou eróziou v okrese Námestovo veľmi nízke až žiadne. Miera ohrozenia sa môže zvyšovať vplyvom klimatických činiteľov ako je sucho, smer a rýchlosť vetra, ale aj pôsobením človeka najmä obnažením a narušením pôdneho horizontu napríklad po orbe, alebo ťažbe.

Tabuľka č. 4. 21: Ohrozenie poľnohospodárskej pôdy potenciálnou veternou eróziou

Erózne ohrozenie	Plocha (ha)	Plocha (%)
žiadna až slabá erózia	29 918,0	100,0

Zdroj: Esprit, s. r. o., 2018

Zhutnenie pôdy (kompakcia)

Kompakcia je významný proces fyzikálnej degradácie pôdy, ktorý ovplyvňuje produkčnú funkciu pôdy, ale aj jej náchylnosť na iné degradačné procesy pôdy a krajiny (erózia pôdy, záplavy). Náchylnosť pôdy na zhutnenie môže byť podmienená primárne alebo sekundárne. Primárne zhutnenie je podmienené genetickými vlastnosťami pôdy. Trpia ním všetky ťažké pôdy (ilovitohlinité, ilovité, íly), ako aj pôdy s mramorovanými a iluviálnymi luvickými horizontmi (pseudogleje, luvizeme). Sekundárne (technogénne) zhutnenie je spôsobené činnosťou človeka, a to priamo - vplyvom tlaku kolies poľnohospodárskych mechanizmov, alebo nepriamo – znižovaním odolnosti pôd voči zhutneniu nesprávnym hospodárením (nedostatočným organickým hnojením, nevhodným sortimentom hnojív, nedodržiavaním biologicky vyvážených osevných postupov, spôsobov a podmienok obhospodarovania, a pod.).

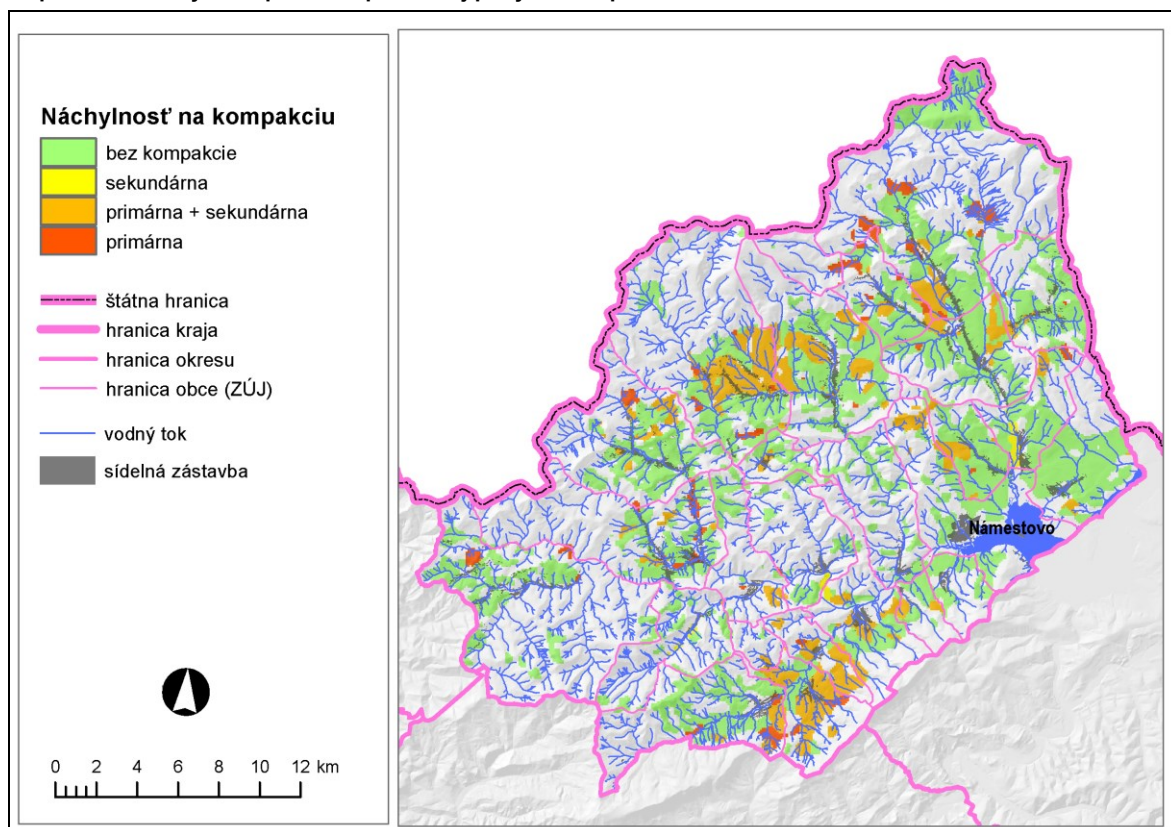
Podľa údajov NPPC je len asi 17 % poľnohospodárskej pôdy okresu náchylnej na zhutnenie. Primárnou a sekundárnou kompakciou sú ohrozené predovšetkým kambizeme pseudoglejové a lokálne zrnitostne ťažšie pôdy v rôznych častiach okresu. Zastúpenie kategórií ohrozenosti zhutnením v % z poľnohospodárskej pôdy okresu je v tabuľke č. 4. 21 Detailnejší pohľad na priestorovú diferenciáciu ohrozenosti zhutnením poskytuje mapa č. 4. 1.

Tabuľka č. 4. 22: Zastúpenie kategórií ohrozenosti zhutnením v okrese Námestovo

	Náchylnosť na zhutnenie			
	primárna	primárna i sekundárna	sekundárna	bez zhutnenia
% z poľnohospodárskej pôdy	4,61	12,00	0,52	82,87

Zdroj: www.podnemapy.sk

Mapa č. 4. 1 Náchylnosť poľnohospodárskej pôdy na kompakciu

Upravil: D. Kočícký (Zdroj: Zdroj: www.podnemapy.sk)

Chemická degradácia pôdy

Vplyvom rizikových látok anorganickej a organickej povahy pochádzajúcich z prírodných a antropických zdrojov, dochádza ku chemickej degradácii pôd. Určitá koncentrácia týchto látok pôsobí škodlivo na pôdy a vyvoláva zmeny jej vlastností, negatívne ovplyvňuje jej produkčný potenciál, znižuje hodnotu dopestovaných plodín a taktiež môže negatívne vplyvať na vodu, atmosféru a na zdravie ľudí a zvierat. K najzávažnejšej degradácii pôdy patrí kontaminácia pôd ťažkými kovmi a organickými polutantami, acidifikácia, alkalizácia a salinizácia pôdy. Monitoring pôd zabezpečuje Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôd. Sústreďuje sa na monitoring tých prvkov, ktoré sú rizikové z hľadiska bioty ako i zdravia človeka. Limitné hodnoty rizikových prvkov v poľnohospodárskej pôde pre prvky As, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb, Se, Zn, F sú uvedené v prílohe č. 2 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Hodnoty koncentrácie jednotlivých prvkov pre jednotlivé lokality hodnotené v rámci aktuálneho odberového cyklu čiastkového monitorovacieho systému Pôda (ČMS-P) (4. odberový cyklus za obdobie rokov 2007 – 2011) sú uvedené v tabuľke č. 4. 22.

Tabuľka č. 4. 23: Obsah rizikových prvkov v poľnohospodárskej pôde

číslo lokality	lokalita (kataster)	Obsah hodnoteného prvku v mg.kg ⁻¹									
		As	Cd	Co	Cr	Cu	Ni	Pb	Se	Zn	Hg
400095	Oravská Polhora	< 30	< 1,0	< 20	< 200	< 70	< 60	< 115		< 200	
400096	Zákamenné	< 25	< 0,7	>= 15	< 150	< 60	< 50	< 70		< 150	
	limit prekročený hĺbke 0 -10 cm										
	limit prekročený hĺbke 35 -45 cm										
	limit prekročený v obidvoch hĺbkach										

Zdroj: www.enviroportal.sk

Monitorovacia sieť v záujmovom území je pomerne riedka, takže hodnotenie doplnené na základe publikácií Granec, Šurina, 1999 a Atlas krajiny SR, 2002 v ktorých boli vytvorené priestorové priemety kontaminácie pôd jednotlivými rizikovými prvkami a pôdy boli zatriedené do nasledovných kategórií:

- 0 – nekontaminované pôdy,
- A, A1 – rizikové pôdy,
- B – kontaminované pôdy,
- C – silne kontaminované pôdy.

Na základe analýzy možno konštatovať, že pôdy okresu sú len mierne kontaminované cudzorodými látkami. Väčšina územia okresu, leží v zóne nekontaminované pôdy s obsahom všetkých hodnotených rizikových látok pod limitom A (pre celkový obsah prvku), resp. A1 (pre obsah prvku 2M HNO₃, resp. 2M HCl). V oblasti oravských Beskyd sa nachádzajú pôdy zaradené do kategórie A, A₁, teda pôdy rizikové, s možným negatívnym vplyvom na životné prostredie, čo znamená, že obsah najmenej jednej z rizikových látok prekračuje limit A, A₁, až po limit B. Jedná sa predovšetkým o zvýšené obsahy Cd a Hg, spôsobené pravdepodobne cezhraničným prenosom emisií. Kontaminované, až silne kontaminované pôdy sa v okrese nenachádzajú. Priestorový priemet kontaminácie pôd je v mapovom výstupe č. 3 Priemet negatívnych prvkov a javov.

Znečistenie ovzdušia

Kvalitu ovzdušia vo všeobecnosti určuje obsah znečisťujúcich látok vo vonkajšom ovzduší. Ochranu ovzdušia upravuje zákon NR SR č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov. Kritéria kvality ovzdušia sú uvedené vo vyhláske MŽP SR č. 244/2016 Z. z. o kvalite ovzdušia. Základným východiskom pre hodnotenie kvality ovzdušia na Slovensku sú výsledky meraní koncentrácií znečisťujúcich látok v ovzduší, ktoré realizuje Slovenský hydrometeorologický ústav na staniách Národnej monitorovacej siete kvality ovzdušia (NMSKO). Na monitorovanie lokálneho znečistenia ovzdušia bolo v roku 2016 na území SR rozmiestnených 38 automatických monitorovacích staníc, z ktorých väčšina monitoruje základné znečisťujúce látky (SO₂, NO₂, NO_x, PM₁₀, PM_{2,5}, CO). Takáto stanica sa v okrese Námestovo nenachádza. Najbližšia takáto stanica sa nachádza v okrese Žilina v k. ú. Žilina.

Od roku 2000 je vývoj hlavných znečisťujúcich látok sledovaný aj prostredníctvom databázy Národného emisného inventarizačného systému (NEIS), ktorý je vyvíjaný za podpory Ministerstva životného prostredia SR a Slovenského hydrometeorologického ústavu. Program NEIS je vyvinutý v súlade s legislatívou platnou v SR a obsahuje najnovšie zmeny legislatívy ochrany ovzdušia realizované v súvislosti s implementáciou smerníc EU. Súčasťou projektu sú procedúry zberu údajov o emisiách, ich overovanie na odboroch životného prostredia okresných úradov, ako aj procedúry, zabezpečujúce import týchto údajov do centrálnej databázy a ich prezentáciu na centrálnej úrovni. Z tabuľky č. 4. 23, ktorá informuje o vývoji emisií zo stacionárnych zdrojov (veľké a stredné zdroje znečistenia) vidíme, že množstvo oxidu siričitého, oxidu uhoľnatého a množstvo organických látok vyjadrených ako celkový organický uhlík (TOC) má stúpajúcu tendenciu. Množstvo tuhých znečisťujúcich látok klesá a množstvo oxidov dusíka sa drží na rovnakej úrovni (NEIS, 2018).

Tabuľka č. 4. 24: Emisie zo stacionárnych zdrojov (veľké a stredné) znečistenia ovzdušia v okrese Námestovo

rok	emisie (v t za rok)				
	TZL	SO ₂	NO _x	CO	TOC
2017	19,668	21,974	22,927	78,902	33,191
2016	17,676	17,925	22,239	74,814	22,630
2015	25,395	15,961	21,663	70,104	24,719

Zdroj: <http://neisrep.shmu.sk>

Na znečisťovanie ovzdušia sa v najväčšej miere podieľa priemyselná výroba, vysoká intenzita cestnej dopravy a výroba a rozvoj elektriny, plynu a vody. V okrese Námestovo sa nachádza 105 evidovaných zdrojov znečisťovania ovzdušia, z toho 3 radíme k veľkým zdrojom. Patrí k nim AVEX electronics, s.r.o. (Elektrotechnická výroba), Yanfeng Slovakia Automotive Interior Systems s. r. o. (Nanášanie lepidiel na diely z plastov) a družstvo DAKNA Námestovo (veľkochov hovädzieho dobytku). Zoznam ostatných znečisťovateľov v okrese za rok 2018 je v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č. 4. 25: Zoznam najväčších znečisťovateľov ovzdušia v okrese Námestovo za rok 2018

Názov prevádzkovateľa	Obec zdroja	Názov zdroja
Accentiss Námestovo, s.r.o.	Námestovo	Plynová kotolňa
		Plynové zariadenia areálu
AGRO MÚTNE, s.r.o.	Mútne	Bitúnok
		Veľkochov hovädzieho dobytku
AGROVEX Novot', družstvo	Novot'	Veľkochov hovädzieho dobytku
AKORD, a.s.	Námestovo	Zariadenia na spaľovanie ZPN
ARRIVA Liorbus, a.s.	Námestovo	Zariadenia na spaľovanie ZPN
AVEX electronics, s.r.o.	Oravská Lesná	Elektrotechnická výroba AVEX
		Kotolňa AVEX Oravská Lesná
BARTOŠ Pavol, s.r.o.	Lokca	Bitúnok
BENZINOL SLOVAKIA s.r.o.	Námestovo	ČS PHM
BIOMASA, združenie právnických osôb	Námestovo	Kotolňa na biomasu
Bytový podnik Námestovo, s.r.o.	Námestovo	Plynová kotolňa PK 2
		Plynová kotolňa PK 5
		Plynová kotolňa PK 7
CBET, s.r.o.	Námestovo	Betonáreň
COLORSPOL, spol. s r.o.	Novot'	Briketovací komplex
		Kotolňa
COOP Jednota Námestovo, spotrebné družstvo	Námestovo	Plynová kotolňa
		Plynová kotolňa TEMPO
CRT - ELECTRONIC, spol. s r.o.	Oravská Lesná	Elektrotechnická výroba
DAKNA Námestovo, družstvo	Námestovo	Veľkochov hovädzieho dobytku
FINEXS s.r.o.	Zubrohlava	Spracovanie a povrchové úpravy dreva - výroba a lakovanie truhel
HE-DOSS, s.r.o.	Vavrečka	Prevádzka spracovania a povrchových úprav dreva
HERN s.r.o.	Námestovo	PÚ kovov - galvanické zinkovanie, fosfátovanie,
		Stará lakovňa po rekonštrukcii
		Termické čistiace zariadenie TD 70
		Zariadenia na spaľovanie ZPN areálu ZTS Strojárne Námestovo
Ing. František Jendroš STAVPOČ	Klin	Kotolňa
JAMEL FASHION s.r.o.	Námestovo	Zariadenia na spaľovanie plynu

Názov prevádzkovateľa	Obec zdroja	Názov zdroja
Juraj Ratica	Rabča	Kotolňa KOVO
K.V.N. - Novot', spol. s r.o.	Novot'	Kotolňa POD
		Lakovňa KVN
KOVOT s.r.o.	Vavrečka	Tavenie nežezezných kovov vrátane pretavovania šrotu nežezezných kovov
LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, OZ Námestovo	Zákamenné	Manipulačno-expedičný sklad
MAKYTA, akciová spoločnosť, skrátené MAKYTA a.s.	Námestovo	Kotolňa závodu Makyta
Mária Bugarová	Námestovo	Chemická čistiareň a práčovňa
MBM - GROUP, a.s.	Oravská Jasenica	Betonáreň
NOVA - S, a.s.	Námestovo	Linka povrchových úprav
Obec Bobrov	Bobrov	Kotolňa OcÚ
Obec Krušetnica	Krušetnica	Kotolňa OcÚ
Obec Mútne	Mutné	Kotolňa na biomasu - peletky ZŠ Mutné
Obec Novot'	Novot'	Kotolňa PD Novot'
Obec Oravská Lesná	Oravská Lesná	Kotolňa OcÚ a MKS
Obec Oravské Veselé	Oravské Veselé	Kotolňa na biomasu ZŠ s MŠ
Obec Rabčice	Rabčice	Centrálna kotolňa
Obec Sihelné	Sihelné	Kotolňa KD
		Kotolňa ZŠ
Obec Zákamenné	Zákamenné	Kotolňa na biomasu KD
		Kotolňa na biomasu ZŠ
Oravská poliklinika Námestovo	Námestovo	Kotolňa
Oravská vodárenská spoločnosť, a.s.	Námestovo	ČOV
		Kotolňa ČOV
Pekárne a cukrárňe RUSINA spol. s r.o.	Námestovo	Pekáreň
Píla Vasiľov, s.r.o.	Vasiľov	Briketovací komplex
		Píla
Podielnícke roľnícko-obchodné družstvo	Bobrov	Chov hovädzieho dobytká
Polhorské služby s.r.o.	Oravská Polhora	Prevádzka spracovania dreva
Poľnohospodárske družstvo Magura	Rabča	Chov hovädzieho dobytká - dvor Rabča
Poľnohospodárske družstvo Oravská Lesná	Oravská Lesná	Chov hovädzieho dobytká - dvor Oravská Lesná
Poľnohospodárske družstvo so sídlom v Lokci	Lokca	Chov hovädzieho dobytká
		Spaľovacie zariadenia
Poľnohospodárske družstvo v Hruštíne	Hruštín	Chov hovädzieho dobytká
Poľnohospodárske družstvo Vasiľov	Vasiľov	Chov hovädzieho dobytká
Poľnohospodárske výrobné obchodné družstvo Zubrohlava	Zubrohlava	Chov hovädzieho dobytká
PROKEŠ & Co.SK, s.r.o.	Oravská Jasenica	Prevádzka spracovania gumárenských zmesí
		Zariadenia na spaľovanie zemného plynu
RABČAN, s.r.o.	Rabča	Kotolňa ObZS
RAKVIEM - FP spol. s r.o.	Zubrohlava	Priemyselné spracovanie dreva - výroba truhel
Roľnícke družstvo Babia Hora Rabčice, družstvo	Rabčice	Chov hovädzieho dobytká
Roľnícke družstvo so sídlom v Zákamennom č. 204	Zákamenné	Chov hovädzieho dobytká
Roľnícke družstvo Vavrečka - Ťapešovo	Vavrečka	Chov hovädzieho dobytká
	Ťapešovo	Chov hovädzieho dobytká
Slovnaft, a.s.	Námestovo	ČS PHM

Názov prevádzkovateľa	Obec zdroja	Názov zdroja
	Zákamenné	ČS PHM
Spojená škola internátna	Námestovo	Zariadenia na spaľovanie ZPN
STAKU PLUS, s.r.o.	Bobrov	Briketovacia Linka
Stavebý podnik s.r.o.	Námestovo	Betonáreň
Stredná odborná škola technická	Námestovo	Kotolňa SOŠT
THERIMEX SLOVAKIA, s.r.o.	Klínec	Kotolňa OC
Tonrec Slovakia s.r.o.	Vavrečka	Tonrec odsávacie zariadenie
Visteon Eletronics Slovakia s.r.o.	Námestovo	Priemyselné spracovanie plastov
		Sprinklerové stabilné hasiace zariadenie
		Zariadenie na výrobu DPS - SMD linky
VOMS, s.r.o.	Námestovo	ČS PHM VOMS
Wood Working, s.r.o.	Klín	PSD - Pila
Yanfeng Slovakia Automotive Interior Systems s. r. o. - odštepny závod Námestovo	Námestovo	Nanášanie lepidiel na diely z plastov
		Priemyselné spracovanie plastov
Základná škola s materskou školou Klín	Klín	Kotolňa ZŠ
Základná škola s materskou školou Breza	Breza	Kotolňa ZŠ
Základná škola s materskou školou Martina Hamuljaka Oravská Jasenica	Oravská Jasenica	Kotolňa ZŠ
Základná škola s materskou školou Oravská Lesná	Oravská Lesná	Kotolňa ZŠ
Základná škola s materskou školou Krušetnica	Krušetnica	Kotolňa ZŠ
Základná škola Námestovo - Komenského ul.	Námestovo	Plynové zariadenia areálu ZŠ
Základná škola s materskou školou Oravská Polhora	Oravská Polhora	Kotolňa MŠ Oravská Polhora II
Základná škola s materskou školou Oravská Polhora 130	Oravská Polhora	Kotolňa ZŠ Oravská Polhora 1-9
Základná škola s materskou školou Zubrohlava	Zubrohlava	Kotolňa ZŠ

Zdroj: OÚ Námestovo, NEIS, 2018

Na území okresu by sme mohli vymedziť aj malé zdroje znečistenia, hlavne tam, kde obce nie sú plynofikované. Z celkového počtu 24 obcí sú plynofikované len 4, 20 obcí plynofikáciu nemá (SPP, 2018). K znečisteniu ovzdušia v okrese Námestovo negatívne prispieva aj automobilová doprava, ktorej intenzita neustále narastá. K najfrekventovanejším cestám patrí cesta I. triedy - I/78. Meranie znečisťujúcich látok z dopravy sa zatiaľ nemeria, ale za 90% celkových emisií prchavých organických látok z dopravy zodpovedajú vozidlá s benzínovým motorom. Automobilová doprava okrem zvyšovania plynných emisií z výfukových plynov spôsobuje aj sekundárnu prašnosť.

Zaťaženie prostredia hlukom

V množine stresových faktorov má významné miesto hluk, ktorý zhoršuje kvalitu životného prostredia a nepriaznivo vplyva nielen na faunu a flóru, ale aj na zdravie človeka. Ochrana pred hlukom, o jeho posudzovaní a kontrole vo vonkajšom prostredí zachytáva v našej legislatíve zákon č. 2/2005 Z. z. o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí v znení neskorších predpisov a od 16. 8. 2007 vo vyhláške MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa stanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí. Vyhláška zhodnocuje intenzitu hluku samostatne vo vonkajšom prostredí, pre cestnú dopravu, pre železničné dráhy, leteckú dopravu a hluk z iných zdrojov ako z dopravy.

Automobilová doprava predstavuje líniový stresový faktor, ktorý vplyva na okolitú krajinu, predovšetkým pozdĺž dopravných koridorov, negatívne zaťažuje prostredie emisiami, hlukom a vibráciami. Podľa interných zdrojov Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Dolnom Kubíne najzávažnejším zdrojom hluku sú prípady, keď cesty I. a II. triedy prechádzajú v blízkosti obytnej zástavby. K takýmto cestám v okrese patrí cesta I/78 a II/520.

Podľa posledného sčítania dopravy v roku 2015 (SSC, 2015) je najväčšia intenzita v okrese Námestovo na ceste I. triedy, konkrétne na ceste I/78, ktorá vedie z Dolného Kubína cez Námestovo po sedlo Hliny, kde prekračuje štátnu hranicu s Poľskom a pokračuje ako DW945 do poľského mesta Żywiec.

Tabuľka č. 4. 26: Intenzita dopravy v okrese – počet motorových vozidiel/deň za rok 2015

Cesta	Sčítací úsek	Počet áut
I/78	91190	10 158
I/78	92490	5 694
I/78	92500	5 694
I/78	92890	8 882
I/78	92891	10 312
I/78	92892	11 266
I/78	92896	5 473
I/78	92897	5 473
I/78	92899	3 994
II/520	91160	2 831
II/520	91170	5 010
II/520	91180	4 699
II/520	91200	4 745
II/520	91210	6 013
III/2270	94890	2 515
III/2273	95500	7 429
III/2274	93950	2 319
III/2274	93960	611
III/2274	93970	611
III/2276	94760	1 881

Zdroj: www.ssc.sk

V území sa nachádzajú aj viaceré stacionárne zdroje hluku ako areály výroby, priemyselné a poľnohospodárske prevádzky, ktoré zaťažujú obyvateľov, ktorí sa ich v blízkosti pohybujú alebo bývajú. Najviac hluk nepriaznivo vplýva na zamestnancov, ktorí v týchto prevádzkach pracujú. Občasnými zdrojmi hluku môžu byť aj športové, kultúrne a rekreačné areály. Na základe materiálov RÚVZ v Dolnom Kubíne však neboli zistené závažné stacionárne zdroje hluku v okrese.

Znečistenie vôd

Podľa zákona NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) je znečistenie definované ako priame alebo nepriame zavádzanie látok alebo tepla do vzduchu, vody alebo pôdy ako výsledok ľudskej činnosti, ktoré môže byť škodlivé pre ľudské zdravie, kvalitu vodných ekosystémov alebo suchozemských ekosystémov priamo závislých od vodných ekosystémov, a ktoré má za následok poškodenie hmotného majetku, poškodenie alebo narušenie estetických hodnôt životného prostredia a jeho iného oprávneného využívania.

Hodnotenie kvality povrchových vôd sa komplexne vykonáva v povodiach, v čiastkových povodiach a v útvaroch povrchových vôd.

Útvar povrchových vôd je vymedziteľný a významný prvok povrchovej vody, ktorý je určený za základnú jednotku smernice 2000/60/ES Rámcovej smernice o vode (RSV). Identifikáciou útvaru povrchovej vody je vymedzenie samostatnej a významnej časti povrchovej vody. Postup a kritéria vymedzenia útvarov povrchovej vody sú uvedené v prílohe č. 1 vyhlášky MPRV SR č. 418/2010 Z.z. o vykonaní niektorých ustanovení vodného zákona. Zoznam útvarov povrchovej vody je uvedený v prílohe č. 2 menovanej vyhlášky.

Útvary povrchovej vody sa zaraďujú do kategórie:

- rieky,
- rieky so zmenenou kategóriou, najmä vodné nádrže a zdrže,
- jazerá.

Vodné útvary sa členia na:

- prirodzené útvary povrchovej vody,
- výrazne zmenené vodné útvary,
- umelé vodné útvary.

Monitorovanie vôd sa vykonáva v monitorovacích miestach podľa programov monitorovania povrchových vôd, ktoré sa vypracúvajú v súlade s Vodným plánom Slovenska.

Hodnotenie stavu útvarov povrchovej vody sa hodnotí pre každú kategóriu útvarov povrchovej vody a je založené na hodnotení ich ekologického stavu, resp. ekologického potenciálu a chemického stavu.

✓ Stav útvarov povrchových vôd

Územie okresu Námestovo je odvodňované riekou Oravou.

Podrobný popis povrchových vôd okresu je uvedený v kapitole 1.1.4.1 Hydrologické pomery.

Pri povrchových vodách sa hodnotí ekologický a chemický stav a kvalita vody.

Do hodnotenia ekologického stavu patria nasledovné prvky kvality rozdelené do 3 skupín:

- biologické prvky kvality (BPK): bentické bezstavovce; fyto-bentos a makrofyty; fytoplanktón; ryby
- fyzikálno-chemické prvky kvality (FCHPK): všeobecné FCH ukazovatele; 26 škodlivých a obzvlášť škodlivých látok relevantných pre SR
- hydromorfologické prvky kvality (HMPK)

Výsledné hodnotenie sa určuje v piatich triedach kvality: veľmi dobrý (1), dobrý (2), priemerný (3), zlý (4), veľmi zlý (5).

Pri chemickom stave sa hodnotia prioritné látky a nebezpečné látky. Výsledky hodnotenia sa kategorizujú v dvoch triedach: dosahuje (D) a nedosahuje (ND) dobrý chemický stav.

Ekologický stav / potenciál útvarov povrchovej vody

Základom hodnotenia ekologického stavu útvarov povrchových vôd sú biologické prvky kvality, ktoré majú v súlade so základným princípom a myšlienkou RSV prioritné postavenie. Pre významne zmenené vodné útvary a umelé vodné útvary sa podľa princípov RSV stanovoval ekologický potenciál.

Chemický stav útvarov povrchovej vody

Základom hodnotenia chemického stavu útvarov povrchových vôd sú špecifické znečisťujúce látky, ktoré sú definované ako znečistenie spôsobené prioritnými látkami. Pri ich hodnotení sa uplatňujú smernice EÚ. Hodnotenie chemického stavu vôd pozostávalo z posúdenia výskytu 41 prioritných látok vo vodných útvaroch povrchových vôd. Súlad výsledkov monitorovania s Environmentálnou normou kvality (ENK) predstavuje súlad s požiadavkami pre dobrý chemický stav.

Podľa RSV „dobrý stav povrchovej vody“ znamená stav, ktorý dosahuje útvary povrchovej vody, ak je jeho ekologický a jeho chemický stav aspoň „dobrý“.

Ekologický a chemický stav útvarov povrchových vôd v okrese Námestovo uvádza nasledovná tabuľka.

Tabuľka č. 4. 27: Ekologický a chemický stav útvarov povrchových vôd v okrese Námestovo

Povodie	Kód VÚ	Názov VÚ	Od rkm	Do rkm	Ekologický stav	Chemický stav
Váh	SKV0012	Biela Orava	33,80	11,80	3	D
Váh	SKV0013	Biela Orava	11,80	0,00	3	D
Váh	SKV0014	Polhoranka	27,10	15,60	3	D
Váh	SKV0015	Polhoranka	15,60	7,10	2	D
Váh	SKV0016	Polhoranka	7,10	0,00	3	D
Váh	SKV0065	Veselianka	19,40	0,00	2	D
Váh	SKV0102	Hruštinka	18,90	10,10	2	D
Váh	SKV0103	Hruštinka	10,10	0,00	2	D
Váh	SKV0120	Mútňanka	22,40	0,00	2	D
Váh	SKV0129	Hraničný Kriváň	6,50	0,00	1	D
Váh	SKV0252	Sihelniansky potok	6,10	0,00	2	D
Váh	SKV0259	Bystrá	13,60	7,20	2	D
Váh	SKV0260	Bystrá	7,20	0,00	2	D
Váh	SKV0318	Randová	8,30	0,00	2	D
Váh	SKV0319	Mútnik	6,70	0,00	2	D
Váh	SKV0320	Juríkov potok	8,70	0,00	2	D
Váh	SKV0321	Menzdrovka	8,70	0,00	2	D
Váh	SKV0322	Mútnik-3	6,30	0,00	2	D
Váh	SKV0323	Zimná Voda-3	7,10	0,00	2	D
Váh	SKV0324	Dlhá Voda	9,10	0,00	2	D
Váh	SKV0325	Lomnica-1	6,45	0,00	2	D
Váh	SKV0326	Zásihlianka	10,60	0,00	2	D
Váh	SKV0327	Klinianka	16,05	0,00	2	D

Zdroj: Vodný plán SR, 2015.

Z tabuľky vyplýva, že ekologický stav útvarov povrchových vôd na území okresu je dobrý. Veľmi dobrý ekologický stav dosahuje Hraničný Kriváň (SKV0129). Všetky útvary povrchových vôd dosahujú dobrý chemický stav.

Znečistenie z komunálnych odpadových vôd

Organické znečistenie obsiahnuté vo vodách je dôsledkom kontaminácie vody organickými látkami pochádzajúcimi z prirodzených a antropogénnych zdrojov. Organické látky prirodzene sa vyskytujúce vo vode pochádzajú hlavne z erózie pôd, rozkladných procesov odumretej fauny a flóry. Sú relatívne nerozpustné a pomaly rozložiteľné. Organické zložky pochádzajúce z rozličných ľudských aktivít patria k najčastejšie sa vyskytujúcim znečisťujúcim látkam vypúšťaným do povrchových vôd.

Znečisťovanie vôd organickým znečistením sa uskutočňuje priamym vypúšťaním odpadových vôd do recipientov a tiež difúznym spôsobom. Za potenciálne významné bodové zdroje znečistenia považujeme:

- komunálne a priemyselné zdroje znečistenia - podliehajúce smernici 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd (transponovaná do zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov a jeho vykonávacích predpisov a zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách); Sú to aglomerácie veľkostnej kategórie nad 2000 EO a aglomerácie pod 2000 EO s vybudovaným zberným systémom, ale bez čistenia odpadových vôd;
- priemyselné zdroje znečistenia - podliehajúce smernici EP a Rady 2010/75/EU o priemyselných emisiách – integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania ŽP (transponovaná do zákona č. 39/2013 Z. z. a Vyhlášky MŽP SR č.183/2013 Z. z.6), alebo Nariadeniu EP a Rady č. 166/2006 (E-PRTR), alebo zákonu č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní a šírení informácií o životnom prostredí. Sú to zdroje znečisťovania, ktoré spadajú do Kategórie priemyselných činností uvedených v článku 2 Prílohy I smernice 2010/75/EÚ.

Za významné difúzne zdroje znečistenia sú považované:

- aglomerácie vymedzené podľa smernice Rady 91/271/EHS, ktorých miera odkanalizovania nezodpovedá požiadavkám smernice 91/271/EHS;
- aglomerácie pod 2000 EO bez verejnej kanalizácie.

Znečistenie povrchových vôd živinami z bodových zdrojov znečistenia je dôsledkom vypúšťania nedostatočne čistených alebo nečistených odpadových vôd z aglomerácií, priemyslu a poľnohospodárstva. V súvislosti s redukováním živín z odpadových vôd má mimoriadnu významnosť technológie ČOV.

V čiastkovom okrese Námestovo je vymedzených 9 aglomerácií s veľkosťou nad 2 000 EO. Zoznam aglomerácií s veľkosťou nad 2 000 EO a spôsob nakladania s odpadovými vodami je uvedený v tabuľke č. 4. 28.

Tabuľka č. 4. 28: Aglomerácie s veľkosťou nad 2 000 EO v okrese Námestovo

Kód obce	Názov obce	Názov aglomerácie	Počet obyvateľov (2017)	Spôsob nakladania s OV v % (2011)		
				cez verejnú kanalizáciu	individuálne systémy	iné
510025	Rabča	Rabča	11 061,5	61,4	37,1	1,5
510050	Sihelné					
509914	Oravská Polhora					
509680	Hruštín	Hruštín	3 161			
509884	Novoť	Novoť	3 564			
509906	Oravská Lesná	Oravská Lesná	3 403			
510203	Zákamenné	Zákamenné	5 446			
509931	Oravské Veselé	Oravské Veselé	2 931			
509850	Mútne	Mútne	2 990			
509868	Námestovo	Námestovo	7 881			
509892	Oravská Jasenica	Oravská Jasenica	3 363			
510157	Vavrečka					

Zdroj: ŠÚSR, 2017, Vodný plán SR, 2015

K aglomeráciám nad 2 000 EO prislúcha 39 889 obyvateľov, čo predstavuje 64,2 % obyvateľov okresu (celkový počet obyvateľov okresu k roku 2017: 62 134). To znamená, že 35,8 % obyvateľov okresov býva v malých obciach tvoriacich aglomerácie pod 2000 EO. Čo sa týka počtu obcí, ktoré sú súčasťou aglomerácií nad 2 000 EO, vo vzťahu k počtu obcí v povodí je situácia nasledovná: celkový počet obcí v okrese je 24, počet obcí v aglomeráciách nad 2 000 EO je 11, t.j. 47,8 % z celkového počtu obcí v okrese.

Z tabuľky vyplýva, že 84,7 % (viac ako celoslovenský priemer – 75,6%) množstva vyprodukovaného znečistenia (vyjadrené v ekvivalentných obyvateľoch) z aglomerácií nad 2 000 EO je odvádzaných stokovou sieťou a čistených na ČOV. Individuálnymi systémami je riešených 14,5 % EO a zvyšných 0,8 % je bez adekvátneho odvádzania odpadových vôd, ktoré znečisťujú povrchové i podzemné vody difúznym spôsobom. Znečistenie z významných priemyselných a iných zdrojov znečistenia

Za potenciálne významné priemyselné a iné zdroje znečistenia sú považované zdroje znečistenia

- definované v smernici č. 2010/75/EU o priemyselných emisiách (integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania, transponovaná do zákona č. 39/2013 Z. z. o IPKZ a Vyhlášky MŽP SR č.183/2013 Z. z.), alebo Nariadeniu EP a Rady č. 166/2006 o zriadení Európskeho registra uvoľňovania a prenosov znečisťujúcich látok, ktorým sa menia a dopĺňajú smernice Rady 91/689/EHS a 96/61/ES (E-PRTR), alebo zákona č. 05/2004 Z. z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o ŽP a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zdroje znečistenia, v ktorých vypúšťaných odpadových vodách boli identifikované prioritné látky, resp. boli určené v povolení (NV č. 269/2010 Z. z.) - smernica EP a Rady 2008/105/ES o

- environmentálnych normách kvality v oblasti vodnej politiky a o zmene a doplnení smerníc 82/176/EHS, 83/513/EHS, 84/156/EHS, 84/491/EHS, 86/280/EHS a 2000/60/ES,
- zdroje znečistenia, ktoré majú v povolení na vypúšťanie OV resp. sú v ich odpadových vodách identifikované látky relevantné pre SR,
 - pomer odpadových vôd (OV) k prietoku v recipiente na úrovni Q_{355} , Q_{zar} : (1:1 a viac).

Tieto kritéria významnosti platia i pre znečisťovanie vôd živinami a prioritnými látkami a relevantnými látkami. Na území okresu Námestovo sa v zmysle Vodného plánu SR (2015) nevyskytuje žiadny významný priemyselný zdroj znečistenia povrchových vôd

Znečistenie z poľnohospodárstva

Medzi kľúčové poľnohospodárske zdroje organického znečistenia a znečistenia živinami patrí vypúšťanie odpadových vôd zo zariadení intenzívneho chovu hydiny a ošípaných do povrchových vôd prípadne šírenie znečistenia difúznym spôsobom pôsobením klimatických faktorov. Ďalším významným zdrojom znečistenia živinami je používanie minerálnych a organických hnojív, ktoré významne prispieva k znečisťovaniu vôd živinami - difúznym odtokom (prostredníctvom drenáže), vplyvom vetra pri postrekoch a povrchovým odtokom.

Na území okresu Námestovo sa podľa registra prevádzkarní pre hydinu vedenom v súlade s §39 ods. 12 zákona č. 39/2007, nenachádzajú žiadne prevádzkarne chovu hydiny.
(<https://www.svps.sk/zvierata/Zoznamyschvalene.asp?cmd=resetall&Zoznamy=ostatne&Sekcia=35&Cinnost=EFP&Podsekcia=0>).

Tabuľka č. 4. 29: Prevádzky chovu ošípaných s vydaným IPKZ v okrese Námestovo

Názov	Prevádzkovateľ	Lokalita
Farma ošípaných	DAKNA Námestovo, družstvo.	Námestovo

Zdroj: <http://ipkz.enviroportal.sk>

Prevádzkarne chovu ošípaných s vydaným IPKZ patria s ohľadom na ich polohu voči útvarom povrchových vôd aj do skupiny potenciálnych bodových znečisťovateľov povrchových vôd živinami.

Vybrané lesohospodárske prvky a javy so stresujúcim účinkom

Poškodenie vegetácie

Poškodenie vegetácie odráža negatívne pôsobenie prírodných ako aj antropogénnych faktorov na vegetáciu. K abiotickým faktorom, ktoré spôsobujú poškodenie vegetácie, vo všeobecnosti patria: vietor, sneh, námraza, sucho, požiare a pod. Z biotických faktorov ide predovšetkým o pôsobenie podkôrneho a drevokazného, listožravého a cicavého hmyzu, hnilôb, tracheomykóz a poľovnej zveri. Monitorovanie sa vykonáva obdobne ako pri poľnohospodárskej pôde na trvalých monitorovacích plochách v rámci Čiastkového monitorovacieho systému Lesy – monitoring lesa a environmentálnych interakcií. Monitoring vykonáva podľa stanovenej periodicity Národné lesnícke centrum vo Zvolene. Na základe straty asimilačných orgánov stromov – defoliácie sa poškodenie hodnotí v piatich základných stupňoch:

- bez poškodenia – defoliácia 0 – 10 %
- slabo poškodené – defoliácia 11 – 30 %
- stredne poškodené – defoliácia 31 – 60 %
- silne poškodené – defoliácia 61 – 90 %
- silne poškodené, kalamitné plochy, ťažba, riedkoles – defoliácia viac ako 90 %

Rastrové vrstvy defoliácie lesných porastov pripravuje NLC každoročne na podklade satelitných snímok Landsat, Sentinel (z vrcholu vegetačného obdobia) a terestrických hodnotení defoliácie. Vrstva neodráža len zdravotný stav porastov – na satelitných snímkach vykazujú vyššiu defoliáciu aj porasty riedke, nezapojené

(napr. na strmých skalnatých svahoch), porasty v obnove (vyťažené plochy, veľmi mladé a ešte nezapojené porasty), okraje porastov a pod., ktoré však v skutočnosti môžu mať nulovú alebo len veľmi slabú defoliáciu. Tieto na satelitných snímkach vzhľadom na ich priestorové rozlíšenie nie je možné odlíšiť od porastov so skutočne zhoršeným stavom. Defoliácia je zväčša výsledkom pôsobenia klimatických faktorov.

Mapa č. 4. 2 ukazuje stupeň defoliácie lesných porastov (priemer za r. 2015 – 2017) v okrese Námestovo. Medziročne môže, najmä pri listnatých drevinách, defoliácia značne variovať a preto sme použili priemerné hodnoty z rokov 2015 – 2017 (NLC, 2018).

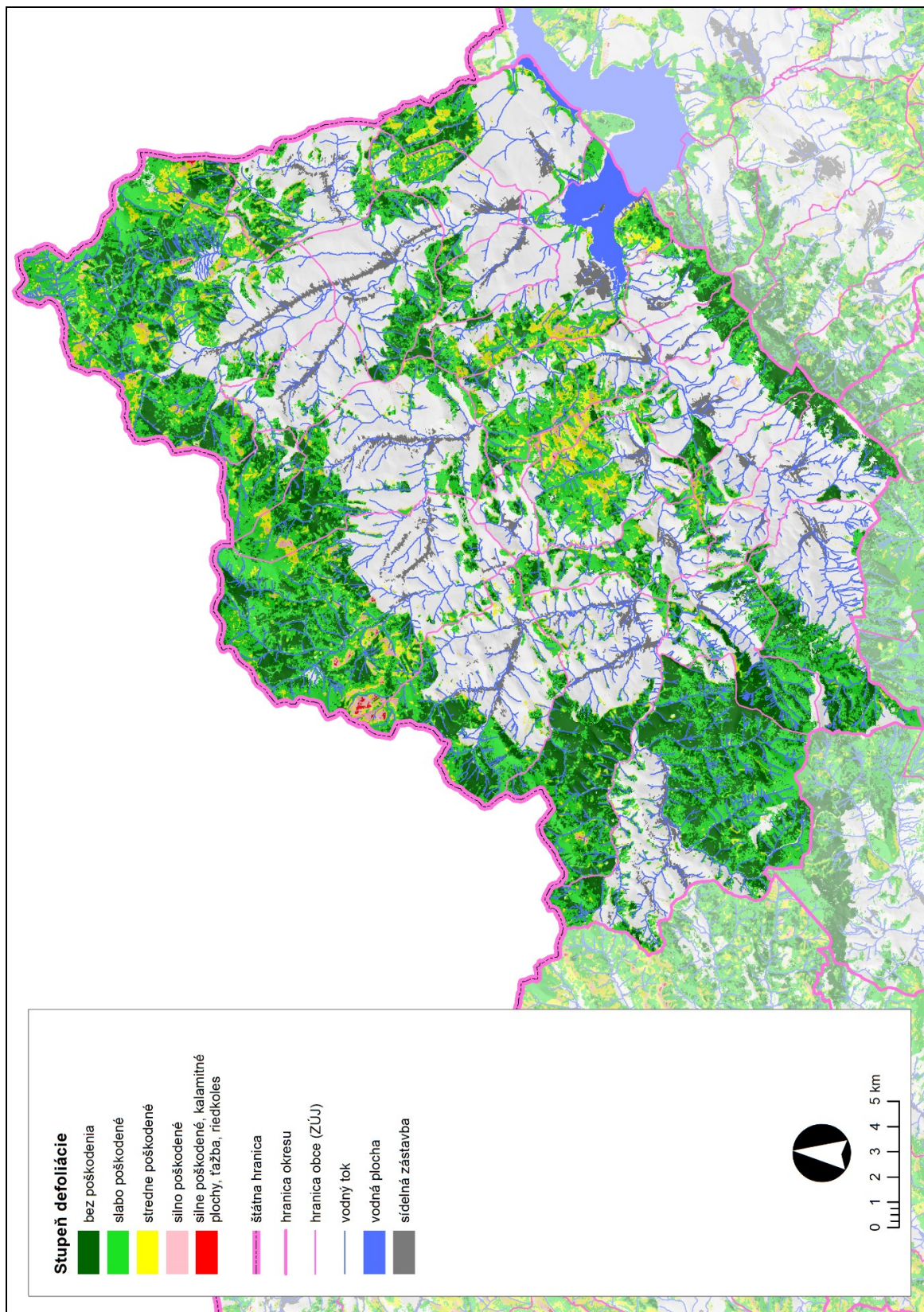
Najviac poškodené lesy sa nachádzajú v k. ú. obcí Novot', Mútne, Oravská Polhora a Námestovo. Celkovo možno povedať, že vegetácia a lesy v okrese Námestovo sú vo zvýšenej miere vystavené tlaku komplexu faktorov, spojených so znečisteným ovzduším a pôdou, ktoré sú ďalej zosilnené nepriaznivým vplyvom biotických a abiotických škodlivých činiteľov..

Výskyt smrekových monokultúr

Smrekové monokultúry sú zvyčajne rovnovekým umelo vysadeným lesným porastom tvoreným smrekom. Smrek má plytkú koreňovú sústavu, je preto náchylný na vyvrátenie vetrom. Často je napádaný podkômnym hmyzom – lykožrútmi, ktoré v monokultúre smreka nachádzajú neúmerne veľké možnosti na premnoženie. Pri premnožení lykožrútov dochádza k masovému úhynu smrekov. Do tejto kategórie prináležia smrekové monokultúry, ktoré sa stanovištné nachádzajú na nevhodnom mieste a netvoria potenciálne prirodzenú jednotku v danom území. Za monokultúru považujeme porast s podielom smreka väčším ako 90 %.

Údaje o výskyte smrekových monokultúr sa nachádzajú v podkapitole 2.2 Lesné pozemky. V okrese Námestovo sa v hojnej miere vyskytujú naprieč celým územím, vo svahových lokalitách.

Mapa č. 4. 2: Stupeň defoliácie lesných porastov v okrese Námestovo

Upravil: B. Ivanič (Zdroj: NLC Zvolen, 2018)

Environmentálne záťaž

Environmentálna záťaž (EZ) je v zmysle aktuálneho znenia zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) zadefinovaná ako znečistenie územia spôsobené činnosťou človeka, ktoré predstavuje závažné riziko pre ľudské zdravie alebo horninové prostredie, podzemnú vodu a pôdu s výnimkou environmentálnej škody. Ide o široké spektrum území kontaminovaných priemyselnou, vojenskou, banskou, dopravnou a poľnohospodárskou činnosťou, ale aj nesprávnym nakladaním s odpadom.

Environmentálne záťaž boli predmetom riešenia geologickej úlohy „Systematická identifikácia environmentálnych záťaž na území SR“, realizovanej v rokoch 2006 – 2008 v gescii MŽP SR, v zmysle ktorej boli vypracované čiastkové záverečné správy a registre environmentálnych záťaž v jednotlivých okresoch SR. V roku 2010 bol uznesením vlády prijatý Štátny program sanácie environmentálnych záťaž (ŠPS EZ) na roky 2010 – 2015, na ktorý nadväzuje ŠPS EZ 2016 - 2021. Ide o strategický plánovací dokument pre oblasť environmentálnych záťaž na Slovensku, ktorý určuje rámcové úlohy na postupné znižovanie negatívnych vplyvov environmentálnych záťaž na zdravie človeka a životné prostredie. Stanovuje priority, ciele a programové opatrenia rozdelené do krátkodobých, strednodobých a dlhodobých časových horizontov, definuje časový a vecný harmonogram realizácie prác v oblasti riešenia environmentálnych záťaž na obdobie rokov 2016-2021, s určením najrizikovejších environmentálnych záťaž navrhnutých na riešenie z hľadiska potreby prieskumu pravdepodobných environmentálnych záťaž a potreby vypracovania rizikovej analýzy, z hľadiska potreby monitoringu environmentálnych záťaž a z hľadiska potreby realizácie sanácie environmentálnych záťaž (www.enviro.sk).

Informačný systém environmentálnych záťaž (IS EZ)

Informačný systém zabezpečuje zhromažďovanie údajov a poskytovanie informácií o environmentálnych záťažach a je súčasťou informačného systému verejnej správy. Informačný systém zriaďuje, prevádzkuje a údaje z neho s výnimkou údajov o pravdepodobných environmentálnych záťažach sprístupňuje MŽP SR podľa osobitného predpisu.

Register environmentálnych záťaž pozostáva z nasledujúcich častí:

- časť A obsahuje evidenciu pravdepodobných environmentálnych záťaž,
- časť B obsahuje evidenciu environmentálnych záťaž,
- časť C obsahuje evidenciu sanovaných a rekultivovaných lokalít.

Výskyt environmentálnych záťaž v okrese Námestovo je znázornený v tabuľke č. 4. 30.

Tabuľka č. 4. 30: Výskyt environmentálnych záťaž v okrese Námestovo

Názov EZ - Námestovo	Register	Identifikátor	Obec
Mútne - STKO	A	SK/EZ/NO/538	Mútne
Námestovo - STKO Svätý Ján	A	SK/EZ/NO/539	Námestovo
Oravská Lesná - skládka TKO Vaňovské Bory	A	SK/EZ/NO/540	Oravská Lesná
Zubrohlava - kalové pole - ZŤS Námestovo	B	SK/EZ/NO/541	Zubrohlava
Námestovo- ČS PHM Slovnaft	C	SK/EZ/NO/1365	Námestovo
Zákamenné - ČS PHM Slovnaft	C	SK/EZ/NO/1366	Zákamenné
Námestovo - skládka odpadu Zubrohlava	C	SK/EZ/NO/2028	Námestovo

Zdroj: www.envirozataze.enviroportal.sk

Invázne druhy rastlín a živočíchov

Na Slovensku legislatívne upravuje problematiku nepôvodných a invázných druhov živočíchov, rastlín, húb a mikroorganizmov zákon č. 150/2019 Z.z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a zmene a doplnení niektorých zákonov (platnosť od 3.6.2019, účinnosť od 1.8.2019). Invázne druhy rastlín SR sú zaradené v prílohe č. 2a vyhlášky č. 24/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Vlastník, správca, užívateľ pozemku je povinný sa starať o pozemok tak, aby nedochádzalo k rozšíreniu týchto druhov na jeho pozemku a v prípade výskytu invázných druhov je povinný ich odstraňovať.

Výskyt inváznych druhov bylín a drevín je roztrúsený po celom okrese, hlavne v okolí severozápadných brehov Oravskej priehrady (obce Námestovo, Zubrohlava, Klin, Bobrov), v okolí koryta Veselianky (k. ú. obce Oravské Veselé) a v k. ú. obce Rabča.

Pásma hygienickej ochrany a technické pásma

Pásma hygienickej ochrany (PHO) sa vyčleňujú zvyčajne v okolí technických prvkov s cieľom ochrany okolia pred ich nepriaznivými účinkami. Možno ich považovať za zóny negatívneho vplyvu daných objektov na okolité prostredie. Patria sem PHO priemyselných areálov, ČOV, skládok odpadu, poľnohospodárskych areálov, vojenské zóny.

Pásma hygienickej ochrany a ochranné pásma v okolí technických prvkov (PHO TP) sa určujú s cieľom ochrany okolia pred ich nepriaznivými účinkami – sú to PHO priemyselných, poľnohospodárskych areálov, skládok odpadov, ČOV, ochranné pásma líniových objektov (železníc, ciest a diaľnic, letísk, rozvodov elektrickej energie, zariadení rozvodov plynu) a iné ochranné pásma, napr. OP pre káblové vedenia, OP vojenských objektov. Okrem PHO TP sa vyčleňujú tiež technické a bezpečnostné pásma, cieľom ktorých je ochrana technických prvkov pred negatívnymi vplyvmi okolia.

Spoločnou črtou uvedených pásiem je limitujúci a obmedzujúci vzťah k rozvoju jednotlivých socioekonomických aktivít a z toho vyplývajúci obmedzujúci a limitujúci účinok využitia potenciálu územia.

PHO priemyselných areálov

Vyčleňujú sa podľa potreby v okolí jednotlivých prevádzok v rôznych veľkostiach na základe ich negatívneho pôsobenia na okolie, pričom charakter negatívneho vplyvu priamo závisí od charakteru výroby. Okolo závodov a ostatných priemyselných zariadení sa podľa potreby zriaďujú PHO nasledujúcich širok:

- nad 500 m – ťažko obťažujúce a ohrozujúce výrobné procesy,
- 100 – 500 m – stredne obťažujúce a mierne ohrozujúce výrobné procesy,
- do 100 m – mierne ohrozujúce výrobné procesy.

Väčšie priemyselné areály sú sústredené do Námestova a jeho blízkeho okolia, menšie sa nachádzajú takmer v každej obci, viaceré napr. v Oravskej Lesnej, Oravskej Polhore, Mútnom či Zakamennom. Medzi najväčšie priemyselné podniky v okrese patria Visteon Electronics Slovakia, s. r. o., Námestovo, Mahle Behr Námestovo, s. r. o., Námestovo, COOP Jednota, s. d. Námestovo, Hern, s. r. o. Námestovo.

PHO skládok odpadov, odkalísk a zariadení na úpravu odpadov

Vyčleňuje sa do vzdialenosti od 300 do 500 m. Cieľom je ochrana okolia pred negatívnymi vplyvmi skladovania odpadov ako sú prašnosť, bakteriologické zdroje nákaz, zdroje emisií, pach a pod. Podľa vyhlášky MŽP SR č. 310/2013 Z. z. o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch je pri výbere lokality na skládku odpadov nutné zohľadniť tieto kritériá:

- bezpečnú vzdialenosť hranice budúcej skládky odpadov od obytných a rekreačných oblastí, vodných tokov, vodných nádrží a vodných zdrojov,
- ochranu prírody a krajiny a kultúrne dedičstvo v danej oblasti,
- únosné zaťaženie územia,
- možné extrémne meteorologické vplyvy a ich dôsledky.

PHO pre čistiare odpadových vôd sú určené danou legislatívou, t. j. stavebno-technickými normami (STN 75 6401 a STN 75 6402). Medzi ČOV a súvislou bytovou výstavbou sa PHO vymedzuje podľa zloženia odpadových vôd (OV), technológie čistenia OV, kalového hospodárstva, miery zakrytia objektov ČOV, úrovne zabezpečenia objektov ČOV dezodorizačnými technológiami, spôsobu vzniku a šírenia (úniku) aerosólov, prevládajúceho smeru vetrov, hluku vznikajúceho prevádzkou ČOV, aj vlastností ovplyvňovaného prostredia (napríklad konfigurácie terénu, druhu a rozmiestnenia zelene, účelu využitia okolitého prostredia).

Z tohto hľadiska sú určené orientačné hodnoty na vymedzenie pásiem hygienickej ochrany podľa spôsobu čistenia odpadových vôd:

Tabuľka č. 4. 31: Vymedzenie PHO podľa spôsobu čistenia odpadových vôd

Najmenšia vzdialenosť v m	Spôsoby čistenia odpadových vôd
25	s komplexne uzavretou zakrytou technológiou s čistením odvádzaného 25 vzduchu
25	mechanicko-biologické bez kalového hospodárstva s úplne zakrytými objektmi alebo so zakrytým kalovým hospodárstvom s čistením vzduchu
100	mechanicko-biologické s pneumatickou aeráciou, s kalovým hospodárstvom
200	mechanicko-biologické s mechanickou povrchovou aeráciou alebo biofiltráciami, s kalovým hospodárstvom
200	ostatné (špeciálne úpravy kalu, medzidepónie kalov, zhrabkov, piesku)

Zdroj: Metodické pokyny na vypracovanie dokumentov RÚSES, SAŽP, 2014

V okrese sa nachádzajú skládky v blízkosti Námestova, Zubrohlavy a Bobrova.

V okrese Námestovo má vybudovanú ČOV mesto Námestovo, kde sú čistené aj odpadové vody viacerých spádových obcí a ČOV v obci Oravská Lesná.

PHO poľnohospodárskych areálov

PHO sa vyčleňujú vo vzdialenosti od 300 do 1000 m za účelom ochrany pred nepriaznivými vplyvmi ako je hlučnosť, prašnosť, zápach a pod. Za hlavné kritérium vyčlenenia ochranného pásma sa považuje druh a početnosť hospodárskych zvierat, ako aj spôsob zhromažďovania, odstraňovania a využívania exkrementov. V týchto zónach podobne ako u PHO priemyselných objektov sa vylučuje rozvoj aktivít závislých od hygienických parametrov prostredia. Ide o aktivity súvisiace s rozvojom bytovej výstavby, výstavby zariadení občianskej vybavenosti, zariadení rekreácie a športu, detských zariadení a škôlok. Optimálne je tento priestor možné využiť na rozšírenie prevádzkových poľnohospodársko-technických objektov, prípadne na rastlinnú výrobu, alebo vysadiť ich pásom izolačnej vegetácie.

Takmer v každej obci (s výnimkou Lomnej) vybudované areály poľnohospodárskej veľkovýroby. Nájdeme ich v katastrach obcí Rabčice, Rabča, Zubrohlava, Bobrov, Klin, Oravské Veselé, Vavrečka, Breza, Oravská Polhora, Mútne, Novot', Ťapešovo, Lokca, Vasilov, Babín, Hruštín, Krušetnica, Sihelné, Zakamenné a Oravská Lesná. Až na malé výnimky sa využívajú na tieto účely dodnes, v niektorých prípadoch je časť areálu využívaná na drobnú priemyselnú výrobu.

Ochranné pásma ciest a diaľnic

Hranicu cestných ochranných pásiem určujú podľa vyhlášky č. 35/1984 Zb. v § 15 zvislé plochy vedené po oboch stranách komunikácie vo vzdialenosti:

- 100 metrov od osi vozovky príslušného jazdného pásu diaľnice a cesty budovanej ako rýchlostná komunikácia,
- 50 metrov od osi vozovky cesty I. triedy,
- 25 metrov od osi vozovky cesty II. triedy a miestnej komunikácie, ak sa buduje ako rýchlostná komunikácia,
- 20 metrov od osi vozovky cesty III. triedy,
- 15 metrov od osi vozovky miestnej komunikácie I. a II. triedy.

Na smerovo rozdelených cestách a miestnych komunikáciách sa tieto vzdialenosti merajú od osi príľahlej vozovky.

Z významnejších dopravných koridorov možno spomenúť cestu prvej triedy I/78 Oravský Podzámok – Námestovo – Oravská Polhora, štátna hranica a cestu druhej triedy II/520. Na hlavnú komunikačnú sieť riešeného územia nadväzujú cesty tretej triedy, ktoré slúžia na napojenie jednotlivých obcí na nadradenú cestnú sieť, resp. na prepojenie jednotlivých obcí a účelové komunikácie slúžiacie na prepojenie jednotlivých častí obce. Cestná sieť je doplnená poľnými a lesnými cestami.

Ochranné pásma železníc

Ochranné pásmo dráhy v zmysle zákona NR SR č. 513/2009 Z. z. o dráhach v znení neskorších predpisov, je priestor po oboch stranách obvodu dráhy, vymedzený zvislými plochami vedenými v určenej vzdialenosti od hranice obvodu dráhy; zriaďuje sa na ochranu dráhy, jej prevádzky a dopravy na nej. Hranica ochranného pásma dráhy je:

- pre železničnú dráhu 60 m od osi krajnej koľaje, najmenej však 30 m od vonkajšej hranice obvodu dráhy,
- pre visutú lanovú dráhu 15 m od nosného alebo dopravného lana,

V okrese nie je vybudovaná žiadna železničná cesta. V minulosti viedla železnica medzi obcou Lokca a Oravská Lesná slúžiaca na dopravu dreva. Bola súčasťou Kysucko-oravskej železnice. V súčasnosti je časť v úseku Tanečník – sedlo Beskýd prevádzkovaná pre turisticko-rekreačné využitie.

Ochranné pásma letísk

Ochranné pásma letísk sú určené podľa § 29 zákona NR SR č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve v znení neskorších predpisov. Ochranné pásma na návrh prevádzkovateľa letiska alebo leteckého pozemného zariadenia určuje rozhodnutím Dopravný úrad na základe záväzného stanoviska stavebného úradu po dohode so stavebným úradom príslušným na vydanie územného rozhodnutia.

Poznámka: s účinnosťou od 01. 01. 2014 sa Dopravný úrad zriadený zákonom NR SR č. 402/2013 Z. z. o Úrade pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb a Dopravnom úrade a o zmene a doplnení niektorých zákonov, stal právnym nástupcom Leteckého úradu Slovenskej republiky, Štátnej plavebnej správy a Úradu pre reguláciu železničnej dopravy.

V okrese sa nenachádza žiadne letisko.

Ochranné pásma rozvodov elektrickej siete

Ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie krajného vodiča podľa § 43 zákona NR SR č. 656/2004 Z. z. o energetike v znení zákona NR SR č. 251/2012 Z. z. Vzdialenosť oboch rovin od krajných vodičov je pri napätí:

- pri napätí od 1 kV do 35 kV vrátane,
 - pre vodiče bez izolácie 10 m, v súvislých lesných priesekoch 7 m,
 - pre vodiče so základnou izoláciou 4 m, v súvislých lesných priesekoch 2 m,
 - pre zavesené káblové vedenie 1 m,
- pri napätí od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m,
- pri napätí od 110 kV do 220 kV vrátane 20 m,
- pri napätí od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m,
- pri napätí nad 400 kV 35 m,
- ochranné pásmo zaveseného kábového vedenia s napätím od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m od krajného vodiča na každú stranu.

V ochrannom pásme vonkajšieho elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je, okrem prípadov podľa odseku 14, zakázané:

- zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky,
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m,
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti do 2 m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou,
- uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky,
- vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku,
- vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy,
- vysádzať a pestovať porasty s výškou presahujúcou 3 m, vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia.

Okresom v úseku Vavrečka (Oravská priehrada) – sedlo Príslop prechádzajú dve linky 110 kV vedenia V7215 a V7215 Vavrečka – Mokrad'.

Ochranné pásma zariadení rozvodov plynu

Podľa § 79 zákona NR SR č. 656/2004 Z. z. o energetike v znení zákona č. 251/2012 Z. z. sa pod ochranným pásmom rozumie priestor v bezprostrednej blízkosti priameho plynovodu alebo plynárenského zariadenia vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia meraný kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia. Vzdialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia je:

- 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm,
- 8 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 201 mm do 500 mm,
- 12 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 501 mm do 700 mm,
- 50 m pre plynovod s menovitou svetlosťou nad 700 mm,
- 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území obce s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa,
- 8 m pre technologické objekty,
- 150 m pre sondy,
- 50 m pre iné plynárenské zariadenia zásobníka a ťažobnej siete neuvedených vyššie,
- vlastníci pozemkov, ktoré sa nachádzajú v lesných priesekoch, cez ktoré sú vedené plynárenské zariadenia prevádzkované s tlakom nad 0,4 MPa, sú povinní umožniť prevádzkovateľovi siete a prevádzkovateľovi ťažobnej siete zachovať voľné pásy v šírke 2 m na obe strany od osi plynovodu distribučnej siete a ťažobnej siete a v šírke 5 m na obe strany od osi plynovodu prepravnej siete a plynovodu, ktorý je súčasťou zásobníka.

Bezpečnostné pásmo je určené na zabránenie porúch alebo havárií na plynárenských zariadeniach, alebo na zmiernenie ich dopadov na ochranu života, zdravia a majetku osôb. Bezpečnostným pásmom na účely tohto zákona sa rozumie priestor vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo od pôdorysu plynárenského zariadenia meraný kolmo na os, alebo na pôdorys. Vzdialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu plynárenského zariadenia je:

- 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa, prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,
- 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm,
- 50 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa s menovitou svetlosťou nad 350 mm,
- 50 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 150 mm,
- 100 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 300 mm,
- 150 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 500 mm,
- 200 m pri plynovodoch nad 4 MPa s menovitou svetlosťou nad 500 mm,
- 50 m pri regulačných staniaciach, filtračných staniaciach, armatúrnych uzloch,
- 250 m pre iné plynárenské zariadenia zásobníka a ťažobnej siete neuvedených vyššie,
- pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa, ak sa nimi rozvádza plyn v súvislej zástavbe a pri regulačných staniaciach so vstupným tlakom nižším ako 0,4 MPa, lokalizovaných v súvislej zástavbe, bezpečnostné pásma určí v súlade s technickými požiadavkami prevádzkovateľ distribučnej siete.

Okresom neprechádza žiadny plynovod vyššieho rádu, mesto a okolité obce sú zásobované vetvou plynovodu Dlhá n/Oravou – Tvrdošín – Námestovo.

Ochranné pásma vodných tokov a vodných nádrží

V zmysle § 49 zákona č. 364/2004 Z.z. (Vodný zákon) a vykonávacej normy STN 75 2102 je ochranné pásmo všetkých vodohospodársky významných vodných tokov v šírke min. 6m od brehovej čiary, resp. vzdušnej päty hrádze obojstranne a ochranné pásmo prítokov a ostatných drobných tokov v šírke 5 m od brehovej čiary, resp. vzdušnej päty hrádze obojstranne a ochranné pásmo malých vodných nádrží v šírke min. 10 m od

zátopovej čiary pri max. hladine na kóte podľa platného manipulačného poriadku, ktorý je samostatne vypracovaný pre každú vodnú stavbu V ochrannom pásme nie je prístupná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí. Taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity. Pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky. Pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary; pri ochrannej hrádzi vodného toku do 10 m od vzdušnej a návodnej päty hrádze

V mapovom výstupe č. 3 Priemet negatívnych prvkov a javov vyznačujeme OP a PHO všetkých prvkov väčších ako 100 m.

II SYNTÉZOVÁ ČASŤ

5 SYNTÉZA ANALYTICKÝCH VSTUPOV A HODNOTENIA

Základom syntéz je tvorba homogénnych priestorových jednotiek. Ide o jednotky s približne rovnakými krajinoekologickými vlastnosťami krajiny. Výsledkom je vyčlenenie typov krajinoekologických komplexov, ktoré sa navzájom rozlišujú rôznymi kombináciami hodnôt vlastností jednotlivých krajinných zložiek (Izakovičová et al., 2000).

Úlohou syntetickej časti dokumentu RÚSES je posúdenie štrukturálnych, funkčných a procesných vzťahov v krajine, čo predstavuje:

- hodnotenie ekologickej stability,
- hodnotenie plošného a priestorového usporiadania pozitívnych a negatívnych prvkov/javov v krajine, t. j. posúdenie miery izolácie, spojitosti (konektivity) prvkov,
- hodnotenie typov biotopov (rozmanitosť typov biotopov, druhová rozmanitosť, výskyt chránených a ohrozených druhov),
- hodnotenie ekostabilizačnej významnosti, reprezentatívnosti a unikátnosti biotopov a prvkov krajinnnej štruktúry v území (porovnanie aktuálneho stavu s potenciálnou prirodzenou vegetáciou, hodnotenie stupňa ekologickej stability, vymedzenie ekologicky významných prírodných prvkov),
- hodnotenie environmentálnych problémov,
- hodnotenie krajinnnej štruktúry (diverzita krajiny, typ a vývoj krajinnnej štruktúry, historické krajinné štruktúry, krajinný obraz a krajinný ráz).

5.1 Hodnotenie ekologickej stability

Jednou z kľúčových, ale najproblematickejších častí spracovania dokumentov RÚSES je klasifikácia územia. Predstavuje diferenciáciu územia podľa vybraných kritérií. Jej cieľom je vyčlenenie plôch s približne rovnakým stupňom ekologickej stability.

Klasifikácia územia na základe biotických prvkov – určuje sa vnútorná ekologická stabilita prvkov krajinnnej štruktúry, vzhľadom na plnenie ekostabilizačnej funkcie.

Základom klasifikácie územia na základe biotickej významnosti je stanovenie vnútornej ekologickej stability prvkov súčasnej krajinnnej štruktúry (reálnej vegetácie) a ich ekostabilizačné účinky podľa fyziognomicko-ekologickej charakteristiky prvkov SKŠ (Miklós, 1991). Stupeň biotickej významnosti je možné stanoviť len relatívne. Vychádza sa z predpokladu, že relatívny stupeň ekologickej stability je nepriamo úmerný intenzite antropogénneho ovplyvnenia ekosystému.

Ekologická stabilita je schopnosť ekosystému vyrovnať vonkajšie rušivé vplyvy vlastnými spontánnymi mechanizmami (Michal, 1992), jej opakom je ekologická labilita, ktorú definujeme ako neschopnosť ekosystému odolávať vonkajším rušivým vplyvom alebo neschopnosť vrátiť sa do pôvodného stavu. Odolávanie ekosystému voči vonkajším rušivým vplyvom sa deje dvomi základnými spôsobmi:

- a) rezistencia – ekosystém je odolný voči vonkajším rušivým vplyvom a nemení sa,
- b) reziliencia – ekosystém sa pôsobením vonkajších vplyvov mení, ale po jeho odznení sa pomocou vlastných autoregulačných mechanizmov navracia do pôvodného stavu.

Výsledkom hodnotenia ekologickej stability je vyjadrenie ekologickej stability riešeného územia jednotlivých prvkov kvantifikovateľnými ukazovateľmi (stupňom stability jednotlivých prvkov SKŠ a koeficientom ekologickej stability).

Pri hodnotení významu prvkov SKŠ z hľadiska ekologickej stability možno použiť 6-stupňovú stupnicu pre hodnotenie významu krajinného segmentu z hľadiska ekologickej stability (Low a kol., 1995).

Tabuľka č. 5. 1: Stupnica pre hodnotenie významu prvkov SKŠ krajinného segmentu

Stupeň ekologickej stability	Hodnotenie významu prvkov SKŠ z hľadiska ekologickej stability
0	bez významu (napr. zastavané plochy a komunikácie, hospodárske areály)
1	veľmi malý význam (orná pôda veľkoplošná)
2	malý význam (orná pôda maloplošná, intenzívne sady, vinice, intenzifikované lúky, cintoríny)
3	stredný význam (extenzívne využívané lúky, líniová NDV)
4	veľký význam (lúky a lesy s prevahou prirodzene rastúcich druhov, prirodzené sukcesné spoločenstvá)
5	výnimočne veľký význam (prirodzené a prírodné lesy, prírodné travné spoločenstvá, mokrade, rašeliniská, neregulované vodné toky a pod.)

Zdroj: Metodické pokyny na vypracovanie dokumentov RÚSES, SAŽP, 2014

Orientačné hodnoty ekologickej stability prvkov SKŠ na základe biotickej významnosti reálnej vegetácie RÚSES sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka č. 5. 2: Stupeň stability jednotlivých prvkov SKŠ

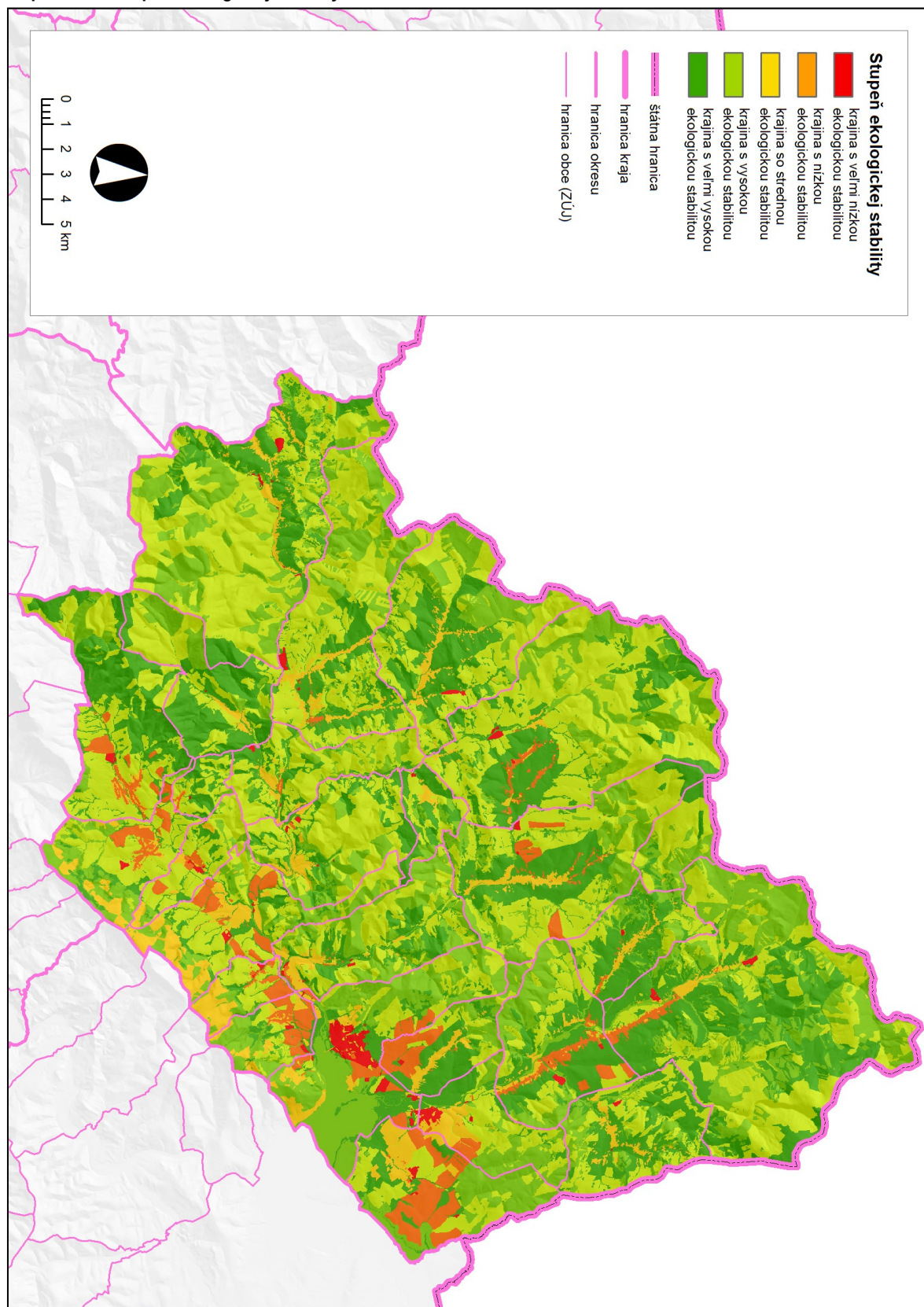
Prvky (kategórie) súčasnej krajinej štruktúry	Stupeň ekologickej stability
Orná pôda - veľkoblková	1
Orná pôda - maloblková	2
Trvalé trávne porasty intenzívne využívané	3
Trvalé trávne porasty extenzívne využívané	4 – 5
Trvalé trávne porasty s NDV	4 – 5
Trvalé trávne porasty sukcesne zarastajúce	4
Subalpínske a alpínske lúky	5
Ovocný sad	2 – 3
Vinice	1 – 2
Chmeľnice	1
Záhrady	3
Energetické porasty	2
Ihličnaté lesy	4
Listnaté lesy	4
Zmiešané lesy	4
Smrekové monokultúry	2 – 3
Kosodrevina	5
Vodná plocha	3 – 4
Sídelná zástavba	0 – 2
Rekreačné a športové areály	1 – 2
Záhradkárské osady	2
Chatové osady	2
Priemyselné areály a priemyselné parky	0
Ťažobné areály	0
Areály fotovoltaických elektrární	0
Spaľovne, bioplynové stanice a kompostárne	0

Prvky (kategórie) súčasnej krajinnej štruktúry	Stupeň ekologickej stability
Areály poľnohospodárskych podnikov funkčné alebo s čiastočne zmenenou funkciou	0
Areály poľnohospodárskych podnikov nefunkčné	0
Areály lesných závodov, dielní, manipulačných a expedičných skladov	0
Suchý polder	2 – 3
Letisko	0
Prístav	0
NDV	4
Brehové porasty	4 – 5
Park a ostatná verejná a vyhradená zeleň v zastavanom území	3 – 4
Cintorín	1
Mozaikové štruktúry s ornou pôdou, TTP, NDV so sídlom	3 – 4
Mozaikové štruktúry s TTP, NDV so sídlom	3 – 4
Mozaikové štruktúry s ornou pôdou, TTP, NDV	3 – 4
Prirodzené skalné útvary bez, resp. minimálne pokryté vegetáciou	5
Vojenské areály	0
Odkalisko	0
Skládka odpadu	0
Hrádza	1 – 2
Močiar, podmáčaná plocha	5
Rašeliniská	5
Polom	1 – 2
Hnojisko	0
Transformovne	0
Čistička odpadových vôd	0
Dopravné areály	0

Zdroj: Metodické pokyny na vypracovanie dokumentov RÚSES, SAŽP, 2014

Jednotlivým zmapovaným plochám súčasnej krajinnej štruktúry sa v zmysle danej tabuľky prisúdi príslušný stupeň ekologickej stability a výstupom tejto interpretácie je mapa (kartogram) znázorňujúca riešené územie v šiestich kategóriách stupňa ekologickej stability v hraniciach plôch súčasnej krajinnej štruktúry. Výstupom je diferenciácia krajiny podľa stupňa ekologickej stability (0 – 5), vid' mapa č. 5. 1.

Mapa č. 5. 1: Stupeň ekologickej stability okresu Námestovo

Upravil: Rákayová R., 2019

Koeficient ekologickej stability

Koeficient ekologickej stability (KES) vyjadruje sprostredkované stupeň prirodzenosti územia na základe kvality (stupeň ekologickej stability) a kvantity (plošná výmera) jednotlivých prvkov súčasnej krajinnej štruktúry v konkrétnej obci. Výpočet KES je možný viacerými spôsobmi (Tekel', 2002).

Pre výpočet KES bol použitý nasledovný vzťah:

$$KES = (\sum S_i * P_i) / P_z$$

kde:

P_i – plocha jednotlivého druhu pozemku (plocha všetkých prvkov krajinnej štruktúry s rovnakým stupňom biotickej stability),

S_i – stupeň stability jednotlivého druhu pozemku,

P_z – plocha hodnotenej ZUJ (hranice obce).

Výsledkom je hodnotenie ekologickej stability podľa KES jednotlivých obcí (ZUJ) riešeného územia podľa stupňov uvedených v tabuľke.

Tabuľka č. 5. 3: Stupne ekologickej stability podľa KES

Stupeň ekologickej stability	Typ ekologickej stability krajiny	KES
1.	veľmi nízka ekologická stabilita	< 0,50
2.	nízka ekologická stabilita	0,51 – 1,50
3.	stredná ekologická stabilita	1,51 – 3,00
4.	vysoká ekologická stabilita	3,01 – 4,50
5.	veľmi vysoká ekologická stabilita	> 4,50

Zdroj: Metodické pokyny na vypracovanie dokumentov RÚSES, SAŽP, 2014

Hodnota KES riešeného územia – okresu Námestovo je **3,62** – krajina s vysokou ekologickou stabilitou. V riešenom území je najnižšia hodnota ekologickej stability v sídlach a najvyššia v oblastiach s lesmi. Je však potrebné poznamenať, že táto hodnota má zníženú výpovednú schopnosť, lebo obsahuje iba kvantitatívne hodnotenie z pohľadu súčasnej krajinnej štruktúry v celom priestore územia okresu. Hodnoty ekologickej stability nezahŕňajú kvalitatívny rozmer (znečistenie prírodného prostredia, horizontálne interakčné väzby krajinnej štruktúry...).

Tabuľka č. 5. 4: Koeficient ekologickej stability (KES) pre jednotlivé administratívne územia obcí riešeného územia

Obec	KES
Babín	3,03
Beňadovo	3,73
Bobrov	2,91
Breza	3,45
Hruštín	3,40
Klin	3,15
Krušetnica	3,36
Lokca	2,95
Lomná	3,71
Mútne	3,41
Námestovo	3,37
Novoť	3,53
Oravská Jasenica	3,62
Oravská Lesná	3,48

Obec	KES
Oravská Polhora	3,67
Oravské Veselé	3,43
Rabča	3,49
Rabčice	3,57
Sihelné	3,65
Ťapešovo	2,61
Vasíľov	2,98
Vavrečka	2,85
Zákamenné	3,38
Zubrohlava	3,24

Koeficient ekologickej stability pre celé riešené územie okresu, je aritmetický priemer koeficientov ekologickej stability všetkých obcí.

5.2 Plošné a priestorové usporiadanie pozitívnych a negatívnych prvkov a javov v krajine

Identifikácia a kategorizácia pozitívnych a negatívnych faktorov je uvedená v Analytickej časti v kap. 4.1 a 4.2. V tejto kapitole hodnotíme vzájomný vzťah a pôsobenie pozitívnych prvkov a stresových faktorov.

Medzi plošné pozitívne pôsobiace prvky krajiny štruktúry patria lesy, nelesná drevinová vegetácia, trvalé trávne porasty, mokrade, sady a záhrady, mozaikové plochy, zachovalé historické krajinné štruktúry a prirodzené vodné plochy. Z pozitívnych líniových sú to prirodzené vodné toky.

Medzi plošné negatívne pôsobiace prvky v zmysle metodiky ÚSES sú zaradené spevnené a degradované plochy (obytné, priemyselné a dobývacie areály), veľkoplošná orná pôda, odprírodnené vodné plochy. Líniové negatívne prvky predstavujú dopravné siete a infraštruktúra, regulované a odprírodnené vodné toky.

Javy a prvky nie sú v krajine izolované, vstupujú do rôznych vzťahov a podľa toho sa ich účinok zosilňuje, prípadne zoslabuje, často dochádza aj k tzv. synergickému efektu. Syntézovým vyjadrením vplyvu antropogénnych aktivít na krajinu je existencia reálnych ekologických bariér v krajine. Pod pojmom „ekologická bariéra“ rozumieme akýkoľvek negatívny antropogénny zásah do krajiny, pretože v konečnom dôsledku znamená zásah do prirodzeného vývoja ekosystémov.

Bariérový efekt socioekonomických javov v krajine vychádza:

- z existencie daného antropogénneho objektu v krajine (primárne stresové faktory),
- z funkcie daného objektu v krajine (sekundárne stresové faktory).

Z antropogénnych prvkov SKŠ predstavujú pre migráciu živočíchov a ich možné ohrozenie najväčší bariérový efekt v okrese Námestovo nasledovné prvky:

Tabuľka č. 5. 5: Antropogénne prvky – bariérový efekt v okrese Námestovo

Typ prvku	Umiestnenie bariérového efektu
Bariérové prvky vo vodných tokoch	Celkove sa na tokoch okresu vyskytuje <ul style="list-style-type: none"> • 69 hatí, prahov, alebo stupňov • 1 malá vodná elektrárň.
Cestné a železničné komunikácie	Na území okresu sa celkovo nachádza: <ul style="list-style-type: none"> • 38,78 km ciest I. triedy • 122,33 km ciest II. a III. triedy • 3,36 km železníc

Typ prvku	Umiestnenie bariérového efektu
Sídla, areály a ich oplotenia	<p>Na území okresu sa celkovo nachádza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 22,18 km² sídelnej zástavby • 1,2 km² rekreačných a športových areálov • 1,58 km² priemyselných areálov • 0,01 km² ťažobných areálov • 1,62 km² areálov poľnohospodárskych podnikov funkčných alebo so zmenenou funkciou • 0,17 km² záhradkárskeho osídlenia • 0,1 km² skládok odpadov a 3 skládky odpadov bez udanej rozlohy

Zdroj: <https://www.cdb.sk>, databáza SKŠ

Syntézou primárnych a sekundárnych negatívnych prvkov je možné vyčleniť v území oblasti, kde sa plošne prekrýva viacero negatívnych prvkov a javov. Tieto územia majú plošný, alebo líniový charakter.

Rozčleňujeme ich na:

- centrá stresových faktorov,
- prechodné oblasti stresových faktorov,
- koridory (línije) stresových faktorov.

Z hľadiska intenzity pôsobenia je možné rozčleniť nasledovné kategórie:

- so slabou intenzitou pôsobenia stresových faktorov,
- so strednou intenzitou stresových faktorov,
- so silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov.

Centrá so silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Zaraďujeme sem takmer celé okolie mesta Námestovo, všetky priemyselné a technické prevádzky, poľnohospodárske a dobývacie areály. Patria sem tiež časti sídiel, ktoré sú pod vplyvom dopravných ťahov s vysokou intenzitou dopravy.

Centrá so stredne silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Patria sem ostatné časti sídiel s menej kvalitným životným prostredím, ktoré nie sú zaradené v prvej kategórii, ďalej sídla so stredne vysokou intenzitou dopravy.

Centrá so slabou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Patria sem najmä vidiecke sídla so slabou intenzitou premávky a s kvalitným životným prostredím.

Koridory so silnou intenzitou stresových faktorov

Do tejto kategórie koridorov zaraďujeme silne zaťažené dopravné ťahy spolu so silne znečistenými a odprírodnenými tokmi. Patria sem dopravné ťahy na osi Hruštín – Námestovo – Oravská Polhora – štátna hranica.

Koridory so stredne silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Zaraďujeme sem stredne zaťažené dopravné ťahy, prípadne kumuláciu dopravných koridorov s menej znečistenými vodnými tokmi.

Koridory s nízkou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Zaraďujeme sem hlavne miestne a účelové komunikácie s malou intenzitou premávky a slabo znečistené vodné toky. Nachádzajú sa rozptýlene po celom území okresu.

Veľkoplošné prechodné oblasti so silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Zaraďujeme sem veľkoplošné oblasti, kde sa kumuluje viac stresových faktorov (znečistenie ovzdušia, veľkoplošná orná pôda, nízka kvalita podzemnej vody, rozširovanie zastavaných území). Jedná sa o oblasť v okolí Námestova.

Veľkoplošné prechodné oblasti so strednou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Patria sem hlavne oblasti s výskytom veľkoplošnej ornej pôdy, oblasti so stredne silným znečistením ovzdušia, súvislejšie plochy rekreačných areálov.

Veľkoplošné prechodné oblasti so slabou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Zaraďujeme sem plochy rekreačného zázemia, oblasti slabého znečistenia ovzdušia.

Environmentálne problémy

Priestorová superpozícia pozitívnych a negatívnych javov na území okresu vymedzuje nasledovné environmentálne problémy:

- **Environmentálne problémy typu 1** – stret negatívnych prvkov a javov s prvkami **ochrany prírody a krajiny** podľa zákona č. 543/2002 Z. z. Zákon o ochrane prírody a krajiny
- **Environmentálne problémy typu 2** - stret s ochranou a využitím **nerastného bohatstva** podľa zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva
- **Environmentálne problémy typu 3** - stret s ochranou **vodných zdrojov** podľa zákona č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a podľa zákona č. 364/2004 Z. z. Vodný zákon
- **Environmentálne problémy typu 4** - stret s ochranou **lesa** podľa zákona č. 326/2005 Z. z. zákon o lesoch
- **Environmentálne problémy typu 5** - stret s ochranou **pôdneho fondu** podľa zákona č. 220/2004 Z. z. zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy

V zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. Zákon o ochrane prírody a krajiny patria medzi ohrozené prvky **typu 1** environmentálnych problémov:

- Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability,
- chránené vtáčie územie,
- národná sústava chránených území,
- ochrana dochovávaných genofondových zdrojov,
- územie európskeho významu (ÚEV),
- lokality vyhlásené podľa medzinárodných dohovorov,
- chránené rybie oblasti,
- chránené stromy,
- kultúrno–historicky hodnotné formy využívania krajiny,
- mokrade.

Zákon upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, ako aj práva a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb pri ochrane prírody a krajiny s cieľom dlhodobo zabezpečiť zachovanie prírodnej rovnováhy a ochranu rozmanitosti podmienok a foriem života, prírodných hodnôt a krás a utvárať podmienky na trvalo udržateľné využívanie prírodných zdrojov a na poskytovanie ekosystémových služieb, berúc do úvahy hospodárske, sociálne a kultúrne potreby, ako aj regionálne a miestne pomery.

Ochranou prírody a krajiny sa podľa tohto zákona rozumie starostlivosť o voľne rastúce rastliny, voľne žijúce živočíchy a ich spoločenstvá, prírodné biotopy, ekosystémy, nerasty, skameneliny, geologické a geomorfologické útvary, ako aj starostlivosť o vzhľad a využívanie krajiny. Ochrana prírody a krajiny sa realizuje najmä obmedzovaním a usmerňovaním zásahov do prírody a krajiny, podporou a spoluprácou s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov, ako aj spoluprácou s orgánmi verejnej správy.

V zmysle zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva patria medzi ohrozené prvky **typu 2** environmentálnych problémov:

- chránené ložiskové územie,
- prírodný minerálny zdroj.

Ochranu a využitie nerastného bohatstva upravuje najmä zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov, zákon NR SR č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení zákona NR SR č. 515/2008 Z. z., vyhláška MŽP SR č. 51/2008 Z. z., ktorou sa vykonáva geologický zákon a ďalšie právne predpisy. Za nerasty sa podľa zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení zákona SNR č. 498/1991 Zb. považujú tuhé, kvapalné a plynne časti zemskej kôry. Ložiskom nerastov je prírodné nahromadenie nerastov, ako aj základka v hlbinej bani, opustený odval, výsypka alebo odkalisko, ktoré vznikli banskou činnosťou a obsahujú nerasty.

V zmysle zákona č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a podľa zákona č. 364/2004 Z. z. Vodný zákon patria medzi ohrozené prvky **typu 3** environmentálnych problémov:

- chránené vodohospodárske oblasti,
- ochranné pásma vodárenských zdrojov,
- povodia vodárenských tokov.

Zákon č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd: Tento zákon ustanovuje chránené oblasti prirodzenej akumulácie vôd (ďalej len "chránená vodohospodárska oblasť"), činnosti, ktoré sú na ich území zakázané, a opatrenia na ochranu povrchových vôd a podzemných vôd prirodzene sa vyskytujúcich v chránenej vodohospodárskej oblasti.

Chránená vodohospodárska oblasť je vymedzené významné územie prirodzenej akumulácie povrchových vôd a podzemných vôd, na ktorom sa prirodzeným spôsobom tvoria a obnovujú zásoby povrchových vôd a podzemných vôd.

Zákon č. 364/2004 Z. z. Vodný zákon: Tento zákon upravuje práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb k vodám a nehnuteľnostiam, ktoré s nimi súvisia pri ich ochrane, účelnom a hospodárnom využívaní, oprávnenia a povinnosti orgánov štátnej vodnej správy a zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona.

Tento zákon vytvára podmienky na:

- a) všestrannú ochranu vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých ekosystémov v krajine,
- b) zachovanie alebo zlepšovanie stavu vôd,
- c) účelné, hospodárne a trvalo udržateľné využívanie vôd,
- d) manažment povodí a zlepšenie kvality životného prostredia a jeho zložiek,
- e) znižovanie nepriaznivých účinkov povodní a sucha,
- f) zabezpečenie funkcií vodných tokov,
- g) bezpečnosť vodných stavieb.

V zmysle zákona č. 326/2005 Z. z. zákon o lesoch patria medzi ohrozené prvky **typu 4** environmentálnych problémov:

- ochrana lesných zdrojov.

Účelom tohto zákona je:

- a) zachovanie, zveľaďovanie a ochrana lesov ako zložky životného prostredia a prírodného bohatstva krajiny na plnenie ich nenahradiateľných funkcií,
- b) zabezpečenie diferencovaného, odborného a trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch,
- c) zosúladenie záujmov spoločnosti a vlastníkov lesov,
- d) vytvorenie ekonomických podmienok na trvalo udržateľné hospodárenie v lesoch,
- e) vykonávanie osobitného predpisu v oblasti zákonného pôvodu dreva vyťažného na lesných pozemkoch.

V zmysle zákona č. 326/2005 Z. z. zákon o lesoch sa jedná predovšetkým o: lesný ekosystém, lesný porast vrátane svojich ekologických funkcií, produkčnými a mimo produkčnými funkciami.

V zmysle zákona č. 220/2004 Z. z. zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy patrí medzi ohrozené prvky **typu 5** environmentálnych problémov:

- ochrana pôdy.

Tento zákon ustanovuje ochranu vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a zabezpečenie jej trvalo udržateľného obhospodarovania a poľnohospodárskeho využívania, ochranu environmentálnych funkcií poľnohospodárskej pôdy, ktorými sú: produkcia biomasy, filtrácia, neutralizácia a premena látok v prírode, udržiavanie ekologického a genetického potenciálu živých organizmov v prírode a v neposlednom rade ochranu výmery poľnohospodárskej pôdy pred neoprávnenými zábermi na nepoľnohospodárske použitie, a to hlavne poľnohospodárskej pôdy zaradenej podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky do 1. - 4. kvalitatívnej skupiny uvedenej v prílohe č. 3 predmetného zákona.

V okrese Námestovo sa s ohľadom na priestorovú superpozíciu ohrozených a ohrozujúcich prvkov environmentálne problémy typu 5 nevyskytujú.

Pre potreby hodnotenia významných stretov pozitívnych a negatívnych prvkov okresu sme zvolili nasledovné charakteristiky (grafická reprezentácia je znázornená v mape 4 – Environmentálne problémy) :

Tabuľka č. 5. 6: Významné environmentálne problémy typu 1 v okrese Námestovo

Ohrozený prvok	Ohrozujúci prvok	Počet
- Generel nadregionálneho ÚSES - Chránené vtáčie územie - Národná sústava chránených území - Ochrana dochovávaných genofondových zdrojov - Územie európskeho významu - Lokality vyhlásené podľa medzinárodných dohovorov - Chránené rybne oblasti - Mokrade	Letisko	-
	Skládka odpadu	2
	ČOV	-
	Environmentálna záťaž	-
	Kompostáreň, spaľovňa, bioplynová stanica	-
	Hnojisko	-
	Zdroj znečistenia ovzdušia	-
	Zdroj znečistenia vôd	-
	Vodná elektrárňa	1
	Hať/prah/stupeň	31
	Ohrozujúci prvok	Dĺžka (km)
	Diaľnica	-
	Cesty 1. triedy	7,70
	Cesty 2. a 3. triedy	65,17
	Železnica	3,36
	Lyžiarsky vlek	7,46
	Ropovod	-
	Ohrozujúci prvok	Plocha (km²)
	Inundačné územie	3,12
	Kontaminovaná pôda	-
	Orná pôda veľkobloková	6,44
	Vodná erózia extrémna, veľmi silná	170,49
	Sidelna plocha	3,74
	Priemyselný areál	1,11
	Poľnohospodársky areál funkčný	0,50
	Poľnohospodársky areál nefunkčný, so zmenenou funkciou	0,09
	Rekreačný a športový areál	0,27
	Smreková monokultúra	0,31
	Ťažobný areál	0,11

Tabuľka č. 5. 7: Významné environmentálne problémy typu 2 v okrese Námestovo

Ohrozený prvok	Ohrozujúci prvok	Počet
<ul style="list-style-type: none"> - Chránené ložiskové územie - Ochranné pásmo prírodného minerálneho zdroja a prírodného liečivého zdroja - Kúpeľné územie - Kúpeľné miesto 	Skládka odpadu	-
	ČOV	-
	Environmentálna záťaž	-
	Transformovňa	-
	Kompostáreň, spaľovňa, bioplynová stanica	-
	Hnojisko	-
	Zdroj znečistenia ovzdušia	-
	Zdroj znečistenia vôd	-
	Ohrozujúci prvok	Dĺžka (km)
	Cesty 1. triedy	-
	Cesty 2. a 3. triedy	-
	Železnica	-
	Elektrické vedenie	0,19
	Ropovod	-
	Ohrozujúci prvok	Plocha (km²)
	Kontaminovaná pôda	-
	Orná pôda veľkobloková	0,04
	Vodná erózia extrémna, veľmi silná	0,06
	Svahové deformácie	0,02
	Ťažobný areál	-

Tabuľka č. 5. 8: Významné environmentálne problémy typu 3 v okrese Námestovo

Ohrozený prvok	Ohrozujúci prvok	Počet
<ul style="list-style-type: none"> - Chránené vodohospodárske oblasti - Ochranné pásma vodárenských zdrojov - Povodia vodárenských tokov 	Skládka odpadu	-
	ČOV	-
	Environmentálna záťaž	-
	Kompostáreň, spaľovňa, bioplynová stanica	-
	Zdroj znečistenia vôd	-
	Vodná elektrárňa	-
	Hat/prah/stupeň	-
	Ohrozujúci prvok	Dĺžka (km)
	Cesty 1. triedy	38,91
	Cesty 2. a 3. triedy	-
	Železnica	0,26
	Lyžiarsky vlek	-
	Ropovod	-
	Ohrozujúci prvok	Plocha (km²)
	Kontaminovaná pôda	-
	Orná pôda veľkobloková	0,05
	Vodná erózia extrémna, veľmi silná	10,08
	Svahová deformácia	9,39
	Sídelná plocha	0,22
	Priemyselný areál	0,12
	Poľnohospodársky areál funkčný	-
	Rekreačný a športový areál	0,01
	Záhradkárska osada	-
	Ťažobný areál	-

Tabuľka č. 5. 9: Významné environmentálne problémy typu 4 v okrese Námestovo

Ohrozený prvok	Ohrozujúci prvok	Počet
- Les	Skládka odpadu	-
	Environmentálna záťaž	-
	Zdroj znečistenia ovzdušia	-
	Zdroj znečistenia vôd	-
	Ohrozujúci prvok	Dĺžka (km)
	Cesty 1. triedy	3,80
	Cesty 2. a 3. triedy	9,62
	Železnica	1,81
	Lyžiarsky vleč	1,13
	Elektrické vedenie	11,29
	Ropovod	-
	Ohrozujúci prvok	Plocha (km²)
	Kontaminovaná pôda	-
	Vodná erózia extrémna, veľmi silná	62,25
	Svahová deformácia	32,14
	Smreková monokultúra	168,17

5.3 Ekostabilizačná významnosť, reprezentatívnosť a unikátnosť

Hodnotenie typov biotopov

Spracovanie priaznivého stavu zachovania biotopov a druhov, ich hodnotenie a všeobecné zásady manažmentu sú realizované s podporou dvoch projektov a to projektu PHARE Twinning – „Implementácia smernice o biotopoch a smernice o vtákoch“, v rámci ktorého sa spracovávajú druhy živočíchov a projektu DANCEE - „Natura 2000 na Slovensku – Preklenutie medzier v implementačnom procese“, v rámci ktorého sa spracovávajú druhy rastlín a typy biotopov. V súvislosti s týmito projektmi bol v roku 2005 vypracovaný Štátnou ochranou prírody Slovenskej republiky, Manuál k programom starostlivosti o územia NATURA.

Z dôvodu zložitosti a časovej náročnosti metodiky hodnotenia biotopov v tomto manuáli, sme biotopy hodnotili v tabuľkovej forme na prehľad rozmanitosti biotopov na úrovni okresu, hodnotenie ich súčasného výskytu, stupňa ohrozenia, hodnotenie redukcie rozlohy biotopu k referenčnému stavu a spoločenskej hodnoty biotopu, v rámci celého územia okresu Námestovo (Tabuľka č. 5. 10).

Tabuľka č. 5. 10: Hodnotenie rozmanitosti a výskytu biotopov okresu Námestovo

Kód biotopu	Kód biotopu NATURA 2000	Názov biotopu	Biotop prioritný (P), európskeho významu (EV) národného významu (NV)	Súčasný výskyt biotopu	Stupeň ohrozenia	Biogeografický status	Redukcia biotopu	Spoločenská hodnota (€/m ²)
Vo1	3130	Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou <i>tried Littorelletea uniflorae</i> a/alebo <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>	EV	1	0	4	0	12,28
V02	3150	Prírodné eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu <i>Magnopotamion</i> alebo	EV	1	0	1	0	12,28

Kód biotopu	Kód biotopu NATURA 2000	Názov biotopu	Biotop prioritný (P), európskeho významu (EV) národného významu (NV)	Súčasný výskyt biotopu	Stupeň ohrozenia	Biogeografický status	Redukcia biotopu	Spoločenská hodnota (€/m ²)
		<i>Hydrocharition</i>						
Vo3	3160	Prirodzené dystrofné stojaté vody	EV	1	1	4	4	58,75
Vo4	3260	Nížinné až horské vodné toky s vegetáciou zväzu <i>Ranunculon fluitantis</i> a <i>Callitricho-Batrachion</i>	EV	1	1	1	4	19,58
Br1	-	Štrkové lavice bez vegetácie	NV	1	3	4	4	-
Br2	3220	Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov	EV	1	3	4	4	24,56
Br3	3230	Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s myrikovkou nemeckou (<i>Myricaria germanica</i>)	EV	1	1	3	4	19,58
Br6	6430	Brehové porasty deväťsilov	EV	3	5	1	3	9,62
Kr1	4030	Vresoviská	EV	1	1	3	4	15,93
Kr4	4080	Spoločenstvá subalpínskych krovín	EV	2	2	4	4	43,81
Kr7	-	Trnkové a lieskové kroviny	NV	2	5	1	2	-
Kr8	-	Vŕbové kroviny stojatých vôd	NV	1	3	1	3	6,63
Kr9	-	Vŕbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek	NV	1	3	1	4	6,63
Kr10	4070*	Kosodrevina	EV	4	5	4	1	35,51
Kr11	-	Vysadená kosodrevina	NV	3	5	-	-	-
Al1	6150	Alpínske travinno-bylinné porasty na silikátovom podklade	EV	4	4	4	1	87,30
Al2	6150	Alpínske snehové výležíšká na silikátovom podklade	EV	1	3	4	1	87,30
Al5	6430	Vysokobylinné spoločenstvá alpínskeho stupňa	EV	1	3	1	2	9,62
Al6	-	Vysokosteblové spoločenstvá horských nív na silikátovom podklade	NV	1	3	4	2	59,74
Al9	4060	Vresoviská a spoločenstvá kričkov v subalpínskom a alpínskom stupni	EV	1	3	4	2	17,92
Tr7	-	Mezofilné lemy	NV	2	4	1	4	9,62
Tr8	6230*	Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte	P	2	1	3	4	14,93
Lk1	6510	Nížinné a podhorské kosné lúky	EV	3	2	1	4	21,24
Lk2	6520	Horské kosné lúky	EV	2	2	4	4	16,26
Lk3	-	Mezofilné pasienky a spásané lúky	NV	4	3	1	4	3,65
Lk5	6430	Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach	EV	1	2	1	4	9,62
Lk6	-	Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí	NV	2	2	1	4	9,62
Lk10	-	Vegetácia vysokých ostríc	NV	1	2	1,4	4	7,30
Lk11	-	Trstinové spoločenstvá mokradí (<i>Phragmition</i>)	NV	1	3	2	4	-
Ra1	7110*	Aktívne vrchoviská	P	1	1	4	4	139,41
Ra2	7120	Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy	EV	1	1	4	0	117,50
Ra3	7140	Prechodné rašeliniská a trasoviská	EV	1	1	4	4	117,50
Ra6	7230	Slatiny s vysokým obsahom báz	EV	2	2	4	4	117,50
Ra7	-	Sukcesne zmenené slatiny	NV	1	2	4	4	-

Kód biotopu	Kód biotopu NATURA 2000	Názov biotopu	Biotop prioritný (P), európskeho významu (EV) národného významu (NV)	Súčasný výskyt biotopu	Stupeň ohrozenia	Biogeografický status	Redukcia biotopu	Spoločenská hodnota (€/m ²)
Pr1	-	Prameniská horského a subalpínskeho stupňa na nevápencových horninách	NV	1	3	3	2	46,12
Pr3	7220*	Penovcové prameniská	P	1	1	4	4	139,41
Sk2	8220	Silikátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou	EV	3	5	3	1	9,62
Sk3	8110	Silikátové sutiny v montánnom až alpínskom stupni	EV	3	3	4	1	14,93
Sk8	8310	Nesprístupnené jaskynné útvary	EV	1	5	1	0	113,19
Ls1.3	91E0*	Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy	P	1	2	4	4	17,92
Ls1.4	91E0*	Horské jelšové lužné lesy	P	2	3	4	4	17,92
Ls4	9180*	Lipovo-javorové sutinové lesy	P	1	1	4	4	17,92
Ls5.1	9130	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	EV	5	4	1	4	19,25
Ls5.2	9110	Kyslomilné bukové lesy	EV	4	3	1	4	19,25
Ls7.1	91D0*	Rašeliniskové brezové lesíky	P	1	0	4	1	56,76
Ls7.2	91D0*	Rašeliniskové borovicové lesy	P	1	0	4	1	56,76
Ls7.3	91D0*	Rašeliniskové smrekové lesy	P	1	0	4	2	56,76
Ls8	-	Jedľové a jedľovo-smrekové lesy	NV	2	1	5	4	19,25
Ls9.1	9410	Smrekové lesy čučoriedkové	EV	5	4	1	1	9,62
Ls9.3	9410	Podmáčané smrekové lesy	EV	4	4	1	2	9,62

EV – biotopy európskeho významu (príloha č. 1 vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z. z.)

P – prioritný biotop európskeho významu

NV – biotopy národného významu (príloha č. 1 vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z. z.)

Súčasný výskyt biotopu – vyjadruje súčasnú plošnú výmeru príslušného biotopu:

1. veľmi vzácny; v okrese výmera typu biotopu je menej ako 50 ha,
2. vzácny; v okrese výmera typu biotopu je 51 až 250 ha,
3. zriedkavý; v okrese výmera typu biotopu je 251 až 500 ha,
4. bežný; v okrese výmera typu biotopu je 501 až 1 000 ha,
5. hojný; v okrese výmera typu biotopu je viac ako 1001 ha.

Stupeň ohrozenia typu biotopu – je hodnotený na základe reálneho ohrozenia za posledných 50 rokov a trendu výmery biotopu:

- 0 - prirodzene vzácny biotop bez výraznejšieho ohrozenia a bez poklesu výmery,
- 1 - vzácny typ biotopu, ohrozený jedným alebo viacerými faktormi, bez ochranných opatrení akútne ohrozený zánikom,
- 2 - vzácny typ biotopu, ohrozený jedným alebo viacerými faktormi, jeho výmera klesá, nie je zatiaľ akútne ohrozený zánikom,
- 3 - vzácny až zriedkavý typ biotopu, ohrozený jedným alebo viacerými faktormi, v súčasnosti nie je trend poklesu jeho výmery významný alebo je jeho výmera stabilizovaná alebo mierne vzrastá,
- 4 - bežný typ biotopu, ohrozený jedným alebo viacerými faktormi, ktoré sa neprejavujú dosiaľ významnou mierou, trend poklesu jeho výmery nevýrazný,
- 5 - bežný typ biotopu, bez ohrozenia alebo s minimálnym ohrozením, bez poklesu výmery.

Ohrozenie predstavuje: zmena vodného režimu, sekundárna sukcesia, stavebná činnosť, poľnohospodárska a lesnícka činnosť.

Biogeografický status – vyjadruje rozšírenie biotopu v SR a okolitých krajinách, pri biotopoch európskeho významu je status prevzatý z pracovných postupov v rámci prípravy sústavy NATURA 2000 (území európskeho významu):

1. biotop je hojne rozšírený v SR a hojne rozšírený aj v iných krajinách,

2. biotop sa v SR vyskytuje na okraji areálu rozšírenia, alebo je vzácny v SR a hojne rozšírený v iných krajinách,
3. biotop je hojne rozšírený v SR a vzácny v iných krajinách,
4. biotop je vzácny v SR a vzácny aj v iných krajinách,
5. biotop sa vyskytuje len v SR a je vzácny.

Redukcia biotopu – vyjadruje úbytok z predpokladanej rozlohy biotopu k referenčnému stavu. V prípade nelesných biotopov za taký považujeme stav v prvej polovici 20. storočia, kedy bola diverzita nelesných biotopov najvyššia, teda stav pred intenzifikáciou poľnohospodárstva, vodného hospodárstva a rozmachu sídel. V prípade lesných biotopov považujeme za referenčný stav rozšírenie rekonštruovanej prirodzenej vegetácie podľa Geobotanickej mapy ČSSR (Michalko a kol. 1986):

0 - žiadny úbytok

1 - úbytok od 1 do 25 % plochy predpokladaného výskytu v okrese

2 - úbytok od 26 do 50 % plochy predpokladaného výskytu v okrese

3 - úbytok od 50 do 75 % plochy predpokladaného výskytu v okrese

4 - úbytok od 75 do 100 % plochy predpokladaného výskytu v okrese

Spoločenská hodnota je stanovená v zmysle prílohy č.1 vyhlášky MŽP SR č. 158/2014 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov

Poznámka: V tabuľke nie sú hodnotené ruderálne typy biotopov označených v Katalógu biotopov Slovenska (Stanová, Valachovič eds., 2002) písmenom X.

Nelesné biotopy

Ako nelesné biotopy môžeme označiť také, na ktorých sa nenachádza zapojený porast drevín, sú teda bezlesé. Z hľadiska ich vzniku a aj vývoja ich môžeme rozdeliť na dva typy. Prvým sú prirodzené nelesné biotopy. Sú to také, ktorých vznik a existencia nie je podmienená ľudskými aktivitami. V stredoeurópskej krajine boli v rôznej miere zastúpené už pred príchodom človeka. V porovnaní s lesnými biotopmi boli rozšírené v omnoho menšej miere. V prírodných podmienkach severného Slovenska, kde patrí aj územie okresu Námestovo, do úvahy pripadajú iba niektoré rašeliniská, vodné plochy, skalné útvary, lavínové dráhy a plochy nad hornou hranicou lesa.

Druhým typom sú sekundárne, poloprirodzené nelesné biotopy. Tie sú v dnešnej krajine zastúpené nepomerne väčšou mierou a predstavujú ich v prvom rade kosné lúky a pasienky. Stáročným využívaním tradičným obhospodarovaním týchto plôch sa tu vyvinula typická vegetácia, najmä na lúkach na vápencovom podloží s veľkým bohatstvom rastlinných druhov. Na tieto biotopy je svojim výskytom viazané veľké množstvo rastlín, významné je zastúpenie druhov čeľade *Orchidaceae*. Najväčšie plošné rozšírenie tieto biotopy zaznamenali po Valašskej kolonizácii, kedy došlo k veľkoplošnému odlesneniu krajiny za účelom získania pasienkov, lúk ale aj ornej pôdy. Po priemyselnej revolúcii začal nielen plošný úbytok nelesných biotopov, ale najmä v druhej polovici uplynulého storočia došlo aj k ich kvalitatívnym zmenám. Rekultiváciou a intenzifikáciou lúk došlo k strate ich pôvodne vysokej biodiverzity, veľké rozlohy lúk a pasienkov najmä v podhorských a horských oblastiach bolo vzhľadom na ich ťažkú prístupnosť opustených. Nelesné biotopy v takomto prípade zanikli alebo priamo zalesnením, ale procesom sekundárnej sukcesie - postupných zarastaním náletovými drevinami.

Medzi nelesné biotopy podľa katalógu biotopov (Stanová, Valachovič 2002) zaraďujeme aj vodné biotopy (rieky, vodné plochy a ich brehy), ktoré najmä v prípadoch brehových porastov riek tvoria prechod medzi lesnými a nelesnými biotopmi a spoločenstvami krovísk v subalpínskom stupni (kosodrevina, vrby).

V nasledujúcom texte je stručné zhodnotenie zachovalosti jednotlivých typov nelesných biotopov, ich druhová rozmanitosť a výskyt chránených a ohrozených druhov.

Vysokohorské a horské biotopy

Vysokohorské a horské nelesné biotopy sa nachádzajú obvykle nad hornou hranicou lesa. Ich spoločným rysom je, že vzhľadom na členitosť (vysoko)horského terénu ich nachádzame často na malých, v mozaike sa striedajúcich plochách.

Len niektoré z nich sú v horstvách Západných Karpát vyvinuté na väčších súvislých výmerách v rádoch desiatok či stoviek hektárov. Tak isto sú obvykle plošne obmedzené aj skalné biotopy od podhoria až do hôr, nezriedka sú viazané na izolované bralá či ich skupiny. V okrese Námestovo nachádzame iba niekoľko vysokohorských, horských a skalných biotopov. Takmer všetky zastúpené biotopy sú sústredené do vrcholových partií Babej hory, niekoľko málo aj na Pilsku.

Alpínske a subalpínske travinno-bylinné porasty na silikátovom podklade (AI1 – 6150) - obsadzujú hrebene, skalné rebrá a strmé vrcholové partie vystavené počas celého roka silným vetrom, v zimnom období nezriedka bez alebo iba s nízkou snehovou pokrývkou. Vzhľadom na extrémne podmienky patria k druhovo najchudobnejším vysokohorským spoločenstvám. Patrí medzi biotopy horských polôh, ktoré sa oproti pôvodnému stavu rozšírili na miestach, kde človek odstránil kosodrevinu kvôli získaniu pasienkov. Biotop nachádzame na obmedzenej ploche na hornej hranici rozšírenia kosodreviny na vrchole Babej hory a fragmentárne aj na Malej Babej hore. Má tu jedinú lokalitu mimo najvyššie pohoria centrálnych Západných Karpát (Tatry a Fatry).

Alpínske snehové výležiská na silikátovom podklade (AI2 – 6150) – v horách Slovenska ide o vzácný biotop, ktorý nachádzame na dnách terénnych depresii a k nim priliehajúcich mierne sklonených svahoch. Charakterizuje ich dlho ležiaca snehová pokrývka (deväť ale i viac mesiacov). Charakteristickým druhom je vrba bylinná (*Salix herbacea*), ktorá je zároveň našou najmenšou drevinou. V okrese Námestovo je tento biotop viac-menej iba naznačený vo vrcholovej časti Babej hory, o čosi viac je vyvinutý na poľskej strane.

Vysokobylinné spoločenstvá alpínskeho stupňa (AI5 – 6430) - zahŕňajú vysokobylinné rastlinné spoločenstvá na nivách v montánnom až alpínskom stupni. Ide o viacvrstvové uzavreté spoločenstvá s prevahou vysokých bylín na brehoch a náplavoch horských potokov a bystrín, vo vlhkých žľaboch v montánnom, najmä však v subalpínskom a alpínskom stupni. Biotop býva vytvorený na rôznom geologickom podloží. Rastlinné spoločenstvá naň viazané vyžadujú bázické až mierne kyslé, humózne, vlhké pôdy s rôznym (zväčša vyšším) podielom skeletu. Biotop nachádzame vzácné iba v masíve Babej hory a Pilska. Na Pilsku je zaujímavý masový výskyt *Allium schoenoprasum* subsp. *alpinum*.

Vysokosteblové spoločenstvá horských nív na silikátovom podklade (AI6) – V rámci biotopu sú rozlišované dva varianty. Prvý predstavujú vysokobylinné, druhovo chudobné spoločenstvá charakterizované dominanciou smľu chlpkatého. Optimálne miesta na existenciu biotopu sú lavínové dráhy, žľaby, voľné plochy medzi kosodrevinou, kde je vytvorený na chránených miestach s dlhšie trvajúcou snehovou pokrývkou. Spoločenstvá vyžadujú plytké, kyslé pôdy s vysokým podielom skeletu a dlhotrvajúcu snehovú pokrývku. Druhý variant biotopu je viazaný na dná priehlbín v blízkosti horských vodných tokov a plies, na stredne hlboké, silne humózne, hlinité, husto prekorenené pôdy. V okrese Námestovo je biotop veľmi vzácné zastúpený v najvyšších polohách územia.

Vresoviská a spoločenstvá kričkov v subalpínskom a alpínskom stupni (AI9 – 4060) - biotop charakterizujú dvojvrstvové rastlinné spoločenstvá s dominujúcimi nízkymi až poliehavými kričkovitými chamaefytmi z čeľadi *Ericaceae*, *Vacciniaceae* a *Empetraceae* v subalpínskom až alpínskom vegetačnom stupni. Porasty sú vytvorené prevažne na kyslých až extrémne kyslých, na živiny chudobných a skeletnatých pôdach na silikátovom podloží. Nachádzam ich aj na bázickom substráte, tu na hlbších, silne humózných až humusových pôdach, kde ich vrstva surového humusu izoluje od podkladu. Tvorí husto zapojené porasty na uvoľnených plochách medzi kosodrevinou. Patrí medzi biotopy horských polôh, ktoré sa oproti pôvodnému stavu rozšírili na miestach, kde človek odstránil kosodrevinu kvôli získaniu pasienkov. Na území okresu Námestovo je rozšírený v najvyšších partiách Babej hory, naznačený aj na vrchole Pilska.

Spoločenstvá subalpínskych krovín (Kr4; 4080) – zriedkavý biotop tvoria prevažne maloplošné, floristicky bohaté krovino-bylinné porasty s pestrou vnútornou štruktúrou. V podraze vrby sliezskej (*Salix silesiaca*) sa uplatňujú najmä druhy vysokobylinných nív. Optimálne vyvinuté sú v supramontánnom stupni na pôdach s dobrými vododržnými vlastnosťami. K ich formovaniu vo významnej miere prispelo pôsobenie snehových mäs (lavíny, plazivý sneh, preveje). Na území okresu Námestovo je predpoklad jeho výskytu v oblasti Babej hory.

Kosodrevina (Kr10; 4070*) – biotop predstavuje primárne spoločenstvo subalpínskeho vegetačného stupňa a v prípade zapojených porastov, najmä na silikátovom podloží ide o druhovo chudobný biotop. V okrese Námestovo ho nachádzame nad hornou hranicou lesa v masíve Babej hory a v najvyšších polohách Pilska. Na viacerých miestach bola kosodrevina v nedávnej minulosti i vysádzaná. V takomto prípade ide

o samostatný biotop Kr11 - Vysadená kosodrevina. Tento biotop zaberá pomerne veľké plochy predovšetkým v masíve Pilska.

Silikátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou (Sk2 – 8220) - druhovo chudobný biotop je svojim výskytom viazaný jednak na vysoké polohy žulových Tatier, ale vyskytuje sa aj v nižších pohoriach. Vegetácia je dosiaľ málo preskúmaná, na biotop je viazaných viacero vzácných druhov rastlín. V okrese Námestovo je výskyt biotopu udávaný z masívu Babej hory, viac na poľskej strane.

Silikátové sutiny v montánnom až alpínskom stupni (Sk3 – 8110) - aj z celoslovenského pohľadu vzácný biotop. Predstavujú ho kyslé, vlhké sutiny často v blízkosti letných snehových polí. Na území okresu Námestovo je biotop veľmi vzácné naznačený v najvyšších polohách Babej hory, porasty sú druhovo ochudobnené.

Nesprístupnené jaskynné útvary (Sk8 – 8310) - biotop zahŕňa jaskyne (bez vegetácie) ale aj ich vchody a skalné previsy s vytvorenou veľmi svojráznou vegetáciou s viacerými vzácnymi druhmi rastlín. Na území okresu Námestovo sa nachádza v masíve Babej hory niekoľko rozsadlinových jaskýň v pieskovcoch s maximálnou dĺžkou do 50 m.

Biotopy viazané na vodné toky (akvatické biotopy a brehové porasty)

Ďalšou skupinou nelesných biotopov sú biotopy svojim výskytom viazané na vodné toky. Či už na samotné vodné toky, alebo na ich brehy. Ide všetko o primárne spoločenstvá, v prípade najmä brehových porastov sú často do značnej miery ovplyvnené ľudskou činnosťou.

Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried *Littorelletea uniflorae* a/alebo *Isoëto-Nanojuncetea* (V01 – 3130) – Veľmi vzácný biotop, ktorý predstavuje štruktúrne a druhovo veľmi chudobné rastlinné spoločenstvá plytkých, stojatých alebo mierne tečúcich vôd. V okrese Námestovo je biotop zastúpený typom Vo1c, Nachádzame ho vyvinutý na veľkých plochách na periodicky obnažovaných brehoch Oravskej priehrady. Medzi viacerými vzácnymi druhmi viazaných na tento biotop si zasluhuje pozornosť druh *Tillaea aquatica*, ktorý tu má jedinú známu lokalitu na Slovensku. Ako nový druh pre slovenskú flóru tu bol nájdený v roku 1991 počas niekoľkomesačného vypustenia priehrady. Odvtedy je tu nachádzaný pravidelne, na viacerých miestach. Ďalším zaujímavým druhom je *Alisma gramineum*. Má tu jedinú lokalitu na severe Slovenska.

Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu *Magnopotamion* alebo *Hydrocharition* (Vo2 – 3150) – vzácný biotop, ktorý tvoria porasty ponorených a na hladine plávajúcich vodných rastlín. Tie sa buď voľne vznášajú na vode, alebo sú zakorenené v subhydrických podmienkach. Vegetácia osídľuje eutrofné, mezotrofné prírodné a poloprírodné stojaté, periodicky prietočné, prípadne pomaly tečúce vody. V okrese Námestovo sa vyskytuje vzácné v Oravskej priehrade. Typické pre biotop je bohatstvo druhov rodu *Potamogeton*. *Potamogeton alpinus*, vzácný druh, tu má jedinú známu lokalitu na Slovensku.

Prirodzené dystrofné stojaté vody (V03 – 3160) - veľmi vzácný biotop aj z celoslovenského pohľadu, ktorý je na našom území obmedzený na niekoľko málo desiatok lokalít. Nachádzame ho v mozaike biotopu slatiny s vysokým obsahom báz, ale aj prechodných rašelinísk a vrchovísk. Obsadzuje šlenky a depresie vyplnené vodou. Charakterizuje ho výskyt mäsožravých druhov rodu bublinatka (*Utricularia minor*, *U. australis*, *U. vulgaris*). V našich podmienkach ide zväčša o veľmi maloplošný biotop (iba m²). V okrese Námestovo je výskyt zaznamenaný v niekoľkých šlenkoch a umelých priehlbínach na Klinskom rašelinisku.

Nížinné až horské vodné toky s vegetáciou zväzu *Ranunculion fluitantis* a *Callitriche-Batrachion* (Vo4 – 3260) - Druhy viazané na biotop vyžadujú relatívne rýchle prúdenie vody a jej vysokú priehľadnosť, vysoký a konštantný obsah kyslíka. Veľká ekologická plasticita rastlinných druhov sa môže prejavovať v zmene štruktúry porastov počas vegetačnej sezóny. V okrese Námestovo je tento biotop mimoriadne vzácný, v toku Bielej Oravy nad jej ústím do priehrady.

Štrkové lavice bez vegetácie (Br1) - veľmi osobitý biotop predstavujú útvary popri riekach a väčších podhorských a horských potokoch, kde sa na niektorých úsekoch ukladá vodným tokom donesený materiál (štrk, hrubý piesok) ukladá vo forme lavíc. Následkom kolísania vody sa tu iba v minimálnej miere uchytiť rastliny, ktoré však netvoria uzavretejšie spoločenstvá. Ide o veľmi dynamický biotop, ktorý je nestály a formovaný počas zvýšených prietokov. Biotop je v okrese Námestovo vytvorený vo väčších vodných tokoch v území – Polhoranka, Mútnianka, ojedinele aj v Bielej Orave.

Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov (Br2 – 3220) - predstavujú trávnaté, prípadne vysokobylinné dvoj- až trojvrstvé spoločenstvá, druhovo chudobné v dôsledku dominancie druhov *Calamagrostis pseudophragmites* a *Phalaroides arundinacea*. Ich stanovištom sú poriečne náplavy podmáčané a podomieľané prúdiacou vodou, kde sa strieda litorálna a terestrická ekofáza. Porasty tvoria na brehoch tokov charakteristické lemy rôznej dĺžky a šírky a smerom do koryta riek sú veľmi často v kontakte so spoločenstvami zväzu *Potentillion anserinae*, prípadne so sukcesne pokročilejšími porastmi s myrikovkou nemeckou **Br3**, porastmi vrb **Kr9**, ako aj porastmi deväťsilov **Br6**. V okrese Námestovo je biotop rozšírený na viacerých miestach pozdĺž niektorých vodných tokov, často iba fragmentárne.

Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s myrikovkou nemeckou (*Myricaria germanica*) (Br3 – 3230) - biotop vzniká na erózne pretváraných štrkových sedimentoch a na brehoch horských a podhorských vodných tokov. Charakterizovaný je dominanciou alebo vysokým zastúpením myrikovky nemeckej, vytvárajúcej bylinné i krovinové porasty. Pristupujú i niektoré druhy vrb ale aj bylín. V okrese Námestovo nie je v súčasnosti známy výskyt tohto biotopu, v minulosti sa nachádzal pozdĺž Polhoranky a jeho existenciu treba overiť priamo v teréne.

Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430) - biotop predstavujú príbrežné spoločenstvá s dominanciou deväťsilov (*Petasites hybridus*, *P. kablikianus*), často sa vyskytuje aj štiav alpínsky (*Rumex alpinus*), tvoriace husté, zapojené porasty.

Vyskytujú sa jednak na prirodzených ale aj poloprirodzených až ruderalizovaných stanovištiach v horských oblastiach. Okrem brehov vodných tokov biotop zriedkavejšie nachádzame aj na prameniskách a na zamokrených, nivných lúkach či v úzkych pásach v priekopách popri cestách. Na území okresu ide o najbežnejší nelesný biotop európskeho významu viazaný na vodné toky a nachádzame ho na množstve lokalít takmer vo všetkých dolinách v pohoriach obklopujúcich Oravskú kotlinu. Vzácné sa v tomto biotope vyskytuje druh európskeho významu *Tozzia carpathica*.

Vrbové kroviny stojatých vôd (Kr8) – v krajine nápadný biotop je tvorený uzavretými porastmi krovitých vrb charakteristického bochníkovitého tvaru. Dominujú druhy *Salix cinerea* a *S. aurita*, veľmi premenlivé bylinné poschodie je vytvorené na miestach, kde dlhodobo nestagnuje voda. Stagnujúca voda a jej chemizmus je najdôležitejším ekologickým faktorom, ktorý určuje kvalitu podrastu. Biotop sa dokáže vytvoriť aj sekundárne, napríklad na dlhodobo zaplavených poliach, je rozšírený od nížin až do podhorského stupňa. V okrese Námestovo sa vyskytuje veľmi vzácné roztrúsene, v okolí ústia Bielej Oravy ale aj inde v dosahu Oravskej priehrady.

Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek (Kr9) – tento typ biotopu je tvorený uzavretými alebo aj rozvoľnenými porastmi 2–5 m vysokých krovín, predovšetkým vrb. Na mladých riečnych usadeninách lemujú brehy vodných tokov, ojedinele aj brehy vodných nádrží. Bylinný podrast je v prípade uzavretých porastov vyvinutý iba slabo, naopak, v rozvoľnenejších porastoch je relatívne druhovo bohaté. Porasty sú výrazne podmáčané pod vplyvom prúdiacej vody, v jarných mesiacoch zaplavované. Vplyvom regulácie riek nie je tento biotop v rámci Slovenska príliš rozšírený, v okrese Námestovo sa vyskytuje iba vzácné, napríklad v ústí Bielej Oravy do priehrady.

Rašeliniská a prameniská

Celo európsky ohrozenou skupinou biotopov sú rašeliniská a prameniská. Tieto biotopy sú existenčne závislé na vysokej hladine podzemnej vody a v súčasnosti nachádzame v riešenom území už iba zvyšky ich niekdajšieho rozšírenia. Napriek intenzívnym zásahom do rašelinísk v minulosti a redukcii počtu lokalít, okres Námestovo, spoločne s okresom Tvrdošín a Poprad, patrí medzi územia s väčším rozšírením rašelinných biotopov v rámci Slovenska.

Aktívne vrchoviská (Ra1 – 7110*) - Na Slovensku jeden z najvzácnejších biotopov vôbec predstavuje rašeliniská sytené prevažne zrážkovou vodou, teda s ombrotrofným vodným režimom. Hostia špecifickú vegetáciu a ich povrch je charakterizovaný striedaním priehlbín (šlenkov) a vyvýšených miest (bultov), čo sa odráža aj v druhovom zložení vegetácie. Vrchoviská sú miestom výskytu celého radu veľmi vzácných a ohrozených druhov, viaceré z nich na Slovensku rastú iba na niekoľko málo lokalitách. Sú rozšírené od podhorského až do subalpínskeho stupňa. Vznikajú v zásade dvomi spôsobmi, odrastením pôvodnej slatiny od podzemnej vody a následným prechodom na zrážkový vodný režim, alebo zazemňovaním jazier (u nás najmä v oblasti Tatier). Na území okresu Námestovo bol tento biotop vyvinutý na niekoľkých lokalitách.

Najznámejšou je vrchovisko pri obci Klin a Tisovnica, severne od Oravskej Polhory. Po ľudských zásahoch (odvodnenie, zalesnenie) v súčasnosti sa v okrese vyskytuje už len biotop **Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy** (Ra2 – 7120) – V tomto prípade ide o vrchoviská s poškodeným vodným režimom, negatívne ovplyvnené ťažbou alebo inými ľudskými aktivitami. Antropogénne zásahy sú však ešte do istej miery zvrátiteľné, aj keď táto možnosť je často skôr iba v teoretickej rovine. V okrese Námestovo sem patria všetky vrchoviská – Mútnianska pila, Klinské rašelinisko, Tisovnica a Spálený grúnik. Najtypickejšie vyvinuté vrchovisko a najzachovalejšie (aspoň z časti) v rámci okresu predstavuje centrálna časť Klinského rašeliniska.

Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140) - Ide o druhovo chudobné spoločenstvá s vysokým zastúpením machorastov vyžadujúce stabilnú a vysokú hladinu podzemnej vody. Biotop predstavuje z pohľadu vegetácie prechod medzi vrchoviskami a slatinnými rašeliniskami. Biotop zahŕňa niekoľko typov slatín s nízkym obsahom báz, spoločným rysom je skutočnosť, že vodný režim je závislý od podzemnej vody, ktorá je chudobná na živiny a s mierne kyslou až neutrálnou reakciou. Vegetácia je druhovo relatívne chudobná (v niektorých prípadoch môže byť i bohatšia) a v biotope sa vyskytuje viacero druhov veľmi vzácných a ohrozených druhov rastlín.

V okrese Námestovo bol tento biotop v minulosti s istotou viac zastúpený, ako je tomu v súčasnosti. Po rozsiahlych melioráciách ostal zachovaný len vo zvyškoch. Najreprezentatívnejšou lokalitou sú rašeliniská v okolí Slanej vody, ktoré patria medzi najtypickejšie lokality tohto biotopu na Slovensku vôbec. Zaujímavou lokalitou je i Polhorská hoľa powyše Polhorskej pily na ľavom brehu Polhoranky. V lokalite Mútnianska pila je biotop značne poškodený odvodnením a následnou expanziou náletových drevín.

Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra3 – 7130) - Biotop zahŕňa heliofilné rastlinné spoločenstvá kalcitrofných slatín, ktoré sú veľmi bohaté na živiny. Substrát je bohatý na uhličitany a sírany, vyskytujú sa na výveroch prameňov podzemnej vody so slabo (až silne) bázičnou alebo neutrálnou reakciou, časté je zrážanie zrníčok penovca (uhličitanu vápenatého) v substráte. Sú to druhovo bohaté (v prípade iniciálnych spoločenstiev chudobnejšie) rastlinné spoločenstvá s dominanciou nízkych ostríc a veľmi dobre vyvinutým poschodím machorastov. Na biotop je viazaných veľké množstvo vzácných a chránených rastlinných druhov, viaceré majú na Slovensku už iba niekoľko posledných lokalít. Slatiny s vysokým obsahom báz sa na území okresu Námestovo nachádzajú roztrúsene na okrajoch územia (v samotnej kotline boli prevažne zničené), v niektorých prípadoch len vo zvyškoch. S poškodeným vodným režimom sú vystavené tlaku sekundárnej sukcesie. Najzachovalejšie a plošne najväčšie slatiny s vysokým obsahom báz sa dosiaľ vyskytujú v okolí Oravskej Polhory, v povodí Mútnianky, zaujímavou lokalitou sú aj Veselské hájiky južne od Oravského Veselého.

Sukcesne zmenené slatiny (Ra7) – biotop predstavuje ľudskými aktivitami degradované štádiá slatín a ich rastlinných spoločenstiev. Degradácia spočíva predovšetkým v poškodení vodného režimu (odvodnenie) a následným zmenám vegetácie, kedy na úkor nízkobylinných, konkurenčne slabých spoločenstiev nastupujú vysokobylinné druhy, najčastejšie bezkolenec belasý (*Molinia caerulea*), túžobník brestový (*Filipendula ulmaria*), trst' (*Phragmites australis*) ale aj iné druhy. Spoločne s poškodením vodného režimu sa negatívne prejavuje sekundárna sukcesia, teda zarastanie lokality drevinami a hromadenie stariny. V okrese Námestovo do tohto biotopu môžeme zaradiť väčšinu existujúcich slatín, napríklad v povodí Polhoranky, ale aj územia bývalých prírodných rezervácií, dnes území európskeho významu ako Beňadovské rašelinisko alebo Mútnianska pila.

Prameniská horského a subalpínskeho stupňa na nevápencových horninách (Pr1) - biotop nachádzame na otvorených aj polozatienených stanovištiach na prameniskách s chladnou vodou s kyslou reakciou. Zatienenie sa odráža vo vegetácii od prevahy machorastov (zatienené) alebo vyšších rastlín na otvorených miestach, machorasty sú však vždy hojne zastúpené. V okrese Námestovo biotop nachádzame v horských polohách

Penovcové prameniská (Pr3 – 7220*) - obvykle maloplošne vyvinutý biotop vápencových pramenísk s chladnou, alkalickou vodou bohatou na kyslík a rozpustené kationy vápnika, ktoré sa vyzrážajú a usadzujú na vegetácii. Penovcové prameniská často na okrajoch prechádzajú do slatín s vysokým obsahom báz, čomu zodpovedá aj vegetácia. Rozšírený je predovšetkým v podhorských polohách, zriedkavejšie ho nachádzame aj vyššie, v subalpínskom stupni. V okrese Námestovo sú známe len dve lokality tohto biotopu – Klin, Taskovka a Babín, Háj, ale ani v tomto prípade nie je biotop celkom typicky vyvinutý

Kosné lúky a pasienky

Omnoho väčšou mierou ako primárne sú na území okresu Námestovo zastúpené sekundárne, poloprirodzené nelesné biotopy, predovšetkým kosné lúky a pasienky, v menšej miere aj ďalšie biotopy, ktorých charakteristika je v nasledujúcom texte.

Nížinné a podhorské kosné lúky (Lk1 – 6510) - Jedno až dvojkosné, často prihnojované hospodárske lúky s dominanciou vysokosteblových, hospodársky zaujímavých druhov tráv a širokolistých bylín. Biotop sa vyskytuje v širokom spektre ekologických podmienok, od vlhších a chladnejších až po suchšie a teplejšie, čo je dané nadmorskou výškou a aj oblasťou Slovenska, v ktorej sa nachádza. S týmto súvisí aj pomerne značná variabilita druhovo bohatej vegetácie, ktorú navyše ovplyvňuje aj spôsob hospodárenia.

Biotop nachádzame na slabo kyslých až neutrálnych, stredne hlbokých až hlbokých pôdach s vysokým obsahom živín od nížin až do horského stupňa. Zachované kosené lúky majú vysokú biodiverzitu s vysokým počtom vzácných a chránených rastlinných druhov, nezriedka sa vo veľmi početných populáciách vyskytujú viaceré druhy čeľade vstavačovitých. Ešte pred niekoľkými desaťročiami išlo o najrozšírenejší sekundárny nelesný biotop európskeho významu na území okresu Námestovo a celého severného Slovenska. V druhej polovici 20-teho storočia boli rozsiahle plochy, najmä v samotnej Oravskej kotline a v nižších (pod)horských polohách intenzifikované a nedajú sa preto dnes zaradiť do tohto biotopu. Pôvodné druhovo bohatšie lúky ostali zachované najmä na ťažšie prístupnejších miestach (strmé svahy, vzdialenosť od ľudských sídiel), čo sa však v ďalších rokoch prejavilo ich opustením a v súčasnosti rekultiváciami ušetrené plochy zanikajú sekundárnou sukcesiou alebo sú zalesňované. V súčasnosti nachádzame tento biotop iba veľmi vzácné roztrúsene, často v malých, mozaikovitých plochách v okolí obcí Oravská Polhora, Beňadovo alebo Oravská Lesná.

Horské kosné lúky (Lk2 – 6520) - tento biotop bol zastúpený vzácnejšie ako predchádzajúci, spôsob obhospodarovania bol obdobný. Ide teda o jedno až dvojkosné, hnojené lúky vo vyšších nadmorských výškach s dlhšie trvajúcou snehovou pokrývkou v oblastiach s vyšším úhrnom letných zrážok. Pôdy sú mierne kyslé až kyslé, dobre zásobené živinami, vzhľadom na horské polohy môžu byť aj plytšie a kamenité. Na území okresu Námestovo biotop, dnes už iba vo zvyškoch, nachádzame vo vyšších polohách, napríklad v okolí Oravskej Lesnej.

Ďalším sekundárnym nelesným biotopom v minulosti značne rozšíreným na území je biotop národného významu Lk3. Tak isto pri Lk1 aj v tomto prípade boli značné rozlohy intenzifikované a druhovo ochudobnené.

Mezofilné pasienky a spásané lúky (Lk3) – v rámci značnej variability závisiacej od ekologických podmienok v tomto biotope rozoznávame niekoľko typov. Intenzívne spásané, často oplôtkovým spôsobom, krátkosteblové pasienky na hlbších pôdach dobre zásobených živinami na nerektifikovaných plochách. Extenzívne, nízkosteblové kvetnaté pasienky. Obidva typy sa vyskytujú od (nížin) pahorkatín do horského stupňa, v druhom prípade sú pred pasením raz kosené. Tretím typom sú pasienky horských polôh na vápencoch. Tak ako kosné lúky, aj pasienky boli vo veľkej miere po II. sv. vojne intenzifikované, čo spôsobilo významný pokles biodiverzity. Všetky typy ostali zachované prakticky iba vo väčších či menších fragmentoch, v okrese Námestovo na okrajoch územia a vo vyšších polohách. V samotnej kotline tento biotop tak, ako väčšina ostatných lúčnych biotopov, takmer úplne zanikol.

Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach (Lk5 – 6430) - biotop tvoria kvetnaté vysokobylinné lúky s prevahou širokolistých bylín na celoročne vlhkých až mokrých stanovištiach v alúviách vodných tokov, v terénnych depresiách a na svahových prameniskách, často aj v kontakte so slatinami s vysokým obsahom báz. V jarných mesiacoch môžu byť krátkodobu zaplavené. Vodný režim a živnosť pôd rozhodujúcim spôsobom ovplyvňujú mohutný vzrast a vysoký zápoj porastov. Porasty majú často mozaikovitý charakter a ich druhové zloženie je veľmi variabilné. V okrese Námestovo ostali zachované lokality iba vzácné, najčastejšie v povodí Polhoranky.

Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6) - biotop nachádzame v alúviách vodných tokov alebo v okolí pramenísk, tiež v kontakte so slatinnými rašeliniskami. Vegetácia je značne variabilná a závisí od vodného režimu, obsahu báz, fyzikálnych vlastností pôdy, klímy a aj spôsobu obhospodarovania, v minulosti bývali (dnes už iba veľmi vzácné) raz až dva razy ročne kosené. Najčastejšie sa tento biotop nachádza v pahorkatinách a podhorskom stupni, často v mozaike s inými typmi lúk.

V okrese Námestovo boli pomerne hojným biotopom, viazaným na priesaky a vývery podzemnej vody na flyši v celom území, po melioráciách v krajine ich značne ubudlo. Najviac lokalít je dosiaľ zachovaných v severnej časti okresu (obdobne ako v prípade biotopu Lk5).

Vegetácia vysokých ostríc (Lk10) – biotop zahŕňa druhovo chudobné porasty s dominanciou vysokých ostríc silne ovplyvňované podzemnou aj povrchovou vodou. Biotop vyžaduje zaplavenie v jarňých mesiacoch, naopak, neskôr v lete dochádza často k presychaniu povrchovej vrstvy pôdy. Vlastnosti pôdy sú značne variabilné a aj na základe tejto variability poznáme dva základné podtypy tohto biotopu. Biotop vysokých ostríc má optimum v nižších polohách nížin až planárneho stupňa, v kotlinách je vzácnejší a v okrese Námestovo patrí medzi vzácne biotopy, ktoré sú vyvinuté iba fragmentárne.

Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (Tr8 – 6230*) - patrí medzi veľmi vzácne biotopy v rámci celého Slovenska. Ide o sekundárne rastlinné spoločenstvá horských polôh, ktoré po ukončení obhospodarovania (pasenia) degradujú (zarastanie čučoriedkou, smlzom a smrekom), niektoré časti boli umelo zalesnené smrekom. Sú to fyziognomicky jednotvárne aj kvetnaté, jedno-, zriedkavejšie viacvrstvové, uzavreté, floristicky chudobné aj bohaté, prevažne sekundárne spoločenstvá pasienkov, prípadne lúk. Popri *Nardus stricta* v nich miestami prevláda *Avenella flexuosa*, na vhodných stanovištiach aj *Deschampsia cespitosa*. Rastú na kyslých substrátoch, prípadne na hlbokých odvápnených pôdach v podhorskom a horskom (subalpínskom) stupni. Ich aktuálne floristické zloženie je okrem podmienok stanovišťa výsledkom pôsobenia aj ďalších faktorov (zloženie im predchádzajúcich lesných porastov, spôsob či absencia využívania a i.). Na území okresu Námestovo je biotop zastúpený vo vyšších polohách, nad 900-1000 m n. m., kde po ukončení pastvy na veľkých plochách rýchlo degraduje. Dosiaľ zachované porasty nachádzame na holiach – Vasiľovská, Lesňanská, Lomnianska, Hruštínska.

Mezofilné lemy (Tr7) – porasty tohto biotopu obsadzujú polozatienené, stredne vlhké miesta na svahoch a v blízkosti lesných porastov, na podložie nemajú vyhranené nároky. Vegetačný kryt tvoria druhy lúk, krovín ale aj lesov a sú pomerne druhovo bohaté. V okrese Námestovo ho nachádzame roztrúsene v celom území, viac na okrajoch kotliny.

Vresoviská (Kr1 – 4030) – v rámci Slovenska pomerne vzácny biotop tvoria rozvoľnené až uzavreté porasty vresu na kyslých, piesočnatých až kamenistých pôdach s veľmi malým obsahom humusu. Zväčša ide o sekundárne porasty, ale vzácne sa vyskytujú aj ako primárne nelesné spoločenstvo na skalných hranách. Fyziognómiu porastov utvárajú nízke kríčky vresu a niektoré suchomilné acidofilné trávy. V okrese Námestovo bola zistená len jedna lokalita v katastri obce Oravská Jasenica. Väčšina lokality bola v minulosti zalesnená, a tak z nej ostali len fragmenty.

Trnkové a lieskové kroviny (Kr7) - vzhľad biotopu charakterizujú dominantné kroviny a v bylinnom podraze sú zastúpené mezofilné, polotieňomilné až nitrofilné druhy. Vyvíja sa najčastejšie na svahoch, porasty sú podkladu jindiferentné. Často indikuje opustené pasienky a v takýchto prípadoch ide o relatívne krátkoveký biotop, pretože kry liesok a trniek sú následne prerastené vyššími drevinami a sukcesia smeruje k lesu. V okrese Námestovo je pomiestne rozšírený v celom území v mozaike s pasienkami, alebo sa sústreďuje do blízkosti lesných okrajov.

Osobitnú skupinu tvoria **synantropné biotopy** rúbanísk, nitrofilná vegetácia v sídlach aj mimo sídiel, úhory, intenzívne obrábaná poľnohospodárska pôda, rúbaniská a podobne. Jej zastúpenie v rámci okresu Námestovo je značné, z pohľadu záujmov ochrany prírody nemajú význam.

Lesné typy biotopov

Zachovalosť lesných biotopov je potrebné hodnotiť z dvoch aspektov. Jednak z pohľadu zachovalosti lesa ako takého a jednak z pohľadu zachovalosti základných charakteristík jednotlivých biotopov.

Les, ktorý pred začiatkom exploatačného pôsobenia človeka pokrýval odhadom približne 90-95 % územia okresu Námestovo (vrátane riedkolesov), dnes nájdeme na cca 47,3 % územia (lesné porasty na LPF). Časť bývalej poľnohospodársky využívannej pôdy sa po jej opustení v dôsledku sekundárnej sukcesie opäť mení na les. Rozsah týchto plôch je v podmienkach riešeného územia veľký (cca 4 650 ha), viac ako 6,7% z výmery okresu.

Miera odlesnenia jednotlivých typov biotopov nebola rovnomerná a závisela od mnohých faktorov. Z nich azda najvýznamnejšiu úlohu zohrával postup osídľovania územia, ktorý úzko súvisel s premenou lesa na

poľnohospodársku pôdu. Následne zrejme rozhodovala prístupnosť a bonita získanej pôdy. Najskôr došlo k premene lesov na najúrodnejších pôdach v kotlinách, v údoliach väčších riek a ich významnejších prítokov, pahorkatinách, na plochom či mierne zvlnenom reliéfe, na produkčnejších pôdach. V blízkosti sídel boli na lúky či pasienky premenené aj menej vhodné polohy. V období valašskej kolonizácie došlo k odlesneniu najvyšších polôh riešeného územia (Babia hora, Pilsko, Príslopec, Minčol, Čierny vrch...) a ich premene na pasienky.

V riešenom území bola najvýraznejšie odlesnená Oravská kotlina, les tu pokrýva približne 8%. Nasleduje ju Podbeskydská brázda, kde les v riešenom území dnes zaberá takmer 31%, Kysucká vrchovina (36%) a Podbeskydská vrchovina (44%). Podstatne vyššiu lesnatosť majú pohoria Oravská Magura (69%) a Oravské Beskydy (87%). Z uvedeného je zjavné, že odlesnením a premenou na poľnohospodársku pôdu či zastavaním boli najviac postihnuté biotopy viažuce sa nižšie polohy s ťažiskom výskytu v kotline (Ls1.3, Ls1.4, Ls7.1, Ls7.2, Ls7.3, Ls7.4, Ls9.3), značne utrpeli aj lesné biotopy naviazané svojim výskytom na ploché tvary reliéfu v okolitých pohoriach (Ls5.1, Ls5.2, Ls8, Ls9.1, Kr10).

Okrem priamej likvidácie boli lesné biotopy zhruba od začiatku 18. storočia výrazne ovplyvňované aj zmenou drevinového zloženia. Výrazne zvýšili svoje zastúpenie smrek, borovica lesná a smrekovec opadavý, ktoré sú umelo vnášané na mnohé miesta, kde dovtedy nerástli, alebo rástli len veľmi výnimočne prípadne v podstatne menšom zastúpení. Smrek, ktorý rástol hlavne vo vyšších polohách okresu dosahuje v súčasnosti zastúpenie takmer 81%. Časť bývalých pasienkov bola opätovne zalesnená, zvyčajne nepôvodnými alebo stanovištno nepôvodnými druhmi drevín ako sú smrekovec, borovica lesná ale hlavne smrek. Dreviny prípravného lesa (breza, jarabiny, osika...) sú desaťročia systematicky potláčané, naopak niektoré dreviny v tomto území sa pôvodne nevyskytujúce boli do porastov úmyselne vnesené (napr. smrek pichľavý, duglaska tisolistá, borovica hladká, jelša zelená...). V podmienkach okresu Námestovo nepredstavuje výskyt nepôvodných či invázných druhov drevín zatiaľ vážny problém.

Z porastov výrazne ustúpil buk a jedľa, k zmenám došlo aj v rozšírení niektorých ďalších akcesorických drevín (lipy, jaseň, javory, osika, brest horský, breza, jarabiny ...), tieto sa však vždy uplatňovali len ako prímies popri dominantnom postavení hlavných porastotvorných drevín (buk, jedľa, smrek, jelša). Zmena drevinového zloženia nepostihla jednotlivé typy lesných biotopov rovnako, najviac utrpeli biotopy Ls5.1 - Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy, Ls5.2 – Kyslomilné bukové lesy, Ls4 - Lipovo-javorové sutinové lesy, najmenej sa zmena drevinového zloženia prejavila v biotopoch Ls1.4 – Horské jelšové lužné lesy, Ls7.3 – Rašeliniskové smrekové lesy, Ls9.1 – Smrekové lesy čučoriedkové.

Posúdenie prirodzenosti vegetácie

V tejto časti sme porovnávali potenciálnu prirodzenú vegetáciu s aktuálnym stavom vegetácie. Analýza vegetácie daného okresu je uvedená v kapitole 1.2.1.2. a 1.2.1.3 tohto dokumentu.

Vývoj vegetácie prebiehal na začiatku výlučne v úzkej závislosti od zmien vonkajšieho prostredia, najmä od klímy a pôd, ale iba dovtedy, kým sa začalo cieľavedomé a rozsiahle ovplyvňovanie a menenie rastlinného krytu človekom - poľnohospodárom. Pri osídľovaní krajiny poľnohospodárom prebiehalo rozsiahle klčovanie lesov, premena primárnych lesných ekosystémov na náhradné ekosystémy lúk, pasienkov a polí a v poslednom čase potom tvorba druhotných lesných ekosystémov. Poslednú etapu v poľnohospodárskom využití poznačila stredoveká a valašská kolonizácia (Michalko, 1986).

Územie okresu bolo v dávnej minulosti až na zanedbateľné výnimky súvisle zalesnenou krajinou. Osídlenie významne ovplyvnilo pôvodný charakter zvyškov lesnej vegetácie a to najmä v Oravskej kotline, Podbeskydskej brázde a Lesnianskej planine, kde postupne došlo k takmer úplnému odlesneniu.

Aktuálna, oficiálne udávaná lesnatosť okresu Námestovo je 49,0 % (ÚGKK SR, 2018). Tento údaj vyjadruje podiel lesných pozemkov na výmere okresu. Hoci súčasťou lesných pozemkov sú aj plochy, na ktorých dreviny nerastú (lesná infraštruktúra), skutočná lesnatosť v biologickom zmysle slova, teda podiel plochy zapojených formácií stromov k výmeru okresu je ešte vyššia. Odhadujeme ju na viac ako 54 % a významnou mierou sa na nej podieľajú lesy v poľnohospodárskej krajine vzniknuté spontánne.

V nasledujúcom texte je stručné zhodnotenie zachovalosti jednotlivých typov lesných biotopov, ich druhová rozmanitosť a výskyt chránených a ohrozených druhov.

Horské jelšové lužné lesy (zväz *Alnenion incanae* Pawlowski et al. 1928, Ls1.4 - kód Natura2000 91E0*) - Ide síce o maloplošné alebo úzke líniové biotopy, ale zvyčajne o druhovo veľmi pestré (flóra, avifauna, obojživelníky, drobné zemné cicavce, mäkkýše...). V minulosti vyplňali tieto typy lesných spoločenstiev nivy potokov v orografických celkoch Podbeskydská vrchovina, Podbeskydská brázda a Oravská kotlina a zriedkavejšie aj v okrajových častiach Oravských Beskyd. Polohy, v ktorých sa vyskytovali boli priaznivé pre poľnohospodárske využitie (orná pôda, lúky), osídlenie a situovanie dopravných koridorov a preto boli v záujmovom území mnohé z nich prakticky zlikvidované. Vo väčšine zostávajúcich prípadov sa zredukovali na sprievodné brehové porasty vodných tokov. Nájsť ich ešte môžeme aj na rozsiahlejších prameniskách v súvislých lesných oblastiach alebo v komplexe s inými vodou ovplyvnenými lesnými spoločenstvami (rašelinné lesy). Ich súčasná výmera je niečo viac ako 117 ha, čo predstavuje 0,41% z výmery lesných porastov na LPF. Ich skutočná výmera je však oveľa vyššia nakoľko ťažisko výskytu tohto typu biotopu je na PPF. Popri vodných tokoch nájdeme dnes najzachovalejšie ukážky v katastroch obcí Oravská Lesná a Zakamenné (Biela Orava, Magurský potok), Zakamenné (pramenná oblasť Zásihlinaky), Novot (pramenná oblasť Klinianky), Krušenice (Mútňanka), Mútne (Bystrý potok, Mútňanka) a Oravská Polhora (Polhoranka, Bystrá a jej prítoky), v menšom rozsahu aj v katastroch obcí Oravské Veselé, Rabčice, Klin, Zubrohlava a Lomná. Pomerne často dochádza k postupnej obnove tohto biotopu v nivách potokov po ukončení poľnohospodárskeho obhospodarovania týchto plôch. Mapovaním boli zistené takéto plochy najmä v alúviách Bielej Oravy, Veselianky, Mútňanky, Hruštinky a Polhoranky. Tu sa na náplavoch vyvíjajú najmä porasty krovitých vrúb, doplnené stromovitými druhmi (jelša sivá, čremcha obyčajná, smrek), ktoré na stabilizovaných náplavoch prechádzajú do podhorských lužných lesov.

Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy (zväz *Alnenion incanae* Pawlowski et al. 1928, podzväz *Alnenion glutinoso-incanae* Oberd. 1953, Ls1.3 - kód Natura2000 91E0*) – V minulosti sa tento biotop vyskytoval v nive Bielej Oravy, tieto miesta však boli zatopené vodami VN Orava. Sekundárne sa však vyvinuli v litorálnej a príbrežnej zóne vodnej nádrže a to najmä v miestach ústí niektorých tokov - Biela Orava, Polhoranka, Hraničný Kriváň, Žiarový Kriváň, Poľanový Kriváň, Mlynský potok, Michalovka a to v katastroch obcí Námestovo, Bobrov a Vavrečka. Porasty tvoria najmä jelša lepkavá, prímies tvoria jelša sivá, topoľ osika, breza previsnutá, čremcha obyčajná, jaseň štíhly, javor mliečny, čerešňa vtáčia, borovica lesná, vrba krehká, javor horský. Ich súčasná výmera je cca 158 ha. Podobne ako v prípade predchádzajúcej jednotky je druhová diverzita tohto biotopu nadpriemerná.

Lipovo-javorové lesy (zväz *Tilio-Acerenion* Klika 1955 - Ls4, kód Natura2000 9180*) – Tieto lokality zostali až dodnes lesom, pretože nie sú vhodné na poľnohospodárske využívanie, ale ich drevinové zloženie bolo tak výrazne pozmenené, že v súčasnosti porasty zodpovedajúce tomuto spoločenstvu nie sú v databázach evidované. Nie je však vylúčené, že v niejakých malých plochách sa mohlo zachovať nakoľko, často tvorí len úzke alebo maloplošné enklávy uprostred iných typov lesov (skalnaté dolinky, sutiny pod skalami, sutiny). Maloplošné výskyty nie sú v databázach zachytené. Maloplošné výskyty zanikli/zanikajú najmä preto, že plochy by si vyžadovali špecifický manažment, na čo nie sú obhospodarovatelia lesov nastavení. V riešenej oblasti sa lipovo-javorové lesy vyskytovali aj v minulosti veľmi zriedkavo. Lokality patriace do tohto biotopu vykazujú nadpriemernú úroveň diverzity organizmov.

Bukové a jedľové lesy kvetnaté (zväz *Fagion* Luquet 1926, podzväz *Eu-Fagenion* Oberd. 1957 – Ls5.1, kód Natura2000 9130) - Tento typ biotopu je najrozšírenejším lesným biotopom na Slovensku pričom v minulosti bol v okrese Námestovo druhým najrozšírenejším. V dôsledku ich cielenej premeny na smrekové monokultúry ich súčasné zastúpenie nedosahuje ani 3,5% z výmery lesných porastov (1 145 ha). Pred 2-3 desaťročiami bolo toto číslo ešte nižšie avšak zhruba v tomto období sa hlavne na štátnych pozemkoch vyvíja úsilie na ich obnovu (napr. k.ú. Oravská Polhora alebo k.ú. Mútne). Zachovalejšie ukážky nájdeme dnes v okrese len veľmi výnimočne napr. v masíve kóty Feračová v katastri obce Hruštín v Oravskej Magure alebo v B zóne CHKO Horná Orava v lokalite Pilsko (svahy kóty Mechy). Obe tieto lokality by si zaslúžili sprísnenú ochranu. Súčasný výskyt kvetnatých bučín sa sústreďuje do orografických celkov Oravské Beskydy a Oravská Magura. Na týchto plochách výskytu došlo vplyvom hospodárenia v lesoch k čiastočnej zmene drevinového zloženia. Okrem buka sa v týchto porastoch výrazne uplatňovala aj jedľa, ktorá má v súčasnosti

v tomto biotope veľmi nízke zastúpenie, čo je dôsledok holorubného systému hospodárenia, vysokých stavov veľkých kopytníkov, ale aj plošného spracovávania plôch po disturbanciách. Niektoré dreviny ako napr. topoľ osika, breza ovisnutá, vrba rakyta sú predmetom dlhodobého intenzívneho odstraňovania z porastov a aj ďalšie primiešané dreviny kvetnatých jedľo-bučín (javor horský, javor mliečny, jaseň štíhly, čerešňa vtáčia, brest horský) sú v okrese veľmi zriedkavé. Naopak veľmi výrazne sa zvýšilo zastúpenie smreka a smrekovca. Pomerne veľká časť plôch, ktoré v minulosti tieto spoločenstvá zaberali bola premenená na poľnohospodárske pozemky (hlavne lúky) alebo bola zastavaná. Diverzita týchto lesov je mierne nadpriemerná, avšak v prípade okresu Námestovo platí toto konštatovanie len pre staršie porasty.

Kyslomilné bukové lesy (zväz *Luzulo-Fagion* Lohmeyer et R.Tx. in R.Tx. 1954, Ls5.2 - 9110). – Kedysi najrozšírenejší typ biotopu v riešenom území, ktorý bol systematickou premenou na smrekové monokultúry takmer zlikvidovaný. Jeho súčasný podiel na lesoch riešeného územia nedosahuje ani 1,8% (cca 587 ha). Ich premena na smrekové monokultúry bola v porovnaní s jedľo-bučinami ešte jednoduchšia a dôslednejšia vzhľadom na nižšiu konkurenčnú schopnosť buka v porovnaní so smrekom (ale i jedľou) na minerálne chudobnejších stanovištiach, na ktorých pôvodné kyslomilné bukové lesy rástli. Súčasný výskyt kyslomilných bučín sa sústreďuje do orografických celkov Oravské Beskydy a Oravská Magura. Jedinou zachovalejšou ukážkou je len komplex bukových a zmiešaných lesov v masíve kóty Feračová v katastri obce Hruštín v Oravskej Magure. Pomerne veľká časť plôch, ktoré v minulosti tieto spoločenstvá zaberali bola premenená na poľnohospodárske pozemky (hlavne lúky) alebo bola zastavaná. Druhovú diverzitu tohto typu lesov je, v porovnaní s inými typmi, pomerne nízka.

Rašeliniskové brezové lesy (*Betulion pubescentis* – Ls7.1, 91D0*)

Rašeliniskové borovicové lesy (*Sphagnion medii* – Ls 7.2, 91D0*)

Rašeliniskové smrekové lesy (*Piceion excelsae* – Ls.7.3, 91D0*)

Ich výskyt sa sústreďuje najmä do dvoch oblastí a to oblasti Slanej vody (k.ú. Rabčice a Oravská Polhora) a oblasti Spáleného grúnika (k.ú. Mútne). Menšie enklávy nachádzame aj v oblasti Tisovnice (k.ú. Oravská Polhora) a na niektorých lokalitách v katastroch obcí Oravská Lesná, Novoť a oravská Polhora. Zaberajú celkovú plochu cca 580 ha. Vzhľadom na vysokú hladinu podzemnej vody neboli vhodné na intenzívnejšie poľnohospodárske využitie a tak prevažná časť potencionálnych plôch týchto typov biotopov je dodnes lesom. Na prevažnej časti si tieto lesy zachovali približne prirodzené drevinové zloženie a miestami aj štruktúru. V porastoch dominuje podľa typu breza plstnatá, borovica lesná alebo smrek, okrem týchto drevín sa tu okrajovo vyskytujú aj topoľ osikový, vrba ušatá, jelša sivá. Rašeliniskové brezové a borovicové lesy sa často vyskytujú v komplexe s nelesnými rašeliniskami a vrchoviskami. Špecifický reliktný charakter má výskyt borovice kosodreviny na rašelinisku Tisovnica. Na niektorých lokalitách však došlo o odvodneníu lokalít (Tisovnica, Spálený grúnik), čím došlo k výraznému narušeniu ekologických podmienok podmieňujúcich výskyt týchto typov biotopov. Tieto spoločenstvá sú z celoslovenského pohľadu najhodnotnejším typom lesnej vegetácie v riešenom území, s výskytom množstva vzácných a chránených druhov a veľkým významom pre ochranu pôvodnej biodiverzity. Zaslúhujú si maximálnu ochranu a na miestach, kde boli narušené aj cielenú obnovu.

Jedľové a jedľovo-smrekové lesy (*Abietion, Vaccinio Abietenion p.p.* – Ls8)

Aj keď je tento typ lesov je zachytený v mapách potencionálnej a rekonštruovanej vegetácie aj v okrese Námestovo (Oravské Beskydy – najvyššie polohy v oblasti Babej hory, Pilská, Magurky či Polomu, v Oravskej kotline v oblasti severne od VN Orava, v Podbeskydskej vrchovine v závere doliny Bielej Oravy a v Oravskej Magure v oblasti Paráča Minčola, Bzinskej hole a Príslopca) v súčasných databázach nie je zachytený a evidovaná je len jedna malá enkláva na Pilsku. To je zrejme spôsobené aj neustálenosťou názorov na jeho vymedzenie a postavenie v systéme prirodzenej vegetácie Slovenska. V minulosti aj v súčasnosti sú tieto porasty intenzívne lesohospodársky využívané, čo sa prejavilo ústupom menej zastúpených drevín (jedle, jarabiny vtácej, javora horského, buka), absolútnou dominanciou smreka a výraznou zmenou porastovej štruktúry.

Smrekové lesy zamokrené (*Eu-Vaccinio-Piceenion*)

Vyskytujú sa vo vyšších polohách na miestach, kde stagnuje voda ale neprebíha proces rašelinenia. V riešenom území ich nájdeme v širšej oblasti Spáleného grúnika v katastri obce Mútne a na malých plochách azda aj inde. Niekedy je ich výskyt viazaný aj na podmáčané/zaplavované nivy horských, kde vytvárajú komplexy s lužnými lesmi horskými. Časť týchto lokalít bola v minulosti odlesnená a premenená na lúky alebo zastavaná, nakoľko ich výskyt bol viazaný aj na rovinaté plochy prevažne v nivách potokov či riečok alebo na iných plochých formách reliéfu. Často sa vyskytujú v komplexe s rôznymi typmi rašelinných lesov (hlavne Ls7.3) rašelinísk, slatín alebo horských lužných lesov. V porastoch dominuje smrek, v rôznej miere sa uplatňujú aj topoľ osikový, borovica, breza plstnatá, jarabina vtáčia či jedľa. Okres Námestovo patrí k významným regiónom s pohľadu výskytu tohto biotopu na Slovensku. Ich výmera tu dosahuje takmer 211 ha, čo predstavuje takmer 0,64 % z výmery lesných porastov v riešenom území. Diverzita týchto plôch je nadpriemerná.

Smrekové lesy čučoriedkové (*Eu-Vaccinio-Piceenion p.p*)

Biotop sa viaže na najvyššie polohy Oravských Beskyd (Pilsko, Babia hora, Minčol) a Oravskej Magury (Príslopec, Paráč, Minčol). Časť týchto lesov bola v období valašskej kolonizácie premenená na vysokohorské pasienky. Po ukončení pastvy boli zalesnené čiastočne smrekom, ale hlavne kosodrevinou a aj v dôsledku prirodzenej sukcesie sa smrekové lesy na týchto plochách postupne obnovujú. V súčasnosti sa na ich redukcii podpisuje najmä urbanizácia (výstavba športových a rekreačných zariadení), k zhoršovaniu ich stavu prispievajú aj nevhodné zásahy (plošná ťažba dreva, aplikácia chemických látok, nevhodný spôsob zalesňovania a výchovy porastov...). Napriek tomu ide o najzachovalejší typ biotopu v riešenom území, najkrajšie ukážky nájdeme v A zóne CHKO Horná Orava v lokalitách Babia hora a Pilsko, zachovalý charakter majú aj na lokalitách v Oravskej Magure (Minčol, Paráč). Ich výmera je 1 075 ha čo je 3,26% z výmery lesných porastov okresu. V porastoch bezkonkurenčne dominuje smrek, menšiu prímies tvorí jarabina vtáčia, na spodnej hranici rozšírenia aj buk a jedľa. Vzhľadom na výnimočnú zachovalosť je diverzita tohto biotopu v riešenom území nadpriemerná.

Smrekové lesy vysokobylinné (*Athyrio-Piceetalia*)

Vzhľadom na maloplošný charakter výskytu v riešenom území nie sú v databázach zachytené. Biotop bol dokladovaný na minerálne bohatších a vlhších stanovištiach v pásme zonálnych smrečín na Babej hore a Pilsku, predpokladáme jeho výskyt aj na niektorých lokalitách Oravskej Magury (pramenná oblasť Hruštinky). Od smrekových lesov čučoriedkových sa odlišujú najmä zvýšeným zastúpením javora v stromovom poschodí, zníženým zastúpením oligotrofných druhov a dominanciou nitrofilných bylín vysokého vzrastu v bylinnom poschodí. Z drevín tu samozrejme dominuje smrek obyčajný a podobne ako pri predchádzajúcej jednotke je zastúpená aj jarabina vtáčia, javor horský či jedľa biela, z krovín ríbezľa skalná či ruža ovisnutá. Pokryvnosť bylinného podrastu je vysoká (60 - 90 %) s dominanciou nitrofilných, heminitrofilných a humikolných druhov vysokobylinného rázu. Diverzita týchto smrečín je nadpriemerná aj vzhľadom na ich zachovalosť v riešenom území.

K najvýraznejším zmenám v prirodzenom drevinovom zložení došlo v bučinách (Ls5.1, Ls5.2) a lipovo-javorových sutinových lesoch (Ls4).

Reprezentatívnosť, unikátnosť

Hodnotenie reprezentatívnosti biotopov z hľadiska ÚSES znamená posúdenie biogeografického významu daného krajinného segmentu, resp. biotopov. Toto posúdenie zahŕňa posúdenie miery reprezentatívnosti daného segmentu v rámci biogeografickej jednotky (členenia), ale i identifikáciu unikátnych, výnimočných ekosystémov v danej biogeografickej jednotke, ktorých vznik je podmienený špecifickými ekologickými podmienkami.

Biogeografické členenie vychádza z abiotických podmienok a potenciálnej vegetácie na danom stanovišti. Potenciálne biotopy indikuje Geobotanická mapa Slovenska (Michalko a kol., 1986). Keďže v SR neexistuje

diferenciácia územia na chórickej úrovni (biochóry), pri posudzovaní reprezentatívnosti zastúpených druhov spoločenstiev daného segmentu a biotopov vychádzame z REPGES.

Typy REPGES SR majú charakter potenciálnych geoeosystémov, boli vyčlenené na základe abiotických podmienok a potenciálnej vegetácie.

Tabuľka č. 5. 11: Zoznam REPGES v geologických regiónoch a subregiónoch okresu Námestovo

Fytogeografická oblasť	Fytogeografický obvod	Geoeologický región	Geoeologický subregión	Kód REPGES
CARPATICUM OCCIDENTALE	západobeskydská flóra	Kysucká vrchovina	Vojenné	53
		Oravská kotlina	Hruštínske podolie	5, 27, 35
			Oravská kotlina	5, 12
		Oravská Magura	Budín	87
			Kubínska hola	102
			Paráč	53, 87, 102
		Oravská vrchovina	Oravská vrchovina	58
		Oravské Beskydy	Babia hora	102, 103
			Ošust	53, 85
			Pilsko	53, 76, 102
			Polhoranská vrchovina	53, 87
		Podbeskydská brázda	Podbeskydská brázda	5, 27, 35, 37
		Podbeskydská vrchovina	Lesnianska planina	5, 27
			Podbeskydská vrchovina	5, 35, 53

5 - riečne nivy v kotlinách a dolinách pohorí pôvodne s lužnými lesmi

12 - riečne terasy a proluviálne kužele pôvodne s jedľovo-smrekovými lesmi

27 - polygénne pahorkatiny a rozčlenené pedimenty pôvodne s bukovými lesmi

35 - nízke plošinové predhoria pôvodne s bukovými lesmi

37 - nízke plošinové predhoria pôvodne s jedľovo-smrekovými lesmi

53 - členité flyšové vrchoviny pôvodne s bukovými lesmi

58 - členité krasové vrchoviny pôvodne s bukovými lesmi

76 - hornatinové planiny nerozlišené pôvodne s kosodrevinou

85 - členité flyšové nižšie hornatiny pôvodne s bukovými lesmi

87 - členité flyšové nižšie hornatiny pôvodne s jedľovo-smrekovými lesmi

102 - členité flyšové vyššie hornatiny pôvodne s jedľovo-smrekovými lesmi

103 - členité flyšové vyššie hornatiny pôvodne s kosodrevinou

Jednotlivé typy REPGES SR boli určené na základe:

- zonálnych (bioklimatických) podmienok, v krajine ich vyjadrujú predovšetkým vegetačné pásma. Charakterizované sú podľa bioklimatických podmienok, ktoré sú komplexne vyjadrené v 9 zónach potenciálnej vegetácie,
- azonálnych podmienok - primárne najmä kvartérno-geologického podkladu a reliéfu, druhotne pôdami a výškou hladiny podzemných vôd. Na základe týchto podmienok sa definovalo 37 typov.

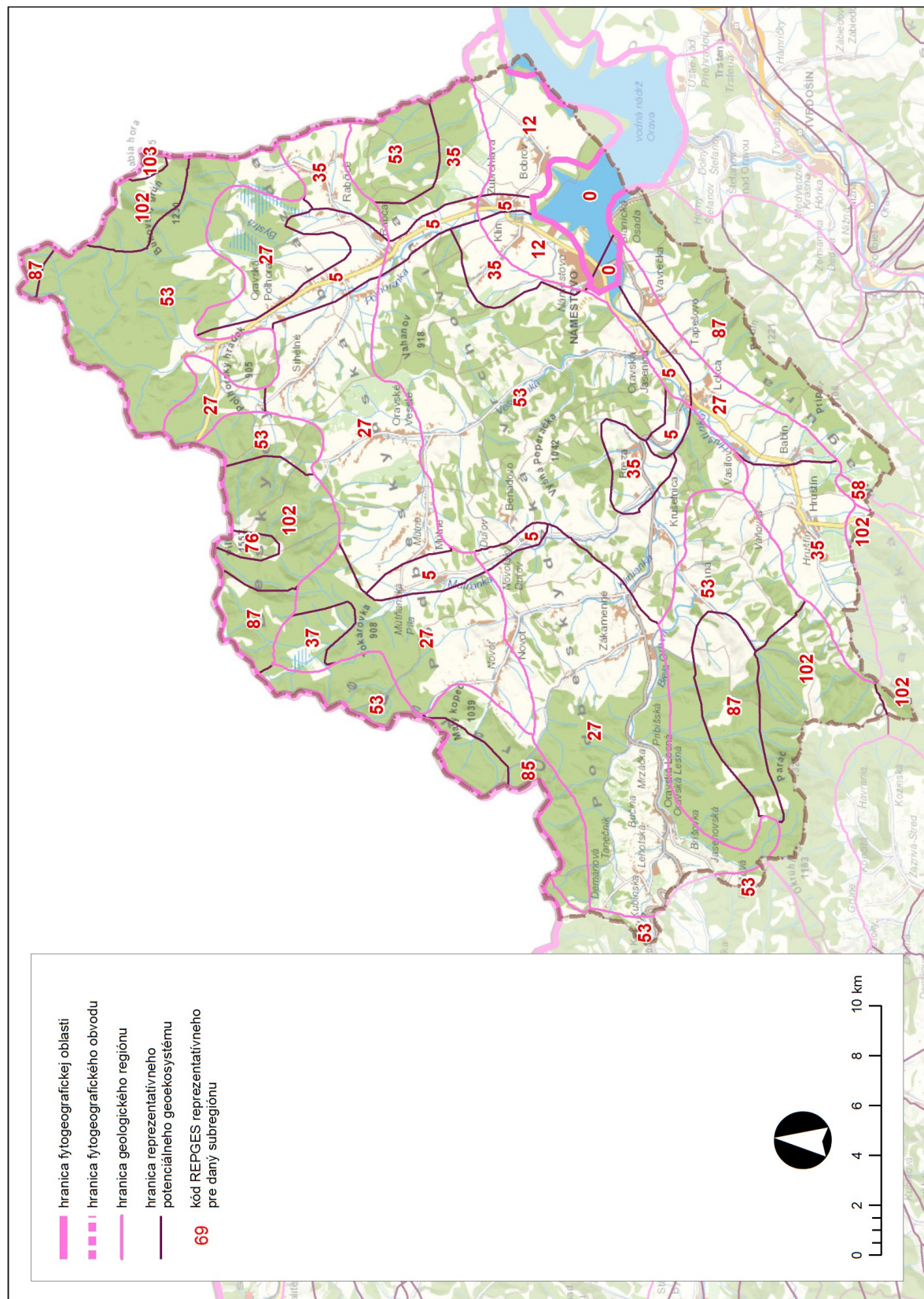
Tabuľka č. 5. 12: Typy potenciálnych reprezentatívnych geoeosystémov v okrese Námestovo

Abiotické podmienky (typy abiotických komplexov)	Bioklimatické podmienky charakterizované zonálnymi spoločenstvami			Azonálne spoločenstvá
	bukové lesy	jedľovo- smrekové lesy	kosodrevina	lužné lesy
riečna niva v kotline alebo v doline pohoria				5
riečna terasa alebo prolúviálny kužeľ		12		
polygénna pahorkatina alebo rozčlenené pedimenty	27			
nízke plošinné	35	37		
členitá flyšová vrchovina	53			
členitá krasová vrchovina	58			
hornatinná planina nerozlíšená			76	
členitá flyšová nižšia hornatina	85	87		
členitá flyšová vyššia hornatina		102	103	

Tabuľka č. 5. 13: Početnosť výskytov typu REPGES

5	typ REPGES (číslo uvádzane na mape č.13 v kap. VII. v Atlase krajiny SR, 2002)
Početnosť výskytov typu REPGES	
	veľmi častý výskyt (reprezentatívny pre 10 – 32 subregiónov)
	častý výskyt (reprezentatívny pre 6 – 10 subregiónov)
	zriedkavý výskyt (reprezentatívny pre 2 - 5 subregiónov)
	jediný výskyt (reprezentatívny pre 1 subregión)

Mapa č. 5. 2:REPGES okresu Námestovo

Upravil: Špilárová I., 2019

5.4 Hodnotenie krajinej štruktúry

Priestorová diferenciácia súčasnej krajinej štruktúry je výsledkom pôsobenia ľudskej činnosti na prírodné faktory. Ľudská činnosť modifikovala prírodnú krajinnú štruktúru do mozaiky prírodných, poloprírodných a urbánných prvkov.

Reálny stav krajiny je výsledkom postupných zmien pôvodnej prírodnej krajiny pod vplyvom človeka a jeho aktivít. Prírodné podmienky výrazne modifikovali aktivity človeka a ich usporiadanie v krajine. Napriek tomu priestorovú organizáciu krajiny ovplyvňovali predovšetkým spoločenské hodnoty, vychádzajúce z tradícií, kultúr a spôsobu života. To sa odrazilo v hľadaní harmónie prírodných a spoločenských hodnôt, materializovaných v štruktúre krajiny. Priestorová heterogenita (štruktúra krajiny) má rozhodujúci vplyv na funkčné vlastnosti krajiny. Funkčnosť krajiny a vzhľad krajiny sú vzájomne úzko prepojené.

Podľa odborného geomorfologického členenia Slovenska sa okres Námestovo začleňuje do Podhôrno-magurskej oblasti a oblasti Stredné Beskydy, subprovincie Vonkajších Západných Karpát, provincie Západné Karpaty, podsústavy Karpaty z Alpsko-himalájskej sústavy. Majoritnú časť územia tvoria celky Podbeskydská brázda a Podbeskydská vrchovina s časťou Lesnianska planina. Severnú časť územia až po poľskú hranicu lemujú Oravské Beskydy s podcelkami Ošust, Pilsko, Polhoranská vrchovina a Babia hora, ktorá je najvyššou kótou územia a zároveň aj najvyšším bodom Vonkajších Západných Karpát (1 722,9 m n. m.). Po južnej strane do mapovaného územia zasahuje Oravská Magura so svojimi podcelkami Paráč, Budín a Kubínska hoľa. Vo východnej časti sa územím tiahne Oravská kotlina, ktorá svojou časťou Hruštínske podolie zasahuje medzi Podbeskydskú vrchovinu a Oravskú Maguru.

Rozvojovou osou okresu v jeho južnej a východnej oblasti je niva a okolie rieky Biela Orava a toku Hruštinka. Okresné mesto je lokalizované na nívnych a terasových sedimentoch a nižšie umiestnených svahoch v blízkosti nádrže Orava. V severnej časti okresu sa sídla rozprestierajú v blízkosti nivy Podhoranky a jej prítokov Bystrá, Sihelniansky potok, v západnej a centrálnej časti v okolí Mútnianky, Veselianky, Klinianky a Mrzáčky, patriace do povodia Bielej Oravy.

Krajinná štruktúra okresu Námestovo je tvorená zo 49 % horskou lesnou krajinou. Ďalšími charakteristickými typmi využitia krajiny sú trvalé trávne porasty s 33,9 %. Vzhľadom k danostiam klímy orná pôda zaberá iba 9 %, záhrady 0,4 %. Zastavané plochy naviazané na kotlinové polohy, doliny, nivy a terasy dosahujú 3,3 %, vodné plochy 2,2 % a ostatné typy tiež 2,2 %.

V okrese Námestovo sa z mozaikových štruktúr nachádzajú iba plochy typu záhumienky, ktoré sú ešte stále z veľkej časti tradične využívané. Tvorí ich mozaika úzkych líniových pásikových oraných plôch orientovaných po spádnici, trvalých trávnych porastov rôznej intenzity obhospodarovania a nelesná drevinová vegetácia. Toto usporiadanie krajiny vytvára typický kolorit obcí, ktorý bol udržiavaný stáročia. Táto mozaika v exponovanejších a odľahlejších častiach postupne zaniká zatrávnovaním ornej pôdy alebo odstránením nelesnej vegetácie a premenou na väčšie homogénne plochy trvalých trávnych porastov, na strmších svahoch zaniká po ukončení obhospodarovania a v dôsledku sukcesie sa mení na uzavreté plochy nelesnej drevinovej vegetácie. Oproti regiónu Čadca je menej rozvinuté rozptýlené osídlenie.

Územia horského charakteru ohraničujú kotlinový charakter krajiny, v ktorom dostali priestor pre rozvoj jednotlivé sídla. Tie sa vzhľadom na čiastočnú otvorenosť kotlinovej krajiny usporiadali v nižších partiách okresu aj do širších foriem usporiadania.

Územie okresu Námestovo vďaka svojej výškovej rozmanitosti a členitosti georeliéfu nie je možné charakterizovať do jedného krajinného celku – prejavujú sa tu územia mierne až silne členenej pahorkatiny (v najnižších polohách), stredne až veľmi členitej vrchoviny v centrálnej časti okresu a členité nižšie a vyššie hornatiny v západnej časti. Vzhľadom k umiestneniu Babej hory sa tu vyskytujú i silne členité veľhornatiny.

Pre územie severného Slovenska je typická Kopaničiarska kolonizácia (16. – 19. st.) – nadviazala na valašskú kolonizáciu. Podmienila vznik roztrateného osídlenia – Kysuce, Orava. Doosídľovanie odľahlých a ťažko dostupných podhorských a horských oblastí Slovenska. Kopaničiarsku kolonizáciu podnietil populačný vzrast obyvateľstva a s ním spojený nedostatok urbárskych pozemkov. Tento stav si vynútil hľadanie nových zdrojov obživy klčovaním mimo usadlostných plôch lesnej alebo inej neproduktívnej pôdy a budovanie nových sídiel. Nové sídla sa tu spočiatku budovali ako sezónne obydlia a hospodárske stavby (bačovi, cholvarky, poľné stodoly). Tieto sa stali základom trvalých kopaničiarskych sídiel (rale) alebo sa konštituovali na samostatné obce. Kopaničiarske osídlenie na Slovensku malo 166 obcí s celkovou rozlohou 4 640 km², na ktorej existovalo okolo 2900 kopaničiarskych sídiel.

Pri kopaničiarskej kolonizácii išlo o usadenie migrujúceho obyvateľstva a maximalizáciu využitia voľnej pôdy v prospech budúceho zisku dosídlením neobývaných oblastí. Pri umiestňovaní kopaničiarskej osady bol jej vymedzený chotár rozdelený na jednotlivé presné diely osadníkom, ktorí prijali (veľakrát donútením) zemepánom stanovené podmienky usadenia sa. Bývali na 6 – 20 rokov oslobodení od feudálnych dávok, zato však museli odvádzať dávky naturálne, robotovať, vyrábať rôzne výrobky, slúžiť vo vojsku, atď. Vzhľadom na to hovoríme o kolonizácii na kopaničiarskom práve, ktoré tvorilo u nás osobitnú právnu sústavu, hoci nie tak výraznú ako nemecké a valašské právo.

Lesná krajina sa v posledných rokoch v západnej oblasti okresu narušila najmä vďaka drevospracujúcemu priemyslu, aj napriek vyšším nedostupným polohám a väčšej dynamike reliéfu sú pôvodné lesy ťažené a vznikajú rúbaniská. Územia v blízkosti vodných tokov boli využívané najmä ako pasienky a kosené lúky. Rovnako sa používali na pasenie i svahy pod lesnými plochami.

Krajinné typy a ich identifikácia na základe využitia krajiny

Každú krajinu je možné na základe určitého hodnotenia teoreticky klasifikovať a umiestniť do určitého typu a to na základe podielu prvkov prírodných a prvkov človekom vytvorených, resp. ovplyvnených. Každý krajinný typ je možné ďalej deliť podľa podrobnejších alebo ďalších kritérií. Napr. podľa percentuálneho plošného podielu prevažujúceho typu krajinej pokrývky, resp. ekosystémov (prírodných, poľnohospodárskych, priemyselných a sídelných). Pri takomto plošnom delení je možné ďalej kombinovať krajinné typy.

V rámci typizácie krajiny Slovenska boli vyčlenené tri základné kategórie – nížinná krajina, kotlinová a horská krajina, ktoré boli ešte podrobnejšie členené na subkategórie. Celkovo bolo vyčlenených 18 subkategórií. V rámci nížinnej krajiny bolo vyčlenených 5 základných subkategórií: v type kotlinovej krajiny 3 a v rámci horskej krajiny až 10 subkategórií. Na území Slovenska dominuje horská krajina, ktorá zaberá až 53 % územia, na nížinnú krajinu pripadá 29 %. Najmenší podiel pripadá na kotlinovú krajinu, ktorá zaberá 18 % z výmery Slovenska. Syntézou uvedených čiastkových podkladov boli vytvorené reprezentatívne typy krajiny.

Celkovo bolo identifikovaných 126 základných jednotiek – reprezentatívnych typov krajiny. K dominantným typom patrí oráčinová nížinná, oráčinová kotlinová krajina a horská lesná krajina.

Orná pôda dominuje v nížinných typoch krajiny, kde je sústredená viac ako polovica jej rozlohy. Lúky a pasienky sú zastúpené najmä v oblasti pahorkatín, vrchovín a hornatín, kde sa viažu predovšetkým na plošiny a brázdy. V horskej krajine dominujú lesy rôzneho druhového zloženia. Koncentrované sídla sú sústredené najmä v nížinných a kotlinových typoch krajiny, rozptýlené sídla sa viažu na pahorkatiny, vrchoviny a hornatiny.

Krajinné typy podľa prevažujúceho typu krajinej pokrývky a morfológicko-morfometrického typu reliéfu:

Na základe analýz vplyvu členitostných a polohových charakteristík reliéfu na súčasnú krajinnú štruktúru a využitie zeme možno v riešenom území vyčleniť nasledovné krajinné typy:

- **horská lesná krajina** – naviazaná na polohy s vyššou energiou georeliéfu, najmä Oravských Beskýd medzi jednotlivými dolinami, ktoré sú charakteristické veľkou výškovou členitosťou, v území zostali zachované celistvé fragmenty lesnej krajiny, resp. časti lesa predeľované hospodárskymi lesnými časťami.
- **horská krajina roztrateného osídlenia ako súčasť lesnej krajiny** – vplyvom kolonizácie vznikli v lesnej krajine priestory s osídlením a ku nim sa pridružili pasienky a lúky (TTP) – v okrese je zastúpený v menšom percente v okrajových polohách pri západnej hranici okresu susediacej s Poľskom a Kysucami.
- **prechodné ekotonové pásmo** – predstavuje pásmo smerujúce z horskej lesnej krajiny do poľnohospodárskej krajiny. V tomto okrese sa výrazné ekotonové pásmo nenachádza.
- **horská a kotlinová poľnohospodárska krajina** – tvoria ju zachované polohy osídlenia a príslušnej horskej a zároveň poľnohospodárskej krajiny naviazanej v okrese na údolia tokov, resp. na ploché časti vrchovín. Štrukturálna diverzita súčasnej krajiny pokrývky s maloblokovými plochami a roztrateným osídlením bola vzhľadom k exponovaným terénnym podmienkam menej zmenená počas kolektívizácie. Zachovaná je v katastrálnych územiach obce, kde proces kolektívizácie buď neprebehol alebo kvôli geomorfologickému usporiadaniu prebehol len v malej miere najmä kvôli nevhodnosti stanovišť alebo odmietnutiu vstupu do JRD zo strany vlastníkov pôdy. Je typická pre Podbeskydskú vrchovinu a Podbeskydskú brázdú.
- **kotlinová sídelno-poľnohospodárska krajina** – vystupuje na mierne modelovanom reliéfe kotlín, najmä Oravskej kotliny a rozvoľnených plochách v rámci územia.

Priestorové usporiadanie krajinných typov v rámci katastrálnych území:

Podľa zastúpenia zložiek súčasnej krajiny štruktúry (SKŠ), ich usporiadania a plošnej výmery v rámci katastrálnych území možno jednotlivé obce a ich katastrálne územia rozdeliť podľa určeného vedúceho prvku (pomer medzi lesnými porastmi, TTP a OP) do nasledujúcich kategórií, ktoré sú uvedené v tabuľke č. 5. 14.

Tabuľka č. 5. 14: Plošné a percentuálne výmery vybraných zložiek SKŠ z celkovej výmery katastrálnych území okresu Námestovo

Plošné a percentuálne výmery vybraných zložiek SKŠ z celkovej výmery katastrálnych území okresu Námestovo							
Obec	Výmera k. ú. (ha)	Nepoľnohosp. pôda celkom	Lesné pozemky	Zast. plochy	Poľnohosp. pôda celkom	OP	TTP
Katastrálne územie charakterizované výraznou prevahou lesných pozemkov							
Lomná	2 155,92	1 483,14	1 366,05	57,98	672,78	58,24	612,33
% zastúpenie v k. ú.			63,36	2,69		2,7	28,4
Mútne	6 445,22	4 446,05	4 111,2	150,22	1 999,17	264,97	1724,54
% zastúpenie v k. ú.			63,79	2,33		4,11	26,76
Oravská lesná	6 562,82	4 517,23	4 253,62	164,42	2 045,6	146,77	1894,37
% zastúpenie v k. ú.			64,81	2,51		2,24	28,87
Oravská Polhora	8 451,86	6 612,43	6 261,53	152,14	1 839,44	270,24	1564,71
% zastúpenie v k. ú.			74,08	1,8		3,2	18,51
Katastrálne územie charakterizované miernou prevahou lesných pozemkov a poľnohospodárskym pôdnym fondom, kde dominujú TTP							
Breza	2 252,31	1 321,79	1 131,81	76,18	930,52	44,99	876,61
% zastúpenie v k. ú.			50,23	3,38		2	38,92
Námestovo	4 444,52	3 336,81	2 115,59	173,9	1 107,71	207,8	865,08
% zastúpenie v k. ú.			47,60	3,91		4,68	19,46

Plošné a percentuálne výmery vybraných zložiek SKŠ z celkovej výmery katastrálnych území okresu Námestovo							
Obec	Výmera k. ú. (ha)	Nepoľnohosp. pôda celkom	Lesné pozemky	Zast. plochy	Poľnohosp. pôda celkom	OP	TTP
Oravská Jasenica	2 386,35	1 339,81	1 145,18	107,53	1 028,54	189,2	829,64
% zastúpenie v k. ú.			48,35	4,54		7,99	35,03
Zakamenné	4 290,3	2 597,94	2 332,66	163,26	1 692,36	681,85	990,49
% zastúpenie v k. ú.			54,37	3,81		15,89	23,09

Katastrálne územie s prevahou poľnohospodárskeho fondu s vyšším pomerom TTP nad OP							
Babín	1 739,37	352,85	262,54	60,92	1 386,52	339,59	1 021,31
% zastúpenie v k. ú.			15,09	3,5		19,52	58,72
Beňadovo	669,92	154,58	113,52	28,59	515,34	21,29	484,9
% zastúpenie v k. ú.			16,95	4,27		3,18	72,38
Bobrov	2 563,91	1 153,52	901,16	76,02	1 410,38	541,92	860,95
% zastúpenie v k. ú.			35,15	2,96		21,14	33,58
Hruštín	3 651,02	1 390,45	1 215,79	118,07	2 260,57	456,28	1 757,6
% zastúpenie v k. ú.			33,3	3,23		12,5	48,14
Klin	1 273,78	401,27	291,49	53,5	872,51	276,85	584
% zastúpenie v k. ú.			22,88	4,2		21,73	45,85
Krušetnica	1 655,94	970,85	758,28	71,24	685,09	141,37	535,75
% zastúpenie v k. ú.			45,79	4,3		8,54	32,35
Lokca	2 419,82	1 187,5	1 013,87	90,9	1 232,32	306,61	908,35
% zastúpenie v k. ú.			41,9	3,76		12,67	37,54
Novoť	3 797,78	1 863,32	1 694,7	115,46	1 934,47	374,5	1 556,19
% zastúpenie v k. ú.			44,62	3,04		9,86	40,98
Oravské Veselé	4 121,05	1 952,2	1 664,15	123,4	2 168,85	369,04	1 776,77
% zastúpenie v k. ú.			40,38	2,99		8,96	43,11
Rabča	2 515,74	1 141,79	747,58	152,09	1 373,95	430,49	938,59
% zastúpenie v k. ú.			33,69	6,05		17,11	37,31
Rabčice	2 218,32	1 040,94	875,84	93,17	1 177,95	222,94	950,82
% zastúpenie v k. ú.			39,48	4,2		10,05	42,86
Sihené	1 440,91	292,07	202,57	73,01	1 147,95	237,87	902,29
% zastúpenie v k. ú.			14,06	5,07		16,51	62,62
Ťapešovo	671,56	284,42	224,87	40,49	387,15	60,43	322,34
% zastúpenie v k. ú.			33,48	6,03		9	48
Vasíľov	913,94	248,07	199,08	38,36	665,87	140,04	520,52
% zastúpenie v k. ú.			21,78	4,2		15,32	56,95
Vavrečka	895,53	275,19	199,41	55,4	620,34	181,44	430,63
% zastúpenie v k. ú.			22,27	6,19		20,26	48,09
Zubrohlava	1 525,63	778,16	642,71	49,93	747,47	257,23	477,63
% zastúpenie v k. ú.			42,13	3,27		16,86	31,31

Diverzita krajiny

Súčasná krajina je výsledkom dlhodobého pôsobenia prírodných podmienok a spoločenského využívania. Usporiadanie a organizáciu súčasnej krajiny možno hodnotiť z viacerých aspektov, napr. vizuálneho, ekonomického, avšak z hľadiska harmonického rozvoja krajiny je stále významnejší environmentálny aspekt. Analýza vzťahu prírodnej a humánnej vrstvy krajiny je kľúčová aj pri hodnotení usporiadania a stability krajiny. Jedným z nástrojov na poznanie priestorovej diferenciácie (usporiadania) krajiny je koncept entropie a jej interpretácia spojená s teóriou informácie (Oťahel a kol., 2006). Najvhodnejšou matematickou formulou na výpočet množstva informácie ako miery entropie je Shannonov index (Shannon, Weaver, 1949), ktorý sa môže použiť aj na výpočet diverzity krajiny:

$$H' = - \sum_{i=1}^n P_i \times \log P_i$$

kde: H' – Shannonov index,

P_i – podiel rozlohy i -teho polygónu k celkovej rozlohe analyzovanej priestorovej jednotky reprezentovanej n polygónmi.

Konečný výsledok indexu dosahuje kladné hodnoty od nuly, pričom horná hranica je bezlimitná. Krajina obsahujúca len jeden prvok bude mať hodnotu nula (žiadnu diverzitu). Zo zvyšujúcim sa množstvom prvkov krajinej štruktúry alebo ich pomerným rozšírením v území (prípadne oboma alternatívami), hodnota indexu stúpa a krajina sa stáva viac vyrovnaná. So zvyšujúcou sa hodnotou indexu stúpa aj diverzita krajiny v určitom čase (McGarigal, Marks, 1995).

Shannonov index stanovuje diverzitu krajiny založenú na dvoch komponentoch: počte rôznych typov prvkov v krajine a ich pomerným rozložením v krajine. Tieto dva komponenty môžeme označiť ako bohatstvo a rovnomernosť. Spoločne tieto 2 komponenty sa často označujú aj ako pestrosť (richness) a vyrovnanosť (evenness). Pestrosť hovorí o počte typov plôšok – jednotlivých tried (tzv. kompozičná zložka) a vyrovnanosť vyjadruje plošné rozloženie typov plôšok (tzv. štruktúrna zložka). Úmerne sa zvyšuje rozložením územia medzi jednotlivé prvky krajinej štruktúry. Umožňuje porovnanie medzi rozdielnymi typmi krajín alebo porovnávanie daného územia v rôznych časových obdobiach (Eiden a kol., 2000).

Shannonov index diverzity v prípade diverzity krajiny sa zvyšuje s rastúcim počtom rôznych typov plôšok (prvkov jednotlivých tried) a/alebo s rastúcou vyrovnanosťou pomerného rozloženia plochy medzi typy plôšok. Pre daný počet plôšok jednotlivých tried, maximálna hodnota Shannonovho indexu diverzity sa dosiahne, keď všetky typy plôšok majú rovnaké plošné zastúpenie. Shannonov index diverzity môže byť použitý ako relatívny index, ktorý umožňuje porovnanie rôznych krajinných jednotiek alebo ich porovnanie v rôznych časových horizontoch. Je ho však vhodné porovnávať s maximálnou možnou diverzitou H_{max} . Faktormi, ktoré ovplyvňujú výslednú hodnotu sú počet kategórií využitia krajiny (počet prvkov krajinej štruktúry) a pomerné zastúpenie kategórií využitia krajiny (čím je pomer prvkov v krajine vyváženejší, tým je výsledná hodnota indexu vyššia).

Ďalším ukazovateľom, ktorý možno použiť pri hodnotení priestorovej diferenciácie prvkov je index ekvitability (vyrovnanosti) J' (Shannon's evenness index), ktorý v geobotanike vyjadruje vyrovnanosť rozdelenia druhov práve podľa pokryvnosti v rastlinnom spoločenstve. Stanovuje sa porovnaním hodnoty diverzity s maximálnym možným - ideálnym rozdelením druhov (v krajine plôšok).

Na hodnotenie diverzity krajiny vychádzajúce z hodnotenia kapitoly Súčasná krajinná štruktúra sme použili štatistiku extenzie Patch Analyst. Extenzia Patch Analyst umožňuje priestorové analýzy krajiny, podporuje modelovanie stanovišť, zachovanie biodiverzity a lesného managementu. Patch Analyst pre ArcGIS je dostupný tiež vo dvoch verziách: Patch pre spracovanie polygónových vrstiev a Patch Grid pre rastrové (grid) vrstvy. Menu Patch Analyst verzie 3.12 tvoria 15 funkcií, ktoré sú rozdelené do štyroch tematických skupín. Prvá skupina zahŕňa tvorbu nových vrstiev, druhá skupina sa zaoberá nastavením parametrov, tretia skupina robí atribútové modelovanie a štvrtá skupina pracuje s priestorovými operáciami.

Prvý krok je definovanie analýzy podľa typu krajiny. Následne sú spracované krajinné-ekologické indexy v nasledovných kategóriách:

1. **indexy veľkosti plôšok** Number of Patches (NumP), Mean Patch Size (MPS), Median Patch Size (MedPS), Patch Size Coefficient of Variance (PSCoV), Patch Size Standard Deviation (PSSD),
2. **indexy dĺžky hrán** (okrajov) Total Edge (TE), (Edge Density (ED), Mean Patch Edge (MPE)),
3. **indexy tvaru plôšok** Mean Shape Index (MSI), Area Weighted Mean Shape Index (AWMSI), Mean Perimeter-Area Ratio (MPAR), Mean Fractal Dimension (MFRACD), Area Weighted Mean Patch Fractal Dimension (AWMPFD),
4. **indexy diverzity** (Shannon's Diversity Index (SDI), Shannon's Evenness Index (SEI), Richness, Dominance).

Tabuľka č. 5. 15: Hodnotenie diverzity krajiny v okrese Námestovo

Analyse By Landscape		Hodnota
Patch Density & Size Metrics	Number of Patches	9 263
	Mean Patch Size	7,4525
	Median Patch Size	0,636824
	Patch Size Coefficient of Variance	793,49
	Patch Size Standard Deviation	59,1348
	Total Edge	13 065 000
Edge Metrics	Edge Density	189,259
	Mean Patch Edge	1 410,46
	Mean Shape Index	4,43894
Shape Metrics	Area Weighted Mean Shape Index	2,23791
	Mean Perimeter-Area Ratio	16 089,9
	Mean Patch Fractal Dimension	1,4514
	Area Weighted Mean Patch Fractal Dimension	1,37286
	Shannon's Diversity Index	2,17314
Diversity Metrics	Shannon's Evenness Index	0,645366

V okrese Námestovo sú najviac zastúpené lesné pozemky (cca 49 %), potom poľnohospodárska pôda (cca 43 % s toho 9 % orná pôda a 34 % trvalé trávne porasty) a zastavaná plocha (cca 3 %). Celkový charakter a rozloženie prvkov súčasnej krajinnéj štruktúry závisí predovšetkým od reliéfu, vývoja osídlenia, historického využívania krajiny, charakteru pôd, čo vytvorilo charakteristickú štruktúru krajiny. Orná pôda bola mapovaná v rôzne veľkých enklávach v údoliach a alúviách tokov resp. na svahoch s miernejším sklonom a plochých chrbtoch hlavne v Oravskej kotline a v Podbeskydskej brázde. Malobloková orná pôda je v prevažnej miere súčasťou tzv. záhumienkov, ktoré boli zaradované do kategórie mozaikových štruktúr, ktoré vytvárajú spolu s trvalými trávnyimi porastami a nelesnou drevinovou vegetáciou. V okrese Námestovo zaberajú trvalé trávne porasty rozsiahle súvislé plochy vo všetkých častiach okresu s výnimkou nivných a plytko modelovaných častí Oravskej kotliny. Rozsiahle lesné porasty obkolesujú sídla. Z hľadiska zloženia porastov majú prevahu porasty s dominanciou smreka (zastúpenie smreka viac ako 80 %). Najväčšie kompaktné porasty sa nachádzajú v okolí Pilska a Babej hory. Osídlenie je sústredené do 24 sídel (23 vidieckych obcí a 1 mesto) hlavne do údolia Bielej Oravy a jej hlavných prítokov (Hruštinka, Mútnianka, Veselianska, Klinianka, Polhoranka).

Poloha okresu na kontakte Oravskej kotliny, Podbeskydskej brázdy a Oravských Beskýd, v kontexte prevládajúcich lesných porastov a trvalých trávnych porastov ovplyvnila výšku Shannonovho indexu diverzity v hodnote 2,17 čo je hodnota výrazne nad úrovňou slovenského priemeru. Územie je dostatočne fragmentované a preto cieľom do budúcnosti by malo byť zachovanie súčasného stavu.

Identifikácia krajinného obrazu a vizuálnych znakov krajiny

Pri pomenúvaní vlastností krajiny z aspektu vizuálnych a hodnotových atribútov je potrebné mať na zreteli kritériá, ktoré ju vymedzujú. Charakteristický vzhľad krajiny môže byť determinovaný práve percepciou

prostredia (psycho-sociálnym prístupom), resp. hodnotením jeho vizuálnej kvality (estetizujúci prístup). Oba prístupy vychádzajú z identifikácie vlastností krajiny a ich hodnotenia, kedy sú stanovené základné a reprezentatívne charakteristické znaky krajiny a následne je identifikovaný krajinný obraz a hodnotený krajinný ráz (charakteristické črty krajiny). Hodnotenie vizuálnych vplyvov na krajinu je možné až následne, po stanovení hodnôt, ktorými krajina „disponuje“.

Krajinný obraz (KO) je vizuálny vzhľad krajiny. Krajinný obraz je prejavom hmotných, vizuálne identifikovateľných priestorových vlastností krajiny. Súvisí s krajinnými typmi. Krajinný obraz je nositeľom rozhodujúcich, vizuálne prenosných informácií o charakteristických črtách krajiny. Javí sa ako kombinácia tvarov reliéfu (konfigurácie) a usporiadania zložiek štruktúry krajinej pokrývky (kompozície) so spolupôsobením geo-klimatických podmienok.¹

Krajinný obraz je vnímaný ako priestorová charakteristika a štruktúrne prvky krajiny, tzv. výraz krajiny, krajinná scenéria je vyjadrená pohybmi a zmenami v krajine a krajinný ráz vyjadruje lokálne špecifiká krajinného obrazu, krajinnú originalitu, neopakovateľnosť formy usporiadania jednotlivých znakov, krajinných zložiek.

Krajina je zložená z krajinných zložiek, znakov, ktoré sú v procese hodnotenia krajinného obrazu identifikované. Identifikácia a určovanie znakov v krajine je dôležitým krokom pri diferencovaní základných jednotiek krajinného obrazu. Pri charakteristike vizuálnych vlastností krajiny je určujúca kombinácia znakov reliéfu k zložkám štruktúry krajinej pokrývky (land cover).

Krajina ako súbor charakteristických znakov – celkové vnímanie krajinného obrazu, charakteru krajiny a identifikácia jednotlivých znakov

Komplexné vnímanie krajinného obrazu z hľadiska identifikácie znakov – typizácia krajiny, podľa stupňa premeny, popis krajiny a KO, rozlíšenie základných diferenčných jednotiek, z ktorých sa krajina skladá, zložiek, prvkov (objektov), interpretovaných ako znaky.

Znak je nositeľom informácií o krajine. Je univerzálnym pojmom pre vyjadrenie základných diferenčných jednotiek (zložiek, prvkov), ktoré v krajine rozlíšime ako entity. Za znak môžeme považovať fyzické, hmotné jednotky (prvky) tak reliéfu, ako aj štruktúry krajinného povrchu (land cover), ako sú lesy, lúky, polia, sídla, cesty a i., prípadne objekty v krajine, stavby, dominanty a podobne. Znak môže reprezentovať aj vlastností, významové vzťahy a súvislosti.

Tabuľka č. 5. 16 ponúka komplexné vnímanie krajinného obrazu.

Tabuľka č. 5. 16: Komplexné vnímanie krajinného obrazu, základné komponenty

Komplexné vnímanie krajinného obrazu	
Základné komponenty	Rozpis súboru atribútov základných komponentov tak, ako ich vidí a identifikuje pozorovateľ v krajine.
Krajinný obraz	Reliéf
	Konfigurácia terénnych tvarov
	Celkový pomer hmôt v krajinnom priestore.
	Výšková amplitúda geomorfologických jednotiek, disekcia reliéfu.
	Pôsobenie krajinných plánov, svetelná perspektíva, osvetlenie.
	Pôsobenie dominant v priestore.
	Krajinná pokrývka
	Kompozícia zložiek krajinej pokrývky
	Zastúpenie, prítomnosť a výskyt zložiek krajinej pokrývky.
	Usporiadanie, kompozícia a proporčný pomer zložiek krajinej pokrývky.
	Parametre a proporcie zložiek krajinej pokrývky.
	Textúra zložiek krajinej pokrývky.

¹ Poznámka: termín krajinný obraz používame pri identifikácii vizuálnych znakov krajiny.

Znaky prírodnej charakteristiky

Sú dané prírodnými podmienkami, môžu byť zakotvené v prítomnosti, charaktere, štruktúre a vizuálnom prejave prvkov a javov prírodnej povahy (reliéf, lesy, porastové plášte okrajov lesov, rozptýlená drevitá zeleň, lúky, mokrade, vodné toky, vodné nádrže a jazerá – brehové porasty, vodné plochy).

Vlastnosti reliéfu – vo vzťahu k identifikácii krajinného obrazu je možno územie charakterizovať z hľadiska vlastností relatívnej vertikálnej členitosti reliéfu geomorfologických jednotiek na:

- **veľhornatiny** – nad 600 m územie s mimoriadne členitým georeliéfom a s prevládajúcou výškovou (vertikálnou) členitosťou nad 641 m Reprezentuje ich Babia hora v najsevernejšom výbežku SR v katastri obce Oravská Polhora.
- **hornatiny** (definované ako vypuknuté územie (geomorfologický tvar) s veľmi silne členitým georeliéfom a s prevládajúcou výškovou (vertikálnou) členitosťou od 311 do 640 m, t. j. „nižšia hornatina“ 311 – 470 m, „vyššia hornatina“ 471 – 640 m) – hornatiny tvoria západnú hranicu územia okresu Námestovo a z východnej časti územia okresu sa nachádzajú vo výbežkoch celku Oravská Magura. Najvyššie položené obce okresu sú podľa priemernej nadmorskej výšky Mútne 836 m n. m., Oravská Lesná m n. m., Beňadovo m n. m., Oravské Veselé 755 m n. m., Novotý 752 m n. m., Sihelné 731, m n. m., Rabčice 718 m n. m., Lokca 703 m n. m., Hruštín 697 m n. m., Babin 680 m n. m., Zákamenné 680 m n. m., Ťapešovo 670 Vasilov 650 m n. m., Lomná 690 m n. m., Oravská Polhora 686 m n. m.,
- **vyššie vrchoviny** (181 – 310 m), ktoré plynulo nastupujú so znižovaním energie reliéfu z hornatín reprezentujú stredne položené obce Klin 640 m n. m., Kruštenica 656 m n. m., Oravská Jasenica 630 m n. m., Vavrečka m n. m.
- **nižšie vrchoviny** (101 – 180 m) **až pahorkatiny** (do 100 m) sa nachádzajú v mierne modelovanom reliéfe v kotlinách na kontakte s **pohoriami alebo v pohoriach**, kde predstavujú najnižšie miesta kotlin vytváraných uprostred stretu reliéfov: Námestovo 614 m n. m., Bobrov 604 m n. m., Zubrohlava 624 m n. m.

Z hľadiska **morfometrie v krajinnom priestore** (scéne) je možné rozdeliť zeleň na:

- **plošnú** – vegetácia lesov, hájov a remízok. Vzniká buď samovoľne, sukcesiou alebo výsadbou – antropogénne a je charakteristická plošným usporiadaním. V území je plošná zeleň zastúpená lesnými komplexmi na úbočiach svahov. Na sever a západe okresu sú výrazné lesné celky, do ktorých sú umiestnené sídla a tak vznikli aj drobnejšie fragmenty plošnej NDV. V centrálnej časti okresu sa nachádzajú tiež prevažne ihličnaté lesy. Uprostred poľnohospodárskych krajinných priestorov v nive rieky Orava absentujú veľké lesné celky.
- **líniovú** – vegetácia nachádzajúca sa v území v jednom alebo viacerých pásoch, prípadne bez zreteľných radov, ale tvorená líniovým usporiadaním. Čitateľnú líniovú vegetáciu tvoria v okrese brehové porasty rieky Biela Orava a prítokov. Výrazne určujúce sú zelené pásy sprevádzajúce líniové prvky, akými sú menšie dopravné koridory (cesty všetkých kategórií, vlakové trate) a malé vodné toky s ich brehovou vegetáciou, ktoré sa napájajú.
- **bodovú** – vegetácia bez výrazného zapojenia, bez zreteľného vnútorného a vonkajšieho lemu, tvorená 1 – 3 jedincami umiestnenými pri sebe. V území je takáto zeleň zastúpená uprostred ornej pôdy a je tvorená solitérnymi jedincami, často s doplnkovým historickým významom. Bodová zeleň s vyšším sakrálnym významom je často umiestnená pri božích mukách a pri zastaveniach roztrúsených v krajine.
- **vegetácia sídelnej (mestskej – urbanizovanej) krajiny** v hodnotenom území – je v nej zastúpená verejná, vyhradená a súkromná zeleň v sídelných útvaroch obcí. Morfometrická charakteristika v hodnotenom území sa odvíja od delenia podľa polyfunkčného poslania a charakteru využitia zelene na – parky, parkové nádvorja, vegetačné pásy, vegetačné pruhy, aleje, stromoradia, živé ploty, steny, skupiny, zhľuky, háje a solitéry. Sídelná vegetácia má v Námestove charakteristické zastúpenie, ovplyvňuje krajinný ráz svojím charakterom priamo na území sídla. Zeleň determinuje výraz sídla z hľadiska pôsobenia na krajinný ráz. V obciach sú zvyčajne zeleným prvkom obecné

námestia, zeleň cintorínov, zeleň futbalových ihrísk, drobných parčíkov, resp. sprievodná zeleň líniových prvkov a často aj bodové stromy, ktoré sú sprievodným znakom drobnej sakrálnnej architektúry.

Počas historického vývoja človek výrazne zasahuje do krajinej štruktúry, čo sa výrazne prejavovalo najmä odlesnením, zásahom do lesných ekosystémov a premenou na poľnohospodársky využívané územia, predovšetkým porasty tráv, menej ornú pôdu.

Z hľadiska celkového vývoja krajinej štruktúry sa pôvodná vegetačná pokrývka zachovala len v extrémnejších polohách a na svahoch, inde boli pôvodné lesy pretransformované zväčša na pasienky a TTP, respektíve ihličnaté porasty s drevoprodukciami. Intenzifikácia a premena využívania pôd v poľnohospodárstve nastala počas kolektívizácie a socializácie. Vtedy boli scelené drobné štruktúry v údolí nivy rieky Orava, čím boli odstránené prirodzené aluviálne biotopy a nahradila ich z časti monokultúrna OP a menšie sídelné štruktúry. Vďaka exponovanosti ostali vyššie položené poľnohospodárske areály nesceľované a tvoria mozaiku.

Akýmsi subtypom, resp. prechodovým typom medzi lesným celkom a TTP, sú okraje porastov, tie však z hľadiska komplexného krajinného vnímania a popisu krajinného obrazu sú v území kotliny výrazným určujúcim znakom prechodu lesa na TTP a OP. Často sa nachádzajú aj v území horského reliéfu v urbanizovaných častiach, kde dochádza k postupnej prirodzenej sukcesii.

Rozptýlená drevinová zeleň – NDV predstavuje významný krajnotvorný a ekostabilizačný prvok krajiny. Patrí sem najmä sprievodná vegetácia komunikácií, vodných tokov, porasty poľných medzí, remízky, jednotlivé stromy, kry a ich skupiny. Je charakteristická pre vidiecku a poľnohospodársku krajinu a v horskej krajine má svoje zastúpenie, pričom tvorí špecifické krajinné prvky. V území zastúpená remízkami uprostred obhospodarovanej OP a ako medze medzi TTP, háje (do 2 ha).

Znaky priestorových vzťahov a usporiadania krajinej scény môžu byť zakotvené v prítomnosti, charaktere, štruktúre a vizuálnom prejave nasledujúcich prvkov a javov a nadväzujú na identifikovanú mozaiku krajinných zložiek, plošnú štruktúru krajiny, líniovú štruktúru krajiny, bodovú štruktúru krajiny, farebnosť v krajinej scéne, kontrast hraníc krajinných zložiek, geometrizáciu krajinných zložiek, horizonty a priestorové vymedzenie krajinej scény. Sú úzko prepojené s identifikovanými krajinnými typmi (viď podkapitola 5.5.1 Krajinné typy a ich identifikácia na základe využitia krajiny).

Okres Námestovo poskytuje množstvo cenných výhľadov z morfológicky členitého reliéfu. Tieto miesta v krajine sú zároveň determinované súčasným krajinným pokrývom. Relatívne plochý priestor okolo sídelného útvaru Námestovo poskytuje špecifické krajinné priestory a výhľady na krajinnú scénu sú možné len z vrcholov alebo hrebeňov. Členito zvlnený reliéf na severe a západe okresu zas poskytuje špecifické pohľadovo uzavreté krajinné priestory vďaka kotlinám, v ktorých sú líniovým prvkom zvyčajne vodné toky alebo línie ciest. Významný krajnotvorný prvok je pohorie Babia hora.

Vlastnosti štruktúry krajinej pokrývky

Štruktúra krajiny reprezentuje charakteristické usporiadanie krajinej štruktúry vzhľadom na miestne, individuálne a originálne špecifiká prírodných i socioekonomických procesov. Zdrojom pre pomenovanie krajinej pokrývky je SKŠ, na základe ktorej sa následne definuje štruktúra krajinej pokrývky (ŠKP). Celková krajinná štruktúra je založená na spôsobe striedania a rozmiestnenia krajinných elementov v priestore.

Základné členenie okresu Námestovo na krajinné typy podľa štruktúry:

- urbanizovaná krajina – zastavané územie – 3,3 %
- lesná krajina – 49,0 %
- poľnohospodárska krajina – 43,3 % (pričom len 9 % tvorí OP).

Z hľadiska štruktúry krajinej pokrývky je možné charakterizovať krajinu okresu Námestovo ako **lesno-lúčnu krajinu**, kde usporiadanie zložiek krajinej matrice je úzko prispôsobené prírodným podmienkam hornatiny, vrchoviny a pomer hmôt v krajine je pomerne vyrovnaný, krajina sa vyznačuje vysokou mierou ekologickej stability (bez výrazných makroštruktúr). V okolí prevažnej časti obcí okresu má krajina mozaikovitý charakter s prevahou maloplošných prvkov. V kotlinovej krajine v okolí Námestova sú výraznými veľké lány obhospodarovateľných polí a objekty výrobných hál. Krajina tohto merítka sa vyznačuje zníženou mierou ekologickej stability spojenou aj s nepriechodnosťou zastavaného územia.

Hodnotenie krajinného rázu – historické krajinné štruktúry

Historické krajinné štruktúry (HKŠ) predstavujú špecifický dobovo ohraničený a priestorovo neustále sa zmenšujúci subtyp krajinných štruktúr ako celku. Vznikli zámernou činnosťou človeka v priebehu histórie až do jeho nedávnej minulosti, ktorou človek pretváral prírodu alebo vytváral nové dosiaľ zachované štruktúry. HKŠ tvoria neodmysliteľnú súčasť každej krajiny, predstavujú jeho časové horizonty a často sa javia ako izolované relikty „pamäte krajiny alebo miesta“. Možno ich chápať ako súčasť kultúrneho dedičstva, kde predstavujú identifikovateľné artefakty (objekty) v krajine alebo ako zložky krajinej štruktúry s historickým kontextom. Ich hodnotu nevyjadruje len časový faktor, ale i zachovanosť, pôvodnosť a významnosť v krajinej mierke.

Významné siluety a panorámy (zákon NR SR č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu) sú charakteristické siluety kultúrnych pamiatok, pamiatkových zón a mestských rezervácií. Súvisia s typickou siluetou historických pamiatok na obzore alebo v rámci jednotlivých horizontov v krajine majú špecifické proporcie a rytmus.

HKŠ v území je možné zadefinovať pod základné kategórie:

- reliéfne a povrchové formy usporiadania
- agroštruktúry, tvarové usporiadanie polí
- pôdorysný typ sídla
- reprezentatívne stavby, regionálne typy architektúry a usporiadanie usadlostí,
- technické pamiatky a inžinierske diela a pamiatky.

Znaky kultúrnej a historickej charakteristiky (HKŠ)

Sú dané spôsobmi využívania krajiny a môžu byť zakotvené v charaktere, štruktúre a vizuálnom prejave prvkov a javov.

Oblasť okresu Námestovo je spojená s tradičnými formami využívania zeme, historické agroštruktúry (viazané na horský typ krajiny) a vytvárajú typickú nezameniteľnú mozaiku krajiny s lánmi pasienkov a lúk s minimom OP (OP je v okrese viazaná na najnižšie položené areály).

Hybnou silou osídľovania jednotlivých častí Oravy sa predovšetkým stali obchodné cesty, vedúce regiónom a jednak rieka Orava ako zdroj vody, potrebný najmä pre poľnohospodárstvo. Osídľovanie na valašskom práve začína od 15. storočia a obyvateľstvo na územie Oravy prišlo nepochybne cez Liptov. Hospodársky a vojenský význam valašského obyvateľstva bol práve tým ekonomickým elementom, ktorý bol vhodný pre osídlenie nevyužitých priestorov. Podstatou valašského práva bola povinnosť vojenskej ochrany cestujúcich, prechádzajúcich cez región a oslobodenie valachov od povinných dávok a robôt panstvu. Na valašskom práve vznikli napríklad osady: Námestovo, Kušetnica. Koncom 16. storočia na území hornej Oravy pri horských salašoch začali vznikať klčoviská – kopanice, na ktorých obyvatelia pestovali poľnohospodárske plodiny. Zároveň existencia početných sídlisk už neumožňovala rozširovanie chovu dobytky a obyvatelia hľadali novú možnosť obživy. Proces osídľovania na valašskom práve začal prerastať do doosídľovania na práve kopaničiarskom. Snaha o získanie novej pôdy klčovaním viedla niektoré obce, založené na valašskom práve, ku prechodu na kopaničiarske právo.

Výrazný kopaničiarsky charakter mali napríklad obce: Oravské Veselé, Sihelné, Mútne, Novot', Oravská Lesná. Tieto obce majú zachovanú potočnú radovú zástavbu – majoritným faktorom determinujúcim charakter zástavby je vodný tok. V prípade, že preteká stredom obce, cesty sú po jeho stranách a hlavná ulica je široká. Zvyčajne je možné charakterizovať osídlenia do typu Cestná radová dedina, ktorá je tvorená z jedného alebo dvoch radov domov, ktoré nestoja vedľa seba tak tesne, aby tvorili súvislú ulicu (ako pri ulicovkách), ani neležia pri hlavnej cestnej komunikačnej línii (ako obec pri hradskej). Charakter rozptýlenej zástavby sa však zhustením domov stratil. V súčasnosti sa zachovalo niekoľko typických historických architektonických prvkov (drevenice, studne, kaplnky) tejto formy osídlenia, ale už v kompaktnej zástavbe.

V oblasti je možné identifikovať formu Kolonizačná dedina – tieto obce sa datujú do 13. a 14. st. na územiach osídľovaných hlavne nemeckými kolonistami, obzvlášť v lesnatých oblastiach. Charakteristický vzhľad vychádzal z klčovania lesov od dolín smerom nahor. Obce majú spravidla dva paralelné rady domov, pričom vzdialenosti medzi nimi sú veľké a nepravidelné. Delením rodinného majetku sa medzi staré domy vkladali nové zástavby a zástavba sa postupne zahusťovala. Zastavané územia dosahujú výrazné dĺžky na úrovni aj niekoľko km. Typická je pre obce: Oravská Polhora, Rabča, Zákamenné.

V minulosti bola forma obhospodarovania deštruovaná počas kolektívizácie, kedy sa scelením pozemkov premenili mikro plochy na makroštruktúre parcely. Údolie rieky Biela Orava zasiahlo viac udalostí, jednak to bolo odlesňovanie kvôli vznikajúcim sídlam, kedy pôvodné lesné porasty museli ustúpiť sídelnej štruktúre a na druhej strane, v časoch kolektívizácie došlo k ešte výraznejšej premene pôvodných aluviálnych území a na ne viazaných porastov na bloky OP.

Sceľovanie poľnohospodárskej pôdy sa udialo v menšej miere v obciach, v ktorých energia georeliéfu, resp. zrezané údolia, nevyhovovala intenzívnemu obhospodarovaniu. Vzhľadom na georeliéf sa zachovali charakteristické fragmenty poľnohospodárskych agroštruktúr rozptýleného osídlenia (vďaka členitému reliéfu). V rámci intenzifikovanej krajiny sa zas zachovali fragmenty lesnej a NDV. V súčasnosti sú plochy HKŠ ohrozené najmä znížením intenzity obhospodarovania a následným sukcesným zarastaním.

Miesta duchovného významu v okrese sú buď sakrálné stavby v obciach, dotvárajúce celkový charakter obce a zreteľné vnímateľné z pozorovacích miest, alebo drobné sakrálné stavby identifikovateľné v širšej krajine. Duchovná sféra kultúrnej krajiny rozptýleného osídlenia je spojená s vizualizáciou viery v podobe **malých sakrálnych pamiatok**.

Krajinné priestory ako vizuálne determinované miesta v krajine

Krajinný priestor predstavuje vizuálne oddelené a zreteľne vnímateľné miesto v krajine s homogénnym charakterom, ktoré je vymedzené prirodzenými vizuálnymi hranicami reliéfu a často reliéfmi pozadia. Spravidla je miesto v krajine determinované prostredníctvom morfometrických parametrov reliéfu a na to nadviazanou štruktúrou krajiny pokrývky. Každé miesto v krajine (krajinný priestor) má individuálne vizuálne vlastnosti, ktoré ho charakterizujú.

Zadefinovanie krajinných miest je určujúce pre hodnotenie pohľadov, ako aj celkovo vnímateľných miest v krajine. Reliéf Babej hory, clých Oravských Beskyd, zarezané kotliny vodných tokov, spoločne so súčasnou krajinnou pokrývkou vizuálne determinujú miesta v krajine. Dynamika reliéfu určuje výhľadové a pozorovacie body, z ktorých je možné vnímať jednotlivé krajinné priestory. V údolí rieky Biela Orava je možné pozorovať dvíhajúce sa reliéfy s masívmi lesných celkov Oravskej Magury, Podbeskydskej vrchoviny, najvyšších vrcholov Beskyd. Vzhľadom na charakter reliéfu v oblasti Námestova je možné pozorovať aj pomerne ďaleké vizuálne osi. Významný krajinný prvok predstavuje nádrž Orava. Ďaleké pohľady do krajiny sú viazané však na vysoké polohy horských vrcholov a zároveň na ich súčasnú krajinnú pokrývku. V miestach, kde nie sú lesné celky, resp. v prierezoch, je možné pozorovať jednotlivé krajinné priestory.

Krajinná scenéria (KS) ako špecifický vzhľad krajiny, súvisiaci s „náladou“ a aktuálnym počasím, časťou dňa, ročnými obdobiami, charakteristickými geo-klimatickými pomermi alebo ako krajinný priestor (scéna), ktorý

vytvára krajinnú kulisu priestoru a je spájaný s konkrétnou výhľadovou lokalitou, odkiaľ môžeme krajinu vnímať.

Krajinná scenéria tiahnúca sa celou oblasťou je v povodí rieky Biela Orava a Oravskej priehrady a poskytuje pozorovateľovi jedinečné pohľady počas celého roka.

Priestorovo determinované miesta v lesnom type krajiny – v krajine na severe, východe a západe územia – sú vďaka kotlinám uzavreté pre ďaleké pohľady (okrem najvyšších kôt v území bez lesných celkov), z vnútra údolí je možné krajinu pozorovať na krátke vzdialenosti, resp. len zo špecifických vyhlídkových bodov.

S priestorovou determinovanosťou krajinných miest súvisí aj **Vizuálna exponovanosť lokality**, vizuálna prepojenosť s okolím, znamená výraznosť a viditeľnosť krajinného priestoru alebo objektu v krajine, z ľahko prístupného a frekventovaného stanovišťa. Tak ako je popísané vyššie v priestore okresu Námestovo, vizuálna exponovanosť súvisí s členitosťou georeliéfu, zarezanými údoliami a krajinnými štruktúrami (lesnými celkami).

Identifikované znaky, či už prírodné alebo vychádzajúce z HKŠ môžu mať tak pozitívny, ako aj negatívny význam v charaktere krajiny a sú vnímateľné pri vizuálne exponovaných priestoroch.

Vizuálne exponovaný priestor (VEP) – výrazne viditeľný priestor so špecifickým významom a výskytom reprezentatívnych znakov krajiny. VEP sa vyskytujú aj s kontextom chránených častí krajiny a prítomnosťou vzácných prvkov v krajine. Výber VEP je podmienený vzhľadom na hodnotovo-významové vlastnosti a prírodno-historické hodnoty krajiny.

Okres Námestovo sa vyznačuje rôznorodosťou krajiny od pahorkatinnej až po veľhornatinu, v najnižších polohách vodné dielo. Je možné konštatovať, že vizuálna exponovanosť miest v okrese Námestovo sa viaže na krajinu okolo rieky Biela Orava.

Hodnotenie krajinného rázu – klasifikácia obsahu a významu znakov

Typický súbor dominantných, hlavných a sprievodných znakov danej oblasti krajinného rázu vytvára základný vzťahový rámec pre hodnotenie miery narušenia, či naopak zachovanosti krajinného rázu v danom mieste (Löw, Michal, 2003).

Každá krajina má svoj ráz (ďalej len „KR“). Každú krajinu je možno popísať pomocou prírodných, kultúrnych a historických charakteristík. KR je však v rôznych oblastiach a lokalitách (miestach KR) rôzne výrazný, rôzne čitateľný. V určitých situáciách sú znaky jednotlivých charakteristík KR dobre zreteľné a spoluvytvárajú jedinečnosť a nezameniteľnosť krajinné scény – vizuálne vnímaného obrazu krajiny. V iných typoch krajiny sú znaky KR nezreteľné a tie výraznejšie nie sú príliš čitateľné a celkovo vzniká krajina, ktorá nie je zdanlivo ničím špecifická ani zaujímavá.

Význam znakov v krajine, hierarchia znakov a ich neopakovanosť v nadväznosti na krajinné typy

Krajinné typy výstižne popisujú „obsah krajiny“. Vyjadrujú, z akých primárnych zložiek sa krajina skladá a v akom pomere sú zastúpené jednotlivé zložky.

Základná identifikácia jednotlivých znakov a ich skupín ako zložiek štruktúry krajinej pokrývky – horizontálny priemet je popísaná vyššie v analýze krajinej pokrývky, kde boli stanovené jednotlivé znaky krajiny v nadväznosti na krajinné typy.

V podstate je možné rozdeliť identifikované znaky okresu Námestovo do podkategórií:

Referenčné (rozlišovacie) znaky sú základné rozlišovacie jednotky:

- terénny veľhornatinový reliéf Babej hory,
- terénny hornatinový reliéf Oravských Beskýd,
- terénny vrchovinový reliéf Podbeskydskej vrchoviny a Oravskej Magury,
- terénne zárezy a údolia v územiach riečok a potokov uprostred hornatinového reliéfu, Podbeskydská brázda
- relatívne plochý reliéf v údolí nivy rieky Biela Orava,
- roztratené osídlenie typické svojim usporiadaním pre horskú a kotlinovú lesnú krajinu.

Typické znaky vytvárajú krajinné špecifiká:

- prítomnosť lesných celkov bez výraznej členitosti a rozdrobovania energického reliéfu horkých častí,
- prítomnosť lesných plôch a lesných okrajov lemujúcich poľnohospodárske plochy,
- prítomnosť mimolesnej zelene nadväzujúcej na osídlenia,
- územie rieky Biela Orava s brehovými porastami,
- prírodné znaky riek a iných prítokov do rieky Kysuca,
- prítomnosť prírody blízkej líniovej zelene v nadväznosti na vodné toky,
- členenie pozemkov a vedenie komunikácií vyplývajúcich z historických krajinných štruktúr (charakteristické pre oblasti s vyššou energiou reliéfu),
- mozaika polí a lúk v centrálnej a okrajovej časti
- scelené lány poľnohospodárskeho fondu na nivách, terasách,
- technické línie elektrického vedenia a bodové štruktúry stožiarov.

Špecifické znaky vytvárajúce krajinné špecifiká, krajinný svojráz:

- uzavretosť krajinných priestorov v údoliach riečok alebo líniových komunikácií uprostred hornatinového reliéfu,
- územie alúvia rieky Biela Orava bez výraznej vizuálnej exponovanosti (plochý charakter reliéfu),
- charakteristická a cenná roztratená sídelná štruktúra laznického osídlenia uprostred lesných celkov, TTP a lúky vytvárajúci špecifický charakter krajiny,
- významné a dominantné objekty sakrálnej architektúry (veže kostolov),
- drobná sakrálna architektúra – Božie muky pri cestách, Kríže a ďalšie drobné pamiatky,
- harmónia mierky jednotlivých krajinných štruktúr (najmä usporiadania lesných prvkov, poľnohospodárskej pôdy a zastavaného územia),
- plošný prvok nádrže,
- prvky veľkoplošných výrobných hál (priemysel a poľnohospodárstvo) – Námestovo

Pri popise krajinného rázu sú podstatné **Symbols** – sú to viacvrstvové znaky ako nositelia významov a symbolov, hlavne v súvislosti s kultúrnymi a sakrálnymi (religióznymi) objektmi v krajine.

Rovnako dôležité je aj popísanie **Symptómov krajiny** – sú to „negatívne“ znaky v krajine, ktoré signalizujú poruchy jej fungovania alebo reprezentujú prítomnosť cudzorodých prvkov. Takými sú v prípade okresu Kysucké Nové Mesto skládka odpadu Zubrohlava. V okrese evidujeme aj protipovodňové prvky (hrádze). Pre komplexné vnímanie krajinného obrazu je potrebné vyhodnotiť krajinu z hľadiska harmonického pôsobenia.

Estetická hodnota krajiny

Okres Námestovo a jeho hodnotné lesné celky v súlade s dochovanou HKŠ a umiestnenými sídlami z hľadiska estetického pôsobenia, vytvára znaky prírodnej a kultúrnej krajiny so zachovanou proporčnou mierkou, ktoré v súlade pôsobia na pozorovateľa a ovplyvňujú jeho emocionálne hodnoty.

Celkovo pozitívne na návštevníka pôsobí krajinné usporiadanie v plochých vyšších polohách Oravských Beskyd a v nej roztratených sídel, ktoré sú úzko späté s reliéfom a dochovanou krajinnou štruktúrou, korešpondujú s drobnou roztratenou zeleňou, ale aj zeleným plochami a líniovými prvkami NDV. Prípadným rušivým bodom v celkovom vnímaní sa stáva novodobá výstavba rodinných domov bez konceptu a napojenia na pôvodné usporiadanie obcí.

Znaky harmonických vzťahov

Sú zakotvené hlavne v súlade ľudských činností v krajine a jej harmonickej mierke, teda v súlade znakov a javov prírodnej charakteristiky na jednej strane, v kultúrnej a historickej charakteristike na strane druhej. V okrese Námestovo sú založené na mierke celku a mierke jednotlivých prvkov v priestorových formách a v zastúpení prírodných a prírode blízkych zložiek a prvkov krajiny.

Pozorovaním miest krajinného rázu je možné popísať harmonické pôsobenie väčšiny územia a je možné konštatovať neopakovateľnosť jednotlivých krajinných miest a vysokú hodnotu harmonických vzťahov aj vďaka uzavretým krajinným priestorom.

V podstate, až na niekoľko negatívne pôsobiacich prvkov – veľkoplošné lány ornej pôdy, veľkoplošné areály JRD a priemyselné areály v okolí Námestova premietajúce sa do krajinskej scenérie, je možné konštatovať nenarušené harmonické vzťahy na území okresu. Vďaka horským celkom a zachovanej mozaike krajiny pôsobí okres Námestovo ako harmonický.

ZÁVEREČNÉ ODPORÚČANIE HODNOTENIA KRAJINNEJ ŠTRUKTÚRY

Celkovú harmóniu krajiny by pozitívne doplnila najmä plošná a líniová zeleň, ktorá by podporila existujúce krajinné štruktúry, biocentrá a biokoridory regionálneho významu. Za veľmi dôležité sa považuje ochrana zachovaných historických krajinných štruktúr, najmä medzí a mozaiky lúk, pasienkov a ornej pôdy, ktoré vytvárajú jedinečný raz našej krajiny. Rovnako vytvárajú charakteristický ráz jednotlivých krajinných miest, predstavujú špecifický dobovo ohraničený a priestorovo neustále sa zmenšujúci subtyp krajinných štruktúr ako celku. Vznikli zámernou činnosťou človeka v priebehu histórie až do jeho nedávnej minulosti, ktorou človek pretváral prírodu alebo vytváral nové dosiaľ zachované štruktúry. Rovnako tvoria neodmysliteľnú súčasť každej krajiny, predstavujú jeho časové horizonty a často sa javia ako izolované relikty „pamäte krajiny alebo miesta“. Možno ich chápať ako súčasť kultúrneho dedičstva, kde predstavujú identifikovateľné artefakty (objekty) v krajine alebo ako zložky krajinskej štruktúry s historickým kontextom.

Vďaka doplneniu nových línii a plôch zelene môžeme vytvoriť ekologicky stabilnejšiu krajinu a podporiť tak stabilitu a jedinečný ráz Slovenska.

III NÁVRHOVÁ ČASŤ

6 NÁVRH REGIONÁLNEHO ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY

6.1 Návrh prvkov RÚSES

Jedným z podkladov pre vypracovanie predmetnej dokumentácie RÚSES okresu Námestovo bol Generel nadregionálneho ÚSES, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 319/1992. V ňom boli vyčlenené nadregionálne biocentrá, v rámci nich jadrá a prechodné zóny. V rámci prác na RÚSES okresu Námestovo boli prehodnotené aj prvky aktualizovaného G-NÚSES (KURS 2001) a navrhnuté zmeny vo vymedzení nadregionálnych prvkov. Zároveň boli spresnené hranice všetkých prvkov, prevažne v mierke 1 : 10 000 a väčšej. Časť hraníc bola spresnená až na hranicu jednotiek priestorového rozdelenia lesa, parciel, hraníc prvkov SKŠ alebo podľa ortofotomáp na prirodzené (hrebene, vodné toky, vegetačné línie, ...) alebo antropogénne hranice (cesty, železnice, odvodňovacie kanále...). Zastavané a urbanizované plochy (intravilány, rekreačné oblasti, chatová zástavba, využívané lomy, skládky...) neboli do jednotlivých prvkov ÚSES začleňované, resp. ak boli ich súčasťou, boli pri spresňovaní hraníc vypustené. Prehodnotili sme všetky regionálne biocentrá a biokoridory, ktoré boli vymedzené v rámci RÚSES bývalého okresu Dolný Kubín (RNDr. Jana Rúžicková, TILIANA, 1994), s prihliadnutím na platný územný plán VÚC Žilinského kraja (1998 v znení zmien a doplnkov). Pri viacerých prvkoch bolo spresnené ich priestorové vymedzenie, niektoré, ktoré nespĺňali požadované parametre alebo boli začlenené do prvkov ÚSES vyššej hierarchickej úrovne, sme vylúčili alebo predefinovali.

Pri vymedzovaní prvkov RÚSES (hlavne biocentier a biokoridorov) sa prihliadalo na nasledovné skutočnosti:

- zachovalosť prirodzených a sekundárnych poloprirodných stanovišť (biotopov), ktorá je predpokladom zachovania diverzity pôvodných druhov,
- pestrosť jednotlivých typov stanovišť na určitej ploche,
- unikátnosť výskytu niektorých typov biotopov v rámci okresu alebo Slovenska,
- výskyt vzácnych, ohrozených a chránených druhov s osobitným dôrazom na tzv. dáždňíkové druhy,
- celistvosť jednotlivých lokalít,
- priestorová distribúcia jednotlivých centier pôvodnej biodiverzity,
- dostatočná veľkosť lokality navrhovanej za biocentrum,
- migračné koridory terestrických, akvatických a semiakvatických druhov fauny.

Pri realizácii a starostlivosti o prvky ÚSES je potrebné dodržiavať aj rezortnú legislatívu. V prípade hydrických prvkov ÚSES je potrebné postupovať podľa platných legislatívnych predpisov Zákona NR SR č. 364/2004 Z.z. o vodách a Zákona NR SR č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami v znení neskorších predpisov a ich vykonávacích vyhlášok. Podobne, v prípade tých prvkov ÚSES, ktoré susedia so železničnou dráhou a železničnou infraštruktúrou je potrebné zosúladiť manažmentové opatrenia so Zákonom NR SR č. 513/2009 Z.z. o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V rámci dokumentu RÚSES je nevyhnutné, aby boli rešpektované činnosti majiteľa, správcu alebo užívateľa danej dráhy alebo jej časti, ktoré sú vykonávané na základe uvedenej platnej legislatívy. Projektovú dokumentáciu navrhovaných zámerov je potrebné vopred prekonzultovať a odsúhlasiť s príslušnými zodpovednými organizáciami.

Pri návrhu kostry RÚSES bola zohľadňovaná existujúca sieť chránených území a sústavy NATURA2000 (vrátane navrhovaných doplnkov).

Kostra RÚSES bola podľa platnej metodiky vymedzená v štruktúre:

- biocentrá,
- biokoridory,
- ostatné ekostabilizačné prvky (ekologicky významné segmenty krajiny a genofondové lokality).

6.1.1 Biocentrá

Biocentrá ÚSES majú spĺňať ekologické nároky celého súboru rastlín a živočíchov typických pre celý ekosystém, príp. taxónov zvlášť ohrozených alebo chránených. Pri výbere biocentier boli uplatnené nasledovné kritéria:

- reprezentatívnosť - biocentrá reprezentujú celé spektrum biotopov, charakteristických pre každú biogeografickú jednotku,
- unikátnosť krajinných prvkov,
- kvalita biotopov - ochrana prírodných prvkov s vysokým zastúpením prirodzených ekosystémov,
- stupeň biodiverzity (ochrana oblastí vyznačujúcich sa veľkou genetickou, druhovou a ekosystémovou rozmanitosťou),
- výskyt endemických alebo kriticky ohrozených druhov (ochrana endemických, ohrozených, vzácných a ustupujúcich druhov),
- význam pre migráciu príp. rozptyl druhov,
- plošné a priestorové parametre,
- stupeň ohrozenia prípadne degradácie biotopu,
- pôsobenie bariér voči prvkom ÚSES.

Biocentrá vymedzujeme z ekologicky významných segmentov krajiny definovaných v syntetickej časti dokumentu.

Okrem výmery a vnútornej kvality biotopov rozhoduje o osude voľne žijúcich organizmov taktiež miera izolovanosti od najbližšieho podobného biotopu a kvalita okolia z hľadiska daného organizmu. Pre plánovanie ÚSES dôležité tieto zásady (Ružičková, Šíbl, 2000):

- biocentrá je potrebné udržiavať / zakladať v takej podobe, aby rýchlosť vymierania voľne žijúcich organizmov bola, pokiaľ je to možné, znížená na nulu. Táto minimálna veľkosť je pre rôzne biotopy značne rozdielna. Úlohou biocentier je zabezpečiť dostatočne početné populácie tak, aby aspoň v ťažiskových priestoroch vznikali populačné "prebytky" a podporila sa tak opätovná kolonizácia opustených území,
- jednotlivé biocentrá musia byť navzájom rozmiestnené tak, aby výmena génov (t.j. aspoň príležitostná výmena jedincov druhov typických pre biotop) mohla prebiehať bez veľkých problémov,
- tam, kde také spojenie nie je možné za súčasného stavu dosiahnuť, je potrebné izolačné pôsobenie bariér aspoň tlmieť vymedzením maloplošných prvkov (miestnych biocentier) alebo líniových prvkov (biokoridorov),
- škodlivé vplyvy na systém z vonku je potrebné čo najviac redukovať buď reguláciou ľudských činností (kontrolou sprevádzanou sankciami a vyhlasovaním ochranných pásiem), alebo celoplošnou optimalizáciou využívania územia.

Biocentrá vymedzujeme aj v rámci hydrických biokoridorov v najhodnotnejších úsekoch toku a brehových porastov v alúviách riek a potokov.

6.1.2 Biokoridory

Biokoridory sú dynamickými prvkami v krajine, ktoré zo siete biocentier vytvárajú vzájomne sa ovplyvňujúci systém, je preto dôležité zamerať sa na poznanie dynamiky rozmanitých vzťahov v regióne.

Za základné kritéria pre návrh biokoridorov možno považovať:

- veľkosť spájaných jadrových oblastí,
- vzdialenosť medzi ekvivalentnými typmi biotopov,
- charakter biokoridoru, šírka, prítomnosť bariér,
- tlak na biokoridor (napr. urbanizácia, poľnohospodárstvo),
- stupeň degradácie biokoridoru.

Pri návrhu biokoridorov možno zohľadniť aj nasledovné špeciálne požiadavky (SMITH, HELLMUND eds., 1993):

- Prepojenie izolovaných plôch, ktoré boli spojené pred osídlením krajiny koridormi s podobnými typmi biotopov. Takýmito plochami môžu byť aj chránené územia rôzneho typu, ktorým hrozí izolácia.
- Identifikovanie existujúcich migračných trás či koridorov pohybu (napr. brehové porasty ako tradičné koridory pre voľne žijúce organizmy).
- Zvýraznenie prepojenia biotopov (napr. starých lesných porastov), kde žijú druhy citlivé na rozdrobovanie vzhľadom na obmedzené možnosti disperzie, alebo iné faktory. Na druhej strane minimalizovať spojenie umele narušených stanovišť (napr. zaburinené cesty). Tak isto nie je vhodné spájať plochy s veľkým podielom zaburinených okrajových stanovišť s veľkými plochami prirodzených spoločenstiev.
- Smerovanie širokých koridorov pozdĺž výškových a dĺžkových gradientov tak, aby umožňovali diaľkové migrácie cieľových druhov organizmov.
- Vyhnutie sa dlhým koridorom s nedostatkom vhodných miestnych biocentier pokiaľ koridor nie je dostatočne široký.
- Zahrnutie celej škály biotopov (napr. v topografickom gradiente od rieky k vrcholu pohoria). Ak to nie je možné, zahrnúť všetky typy biotopov do celej ekologickej siete.
- Vyhnutie sa cestám, alebo iným potenciálnym bariéram pre pohyb živočíchov. Ak je to možné, vložiť významné územia bez komunikácií do ekologickej siete.
- Vytvorenie vhodnej SKŠ tak, aby mohla fungovať ako koridor, pomocou prirodzenej NDV, čo umožní zriedkavé disperzie druhov, ktoré nevyužívajú lineárne štruktúry.
- Projektovanie viacnásobnej siete koridorov tak, aby bola zabezpečená rezerva a viacnásobný pohyb. Takáto sieť bude zvlášť dôležitá v krajine s vysokým stupňom disturbance spôsobenej napr. vetrom či ohňom.

6.1.3 Ostatné ekostabilizačné prvky

Genofondovo významné lokality (GL)

GL predstavujú územia s výskytom vzácných a chránených druhov flóry a fauny. Významné sú pre zachovanie autochtónnej biodiverzity.

Ekologicky významné segmenty krajiny (EVSK)

Ekologicky významné segmenty krajiny sú časti krajiny, ktoré sú tvorené alebo v nich prevažujú ekosystémy s relatívne vyššou ekologickou stabilitou (ES). Vyznačujú sa trvalosťou bioty a ekologickými podmienkami umožňujúcimi existenciu druhov prirodzeného genofondu krajiny (Low, 1995). Ich súčasťou sú vzácne prirodzené a prírode blízke biotopy z hľadiska ochrany genofondu, ako aj územia, ktoré plnia vyrovnávaciu

funkciu (tlmia negatívne dôsledky ľudskej činnosti), ochranu významných zložiek krajiny a ochranu krajinného systému proti negatívnym degradačným a destabilizačným procesom (Ružička, Ružičková, 1992).

6.2 Návrh manažmentových opatrení pre existujúce a navrhované prvky RÚSES

V nasledujúcom texte sú uvedené

- a) charakteristika biocentier podľa hierarchickej úrovne (osobitne nadregionálne a regionálne biocentra), ohrozenia biocentra a návrh ekostabilizačných a manažmentových opatrení; údaje o biocentrách sú uvedené v nasledovnej štruktúre:
 - názov biocentra,
 - kategória biocentra v rámci ÚSES,
 - výmera biocentra v okrese – existujúca/navrhovaná (celková výmera biocentra),
 - lokalizácia vo vzťahu ku katastrálnemu územiu,
 - krátka charakteristika a opis biocentra,
 - stav biocentra,
 - genofondové lokality, ktoré sú súčasťou biocentra
 - legislatívna ochrana
 - zoznam výskytu vzácných, ohrozených a chránených druhov a druhov európskeho významu flóry a fauny, ohrozenosť je kategorizovaná podľa IUCN nasledovne: *CR – kritický ohrozený*, *EN – ohrozený*, *VU – zraniteľný*, *LC – najmenej ohrozený*, *NT – takmer ohrozený*, *RE – pravdepodobne regionálne vyhynutý*
 - zoznam biotopov národného a európskeho významu,
 - ohrozenia biocentra,
 - navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia,
- b) charakteristika biokoridorov podľa hierarchickej úrovne (osobitne nadregionálne a regionálne biokoridory), ohrozenia biokoridoru a návrh ekostabilizačných a manažmentových opatrení; údaje o biokoridoroch sú uvedené v nasledovnej štruktúre:
 - názov biokoridoru,
 - kategória biokoridoru,
 - dĺžka, šírka existujúca/navrhovaná
 - príslušnosť k ZUJ (k. ú.),
 - krátka charakteristika a trasa biokoridoru,
 - stav biokoridoru,
 - genofondové lokality,
 - legislatívna ochrana,
 - ohrozenia biokoridoru, konfliktne uzly, bariéry
 - navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia.
- c) charakteristika genofondových lokalít v nasledovnej štruktúre:
 - názov genofondovej lokality,
 - príslušnosť k ZUJ (k. ú.),
 - charakteristika genofondovej lokality,
 - výskyt biotopov,
 - zastúpenie chránených živočíšnych a rastlinných druhov,
 - legislatívna ochrana,
 - ohrozenia genofondovo významnej lokality (všeobecné a špecifické ohrozenia),
 - navrhované manažmentové opatrenia (všeobecné a špecifické opatrenia),

d) charakteristika ekologicky významných segmentov krajiny v nasledovnej štruktúre:

- názov ekologicky významného segmentu krajiny,
- výmera ekologicky významného segmentu krajiny,
- lokalizácia vo vzťahu ku katastrálnemu územiu,
- charakteristika ekologicky významného segmentu krajiny.

6.2.1 Charakteristika biocentier a návrh manažmentových opatrení

NRBc1 Pilsko

Kategória: Nadregionálne biocentrum

Výmera (existujúca/navrhovaná): 1 431 ha/1 431 ha

Lokalizácia: k. ú. Mútne, Oravské Veselé, Námestovo

Krátka charakteristika a opis biocentra

Prirodzené aj pozmenené smrečiny, výnimočne aj zmiešané lesy, prameniská a porasty kosodreviny na hornou hranicou lesa. Jadrom biocentra je jeden z najrozsiahlejších slovenských pralesov chránený od roku 1967 rozprestierajúci sa po obvode druhej najvyššej hory Oravských Beskýd – Pilska (1 556,9 m n.m.). Absolútne dominantným typom biotopu sú smrekové lesy čučoriedkové, ktoré miestami plynule prechádzajú do pásma kosodreviny. Zaujímavosťou je pomerne významné zastúpenie borievky nízkej v subalpínskom vegetačnom stupni. Tento bol v dávnejšej minulosti silne poznačený činnosťou človeka, značná časť porastov kosodreviny bola odstránená pre získanie pasienkov. Pastvou boli ovplyvnené aj najvyššie položené časti smrekového vegetačného stupňa. Už niekoľko desaťročí prebieha spontánna aj človekom podporená regenerácia týchto priestorov. V porastoch dominuje smrek, pravidelnou prímiesou je jarabina vtáčia, zriedkavejšie sa vyskytuje ríbezľa alpínska a len ojediniele aj ďalšie dreviny (buk, javor horský, jedľa). V nižšie položených častiach dosahujú smrekové výšky a hrúbku viac ako 1 m. Priemerný vek porastov sa pohybuje od 170 do 210 rokov, smrek tu však bežne dosahuje vek viac ako 300 a viac rokov, najstarší zaregistrovaný smrek má vek vyše 500 rokov. V súčasnosti je vývoj porastov na pomerne veľkých plochách dynamický v dôsledku prirodzených disturbancií (vietor, podkôrny hmyz). Iba na nepatrnej ploche sa zachovali bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy, kyslímičné bukové lesy a podmäčkané smrečiny. Lesné porasty Pilska sú významným refúgiom zoocenóz montánneho karpatského lesa s výskytom viacerých vzácných druhov fauny, napr. pôtky kapcavý, kuvičok vrabčí, ďateľ trojprstý, sluka lesná, tetov hlucháň či veľké mäsožravce. Z floristického hľadiska sú smrečiny druhovo chudobné, významnejšia je flóra pramenísk v pramennej oblasti potoka Ráztoka.

Stav biocentra: prevažne vyhovujúci

Genofondové lokality: Súčasťou biocentra je GL Pilsko

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: územie leží v A, B, C zóne CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: prevažnú časť tvorí SKUEV0188 Pilsko

CHVÚ: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov a druhov európskeho významu flóry a fauny:

Tabuľka č. 6. 1: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Pilsko

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Aconitum firmum</i> ssp. <i>firmum</i>	prilbica tuhá pravá	LC	§
<i>Aconitum firmum</i> ssp. <i>moravicum</i>	prilbica tuhá moravská	LC	§
<i>Allium schoenoprassum</i> ssp. <i>alpinum</i>	cesnak pažítkový alpínsky	LC	§

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Blechnum spicant</i>	rebrovka rôznolistá	NT	§
<i>Callitriche palustris</i>	hviezdoš močiarny	LC	-
<i>Campanula serrata</i>	zvonček hrubokoreňový	NT	§
<i>Carex canescens</i>	ostrica sivastá	LC	-
<i>Carex demissa</i>	ostrica sklonená	NT	-
<i>Carex flava</i>	ostrica žltá	NT	-
<i>*Coeloglossum viride</i>	vemenníček zelený	NT	§
<i>Convallaria majalis</i>	konvalinka voňavá	NT	-
<i>*Dactylorhiza fuchsii ssp. fuchsii</i>	vstavačovec Fuchsov pravý	NT	§
<i>*Dactylorhiza m. ssp. maculata</i>	vstavačovec š. pravý	EN	§
<i>*Dactylorhiza majalis</i>	vstavačovec májový	NT	§
<i>Eriophorum vaginatum</i>	páperník pošvatý	NT	§
<i>Juncus bulbosus</i>	sitina cibulkatá	NT	§
<i>Juncus filiformis</i>	sitina niťolistá	LC	-
<i>Juncus squarossus</i>	sitina kostrbatá	VU	-
<i>Lilium martagon</i>	ľalia zlatohlavá	LC	-
<i>Pedicularis sylvatica</i>	všivec lesný	VU	§
<i>Pinguicula vulgaris</i>	tučnica obyčajná	NT	§
<i>*Platanthera bifolia</i>	vemenník dvojlistý	VU	§
<i>Soldanella carpatica</i>	soldanelka karpatská	NT	§
<i>Toozia carpatica</i>	vrchovka alpinska	NT	§
<i>Trientalis europaea</i>	sedmokvietok európsky	NT	-
<i>Triglochin palustris</i>	barička močiarna	NT	-
<i>Trollius altissimus</i>	žltohlav najvyšší	NT	§
<i>Vaccinium uliginosum</i>	brusnica barinná	VU	§
<i>Valeriana simplicifolia</i>	valeriána celistvolistá	LC	-

3

Tabuľka č. 6. 2: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Pilsko

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	CD	§
<i>Bufo bufo</i>	ropucha bradavičnatá	CD	§
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnedý	LC	§
<i>Salamandra salamandra</i>	salamandra škvrnitá	NT	§
<i>Mesotriton alpestris</i>	mlok horský	VU	§
<i>Lissotriton montandoni</i>	mlok karpatský	VU	§
<i>Zootoca vivipara</i>	jašterica živorodá	NT	§
<i>Vipera berus</i>	vretenica obyčajná	LC	§
<i>Accipiter gentilis</i>	jastrab veľký	NT	
<i>Accipiter nisus</i>	jastrab krahulec	LC	
<i>Aegolius funereus</i>	pôtik kapcavý	LC	§
<i>Aquila chrysaetos</i>	orol skalný	NT	§
<i>Anthus spinoletta</i>	ľabtuška vrchovská	LC	
<i>Bubo bubo</i>	vúr skalný	LC	§
<i>Ciconia nigra</i>	bocian čierny	LC	§
<i>Dryocopus martius</i>	tesár čierny	LC	§
<i>Glaucidium passerinum</i>	kuvičok vrbáč	LC	§
<i>Oenanthe oenanthe</i>	skaliarik sivý	NT	
<i>Picoides tridactylus</i>	ďubník trojprstý	LC	§
<i>Strix aluco</i>	sova lesná	LC	

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Scolopax rusticola</i>	sluka hôrna	LC	§
<i>Tetrao urogallus</i>	hlucháň hôrny	EN	§
<i>Tetrastes bonasia</i>	jariabok hôrny	LC	§
<i>Turdus torquarus</i>	drozd kolohrivý	LC	
<i>Microtus tatricus</i>	hraboš tatranský	VU	§
<i>Sicista betulina</i>	myšovka horská	VU	§
<i>Canis lupus</i>	vlk dravý	NT	§
<i>Lynx lynx</i>	rys ostrovid	EN	§
<i>Ursus arctos</i>	medveď hnedý	CD	§

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., prílohy č. 1 - Zoznam a spoločenská hodnota biotopov národného významu, biotopov európskeho významu a prioritných biotopov (§1 vyhlášky) sa v biocentre nachádzajú nasledovné biotopy národného, európskeho významu a prioritné biotopy (označené hviezdikou):

Tabuľka č. 6. 3: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Pilsko - nelesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
AI9	Vresoviská a spoločenstvá kričkov v subalpínskom a alpínskom stupni	4060
Br6	Brehové porasty deväťsilov	6430
Pr1	Prameniská horského a subalpínskeho stupňa na nevápencových horninách	-
Ra1	Aktívne vrchoviská	7110*
Sk2	Silikátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou	8220
Sk3	Silikátové sutiny v montánnom až alpínskom stupni	8110
Tr8	Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte	6230*
Kr10	Kosodrevina	4070*

Tabuľka č. 6. 4: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Pilsko - lesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Ls5.1	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	9130
Ls5.2	Kyslomilné bukové lesy	9110
Ls8	Jedľové a jedľovo-smrekové lesy	-
Ls9.1	Smrekové lesy čučoriedkové	9410
Ls9.3	Podmáčané smrekové lesy	9410

Ohrozenia biocentra

- intenzívne lesné hospodárstvo (zmena drevinového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, intenzívna ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovania odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov ...),
- šírenie invázných druhov,
- nadmerná návštevnosť niektorých častí územia (hrany skál na južne orientovaných svahoch) spojená s eróziou, vyrušovaním citlivých druhov fauny, znečisťovaním územia, synantropizáciou,
- nadmerné stavy kopytníkov,
- stavebná činnosť,
- ťažba nerastných surovín.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch – vylúčenie holorubov, na maximálnej ploche hospodáriť pri zachovaní trvalosti lesa (účelový výber, trvalo etážové porasty), pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voľiť nesymetrické tvary obnovných prvkov, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa, postupne obnoviť prirodzené

drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechať stromy na dožitie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa, udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu žiadnej z drevín pôvodného zloženia, minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok, systematickou údržbou lesných ciest minimalizovať vodnú eróziu, využívať šetrné technológie ťažby a približovania dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa,

- dostatočne veľké územie ponechať na samovývoj, prednostne chrániť pralesy a prirodzené lesy,
- realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046,
- vytvárať podmienky pre usmernené turistické a rekreačné využívanie územia,
- cielene odstraňovať invázne druhy,
- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- nepripustiť zásahy do prirodzených tokov,
- nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry.

NRBc2 Babia hora

Kategória: nadregionálne biocentrum

Výmera(existujúca/navrhovaná): 1 284 ha/1 284 ha

Lokalizácia: k. ú. Oravská Polhora

Krátka charakteristika a opis biocentra

Územie zahŕňa vrcholové najvyššieho masívu Oravských Beskyd – Babej hory a hrebeňové časti až po kóty Beskydok. Vegetáciu tvoria prirodzené smrečiny miestami pralesovitého charakteru, výnimočne aj zmiešané lesy, rašelinné lesy, jelšiny a pomerne často aj sekundárne smrekové porasty. V najvyšších polohách Babej hory sú vyvinuté porasty kosodreviny a borievky nízkej, s vytvoreným subalpínskym a naznačeným alpínskym stupňom. Územie je významným refúgiom zoocenóz montánneho karpatského lesa s výskytom viacerých vzácných druhov fauny, napr. pŕtik kapcavý, kuvičok vrabčí, ďateľ trojprstý, sluka lesná, tetov hlucháň či veľké mäsožravce. Z floristického hľadiska sú smrečiny druhovo chudobné, významnejšia je flóra subalpínskeho a alpínskeho pásma.

Stav biocentra: prevažne vyhovujúci (lesné biotopy)

Genofondové lokality: Súčasťou biocentra je GL Babia hora

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: územie leží v A, B, C zóne CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: časť územia zaberá časť tvorí SKUEV0189 Babia hora

CHVÚ: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov a druhov európskeho významu flóry a fauny:

Tabuľka č. 6. 5: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Babia hora

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Aconitum firmum ssp. firmum</i>	prilbica tuhá pravá	LC	§
<i>Aconitum firmum ssp. moravicum</i>	prilbica tuhá moravská	LC	§
<i>Blechnum spicant</i>	rebrovka rôznolistá	NT	§
<i>Callitriche palustris</i>	hviezdoš močiarny	LC	-
<i>Carex canescens</i>	ostrica sivastá	LC	-
<i>Carex demissa</i>	ostrica sklonená	NT	-
<i>*Coeloglossum viride</i>	vemenníček zelený	NT	§
<i>Convallaria majalis</i>	konvalinka voňavá	NT	-
<i>*Dactylorhiza fuchsii ssp. fuchsii</i>	vstavačovec Fuchsov pravý	NT	§
<i>*Dactylorhiza majalis</i>	vstavačovec májový	NT	§

3

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Diphysastrum alpinum</i>	plavúnik alpínsky	LC	§
<i>Eriophorum vaginatum</i>	páperník pošvatý	NT	§
<i>Gentiana punctata</i>	horec bodkovaný	NT	§
<i>Juncus filiformis</i>	sitina niťolistá	LC	-
<i>Juncus squarossus</i>	sitina kostrbatá	VU	-
<i>Lilium martagon</i>	ľalia zlatohlavá	LC	-
<i>Lycopodium clavatum</i>	plavúň obyčajný	LC	§
<i>Pedicularis sylvatica</i>	všivec lesný	VU	§
<i>Rhodiola rosea</i>	rozchodnica ružová	VU	-
<i>Salix retusa</i>	vŕba tupolistá	LC	§
<i>Soldanella carpatica</i>	soldanelka karpatská	NT	§
<i>Trientalis europaea</i>	sedmokvietok európsky	NT	-
<i>Vaccinium uliginosum</i>	brusnica barinná	VU	§
<i>Valeriana simplicifolia</i>	valeriána celistvolistá	LC	-

Tabuľka č. 6. 6: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Babia hora

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	CD	§
<i>Bufo bufo</i>	ropucha bradavičnatá	CD	§
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnedý	LC	§
<i>Salamandra salamandra</i>	salamandra škvrnitá	NT	§
<i>Mesotriton alpestris</i>	mlok horský	VU	§
<i>Lissotriton montandoni</i>	mlok karpatský	VU	§
<i>Zootoca vivipara</i>	jašterica živorodá	NT	§
<i>Vipera berus</i>	vretenica obyčajná	LC	§
<i>Accipiter gentilis</i>	jastrab veľký	NT	
<i>Accipiter nisus</i>	jastrab krahulec	LC	
<i>Aegolius funereus</i>	pôtik kapcavý	LC	§
<i>Aquila chrysaetos</i>	orol skalný	NT	§
<i>Anthus spinoletta</i>	ľabtuška vrchovská	LC	
<i>Bubo bubo</i>	výr skalný	LC	§
<i>Ciconia nigra</i>	bocian čierny	LC	§
<i>Dryocopus martius</i>	tesár čierny	LC	§
<i>Glaucidium passerinum</i>	kuvíčok vrabčí	LC	§
<i>Oenanthe oenanthe</i>	skalárík sivý	NT	
<i>Picoides tridactylus</i>	ďubník trojprstý	LC	§
<i>Prunella collaris</i>	vrchárka červenokavá	VU	
<i>Strix aluco</i>	sova lesná	LC	
<i>Scolopax rusticola</i>	sluka hôrna	LC	§
<i>Tetrao urogallus</i>	hlucháň hôrny	EN	§
<i>Tetrastes bonasia</i>	jariabok hôrny	LC	§
<i>Turdus torquarus</i>	drozd kolohrivý	LC	
<i>Microtus tatricus</i>	hraboš tatranský	VU	§
<i>Sicista betulina</i>	myšovka horská	VU	§
<i>Canis lupus</i>	vlk dravý	NT	§
<i>Lynx lynx</i>	rys ostrovid	EN	§
<i>Ursus arctos</i>	medveď hnedý	CD	§

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., prílohy č. 1 - Zoznam a spoločenská hodnota biotopov národného významu, biotopov

európskeho významu a prioritných biotopov (§1 vyhlášky) sa v biocentre nachádzajú nasledovné biotopy národného, európskeho významu a prioritné biotopy (označené hviezdíčkou):

Tabuľka č. 6. 7: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Babia hora - nelesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Al5	Vysokobylinné spoločenstvá alpínskeho stupňa	6430
Al9	Vresoviská a spoločenstvá kričkov v subalpínskom a alpínskom stupni	4060
Br6	Brehové porasty deväťsilov	6430
Pr1	Prameniská horského a subalpínskeho stupňa na nevápencových horninách	-
Ra3	Prechodné rašeliniská a trasoviská	7140
Sk2	Silikátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou	8220
Sk3	Silikátové sutiny v montánnom až alpínskom stupni	8110
Sk8	Nesprístupnené jaskynné útvary	8310
Tr8	Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte	6230*
Kr10	Kosodrevina	4070*

Tabuľka č. 6. 8: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Babia hora - lesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Ls5.1	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	9130
Ls5.2	Kyslomilné bukové lesy	9110
Ls7.3	Rašeliniskové smrekové lesy	91D0*
Ls9.1	Smrekové lesy čučoriedkové	9410
Ls9.2	Smrekové lesy vysokobylinné	9410

Ohrozenia biocentra

- intenzívne lesné hospodárstvo (zmena drevinového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, intenzívna ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovania odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov ...),
- šírenie invázných druhov,
- nadmerná návštevnosť niektorých častí územia (hrany skál na južne orientovaných svahoch) spojená s eróziou, vyrušovaním citlivých druhov fauny, znečisťovaním územia, synantropizáciou,
- nadmerné stavy kopytníkov,
- stavebná činnosť,
- ťažba nerastných surovín.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- uplatňovať prírodu blízke hospodárenie v lesoch – vylúčenie holorubov, na maximálnej ploche hospodáriť pri zachovaní trvalosti lesa (účelový výber, trvalo etážové porasty), pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voliť nesymetrické tvary obnovných prvkov, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa, postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechať stromy na dožitie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa, udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu žiadnej z drevín pôvodného zloženia, minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok, systematickou údržbou lesných ciest minimalizovať vodnú eróziu, využívať šetrné technológie ťažby a približovania dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa,
- dostatočne veľké územie ponechať na samovývoj, prednostne chrániť pralesy a prirodzené lesy,
- vytvárať podmienky pre usmernené turistické a rekreačné využívanie územia,
- realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046,
- cielene odstraňovať invázne druhy,

- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- nepripustiť zásahy do prirodzených tokov,
- nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry.

NRBc3 Slaná voda – Rabčické bory

Kategória: nadregionálne biocentrum

Výmera(existujúca/navrhovaná): 722 ha/722 ha

Lokalizácia: k. ú. Oravská Polhora, Rabčice

Krátka charakteristika a opis biocentra

Rozsiahly komplex rašelinísk a slatín rôznych typov, rašeliniskových brezových, borovicových a smrekových lesov, podmáčaných smrekových lesov. Územím pretekajú toky Bystrá a Vonžovec, popri ktorých sú vyvinuté horské jelšové lužné lesy a vlhké lemové spoločenstvá. Pomerne veľké plochy zaberajú aj vlhké, mezofilné a horské lúky. Druhá diverzita hlavne vyšších rastlín a machorastov je tu veľmi vysoká.

Stav biocentra: nevyhovujúci z dôvodu absencie primeraného obhospodarovania nelesných typov biotopov

Genofondové lokality: Súčasťou biocentra je GL Slaná voda – Rabčické bory, Pod chatou Slaná voda

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v B a D zóne CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: časť územia zaberá SKUEV0190 Slaná voda

CHVÚ: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov a druhov európskeho významu flóry a fauny:

Tabuľka č. 6. 9: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Slaná voda – Rabčické bory

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Andromeda polifolia</i>	andromédka sivolistá	EN	§
<i>Carex davalliana</i>	ostrica Davallova	NT	-
<i>Carex dioica</i>	ostrica dvojodmá	VU	§
<i>Carex flava</i>	ostrica žltá	NT	-
<i>Carex lasiocarpa</i>	ostrica plstnatoplodá	VU	§
<i>Carex limosa</i>	ostrica barinná	EN	§
<i>Carex pauciflora</i>	ostrica málokvetá	EN	§
<i>Comarum palustre</i>	nátržnica močiarna	VU	§
* <i>Dactylorhiza fuchsii</i> ssp. <i>fuchsii</i>	vstavačovec Fuchsov pravý	NT	§
* <i>Dactylorhiza m.</i> ssp. <i>maculata</i>	vstavačovec š. pravý	EN	§
* <i>Dactylorhiza majalis</i>	vstavačovec májový	NT	§
<i>Drosera rotundifolia</i>	rosička okrúhlostá	VU	§
<i>Eleocharis quinqueflora</i>	bahnička málokvetá	NT	§
* <i>Epipactis palustris</i>	kruštík močiarny	NT	§
<i>Eriophorum vaginatum</i>	pápermík pošvatý	NT	§
<i>Juncus filiformis</i>	sitina niťolistá	LC	-
<i>Juncus squarrosus</i>	sitina kostrbatá	VU	-
* <i>Listera ovata</i>	bradáčik vajcovitý	LC	§
<i>Lycopodiella inundata</i>	plavúneč zaplavovaný	CR	§
<i>Lycopodium clavatum</i>	plavúň obyčajný	LC	§
<i>Menyanthes trifoliata</i>	vachta trojlístá	NT	§
<i>Molinia caerulea</i>	bezkolenec belasý	NT	-
<i>Pedicularis palustris</i>	všivec močiarny	NT	§
<i>Pedicularis sylvatica</i>	všivec lesný	VU	§
<i>Pinguicula vulgaris</i>	tučnica obyčajná	NT	§

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Rhododendron tomentosum</i>	rojovník močiarny	EN	§
<i>Toozia carpatica</i>	vrchovka alpínska	NT	§
<i>Triglochin palustris</i>	barička močiarna	NT	-
<i>Vaccinium oxycoccos</i>	kľukva močiarna	NT	§
<i>Vaccinium uliginosum</i>	brusnica barinná	VU	§
<i>Valeriana simplicifolia</i>	valeriána celistvolistá	LC	-
<i>Viola palustris</i>	fialka močiarna	NT	-

Tabuľka č. 6. 10: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Slaná voda – Rabčické bory

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Vertigo angustior</i>	pimprlík mokradový	LC	§
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	CD	§
<i>Bufo bufo</i>	ropucha bradavičnatá	CD	§
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnedý	LC	§
<i>Lissotriton montandoni</i>	mlok karpatský	VU	§
<i>Zootoca vivipara</i>	jašterica živorodá	NT	§
<i>Vipera berus</i>	vretenica obyčajná	LC	§
<i>Aegolius funereus</i>	pôtik kapcavý	LC	§
<i>Crex crex</i>	chrapkáč poľný	LC	§
<i>Dryocopus martius</i>	tesár čierny	LC	§
<i>Glaucidium passerinum</i>	kuvíčok vrabčí	LC	§
<i>Lanius collurio</i>	strakoš obyčajný	LC	§
<i>Picoides tridactylus</i>	ďubník trojprstý	LC	§
<i>Strix aluco</i>	sova lesná	LC	
<i>Strix uralensis</i>	sova dlhochvostá	LC	§
<i>Scolopax rusticola</i>	sluka hôrna	LC	§
<i>Tetrastes bonasia</i>	jariabok hôrny	LC	§
<i>Microtus tatricus</i>	hraboš tatranský	VU	§
<i>Sicista betulina</i>	myšovka horská	VU	§
<i>Canis lupus</i>	vlk dravý	NT	§
<i>Ursus arctos</i>	medveď hnedý	CD	§

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., prílohy č. 1 - Zoznam a spoločenská hodnota biotopov národného významu, biotopov európskeho významu a prioritných biotopov (§1 vyhlášky) sa v biocentre nachádzajú nasledovné biotopy národného, európskeho významu a prioritné biotopy (označené hviezdičkou):

Tabuľka č. 6. 11: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Slaná voda – Rabčické bory - nelesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Br6	Brehové porasty deväťsilov	6430
Ra3	Prechodné rašeliniská a trasoviská	7140
Ra6	Slatiny s vysokým obsahom báz	7130
Ra7	Sukcesne zmenené slatiny	-
Lk1	Nížinné a podhorské kosné lúky	6510
Lk5	Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach	6430
LK6	Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí	-

Tabuľka č. 6. 12: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Slaná voda – Rabčické bory - lesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Ls1.4	Horské jelšové lužné lesy	91E0*
Ls7.1	Rašeliniskové brezové lesíky	91D0*
Ls7.2	Rašeliniskové borovicové lesy	91D0*
Ls7.3	Rašeliniskové smrekové lesy	91D0*
Ls9.3	Podmáčané smrekové lesy	9140

Ohrozenia biocentra

- intenzívne lesné hospodárstvo (zmena drevinového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, intenzívna ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovania odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov ...),
- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania až zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácnych a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov, ...) alebo až naopak príliš intenzívne obhospodarovanie, hlavne pasva,
- zmena vodného režimu rašelinísk,
- šírenie invázných druhov,
- nadmerná návštevnosť niektorých častí územia spojená s eróziou, vyrušovaním citlivých druhov fauny, znečisťovaním územia, synantropizáciou,
- nadmerné stavy kopytníkov,
- stavebná činnosť,
- ťažba nerastných surovín.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch – vylúčenie holorubov, na maximálnej ploche hospodáriť pri zachovaní trvalosti lesa (účelový výber, trvalo etážové porasty), pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voliť nesymetrické tvary obnovných prvkov, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa, postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechávať stromy na dožitie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa, udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu žiadnej z drevín pôvodného zloženia, minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok, systematickou údržbou lesných ciest minimalizovať vodnú eróziu, využívať šetrné technológie ťažby a približovania dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa,
- podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kosenie, pasva,
- dostatočne veľké územie ponechať na samovývoj,
- realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046,
- vytvárať podmienky pre usmernené turistické a rekreačné využívanie územia,
- zachovať alebo obnoviť vodný režim rašelinísk,
- cielene odstraňovať invázne druhy,
- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- nepripustiť zásahy do prirodzených tokov,
- nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry.

RBc1 Minčol – Lesnianska hoľa

Kategória: regionálne biocentrum

Výmera(existujúca/navrhovaná): 3 145 ha/3 145 ha

Lokalizácia: k. ú. Oravská Lesná, Lomná, Hruštín

Krátka charakteristika a opis biocentra

Zachovalejší komplex horských lesov od kyslomilných bučín až po horské smrečiny, zarastajúce horské lúky, kričkovité spoločenstvá a mokré lúky v najvyšších polohách Oravskej Magury s typickou flórou a faunou, vrátane vzácných a chránených druhov.

Stav biocentra: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: Súčasťou biocentra je GL Feračová, Pramene Hruštinky, Vasiľovská hoľa, Paráč, Lesnianska hoľa, Lomnianska hoľa, Bruniská

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: územie leží D, C a B zóne CHKO Horná Orava

MCHÚ: malú časť tvorí PR Paráč

SKUEV: na území ležia SKUEV0826 Lomnianska hoľa, SKUEV0662 Vasiľovská hoľa, SKUEV0185 Pramene Hruštinky

CHVÚ: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov a druhov európskeho významu flóry a fauny:

Tabuľka č. 6. 13: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Minčol – Lesnianska hoľa

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Campanula serrata</i>	zvonček hrubokoreňový	NT	§
<i>Carex canescens</i>	ostrica sivastá	LC	-
<i>Carex flava</i>	ostrica žltá	NT	-
* <i>Dactylorhiza majalis</i>	vstavačovec májový	NT	§
<i>Gladiolus imbricatus</i>	mečík strechovitý	LC	-
* <i>Gymnadenia conopsea</i>	päťprstnica obyčajná	LC	§
<i>Soldanella pseudomontana</i>	soldanelka horská	CR	§

Tabuľka č. 6. 14: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Minčol – Lesnianska hoľa

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	CD	§
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnedý	LC	§
<i>Lissotriton montandoni</i>	mlok karpatský	VU	§
<i>Zootoca vivipara</i>	jašterica živorodá	NT	§
<i>Accipiter gentilis</i>	jastrab veľký	NT	
<i>Accipiter nisus</i>	jastrab krahulec	LC	
<i>Aegolius funereus</i>	pôtik kapcavý	LC	§
<i>Dryocopus martius</i>	tesár čierny	LC	§
<i>Dendrocopos major</i>	ďateľ veľký	LC	
<i>Glaucidium passerinum</i>	kuvičok vrabčí	LC	§
<i>Lanius collurio</i>	strakoš obyčajný	LC	§
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	žltouchvost hôrny	VU	§
<i>Scolopax rusticola</i>	sluka hôrna	LC	§
<i>Strix aluco</i>	sova lesná	LC	
<i>Strix uralensis</i>	sova dlhochvostá	LC	§
<i>Tetrao urogallus</i>	hlucháň hôrny	EN	§
<i>Tetrastes bonasia</i>	jariabok hôrny	LC	§
<i>Canis lupus</i>	vlk dravý	NT	§
<i>Lynx lynx</i>	rys ostrovid	EN	§
<i>Ursus arctos</i>	medveď hnedý	CD	§

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., prílohy č. 1 - Zoznam a spoločenská hodnota biotopov národného významu, biotopov európskeho významu a prioritných biotopov (§1 vyhlášky) sa v biocentre nachádzajú nasledovné biotopy národného, európskeho významu a prioritné biotopy (označené hviezdíčkom):

Tabuľka č. 6. 15: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Minčol – Lesnianska hoľa - nelesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Lk1	Nížinné a podhorské kosné lúky	6510
Lk5	Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach	6430
Lk6	Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí	-
Ra6	Slatiny s vysokým obsahom báz	7130
Tr8	Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte	6230*

Tabuľka č. 6. 16: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Minčol – Lesnianska hoľa - lesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Ls5.1	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	9130
Ls5.2	Kyslomilné bukové lesy	9110
Ls9.1	Smrekové lesy čučoriedkové	9410

Ohrozenia biocentra

- intenzívne lesné hospodárstvo (zmena drevinového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, intenzívna ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovania odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov ...),
- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania až zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácných a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov, ...) alebo až naopak príliš intenzívne obhospodarovanie, hlavne pasva,
- nadmerné stavy kopytníkov,
- šírenie invázných druhov,
- stavebná činnosť,
- ťažba nerastných surovín.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch – vylúčenie holorubov, na maximálnej ploche hospodáriť pri zachovaní trvalosti lesa (účelový výber, trvalo etážové porasty), pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voliť nesymetrické tvary obnovných prvkov, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa, postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechávať stromy na dožitie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne nožnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa, udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu žiadnej z drevín pôvodného zloženia, minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok, systematickou údržbou lesných ciest minimalizovať vodnú eróziu, využívať šetrné technológie ťažby a približovania dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa,
- vyčleniť dostatočne veľké územia ponechané na samovývoj, prednostne chrániť prirodzené lesy,
- realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046,
- podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kosenie, pasva,
- vytvárať podmienky pre usmernené turistické a rekreačné využívanie územia,
- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry.

RBc2 Spálený grúnik – Mútnanská pila

Kategória: regionálne biocentrum

Výmera(existujúca/navrhovaná): 861 ha/861 ha

Lokalizácia: k. ú. Mútna

Krátka charakteristika a opis biocentra

Komplex lesných aj nelesných rašelinísk, podmäčianých smrečín, odvodnením a zalesnením poškodené vrchoviská a prechodné rašeliniská s typickou flórou a faunou, vrátane vzácných a chránených druhov.

Stav biocentra: nevyhovujúci z dôvodu absencie primeranej starostlivosti o nelesné rašeliniská a intenzívnej lesohospodárskej činnosti v niektorých častiach územia

Genofondové lokality: Súčasťou biocentra sú GL Spálený grúnik – Krušenický bor, Mútnanská pila,

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: územie leží C, A a B zóne CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: menšiu časť tvorí SKUEV0191 Rašeliniská Bielej Oravy a SKUEV0187 Rašeliniská Oravských Beskýd

CHVÚ: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov a druhov európskeho významu flóry a fauny:

Tabuľka č. 6. 17: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Spálený grúnik – Mútnanská pila

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Andromeda polifolia</i>	andromédka sivolistá	EN	§
<i>Blechnum spicant</i>	rebrovka rôzolistá	NT	§
<i>Carex dioica</i>	ostrica dvojdomá	VU	§
<i>Carex flava</i>	ostrica žltá	NT	-
<i>Carex lasiocarpa</i>	ostrica plstnatoplodá	VU	§
<i>Carex pauciflora</i>	ostrica málokvetá	EN	§
<i>Carex viridula</i>	ostrica Oederova	NT	§
<i>Comarum palustre</i>	nátržnica močiarna	VU	§
<i>*Dactylorhiza fuchsii ssp. fuchsii</i>	vstavačovec Fuchsov pravý	NT	§
<i>*Dactylorhiza m. ssp. maculata</i>	vstavačovec š. pravý	EN	§
<i>*Dactylorhiza majalis</i>	vstavačovec májový	NT	§
<i>Drosera rotundifolia</i>	rosička okrúhlostá	VU	§
<i>*Epipactis palustris</i>	kruštík močiarny	NT	§
<i>Eriophorum vaginatum</i>	páperník pošvatý	NT	§
<i>Juncus filiformis</i>	sitina niťolistá	LC	-
<i>Juncus squarossus</i>	sitina kostrbatá	VU	-
<i>*Listera ovata</i>	bradáčik vajcovitý	LC	§
<i>Lycopodiella inundata</i>	plavúnec zaplavovaný	CR	§
<i>Menyanthes trifoliata</i>	vachta trojlístá	NT	§
<i>Molinia caerulea</i>	bezkolenec belasý	NT	-
<i>Pedicularis palustris</i>	všivec močiarny	NT	§
<i>Pedicularis sylvatica</i>	všivec lesný	VU	§
<i>Pinguicula vulgaris</i>	tučnica obyčajná	NT	§
<i>Rhododendron tomentosum</i>	rojovník močiarny	EN	§
<i>Salix myrtilloides</i>	vŕba čučoriedkovitá	CR	§
<i>Scheuchzeria palustris</i>	blatnica močiarna	EN	§
<i>Toozia carpatica</i>	vrchovka alpská	NT	§
<i>Trientalis europaea</i>	sedmokvietok európsky	NT	-
<i>Triglochin palustris</i>	barička močiarna	NT	-
<i>Vaccinium oxycoccos</i>	kľukva močiarna	NT	§
<i>Vaccinium uliginosum</i>	brusnica barinná	VU	§

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Valeriana simplicifolia</i>	valeriána celistvolistá	LC	-
<i>Viola palustris</i>	fialka močiarna	NT	-

Tabuľka č. 6. 18: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Spálený grúnik – Mútňanská píla

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Vertigo geyeri</i>	pimprlík močiarny	EN	§
<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	vážka	NT	§
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	CD	§
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnedý	LC	§
<i>Lissotriton montandoni</i>	mlok karpatský	VU	§
<i>Zootoca vivipara</i>	jašterica živorodá	NT	§
<i>Aegolius funereus</i>	pôtik kapcavý	LC	§
<i>Dryocopus martius</i>	tesár čierny	LC	§
<i>Glaucidium passerinum</i>	kuvíčok vrabčí	LC	§
<i>Picoides tridactylus</i>	ďubník trojprstý	LC	§
<i>Tetrastes bonasia</i>	jariabok hôrny	LC	§
<i>Scolopax rusticola</i>	sluka hôrna	LC	§
<i>Strix aluco</i>	sova lesná	LC	
<i>Microtus tatricus</i>	hraboš tatranský	VU	§
<i>Sicista betulina</i>	myšovka horská	VU	§
<i>Canis lupus</i>	vlk dravý	NT	§
<i>Ursus arctos</i>	medveď hnedý	CD	§

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., prílohy č. 1 - Zoznam a spoločenská hodnota biotopov národného významu, biotopov európskeho významu a prioritných biotopov (§1 vyhlášky) sa v biocentre nachádzajú nasledovné biotopy národného, európskeho významu a prioritné biotopy (označené hviezdikou):

Tabuľka č. 6. 19: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Spálený grúnik – Mútňanská píla - nelesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Br6	Brehové porasty deväťsilov	6430
Ra2	Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy	7120
Ra3	Prechodné rašeliniská a trasoviská	7140
Ra6	Slatiny s vysokým obsahom báz	7130
Ra7	Sukcesne zmenené slatiny	-

Tabuľka č. 6. 20: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Spálený grúnik – Mútňanská píla - lesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Ls1.4	Horské jelšové lužné lesy	91E0*
Ls5.2	Kyslomilné bukové lesy	9110
Ls7.1	Rašeliniskové brezové lesíky	91D0*
Ls7.2	Rašeliniskové borovicové lesy	91D0*
Ls7.3	Rašeliniskové smrekové lesy	91D0*
Ls9.3	Podmáčané smrekové lesy	9140

Ohrozenia biocentra

- intenzívne lesné hospodárstvo (zmena drevinového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, intenzívna ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovania

odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov ...),

- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania až zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácných a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov, ...) alebo až naopak príliš intenzívne obhospodarovanie, hlavne pastva,
- ťažba dreva na zarastených pasienkoch,
- zmena vodného režimu rašelinísk,
- vysoké stavy kopytníkov,
- stavebná činnosť,
- ťažba nerastných surovín.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch – vylúčenie holorubov, na maximálnej ploche hospodáriť pri zachovaní trvalosti lesa (účelový výber, trvalo etážové porasty), pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voliť nesymetrické tvary obnovných prvkov, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa, postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechávať stromy na dozretie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa, udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu žiadnej z drevín pôvodného zloženia, minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok, systematickou údržbou lesných ciest minimalizovať vodnú eróziu, využívať šetrné technológie ťažby a približovania dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa,
- realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046,
- podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kosenie, pastva,
- zachovať alebo obnoviť vodný režim rašelinísk,
- dostatočne veľké územie ponechať na samovývoj, prednostne chrániť pralesy a prirodzené lesy,
- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry,
- nepripustiť plošné odlesňovania zarastených pasienkov.

RBc3 Oravská vodná nádrž a okolie

Kategória: regionálne biocentrum

Výmera(existujúca/navrhovaná): 1 245 ha/1 245 ha

Lokalizácia: k. ú. Vavrečka, Námestovo, Klin, Bobrov, presahuje do okresu Trstená

Krátka charakteristika a opis biocentra

Oblasť Zubrohľavskej a Bobrovskej zátoky, ústia Bielej Oravy do VN a Klinské rašelinisko tvoria územie biocentra. Zahŕňa vodnú plochu spolu s litorálnou zónou, brehovými porastami vŕb, jelší a topoľov, ako aj lesnými porastami zastúpenými predovšetkým smrekom, ktoré tvoria ochranný lesný pás vodnej nádrže. Územie poskytuje vhodný biotop viacerým vzácnym a ohrozeným druhom živočíchov a rastlín. Vodná plocha a bahňité brehy nádrže pri nízkych hladinách lákajú mnohé sťahovavé druhy vtákov, ktoré tu nachádzajú vhodné podmienky na odpočinok počas migrácie i dostatok potravy. Bolo tu zaznamenaných viac ako 100 druhov vodných vtákov, z ktorých sú najpočetnejší zástupcovia zúbkozobcov, bahniakov a čajkovitých vtákov. Vysokú diverzitu rastlín a bezstavovcov má aj Klinské rašelinisko - narušené vrchovisko a slatina na jeho okraji s typickou flórou a faunou, vrátane vzácných a chránených druhov.

Stav biocentra: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: Súčasťou biocentra sú GL Oravská vodná nádrž, Ústie Bielej Oravy, Klinské rašelinisko

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: územie leží D, C a B zóne CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: časť územia tvorí SKUEV0304 a SKUEV2304 Oravská vodná nádrž, SKUEV0191 Rašeliniská Bielej Oravy, SKUEV0658 Ústie Bielej Oravy
CHVÚ: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov a druhov európskeho významu flóry a fauny:

Tabuľka č. 6. 21: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Oravská vodná nádrž a okolie

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Alisma gramineum</i>	žabník trávovitý	EN	-
<i>Andromeda polifolia</i>	andromédka sivolistá	EN	§
<i>Carex davalliana</i>	ostrica Davallova	NT	-
<i>Carex dioica</i>	ostrica dvojdomá	VU	§
<i>Carex flava</i>	ostrica žltá	NT	-
<i>Carex lasiocarpa</i>	ostrica plstnatoplodá	VU	§
<i>Carex pauciflora</i>	ostrica málokvetá	EN	§
<i>Carex pulicaris</i>	ostrica blšná	EN	§
<i>Comarum palustre</i>	nátržnica močiarna	VU	§
* <i>Dactylorhiza majalis</i>	vstavačovec májový	NT	§
<i>Drosera rotundifolia</i>	rosička okrúhlohlístá	VU	§
<i>Eriophorum vaginatum</i>	páperník pošvatý	NT	§
<i>Juncus bulbosus</i>	sitina cibulkatá	NT	§
<i>Limosella aquatica</i>	blatnička vodná	LC	-
<i>Menyanthes trifoliata</i>	vachta trojlístá	NT	§
<i>Molinia caerulea</i>	bezkolenc belasý	NT	-
<i>Pedicularis sylvatica</i>	všivec lesný	VU	§
<i>Pinguicula vulgaris</i>	tučnica obyčajná	NT	§
<i>Potamogeton alpinus</i>	červenavec alpínsky	CR	§
<i>Potamogeton berchtoldii</i>	červenavec maličký	LC	-
<i>Potamogeton gramineus</i>	červenavec trávolistý	EN	§
<i>Potamogeton lucens</i>	červenavec lesklý	LC	-
<i>Potamogeton obtusifolius</i>	červenavec ltupolistý	CR	-
<i>Rhododendron tomentosum</i>	rojovník močiarny	EN	§
<i>Tillaea aquatica</i>	tilovka vodná	CR	-
<i>Triglochin palustris</i>	barička močiarna	NT	-
<i>Vaccinium microcarpum</i>	kľukva drobnoplodá	CR	§
<i>Vaccinium oxycoccos</i>	kľukva močiarna	NT	§
<i>Vaccinium uliginosum</i>	brusnica barinná	VU	§
<i>Valeriana simplicifolia</i>	valeriána celistvolístá	LC	-
<i>Viola palustris</i>	fialka močiarna	NT	-

Tabuľka č. 6. 22: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Oravská vodná nádrž a okolie

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Vertigo geyeri</i>	pimprlík močiarny	EN	§
<i>Leucorhinia pectoralis</i>	vážka	NT	§
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	CD	§
<i>Bufo bufo</i>	ropucha bradavičnatá	CD	§
<i>Pseudepidalea viridis</i>	ropucha zelená	CD	§

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Pelophylax lessonae</i>	skokan krátkonohý	VU	§
<i>Lissotriton montandoni</i>	mlok karpatský	VU	§
<i>Natrix natrix</i>	užovka obojková	LC	§
<i>Actitis hypoleucos</i>	kalužiačik malý	LC	§
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	trsteniarik malý	LC	
<i>Anas acuta</i>	kačica ostrochvostá	CR	§
<i>Anas crecca</i>	kačica chrapka	EN	§
<i>Anas penelope</i>	kačica hvizdárka		§
<i>Aythya fuligula</i>	chochlačka vrkočatá	LC	§
<i>Alcedo atthis</i>	rybárik riečny	LC	§
<i>Ardea cinerea</i>	volavka popolavá	LC	§
<i>Haliaeetus albicilla</i>	orliak morský	VU	§
<i>Gallinago gallinago</i>	močiarnica mekotavá	EN	§
<i>Ciconia nigra</i>	bocian čierny	LC	§
<i>Cinclus cinclus</i>	vodnár potočný	LC	
<i>Fulica atra</i>	lyska čierna	LC	§
<i>Chlidonias niger</i>	čorík čierny	EN	§
<i>Gallinula chloropus</i>	sliepočka vodná	LC	§
<i>Grus grus</i>	žeriav popolavý	NA	§
<i>Charadrius dubius</i>	kulík riečny	LC	§
<i>Ixobrychus minutus</i>	bučiacik močiarny	LC	§
<i>Limosa limosa</i>	brehár čiernochvostý	CR	§
<i>Mergus merganser</i>	potápač veľký	NA	§
<i>Podiceps cristatus</i>	potápka chochlatá	LC	§
<i>Podiceps nigricollis</i>	potápka čiernokrká	EN	§
<i>Rallus aquaticus</i>	chriaštel' vodný	LC	§
<i>Oriolus oriolus</i>	vľha obyčajná	LC	
<i>Sterna hirundo</i>	rybár riečny	LC	§
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	potápka malá	LC	§
<i>Tringa totanus</i>	kalužiak červenonohý	EN	§
<i>Myotis daubentonii</i>	netopier vodný	LC	§
<i>Nyctalus noctula</i>	raniak hrdzavý	LC	§
<i>Castor fiber</i>	bobor vodný		§
<i>Lutra lutra</i>	vydra riečna	VU	§
<i>Alces alces</i>	los mokrad'ový	EN	§

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., prílohy č. 1 - Zoznam a spoločenská hodnota biotopov národného významu, biotopov európskeho významu a prioritných biotopov (§1 vyhlášky) sa v biocentre nachádzajú nasledovné biotopy národného, európskeho významu a prioritné biotopy (označené hviezdíčkou):

Tabuľka č. 6. 23: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Oravská vodná nádrž a okolie - nelesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Ra2	Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy	7120
Ra3	Prechodné rašeliniská a trasoviská	7140
Ra6	Slatiny s vysokým obsahom báz	7130
Vo1	Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried <i>Littorelletea uniflorae</i> a/alebo <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>	3130
Vo2	Prírodné eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu <i>Magnopotamion</i> alebo <i>Hydrocharition</i>	3150
Kr8	Vřbové kroviny stojatých vód	-

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Kr9	Vřbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek	-

Tabuľka č. 6. 24: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Oravská vodná nádrž a okolie - lesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Ls1.3	Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy	91E0*
Ls1.4	Horské jelšové lužné lesy	91E0*

Ohrozenia biocentra

- intenzívne poľnohospodárstvo v okolí biocentra (zazemňovanie, splach živín a stým súvisiaca eotrofizácia, možnosť prieniku ďalších chemických látok využívaných v poľnohospodárstve),
- nevhodný vodný režim (výrazné kolísanie vodnej hladiny počas hniezdneho obdobia)
- pytliactvo,
- vyrušovanie fauny,
- vytváranie nelegálnych skládok odpadu,
- likvidácia litorálnych porastov,
- intenzívny chov rýb,
- športové rybárstvo,
- prirodzená sukcesia,
- urbanizácia územia.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- optimalizovať vodný režim územia vzhľadom na predmet ochrany,
- realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046,
- zabrániť urbanizácii územia a blízkeho okolia,
- zabrániť znečisťovaniu územia,
- zabrániť vyrušovaniu počas obdobia hniezdenia,
- zabrániť likvidácii litorálnych a plávajúcich porastov,
- regulovať výkon rybárskeho a poľovného práva tak, aby nebol ohrozovaný predmet ochrany,
- odstrániť nelegálne stavby.

RBc4 Bednárová - Úšust

Kategória: regionálne biocentrum

Výmera(existujúca/navrhovaná): 898 ha/898 ha

Lokalizácia: k. ú. Oravská Lesná, Zakamenné

Krátka charakteristika a opis biocentra

Ucelenejší komplex starších smrekových lesov s typickou flórou a faunou, vrátane vzácných a chránených druhov.

Stav biocentra: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: -

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: územie leží C zóne CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov a druhov európskeho významu flóry a fauny:

Tabuľka č. 6. 25: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Bednárová - Úšust

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Blechnum spicant</i>	rebrovka rôznotistá	NT	§

Tabuľka č. 6. 26: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Bednárová - Úšust

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	CD	§
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnedý	LC	§
<i>Lissotriton montandoni</i>	mlok karpatský	VU	§
<i>Accipiter gentilis</i>	jastrab veľký	NT	
<i>Accipiter nisus</i>	jastrab krahulec	LC	
<i>Aegolius funereus</i>	pôtik kapcavý	LC	§
<i>Dryocopus martius</i>	tesár čierny	LC	§
<i>Dendrocopos major</i>	ďateľ veľký	LC	
<i>Glaucidium passerinum</i>	kuvičok vrbčí	LC	§
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	žltouchvost hôrny	VU	§
<i>Picoides tridactylus</i>	ďubník trojprstý	LC	§
<i>Scolopax rusticola</i>	sluka hôrna	LC	§
<i>Strix aluco</i>	sova lesná	LC	
<i>Tetrao urogallus</i>	hlucháň hôrny	EN	§
<i>Tetrastes bonasia</i>	jariabok hôrny	LC	§
<i>Canis lupus</i>	vlk dravý	NT	§
<i>Lynx lynx</i>	rys ostrovid	EN	§
<i>Ursus arctos</i>	medveď hnedý	CD	§

Ohrozenia biocentra

- intenzívne lesné hospodárstvo (zmena drevinového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, intenzívna ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovania odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov ...),
- stavebná činnosť,
- rozširovanie invázných a expanzívnych druhov,
- vysoké stavy kopytníkov,
- ťažba nerastných surovín.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch – vylúčenie holorubov, na maximálnej ploche hospodáriť pri zachovaní trvalosti lesa (účelový výber, trvalo etážové porasty), pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voliť nesymetrické tvary obnovných prvkov, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa, postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechávať stromy na dozretie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa, udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu žiadnej z drevín pôvodného zloženia, minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok, systematickou údržbou lesných ciest minimalizovať vodnú eróziu, využívať šetrné technológie ťažby a približovania dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa,
- realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046,

- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry.

RBC5 Klobásová

Kategória: regionálne biocentrum

Výmera(existujúca/navrhovaná): 254 ha/254ha

Lokalizácia: k. ú. Oravská Polhora

Krátka charakteristika a opis biocentra

Ucelenejší komplex starších smrekových lesov s typickou flórou a faunou, vrátane vzácných a chránených druhov.

Stav biocentra: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: -

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: územie leží C zóne CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov a druhov európskeho významu flóry a fauny:

Tabuľka č. 6. 27: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Klobásová

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Blechnum spicant</i>	rebrovka rôznolistá	NT	§

Tabuľka č. 6. 28: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Klobásová

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	CD	§
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnedý	LC	§
<i>Lissotriton montandoni</i>	mlok karpatský	VU	§
<i>Accipiter gentilis</i>	jastrab veľký	NT	
<i>Accipiter nisus</i>	jastrab krahulec	LC	
<i>Aegolius funereus</i>	pôtik kapcavý	LC	§
<i>Dryocopus martius</i>	tesár čierny	LC	§
<i>Dendrocopos major</i>	däteľ veľký	LC	
<i>Glaucidium passerinum</i>	kuvičok vrbčie	LC	§
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	žltouchvost hôrny	VU	§
<i>Picoides tridactylus</i>	dubník trojprstý	LC	§
<i>Scolopax rusticola</i>	sluka hôrna	LC	§
<i>Strix aluco</i>	sova lesná	LC	
<i>Tetrao urogallus</i>	hlucháň hôrny	EN	§
<i>Tetrastes bonasia</i>	jariabok hôrny	LC	§
<i>Canis lupus</i>	vlk dravý	NT	§
<i>Lynx lynx</i>	rys ostrovid	EN	§
<i>Ursus arctos</i>	medveď hnedý	CD	§

Ohrozenia biocentra

- intenzívne lesné hospodárstvo (zmena drevinového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, intenzívna ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovania odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov ...),
- stavebná činnosť,
- rozširovanie invázných a expanzívnych druhov,
- vysoké stavy kopytníkov,
- ťažba nerastných surovín.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch – vylúčenie holorubov, na maximálnej ploche hospodáriť pri zachovaní trvalosti lesa (účelový výber, trvalo etážové porasty), pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voliť nesymetrické tvary obnovných prvkov, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa, postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechávať stromy na dozretie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa, udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu žiadnej z drevín pôvodného zloženia, minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok, systematickou údržbou lesných ciest minimalizovať vodnú eróziu, využívať šetrné technológie ťažby a približovania dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa,
- realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046,
- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry.

RBc6 Rašeliniská údolia Polhoranky

Kategória: regionálne biocentrum

Výmera(existujúca/navrhovaná): 188 ha/188 ha

Lokalizácia: k. ú. Oravská Polhora, Rabča

Krátka charakteristika a opis biocentra

Unikátne biocentrum tvorené 11 menšími lokalitami v údolí Polhoranky, ktoré predstavujú komplex lesných aj nelesných vrchovísk, slatinné a prechodné rašeliniská, rašelinné a podmáčané lúky s typickou flórou a faunou vrátane mnohých vzácných, ohrozených a chránených druhov celoslovenského významu.

Stav biocentra: nevyhovujúci z dôvodu absencie primeraného obhospodarovania, odvodnenia, zalesnenia a urbanizácie

Genofondové lokality: Súčasťou biocentra sú GL Tisovnica, Podhorská hoľa, Polhorská pila, Za Polhorským hrádkom, Biela Farma, Horný mlyn, Rašeliniská alúvia Polhoranky, Žabinec

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: časť územia leží v C a D zóne CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: malú časť územia tvorí SKUEV0187 Rašeliniská Oravských Beskýd

CHVÚ: časť územia leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov a druhov európskeho významu flóry a fauny:

Tabuľka č. 6. 29: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Rašeliniská údolia Polhoranky

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Andromeda polifolia</i>	andromédka sivolistá	EN	§
<i>Carex canescens</i>	ostrica sivastá	LC	-

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Carex davalliana</i>	ostrica Davallova	NT	-
<i>Carex dioica</i>	ostrica dvojodmá	VU	§
<i>Carex flava</i>	ostrica žltá	NT	-
<i>Carex lasiocarpa</i>	ostrica plstnatoplodá	VU	§
<i>Carex pauciflora</i>	ostrica málokvetá	EN	§
<i>Comarum palustre</i>	nátržnica močiarna	VU	§
* <i>Dactylorhiza fuchsii</i> ssp. <i>fuchsii</i>	vstavačovec Fuchsov pravý	NT	§
* <i>Dactylorhiza m.</i> ssp. <i>maculata</i>	vstavačovec š. pravý	EN	§
* <i>Dactylorhiza lapponica</i>	vstavačovec laponský	NT	§
* <i>Dactylorhiza majalis</i>	vstavačovec májový	NT	§
<i>Drosera rotundifolia</i>	rosička okrúhlostá	VU	§
<i>Eleocharis quinqueflora</i>	bahnička málokvetá	NT	§
* <i>Epipactis palustris</i>	kruštík močiarny	NT	§
<i>Eriophorum vaginatum</i>	páperník pošvatý	NT	§
<i>Gladiolus imbricatus</i>	mečík strechovitý	LC	-
<i>Juncus filiformis</i>	sitina niťolistá	LC	-
* <i>Listera ovata</i>	bradáčik vajcovitý	LC	§
<i>Lysimachia thyrsiflora</i> (syn. <i>Naumburgia thyrsiflora</i>)	bazanovec kytkový	EN	§
<i>Menyanthes trifoliata</i>	vachta trojlistá	NT	§
<i>Molinia caerulea</i>	bezkolienec belasý	NT	-
<i>Pedicularis palustris</i>	všivec močiarny	NT	§
<i>Pedicularis sylvatica</i>	všivec lesný	VU	§
<i>Peucedanum palustre</i>	smldník močiarny	NT	-
<i>Pinguicula vulgaris</i>	tučnica obyčajná	NT	§
<i>Triglochin palustris</i>	barička močiarna	NT	-
<i>Vaccinium oxycoccos</i>	kľukva močiarna	NT	§
<i>Vaccinium uliginosum</i>	brusnica barinná	VU	§
<i>Valeriana simplicifolia</i>	valeriána celistvolistá	LC	-
<i>Viola palustris</i>	fialka močiarna	NT	-

Tabuľka č. 6. 30: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Rašeliniská údolia Polhoranky

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	CD	§
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnedý	LC	§
<i>Lissotriton montandoni</i>	mlok karpatský	VU	§
<i>Vipera berus</i>	vretenica obyčajná	LC	§
<i>Crex crex</i>	chrapkáč poľný	LC	§
<i>Gallinago gallinago</i>	močiarnica mekotavá	EN	§
<i>Locustella naevia</i>	svrčiak zelenkavý	LC	
<i>Scolopax rusticola</i>	sluka hôrna	LC	§
<i>Tetrastes bonasia</i>	jariabok hôrny	LC	§
<i>Strix aluco</i>	sova lesná	LC	
<i>Microtus tatricus</i>	hraboš tatranský	VU	§
<i>Sicista betulina</i>	myšovka horská	VU	§

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., prílohy č. 1 - Zoznam a spoločenská hodnota biotopov národného významu, biotopov

európskeho významu a prioritných biotopov (§1 vyhlášky) sa v biocentre nachádzajú nasledovné biotopy národného, európskeho významu a prioritné biotopy (označené hviezdíčkou):

Tabuľka č. 6. 31: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Rašeliniská údolia Polhoranky - nelesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Ra2	Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy	7120
Ra3	Prechodné rašeliniská a trasoviská	7140
Ra6	Slatiny s vysokým obsahom báz	7130
Ra7	Sukcesne zmenené slatiny	-
Lk5	Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach	6430
Lk6	Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí	-
Tr8	Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte	6230*

Tabuľka č. 6. 32: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Rašeliniská údolia Polhoranky - lesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Ls7.2	Rašeliniskové borovicové lesy	91D0*
Ls7.3	Rašeliniskové smrekové lesy	91D0*
Ls9.3	Podmáčané smrekové lesy	9140

Ohrozenia biocentra

- prirodzená sukcesia
- stavebná činnosť a urbanizácia,
- zmena vodného režimu,
- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania až zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácnych a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov, ...) alebo až naopak príliš intenzívne obhospodarovanie, hlavne pastva,
- intenzívne lesné hospodárstvo (zmena drevinového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, intenzívna ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovania odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov ...),
- rozširovanie invázných a expanzívnych druhov,
- ťažba nerastných surovín.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov – kosenie, pastva,
- nepripustiť zmenu vodného režimu, resp. zabezpečiť jeho obnovu na miestach, kde došlo k jeho narušeniu (napr. Tisovnica, Biela farma),
- realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046,
- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- nepripustiť urbanizáciu územia a ich blízkeho okolia a výstavbu nadradenej infraštruktúry,
- obnoviť nelesné rašeliniská v lokalite Tisovnica odstránením stromov z umelej výsadby a prirodzeného náletu.

RBc7 Rašeliniská údolia Bielej Oravy a jej prítokov

Kategória: regionálne biocentrum

Výmera(existujúca/navrhovaná): 35 ha/35 ha

Lokalizácia: k. ú. Beňadovo, Breza, Oravská Jasenica, Krušetnica, Oravské Veselé

Krátka charakteristika a opis biocentra

Unikátne biocentrum tvorené 5 menšími lokalitami v údolí Bielej Oravy a jej prítokov Veselianska a Mútnianska, ktoré predstavujú slatinné a prechodné rašeliniská, rašelinné a podmáčané lúky kroviny s typickou flórou a faunou vrátane mnohých vzácných, ohrozených a chránených druhov celoslovenského významu.

Stav biocentra: nevyhovujúci z dôvodu absencie primeraného obhospodarovania, odvodnenia a urbanizácie

Genofondové lokality: Súčasťou biocentra sú GL Beňadovské rašelinisko, Zákurcinka, Veselské hájiky, Bršlica, Randova poľana

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: časť územia leží v C a D zóne CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: časť územia tvorí SKUEV0191 Rašeliniská Bielej Oravy (Beňadovské rašelinisko)

CHVÚ: prevažná časť územia leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov a druhov európskeho významu flóry a fauny:

Tabuľka č. 6. 33: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu paprad'orastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Rašeliniská údolia Bielej Oravy a jej prítokov

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Allium schoenoprasum ssp. alpinum</i>	cesnak pažítkový alpský	LC	§
<i>Andromeda polifolia</i>	andromédka sivolistá	EN	§
<i>Carex demissa</i>	ostrica sklonená	NT	-
<i>Carex canescens</i>	ostrica sivastá	LC	-
<i>Carex chordorrhiza</i>	ostrica výbežkatá	CR	§
<i>Carex davalliana</i>	ostrica Davalova	NT	-
<i>Carex dioica</i>	ostrica dvojodmá	VU	§
<i>Carex flava</i>	ostrica žltá	NT	-
<i>Carex lasiocarpa</i>	ostrica plstnatoplodá	VU	§
<i>Carex lepidocarpa</i>	ostrica šupinatoplodá	NT	-
<i>Carex limosa</i>	ostrica barinná	EN	§
<i>Carex pauciflora</i>	ostrica málokvetá	EN	§
<i>Comarum palustre</i>	nátržnica močiarna	VU	§
<i>*Dactylorhiza fuchsii ssp. fuchsii</i>	vstavačovec Fuchsov pravý	NT	§
<i>*Dactylorhiza m. ssp. maculata</i>	vstavačovec š. pravý	EN	§
<i>*Dactylorhiza majalis</i>	vstavačovec májový	NT	§
<i>Drosera rotundifolia</i>	rosička okrúhlostá	VU	§
<i>Eleocharis quinqueflora</i>	bahnička málokvetá	NT	§
<i>*Epipactis palustris</i>	kruštík močiarny	NT	§
<i>Eriophorum vaginatum</i>	páperník pošvatý	NT	§
<i>Equisetum variegatum</i>	prasličkovka pestrá	NT	§
<i>*Gymnadenia conopsea</i>	päťprstnica obyčajná	LC	§
<i>Juncus filiformis</i>	sitina niťolistá	LC	-
<i>*Listera ovata</i>	bradáčik vajcovitý	LC	§
<i>Menyanthes trifoliata</i>	vachta trojlistá	NT	§
<i>Molinia caerulea</i>	bezkolienec belasý	NT	-
<i>Pedicularis palustris</i>	všivec močiarny	NT	§
<i>Pedicularis sylvatica</i>	všivec lesný	VU	§
<i>Peucedanum palustre</i>	smldník močiarny	NT	-
<i>Pinguicula vulgaris</i>	tučnica obyčajná	NT	§
<i>*Platanthera bifolia</i>	vemenník dvojlistý	VU	§
<i>*Pseudorchis albida</i>	bieloprst belavý	NT	§
<i>Salix rosmarinifolia</i>	vŕba rozmarínolistá	NT	§
<i>Triglochin palustris</i>	barička močiarna	NT	-
<i>Trientalis europaea</i>	sedmokvietok európsky	NT	-

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Vaccinium oxycoccos</i>	kľukva močiarna	NT	§
<i>Vaccinium uliginosum</i>	brusnica barinná	VU	§
<i>Valeriana simplicifolia</i>	valeriána celistvolistá	LC	-
<i>Viola palustris</i>	fialka močiarna	NT	-

Tabuľka č. 6. 34: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Rašeliniská údolia Bielej Oravy a jej prítokov

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Vertigo geyeri</i>	pimplík močiarny	EN	§
<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	vážka	NT	§
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	CD	§
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnedý	LC	§
<i>Lissotriton montandoni</i>	mlok karpatský	VU	§
<i>Vipera berus</i>	vretenica obyčajná	LC	§
<i>Crex crex</i>	chrapkáč poľný	LC	§
<i>Locustella naevia</i>	svrčiak zelenkavý	LC	
<i>Scolopax rusticola</i>	sluka hôrna	LC	§
<i>Tetrastes bonasia</i>	jariabok hôrny	LC	§
<i>Strix aluco</i>	sova lesná	LC	
<i>Microtus tatricus</i>	hraboš tatranský	VU	§
<i>Sicista betulina</i>	myšovka horská	VU	§

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., prílohy č. 1 - Zoznam a spoločenská hodnota biotopov národného významu, biotopov európskeho významu a prioritných biotopov (§1 vyhlášky) sa v biocentre nachádzajú nasledovné biotopy národného, európskeho významu a prioritné biotopy (označené hviezdikou):

Tabuľka č. 6. 35: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Rašeliniská údolia Bielej Oravy a jej prítokov - nelesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Ra2	Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy	7120
Ra3	Prechodné rašeliniská a trasoviská	7140
Ra6	Slatiny s vysokým obsahom báz	7130
Ra7	Sukcesne zmenené slatiny	-
Lk5	Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach	6430
Lk6	Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí	-
Kr8	Vrbové kroviny stojatých vôd	-

Ohrozenia biocentra

- prirodzená sukcesia
- stavebná činnosť a urbanizácia,
- zmena vodného režimu,
- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania až zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácných a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov, ...) alebo až naopak príliš intenzívne obhospodarovanie, hlavne pastva,
- rozširovanie invázných a expanzívnych druhov,
- ťažba nerastných surovín.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov – kosenie, pastva,
- nepripustiť zmenu vodného režimu, resp. zabezpečiť jeho obnovu na miestach, kde došlo k jeho narušeniu,

- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046,
- nepripustiť urbanizáciu územia a ich blízkeho okolia a výstavbu nadradenej infraštruktúry.

RBc8 Gluchová

Kategória: regionálne biocentrum

Výmera(existujúca/navrhovaná): 590 ha/590 ha

Lokalizácia: k. ú. Rabčice, Rabča, Zubrohlava

Krátka charakteristika a opis biocentra

Územie zahŕňa zachovalejšie pre účely ÚSES vhodným spôsobom obhospodarované porasty smrečín doplnené horskými kosnými lúkami s výskytom niektorých vzácných druhov fauny.

Stav biocentra: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: -

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: územie leží v D zóne CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov a druhov európskeho významu flóry a fauny:

Tabuľka č. 6. 36: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Gluchová

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	CD	§
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnedý	LC	§
<i>Lissotriton montandoni</i>	mlok karpatský	VU	§
<i>Zootoca vivipara</i>	jašterica živorodá	NT	§
<i>Natrix natrix</i>	užovka obojková	LC	§
<i>Accipiter gentilis</i>	jastrab veľký	NT	
<i>Accipiter nisus</i>	jastrab krahulec	LC	
<i>Aegolius funereus</i>	pôtik kapcavý	LC	§
<i>Aquila pomarina</i>	orol kriľavý	NT	§
<i>Coturnix coturnix</i>	prepelica poľná	NT	§
<i>Crex crex</i>	chrapkáč poľný	LC	§
<i>Ciconia nigra</i>	bocian čierny	LC	§
<i>Dryocopus martius</i>	tesár čierny	LC	§
<i>Dendrocopos major</i>	ďateľ veľký	LC	
<i>Glaucidium passerinum</i>	kuvičok vrabčí	LC	§
<i>Scolopax rusticola</i>	sluka hôrna	LC	§
<i>Strix aluco</i>	sova lesná	LC	
<i>Tetrastes bonasia</i>	jariabok hôrny	LC	§
<i>Canis lupus</i>	vlk dravý	NT	§
<i>Lynx lynx</i>	rys ostrovid	EN	§
<i>Ursus arctos</i>	medveď hnedý	CD	§

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., prílohy č. 1 - Zoznam a spoločenská hodnota biotopov národného významu, biotopov európskeho významu a prioritných biotopov (§1 vyhlášky) sa v biocentre nachádzajú nasledovné biotopy národného, európskeho významu a prioritné biotopy (označené hviezdičkou):

Tabuľka č. 6. 37: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Gluchová - nelesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Lk1	Nížinné a podhorské kosné lúky	6510
Tr8	Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte	6230

Tabuľka č. 6. 38: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Gluchová - lesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Ls1.4	Horské jelšové lužné lesy	91E0*

Ohrozenia biocentra

- intenzívne lesné hospodárstvo (zmena drevinového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, intenzívna ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovanie odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov ...),
- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania až zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácnych a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov, ...) alebo až naopak príliš intenzívne obhospodarovanie (napr. intenzívna oplôtková pastva),
- šírenie invázných druhov,
- nadmerné stavy kopytníkov limitujúce obnovu drevín,
- stavebná činnosť,
- ťažba nerastných surovín.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch – vylúčenie holorubov, na maximálnej ploche hospodáriť pri zachovaní trvalosti lesa (účelový výber, trvalo etážové porasty), pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voliť nesymetrické tvary obnovných prvkov, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa, postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechávať stromy na dožitie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa, udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu žiadnej z drevín pôvodného zloženia, minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok, systematickou údržbou lesných ciest minimalizovať vodnú eróziu, využívať šetrné technológie ťažby a približovania dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa,
- realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046,
- podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov – kosenie, pastva,
- cielene odstraňovať invázne druhy,
- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry.

RBc9 Kopanica

Kategória: regionálne biocentrum

Výmera(existujúca/navrhovaná): 582 ha/582 ha

Lokalizácia: k. ú. Rabča, Klin, Námestovo

Krátka charakteristika a opis biocentra

Územie zahŕňa zachovalejšie pre účely ÚSES vhodným spôsobom obhospodarované porasty smrečín doplnené horskými kosnými lúkami s výskytom niektorých vzácnych druhov fauny.

Stav biocentra: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: -

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: územie leží v D zóne CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov a druhov európskeho významu flóry a fauny:

Tabuľka č. 6. 39: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Kopanica

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
Bombina variegata	kunka žltobruchá	CD	§
Rana temporaria	skokan hnedý	LC	§
Lissotriton montandoni	mlok karpatský	VU	§
Zootoca vivipara	jašterica živorodá	NT	§
Natrix natrix	užovka obojková	LC	§
Accipiter gentilis	jastrab veľký	NT	
Accipiter nisus	jastrab krahulec	LC	
Aegolius funereus	pôtik kapcavý	LC	§
Aquila pomarina	orol kriklavý	NT	§
Coturnix coturnix	prepelica poľná	NT	§
Crex crex	chrapkáč poľný	LC	§
Ciconia nigra	bocian čierny	LC	§
Dryocopus martius	tesár čierny	LC	§
Dendrocopos major	ďateľ veľký	LC	
Glaucidium passerinum	kuvičok vrbčí	LC	§
Scolopax rusticola	sluka hôrna	LC	§
Strix aluco	sova lesná	LC	
Tetrastes bonasia	jariabok hôrny	LC	§
Canis lupus	vlk dravý	NT	§
Lynx lynx	rys ostrovid	EN	§
Ursus arctos	medveď hnedý	CD	§

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., prílohy č. 1 - Zoznam a spoločenská hodnota biotopov národného významu, biotopov európskeho významu a prioritných biotopov (§1 vyhlášky) sa v biocentre nachádzajú nasledovné biotopy národného, európskeho významu a prioritné biotopy (označené hviezdikou):

Tabuľka č. 6. 40: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Kopanica - nelesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Lk1	Nížinné a podhorské kosné lúky	6510
Tr8	Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte	6230

Ohrozenia biocentra

- intenzívne lesné hospodárstvo (zmena drevinového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, intenzívna ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovania odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov ...),
- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania až zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácných a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov, ...) alebo až naopak príliš intenzívne obhospodarovanie (napr. intenzívna oplôtková pastva),
- šírenie invázných druhov,

- nadmerné stavy kopytníkov limitujúce obnovu drevín,
- stavebná činnosť,
- ťažba nerastných surovín.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch – vylúčenie holorubov, na maximálnej ploche hospodáriť pri zachovaní trvalosti lesa (účelový výber, trvalo etážové porasty), pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voliť nesymetrické tvary obnovných prvkov, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa, postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechávať stromy na dozretie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa, udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu žiadnej z drevín pôvodného zloženia, minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok, systematickou údržbou lesných ciest minimalizovať vodnú eróziu, využívať šetrné technológie ťažby a približovania dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa,
- podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov – kosenie, pastva,
- realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046,
- cielene odstraňovať invázne druhy,
- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry.

RBC10 Kýčerka

Kategória: regionálne biocentrum

Výmera(existujúca/navrhovaná): 473 ha/473 ha

Lokalizácia: k. ú. Breza

Krátka charakteristika a opis biocentra

Územie zahŕňa zachovalejšie pre účely ÚSES vhodným spôsobom obhospodarované porasty smrečín doplnené horskými kosnými lúkami s výskytom niektorých vzácných druhov fauny.

Stav biocentra: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: Súčasťou biocentra je GL Čierny vrch

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: územie leží v D zóne CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov a druhov európskeho významu flóry a fauny:

Tabuľka č. 6. 41: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Kýčerka

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	CD	§
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnedý	LC	§
<i>Lissotriton montandoni</i>	mlok karpatský	VU	§
<i>Zootoca vivipara</i>	jašterica živorodá	NT	§
<i>Natrix natrix</i>	užovka obojková	LC	§
<i>Accipiter gentilis</i>	jastrab veľký	NT	
<i>Accipiter nisus</i>	jastrab krahulec	LC	
<i>Aegolius funereus</i>	pôtik kapcavý	LC	§
<i>Aquila pomarina</i>	orol krikľavý	NT	§
<i>Coturnix coturnix</i>	prepelica poľná	NT	§
<i>Crex crex</i>	chrapkáč poľný	LC	§

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Ciconia nigra</i>	bocian čierny	LC	§
<i>Dryocopus martius</i>	tesár čierny	LC	§
<i>Dendrocopos major</i>	ďateľ veľký	LC	
<i>Glaucidium passerinum</i>	kuvičok vrabčí	LC	§
<i>Scolopax rusticola</i>	sluka hôrna	LC	§
<i>Strix aluco</i>	sova lesná	LC	
<i>Tetrastes bonasia</i>	jariabok hôrny	LC	§
<i>Canis lupus</i>	vlk dravý	NT	§
<i>Lynx lynx</i>	rys ostrovid	EN	§
<i>Ursus arctos</i>	medveď hnedý	CD	§

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., prílohy č. 1 - Zoznam a spoločenská hodnota biotopov národného významu, biotopov európskeho významu a prioritných biotopov (§1 vyhlášky) sa v biocentre nachádzajú nasledovné biotopy národného, európskeho významu a prioritné biotopy (označené hviezdikou):

Tabuľka č. 6. 42: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Kýčerka - nelesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Lk1	Nížinné a podhorské kosné lúky	6510

Ohrozenia biocentra

- intenzívne lesné hospodárstvo (zmena drevinového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, intenzívna ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovania odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov ...),
- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania až zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácných a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov, ...) alebo až naopak príliš intenzívne obhospodarovanie (napr. intenzívna oplôtková pastva),
- šírenie invázných druhov,
- nadmerné stavy kopytníkov limitujúce obnovu drevín,
- stavebná činnosť,
- ťažba nerastných surovín.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch – vylúčenie holorubov, na maximálnej ploche hospodáriť pri zachovaní trvalosti lesa (účelový výber, trvalo etážové porasty), pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voliť nesymetrické tvary obnovných prvkov, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa, postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechávať stromy na dožitie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálnej možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa, udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu žiadnej z drevín pôvodného zloženia, minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok, systematickou údržbou lesných ciest minimalizovať vodnú eróziu, využívať šetrné technológie ťažby a približovania dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa,
- podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov – kosenie, pastva,
- realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046,
- cielene odstraňovať invázne druhy,
- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry.

RBc11 Priehyba

Kategória: regionálne biocentrum

Výmera(existujúca/navrhovaná): 295 ha/295 ha

Lokalizácia: k. ú. Mútne, Beňadovo, Oravské Veselé

Krátka charakteristika a opis biocentra

Územie zahŕňa zachovalejšie pre účely ÚSES vhodným spôsobom obhospodarované porasty horských kosných lúk s výskytom niektorých vzácných druhov fauny a flóry.

Stav biocentra: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality:

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: územie leží v D zóne CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov a druhov európskeho významu flóry a fauny:

Tabuľka č. 6. 43: Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Priehyba

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	CD	§
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnedý	LC	§
<i>Lissotriton montandoni</i>	mlok karpatský	VU	§
<i>Zootoca vivipara</i>	jašterica živorodá	NT	§
<i>Natrix natrix</i>	užovka obojková	LC	§
<i>Accipiter gentilis</i>	jastrab veľký	NT	
<i>Accipiter nisus</i>	jastrab krahulec	LC	
<i>Aquila pomarina</i>	orol kriľavý	NT	§
<i>Coturnix coturnix</i>	prepelica poľná	NT	§
<i>Crex crex</i>	chrpák poľný	LC	§
<i>Ciconia nigra</i>	bocian čierny	LC	§
<i>Tetrastes bonasia</i>	jariabok hôrny	LC	§
<i>Canis lupus</i>	vlk dravý	NT	§
<i>Ursus arctos</i>	medveď hnedý	CD	§

Tabuľka č. 6. 44: Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č. 4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Priehyba

➤ Vedecký názov	➤ Slovenský názov	➤ Ohrozenosť druhu	➤ Chránený druh
<i>Carex davalliana</i>	ostrica Davallova	NT	-
<i>Carex flava</i>	ostrica žltá	NT	-
* <i>Dactylorhiza fuchsii</i> ssp. <i>fuchsii</i>	vstavačovec Fuchsov pravý	NT	§
* <i>Dactylorhiza m.</i> ssp. <i>maculata</i>	vstavačovec š. pravý	EN	§
* <i>Dactylorhiza majalis</i>	vstavačovec májový	NT	§
* <i>Epipactis palustris</i>	kruštík močiarny	NT	§
* <i>Gymnadenia conopsea</i>	päťprstnica obyčajná	LC	§
* <i>Listera ovata</i>	bradáčik vajcovitý	LC	§
<i>Pedicularis sylvatica</i>	všivec lesný	VU	§
<i>Pinguicula vulgaris</i>	tučnica obyčajná	NT	§
* <i>Platanthera bifolia</i>	vemenník dvojlistý	VU	§
<i>Valeriana simplicifolia</i>	valeriána celistvolistá	LC	-
<i>Viola palustris</i>	fialka močiarna	NT	-

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., prílohy č. 1 - Zoznam a spoločenská hodnota biotopov národného významu, biotopov európskeho významu a prioritných biotopov (§1 vyhlášky) sa v biocentre nachádzajú nasledovné biotopy národného, európskeho významu a prioritné biotopy (označené hviezdikou):

Tabuľka č. 6. 45: Zoznam biotopov národného významu a biotopov európskeho významu v biocentre Priehyba - nelesné biotopy

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Lk1	Nížinné a podhorské kosné lúky	6510
Lk5	Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach	6430
Lk6	Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí	-

Ohrozenia biocentra

- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania až zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácných a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov, ...) alebo až naopak príliš intenzívne obhospodarovanie (napr. intenzívna oplôtková pastva),
- šírenie inváznych druhov,
- nadmerné stavy kopytníkov limitujúce obnovu drevín,
- stavebná činnosť,
- ťažba nerastných surovín.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov – hlavne kosenie, pastva,
- realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046,
- cielene odstraňovať invázne druhy,
- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry

6.2.2 Charakteristika biokoridorov a návrh manažmentových opatrení

RBk1 Klin - Zubrohlava

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Rabča, Klin, Zubrohlava, Námestovo

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Regionálny terestrický biokoridor ležiaci v Podbeskydskej vrchovine medzi obcami Rabča a Zubrohlava umožňujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov v pomerne silno urbanizovanej krajine Hornej Oravy v smere východ – západ medzi Oravskými Beskydami a Podbeskydskou vrchovinou resp. Oravskou kotlinou.

Stav biokoridora: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: -

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,

- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk2 Lokca - Breza

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Lokca, Breza, Vasiľov

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Menší terestrický biokoridor ležiaci v Podbeskydskej vrchovine medzi obcami Lokca a Breza zabezpečujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov medzi Podbeskydskou vrchovinou a Oravskou kotlinou v smere sever – juh resp. čiastočne aj západným smerom.

Stav biokoridora: vyhovujúci

Genofondové lokality: -

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží čiastočne v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží čiastočne v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,

- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraníu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk3 Novot' - Zákamenné

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Novot', Zákamenné

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Terestrický biokoridor ležiaci v Podbeskydskej vrchovine medzi obcami Novot' a Zákamenné zabezpečujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov v smere východ – západ.

Stav biokoridora: čiastočne nevyhovujúci

Genofondové lokality: -

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraníu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk4 Zakamenné - Krušetnica

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Lesná, Lomná, Zákamenné, Krušetnica

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Regionálny terestrický biokoridor ležiaci v Podbeskydskej vrchovine medzi obcami Zakamenné, Lomná a Krušetnica zabezpečujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov medzi Podbeskydskou vrchovinou a Oravskou Magurou v smere východ – západ.

Stav biokoridora: vyhovujúci

Genofondové lokality: -

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obožiteľníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk5 Oravská Lesná – Zákamenné

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Lesná, Zákamenné

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Regionálny terestrický biokoridor ležiaci v Podbeskydskej vrchovine medzi obcami Oravská Lesná a Zákamenné zabezpečujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov medzi Podbeskydskou vrchovinou a Oravskou Magurou v smere sever – juh.

Stav biokoridora: vyhovujúci

Genofondové lokality: -

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,

- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplotených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraníu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk6 Oravské Veselé - Sihelné

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravské Veselé, Sihelné, Rabča

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Regionálny terestrický biokoridor ležiaci v Podbeskydskej brázde medzi obcami Oravské Veselé a Sihelné zabezpečujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov medzi Oravskými Beskydami cez Podbeskydskú brázdú do Podbeskydskej vrchoviny v smere sever – juh.

Stav biokoridora: vyhovujúci

Genofondové lokality: -

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktne uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplotených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraníu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk7 Alúvium Veselianky

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Mútne, Oravské Veselé, Oravská Jasenica

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Hydricko – terestrický biokoridor prepájajúci Podbeskydskú brázdou s Oravskou kotlinou, ktorý má charakter prirodzeného vodného toku s brehovými porastami a mokraďami rôzneho typu so zastúpením pestrej škály biotopov ako napr. Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Horské jelšové lužné lesy (Ls1.4 – 91E0*), Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek (Kr9), Vrbové kroviny stojatých vôd (Kr8). Koridor na migráciu využívajú predovšetkým akvatické a semiakvatické druhy organizmov.

Stav biokoridora: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: -

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba MVE,
- výstavba iných priečných bariér v toku (napr. stavidlá, stupne, sklzy, hate, hrádze a pod.),
- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oploštenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- regulácia toku a napriamovanie toku a deštrukcia toku nevhodnými technickými zásahmi (napr. betónové brehy a pod.),
- likvidácia štrkových lavíc, ostrovov a iných naplavenín ťažbou štrku a úpravou toku pre MVE,
- likvidácia a výruby brehových a sprievodných porastov,
- šírenie invázných druhov,
- znečisťovanie brehov skládkami odpadov,
- zarybňovanie nepôvodnými druhmi,
- znečistenie vody (priemyselné a komunálne znečistenie, znečistenie z poľnohospodárskej výroby, dopravy),
- intenzívne rybárske obhospodarovanie,
- urbanizácia v okolí toku a výstavba infraštruktúry.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať akékoľvek ľudské zásahy do samotného toku a do brehovej vegetácie, minimalizovať reguláciu toku, vylúčiť výstavbu MVE a ďalších priečných prekážok v toku,
- vylúčiť komerčnú ťažbu štrku v koryte,
- vyvinúť úsilie na spriechodnenie a odstránenie bariér v toku,
- všade tam kde je to možné obnoviť pôvodnú morfológiu toku a vodný režim, napr. napojením odstavených riečnych ramien, obnovou meandrov, obnovou periodických záplav,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v biokoridore a tam, kde to je možné rozšíriť plochy brehových a sprievodných porastov,
- vylúčiť aplikáciu chemických látok,
- regulovať zarybňovanie nepôvodnými druhmi, snažiť sa o obnovu prirodzeného druhového spektra ichtyofauny,
- regulovať rekreačné využívanie (vrátane rybárskeho využívania).

RBk8 Alúvium Bielej Oravy

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Lesná, Zakamenné, Lomná, Krušetnica, Breza, Lokca, Oravská Jasenica, Ťapešovo, Vavrečka

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Hydricko – terestrický biokoridor prepájajúci Podbeskydskú vrchovinu, Oravskú Maguru s Oravskou kotlinou, ktorý má charakter prirodzeného vodného toku s brehovými porastami a mokraďami rôzneho typu so zastúpením pestrej škály biotopov ako napr. Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Horské jelšové lužné lesy (Ls1.4 – 91E0*), Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek (Kr9), Vrbové kroviny stojatých vôd (Kr8). Koridor na migráciu využívajú predovšetkým akvatické a semiakvatické druhy organizmov.

Stav biokoridora: čiastočne nevyhovujúci

Genofondové lokality: GL43 – Alúvium Bielej Oravy

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba MVE,
- výstavba iných priečných bariér v toku (napr. stavidlá, stupne, sklzy, hate, hrádze a pod.),
- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oploenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- regulácia toku a napriamovanie toku a deštrukcia toku nevhodnými technickými zásahmi (napr. betónové brehy a pod.),
- likvidácia štrkových lavíc, ostrovov a iných naplavenín ťažbou štrku a úpravou toku pre MVE,
- likvidácia a výruby brehových a sprievodných porastov,
- šírenie invázných druhov,
- znečisťovanie brehov skládkami odpadov,
- zarybňovanie nepôvodnými druhmi,
- znečistenie vody (priemyselné a komunálne znečistenie, znečistenie z poľnohospodárskej výroby, dopravy),
- intenzívne rybárske obhospodarovanie,
- urbanizácia v okolí toku a výstavba infraštruktúry.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať akékoľvek ľudské zásahy do samotného toku a do brehovej vegetácie, minimalizovať reguláciu toku, vylúčiť výstavbu MVE a ďalších priečných prekážok v toku,
- vylúčiť komerčnú ťažbu štrku v koryte,
- vyvinúť úsilie na spriechodnenie a odstránenie bariér v toku,
- všade tam kde je to možné obnoviť pôvodnú morfológiu toku a vodný režim, napr. napojením odstavených riečnych ramien, obnovou meandrov, obnovou periodických záplav,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v biokoridore, tam, kde to je možné rozšíriť plochy brehových a sprievodných porastov,
- vylúčiť aplikáciu chemických látok,

- regulovať zarybňovanie nepôvodnými druhmi, snažiť sa o obnovu prirodzeného druhového spektra ichthyofauny,
- regulovať rekreačné využívanie (vrátane rybárskeho využívania).

RBk9 Alúvium Mútnianky

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Mútna, Beňadovo, Krušetnica, Breza

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Hydricko – terestrický biokoridor prepájajúci Podbeskydskú brázdú s Podbeskydskou vrchovinou, ktorý má charakter prirodzeného vodného toku s brehovými porastami a mokraďami rôzneho typu so zastúpením pestrej škály biotopov ako napr. Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Horské jelšové lužné lesy (Ls1.4 – 91E0*), Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek (Kr9), Vrbové kroviny stojatých vôd (Kr8). Koridor na migráciu využívajú predovšetkým akvatické a semiakvatické druhy organizmov.

Stav biokoridora: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: GL42 – Alúvium Mútnianky

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba MVE,
- výstavba iných priečných bariér v toku (napr. stavidlá, stupne, sklzy, hate, hrádze a pod.),
- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- regulácia toku a napriamovanie toku a deštrukcia toku nevhodnými technickými zásahmi (napr. betónové brehy a pod.),
- likvidácia štrkových lavíc, ostrovov a iných naplavenín ťažbou štrku a úpravou toku pre MVE,
- likvidácia a výruby brehových a sprievodných porastov,
- šírenie invázných druhov,
- znečisťovanie brehov skládkami odpadov,
- zarybňovanie nepôvodnými druhmi,
- znečistenie vody (priemyselné a komunálne znečistenie, znečistenie z poľnohospodárskej výroby, dopravy),
- intenzívne rybárske obhospodarovanie,
- urbanizácia v okolí toku a výstavba infraštruktúry.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať akékoľvek ľudské zásahy do samotného toku a do brehovej vegetácie, minimalizovať reguláciu toku, vylúčiť výstavbu MVE a ďalších priečných prekážok v toku,
- vylúčiť komerčnú ťažbu štrku v koryte,
- vyvinúť úsilie na spriechodnenie a odstránenie bariér v toku,
- všade tam kde je to možné obnoviť pôvodnú morfológiu toku a vodný režim, napr. napojením odstavených riečnych ramien, obnovou meandrov, obnovou periodických záplav,

- minimalizovať úmyselný výrub drevín v biokoridore, tam, kde to je možné rozšíriť plochy brehových a sprievodných porastov,
- vylúčiť aplikáciu chemických látok,
- regulovať zarybňovanie nepôvodnými druhmi, snažiť sa o obnovu prirodzeného druhového spektra ichtyofauny,
- regulovať rekreačné využívanie (vrátane rybárskeho využívania).

RBk10 Alúvium Klinianky

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Novot', Zákamenné, Krušetnica

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Hydricko – terestrický biokoridor prepájajúci Podbeskydskú brázdú s Podbeskydskou vrchovinou, ktorý má charakter prirodzeného vodného toku s brehovými porastami a mokraďami rôzneho typu so zastúpením pestrej škály biotopov ako napr. Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Horské jelšové lužné lesy (Ls1.4 – 91E0*), Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek (Kr9), Vrbové kroviny stojatých vôd (Kr8). Koridor na migráciu využívajú predovšetkým akvatické a semiakvatické druhy organizmov.

Stav biokoridora: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: GL42 – Alúvium Klinianky

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba MVE,
- výstavba iných priečných bariér v toku (napr. stavidlá, stupne, sklzy, hate, hrádze a pod.),
- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplotenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- regulácia toku a napriamovanie toku a deštrukcia toku nevhodnými technickými zásahmi (napr. betónové brehy a pod.),
- likvidácia štrkových lavíc, ostrovov a iných naplavenín ťažbou štrku a úpravou toku pre MVE,
- likvidácia a výruby brehových a sprievodných porastov,
- šírenie invázných druhov,
- znečisťovanie brehov skládkami odpadov,
- zarybňovanie nepôvodnými druhmi,
- znečistenie vody (priemyselné a komunálne znečistenie, znečistenie z poľnohospodárskej výroby, dopravy),
- intenzívne rybárske obhospodarovanie,
- urbanizácia v okolí toku a výstavba infraštruktúry.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať akékoľvek ľudské zásahy do samotného toku a do brehovej vegetácie, minimalizovať reguláciu toku, vylúčiť výstavbu MVE a ďalších priečných prekážok v toku,
- vylúčiť komerčnú ťažbu štrku v koryte,
- vyvinúť úsilie na spriechodnenie a odstránenie bariér v toku,

- všade tam kde je to možné obnoviť pôvodnú morfológiu toku a vodný režim, napr. napojením odstavených riečnych ramien, obnovou meandrov, obnovou periodických záplav,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v biokoridore, tam, kde to je možné rozšíriť plochy brehových a sprievodných porastov,
- vylúčiť aplikáciu chemických látok,
- regulovať zarybňovanie nepôvodnými druhmi, snažiť sa o obnovu prirodzeného druhového spektra ichtyofauny,
- regulovať rekreačné využívanie (vrátane rybárskeho využívania).

RBk11 Alúvium Hruštinky

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Hruštín, Babín, Vasiľov, Lokca

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Hydricko – terestrický biokoridor prepájajúci Oravskú Maguru s Oravskou kotlinou, ktorý má charakter prirodzeného vodného toku s brehovými porastami a mokraďami rôzneho typu so zastúpením pestrej škály biotopov ako napr. Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Horské jelšové lužné lesy (Ls1.4 – 91E0*), Vřbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek (Kr9), Vřbové kroviny stojatých vôd (Kr8). Koridor na migráciu využívajú predovšetkým akvatické a semiakvatické druhy organizmov.

Stav biokoridora: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: GL42 – Alúvium Hruštinky

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: -

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: -

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba MVE,
- výstavba iných priečných bariér v toku (napr. stavidlá, stupne, sklzy, hate, hrádze a pod.),
- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplštenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- regulácia toku a napriamovanie toku nevhodnými technickými zásahmi (napr. betónové brehy a pod.),
- likvidácia štrkových lavíc, ostrovov a iných naplavenín ťažbou štrku a úpravou toku pre MVE,
- likvidácia a výruby brehových a sprievodných porastov,
- šírenie invázných druhov,
- znečisťovanie brehov skládkami odpadov,
- zarybňovanie nepôvodnými druhmi,
- znečistenie vody (priemyselné a komunálne znečistenie, znečistenie z poľnohospodárskej výroby, dopravy),
- intenzívne rybárske obhospodarovanie,
- urbanizácia v okolí toku a výstavba infraštruktúry.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať akékoľvek ľudské zásahy do samotného toku a do brehovej vegetácie, minimalizovať reguláciu toku, vylúčiť výstavbu MVE a ďalších priečných prekážok v toku,

- vylúčiť komerčnú ťažbu štrku v koryte,
- vyvinúť úsilie na spriechodnenie a odstránenie bariér v toku,
- všade tam kde je to možné obnoviť pôvodnú morfológiu toku a vodný režim, napr. napojením odstavených riečnych ramien, obnovou meandrov, obnovou periodických záplav,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v biokoridore, tam, kde to je možné rozšíriť plochy brehových a sprievodných porastov,
- vylúčiť aplikáciu chemických látok,
- regulovať zarybňovanie nepôvodnými druhmi, snažiť sa o obnovu prirodzeného druhového spektra ichtyofauny,
- regulovať rekreačné využívanie (vrátane rybárskeho využívania).

RBk12 Alúvium Polhoranky

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Polhora, Rabča, Rabčice, Zubrohlava

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Hydricko – terestrický biokoridor prepájajúci Oravské Beskydy s Oravskou kotlinou, ktorý má charakter prirodzeného vodného toku s brehovými porastami a mokraďami rôzneho typu so zastúpením pestrej škály biotopov ako napr. Brehové porasty devätsilov (Br6 – 6430), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Horské jelšové lužné lesy (Ls1.4 – 91E0*), Vřbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek (Kr9), Vřbové kroviny stojatých vôd (Kr8). Koridor na migráciu využívajú predovšetkým akvatické a semiakvatické druhy organizmov.

Stav biokoridora: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: GL45 – Alúvium Polhoranky a jej prítokov

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba MVE,
- výstavba iných priečných bariér v toku (napr. stavidlá, stupne, sklzy, hate, hrádze a pod.),
- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- regulácia toku a napriamovanie toku a deštrukcia toku nevhodnými technickými zásahmi (napr. betónové brehy a pod.),
- likvidácia štrkových lavíc, ostrovov a iných naplavenín ťažbou štrku a úpravou toku pre MVE,
- likvidácia a výruby brehových a sprievodných porastov,
- šírenie invázných druhov,
- znečisťovanie brehov skládkami odpadov,
- zarybňovanie nepôvodnými druhmi,
- znečistenie vody (priemyselné a komunálne znečistenie, znečistenie z poľnohospodárskej výroby, dopravy),
- intenzívne rybárske obhospodarovanie,
- urbanizácia v okolí toku a výstavba infraštruktúry.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,

- minimalizovať akékoľvek ľudské zásahy do samotného toku a do brehovej vegetácie, minimalizovať reguláciu toku, vylúčiť výstavbu MVE a ďalších priečných prekážok v toku,
- vylúčiť komerčnú ťažbu štrku v koryte,
- vyvinúť úsilie na spriechodnenie a odstránenie bariér v toku,
- všade tam kde je to možné obnoviť pôvodnú morfológiu toku a vodný režim, napr. napojením odstavených riečnych ramien, obnovou meandrov, obnovou periodických záplav,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v biokoridore, tam, kde to je možné rozšíriť plochy brehových a sprievodných porastov,
- vylúčiť aplikáciu chemických látok,
- regulovať zarybňovanie nepôvodnými druhmi, snažiť sa o obnovu prirodzeného druhového spektra ichtyofauny,
- regulovať rekreačné využívanie (vrátane rybárskeho využívania).

RBk13 Breza – Beňadovo

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Breza, Beňadovo, Krušetnica

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Regionálny terestrický biokoridor ležiaci v Podbeskydskej vrchovine medzi obcami Beňadovo a Breza resp. Krušetnica zabezpečujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov v Podbeskydskej vrchovine v smere západ – východ.

Stav biokoridora: vyhovujúci

Genofondové lokality: NO07 Beňadovské rašelinisko, NO23 Zákrucinka, NO42 Alúvium Mútňanky,

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: SKUEV0191 Rašeliniská Bielej jOravy

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk14 Lokca – Vasiľov

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Lokca, Vasiľov

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Regionálny terestrický biokoridor ležiaci v Oravskej kotline medzi obcami Lokca a Vasiľov zabezpečujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov v Oravskej kotline v smere sever – juh.

Stav biokoridora: vyhovujúci

Genofondové lokality: NO37 Alúvium Hruštinky

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: -

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oploštenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplotených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oploštenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk15 Oravská Jasenica – Oravské Veselé

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Jasenica, Oravské Veselé

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Regionálny terestrický biokoridor ležiaci v Podbeskydskej vrchovine medzi obcami Oravská Jasenica a Oravské Veselé zabezpečujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov v Podbeskydskej vrchovine v smere západ – východ.

Stav biokoridora: vyhovujúci

Genofondové lokality: NO22 Veselské hájiky, NO44 Alúvium Veselianky a jej prítokov

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zvernic,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk16 Ťapešovo – Lokca

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Lokca, Oravská Jasenica, Ťapešovo

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Regionálny terestrický biokoridor ležiaci v Podbeskydskej vrchovine medzi obcami Ťapešovo a Lokca zabezpečujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov v Podbeskydskej vrchovine v smere sever – juh.

Stav biokoridora: vyhovujúci

Genofondové lokality: NO43 Alúvium Bielej Oravy

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zvernic,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,

- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk17 Bobrov – Jablonka

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Bobrov

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Regionálny terestrický biokoridor ležiaci v Oravskej kotline a z časti v Podbeskydskej vrchovine v priestore medzi VN Oravská priehrada a smerom na Rabčice, zabezpečujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov v Oravskej kotline a Podbeskydskej vrchovine v smere sever – juh.

Stav biokoridora: vyhovujúci

Genofondové lokality: NO9 Oravská vodná nádrž, NO36 Poľanovský Kriváň

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk18 Oravské Beskydy

Kategória: Nadregionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Polhora

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Nadregionálny terestrický biokoridor ležiaci v Oravských Beskydách medzi obcami Oravská Polhora a Korbelov (PL) umožňujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov v smere juhovýchod – severozápad medzi biocentrami Babia hora, Pilsko a Vychylovka – Riečnica.

Stav biokoridora: vyhovujúci

Genofondové lokality: GL1 Spálený grúnik – Krušetnícký bor, GL2 Tisovnica,

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: SKUEV0187 Rašeliniská Oravských Beskyd,

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk19 Rabčice - PL

Kategória: Nadregionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Rabčice

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Nadregionálny terestrický biokoridor ležiaci v Podbeskydskej brázde a vrchovine medzi obcami Rabčice a Lipnica Wielka (PL) umožňujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov v smere východ – západ medzi Oravskými Beskydami a Podbeskydskou vrchovinou.

Stav biokoridora: vyhovujúci

Genofondové lokality: -

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),

- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraníu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk20 Oravská Lesná - Zázrivá

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Lesná

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Biokoridor prepája nadregionálne biocentrum Minčol s nadregionálnym biocentrom Javorinka na rozmedzí Kysuckej vrchoviny a Oravskej Magury, pričom biokoridor presahuje hranice riešeného územia. Vede v dĺžke 3 km rozvodným chrbátom s lesnými spoločenstvami, v ktorých prevažujú staršie smrekové a bukovo-smrekové hospodárske lesy..

Stav biokoridora: vyhovujúci

Genofondové lokality: -

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,

- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obožživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk21 Oravská Jasenica - Oravské Veselé

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Jasenica, Lokca, Beňadovo

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Nadregionálny terestrický biokoridor ležiaci v Podbeskydskej vrchovine medzi obcami Oravská Jasenica a Oravské Veselé umožňujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov v pomerne intenzívne sa vyvíjajúcej rekreačnej oblasti v smere východ – západ.

Stav biokoridora: čiastočne nevyhovujúci

Genofondové lokality: GL44 Alúvium Veseliansky a jej prítokov

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obožživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk22 Novot' - Mútne

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Novot', Mútne

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Terestrický biokoridor ležiaci v Podbeskydskej vrchovine medzi obcami Novot' a Mútne zabezpečujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov v smere sever – juh.

Stav biokoridora: vyhovujúci

Genofondové lokality: -

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk23 Breza - Krušetnica

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Breza, Krušetnica

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Regionálny terestrický biokoridor ležiaci v Podbeskydskej vrchovine medzi obcami Breza a Krušetnica zabezpečujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov v Podbeskydskej vrchovine v smere sever – juh.

Stav biokoridora: vyhovujúci

Genofondové lokality: GL43 Alúvium Bielej Oravy

Legislatívna ochrana:

VCHÚ:

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ:

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,

- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk24 Hruštín - Zábava

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Hruštín

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Regionálny terestrický biokoridor ležiaci v Oravskej kotline a Podbeskydskej vrchovine medzi obcou Hruštín a rekreačným centrom Zábava zabezpečujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov v Oravskej kotline a Podbeskydskej vrchovine v smere sever – juh.

Stav biokoridora: vyhovujúci

Genofondové lokality: GL42 – Alúvium Hruštinky

Legislatívna ochrana:

VCHÚ:

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ:

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,

- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk25 Mútne – Oravské Veselé

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravské Veselé, Mútne

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Regionálny terestrický biokoridor ležiaci v Podbeskydskej vrchovine medzi obcami Oravské Veselé a Mútne zabezpečujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov v Podbeskydskej vrchovine v smere sever – juh.

Stav biokoridora: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: GL44 Alúvium Veseliansky a jej prítok, GL25 Randova poľana

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží prevažne v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží prevažne v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktne uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk26 Námestovo - Klin

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Námestovo, Klin, Slanica

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Regionálny terestrický biokoridor ležiaci v Oravskej kotline medzi mestom Námestovo a obcou Klin zabezpečujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov v Oravskej kotline v smere severozápad – juhovýchod.

Stav biokoridora: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: GL8 Klinské rašelinisko

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží čiastočne v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží čiastočne v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

RBk27 Hruštín - Babín

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Hruštín, Babín, Vasiľov, Vaňovka

Krátka charakteristika a opis biokoridora: Regionálny terestrický biokoridor ležiaci v Oravskej kotline medzi obcami Hruštín, Babín a Vasiľov zabezpečujúci migráciu veľkých šeliem a kopytníkov v Oravskej kotline v smere sever – juh.

Stav biokoridora: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: GL42 – Alúvium Hruštinky

Legislatívna ochrana:

VCHÚ: leží čiastočne v CHKO Horná Orava

MCHÚ: -

SKUEV: -

CHVÚ: leží čiastočne v SKCHVÚ008 Horná Orava

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,

- zakladanie oplotených zverníc,

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru.

Veľké šelmy intenzívne využívajú na pohyb a migráciu zalesnené či prevažne zalesnené hrebene pohorí (vrátane bočných hrebeňov) či už pri vyhľadávaní nových teritórií, potravných migráciách, pri označovaní teritórií atď. Je preto nevyhnutné zachovať prírodný/poloprírodný charakter týchto koridorov obmedziť až vylúčiť urbanizáciu hrebeňových polôh. V riešenom území sú to predovšetkým hrebeňové polohy Oravských Beskýd a Oravskej Magury (cca 2000 m po oboch stranách hrebeňa).

6.2.3 Charakteristika ostatných ekostabilizačných prvkov a návrh manažmentových opatrení

Genofondové lokality:

GL1 Spálený grúnik – Krušetnický bor

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Mútne

Krátka charakteristika: komplex lesných aj nelesných rašelinísk, podmäčianých smrečín, odvodnením a zalesnením poškodené vrchoviská a prechodné rašeliniská. Zahŕňa aj lokality Krušetnický bor, Novotšská hoľa a Zlatná.

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430), Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy (Ra2 – 7120), Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), Rašeliniskové brezové lesíky (Ls7.1 – 91D0*), Rašeliniskové borovicové lesy (Ls7.2 – 91D0*), Rašeliniskové smrekové lesy (Ls7.3 – 91D0*), Podmäčiané smrekové lesy (Ls9.3–9140), Horské jelšové lužné lesy (Ls1.4 – 91E0*), Kyslomilné bukové lesy (Ls5.2 - 9110).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Andromeda polifolia*, *Blechnum spicant*, *Carex pauciflora*, *Carex viridula*, *Comarum palustre*, *Dactylorhiza fuchsii*, *Dactylorhiza maculata*, *Dactylorhiza majalis*, *Drosera rotundifolia*, *Epipactis palustris*, *Eriophorum vaginatum*, *Juncus filiformis*, *Juncus squarrosus*, *Listera ovata*, *Lycopodiella inundata*, *Menyanthes trifoliata*, *Pedicularis palustris*, *Pedicularis sylvatica*, *Pinguicula vulgaris*, *Rhododendron tomentosum*, *Tozzia carpathica*, *Trientalis europea*, *Triglochin palustre*, *Scheuchzeria palustris*, *Vaccinium oxycoccos*, *Vaccinium uliginosum*, *Viola palustris*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Bombina variegata*, *Lissotriton montandoni*, *Vipera berus*, *Microtus tatricus*, *Sicista betulina*, *Tetrastes bonasia*, *Strix aluco*, *Aegolius funereus*, *Glaucidium passerinum*, *Dryocopus martius*, *Picoides tridactylis*, *Scolopax rusticola*, *Canis lupus*, *Ursus arctos*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží A, B a C zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: časť tvorí SKUEV0187 Rašeliniská Oravských Beskýd, územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL2 Tisovnica

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Polhora

Krátká charakteristika: komplex lesných aj nelesných vrchovísk poškodených odvodnením a zalesnením

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy (Ra2 – 7120), Rašeliniskové borovicové lesy (Ls7.2 – 91D0*), Rašeliniskové smrekové lesy (Ls7.3 – 91D0*), Podmáčané smrekové lesy (Ls9.3 – 9140).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Andromeda polifolia*, *Carex pauciflora*, *Drosera rotundifolia*, *Eriophorum vaginatum*, *Vaccinium oxycoccos*, *Vaccinium uliginosum*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Bombina variegata*, *Lissotriton montandoni*, *Microtus tatricus*, *Vipera berus*, *Sicista betulina*, *Scolopax rusticola*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v B a C zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: časť tvorí SKUEV0187 Rašeliniská Oravských Beskyd, územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL3 Pilsko

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravské Veselé

Krátká charakteristika: prirodzené smrečiny pralesovitého charakteru, výnimočne aj zmiešané lesy a porasty kosodreviny na hornou hranicou lesa

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Vresoviská a spoločenstvá kríčkov v subalpínskom a alpínskom stupni (Al9 – 4060), Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430), Kosodrevina (Kr10; 4070*), Prameniská horského a subalpínskeho stupňa na nevápencových horninách (Pr1), Aktívne vrchoviská (Ra1 – 7110*), Silikátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou (Sk2 – 8220), Silikátové sutiny v montánnom až alpínskom stupni (Sk3 – 8110), Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (Tr8 – 6230*), Smrekové lesy čučoriedkové (Ls9.1 – 9410), Jedľové a jedľovo-smrekové lesy (Ls8), Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (Ls5.1 – 9130), Kyslomilné bukové lesy (Ls5.2 – 9110)

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Aconitum firmum* subsp. *moravicum*, *Blechnum spicant*, *Dactylorhiza fuchsii*, *Dactylorhiza maculata*, *Dactylorhiza majalis*, *Eriophorum vaginatum*, *Juncus squarrosus*, *Pedicularis sylvatica*, *Vaccinium uliginosum*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Bombina variegata*, *Lissotriton montandoni*, *Vipera berus*, *Scolopax rusticola*, *Anthus spinoletta*, *Dryocopus martius*, *Picoides tridactylus*, *Tetrao urogallus*, *Tetrastes bonasia*, *Glaucidium passerinum*, *Aegolius funereus*, *Microtus tatricus*, *Canis lupus*, *Ursus arctos*, *Lynx lynx*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v A a B zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: prevažnú časť tvorí SKUEV0188 Pilsko, územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL4 Babia hora

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Polhora

Krátká charakteristika: prirodzené smrečiny pralesovitého charakteru, výnimočne aj zmiešané lesy, porasty kosodreviny na hornou hranicou lesa, najvyšší bod Oravských Beskyd s vytvoreným subalpínskym a naznačeným alpínskym stupňom

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Vysokobylinné spoločenstvá alpínskeho stupňa (Al5 – 6430), Vresoviská a spoločenstvá kríčkov v subalpínskom a alpínskom stupni (Al9 – 4060), Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430), Kosodrevina (Kr10; 4070*), Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), Silikátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou (Sk2 – 8220), Silikátové sutiny v montánnom až alpínskom stupni (Sk3 – 8110), Nesprístupnené jaskynné útvary (Sk8 – 8310), Kvetnaté vysokohorské a horské psicové

porasty na silikátovom substráte (Tr8 – 6230*), Smrekové lesy čučoriedkové (Ls9.1 – 9410), Smrekové lesy vysokobylinné (Ls9.2 – 9410), Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (Ls5.1 – 9130), Kyslomilné bukové lesy (Ls5.2 – 9110)

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Bartsia alpina*, *Blechnum spicant*, *Cerastium alpinum*, *Dactylorhiza fuchsii*, *Dactylorhiza majalis*, *Diphasiastrum alpinum*, *Eriophorum vaginatum*, *Gentiana punctata*, *Juncus squarrosus*, *Pedicularis sylvatica*, *Pulsatilla scherfelii*, *Rhodiola rosea*, *Salix retusa*, *Vaccinium uliginosum*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Bombina variegata*, *Lissotriton montandoni*, *Vipera berus*, *Scolopax rusticola*, *Oenathe oenathe*, *Anthus spinoletta*, *Prunella collaris*, *Dryocopus martius*, *Picoides tridactylus*, *Tetrao urogallus*, *Tetrastes bonasia*, *Glaucidium passerinum*, *Aegolius funereus*, *Microtus tatricus*, *Canis lupus*, *Ursus arctos*, *Lynx lynx*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v A a B zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: prevažnú časť tvorí SKUEV0189 Babia hora, územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL5 Slaná voda – Rabčické bory

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Polhora, Rabčice

Krátka charakteristika: rozsiahla mozaika prechodných lesných a nelesných rašelinísk, slatín s vysokým obsahom báz, podmáčaných a vlhkých lúk s množstvom vzácných druhov rastlín, okrajovo aj vodné toky s ich brehovými porastami na prameni s náznakmi zrážania sa penovca (Nad Soľným potokom). Zahŕňa aj lokality Nad Soľným potokom, Alúvium Záhoranky a Čierniková.

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430), Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Sukcesne zmenené slatiny (Ra7), Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach (LK5 – 6430), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Rašeliniskové brezové lesíky (Ls7.1 – 91D0*), Rašeliniskové borovicové lesy (Ls7.2 – 91D0*), Rašeliniskové smrekové lesy (Ls7.3 – 91D0*), Podmáčané smrekové lesy (Ls9.3 – 9140), Horské jelšové lužné lesy (Ls1.4 – 91E0*).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Andromeda polifolia*, *Carex davalliana*, *Carex dioica*, *Carex flava*, *Carex lasiocarpa*, *Carex limosa*, *Carex pauciflora*, *Comarum palustre*, *Dactylorhiza fuchsii*, *Dactylorhiza maculata*, *Dactylorhiza majalis*, *Drosera rotundifolia*, *Eleocharis quinqueflora*, *Epipactis palustris*, *Eriophorum vaginatum*, *Juncus squarrosus*, *Listera ovata*, *Lycopodiella inundata*, *Menyanthes trifoliata*, *Parnasia palustris*, *Pedicularis palustris*, *Pedicularis sylvatica*, *Pinguicula vulgaris*, *Rhododendron tomentosum*, *Tozzia carpathica*, *Triglochin palustre*, *Vaccinium oxycoccos*, *Vaccinium uliginosum*, *Valeriana simplicifolia*, *Viola palustris*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Vertigo angustior*, *Bombina variegata*, *Lissotriton montandoni*, *Vipera berus*, *Microtus tatricus*, *Sicista betulina*, *Tetrastes bonasia*, *Strix aluco*, *Aegolius funereus*, *Crex crex*, *Lanius collurio*, *Gallinago gallinago*, *Glaucidium passerinum*, *Dryocopus martius*, *Picoides tridactylus*, *Scolopax rusticola*, *Canis lupus*, *Ursus arctos*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v B, C a D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: časť tvorí SKUEV0190 Slaná voda, územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL6 Mútnianska pila

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Mútne

Krátka charakteristika: odvodnením veľmi poškodené vrchovisko a slatina zarastúca náletovými drevinami

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy (Ra2 – 7120), Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Rašeliniskové brezové lesíky (Ls7.1 – 91D0*), Rašeliniskové borovicové lesy (Ls7.2 – 91D0*).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Andromeda polifolia*, *Carex dioica*, *Carex lasiocarpa*, *Carex pauciflora*, *Comarum palustre*, *Dactylorhiza maculata*, *Dactylorhiza majalis*, *Drosera rotundifolia*, *Eriophorum vaginatum*, *Malaxis monophyllos*, *Menyanthes trifoliata*, *Pedicularis palustris*, *Pedicularis sylvatica*, *Pinguicula vulgaris*, *Salix myrtilloides*, *Triglochin palustre*, *Vaccinium oxycoccos*, *Vaccinium uliginosum*, *Viola palustris*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Vertigo geyeri*, *Leucorhina pectoralis*, *Bombina variegata*, *Lissotriton montandoni*, *Gallinago gallinago*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v B a C zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: prevažnú časť tvorí SKUEV0191 Rašeliniská Bielej Oravy, územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL7 Beňadovské rašelinisko

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Beňadovo, Breza

Krátka charakteristika: slatina s vysokým obsahom báz s poškodeným vodným režimom a z veľkej časti porastená náletovými drevinami

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130)

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex dioica*, *Carex chordorrhiza*, *Carex lasiocarpa*, *Carex limosa*, *Comarum palustre*, *Dactylorhiza majalis*, *Drosera rotundifolia*, *Eleocharis quinqueflora*, *Epipactis palustris*, *Equisetum variegatum*, *Menyanthes trifoliata*, *Pedicularis palustris*, *Pinguicula vulgaris*, *Salix rosmarinifolia*, *Triglochin palustre*, *Vaccinium oxycoccos*, *Vaccinium uliginosum*, *Viola palustris*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Vertigo geyeri*, *Leucorhina pectoralis*, *Bombina variegata*, *Lissotriton montandoni*, *Gallinago gallinago*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v B zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: leží v SKUEV0191 Rašeliniská Bielej Oravy, územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL8 Klinské rašelinisko

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Klin, Slanica

Krátka charakteristika: poškodené vrchovisko a slatina na jeho okraji

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy (Ra2 – 7120), Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Andromeda polifolia*, *Carex davalliana*, *Carex dioica*, *Carex lasiocarpa*, *Carex pauciflora*, *Carex pulicaris*, *Comarum palustre*, *Dactylorhiza majalis*, *Drosera rotundifolia*, *Eriophorum vaginatum*, *Menyanthes trifoliata*, *Vaccinium microcarpum*, *Pedicularis palustris*, *Pedicularis sylvatica*, *Pinguicula vulgaris*, *Rhododendron tomentosum*, *Sparganium natans*, *Triglochin palustre*, *Vaccinium oxycoccos*, *Vaccinium uliginosum*, *Viola palustris*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Vertigo geyeri*, *Leucorhina pectoralis*, *Bombina variegata*, *Lissotriton montandoni*, *Gallinago gallinago*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v B a C zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: prevažnú časť tvorí SKUEV0191 Rašeliniská Bielej Oravy, územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL9 Oravská vodná nádrž

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Slanica, Bobrov

Krátka charakteristika: umelá vodná nádrž s ostrovo, jej litorálnou zónou a priľahlými lesmi

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried *Littorelletea uniflorae* a/alebo *Isoëto-Nanojuncetea* (V01 – 3130), Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu *Magnopotamion* alebo *Hydrocharition* (Vo2 – 3150), Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy (Ls1.3 – 91E0*), Horské jelšové lužné lesy (Ls1.4 – 91E0*), Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek (Kr9), Vrbové kroviny stojatých vôd (Kr8).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Alisma gramineum*, *Juncus bulbosus*, *Limosella aquatica*, *Potamogeton alpinus*, *Potamogeton berchtoldii*, *Potamogeton gramineus*, *Potamogeton lucens*, *Potamogeton obtusifolius*, *Tillaea aquatica*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Bombina variegata*, *Rana lessonae*, *Bufo bufo*, *Pseudepidalea viridis*, *Lissotriton montandoni*, *Haliaeetus albicilla*, *Acrocephalus palustris*, *Acrocephalus schoenobaenus*, *Actitis hypoleucos*, *Tringa totanus*, *Aythya fuligula*, *Fulica atra*, *Gallinago gallinago*, *Gallinula chloropus*, *Charadrius dubius*, *Ixobrychus minutus*, *Larus canus*, *Podiceps cristatus*, *Rallus aquaticus*, *Sterna hirundo*, *Tachybaptus ruficollis*, *Cinclus cinclus*, *Alcedo atthis*, *Carpodacus erythrinus*, *Ardea cinerea*, *Ciconia nigra*, *Oriolus oriolus*, *Calidris alba*, *Calidris minuta*, *Grus grus*, *Hydrocoloeus minutus*, *Chlidonias hybrida*, *Chlidonias leucopterus*, *Chlidonias niger*, *Limosa limosa*, *Podiceps nigricollis*, *Tringa erythropus*, *Tringa glareola*, *Bucephala clangula*, *Gavia arctica*, *Mergus mergaster*, *Mergus serrator*, *Phalacrocorax carbo*, *Anas acuta*, *Anas crecca*, *Anas penelope*, *Castor fiber*, *Lutra lutra*, *Nyctalus noctula*, *Alces alces*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v B a C zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: časť tvorí SKUEV0304 a SKUEV2304 Oravská vodná nádrž, územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL10 Ústie Bielej Oravy

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Námestovo, Vavrečka

Krátka charakteristika: ústie rieky do priehradnej nádrže s vyvinutými lužnými lesmi

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried *Littorelletea uniflorae* a/alebo *Isoëto-Nanojuncetea* (V01 – 3130), Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek (Kr9), Vrbové kroviny stojatých vôd (Kr8).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Limosella aquatica*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Bombina variegata*, *Rana lessonae*, *Bufo bufo*, *Lissotriton montandoni*, *Lutra lutra*, *Castor fiber*, *Ciconia nigra*, *Nyctalus noctula*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: časť tvorí SKUEV0658 Ústie Bielej Oravy, prevažná časť územia leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL11 Kolečová

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Zákamenné

Krátká charakteristika: lúčne spoločenstvá

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Nížinné a podhorské kosné lúky (Lk1 – 6510),

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Campanula serrata*, *Dactylorhiza majalis*, *Orchis mascula* subsp. *signifera*, *Gymnadenia conopsea*,

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*, *Coturnix coturnix*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: SKUEV0659 Kolečová, územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL12 Macangov Beskyd

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Lesná

Krátká charakteristika: lúčne spoločenstvá

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Nížinné a podhorské kosné lúky (Lk1 – 6510).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Campanula serrata*, *Dactylorhiza majalis*, *Orchis mascula* subsp. *signifera*, *Gymnadenia conopsea*,

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: SKUEV0660 Macangov Beskyd, územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL13 Hruštínska hoľa

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Lomná, Hruštín

Krátká charakteristika: horské lúčne a mokradové spoločenstvá

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (Tr8 – 6230*), Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Campanula serrata*, *Dactylorhiza majalis*

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Tetrao urogallus*, *Glauclidium passerinum*, *Aegolius funereus*, *Ursus arctos*, *Canis lupus*, *Lynx lynx*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v C a D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: SKUEV0661 Hruštínska hoľa, územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL14 Vasiľovská hoľa

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Hruštín

Krátká charakteristika: horské lúky

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (Tr8 – 6230*).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Campanula serrata*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Tetrao urogallus*, *Glauclidium passerinum*, *Aegolius funereus*, *Ursus arctos*, *Canis lupus*, *Lynx lynx*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: SKUEV0662 Vasiľovská hoľa, územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL15 Lomnianska hoľa

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Lesná, Lomná

Krátka charakteristika: horské lúky

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (Tr8 – 6230*), Nížinné a podhorské kosné lúky (Lk1 – 6510).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Campanula serrata*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Tetrao urogallus*, *Glaucidium passerinum*, *Aegolius funereus*, *Ursus arctos*, *Canis lupus*, *Lynx lynx*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: SKUEV0826 Lomnianska hoľa, územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL16 Vahanov

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Klin, Námestovo

Krátka charakteristika: horské lúky, zarastajúce slatinné lúky. Zahŕňa aj lokalitu Za Vahanovom a Brestovka.

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (Tr8 – 6230*), Nížinné a podhorské kosné lúky (Lk1 – 6510), Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach (LK5 – 6430), Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Campanula serrata*, *Carex davalliana*, *Carex dioica*, *Dactylorhiza majalis*, *Dactylorhiza sambucina*, *Epipactis palustris*, *Gladiolus imbricatus*, *Gymnadenia conopsea*, *Listera ovata*, *Parnassia palustris*, *Pedicularis sylvatica*, *Pinquicula vulgaris*, *Platanthera bifolia*, *Valeriana simplicifolia*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*, *Coturnix coturnix*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: SKUEV0828 Vahanov, územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL17 Lesnianska hoľa

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Lesná

Krátka charakteristika: horské lúky

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (Tr8 – 6230*), Nížinné a podhorské kosné lúky (Lk1 – 6510).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Campanula serrata*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Tetrao urogallus*, *Glaucidium passerinum*, *Aegolius funereus*, *Ursus arctos*, *Canis lupus*, *Lynx lynx*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v C zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: SKUEV0964 Lesnianska hoľa, územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL18 Ťaskovka

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Klin

Krátka charakteristika: mladé penovcové kopy so slatinným prameniskovým rašeliniskom

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Penovcové prameniská (Pr3 – 7220*), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex davalliana*, *Carex dioica*, *Dactylorhiza majalis*, *Eleocharis quinqueflora*, *Epipactis palustris*, *Pinguicula vulgaris*, *Triglochin palustre*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Vertigo geyeri*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v C zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

GL19 Biela farma

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Polhora, Sihelné

Krátka charakteristika: slatinné rašelinisko na výdatnom prameni, poškodené

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex davalliana*, *Carex dioica*, *Carex lasiocarpa*, *Dactylorhiza maculata*, *D. majalis*, *D. lapponica*, *Drosera rotundifolia*, *Eleocharis quinqueflora*, *Epipactis palustris*, *Gladiolus imbricatus*, *Listera ovata*, *Menyanthes trifoliata*, *Pedicularis palustris*, *Pinguicula vulgaris*, *Peucedanum palustre*, *Triglochin palustre*, *Vaccinium oxycoccos*, *Valeriana simplicifolia*, *Viola palustris*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*, *Gallinago gallinago*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v C a D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia : realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL20 Veselské hájiky

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Jasenica

Krátka charakteristika: slatinné rašelinisko, silne zarastajúce náletovými drevinami

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex davalliana*, *Carex dioica*, *Dactylorhiza majalis*, *Drosera rotundifolia*, *Eleocharis quinqueflora*, *Epipactis palustris*, *Hamatocaulis vernicosus*, *Menyanthes trifoliata*, *Parnasia palustris*, *Pedicularis palustris*, *Pinguicula vulgaris*, *Salix rosmarinifolia*, *Triglochin palustre*, *Vaccinium oxycoccos*, *Viola palustris*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v C zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia : realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL21 Polhorská píla

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Polhora

Krátka charakteristika: degradované vrchovisko

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy (Ra2 – 7120), Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (Tr8 – 6230*).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Andromeda polifolia*, *Carex dioica*, *C. pauciflora*, *Dactylorhiza majalis*, *Drosera rotundifolia*, *Eriophorum vaginatum*, *Menyanthes trifoliata*, *Parnasia palustris*, *Pedicularis sylvatica*, *Vaccinium oxycoccos*, *Viola palustris*.

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v C a D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL22 Polhorská hoľa

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Polhora

Krátka charakteristika: rašelinné lúky

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy (Ra2 – 7120), Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (Tr8 – 6230*).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex dioica*, *Carex pauciflora*, *Dactylorhiza majalis*, *Drosera rotundifolia*, *Eriophorum vaginatum*, *Juncus filiformis*, *Menyanthes trifoliata*, *Pedicularis palustris*, *P. sylvatica*, *Peucedanum palustre*, *Vaccinium oxycoccos*, *Vaccinium uliginosum*, *Viola palustris*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v C zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL23 Zakurcinka

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Krušetnica

Krátka charakteristika: komplex rašelinných lúk

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy (Ra2 – 7120), Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Andromeda polifolia*, *Carex dioica*, *Carex davalliana*, *C. flava*, *Dactylorhiza majalis*, *D. maculata*, *Epipactis palustris*, *Gymnadenia conopsea*, *Eriophorum vaginatum*, *Pedicularis palustris*, *Pinguicula vulgaris*, *Vaccinium oxycoccos*, *Viola palustris*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Vertigo gayeri*, *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL24 Žabinec

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Rabča

Krátka charakteristika: rašelinné lúky

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Sukcesne zmenené slatiny (Ra7), Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach (LK5 – 6430), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex dioica*, *Carex davalliana*, *Carex flava*, *Comarum palustre*, *Dactylorhiza majalis*, *Epipactis palustris*, *Menyanthes trifoliata*, *Pedicularis palustris*, *Triglochin palustre*, *Vaccinium oxycoccos*, *Viola palustris*, *Valeriana simplicifolia*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia : realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL25 Randova poľana

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravské Veselé, Mútne

Krátka charakteristika: údolné a prameniskové rašeliniska prechodného typu.

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy (Ra2 – 7120), Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex demissa*, *C. flava*, *C. pauciflora*, *Comarum palustre*, *Dactylorhiza majalis*, *D. fuchsii*, *Drosera rotundifolia*, *Epilobium palustre*, *Epipactis palustris*, *Eriophorum vaginatum*, *Gymnadenia conopsea*, *Listera ovata*, *Pedicularis palustris*, *Pedicularis sylvatica*, *Pinguicula vulgaris*, *Platanthera bifolia*, *Trientalis europaea*, *Vaccinium oxycoccos*, *Viola palustris*, *Pseudorchis albida*, *Allium schoenoprasum* subsp. *alpinum*, *Geoglossum glabrum*, *Sphagnum papillosum*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL26 Horný mlyn (Pod vlekom)

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Polhora

Krátka charakteristika: podmáčané lúky a prechodné rašeliniská.

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Mezofilné pasienky a spásané lúky (Lk3).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex davalliana*, *Comarum palustre*, *Dactylorhiza majalis*, *Juncus filiformis*, *Listera ovata*, *Menyanthes trifoliata*, *Naumburgia thyrsoiflora*, *Parnassia palustris*, *Pedicularis palustris*, *Valeriana simplicifolia*

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL27 Kasárne

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Polhora

Krátka charakteristika: prameniská, podmáčané lúky a prechodné rašeliniská.

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Comarum palustre*, *Dactylorhiza majalis*, *Epipactis palustris*, *Listera ovata*, *Menyanthes trifoliata*, *Salix rosmarinifolia*

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL28 Rašeliniská alúvia Polhoranky

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Polhora, Rabča

Krátka charakteristika: podmáčané lúky a prechodné rašeliniská.

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach (LK5 – 6430), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex canescens*, *Comarum palustre*, *Dactylorhiza maculata*, *D. majalis*, *Juncus filiformis*, *Listera ovata*, *Menyanthes trifoliata*, *Vaccinium oxycoccos*, *Valeriana simplicifolia*

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*, *Gallinago gallinago*, *Locustella naevia*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: -

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL29 Vyšné lazy

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Jasenica

Krátka charakteristika: najväčšie vresovisko v riešenom území

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Vresoviská (Kr1 – 4030), Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátom substráte (Tr8 - 6230).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Epipactis palustris*, *Gladiolus imbricatus*, *Lycopodium clavatum*, *Platanthera bifolia*,

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: -

GL30 Alúvium Nevolajky

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Ťapešovo

Krátka charakteristika: Prameniská s enklávami prechodných rašelinísk.

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach (LK5 – 6430).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Dactylorhiza majalis*, *Epipactis palustris*, *Marrubium vulgare*.

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: -

GL31 Bruniská

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Lomná

Krátka charakteristika: Zachovalé psicové a podmáčané lúčne spoločenstvá

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátv substráte (Tr8 - 6230), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach (LK5 – 6430), Nížinné a podhorské kosné lúky (Lk1 – 6510), Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex canescens*, *Carex flava*, *Dactylorhiza majalis*, *Gladiolus imbricatus*, *Gymnadenia conopsea*.

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL32 Pod Kameňom

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Lomná

Krátka charakteristika: Vlhké podmáčané lúky s výskytom vstavačovitých druhov rastlín

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex davalliana*, *Dactylorhiza majalis*, *Parnasia palustris*, *Triglochin palustre*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL33 Menzdrovka

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Novot'

Krátka charakteristika: slatinné lúky prameniskového rašeliniska.

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex flava*, *Comarum palustre*, *Dactylorhiza majalis*, *Epipactis palustris*,

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL34 Riečka

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Námestovo

Krátka charakteristika: zarastajúce prechodné a slatinné rašelinisko.

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex dioica*, *Epipactis palustris*, *Listera ovata*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: časť leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL35 Nové Zeme

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Zubrohlava

Krátka charakteristika: podmáčané lúky

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex davalliana*, *Gladiolus imbricatus*, *Gymnadenia conopsea*, *Listera ovata*, *Pedicularis palustris*, *Valeriana simplicifolia*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL36 Poľanový Kriváň

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Bobrov

Krátka charakteristika: fragment vyťaženého rašeliniska, generačná lokalita pre obojživelníky.

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Sukcesne zmenené slatiny (Ra7).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex dioica*, *Drosera rotundifolia*, *Epipactis palustris*, *Menyanthes trifoliata*, *Parnassia palustris*, *Pinquicula vulgaris*, *Triglochin palustre*

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Bombina variegata*, *Bufo bufo*, *Lissotriton montandoni*, *Mesotriton alpestris*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL37 Paráč

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Lesná, Lomná

Krátka charakteristika: zachovalé prirodzené smrečiny

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Smrekové lesy čučoriedkové (Ls9.1 – 9410)

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Aegolius funereus*, *Glaucidium passerinum*, *Ursus arctos*, *Canis lupus*, *Lynx lynx*, *Dryocopus martius*, *Tetrao urogallus*, *Tetrastes bonasia*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v C zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: malú časť tvorí PR Paráč

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL38 Pramene Hruštinky

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Hruštín

Krátka charakteristika: zachovalé prirodzené smrečiny

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Smrekové lesy čučoriedkové (Ls9.1 – 9410)

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Aegolius funereus*, *Glaucidium passerinum*, *Ursus arctos*, *Canis lupus*, *Lynx lynx*, *Dryocopus martius*, *Tetrao urogallus*, *Tetrastes bonasia*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v C zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: SKUEV0185 Pramene Hruštinky, územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL39 Feračová

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Hruštín

Krátka charakteristika: najväčší komplex zmiešaných lesov v riešenom území

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (Ls5.1 – 9130), Kyslomilné bukové lesy (Ls5.2 – 9110)

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Soldanella pseudomontana*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Aegolius funereus*, *Glaucidium passerinum*, *Ursus arctos*, *Canis lupus*, *Lynx lynx*, *Dryocopus martius*, *Tetrao urogallus*, *Tetrastes bonasia*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP : leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL40 Alúvium Hruštinky

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Lokca, Vasiľov, Babín, Hruštín, Oravský Podzámok

Krátka charakteristika: prirodzený vodný tok s brehovými porastami a mokraďami rôzneho typu

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Horské jelšové lužné lesy (Ls1.4 – 91E0*), Vřbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek (Kr9), Vřbové kroviny stojatých vřd (Kr8).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Lutra lutra*, *Cinclus cinclus*, *Ciconia nigra*, *Alcedo atthis*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: -

GL41 Alúvium Klinianky

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Novoť, Zákamenné, Krušetnica

Krátka charakteristika: prirodzený vodný tok s brehovými porastami a mokraďami rôzneho typu

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Horské jelšové lužné lesy (Ls1.4 – 91E0*), Vřbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek (Kr9), Vřbové kroviny stojatých vřd (Kr8).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Lutra lutra*, *Cinclus cinclus*, *Ciconia nigra*,

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: prevažná časť leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: časť územia leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL42 Alúvium Mútnianky

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Mútna, Novot', Krušetnica, Breza

Krátka charakteristika: prirodzený vodný tok s brehovými porastami a mokraďami rôzneho typu

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Horské jelšové lužné lesy (Ls1.4 – 91E0*), Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek (Kr9), Vrbové kroviny stojatých vôd (Kr8).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Aquilegia vulgaris*, *Carex flava*, *C. davalliana*, *Crocus discolor*, *Dactylorhiza majalis*, *Epipactis palustris*, *Pinguicula vulgaris*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Vertigo angustior*, *Vertigo geyeri*, *Lutra lutra*, *Cinclus cinclus*, *Ciconia nigra*, *Alcedo atthis*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: prevažná časť leží v C zóne CHKO Horná Orava, časť v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL43 Alúvium Bielej Oravy

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Lesná, Zákamenné, Lomná, Krušetnica, Breza, Lokca, Oravská Jasenica, Námestovo

Krátka charakteristika: prirodzený vodný tok s brehovými porastami a mokraďami rôzneho typu

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Horské jelšové lužné lesy (Ls1.4 – 91E0*), Rašeliniskové smrekové lesy (Ls7.3 – 91D0*), Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy (Ra2 – 7120), Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek (Kr9), Vrbové kroviny stojatých vôd (Kr8).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex flava*, *Gladiolus imbricatus*

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Astacus astacus*, *Lutra lutra*, *Cinclus cinclus*, *Ciconia nigra*, *Alcedo atthis*, *Actitis hypoleucos*, *Carpodacus erytrinus*, *Hucho hucho*,

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: prevažná časť leží v D zóne CHKO Horná Orava, časť v C zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: prevažná časť územia leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL44 Alúvium Veselianky a jej prítokov

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Mútné, Oravské Veselé, Oravská Jasenica

Krátka charakteristika: prirodzený vodný tok s brehovými porastami a mokraďami rôzneho typu

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Horské jelšové lužné lesy (Ls1.4 – 91E0*), Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek (Kr9), Vrbové kroviny stojatých vôd (Kr8).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Lutra lutra*, *Cinclus cinclus*, *Ciconia nigra*, *Alcedo atthis*, *Carpodacus erytrinus*,

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: prevažná časť leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: časť územia leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL45 Alúvium Polhoranky a jej prítokov

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Polhora, Rabča, Sihelné, Rabčice, Zubrohlava, Slanica

Krátka charakteristika: prirodzený vodný tok s brehovými porastami a mokraďami rôzneho typu

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Horské jelšové lužné lesy (Ls1.4 – 91E0*), Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek (Kr9), Vrbové kroviny stojatých vôd (Kr8).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Dactylorhiza maculata*

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Lutra lutra*, *Cinclus cinclus*, *Ciconia nigra*, *Alcedo atthis*, *Carpodacus erythrinus*,

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: prevažná časť leží v D zóne CHKO Horná Orava, časť v C zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: časť územia leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL46 Biela Orava

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Lesná

Krátka charakteristika: prirodzený vodný tok s brehovými porastami

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Brehové porasty deväťsilov (Br6 – 6430), Horské jelšové lužné lesy (Ls1.4 – 91E0*), Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek (Kr9), Vrbové kroviny stojatých vôd (Kr8).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Tozzia carpatica*

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Lutra lutra*, *Cinclus cinclus*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL47 Vyšný grúň

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Hruštín

Krátka charakteristika: vlhké lúky a prameniská

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: -

GL48 Čistý grúň

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Babín

Krátka charakteristika: prameniská s výskytom penovcov

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Penovcové prameniská (Pr3 – 7220)

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: -

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: -

GL49 Podjavoriny (Laziky)

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Ťapešovo, Vavrečka

Krátka charakteristika: komplex podmáčaných lúk a mokradí

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (Tr8 – 6230*), Nížinné a podhorské kosné lúky (Lk1 – 6510), Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Aquilegia vulgaris*, *Carex flava*, *C. davalliana*, *Crocus discolor*, *Dactylorhiza majalis*, *Epipactis palustris*, *Pinguicula vulgaris*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: -

GL50 Bršlica

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Breza

Krátka charakteristika: podmáčané kroviny a jelšiny, zvyšky nelesných mokradí

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach (LK5 – 6430), Vrbové kroviny stojatých vôd (Kr8).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Dactylorhiza majalis*, *Menyanthes trifoliata*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: -

GL51 Lomná – slatina pri družstve

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Lomná

Krátka charakteristika: komplex slatín a podmáčaných lúk

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL52 Michalovka

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Námestovo, Klin

Krátka charakteristika: vodná nádrž, podmáčané kroviny, jelšiny a mokrade

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Horské jelšové lužné lesy (Ls1.4 – 91E0*), Vrbové kroviny stojatých vôd (Kr8).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Bombina variegata*, *Rana temporaria*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL53 Zubrohlava – pri skládke

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Slanica, Bobrov

Krátka charakteristika: vodná nádrž, podmäčané kroviny, jelšiny a mokrade

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Vŕbové kroviny stojatých vôd (Kr8).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Bombina variegata*, *Rana lessonae*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: -

GL54 Pod Hájkou

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Rabča

Krátka charakteristika: komplex rašelinných lúk a slatín

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Podmäčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL55 Trhovnica

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Sihelné

Krátka charakteristika: vlhké lúky

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach (LK5 – 6430), Podmäčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Dactylorhiza majalis*, *Gladiolus imbricatus*, *Valeriana simplicifolia*

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL56 Za podhorským hrádkom

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Polhora

Krátka charakteristika: rašelinné lúky

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140)

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL57 Za Grúňom

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Polhora

Krátka charakteristika: komplex vlhkých lúk a slatín

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL58 Pod chatou Slaná voda

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Polhora

Krátka charakteristika: komplex vlhkých lúk a rašelinísk

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Prechodné rašeliniská a trasoviská (Ra3 – 7140), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Vertigo angustior*, *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL59 Tanečník

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravská Lesná

Krátka charakteristika: vlhké lúky a slatiny

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6),

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex davalliana*, *Dactylorhiza majalis*, *Gladiolus imbricatus*

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL60 Sihelné – Biela farma

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Sihelné

Krátka charakteristika: Vápnitá slatina

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: ?

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Vertigo geyeri*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL61 Havrilka

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Beňadovo

Krátka charakteristika: komplex slatinných a podmáčaných lúk

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: leží v D zóne CHKO Horná Orava

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: územie leží v SKCHVÚ008 Horná Orava

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia z PS o SKCHVÚ008 Horná Orava schváleného na roky 2017 – 2046

GL62 Bobrovec

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Bobrov

Krátka charakteristika: komplex podmáčaných lúk a močiarov

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín:

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Crex crex*, *Galinago galinago*

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: -

Navrhované manažmentové opatrenia: primerané poľnohospodárske využívanie (kosenie)

GL63 Mokrade Vavrečanky

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Vavrečka

Krátka charakteristika: komplex mezofilných a podmáčaných lúk a slatín

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (Tr8 – 6230*), Nížinné a podhorské kosné lúky (Lk1 – 6510)

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Carex flava*, *C. davalliana*, *Dactylorhiza majalis*, *Epipactis palustris*, *Pinguicula vulgaris*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov:

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: -

Navrhované manažmentové opatrenia: primerané poľnohospodárske využívanie (kosenie)

GL64 Za Mišovkou

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Oravské Veselé, Sihelné

Krátka charakteristika: komplex mezofilných a podmáčaných lúk a slatín

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Slatiny s vysokým obsahom báz (Ra6 – 7130), Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6), Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (Tr8 – 6230*), Nížinné a podhorské kosné lúky (Lk1 – 6510)

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Triglochin palustre*, *Platanthera bifolia*, *Dactylorhiza majalis*, *Epipactis palustris*, *Pinguicula vulgaris*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov:

Príslušnosť k VCHÚ a ich OP: -

Príslušnosť k MCHÚ: -

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: -

Navrhované manažmentové opatrenia: primerané poľnohospodárske využívanie (kosenie)

Ohrozenia genofondovo význaných plôch*

Lesné typy biotopy

- intenzívne lesné hospodárstvo (zmena drevinového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, intenzívna ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovania odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov ...),
- nadmerné stavy kopytníkov, vrátane nepôvodných druhov,
- ťažba nerastných surovín.
- urbanizácia.

Nelesné typy biotopov

- intenzívne poľnohospodárstvo v okolí biocentra (splach živín a stým súvisiaca eutrofizácia, možnosť prieniku ďalších chemických látok využívaných v poľnohospodárstve),
- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania až zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácnych a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov, ...) alebo až naopak príliš intenzívne obhospodarovanie, hlavne pastva,
- prirodzená sukcesia spôsobujúca nežiadúce zarastanie travinno-bylinných porastov,
- rozoranie lúk,
- urbanizácia.

Vodné typy biotopov

- negatívne zásahy do vodného toku, regulácie, meliorácie,
- výstavba MVE, hatí a iných prekážok v toku,
- vytváranie nelegálnych skládok odpadu, zasýpanie mokradí,
- prirodzené či antropogénne zníženie hladiny podzemnej vody alebo prietoku,
- likvidácia litorálnych porastov,
- intenzívny chov rýb,
- športové rybárstvo,
- intenzívne poľnohospodárstvo v okolí biocentra (splach živín a stým súvisiaca eutrofizácia, možnosť prieniku ďalších chemických látok využívaných v poľnohospodárstve),
- priemyselné a komunálne znečistenie vôd,
- šírenie inváznych druhov.

Navrhované manažmentové opatrenia*

Lesné typy biotopy

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch – vylúčenie holorubov, na maximálnej ploche hospodáriť pri zachovaní trvalosti lesa (účelový výber, trvalo etážové porasty), pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voliť nesymetrické tvary obnovných prvkov, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa, postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechať stromy na dozretie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa, udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu žiadnej z drevín pôvodného zloženia, minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok, systematickou údržbou lesných ciest minimalizovať vodnú eróziu, využívať šetrné technológie ťažby a približovania dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa, eliminovať invázny druh,
- vyčleniť dostatočne veľké územia ponechané na samovývoj, prednostne chrániť prirodzené lesy,
- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry.

Nelesné typy biotopov

- podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kosenie, pastva,
- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- eliminovať invázne druhy,
- nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry.

Vodné typy biotopov

- zabrániť urbanizácií územia, výstavbe MVE a iných priečných prekážok v toku,
- eliminovať invázne a ruderalne druhy,
- zabrániť rozoraniu lúk, melioráciám, reguláciám l'p'a,
- všade tam, kde je to možné obnoviť morfológiu toku,
- vytvárať mokrade za účelom podpory biodiverzity,
- tam kde je to vhodné obnoviť lužné lesy,
- optimalizovať vodný režim územia vzhľadom na predmet ochrany.
- zabrániť znečisťovaniu územia,
- podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kosenie, pastva,
- optimalizovať vodný režim územia vzhľadom na predmet ochrany,
- zabrániť urbanizácií územia a blízkeho okolia,
- zabrániť znečisťovaniu územia,
- zabrániť vyrušovania počas obdobia hniezdenia,
- zabrániť likvidácií litorálnych a plávajúcich porastov,
- ponechať v režime chovného rybníka a zamedziť premene na revír v režime športového rybolovu.

* špecifické prípady sú opísané priamo pri jednotlivých lokalitách

Ekologicky významné segmenty krajiny

EVSK1 Krajina okolia Oravskej Lesnej

Výmera: 1 924 ha/1 924 ha

Lokalizácia: k. ú. Oravská Lesná

Krátka charakteristika a opis:

Krajinný komplex na západnom okraji Podbeskydskej vrchoviny, kde dominuje sústredené a lazničné osídlenie, kosné lúky, pasienky a orané políčka doplnené menšími lesíkmi, porasty krovín a brehovými porastami. Je ukážkou postupne zanikajúceho tradičného obhospodarovania a osídľovania Oravy.

Štav: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: Súčasťou ekologicky významného segmentu sú aj GL Macangov Beskyd, Biela Orava (časť), Tanečník, Alúvium Bielej Oravy (časť)

EVSK2 Krajina okolia Novote a Zakamenného

Výmera: 2 907 ha/2 907 ha

Lokalizácia: k. ú. Novot', Zakamenné

Krátka charakteristika a opis: Krajinný komplex na rozhraní Podbeskydskej vrchoviny a Podbeskydskej brázdy, kde dominuje sústredené a lazničné osídlenie, kosné lúky, pasienky a orané políčka doplnené menšími lesíkmi, porasty krovín a brehovými porastami. Je ukážkou postupne zanikajúceho tradičného obhospodarovania a osídľovania Oravy.

Štav: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: Súčasťou ekologicky významného segmentu sú aj GL Kolečová, Alúvium Klinianky (časť)

EVSK3 Krajina okolia Klina a Zubrohlavy

Výmera: 568 ha/568 ha

Lokalizácia: k. ú. Klin, Zubrohlava, Námestovo

Krátka charakteristika a opis: Krajinný komplex na rozhraní Podbeskydskej vrchoviny a Oravskej kotliny, kde dominuje sústredené osídlenie, kosné lúky pasienky a orané políčka doplnené menšími lesíkmi, porasty krovín a brehovými porastami. Je ukážkou postupne zanikajúceho tradičného obhospodarovania a osídľovania Oravy.

Stav: čiastočne vyhovujúci

EVSK4 Krajina okolia Hruština

Výmera: 291 ha/291 ha

Lokalizácia: k. ú. Hruštín, Babín

Krátka charakteristika a opis: Krajinný komplex na rozhraní Podbeskydskej vrchoviny a Oravskej kotliny, kde dominuje sústredené osídlenie, kosné lúky pasienky a orané políčka doplnené menšími lesíkmi, porasty krovín a brehovými porastami. Je ukážkou postupne zanikajúceho tradičného obhospodarovania a osídľovania Oravy.

Stav: čiastočne vyhovujúci

EVSK5 Krajina povodia Polhoranky

Výmera: 4 987 ha/4 987 ha

Lokalizácia: k. ú. Oravské Veselé, Sihelné, Rabča, Rabčice, Oravská Polhora

Krátka charakteristika a opis: Krajinný komplex na východnom okraji Podbeskydskej brázdy s presahom do Podbeskydskej vrchoviny a Oravských Beskýd, kde dominuje sústredené a laznické osídlenie, kosné lúky, pasienky a orané políčka doplnené menšími lesíkmi, porasty krovín a brehovými porastami. Je ukážkou postupne zanikajúceho tradičného obhospodarovania a osídľovania Oravy.

Stav: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: Súčasťou ekologicky významného segmentu sú aj GL Za Grúňom, Alúvium Polhoranky a jej prítokov (časť), Trhovnica

EVSK6 Krajina okolia Mútneho

Výmera: 702 ha/702 ha

Lokalizácia: k. ú. Mútne

Krátka charakteristika a opis: Krajinný komplex v Podbeskydskej brázde s presahom do Oravskej kotliny, kde dominuje sústredené, kosné lúky, pasienky a orané políčka doplnené menšími lesíkmi, porasty krovín a brehovými porastami. Je ukážkou postupne zanikajúceho tradičného obhospodarovania a osídľovania Oravy.

Stav: čiastočne vyhovujúci

Vybrané návrhy manažmentových opatrení pre jednotlivé prvky RÚSES sú premietnuté do **Mapy č. 5 Návrh RÚSES** ako body, ktoré zahŕňajú skupinu opatrení pre navrhnutý prvok RÚSES (viď nasledujúca tabuľka).

Tabuľka č. 6. 45: Manažmentové opatrenia v okrese Námestovo

Kód manažmentového opatrenia	Číslo opatrenia	Prvok RÚSES
MO1	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 18	NRBc3
MO2	1, 2, 3, 5, 6, 8	RBc1
MO3	1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 18	RBc2
MO4	1, 2, 5, 6, 7, 8, 9	NRBc1
MO5	1, 3, 5, 6, 8	RBc10
MO6	1, 5, 6, 8	RBc4
MO7	15, 16, 17	RBk2

Kód manažmentového opatrenia	Číslo opatrenia	Prvok RÚSES
MO8	3, 4, 5, 6, 8, 18	RBc7
MO9	6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14	RBk11
MO10	6, 8, 9, 18, 21	RBc3

Vysvetlivky:

- 1 - uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch – vylúčenie holorubov, na maximálnej ploche hospodáriť pri zachovaní trvalosti lesa (účelový výber, trvalo etážové porasty), pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voliť nesymetrické tvary obnovných prvkov, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa, postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechávať stromy na dožitie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa, udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu žiadnej z drevín pôvodného zloženia, minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok, systematickou údržbou lesných ciest minimalizovať vodnú eróziu, využívať šetrné technológie ťažby a približovania dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa,
- 2 - vyčleniť dostatočne veľké územia ponechané na samovývoj, prednostne chrániť prirodzené lesy,
- 3 - podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kosenie, pastva, vypaľovanie
- 4 - cielene odstraňovať nepôvodné predovšetkým invázne druhy,
- 5 - nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- 6 - nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry,
- 7 - vytvárať podmienky pre usmernené turistické a rekreačné využívanie územia,
- 8 - realizovať schválené programy starostlivosti o chránené územia,
- 9 - minimalizovať akékoľvek ľudské zásahy do samotného toku a do brehovej vegetácie, minimalizovať reguláciu toku, vylúčiť výstavbu MVE a ďalších priečných prekážok v toku,
- 10 - vylúčiť komerčnú ťažbu štrku v koryte,
- 11 - vyvinúť úsilie na spriechodnenie a odstránenie bariér v toku,
- 12 - všade tam kde je to možné obnoviť pôvodnú morfológiu toku a vodný režim, napr. napojením odstavených riečnych ramien, obnovou meandrov, obnovou periodických záplav,
- 13 - minimalizovať úmyselný výrub drevín v biokoridore, tam, kde to je možné rozšíriť plochy brehových a sprievodných porastov.
- 14 - vylúčiť aplikáciu chemických látok,
- 15 - vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplotenie pozemkov v biokoridore,
- 16 - zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (oboživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce) osobitne v prípade budovania nových migračných bariér, opatrenie č. 9
- 17 - zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- 18 - zachovať vodný režim územia, resp. v prípade jeho narušenia ho optimalizovať
- 19 - zabezpečiť pravidelnú strážnu službu
- 20 - ponechať na samovývoj
- 21 - zachovať litorálne porasty.

6.3 Návrh opatrení na zvýšenie ekologickej stability krajiny

Návrhy manažmentových opatrení pre jednotlivé existujúce a navrhované prvky nadregionálneho a regionálneho RÚSES sú podrobne uvedené pri ich opise v kapitole 6.2 „Návrh manažmentových opatrení pre existujúce a navrhované prvky RÚSES“.

Jednotlivé prvky ÚSES nie sú v krajine izolované, s okolitou krajinou ich spája množstvo väzieb a prebieha medzi nimi množstvo interakcií. Hlavne pre vymedzovanie terestrických biokoridorov neexistuje dostatok dát na jednoznačné vyčlenenie koridorov, ktoré sú navyše pre rôzne skupiny živočíchov výrazne odlišné. Často sú známe len úseky prechodov stavovcov či obojživelníkov cez komunikácie (diaľnice, cesty I. triedy, železnice, toky, ...) aj to len na základe nepriamych indicií (napr. frekvencia úhynov na cestách). Okrem toho sú známe rôzne typy migrácií (napr. potravné, teritoriálne, sezónne ...), ktoré sa líšia napr. frekvenciou, dĺžkou, trvaním a podobne. Pohyb, hlavne dobre pohyblivých druhov, ktoré nie sú prísne viazané na špecifické biotopy, je často len do určitej miery opakovateľný a predpovedateľný. Tam, kde migrácií nebránia prirodzené či antropogénne bariéry prebieha migrácia mnohých druhov často rozptýlene, bez zjavného sústredenia do úzkych koridorov. S postupujúcou urbanizáciou, napr. výstavbou diaľnic či rýchlostných ciest a ich oplotení sa často výrazne zmenia aj migračné možnosti a koridory v dôsledku vytvorenia novej bariéry. Preto je nevyhnutné venovať pozornosť všetkým typom biotopov, ktoré udržiavajú či zvyšujú biologickú hodnotu krajiny čím priamo prispievajú k jej stabilite. Z tohto dôvodu prinášame v tejto kapitole prehľad všeobecných manažmentových opatrení pre jednotlivé skupiny, či komplexy biotopov, pričom pozornosť sme sústredili najmä na identifikáciu faktorov, ktoré ohrozujú existenciu či dobrý stav biotopov a na opatrenia na jeho udržanie alebo zlepšenie. Samostatne sú uvedené návrhy opatrení na elimináciu negatívnych, najmä bariérových prvkov (návrh technických opatrení, ako sú rybochody, ekodukty, podchody a pod.), ktoré významne ovplyvňujú funkčnosť ÚSES, najmä biokoridorov. Navrhované manažmentové opatrenia pre komplexy biotopy, ako i návrhy na elimináciu stresových faktorov, je možné uplatňovať aj v návrhoch pre miestne územné systémy ekologickej stability (MÚSES).

Diferencovaná starostlivosť o biotopy európskeho a národného významu

V nasledujúcom prehľade sú uvedené všeobecné manažmentové opatrenia pre jednotlivé skupiny biotopov európskeho a národného významu.

A.1 Starostlivosť o komplexy lesných biotopov

Typy biotopov: Ls1.3, Ls1.4, Ls4, Ls5.1, Ls5.2, Ls7.1, Ls7.2, Ls7.3, Ls8, Ls9.1, Ls9.2, Ls9.3, Kr10, Kr11

Navrhované opatrenia

- v maximálnej miere uplatňovať prírode blízke spôsoby obhospodarovania lesov (princípy programu *Pro silva*), využívať čo najjemnejšie spôsoby obhospodarovania (podrastový hospodársky spôsob na čo najmenších obnovných prvkoch, účelový výber),
- maximalizovať podiel prirodzenej obnovy, pri umelej obnove smerovať k obnove prirodzeného drevinového zloženia,
- zachovávať alebo obnovovať pôvodné drevinové zloženie porastov, nezakladať monokultúry ihličnatých či nepôvodných drevín,
- cielene odstraňovať invázne druhy drevín,
- obnovu lesov realizovať tak, aby nedochádzalo k prieniku alebo zvýšeniu početnosti invázných druhov drevín, vhodnými spôsobmi odstraňovať tieto dreviny z lesov,
- v ochranných lesoch uplatňovať nepretržitú obnovnú dobu, v lesoch osobitného určenia hospodárenie podriaďiť účelu, pre ktoré boli vyhlásené,
- ponechávať dostatočné množstvá starých porastov, skupín stromov i jednotlivých starých a dutinových stromov, stojace a ležiace mŕtve drevo v dostatočnom objeme a štruktúre (najmä hrubé),
- minimalizovať poškodenie porastov, pôdneho a vegetačného krytu, vodných tokov a špecifických biotopov voľbou vhodných technológií ťažby, približovania a dopravy dreva,
- minimalizovať použitie chemických látok,
- optimalizovať hustotu lesnej dopravnej siete, zabezpečovať dôslednú a včasnú údržbu lesných ciest s cieľom minimalizácie erózie a urýchľovania odtoku,
- hospodárske opatrenia plánovať a realizovať tak, aby boli minimalizované resp. vylúčené negatívne vplyvy na vzácne druhy fauny a flóry,

- vyčleniť a rešpektovať reprezentatívnu sieť dostatočne veľkých území s vylúčením akýchkoľvek úmyselných ľudských zásahov (NPR a PR a jadrá biocentier),
- zachovať vodný režim v lokalitách lužných lesov,
- podporovať realizáciu vodozádržných opatrení v lesnej krajine.

A.2 Starostlivosť o komplexy biotopov mezofilných a suchomilných lúk, pasienkov a krovín

Typy biotopov: Kr1, Kr4, Tr7, Tr8, Pi5 - suchomilné lúky a pasienky, Lk1, Lk2, Lk3, – mezofilné lúky, pasienky a komplexy krovín, Al1, Al2, Al5, Al6, Al9 – vysokohorské trávinnobylinné porasty

Navrhované opatrenia

- zabezpečiť primerané obhospodarovanie (kosenie, pastva) čo najväčšej plochy týchto typov biotopov,
- pravidelne odstraňovať náletové dreviny a výmladky,
- nepoužívať minerálne hnojivá ani prisievanie kultúrnych tráv na zvýšenie výnosov,
- v okolí napájadiel zabrániť erózií,
- pravidelne prekladať košiare a stojiská tak, aby nedošlo k erózií a nitrifikácií stanovišťa; likvidovať plochy nitrofilnej vegetácie,
- kosenie lúčnych priestorov realizovať tak, aby sa minimalizoval úhyn živočíchov,
- umelo nezalesňovať tieto typy biotopov, hlavne s výskytom vzácných a chránených druhov.

A.3 starostlivosť o komplexy rašelinových a vodou ovplyvnených lúčnych biotopov (rašeliniská, slatiny, prameniská, podmáčané plochy)

Typy biotopov : Lk5, Lk6, Lk10, Lk11, Ra1, Ra2, Ra3, Ra6, Ra7, Pr1, Pr3, Kr8, Kr9

Navrhované opatrenia

- pokiaľ je to možné zahrnúť tieto typy biotopov do bežného systému obhospodarovania a udržiavať ich výrubmi sukcesných drevín, kosením prípadne regulovanou pastvou; v prípade nezáujmu o obhospodarovanie realizovať udržiavací manažment,
- zabrániť urbanizácií, fragmentácií, odvodňovaniu, zalesňovaniu (nelesné typy biotopov),
- zabrániť pohybu ťažkých mechanizmov v týchto typoch biotopov,
- zabrániť rozšľapávaniu a eutrofizácii plôch priehonmi dobytká (občasné extenzívne prepasenie však paušálne nevylučovať),
- na miestach z narušeným vodným režimom zabezpečiť hydrologický a hydrogeologický výskum a navrhnúť a realizovať opatrenia na zlepšenie vodného režimu lokalít,
- odstraňovať invázne druhy rastlín v okolí,
- podporovať realizáciu vodozádržných opatrení.

A.4 Starostlivosť o komplexy skalných biotopov

Typy biotopov: Sk2, Sk3, Sk8

Navrhované opatrenia

- regulovať rekreačné využívanie týchto typov biotopov (skialpinizmus, pešia turistika) z dôvodu ochrany vzácných druhov flóry a fauny viazaných na tieto typy biotopov ako aj citlivosti týchto biotopov na narušenia (zošľapávanie, erózia, ...),
- neurbanizovať tieto typy biotopov, nezakladať lomy,
- ponechať plochy týchto biotopov bez obhospodarovania.

A.5 starostlivosť o komplexy biotopov vodných tokov, mŕtvych ramien a ich sprievodnej vegetácie

Typy biotopov: Vo1, Vo2, Vo3, Vo4, Br1, Br2, Br3, Br6, Kr8, Lk11

Navrhované opatrenia

- odstrániť resp. spriechodniť existujúce bariéry a nevytváranie nových, na biokoridoroch nepovoľovať budovanie MVE,
- zabezpečiť dôslednú kontrolu dodržiavania určených prietokov pod miestami odberov (odbery pre priemysel, zasnežovanie, existujúce MVE...) a funkčnosť vybudovaných rybochodov a biokoridorov,

- zakázať komerčnú ťažbu štrku v riečišti biokoridorov,
- minimalizovať výrubu v brehových porastoch popri tokoch (hlavne biokoridoroch), s výnimkou odstraňovania vývrátov, suchých a dolámaných stromov alebo konárov krov, ktoré zasahujú do vody,
- likvidovať porasty invázných druhov,
- pri výstavbe a opravách lesných ciest a doprave dreva minimalizovať zásahy do vodných tokov (vrátane brehových porastov a podmáčaných plôch v ich nivách),
- neurbanizovať plochy v tesnej blízkosti tokov (hlavne biokoridorov), minimalizovať regulácie brehov a zásahy do koryt vodných tokov,
- vytvárať podmienky na minimalizáciu znečistenia tokov komunálnym a priemyselným odpadom,
- mŕtve ramená a ťažobné jamy nevyužívať na chov rýb a rybolov, ak si takéto využitie vyžaduje úpravy brehov a zásahy do porastov, ktoré by mali za následok zničenie a/alebo poškodenie mokraďových biotopov európskeho a národného významu, regulovať letné využitie stojatých vôd.

Eliminácia stresových faktorov

C.1 Realizovať účinné opatrenia na odstránenie kolízií veľkých cicavcov s dopravnými prostriedkami (ekodukty), zmierniť dopady výstavby dopravnej infraštruktúry realizáciou technických opatrení zabezpečujúce priechodnosť a funkčnosť biokoridorov (podchody, navádzacie zábrany, odstraňovanie bariér)

Intravilány miest a obcí, rýchlostné cesty, cesty I. triedy s intenzívnou premávkou, železnica, oplotenie v krajine atď. vytvárajú, alebo v prípade ich realizácie vytvoria ťažko prekonateľné antropogénne prekážky v nadregionálne a regionálne významných migračných cestách bioty medzi orografickými celkami Oravské Beskydy a Podbeskydská brázda na jednej strane a Oravskou Magurou, Oravskou vrchovinou a Malou Fatrou na druhej strane a významne znižujú alebo môžu znižovať (po ukončení výstavby R3) konektivitu v populáciách mnohých národne i európsky významných druhov (veľké šelmy, párnokopytníky).

Navrhované opatrenia

- dôkladne zmonitorovať migračné koridory fauny na plánovanej rýchlostnej ceste R2 a v prípade potreby navrhnuť a vybudovať funkčné prechody pre faunu, nepriechodne oplotiť plánovanú rýchlostnú cestu a naviesť migrujúce živočíchy do priestorov prechodov (mosty, podchody, ekodukty),

C.2 Odstrániť, resp. spriechodniť existujúce migračné bariéry na vodných tokoch

Na menších tokoch vznikli priečne prekážky v toku najmä v súvislosti s úpravami a reguláciami tokov, vybudovaných je tu ja viacero MVE (MVE Lomná). Aj tam, kde boli vytvorené technické opatrenia umožňujúce migráciu rýb sú tieto väčšinou nefunkčné kvôli nevhodným parametrom alebo nedodržovaniu stanovených podmienok. Prihliadnuc k štruktúre ichtyofauny je však nemožné predpokladať migráciu celého spektra pôvodných migrátorov v čase a priestore. Z tohto dôvodu je situácia nepriaznivá. Existujúce spriechodnenie nerešpektuje biologické nároky mnohých druhov rýb v rámci ich migrácií.

Navrhované opatrenia

- nevytvárať nové bariéry na vodných tokoch,
- kontrolovať dodržiavanie prevádzky vybudovaných rybochodov, v prípade malej funkčnosti navrhnuť vhodné opatrenia na zlepšenie stavu (napr. obtokový biokoridor),
- postupne spriechodniť migračné bariéry na všetkých významnejších tokoch.

C.3 Zabezpečiť biologicky nevyhnutný prietok v tokoch

Odber vody z tokov na rôzne účely (priemysel, poľnohospodárstvo, zásobovanie pitnou vodou, derivačné MVE...) výrazne negatívne ovplyvňuje biologické charakteristiky tokov, čo oslabuje až eliminuje ich funkcie.

Navrhované opatrenia

- na základe odborných analýz stanoviť biologicky nevyhnutný minimálny prietok vody pod odberom,
- zabezpečiť prehodnotenie vydaných povolení na odber vody,

- dôsledne kontrolovať dodržiavanie stanovených prietokov.

C.4 Revitalizovať mokrade a regulované vodné toky

Navrhované opatrenia

- zabezpečiť zlepšenie kvality vody s cieľom zníženia hodnôt sapróbného indexu opatreniami na zlepšenie kvality vody (budovanie nových ČOV a modernizácia existujúcich),
- znižovať nároky na odber vody zavádzaním úspornejších technológií,
- znižovať znečisťovania podzemných vôd zabránením priesaku znečisťujúcich látok do podzemných vôd z priemyselno-technických prevádzok a poľnohospodárstva,
- minimalizovať zásahy do koryta, v prípade ich realizácie brať do úvahy prioritne prírodo - ochranné atribúty (prehlbovanie plytkých úsekov, realizácia zimovísk, ochrana neresísk, migračných úsekov, ochrana priehlbín a perejných hlbocín, ochrana bočných úkrytov, ochrana podomletých brehov),
- zabezpečiť ochranu pobrežných ekosystémov tokov a ich bezprostredného okolia pred nevhodným využívaním (predovšetkým ochrana prirodzených inundácií),
- podporovať zadržiavanie vody v krajine cez podporu resp. obnovu prirodzených inundácií, obnovu mŕtvych ramien, budovanie viacúčelových suchých poldrov a mokradí prírodného charakteru v krajine,
- prísne regulovať žabu štrku z vodných tokov,
- podľa možnosti revitalizovať regulované vodné toky a obnoviť zničené mokrade.

C.5 Obmedzovať, regulovať resp. eliminovať aktivity ohrozujúce alebo poškodzujúce vzácne druhy a typy biotopov (najmä rybárstvo, pobyt pri vode, nadmerná turistika, motokros, štvorkolky....)

Navrhované opatrenia

- zrušiť a revitalizovať nelegálne a nevhodne lokalizované motokrosové a štvorkolkové areály,
- v územnoplánovacej dokumentácii vytipovať vhodné lokality na umiestnenie motokrosových a štvorkolkových areálov,
- časovo regulovať prítomnosť ľudí v lokalitách významných z hľadiska reprodukcie vzácných druhov vtákov,
- regulovať návštevnosť a rekreačné využívanie jednotlivých lokalít s prihliadnutím na konkrétne prírodné hodnoty a ohrozenia s využitím proaktívnych prístupov.

C.6 Eliminovať stresové faktory spôsobujúce úhyn živočíchov v krajine

Medzi tieto faktory patrí napr. kontaminácia podzemných a povrchových vôd, chemické postreky v poľnohospodárstve a lesohospodárstve, kosba a zber poľnohospodárskych plodín, v rôzne „pasce“ (odkryté šachty, staré ploty, priehľadné plochy, komíny...), pytlactvo, úmyselné trávenie (dravce), úmyselné či neúmyselné vyrušovanie v citlivých obdobiach, elektrické vedenia (nárazy, zásah prúdom)...

Navrhované opatrenia

- vyhľadávať a odstraňovať „pasce“ kde dochádza k úhynu živočíchov,
- na elektrické vedenia inštalovať zábrany eliminujúce zásah dosadajúcich vtákov elektrickým prúdom a zviditeľňovače znižujúce riziko nárazu vtákov do vedení,
- zvýšiť a zefektívniť kontrolu environmentálnej kriminality,
- využiť všetky dostupné spôsoby znižujúce úhynu živočíchov pri kosbe a zbere poľnohospodárskych plodín
- zabrániť chemickým postrekom proti podkôrnemu a listožravému hmyzu v chránených oblastiach, územiach Natura 2000, nadregionálnych a regionálnych biocentrách a biokoridoroch ako aj geonofondových lokalitách mimo územnú ochranu,
- eliminovať negatívny účinok nezabezpečených úsekov elektrických vedení,
- regulovať a usmerniť urbanizáciu stredísk cestovného ruchu a lyžiarskych stredísk do vymedzených zón, mimo interakciu s hodnotným prírodným prostredím,
- zabezpečiť dôslednú kontrolu lovu živočíchov, vylúčiť lov vlka dravého v biocentrách nadregionálneho a vyššieho významu a na významných biokoridoroch.

C.7 Postupne zmeniť štruktúru poľnohospodárskej krajiny

Súčasnú poľnohospodársku krajinu charakterizujú veľké bloky ornej pôdy, veľmi nízky podiel lúk, úhorov, pasienkov, poľných lesníkov, stromoradií, vetrolamov, remízok, vysoký stupeň chemizácie, výrazné vysušenie krajiny v dôsledku regulácie tokov, meliorácií a likvidácie mokradí, výrazný prienik invázií a expanzívnych neofytov, čo pôsobí ako výrazný stresový faktor pre veľkú väčšinu bioty.

Navrhované opatrenia

- výrazne znížiť veľkosť blokov ornej pôdy,
- diverzifikovať pestované plodiny,
- minimalizovať použitie chemických látok, uprednostňovať biologické spôsoby ochrany rastlín a boja proti živočíchom a rastlinám škodiacim záujmom poľnohospodárstva,
- obnoviť pasienky pre chov oviec a hovädzieho dobytku,
- zakladať vetrolamy, remízky, stromoradia, poľné lesíky,
- obnovovať a vytvárať nové mokrade,
- malú časť pôdy ponechať dočasne úhorom.

C.8 Odstraňovať invázne druhy rastlín a živočíchov

Navrhované opatrenia

- dôsledne obmedzovať šírenie invázií druhov rastlín z existujúcich ohnisk šírenia (priemyselné areály, neriadené skládky, rumoviská, nevyužívané plochy),
- zamedziť introdukcii nových potenciálne invázií druhov najmä v okolí záhradkárskeho osád, v lesnom hospodárstve (výsadba v lesoch, zakladanie plantáží),
- rozširovanie nepôvodných druhov rýb kontrolované umožniť len vo vybraných stojatých vodných plochách (len rybárskych revíroch) a eliminovať rozširovanie invázií druhov,
- uprednostňovať pri zarybňovaní tečúcich vôd pôvodného pstruha potočného.

6.4 Návrh prvkov RÚSES odporúčaných na zabezpečenie legislatívnej ochrany

Určitú úroveň legislatívnej ochrany majú navrhované prvky RÚSES zabezpečenú už v súčasnosti a to prostredníctvom ustanovení platných právnych noriem na úseku ochrany lesa, ochrany vôd, územného plánovania, ochrany pôdneho fondu a samozrejme na úseku ochrany prírody a krajiny (najmä §§ 3, 4, 6, 34, 35 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny).

Veľká časť prvkov nadregionálneho a regionálneho ÚSES sa prekrýva so sieťou už existujúcich chránených území národnej sústavy a ich ochranných pásiem, resp. s územiami sústavy NATURA 2000. Podrobnejšie je to uvedené pri charakteristike jednotlivých biocentier a biokoridorov. Hranice viacerých biocentier hlavne nadregionálneho významu boli zosúladené s hranicami území sústava NATURA 2000

Podľa predpokladov MŽP SR budú mať legislatívnu ochranu postupne zabezpečené všetky navrhované územia európskeho významu (SKUEV), ktoré sú zaradené vo **výnose MŽP SR č.3/2004-5.1**, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu (vrátane jeho aktualizácií) a to v kategóriách chránených území národnej sústavy alebo ich zón.

Z pohľadu legislatívnej ochrany prvkov RÚSES, resp. jej posilnenia považujeme potrebné

- zabezpečiť legislatívnu ochranu v národnej sústave chránených území pre všetky biocentrá, resp. ich časti, ktoré sú súčasne územiami európskeho významu a ktoré ju zabezpečenú nemajú, alebo je zabezpečená len čiastočne alebo nedostatočne (sprísnenie režimu ochrany) – biocentrá nadregionálneho významu **Slaná voda – Rabčické bory, Pilsko, Babia hora** (sprísnenie ochrany), biocentrá regionálneho významu **Pramene Hruštinky, Spálený Grúnik – Mútnanská pila, Oravská vodná nádrž a jej okolie** (časť ústie Bielej Oravy), **Rašeliniská údolia Polhoranky**,

- vyčlenenie dostatočne veľkých bezzásahových území v lesných biotopoch je potrebné zabezpečiť v nadregionálnych biocentrách **Slaná voda – Rabčické bory, Pilsko, Babia hora** a biocentrách regionálneho významu **Pramene Hruštinky, Spálený Grúnik – Mútnanská pila**

6.5 Návrh regulatívov pre ÚPD a projekty pozemkových úprav

Návrh regulatívov pre ÚPD a projekty pozemkových úprav sa týka najmä zabezpečenia funkčnosti návrhu prvkov RÚSES, biocentier, biokoridorov, manažmentu genofondových plôch, navrhovaných ekostabilizačných opatrení, ochrany prírodných zdrojov, a pod.

- zabezpečiť funkčnosť nadregionálnych a regionálnych biocentier a biokoridorov pri ďalšom funkčnom využití a usporiadaní územia, uprednostniť realizáciu ekologických premostení regionálnych biokoridorov a biocentier pri výstavbe líniových stavieb; prispôsobiť vedenie tras dopravnej a technickej infraštruktúry tak, aby sa netrieštil komplex lesov,
- do územných plánov obcí zapracovávať ekostabilizačné manažmentové opatrenia pre jednotlivé prvky RÚSES, navrhované opatrenia pre elimináciu stresových faktorov a navrhované opatrenia pre starostlivosť o biotopy európskeho a národného významu
- podporovať výsadbu plošnej a líniovej zelene, prirodzený spôsob obnovy a revitalizáciu krajiny v nadregionálnych biocentrách a biokoridoroch,
- v nadväznosti na systém náhrad pri vynútenom obmedzení hospodárenia rešpektovať pri hospodárskom využití prvky regionálneho územného systému ekologickej stability a požiadavky na ich ochranu a funkčnosť;
- z prvkov územného systému ekologickej stability (biocentier) vylúčiť hospodárske využitie týchto území, prípadne povoliť len extenzívne využívanie, zohľadňujúce existenciu cenných ekosystémov,
- podmieniť usporiadanie územia z hľadiska aspektov ekologických, ochrany prírody, prírodných zdrojov a tvorby krajinnej štruktúry,
- rešpektovať ochranu poľnohospodárskej pôdy, predovšetkým chránených pôd a lesných pozemkov ako faktor usmerňujúci urbanistický rozvoj územia,
- rešpektovať pri organizácii, využívaní a rozvoji územia jeho prírodne danosti najmä v osobitne chránených územiach, prvkoch územného systému ekologickej stability, v územiach patriacich do súvislej európskej sústavy chránených území a ich využívanie zosúladiť s funkciou ochrany prírody a krajiny,
- zohľadňovať pri umiestňovaní činnosti na území ich predpokladaný vplyv na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov,
- zabezpečovať zachovanie a ochranu všetkých typov mokradi, revitalizovať vodné toky a ich brehové územia s cieľom obnoviť a zvyšovať vodozdržnosť krajiny a zabezpečiť dlhodobu priaznivé existenčné podmienky pre biotu vodných ekosystémov,
- zabezpečiť elimináciu stresových faktorov v chránených územiach prírody a v prvkoch RÚSES
- podporovať zmenu spôsobu využívania poľnohospodárskeho pôdneho fondu zatrávením ornej pôdy ohrozovanej vodnou a veternou eróziou,
- využívať poľnohospodársku pôdu v súlade s jej produkčným potenciálom na úrovni typologicko-produkčných kategórií, rešpektujúc limity z prírodných daností a legislatívnych obmedzení,
- zachovať prirodzený charakter vodných tokov, nerealizovať vyrub brehovej vegetácie, aby sa neohrozila funkčnosť biokoridorov,
- hydrické biokoridory odizolovať od poľnohospodársky využívannej krajiny pufkanými pasmi TTP (min. šírka 10 – 15 m) alebo krovinami, s cieľom ich ochrany pred nepriaznivými vplyvmi z poľnohospodárskej výroby,
- realizovať protierózne opatrenia na poľnohospodárskej pôde so silnou a extrémnou eróziou (mozaikové štruktúry obhospodarovania, výsadba protieróznej vegetácie, orba po vrstevnici atď.)

- vytvoriť predpoklady pre zachovanie kultúrnych hodnôt – zabezpečiť ochranu kultúrneho dedičstva pred fyzickou degradáciou NKP, vzdelávanie, osвета a budovanie povedomia, zveľaďovanie kultúrneho a životného prostredia, podpora občianskych aktivít, efektívne premietnutie cieľov ochrany a rozvoja kultúrneho dedičstva do územného plánovania, regionálneho a miestneho rozvoja

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1. vyd. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR; Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, 2002. 344 s.

Bajtoš, P. a kol. 2011. Banské vody Slovenska vo vzťahu k horninovému prostrediu a ložiskám nerastných surovín, regionálny geologický výskum. Bratislava: ŠGÚDŠ, 2011.

Baláž D., Marhold K. & Urban P., (eds.) 2001: Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska. Ochrana prírody, Suppl. 20., 160 pp.

Baláž I. & Ambros M., 2005: Biológia, ekológia a rozšírenie druhov rodu *Sorex* na Slovensku. Univerzita Konštantína filozofa v Nitre, Fakulta prírodných vied. Edícia Prírodovedec č. 194, Nitra, 80 pp.

Baláž I. & Ambros M., 2007: Rozšírenie, habitus populácie a rozmnožovanie druhov *Crocidura* Herm. a *Neomys* Kaup (Mammalia: Eulipotyphla) na Slovensku. Univerzita Konštantína filozofa v Nitre, Fakulta prírodných vied. Nitra, 99 pp.

Baláž I., Ambros M., 2010: Distribution and biology of Muridae family (Rodentia) in Slovakia. 1st part: *Chionomys nivalis*, *Microtus tatricus*, *Microtus subterraneus*, *Myodes glareolus*. Faculty of Natural Sciences, Constantine the Philosopher University, Nitra, 115 pp.

Bertová L. (ed.) 1984: Flóra Slovenska IV/1. Veda, Bratislava, 443 pp.

Bertová L. (ed.) 1985: Flóra Slovenska IV/2. Veda, Bratislava, 320 pp.

Bertová L. (ed.) 1988: Flóra Slovenska IV/4. Veda, Bratislava, 587 pp.

Bertová L. (ed.) 1992: Flóra Slovenska IV/3. Veda, Bratislava, 564 pp.

Bertová L., Goliašová K. (eds) 1993: Flóra Slovenska V/1. Veda, Bratislava, 504 pp.

Boďová M., Adamec M., Hapl E., Kadlečík J., 2007: Program záchrany norka európskeho (*Mustela lutreola*, Linnaeus 1761). Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica, 23 pp.

Bohálová, I. a kol. 2014. Metodické pokyny na vypracovanie dokumentov RÚSES. Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, 2014

BOSÁČKOVÁ E. 1968: Kvetena oravských borov. In: Zborník Oravského múzea I. Stredoslovenské vydavateľstvo, Banská Bystrica: 237–250.

Ceľuch M., Uhrin M., Bačkor P. & Ševčík M., 2016: Monitoring netopierov pomocou autotransektov – prvé výsledky zo Slovenska. Vespertilio 18: 41–54.

Čepelák J. 1980: Živočíšne regióny. Mapa 1: 000 000. In: Mazúr E (red.). Atlas Slovenskej socialistickej republiky. 1. vyd. Bratislava : SAV; SÚGK, 1980.

ČEŘOVSKÝ J., FERÁKOVÁ V., HOLUB J., MAGLOCKÝ Š., PROCHÁZKA F. (eds), Červená kniha ohrozených a vzácných druhov rastlín a živočíchov SR a ČR 5, Vyššie rastliny, Príroda, Bratislava, 453 pp.

Danko Š., Darolová A., Krištín A., 2002: Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava, 688 pp.

Demko M., Krištín A., Pačenovský S., 2014: Červený zoznam vtákov Slovenska. SOS/Birdlife Slovensko. Bratislava, 52 pp.

Dítě D., Eliáš P. jun., Hřčka D. 2010. Horské rostliny. Mladá Fronta, Praha, 287 p.

Dítě D., Hájek M. 2004: Rastlinné spoločenstvá s druhom *Carex lasiocarpa* v severnej časti Slovenska. Ochr. Prír., Banská Bystrica, 23: 191–204.

Dostál J., Červenka M. 1991–1992: Veľký klúč na určovanie vyšších rastlín I, II. – SPN, Bratislava, 1567 pp.

- Eliáš P. jun., Dítě D., Kliment J., Hrivnák R., Feráková V. 2015. Red list of ferns and flowering plants of Slovakia, 5th edition (October 2014). *Biologia* 70: 218–228.
- Futák J., Bertová L. (eds) 1982: Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava, 608 pp.
- Goliašová K. (ed.) 1997: Flóra Slovenska V/2. Veda, Bratislava, 633 pp.
- Goliašová K., Michalková E. (eds). 2016: Flóra Slovenska VI/4. Veda, Bratislava, 778 pp.
- Goliašová K., Šípošová H. (eds) 2002: Flóra Slovenska V/4. Veda, Bratislava, 836 pp.
- Gúgh J., (eds.) 2012: Správa z mapovania dážďovníka obyčajného (*Apus apus*) na Slovensku v roku 2012. BROZ Bratislava, SOS Bratislava a SON Bardejov, nepublikované, 158 pp.
- Hensel K., Krno I., 2002: Zoogeografické členenie: Limnický biocyklus. Mapa 1 : 2 000 000. Atlas krajiny Slovenskej republiky. Ministerstvo životného prostredia Bratislava, Agentúra Životného prostredia Banská Bystrica, 344 pp.
- Hensel K. 2002: Zoogeografické členenie paleoarktu: Limnický biocyklus. Mapa 1 : 37 000 000. Atlas krajiny Slovenskej republiky. Ministerstvo životného prostredia Bratislava, Agentúra Životného prostredia Banská Bystrica, 344pp.
- Hrivnák R., Kochjarová J., Oľahelová H. 2011: Vegetation of the aquatic and marshland habitats in the Orava region, including the first records of *Potametum alpinum*, *Potametum zizii* and *Ranunculo-Juncetum bulbosi* in the territory of Slovakia. *Biologia* 66: 626–637.
- Huba, P. 1992. Námestovo monografia. Martin, 1992.
- Hydrologická ročenka — povrchové vody 2015. Bratislava: Slovenský hydrometeorologický ústav, 2016. 229 s.
- Jedlička L., Krno I., Bulánková E., Krištín T., 2002c: Rozšírenie submediteránnych a subatlantických prvkov. Mapa 1: 1 000 000. Atlas krajiny Slovenskej republiky. Ministerstvo životného prostredia Bratislava, Agentúra životného prostredia Banská Bystrica, 344 pp.
- Jedlička L., Krno I., Hudec I., Bulánková E., Krištín T., 2002d: Rozšírenie eremiálnych a boreomontánnych prvkov. Mapa 1: 1 000 000. Atlas krajiny Slovenskej republiky. Ministerstvo životného prostredia Bratislava, Agentúra životného prostredia Banská Bystrica, 344 pp.
- Jedlička L., Krno I., Krištín T., 2002b: Rozšírenie alpských a východokarpatských prvkov. Mapa 1: 1 000 000. Atlas krajiny Slovenskej republiky. Ministerstvo životného prostredia Bratislava, Agentúra životného prostredia Banská Bystrica, 344 pp.
- Jedlička L., Krno I., Šporka F., 2002a: Rozšírenie oreálnych, oreotundrálnych, pontických, pontokaspických prvkov. Mapa 1: 1 000 000. Atlas krajiny Slovenskej republiky. Ministerstvo životného prostredia Bratislava, Agentúra životného prostredia Banská Bystrica, 344 pp.
- Jedlička, L., Kalivodová, E. 2002a: Zoogeografické členenie paleoarktu: terestrický biocyklus. Mapa 1: 37 000 000. Atlas krajiny Slovenskej republiky. Ministerstvo životného prostredia Bratislava, Agentúra životného prostredia Banská Bystrica, 344 pp.
- Jedlička, L., Kalivodová, E. 2002b: Zoogeografické členenie: terestrický biocyklus. Mapa 1: 2 000 000. Atlas krajiny Slovenskej republiky. Ministerstvo životného prostredia Bratislava, Agentúra životného prostredia Banská Bystrica, 344pp.
- Kadlečík J., (eds.) 2014: Carpathian red list of forest habitats and species Carpathian list of invasive alien species (draft). ŠOP SR, Banská Bystrica, 234 pp.
- Karč P., 1976: Los mokradňový (*Alces alces*) v Liptove. Liptov - Vlastivedný zborník, 5: 251 – 254.
- Karaska, D., Cichocki, W., Kocian, L. (eds.) 2014: Hniezdne rozšírenie vtáctva Oravy. SOS/BirdLife Slovensko, Bratislava, 620 pp.
- Klimatický Atlas Slovenska. Bratislava: Slovenský hydrometeorologický ústav, 2015. 132 p.

- Kliment J. 1999: Komentovaný prehľad vyšších rastlín flóry Slovenska, uvádzaných v literatúre ako endemické taxóny. – Bull. Slov. Bot. Spoločn., Bratislava, 21, Suppl. 4: 1–434.
- Kochjarová J., Hrivnák R., Oľahelová H. 2010: Súčasný chorologický a ekologický poznatky o vodných rastlinách na Orave. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 32, Suppl. 2: 37–46.
- Krištofík J., Danko Š., 2012: Cicavce Slovenska. rozšírenie, bionómia a ochrana. VEDA, Bratislava, 712 pp.
- Maňan, J., 1958: Zoogeografické členení Československa. Sborník československé společnosti zeměpisné, 63/2: 89–110.
- Mazúr E., Lukniš M. 1978: Regionálne geomorfologické členenie Slovenska. Geografický časopis, Veda, SAV, Bratislava, 30(2): 101–124.
- Migra V., Mičietka K. 2001: Zoznam ohrozených, vzácných a chránených druhov vyšších rastlín rašelinných biotopov Hornej Oravy. Bull. Slov. Bot. Spoločn., Bratislava, 23: 131–134.
- Michalko, J. (ved. aut. kol.), Berta, J., Magic, D. 1986. Geobotanická mapa ČSSR. Slovenská socialistická republika. Textová časť a mapy. VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava.
- Michalko, J. 1982. Potenciálna prirodzená vegetácia. In Atlas SSR. Textová časť. zost. E. MAZÚR, J. JAKÁL. VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava. p. 53–54.
- Michalko, J. 1986. Konceptia a metodika Geobotanickej mapy SSR. In MICHALKO, J., BERTA, J., MAGIC, D. Geobotanická mapa ČSSR. Slovenská socialistická republika. Textová časť. VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava. p. 10–13.
- Michalko, J., Berta, J., Magic, D., Maglocký, Š. 1980. Potenciálna prirodzená vegetácia. In Atlas Slovenskej socialistickej republiky. Slovenská akadémia vied, Slovenský úrad geodézie a kartografie, Bratislava. p. 78–79. Mapa 1 : 500 000.
- Miklós, L. Bedrna, Z., Hrnčiarová, T., Kozová, M., 1990. Ekologické plánovanie krajiny LANDEP II. – Analýzy a čiastkové syntézy abiotických zložiek krajiny. Učebné texty, SVŠT a ÚKE SAV, Banská Štiavnica, 151 s
- Miklós, L., Izakovičová, Z., 1997: Krajina ako geosystém. VEDA, Bratislava, 153 s.
- Ministerstvo životného prostredia SR, 2009. Vodný plán Slovenska. Bratislava: Slovenská agentúra životného prostredia, 2011. 140 s.
- Nariadenie vlády č. 174/2017 Z. z. Nariadenie vlády Slovenskej republiky, ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti
- Nariadenie vlády č. 269/2010 Z. z. Nariadenie vlády Slovenskej republiky, ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd
- Novák F. A. 1954: Přehled československé květeny s hlediska ochrany přírody a krajiny. VESELÝ J. (ed.), Ochrana československé přírody a krajiny. 2: 193–409.
- Pauditšová, E., Reháčková, T., Ružičková, J. 2007. Metodické návod na vypracovanie miestneho územného systému ekologickej stability [online]. Bratislava: Univerzita Komenského, 2007. Dostupné na internete: https://fns.uniba.sk/fileadmin/prif/actaenvi/ActaEnvi_2007_2/06_Pauditsova_et_al.pdf
- Plán manažmentu čiastkového povodia Váhu [online]. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR, 2015. Dostupné na internete: <http://www.vuvh.sk/download/RSV/PMCP2/Vah/VahVP.pdf>
- Randuška D., Križo M. 1983: Chránené rastliny. – Príroda, Bratislava, 430 pp.
- Slobodník V., Kadlečík J., (eds), 2000: Mokrade Slovenskej republiky. Slovenský zväz ochrancov prírody a krajiny, Prievidza, 148 str.
- Smopaj = Anonymus, 2017: Zoznam jaskýň k 31.12.2017. Správa Slovenských jaskýň, nepublikované, Liptovský Mikuláš, 656 pp.

- Societas Pedologica Slovaca, 2014. Morfogenetický klasifikačný systém pôd Slovenska. Bazálna referenčná taxonómia. Druhé upravené vydanie. Bratislava: NPPC – VÚPOP Bratislava 2014. 96 p.
- Soják J. 1983: Rostliny našich hor. – SPN, Praha, 432 pp.
- Stanová V., Valachovič M. (eds.) 2002: Katalóg biotopov Slovenska. DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava. 225 p.
- Stloukal E., 2002. The integrated information system on fauna in Slovakia (DFS) - its history, actual status and expectations. Acta Zoologica Universitatis Comenianae 45: 37–42.
- Šácha D., 2009: Príspevok k poznaniu vážok (Odonata) troch rašelinísk Horne Oravy. Entomofauna Carpatica 21 (1-2): 48–50.
- Šály, R., 1998. Pedológia. Vysokoškolské skriptá. Zvolen: Technická univerzita, 1998. 177 s.
- Šteffek J., 1999: Rozbor malakofauny z náplavu z Oravskej priehrady po jej vypustení. Prehľad odborných výsledkov 27. TOP Oravská priehrada. ŠSOP Liptovský Mikuláš, S-CHKO Námestovo, OV SZOPK Dolný Kubín, 17–22.
- Trnka R. 1995. Súčasný stav poznania procesu reaklimatizácie a problematika ochrany losa mokradového (Alces alces) na Slovensku. Pp. 129–138. In: Adamec M., Urban P. (eds): Výskum a ochrana cicavcov na Slovensku IV, ŠOP SR, Banská Bystrica, 185 pp.
- Trnka R. 2000: Ochrana biodiverzity rašelinísk v Chránenej krajinej oblasti Horná Orava. In: STANOVÁ V. (ed.), Rašeliniská Slovenska. DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava, pp. 51-58.
- Trnka R., 1999: Ochrana biodiverzity rašelinísk v CHKO Horná Orava. Chránené územia Slovenska 39(4):
- Trnka R., Kopilec R., (eds.), 2007: Horná Orava – európsky významné chránené územie. Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica, 135 pp.
- Trnka, R., Kopilec, R. (eds.) 2007. Horná Orava – európsky významné chránené územie. Banská Bystrica: Štátna ochrana prírody SR, 2007. 135 pp.
- Urban P., Kadlečík J., Topercer J., Kadlečíková Z., Hájková P., 2011: Vydra riečna (Lutra lutra) na Slovensku. Rozšírenie, biológia, ohrozenie a ochrana. FPV UMB Banská Bystrica, 165 pp.
- Územný plán VÚC Žilinského kraja schválený uznesením vlády SR č. 359/1998 a nariadením vlády SR č. 223/1998 Z. z., ktorým bola vyhlásená záväzná časť UPN VÚC Žilinského kraja a jeho Zmeny a doplnky schválené vládou SR nariadením č. 6/2005 Z. z., Zmeny a doplnky č. 2 schválené zastupiteľstvom Žilinského samosprávneho kraja uznesením č. 7 zo dňa 4. 9. 2006 ako dodatok 1 k VZN č. 6/2005 o záväzných častiach Zmien a doplnkov UPN VÚC ŽK, Zmeny a doplnky č. 3, ktorých záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením Žilinského samosprávneho kraja č. 17/2009, Zmeny a doplnky č. 4 Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja, ktorých záväzná časť Zmien a doplnkov č. 4 bola schválená zastupiteľstvom Žilinského samosprávneho kraja uznesením č. 26/2011 zo dňa 27. 6. 2011, Zmeny a doplnky č. 5 územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja
- Vlčko J., Dítě D., Kolník M. 2003: Vstavačovitě Slovenska. – ZO SZOPK Orchidea, Zvolen, 120 pp.
- Vyhláška č. 110/2005 Z. z. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Vyhláška č. 183/2013 Z. z. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa vykonáva zákon č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Vyhláška č. 244/2016 Z. z. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky o kvalite ovzdušia
- Vyhláška č. 310/2013 Z. z. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch

Vyhláška č. 35/1984 Zb. Vyhláška Federálneho ministerstva dopravy, ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách (cestný zákon)

Vyhláška č. 361/2004 Z. z. Vyhláška Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky, ktorou sa mení vyhláška Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky č. 210/2000 Z. z. o meradlách a metrologickej kontrole v znení neskorších predpisov

Vyhláška č. 492/2006 Z. z. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny

Vyhláška č. 549/2007 Z. z. Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí

Vyhláška č. 59/2013 Z. z. Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 508/2004 Z. z., ktorou sa vykonáva § 27 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Vyhláška č. 64/1976 Zb. Vyhláška Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky, ktorou sa vyhlasuje chránená krajinná oblasť Malé Karpaty

Vyhláška č. 83/1993 Z. z. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky o štátnych prírodných rezerváciách

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z. z 9. januára 2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Príloha č. 5: Zoznam chránených rastlín, prioritných druhov rastlín a ich spoločenská hodnota [Zbierka zákonov Slovenskej republiky, ročník 2003, čiastka 13: 162–346].

Zákon č. 115/2013 Z. z. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 72/2012 Z. z. a o doplnení zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov

Zákon č. 137/2010 Z. z. Zákon o ovzduší

Zákon č. 138/2010 Z. z. Zákon o lesnom reprodukčnom materiáli

Zákon č. 143/1998 Z. z. Zákon o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 15/2005 Z. z. Zákon o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 2/2005 Z. z. Zákon o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov

Zákon č. 211/2005 Z. z. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov

Zákon č. 216/2018 Z. z. Zákon o rybárstve a o doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Zákon č. 220/2004 Z. z. Zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 24/2003 Z. z. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny

Zákon č. 251/2012 Z. z. Zákon o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- Zákon č. 287/1994 Z. z. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o ochrane prírody a krajiny
- Zákon č. 292/2017 Z. z. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
- Zákon č. 293/2006 Z. z. Nariadenie vlády Slovenskej republiky o technických požiadavkách na zariadenia na ochranu pred neoprávneným použitím motorových vozidiel
- Zákon č. 305/2018 Z. z. Zákon o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 326/2005 Z. z. Zákon o lesoch
- Zákon č. 384/2009 Z. z. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení zákona č. 515/2008 Z. z.
- Zákon č. 39/2007 Z. z. Zákon o veterinárnej starostlivosti
- Zákon č. 39/2013 Z. z. Zákon o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 402/2013 Z. z. Zákon o Úrade pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb a Dopravnom úrade a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 44/1988 Zb. Zákon o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon)
- Zákon č. 442/2002 Z. z. Zákon o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach
- Zákon č. 49/2002 Z. z. Zákon o ochrane pamiatkového fondu
- Zákon č. 49/2011 Z. z. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 138/2010 Z. z. o lesnom reprodukčnom materiáli
- Zákon č. 50/1976 Zb. z 27. apríla 1976 o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)
- Zákon č. 513/2009 Z. z. Zákon o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 515/2008 Z. z. Zákon, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v oblasti starostlivosti o životné prostredie v súvislosti so zavedením meny euro v Slovenskej republike
- Zákon č. 538/2005 Z. z. Zákon o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 543/2002 Z. z. Zákon o ochrane prírody a krajiny
- Zákon č. 569/2007 Z. z. Zákon o geologických prácach (geologický zákon)
- Zákon č. 656/2004 Z. z. Zákon o energetike a o zmene niektorých zákonov
- Zákon č. 7/2010 Z. z. Zákon o ochrane pred povodňami
- Zákon č. 73/2013 Z. z. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 138/2010 Z. z. o lesnom reprodukčnom materiáli v znení zákona č. 49/2011 Z. z.

Internetové zdroje:

<http://gis.nlcsk.org/lqis/>
<http://old.sazp.sk>
www.forestportal.sk
www.geology.sk

www.hbu.sk
www.mineraly.sk
www.mineralykarpatsk.sk
www.naseobce.sk
www.podnemapy.sk
www.regionzilina.sk
www.skgeodesy.sk
www.slpk.sk
www.sopsr.sk
www.svssr.sk
www.unesco.org
www.uzemneplany.sk